วารสารสังคมศาสตร์วิจัย

Journal for Social Sciences Research

ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2562/ Vol.10 No.1 January - June 2019

วารสารสังคมศาสตร์วิจัย ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2562 Journal for Social Sciences Research Vol.10 No.1 January - June 2019 ISSN 2228-8287

ISSN 2228-8287

กองบรรณาธิการวารสารสังคมศาสตร์วิจัย

.....

ที่ปรึกษา

1. อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
2. อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
3. อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
4. อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

บรรณาธิการวารสารสังคมศาสตร์วิจัย รองศาสตราจารย์ ดร.สมจิต จันทร์ฉาย ข้าราชการบำนาญ

กองบรรณาธิการวารสารสังคมศาสตร์วิจัย

1.	รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม	ประธานกรรมการ
2.	รองผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน (ดูแลบัณฑิตศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	กรรมการ
3.	คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง	กรรมการ
4.	ผู้อำนวยการสำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี	กรรมการ
5.	ศาสตราจารย์ ดร.จีระ หงส์ลดารมภ์ / ข้าราชการบำนาญ	กรรมการ
6.	ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ / ข้าราชการบำนาญ	กรรมการ
7.	ศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ / ข้าราชการบำนาญ	กรรมการ
8.	ศาสตราจารย์ ดร.เสนาะ ติเยาว์ / ข้าราชการบำนาญ	กรรมการ
9.	รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร ฉัตรศุภกุล / มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต	กรรมการ
10.	รองศาสตราจารย์ ดร.ผ่องพรรณ ตรัยมงคลกูล / ข้าราชการบำนาญ	กรรมการ
11.	รองศาสตราจารย์ ดร.ประกอบ คุณารักษ์ / มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย	กรรมการ
12.	รองศาสตราจารย์ ดร.แววตา เตชาทวีวรรณ / มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กรรมการ
13.	รองศาสตราจารย์ นาวาอากาศโท ดร.สุมิตร สุวรรณ / มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	กรรมการ
14.	รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ ฉิมะสังคนันท์ / มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม	กรรมการ
15.	รองศาสตราจารย์ชัยเลิศ ปริสุทธกุล / มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม	กรรมการ
16.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย / มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม	กรรมการ
17.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เยาวภา บัวเวช / มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม	กรรมการ
18.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โยธิน ศรีโสภา / ข้าราชการบำนาญ	กรรมการ
19.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัฐดาว พิศาลพงศ์ / มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม	กรรมการ
20.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี วิวาห์สุข / มหาวิทยาลัยบูรพา	กรรมการ
21.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุษา น้อยทิม / ข้าราชการบำนาญ	กรรมการ
22.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธงชัย พงศ์สิทธิกาญจนา / มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม	กรรมการ
23.	อาจารย์ ดร.นภาเดช บุญเชิดชู / มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม	กรรมการ
24.	อาจารย์ ดร.อัมรินทร์ อินทร์อยู่ / มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม	กรรมการ
25.	รองผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน (ดูแลบัณฑิตศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม	กรรมการและเลขานุการ

ผู้ช่วยเลขานุการ

1. นางริญญาภัทร์ พสิษฐ์กุลเวช / มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
2. นางสาววรวรรณ ตันสกุล / มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

วารสารสังคมศาสตร์วิจัย

JOURNAL FOR SOCIAL SCIENCES RESEARCH

ความเป็นมา

วารสารสังคมศาสตร์วิจัย (Journal for Social Sciences Research) เกิดขึ้นตามมติของการประชุมการพัฒนางานบัณฑิตศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภูมิภาคตะวันตก ครั้งที่ 1/2551 เมื่อวันพุธที่ 23 เมษายน พ.ศ. 2551 ซึ่งได้เห็นชอบให้มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภูมิภาคตะวันตกมีภาระงานร่วมกัน คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี รับผิดชอบจัดทำวารสารบัณฑิตศึกษา สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม รับผิดชอบจัดทำวารสารบัณฑิตศึกษา สาขาสังคมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง และมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี รับผิดชอบการจัดประชุมทางวิชาการ ต่อมาที่ประชุมการพัฒนางานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภูมิภาคตะวันตก ครั้งที่ 2/2551 เมื่อวันอังคารที่ 18 พฤศจิกายน 2551 ได้มีมติรับหลักการตามร่างโครงการจัดทำวารสารบัณฑิตศึกษา สาขาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภูมิภาคตะวันตก และให้มหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งที่รับผิดชอบภาระงานตามมติที่ประชุม ครั้งที่ 1/2551 จัดทำร่างโครงการเพื่อเสนอต่อที่ประชุมอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภูมิภาคตะวันตก ในวันเสาร์ที่ 6 ธันวาคม 2551 ซึ่งที่ประชุมอธิการบดีในครั้งนั้นมีมติเห็นชอบในหลักการตามเสนองานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม จึงได้รับผิดชอบจัดทำวารสารบัณฑิตศึกษา สาขาสังคมศาสตร์ ภายใต้ชื่อ “วารสารสังคมศาสตร์วิจัย” จนถึงปัจจุบัน

ผู้ดำเนินงาน : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

วัตถุประสงค์และขอบเขตของวารสารสังคมศาสตร์วิจัย

วารสารสังคมศาสตร์วิจัย (Journal for Social Sciences Research) เกิดจากความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏภูมิภาคตะวันตก 4 มหาวิทยาลัย (มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม และมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี) โดยมีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่วิจัยหรือผลงานทางวิชาการของนักศึกษา อาจารย์ และบุคคลทั่วไป ในสาขาที่เกี่ยวกับครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์/จิตวิทยา เศรษฐศาสตร์/บริหารธุรกิจและการจัดการ และ สหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

วารสารสังคมศาสตร์วิจัย กำหนดตีพิมพ์วารสารปีละ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-มิถุนายน และฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม-ธันวาคม วารสารสังคมศาสตร์วิจัยเน้นการนำเสนอบทความวิจัย โดยอาจมีบทความวิชาการ บทวิจารณ์หนังสือ (book review) หรือบทความปริทัศน์ (review article) ตีพิมพ์ร่วมด้วย และบทความที่จะตีพิมพ์ในวารสารต้องผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนอย่างน้อย 2 คน ใน 3 คน ชื่อผู้เขียนและผู้ทรงคุณวุฒิถือเป็นความลับ และการประสานงานระหว่างผู้เขียนและผู้ทรงคุณวุฒิต้องผ่านกองบรรณาธิการเท่านั้น

ผู้ประสงค์จะส่งบทความ ให้เตรียมบทความตามคำแนะนำสำหรับผู้เขียน และให้กรอกรายละเอียดในหนังสือนำส่งบทความเพื่อรับรองว่าผลงานดังกล่าวเป็นของตนจริงและเป็นผลงานใหม่ไม่เกิน 2 ปี ไม่เคยเผยแพร่ในที่ใด ไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาเพื่อเผยแพร่ในที่ใด และจะไม่ส่งเพื่อพิจารณาเผยแพร่ในที่ใดภายใน 90 วัน จากวันที่รับบทความ กรณีที่บทความเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาควรใส่ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้เขียนร่วมด้วย

วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแพร่วิจัยหรือผลงานทางวิชาการของนักศึกษา อาจารย์ และบุคคลทั่วไป

สาขาที่เปิดรับบทความ

ครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์/จิตวิทยา เศรษฐศาสตร์/บริหารธุรกิจและการจัดการ และ สหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ประเภทบทความ

เน้นการนำเสนอบทความวิจัย โดยอาจมีบทความวิชาการ บทวิจารณ์หนังสือ (book review) หรือบทความปริทัศน์ (review article) ตีพิมพ์ร่วมด้วย

กำหนดตีพิมพ์วารสาร

กำหนดตีพิมพ์ปีละ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-มิถุนายน และฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม-ธันวาคม

เงื่อนไข

1. ผู้ประสงค์จะส่งบทความ ต้องเตรียมบทความตามคำแนะนำสำหรับผู้เขียนของวารสาร โดยบทความต้องเป็นศาสตร์ในสาขาที่วารสารกำหนด

2. บทความที่จะตีพิมพ์ในวารสารต้องผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนอย่างน้อย 2 คน ใน 3 คน

3. ชื่อผู้เขียนและผู้ทรงคุณวุฒิถือเป็นความลับ และการประสานงานระหว่างผู้เขียนและผู้ทรงคุณวุฒิต้องผ่านกองบรรณาธิการเท่านั้น

4. ให้กรอกรายละเอียดในหนังสือนำส่งบทความเพื่อรับรองว่าผลงานดังกล่าวเป็นของตนจริงและเป็นผลงานใหม่ไม่เกิน 2 ปี ไม่เคยเผยแพร่ในที่ใด ไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาเพื่อเผยแพร่ในที่ใด และจะไม่ส่งเพื่อพิจารณาเผยแพร่ในที่ใดภายใน 90 วัน จากวันที่รับบทความ

5. กรณีที่บทความเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ควรใส่ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้เขียนร่วมด้วย

สารบัญ / Content

การบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 1
ACADEMIC ADMINISTRATION TO PROMOTE THINKING SKILLS OF STUDENTS IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS UNDER THE JURISDICTION OF THE OFFICE OF RATCHABURI PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA 1
กรกมล ทองยอด / KORNKAMON TONGYOD
พรศักดิ์ สุจริตรักษ์ / PORNSAK SUCHARITRAK

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ บ้านคลองสามแพรก ตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ 24
FACTOR INFLUENCING ACHIEVEMENT OF KHLONG SAM PHRAEK SUFFICIENCY ECONOMY VILLAGE, NAI KLONG BANG PLA KOT SUBDISTRICT, PHRA SAMUT CHEDI DISTRICT, SAMUT PRAKAN PROVINCE
แก้วจรรยา คงนุ่น / KAEWJANYA KONGNOON
สมบูรณ์ ศิริสรรหิรัญ / SOMBOON SIRISUNHIRUN

ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะผู้นำกับความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดิน ชุมชนนครทอง ตำบลปากคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ 38
RELATIONSHIP BETWEEN LEADER TRAITS AND IMPLEMENTATON SUCCESS OF QUEEN SIRIKIT FUND OF NAKHON THONG COMMUNITY, PAK KLONG BANG PLA KOT SUBDISTRICT, PHRA SAMUT CHEDI DISTRICT, SAMUT PRAKAN PROVINCE
เจริญขวัญ นัยเนตร/ CHAROENKWAN NAIYANET
สมบูรณ์ ศิริสรรหิรัญ/ SOMBOON SIRISUNHIRUN

ผลของการใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านร่วมกับการสอนแบบ CCR เพื่อพัฒนาความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 54
EFFECT OF SUPPLEMENTARY READING BOOKLET TOGETHER WITH CCR MODEL TO DEVELOP ANALYTICAL READING ABILITY OF GRADE 9 STUDENTS
เจษฎา บุญมาโฮม / JESADA BOONMAHOME
วิริยา วิริยารัมภะ / WIRIYA WIRIYARAMPA
ปวิชญา สั้นทอง / PAWITCHAYA SANTONG
ปรีชา เสือพิทักษ์ / PREECHA SUAPITAK

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การเขียนสะกดคำ และทักษะทางสังคม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึก 69
DEVELOPMENT OF GRADE 3 STUDENTS' LEARNING ACHIEVEMENT IN WORDS SPELLING AND SOCIAL SKILLS BY USING TGT COOPERATIVE LEARNING TECHNIQUE TOGETHER WITH EXERCISES
เฉลิม เพิ่มนาม / CHALERM PERMNAM 1
สมพร ร่วมสุข / SOMPORN RUAMSUK 2

คุณลักษณะของผู้บริหารและทัศนคติต่อวิชาชีพของครูที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในสถานศึกษาของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 85
SCHOOL ADMINISTRATORS' ATTRIBUTES AND TEATHERS' PROFESSIONAL ATTITUDE AFFECTING COMMUNITY PARTICIPATION IN EDUCATIONAL MANAGEMENT IN SCHOOLS UNDER RATCHABURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1
ธัญวรรณ รักซ้อน / THUNYAWAN RUKSORN

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรม เรื่อง เซลล์ของสิ่งมีชีวิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนบ้านบุ่งคล้าวิทยา 104
LEARNING MANAGEMENT BY USING THE ACTIVITY PACKAGE IN CELL FOR GRADE 7 STUDENTS IN CHUMCHON BAN BUNGKHLA WITTHAYA SCHOOL
ธันวาวุฒิ ดังชัยภูมิ / TANWAWUT DANGCHAIYAPHUM
วิษณุ สุทธิวรรณ / WITSANU SUTTIWAN

การศึกษาสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพครูของผู้ประกอบวิชาชีพครูในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม 116
A STUDY OF THE COMPETENCIES ACCORDING TO THE PROFESSIONAL STANDARDS FOR TEACHER UNDER NAKHON PATHOM PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE
นภาภรณ์ ยอดสิน / NAPAPORN YODSIN

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การอ่านสื่อออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST 129
DEVELOPMENT OF GRADE 10 STUDENTS' ACHIEVEMENT IN CRITICAL READING OF ONLINE TEXT BY USING QUEST METHOD
ปวีณ์สุดา ขยันการ / PAVEESUDA KHAYANKAN
มีชัย เอี่ยมจินดา / MEECHAI LEMJINDA
ภัทร์ธีรา เทียนเพิ่มพูน / PATTEERA THIENPERMPOOL

การใช้กิจกรรมการเล่านิทานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 147
USING STORYTELLING ACTIVITIES TO ENHANCE THE ENGLISH LISTENING ABILITY OF GRADE 6 STUDENTS
พรพิหค พูนใจสม / PORNPIHOK POONJAISOM
กันต์ดนัย วรจิตติพล / KANDANAI WORAJITTIPHON

การพัฒนาแนวทางการยกระดับคุณภาพศูนย์เด็กเล็กภาคกลางให้ได้ตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ 166
DEVELOPING AN APPROACH TO ENHANCE THE QUALITY OF CHILDCARE CENTERS IN CENTRAL THAILAND TO QUALIFY FOR THAILAND'S NATIONAL STANDARD
รัฐดาว พิศาลพงศ์ / RATHDOW PHISALAPHONG
วริยา สมประชา / WARIYA SOMPRACHA
จารุทัศน์ วงศ์ข้าหลวง / JARUTUS WONGSKHALUANG
วิลาสินี ทองแถบ / WILASINEE THONGTAB

การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนแบบร่วมมือ ในรายวิชาการเขียนเว็บไซต์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศรีประจันต์ "เมธีประมุข" 186
THE DEVELOPMENT ONLINE LESSONS MOBILE LEARNING USING PROBLEM-BASED LEARNING WITH COLLABORATIVE LEARNING TECHNIQUES ON THE SUBJECT OF WEBSITE PROGRAMMING FOR GRADE 12 STUDENTS OF SRIPRACHAN "METHIPRAMUK" SCHOOL
วัฒนา พลาชัย / WATANA PLACHAI
วินัย เพ็งภิญโญ / WINAI PHENGPINYO

การเปิดรับ การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจของผู้ชมที่มีต่อรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์ 201
EXPOSURE, USES AND GRATIFICATIONS TOWARDS YANNAWA TEMPLE'S DHAMMA PRATEEP SERIES ON ONLINE MEDIA
ศิริวรรณ ริ้วสุขสันต์ / SIRIWAN REAOSUKSAN
ณัฐธุ์วัฒน์ สุทธิโยธิน / NATTAWAT SUTTIYOTHIN
ไพบูรณ์ คะเชนทรพรรค์ / PAIBOON KACHENTARAPHAN

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิภาพการสอนของครูภาษาอังกฤษ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม 219
RELATIONSHIP BETWEEN ACADEMIC ADMINISTRATION AND TEACHING EFFICIENCY OF ENGLISH TEACHERS IN SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF SAMUT SONGKHRAM PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA
สุกัญญา โพธิ์ทอง / SUKUNYA PHOTHONG

วิธีจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารที่มีผลกับความผูกพันต่อสถานศึกษาของครูและบุคลากร ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 233
CONFLICT MANAGEMENT OF SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING SCHOOL ATTACHMENT OF TEACHERS AND PERSONNEL IN SCHOOLS UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 8
สุภรณ์ ทับทิมทอง / SUPORN THABTHIMTHONG
นิมิตร มั่งมีทรัพย์ / NIMITR MUNGMEESUP

การวิจัยและพัฒนาแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการปลูกผักปลอดภัยสำหรับอาหารกลางวัน ของโรงเรียนขนาดเล็กตามโครงการ 9 บวร 252
PARTICIPATORY RESEARCH AND DEVELOPMENT TO PROMOTE SAFE VEGETABLE PRODUCTION FOR SCHOOL LUNCH IN SMALL SCHOOL CONTEXT (9-GLORIOUSNESS PROJECTS)
สุมิตร สุวรรณ / SUMIT SUWAN
วิทัศน์ ฝักเจริญผล / WITAT FAKCHAROENPHOL
อภิเดช ช่างชัย / APIDET CHANGCHAI

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 266
ROLE OF SCHOOL ADMINISTRATORS TO SUPPORT LEARNER-CENTERD LEARNING MANAGEMENT IN SCHOOLS UNDER RATCHABURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2
สุรพงศ์ อึ้งโพธิ์ / SURAPONG EUNGPHO
ชวน ภารังกูล / CHUAN PARUNGGUL

ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในเขต ตรวจราชการของกระทรวงศึกษาธิการ เขต 6 287
SATISFACTION ON PERFORMANCE OF TEACHERS AT PRAPARIYATTIDHAMMA GENERAL EDUCATION SCHOOLS IN MINISTRY OF EDUCATION INSPECTION ZONE 6
อุทัย แซ่อึ้ง / UTHAI SAEUNG

การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R 303
DEVELOPMENT OF CRITICAL READING ABILITY OF GRADE 10 STUDENTS BY USING SQ5R METHOD
อุษาวดี ชูกลิ่นหอม / USAWADEE CHOOKLINHORM
สมพร ร่วมสุข / SOMPORN RUAMSUK

ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี 318
ADMINISTRATIVE FACTORS AFFECTING SUFFICIENCY SCHOOL MANAGEMENT IN SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF UDON THANI PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA
ทวีศักดิ์ ธาตุชัย / TAWEESAK THATCHAI
นวัตกร หอมสิน / NAWATTAKORN HOMSIN
ประพรทิพย์ คุณากรพิทักษ์ / PRAPORNTIP KUNAGORNPITAK

การป้องกันอาชญากรรมและการสร้างความมั่นคงปลอดภัยในชุมชน: ภารกิจที่ท้าทายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย 338
CRIME PREVENTION AND COMMUNITY SECURITY BUILDING: CHALLENGES OF THAI LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS
สัณหกฤษณ์ บุญช่วย / SUNHAKRISANA BOONCHUAY

วารสารสังคมศาสตร์วิจัย

JOURNAL FOR SOCIAL SCIENCES RESEARCH

การบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1

ACADEMIC ADMINISTRATION TO PROMOTE THINKING SKILLS OF STUDENTS IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS UNDER THE JURISDICTION OF THE OFFICE OF RATCHABURI PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA 1

กรกมล ทองยอด / KORNKAMON TONGYOD [1]
พรศักดิ์ สุจริตรักษ์ / PORNSAK SUCHARITRAK [2]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียน 2) เปรียบเทียบระดับการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียน จำแนกตามตำแหน่งผู้ให้ข้อมูล กลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 จำนวนรวม 369 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวน กรณีเมื่อพบความแตกต่างจะนำไปทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่

ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน และการแนะแนวอยู่ในระดับมากที่สุด การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การนิเทศการศึกษา การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การวัดผลประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก และ 2) การบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งผู้ให้ข้อมูล โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า แตกต่างกันทุกด้าน

คำสำคัญ: การบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิด

---

[1] นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

[2] อาจารย์ ดร., คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) study the level of academic management promoting students' thinking skills; 2) compare the levels of academic administration promoting students' thinking skills as classified by informants' position. The sample was derived by stratified random sampling, including administrators of educational institutions, academic teachers, and teachers under the jurisdiction of the Office of Ratchaburi Primary Educational Service Area 1, totaling 369 persons. The instrument for data collection was a 5-rating scale questionnaire with the reliability of 0.98. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, and one-way analysis of variance. When the differences were found, Scheffe method for paired-comparison was used.

The research results were as follows: 1) overall, the academic administration promoting the thinking skills of students is at a high level. When considering each aspect, it was found that the aspects of cooperation in academic development with other educational institutions, promotion of academic knowledge to community, and guidance were at the highest level. The aspects of research for quality development; education supervision; media, innovation and technology development; development of quality assurance system within educational institutions; assessment, evaluation and transfer of results; learning resources development; learning process development, and curriculum development in educational institutions were at a high level. 2) Overall and specific aspects, the academic administration promoting thinking skills of students in educational institutions under the jurisdiction the Office of Ratchaburi Educational Service Area 1, classified by informants' position was found different in all aspects.

Keywords: academic administration promoting thinking skills

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีความมุ่งหมายที่จะจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งนี้โดยการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีพลังและมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องมีการกระจายอำนาจและให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม จึงกำหนดให้มีการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาของไทยให้มีเอกภาพในเชิงนโยบายและหลากหลายในทางปฏิบัติ โดยให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งในด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและเขตพื้นที่การศึกษา และ

สถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ซึ่งการกระจายอำนาจดังกล่าว ทำให้สถานศึกษามีความคล่องตัวมีอิสระในการบริหารจัดการการศึกษาเป็นไปตามหลักการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (school-based management) เป็นการสร้างรากฐานและความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษา (ศศิตา เพลินจิต, 2558: 1) และให้มีความสอดคล้องตามแนวทางการพัฒนาของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550-2554 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553: 2) ได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพคนในสังคมไทยให้มีคุณธรรม และมีความรอบรู้อย่างเท่าทัน ให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และศีลธรรม สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง แนวการพัฒนาคนดังกล่าวมุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้พื้นฐานจิตใจดีงามมีจิตสาธารณะ พร้อมทั้งมีสมรรถนะ ทักษะ และความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย มีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 (สมกิต บุญยะโพธิ์, 2547: 20) มุ่งกระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษามากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการคล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชนท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย งานวิชาการเป็นงานหลักหรือภารกิจหลักของสถานศึกษากระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาทักษะกระบวนการของผู้เรียนทุกด้านเป็นไปตามมาตรา 24 (2) (บุญชวน ปัสสา, 2549: 2) บัญญัติไว้ว่า “ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา” มาตราที่ 24 (3) บัญญัติไว้ว่า “จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง” ทั้งนี้ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับโดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัยและศักยภาพ สาระของหลักสูตร ทั้งที่เป็นวิชาการ และวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุล ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงามและความรับผิดชอบต่อสังคม

จากรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน O-NET ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการการศึกษา 2558 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 โดยสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์กรมหาชน) กลุ่มนิเทศติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา ได้วิเคราะห์ผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติจากข้อมูลของสถานศึกษาในการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนจากการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐานชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2558 ระดับประเทศและระดับเขตพื้นที่ พบว่าคะแนนเฉลี่ยระดับเขตพื้นที่การศึกษาต่ำกว่าระดับประเทศ ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละระดับเขตพื้นที่ต่ำกว่าระดับประเทศมากที่สุด คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ จะต้องมีการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาให้สูงขึ้นเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าคุณภาพของผู้เรียนเป็นผลมาจากการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดในโรงเรียนอยู่ในระดับที่ต่ำ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนในสถานศึกษา นักวิชาการและผู้บริหารสถานศึกษาต่างยอมรับกันว่าเป็นงานที่สำคัญที่สุดของการบริหารการศึกษาทุกระดับเนื่องจากการบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจหลักที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียนโดยเฉพาะเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษา ความสามารถของผู้บริหารงานวิชาการที่จะส่งเสริมทักษะการคิดจึงเป็นกระบวนการบริหารเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้นและพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาระดับการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 และเปรียบเทียบระดับการบริหารงานวิชาการของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต1 จำแนกตามตำแหน่งผู้ให้ข้อมูล เพื่อจะได้นำผลการวิจัยนี้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพที่สูงขึ้นและเป็นไปตามเจตนารมณ์พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่มุ่งหวังยกระดับการศึกษาของชาติให้ได้มาตรฐานและจัดการศึกษาได้อย่างทั่วถึงอย่างมีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1

2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งผู้ให้ข้อมูล

สมมติฐานของการวิจัย

1. ระดับการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 อยู่ในระดับปานกลาง

2. การบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเปรียบเทียบระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ และครูผู้สอน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาระดับการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 โดยกำหนดขอบเขตวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 จำนวน 180 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้รักษาราชการแทน ครูวิชาการ และครูผู้สอน จำนวน 2,040 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1, 2559)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 จำนวน 123 โรงเรียน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยเปิดตาราง Krejcie & Morgan (1970: 608 อ้างถึงใน กรวรรณ จันทร์ผา, 2549: 61) โดยใช้ขนาดโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็กมีนักเรียนตั้งแต่ 1-120 คน จำนวน 74 โรงเรียน ขนาดกลางมีนักเรียนตั้งแต่ 121-600 คน จำนวน 45 โรงเรียน ขนาดใหญ่มีนักเรียนตั้งแต่ 601-1,500 คน จำนวน 3 โรงเรียน และขนาดใหญ่พิเศษมีนักเรียนตั้งแต่ 1,500 ขึ้นไป จำนวน 1 โรงเรียน กำหนดผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 3 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้รักษาราชการแทน จำนวน 1 คน ครูวิชาการ จำนวน 1 คน และครูผู้สอน จำนวน 1 คน โรงเรียนแต่ละขนาดที่สุ่มมาเป็นกลุ่มตัวอย่างมี 123 โรงเรียน รวมกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนทั้งหมด 369 คน

2. ตัวแปร

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ตำแหน่งผู้ให้ข้อมูล

1) ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้รักษาราชการแทน
2) ครูวิชาการ
3) ครูผู้สอน

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนในสถานศึกษา ประกอบด้วย

1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3) การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน
4) การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี
5) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
7) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
8) การนิเทศการศึกษา
9) การแนะแนวการศึกษา
10) การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
11) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

วิธีดำเนินการ

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือสำหรับเก็บข้อมูล จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน ขนาดสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ การบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนในสถานศึกษาตามแนวคิดของพรศักดิ์ สุจริตรักษ์ (2551: 281-289) องค์ประกอบที่ 1 ด้านการบริหารวิชาการ โดยมีตัวแปรย่อยในแต่ละองค์ประกอบรวม 11 ตัวแปรย่อย มีข้อคำถามทั้งสิ้น จำนวน 58 ข้อ ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตร 5 ข้อ
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 7 ข้อ
3. การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน 7 ข้อ
4. การพัฒนาสื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยี 5 ข้อ
5. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 4 ข้อ
6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 5 ข้อ
7. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 5 ข้อ
8. การนิเทศการศึกษา 6 ข้อ
9. การแนะแนวการศึกษา 5 ข้อ
10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ครอบครัวและชุมชน 5 ข้อ
11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น 4 ข้อ

ลักษณะแบบสอบถามในตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับของ Likert (Likert's rating scale) (ประพันธ์ เม้าเวียงแก, 2548: 42) โดยผู้วิจัยกำหนดค่าคะแนนของช่วงน้ำหนักเป็น 5 ระดับ มีความหมายดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง การบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนในสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด ให้มีค่าน้ำหนัก เท่ากับ 5 คะแนน

ระดับ 4 หมายถึง การบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ให้มีค่าน้ำหนัก เท่ากับ 4 คะแนน

ระดับ 3 หมายถึง การบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนในสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ให้มีค่าน้ำหนัก เท่ากับ 3 คะแนน

ระดับ 2 หมายถึง การบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนในสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย ให้มีค่าน้ำหนัก เท่ากับ 2 คะแนน

ระดับ 1 หมายถึง การบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนในสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด ให้มีค่าน้ำหนัก เท่ากับ 1 คะแนน

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

เครื่องมือสำหรับการวิจัย โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. ศึกษาวรรณกรรม หลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากหนังสือ ตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1

2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวล เพื่อมากำหนดเป็นโครงสร้างเครื่องมือโดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3. สร้างแบบสอบถามโดยให้ครอบคลุมเนื้อหาเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ เพื่อให้ข้อเสนอแนะนำมาปรับปรุง

4. นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่นของเนื้อหา (content validity) เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องเพื่อความสมบูรณ์และถูกต้องของเนื้อหาโดยใช้เทคนิคการหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (Index of Item Objective Congruence: IOC) แล้วเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป นำไปเป็นแบบสอบถามซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ที่ 1.0 ทุกข้อ

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

6. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น(reliability)โดยใช้สัมประสิทธิแอลฟา (α-coefficient) ตามวิธีการของ Cronbach (1974: 161 อ้างถึงใน กรวรรณ จันทร์ผา, 2549: 64) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.98

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปอย่างถูกต้องและเป็นระบบ ผู้วิจัยดำเนินตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงเพื่อทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 เพื่อออกหนังสือแจ้งขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นตัวอย่างช่วยอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้

2. ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลและติดตามรวบรวมแบบสอบถามคืนจากสถานศึกษาต่าง ๆ ด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีหน่วยการวิเคราะห์ (unit of analysis) เป็นสถานศึกษาโดยผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาจัดกระทำข้อมูลโดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้รับคืนมา
2. จัดระบบข้อมูล ตรวจรวบรวมคะแนนแบบสอบถามที่สมบูรณ์
3. นำข้อมูลไปคำนวณหาค่าสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลให้ตรงตามข้อมูลวัตถุประสงค์การวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งถามรายละเอียดเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน ขนาดสถานศึกษา โดยใช้วิธีการแจกแจงความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)

2. การวิเคราะห์ระดับการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนในสถานศึกษาใช้ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สำหรับแบบสอบถามตอนที่ 2 ได้นำค่าเฉลี่ยของน้ำหนักที่ได้มาเทียบเคียงกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best, 1970: 190 อ้างถึงใน กุลฑรี พิกุลแกม, 2551: 64-65) ไว้ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง การบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนในสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง การบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง การบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนในสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง การบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนในสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง การบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนในสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. เปรียบเทียบการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งผู้ให้ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (one-way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างจะนำไปทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe')

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ระดับการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1

การวิเคราะห์ระดับการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากกลุ่มตัวอย่าง 369 คน แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best, 1970: 190 อ้างถึงใน กุลฑรี พิกุลแกม, 2551: 64-65) ที่กำหนดไว้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 โดยภาพรวม

การบริหารสถานศึกษา	$\overline{X}$	S.D.	ค่าระดับ	ลำดับ
1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.20	0.43	มาก	10
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.23	0.54	มาก	9
3. การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน	4.40	0.41	มาก	7
4. การพัฒนาสื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยี	4.42	0.42	มาก	5
5. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.49	0.41	มาก	4
6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้	4.35	0.46	มาก	8
7. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.40	0.48	มาก	6
8. การนิเทศการศึกษา	4.49	0.41	มาก	4
9. การแนะแนว	4.54	0.37	มากที่สุด	3
10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน	4.79	0.20	มากที่สุด	2
11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น	4.79	0.44	มากที่สุด	1
รวม	**4.46**	**0.33**	**มาก**	

ตารางที่ 1 พบว่า ระดับการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.46, S.D. = 0.33) และเมื่อแยกพิจารณาในรายด้าน พบว่า การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น ($\overline{X}$ = 4.79, S.D. = 0.44) การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน ($\overline{X}$ = 4.79, S.D. = 0.20) และการแนะแนว ($\overline{X}$ = 4.54, S.D. = 0.37) อยู่ในระดับมากที่สุด การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\overline{X}$ = 4.49, S.D. = 0.41) การนิเทศการศึกษา ($\overline{X}$ = 4.49, S.D. = 0.41) การพัฒนาสื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยี ($\overline{X}$ = 4.42, S.D. = 0.42)

การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ($\overline{X}$ = 4.40, S.D. = 0.48) การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน ($\overline{X}$ = 4.40, S.D. = 0.41) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ($\overline{X}$ = 4.35, S.D. = 0.46) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\overline{X}$ = 4.23, S.D. = 0.54) และการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\overline{X}$ = 4.20, S.D. = 0.43) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งผู้ให้ข้อมูล

การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) กรณีเมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 จะนำไปทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe') ปรากฏผลดังแสดงในตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียน ระหว่างตำแหน่งของผู้ให้ข้อมูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งผู้ให้ ข้อมูล

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา					.000
ระหว่างกลุ่ม	2	37.149	18.575	206.345	
ภายในกลุ่ม	366	32.946	0.09		
รวม	368	70.096			
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้					.000
ระหว่างกลุ่ม	2	9.346	4.673	17.315	
ภายในกลุ่ม	366	98.779	0.27		
รวม	368	108.125			
3. การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน					. 000
ระหว่างกลุ่ม	2	4.736	2.368	14.827	
ภายในกลุ่ม	366	58.453	0.16		
รวม	368	63.189			
4. ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยี					.000
ระหว่างกลุ่ม	2	7.181	3.591	21.716	
ภายในกลุ่ม	366	60.516	0.165		
รวม	368	67.698			

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียน ระหว่างตำแหน่งของผู้ให้ข้อมูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งผู้ให้ ข้อมูล (ต่อ)

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
5. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา					.001
ระหว่างกลุ่ม	2	2.506	1.253	7.704	
ภายในกลุ่ม	366	59.536	0.163		
รวม	368	62.042			
6. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้					. 000
ระหว่างกลุ่ม	2	4.661	2.331	11.318	
ภายในกลุ่ม	366	75.374	0.206		
รวม	368	80.035			
7. ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา					. 000
ระหว่างกลุ่ม	2	12.377	6.189	29.993	
ภายในกลุ่ม	366	75.521	0.206		
รวม	368	87.899			
8. ด้านการนิเทศการศึกษา					. 000
ระหว่างกลุ่ม	2	3.668	1.834	11.393	
ภายในกลุ่ม	366	58.919	0.161		
รวม	368	62.587			
9. ด้านการแนะแนว					. 000
ระหว่างกลุ่ม	2	4.485	2.242	16.974	
ภายในกลุ่ม	366	48.351	0.132		
รวม	368	52.836			
10. ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน					.000
ระหว่างกลุ่ม	2	1.278	0.639	16.142	
ภายในกลุ่ม	360	14.25	0.04		
รวม	362	15.528			

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียน ระหว่างตำแหน่งของผู้ให้ข้อมูลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งผู้ให้ ข้อมูล (ต่อ)

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	Sig.
11. ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น					.000
ระหว่างกลุ่ม	2	10.169	5.084	30.411	
ภายในกลุ่ม	360	60.189	0.167		
รวม	362	70.357			
ภาพรวม					. 000
ระหว่างกลุ่ม	2	3.361	1.681	15.939	
ภายในกลุ่ม	360	37.959	0.105		
รวม	**362**	**41.32**			

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 พบว่า การบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียน ระหว่างตำแหน่งของผู้ให้ข้อมูลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งของผู้ให้ข้อมูล โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า แตกต่างกันทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนี้

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียน ระหว่างตำแหน่งของผู้ให้ข้อมูลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

แหล่งความแปรปรวน		ผู้บริหารสถานศึกษา	ครูวิชาการ	ครูผู้สอน
	$\bar{X}$	4.62	4.13	3.86
ผู้บริหารสถานศึกษา	4.62	1	.4976*	.7659*
ครูวิชาการ	4.13	-	1	.2683*
ครูผู้สอน	3.86	-	-	1

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษากับครูวิชาการและครูผู้สอน แตกต่างกัน โดยผู้บริหารสถานศึกษา มีการพัฒนาการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามากกว่าครูวิชาการและครูผู้สอน และครูวิชาการกับครูผู้สอนแตกต่างกัน โดยครูวิชาการมีการพัฒนาการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามากกว่าครูผู้สอน

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียน ระหว่างตำแหน่งของผู้ให้ข้อมูลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

แหล่งความแปรปรวน		ผู้บริหารสถานศึกษา	ครูวิชาการ	ครูผู้สอน
	$\overline{X}$	4.45	4.08	4.15
ผู้บริหารสถานศึกษา	4.45	1	.3670*	.2973*
ครูวิชาการ	4.08	-	1	-
ครูผู้สอน	4.15	-	.0697	1

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา กับครูวิชาการและครูผู้สอน แตกต่างกันโดยผู้บริหารสถานศึกษา มีการพัฒนาการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียน ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มากกว่าครูวิชาการและครูผู้สอน

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียน ระหว่างตำแหน่งของผู้ให้ข้อมูลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ด้านการวัดผลประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน

แหล่งความแปรปรวน		ผู้บริหารสถานศึกษา	ครูวิชาการ	ครูผู้สอน
	$\overline{X}$	4.56	4.30	4.34
ผู้บริหารสถานศึกษา	4.56	1	.2602*	.2137*
ครูวิชาการ	4.30	-	1	-
ครูผู้สอน	4.34	-	.0465	1

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา กับครูวิชาการและครูผู้สอน แตกต่างกัน โดย ผู้บริหารสถานศึกษา มีการพัฒนาการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียน ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน มากกว่าครูวิชาการและครูผู้สอน

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียน ระหว่างตำแหน่งของผู้ให้ข้อมูลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยี

แหล่งความแปรปรวน		ผู้บริหารสถานศึกษา	ครูวิชาการ	ครูผู้สอน
	$\overline{X}$	4.61	4.29	4.35
ผู้บริหารสถานศึกษา	4.61	1	.3220*	.2602*
ครูวิชาการ	4.29	-	1	-
ครูผู้สอน	4.35	-	.0618	1

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 6 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา กับครูวิชาการและครูผู้สอน แตกต่างกัน โดย ผู้บริหารสถานศึกษา มีการพัฒนาการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียน ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน มากกว่าครูวิชาการและครูผู้สอน

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียน ระหว่างตำแหน่งของผู้ให้ข้อมูลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน		ผู้บริหารสถานศึกษา	ครูวิชาการ	ครูผู้สอน
	$\overline{X}$	4.60	4.40	4.47
ผู้บริหารสถานศึกษา	4.60	1	.1992*	.1280*
ครูวิชาการ	4.40	-	1	-
ครูผู้สอน	4.47	-	.0711	1

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 7 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษากับครูวิชาการและครูผู้สอนแตกต่างกัน โดยผู้บริหารสถานศึกษา มีการพัฒนาการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามากกว่าครูวิชาการและครูผู้สอน

ตารางที่ 8 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียน ระหว่างตำแหน่งของผู้ให้ข้อมูลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ด้านพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

แหล่งความแปรปรวน		ผู้บริหารสถานศึกษา	ครูวิชาการ	ครูผู้สอน
	$\overline{X}$	4.45	4.19	4.41
ผู้บริหารสถานศึกษา	4.45	1	.2537*	.0341
ครูวิชาการ	4.19	-	1	-
ครูผู้สอน	4.41	-	.2195*	1

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 8 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษากับครูวิชาการและครูผู้สอนแตกต่างกัน โดยผู้บริหารสถานศึกษา มีการพัฒนาการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนด้านพัฒนาแหล่งการเรียนรู้มากกว่าครูวิชาการและครูผู้สอน และครูผู้สอนกับครูวิชาการแตกต่างกัน โดยครูผู้สอนมีการพัฒนาการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนด้านพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ มากกว่าครูวิชาการ

ตารางที่ 9 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียน ระหว่างตำแหน่งของผู้ให้ข้อมูลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ด้านการพัฒนาระบบประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษา

แหล่งความแปรปรวน		ผู้บริหารสถานศึกษา	ครูวิชาการ	ครูผู้สอน
	$\overline{X}$	4.58	4.15	4.47
ผู้บริหารสถานศึกษา	4.58	1	.4309*	.1073
ครูวิชาการ	4.15	-	1	-
ครูผู้สอน	4.47	-	.3236*	-

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 9 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษากับครูวิชาการและครูผู้สอนแตกต่างกัน โดยผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามากกว่าครูวิชาการและครูผู้สอน และครูผู้สอนกับครูวิชาการแตกต่างกัน โดยครูผู้สอนมีการพัฒนาการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามากกว่าครูวิชาการ

ตารางที่ 10 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียน ระหว่างตำแหน่งของผู้ให้ข้อมูลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ด้านการนิเทศการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน		ผู้บริหารสถานศึกษา	ครูวิชาการ	ครูผู้สอน
	$\overline{X}$	4.55	4.35	4.56
ผู้บริหารสถานศึกษา	4.55	1	.2073*	-
ครูวิชาการ	4.35	-	1	-
ครูผู้สอน	4.56	.0081	.2154*	1

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 10 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษากับครูวิชาการและครูผู้สอนแตกต่างกัน โดยครูผู้สอนมีการพัฒนาการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนด้านการนิเทศการศึกษามากกว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการ และผู้บริหารสถานศึกษากับครูวิชาการแตกต่างกัน โดยครูวิชาการมีการพัฒนาการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนด้านการนิเทศการศึกษามากกว่าครูวิชาการ

ตารางที่ 11 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียน ระหว่างตำแหน่งของผู้ให้ข้อมูลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ด้านการแนะแนว

แหล่งความแปรปรวน		ผู้บริหารสถานศึกษา	ครูวิชาการ	ครูผู้สอน
	$\bar{x}$	4.60	4.39	4.63
ผู้บริหารสถานศึกษา	4.60	1	.2159*	-
ครูวิชาการ	4.39	-	1	-
ครูผู้สอน	4.63	.0325	.2484*	1

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 11 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษากับครูวิชาการและครูผู้สอนแตกต่างกัน โดยครูผู้สอนมีการพัฒนาการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนด้านการแนะแนวมากกว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูวิชาการ และผู้บริหารสถานศึกษากับครูวิชาการแตกต่างกัน โดยผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนด้านการแนะแนวมากกว่าครูวิชาการ

ตารางที่ 12 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียน ระหว่างตำแหน่งของผู้ให้ข้อมูลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

แหล่งความแปรปรวน		ผู้บริหารสถานศึกษา	ครูวิชาการ	ครูผู้สอน
	$\overline{X}$	4.77	4.72	4.86
ผู้บริหารสถานศึกษา	4.77	1	.0425	-
ครูวิชาการ	4.72	-	1	-
ครูผู้สอน	4.86	-	.1417*	1

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 12 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษากับครูวิชาการและครูผู้สอนแตกต่างกัน โดยครูผู้สอนมีการพัฒนาการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชนมากกว่าครูผู้สอนและครูวิชาการ

ตารางที่ 13 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียน ระหว่างตำแหน่งของผู้ให้ข้อมูลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ด้านการประสานความร่วมมือ ในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

แหล่งความแปรปรวน		ผู้บริหารสถานศึกษา	ครูวิชาการ	ครูผู้สอน
	$\overline{X}$	4.59	4.80	5.00
ผู้บริหารสถานศึกษา	4.59	1	-	-
ครูวิชาการ	4.80	.2121*	1	-
ครูผู้สอน	5.00	.4065*	.1944*	1

* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 13 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษากับครูวิชาการและครูผู้สอนแตกต่างกัน โดยครูผู้สอนมีการพัฒนาการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่นมากกว่าครูวิชาการและผู้บริหารสถานศึกษา และครูวิชาการกับผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน โดยครูวิชาการมีการพัฒนาการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่นมากกว่าผู้บริหารสถานศึกษา

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยข้างต้น สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า ระดับการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ว่าการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งกระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษามากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการคล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย งานวิชาการเป็นงานหลักหรือภารกิจหลักของสถานศึกษาในการพัฒนาทักษะกระบวนการของผู้เรียนทุกด้าน ดังนั้นการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดจึงเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาเพราะงานหลักของสถานศึกษา คือ งานวิชาการ ประกอบไปด้วยการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การนิเทศการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น เป็นส่วนในการส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนและเป็นหน้าที่โดยตรงของสถานศึกษาที่ละเลยมิได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของธัญชนก พูนยศ (2558: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารงานวิชาการโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนระดับทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องกระบวนการบริหารจัดการ ตลอดจนประสบการณ์ทักษะในการจัดการเรียนรู้ เพื่อได้บรรลุผลตามเจตนารมณ์พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่เป็นปัจจัยสำคัญช่วยผลักดันให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีการพัฒนาและให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิด สอดคล้องกับสิทธิโชค ดีศรี (2551: 88) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการที่เน้นทักษะการคิดสำหรับนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาใน

อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการที่เน้นทักษะการคิดสำหรับนักเรียนปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก และธัญวรัตน์ อุทโท (2559: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่นมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอำนาจ สุนทรธรรม (2545 อ้างถึงใน กุลฑรี พิกุลแกม, 2551: 35) ได้ศึกษาวิจัย แนวทางการให้ชุมชนมีส่วนร่วมต่อการปฏิบัติงานวิชาการในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในงานวิชาการโดยภาพร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด และธัญชนก พูนยศ (2558: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งอาจนี้เป็นเพราะการประสานความร่วมมือในการส่งเสริมทักษะการคิดกับสถานศึกษาอื่น ตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามในข้อคำถามสถานศึกษามีการวางแผน และกำหนดแนวทางการประสานความร่วมมือในการส่งเสริมทักษะการคิดกับสถานศึกษาอื่นมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งเป็นการวางแผนการดำเนินงานของสถานศึกษาที่ดีเป็นการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งระดับขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษา เพื่อที่จะได้มีการส่งเสริมสนับสนุนในการทำงานและเป็นเครือข่ายร่วมกันในการพัฒนาทักษะการคิดกับสถานศึกษาให้สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (อุษา แซ่เตียว, 2559: 52) ที่ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ดังนี้ 1) ประสานความร่วมมือวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาศักย์ภาพของผู้เรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีต ประเพณีศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น 2) เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน 3) จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน เพื่อส่งเสริมการพัฒนาทางวิชาการและวัฒนธรรมการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับศิษย์เก่า การประชุมผู้ปกครองผู้เรียน การปฏิบัติงานร่วมกับชุมชนการร่วมกิจกรรมกับสถาบันการศึกษาอื่น ๆ เป็นต้น 4) ทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่นทั้งในและต่างประเทศ จากที่กล่าวมาจึงเป็นเหตุผลที่ว่าด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่นมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

จากผลการวิจัยที่พบว่าด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เมื่อเทียบกับด้านอื่น ๆ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของประพันธ์ เม้าเวียงแก (2548: บทคัดย่อ) ซึ่งได้วิจัยเรื่อง การบริหารวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามี

ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามในข้อคำถามการศึกษาวิเคราะห์รายละเอียดหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับทักษะการคิดของนักเรียนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด สถานศึกษาต้องมีการศึกษาวิเคราะห์รายละเอียดหลักสูตรที่ส่งเสริมทักษะการคิดให้ชัดเจน สอดคล้องตามแนวทางของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานปีพุทธศักราช 2551 ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารจัดการหลักสูตรนั้นสถานศึกษามีหน้าที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวางแผนและดำเนินการใช้หลักสูตร การเพิ่มพูนคุณภาพการใช้หลักสูตรด้วยการวิจัยและพัฒนา การปรับปรุงและการพัฒนาหลักสูตร จัดทำระเบียบการวัดและประเมินผล ในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และรายละเอียดที่เขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัดอื่น ๆ ในระดับท้องถิ่นได้จัดทำเพิ่มเติม รวมทั้งสถานศึกษาสามารถเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและความต้องการของผู้เรียน โดยทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จากที่กล่าวมาจึงเป็นเหตุผลที่ว่าด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

2. จากผลการวิจัยที่ พบว่า การบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งผู้ให้ข้อมูล โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ว่าการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ และครูผู้สอนมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้เป็นเพราะตำแหน่งหน้าที่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการและครูผู้สอนในการปฏิบัติงานและการรับผิดชอบงานในสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจในการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสฤษติ์ กุลภา (2547: 122) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารวิชาการตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารวิชาการตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความคิดเห็นของข้าราชการครูเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการตามแนวทางการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ และครูผู้สอนต่างมีบทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบในตำแหน่งของตน ผู้บริหารสถานศึกษาจะมีบทบาทหน้าที่เป็นผู้นำในการตัดสินใจมุ่งมั่นส่งเสริมสนับสนุนในการจัดการศึกษาเพื่อให้สถานศึกษาดำเนินกิจการต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิผลต่อการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิด นอกจากนี้ผู้บริหารยังมีความรู้ความเข้าใจในระบบการบริหารที่ครอบคลุมทุกฝ่ายในสถานศึกษา ครูวิชาการจะมีบทบาทหน้าที่วางแผนพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน

ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานวิชาการ ส่งเสริมให้มีการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน นิเทศการสอน จัดโครงสร้างหลักสูตร ส่งเสริม สนับสนุน ประสานงานบริการควบคุมคุณภาพงานและพัฒนาการทำแผนการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ รวบรวมข้อมูลสารสนเทศให้คำปรึกษาตลอดจนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในการส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียน สำหรับครูผู้สอนเป็นผู้ที่ทำการสอน เตรียมการสอน กำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ สมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ วิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล ใช้ข้อมูลในการวางแผนการจัดการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน ออกแบบและจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการสติปัญญา เป็นผู้ใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาบูรณาการในการจัดการเรียนรู้ วัดผลและประเมินผลให้คำแนะนำ ปรึกษาและแก้ไขปัญหาแก่ผู้เรียนและเป็นผู้ศึกษาทำวิจัยในการพัฒนาการเรียนการสอน สรุปผลการปฏิบัติงานเพื่อปรับปรุงพัฒนางานให้ดีขึ้น จากที่กล่าวมาจึงสรุปได้ว่ายิ่งสถานศึกษามีอำนาจในการบริหารมากขึ้นเพียงใดก็ยิ่งทำให้การบริหารวิชาการมีประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนแสดงบทบาทในการบริหารงานวิชาการของตนที่มากยิ่งขึ้น เพื่อเพิ่มคุณภาพของการบริหารผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของนักเรียน เป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของสถานศึกษามีความแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษางานวิจัยเรื่อง การบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับด้านอื่น ๆ ดังนั้นสถานศึกษาจึงควรสร้างความรู้ความเข้าใจให้มาก มีการวิเคราะห์รายละเอียดเอกสารหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับทักษะการคิดในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนในสถานศึกษา

2. การบริหารสถานศึกษาจะต้องมีการกำหนดนโยบายและแผนงานให้ชัดเจนเกี่ยวกับแนวทางการบริหารเพื่อจะได้กำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจเป้าหมาย โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งเสริมทักษะการคิดในทุกด้านของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาต่อยอดการวิจัยในครั้งนี้ โดยการแก้ปัญหาการบริหารงานวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนในสถานศึกษาด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

2. ควรมีการขยายผลการวิจัยในระดับเขตพื้นที่การศึกษาอื่นและจังหวัดอื่น เพื่อจะได้ผลภาพรวมที่กว้างขึ้นและสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาในเชิงนโยบายได้ชัดเจนต่อไป

สรุป

ผลการวิจัยเรื่อง การบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 สรุปผลได้ดังนี้

1. ระดับการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน และการแนะแนวอยู่ในระดับมากที่สุด การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพ การนิเทศการศึกษา การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ และการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

2. เปรียบเทียบการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งผู้ให้ข้อมูล โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า แตกต่างกันทุกด้าน

เอกสารอ้างอิง

กรวรรณ จันทน์ผา. (2549). **การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนระดับช่วงชั้นที่ 1-2 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

กุลฑรี พิกุลแกม. (2551). **การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ธัญชนก พูนยศ. (2558). **การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.

ธัญวรัตน์ อุทโท. (2559). **รูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา.** วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.

บุญชวน ปัสสา. (2549). **การบริหารการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิด: กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านหนองบัว อำเภอเมือง จังหวัดเลย.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

ประพันธ์ เม้าเวียงแก. (2548). **การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

พรศักดิ์ สุจริตรักษ์. (2551). **ตัวบ่งชี้การบริหารสถานศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียน.** ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ศศิตา เพลินจิต. (2558). **ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1**. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

สมกิต บุญยะโพธิ์. (2547). **การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.** สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1. (2559). **รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2558**. ราชบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545และ(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553.** ค้นเมื่อ 21 ธันวาคม 2559, จาก www.moe.go.th/moe/th/office/powerMOE2556.pdf

สิทธิโชค ดีศรี. (2551). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการที่เน้นทักษะการคิดสำหรับนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น.** รายงานการศึกษาอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สฤษดิ์ กุลภา. (2547). **การบริหารงานวิชาการตามแนวทางบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

อุษา แซ่เตียว. (2559). **ทักษะของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

(Received: 12/07/2018 Revised: 16/07/2018 Accepted: 11/10/2018)

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ บ้านคลองสามแพรก ตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ

FACTOR INFLUENCING ACHIEVEMENT OF KHLONG SAM PHRAEK SUFFICIENCY ECONOMY VILLAGE, NAI KLONG BANG PLA KOT SUBDISTRICT, PHRA SAMUT CHEDI DISTRICT, SAMUT PRAKAN PROVINCE

แก้วจรรยา คงนุ่น / KAEWJANYA KONGNOON [1]
สมบูรณ์ ศิริสรรหิรัญ / SOMBOON SIRISUNHIRUN [2]

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยวิธีผสม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ความสำเร็จในการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ และ 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ ตัวแทนครัวเรือนในหมู่บ้านคลองสามแพรก จำนวน 365 ครัวเรือน และผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้นำชุมชนในพื้นที่ และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเศรษฐกิจพอเพียง รวม 5 คน เครื่องมือการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหา ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลวิจัยพบว่า 1) ความสำเร็จในการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยมีด้านจิตใจและสังคม มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด 2) ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนเพื่อพยากรณ์ความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบพบว่ามีตัวแปรอิสระ 2 ตัว จากทั้งหมด 5 ตัวแปรอิสระที่สามารถพยากรณ์ความสำเร็จ ในการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ได้แก่ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี และการมีส่วนร่วม โดยมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และร่วมกันพยากรณ์ความสำเร็จในการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ได้ร้อยละ 53.60 โดยมีสมการพยากรณ์ ในรูปคะแนนดิบ คือ $\hat{Y}$ = 1.729 + .286 (X_5) + .279 (X_3) และมีสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ $\hat{Z}$ = .468 (Z_5) + .331 (Z_3)

คำสำคัญ: ปัจจัยความสำเร็จ, หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง, หมู่บ้านคลองสามแพรก, จังหวัดสมุทรปราการ

---

[1]นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

[2] รองศาสตราจารย์ ดร. มหาวิทยาลัยมหิดล ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ABSTRACT

This mixed-method research aimed to study: 1) the implementation success of sufficiency economy model village; and 2) factor influencing the implementation success of sufficiency economy model village. The sample consisted of 365 household headships in Khlong Sam Phraek Village and 5 key informants of community leaders and officers responsible for sufficiency economy implementation. The research instruments were a questionnaire and an in-depth interview. Data were analyzed with frequency, percentage, mean, standard deviation, stepwise multiple regression, and content analysis.

The results of the study were as follows: 1) overall the implementation success of sufficiency economy model village was at a high level. Specifically, the mental and social aspect had the highest average. 2) According to multiple regression analysis, the two from five independent variables could predict the success implementation of sufficiency economy model village. The aspects of technological application and participation together predicted the success implementation of sufficiency economy model village at the percentage of 53.60 with statistical significance at the 05 level. The raw score equation was $\hat{Y} = 1.729 + .286 (X_5) + .279 (X_3)$ and the standard score equation was $\hat{Z} = .468 (Z_5) + .331 (Z_3)$.

Keywords: successful factor, sufficiency economy village, Klong Sam Phraek Village, Samut Prakan Province

บทนำ

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทรงมีพระราชดำรัส ชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทย ทรงชี้ถึงการปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินชีวิตไปใน “ทางสายกลาง” โดย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ทรงพระราชทานพระบรมราโชวาท แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2517 ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ใจความสำคัญว่า “ในการพัฒนาประเทศนั้นจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้นเริ่มด้วยการสร้างพื้นฐาน คือความมีกินมีใช้ของประชาชนก่อน ด้วยวิธีการที่ประหยัด ระมัดระวังแต่ถูกต้องตามหลักวิชา เมื่อพื้นฐานเกิดขึ้นมั่นคงพอควรแล้ว จึงค่อยสร้างเสริมความเจริญขั้นที่สูงขึ้นตามลำดับต่อไป การถือหลักที่จะส่งเสริมความเจริญให้ค่อยเป็นไปตามลำดับด้วยความรอบคอบ ระมัดระวังและประหยัดนั้นก็เพื่อป้องกันการผิดพลาดล้มเหลวและเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จได้แน่นอนบริบูรณ์” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550)

จากแผนพัฒนาฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ที่สถานการณ์โลกเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว การแข่งขันด้านเศรษฐกิจสูง เทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ในสังคมและการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างมาก ต้องเร่งพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี การวิจัยและพัฒนา และนวัตกรรม ในการสร้างประเทศชาติให้มีความเข้มแข็ง สิ่งหนึ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง คือต้องส่งเสริมตั้งแต่ระดับฐานรากของสังคม ซึ่งก็คือ ระดับท้องถิ่น ได้แก่ หมู่บ้านที่กระจายอยู่ทุกส่วนของประเทศ การส่งเสริมให้หมู่บ้านในชนบทมีความเข้มแข็ง สามารถบริหารจัดการพึ่งพาตนเองได้ และมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นตนเอง ผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน และจากความเข้มแข็งของหมู่บ้านที่เป็นฐานรากของสังคม ก็จะนำไปสู่การรวมตัวเป็นเครือข่ายในระดับตำบล อำเภอ จังหวัด และประเทศชาติที่เข้มแข็งได้ต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559)

ในปี 2550 จังหวัดสมุทรปราการ ได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นกระบวนการพัฒนาหมู่บ้าน ให้ประชาชนใช้วิถีชีวิตอย่างสมดุลและยั่งยืน สอดคล้อง กับสภาพภูมิสังคม สร้างภูมิคุ้มกันแห่งการดำเนินชีวิตในบริบทของสังคมชนบทไทย โดยกำหนดยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนการดำเนินการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ในจังหวัดสมุทรปราการ เพื่อให้เกิดการพึ่งตนเองและดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างเข้มแข็ง หมู่บ้านคลองสามแพรก หมู่ที่ 4 ตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการเป็นหมู่บ้านหนึ่ง ที่จังหวัดสมุทรปราการได้ส่งเสริมให้ดำเนินการพัฒนาทำให้หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงตั้งแต่ปี 2558 เป็นต้นมา และผลจากการพัฒนาทำให้หมู่บ้านคลองสามแพรก หมู่ที่ 4 ตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ได้รับรางวัลถ้วยพระราชทานสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ประเภทหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง “อยู่เย็น เป็นสุข” ประจำปี 2559 ซึ่งเป็นการจัดประกวดผลงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ที่จัดโดยกระทรวงมหาดไทยได้มอบหมายให้กรมการพัฒนาชุมชนเป็นเจ้าภาพรับผิดชอบการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงทั่วประเทศ และเป็นกำลังหลักในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้สัมฤทธิ์ผลอย่างยั่งยืน(สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสมุทรปราการ, 2560)

การพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการส่งเสริมให้สมาชิกยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการวางแผนพัฒนา และส่วนร่วมในการพัฒนาหมู่บ้าน มีการรวมกลุ่มทำกิจกรรมร่วมกันหลายกิจกรรม เช่น การเย็บผ้าโหล กลุ่มขยะรีไซเคิล กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มพืชผักสวนครัว เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีประเพณี และวัฒนธรรมที่ดีงามของหมู่บ้าน เช่น การจัดงานวันสงกรานต์ การรดน้ำขอพรผู้สูงอายุ การจัดงานวันเด็ก ซึ่งกิจกรรมที่หมู่บ้านร่วมกันจัดขึ้นเพื่อเป็นการอนุรักษ์และรักษาวัฒนธรรมประเพณีของหมู่บ้าน ความสามัคคีที่เกิดขึ้นทำให้บ้านคลองสามแพรก หมู่ที่ 4 มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่พอเพียง เกื้อกูล และยั่งยืน นอกจากเกิดผลสำเร็จในเชิงรูปธรรมดังกล่าวแล้ว ยังส่งผลให้หมู่บ้านคลองสามแพรก หมู่ที่ 4 ตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ได้รับการยอมรับจากกลุ่ม องค์กรเครือข่ายภาคประชาชน เกษตรกร หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนต่าง ๆ เข้ามาเยี่ยมชมและศึกษาชุมชนในฐานะที่เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบที่ประสบผลสำเร็จในการบริหารจัดการชุมชนตามแนวคิดตามหลักปรัชญา

ของเศรษฐกิจพอเพียงอีกชุมชนหนึ่งจากความสำเร็จที่หมู่บ้านได้รับ มิใช่เพียงแต่มีหน่วยงานภาครัฐเท่านั้นที่มีส่วนสำคัญในการผลักดันให้สมาชิกน้อมรับแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ ปัจจัยที่สำคัญคือ สมาชิกในกลุ่มมีความตระหนักในปัญหา และร่วมเรียนรู้แนวทางแก้ไขปัญหามาด้วยกัน ทำให้พบหนทางที่เหมาะสมกับการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืน

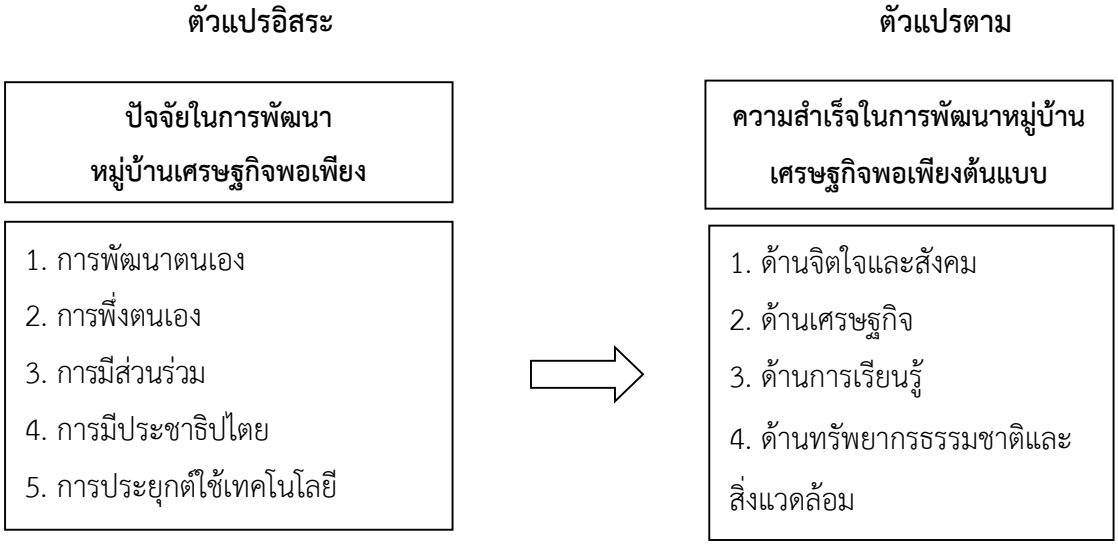
จากประเด็นปัญหาสำคัญ ผู้วิจัยจึงเกิดคำถามว่าสาเหตุใดที่หมู่บ้านแห่งนี้จึงได้รับรางวัลต่าง ๆ มากมาย และมีการบริหารจัดการหมู่บ้านตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นรูปธรรมและสามารถเป็นต้นแบบให้กับพื้นที่อื่น ๆ ภายใต้บริบทของความเป็นชุมชนเมืองที่คนส่วนใหญ่มักจะไม่ค่อยมีเวลาให้กัน ซึ่งถือเป็นอุปสรรคอย่างมากต่อการพัฒนาชุมชน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาว่ามีปัจจัยใดที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบของหมู่บ้านคลองสามแพรก หมู่ที่ 4 ตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนาหมู่บ้านอื่น ๆ ของจังหวัดสมุทรปราการ ในการน้อมรับแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิตตลอดจนเป็นข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาชุมชนตามแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความสำเร็จในการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัย โดยนำแนวคิดจากนักวิชาการต่าง ๆ ได้แก่ แนวคิดทฤษฎีการพัฒนาชุมชน การมีส่วนร่วมและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง มาสังเคราะห์เป็นประเด็นเพื่อพัฒนากรอบแนวคิดในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) การพัฒนาตนเอง 2) การพึ่งตนเอง 3) การมีส่วนร่วม 4) การมีประชาธิปไตย 5) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี และความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ตามเกณฑ์ชี้วัดหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ 4 ด้าน 23 ตัวชี้วัด ของกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ประกอบด้วย 1) ด้านจิตใจและสังคม 2) ด้านเศรษฐกิจ 3) ด้านการเรียนรู้ และ 4) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัยแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. หมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ หมายถึง พื้นที่ในหมู่บ้านคลองสามแพรก หมู่ที่ 4 ตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ

2. ปัจจัยในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การดำเนินงานตามกระบวนการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

2.1 การพัฒนาตนเอง หมายถึง สมาชิกในหมู่บ้านมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี เปลี่ยนทัศนคติให้เป็นผู้ที่ทันต่อเหตุการณ์ มีความคิดก้าวหน้า มีความคิด ริเริ่มและปรับปรุงความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

2.2 การพึ่งตนเอง หมายถึง สมาชิกในหมู่บ้าน มีการช่วยเหลือตนเองในกิจการของตนให้มากที่สุดและมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการแก้ไขปัญหาของตนเองและชุมชนอย่างมีมิตรภาพต่อกัน

2.3 การมีส่วนร่วม หมายถึง สมาชิกในหมู่บ้าน เข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่การร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินงาน ร่วมรับผลประโยชน์ สนับสนุนช่วยเหลือ รวมทั้งติดตาม ควบคุมไปจนเสร็จสิ้นโครงการหรือการปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน

2.4 การมีประชาธิปไตย หมายถึง การที่เปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชนเป็นผู้กำหนดวิถีการดำรงชีวิตของตนและชุมชนได้ด้วยตนเอง มีการพูดคุย ประชุม ปรึกษาหารือ มีการให้สิทธิเสรีภาพ อิสรภาพ และเสมอภาคแก่สมาชิกในชุมชน

2.5 การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี หมายถึง การที่ประชาชนมีการนำอุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ควบคู่กับการพัฒนาจากภูมิปัญญาท้องถิ่น มาใช้ให้เกิดประโยชน์ อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการ และสภาพแวดล้อมของชุมชน เพื่อลดค่าใช้จ่ายหรือลดเวลาทำงาน และเพิ่มผลผลิตและการบริการ

3. ความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ หมายถึง ความสำเร็จของการพัฒนาหมู่บ้านตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้เกณฑ์การประเมินตามตัวชี้วัดของกระทรวงมหาดไทย 4 ด้าน ประกอบด้วย

3.1 ด้านจิตใจและสังคม หมายถึง สมาชิกในหมู่บ้านมีจิตใจเข้มแข็ง สามารถต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคได้ ยึดมั่นในคุณธรรม จริยธรรม มีความรักความสามัคคี มีความเอื้ออาทรช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมถึงอนุรักษ์สืบทอดประเพณีที่ดีงามของหมู่บ้าน

3.2 ด้านเศรษฐกิจ หมายถึง สมาชิกในหมู่บ้านมีรายได้ในการประกอบอาชีพที่สุจริตบนพื้นฐานความสามารถของตนเอง มีอาชีพและรายได้ที่พอเพียงกับครอบครัว การประกอบอาชีพอย่างสม่ำเสมอ มีการออมและพึ่งตนเองได้

3.3 ด้านการเรียนรู้ หมายถึง สมาชิกในหมู่บ้านมีความมุ่งมั่น แสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา

3.4 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง สมาชิกในหมู่บ้านมีการใช้วัสดุหรือทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนอย่างคุ้มค่าและประหยัด และส่งเสริมให้มีการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติในหมู่บ้านให้มีความอุดมสมบูรณ์ รวมถึงการบริหารจัดการนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์เพื่อให้เกิดรายได้

วิธีดำเนินการ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาวิจัยวิธีผสม (mixed method research) โดยมุ่งเน้นการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) เป็นหลัก โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (questionnaire) และมีการสอบถามข้อมูลเชิงคุณภาพ (qualitative research) ในประเด็นที่น่าสนใจเพิ่มเติม

ประชากร

ประชากรที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการศึกษา ได้แก่ ตัวแทนครัวเรือนในหมู่บ้านคลองสามแพรก หมู่ที่ 4 ตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 4,138 ครัวเรือน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ตัวแทนครัวเรือนในหมู่บ้านคลองสามแพรก หมู่ที่ 4 ตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ โดยผู้วิจัยคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากประชากรด้วยสูตรของ Yamane (1973: 1,088) ได้จำนวนรวมทั้งสิ้น 365 ครัวเรือน และทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling)

สำหรับการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants) แบบเจาะจงด้วยตนเอง (purposive sampling) เพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล (In-Depth Interview) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้นำชุมชนในพื้นที่และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเศรษฐกิจพอเพียง จำนวนทั้งสิ้น 5 คน โดยกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ 1) เป็นผู้นำชุมชนหมู่บ้านคลองสามแพรก หมู่ที่ 4 ตำบลในคลองบางปลากด จำนวน 4 คน และ 2) เป็นผู้ที่ปฏิบัติงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงมาแล้ว เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี จำนวน 1 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถาม (questionnaire) ประกอบด้วย ข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง และข้อคำถามเกี่ยวกับความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ของ Likert ซึ่งมีการกำหนดค่าน้ำหนักของการประเมินเป็น 5 ระดับ

2. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview form) ประกอบด้วย ข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ เป็นข้อคำถามแบบเปิด ประกอบด้วยประเด็นข้อคำถามหลัก ได้แก่ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อผลสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง และแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงตามคำแนะนำ ของคณะกรรมการที่ปรึกษาเรียบร้อยแล้วไปให้บัณฑิตวิทยาลัยทำการตรวจสอบเครื่องมือ และทำการวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดสอบ (pre-test) กับผู้นำหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง หมู่ที่ 2 ตำบลท่าเสา อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 30 คน และนำข้อมูลที่ได้มาหาค่าความเที่ยงด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (Cronbach's alpha coefficient) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.943 และรายงานให้คณะกรรมการที่ปรึกษาทราบเพื่อนำแบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ เพื่อให้สามารถเก็บข้อมูลได้อย่างสอดคล้องและเหมาะสมกับบริบท โดยผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือรับรองการเก็บข้อมูลจากมหาวิทยาลัย เพื่อส่งถึงผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ และนายอำเภอพระสมุทรเจดีย์ และประสานงานกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อทำความเข้าใจในขั้นตอนและรายละเอียดในการเก็บข้อมูล รวมถึงข้อสงสัยต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงประเด็นและสมบูรณ์มากที่สุด ในการดำเนินการเก็บแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลแล้วทำการตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถาม แล้วลงรหัสข้อมูล (coding) หลังจากนั้นประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ และใช้สถิติที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1.1 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ใช้ในการวิเคราะห์และอธิบายถึงปัจจัยในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงและความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ

1.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ใช้ในการวิเคราะห์และอธิบายถึงการกระจายของข้อมูล

1.3 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อหาสมการพยากรณ์ (multiple regression) ในการพยากรณ์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบโดยใช้เทคนิค Stepwise

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการจดบันทึกและบันทึกเสียงในการสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล และนำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียงในรูปแบบของข้อความเพื่อง่ายต่อการแยกประเด็น จากนั้นทำการวิเคราะห์และจัดแยกประเด็นตามกลุ่มของข้อมูล ตีความข้อมูลที่ได้โดยเปรียบเทียบกับทฤษฎีหลักที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ เพื่อสรุปข้อมูลที่ได้และนำไปเปรียบเทียบในแต่ละประเด็น และอภิปรายผลข้อมูลตามทฤษฎีและปรากฏการณ์ เพื่อสร้างข้อสรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง บ้านคลองสามแพรก ตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ

ตารางที่ 1 คะแนนเฉลี่ยปัจจัยในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง บ้านคลองสามแพรก ตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ

(n = 365)

ปัจจัยในการพัฒนาหมู่บ้าน	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. การพัฒนาตนเอง	3.95	0.50	มาก	1
2. การพึ่งตนเอง	3.82	0.46	มาก	4
3. การมีส่วนร่วม	3.84	0.41	มาก	2
4. การมีประชาธิปไตย	3.83	0.44	มาก	3
5. การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี	3.65	0.57	มาก	5
ภาพรวม	**3.82**	**0.42**	**มาก**	

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง บ้านคลองสามแพรก หมู่ที่ 4 ตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.82, S.D. = 0.42) โดยพบว่า ปัจจัยในการพัฒนาหมู่บ้านในด้านการพัฒนาตนเองมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.95, S.D. = 0.50) รองลงมาตามลำดับได้แก่ การมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.84, S.D. = 0.41) ด้านการมีประชาธิปไตย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.83, S.D. = 0.44) การพึ่งตนเองมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.82, S.D. = 0.46) และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.65, S.D. = 0.57)

2. ผลการวิเคราะห์ความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ บ้านคลองสามแพรก ตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ

ตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ยความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ บ้านคลองสามแพรก ตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ

(n = 365)

ความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านจิตใจและสังคม	4.01	0.40	มาก	1
2. ด้านเศรษฐกิจ	3.71	0.50	มาก	3
3. ด้านการเรียนรู้	3.98	0.46	มาก	2
4. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	3.67	0.46	มาก	4
ภาพรวม	**3.84**	**0.35**	**มาก**	

จากตารางที่ 2 พบว่า ความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.84, S.D. = 0.35) และรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยพบว่าความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบด้านจิตใจและสังคมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.01, S.D. = 0.40) รองลงมา ได้แก่ ด้านการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.98, S.D. = 0.46) ด้านเศรษฐกิจ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.71, S.D. = 0.50) และด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.67, S.D. = 0.46)

3. การพยากรณ์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ บ้านคลองสามแพรก ตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ

ตารางที่ 3 ผลในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน เพื่อพยากรณ์ตัวแปรปัจจัยในการพัฒนาหมู่บ้านที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ

แหล่งของความแปรปรวน	**df**	**SS**	**MS**	**F**	**Sig**
Regression	2	23.762	11.881	210.994	.000
Residual	362	20.384	.056	*	
Total	364	44.146			
ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการตามลำดับ	**B**	**SE.b**	**Beta**	**t**	**Sig.**
การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี (X_5)	.286	.060	.468	9.619	.000
การมีส่วนร่วม (X_3)	.279	.063	.331	6.801	.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

$R = .734$ $R^2 = .538$ $R^2_{adj} = .536$ SE.E = .237

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นถึงการตัวแปรปัจจัยในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง (X) ที่ใช้ในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน เพื่อพยากรณ์ความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ (Y) ผลการวิเคราะห์พบว่าตัวแปรปัจจัยในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสู่สมการพยากรณ์ตามลำดับ ได้แก่ การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี (X_5) (มีค่า β = .468 และค่า Sig = .000) และการมีส่วนร่วม (X_3) (มีค่า β = .331 และค่า Sig = .000) เนื่องจากมีความสัมพันธ์และมิอิทธิพลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า Sig < .05)

สำหรับตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ พบว่า มีตัวแปร 2 ตัว ได้แก่ ปัจจัยในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี (X_5) และด้านการมีส่วนร่วม (X_3) สามารถร่วมกันพยากรณ์ความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ได้ร้อยละ 53.60 โดยสามารถสร้างเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานตามลำดับ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 1.729 + .286 (X_5) + .279 (X_3)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = .468 (Z_5) + .331 (Z_3)$$

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ บ้านคลองสามแพรก ตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

1. ปัจจัยในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง บ้านคลองสามแพรก ตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยพบว่า ปัจจัยด้านการพัฒนาตนเอง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเป็นอันดับแรก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีระดับมากทุกด้าน ผลวิจัยได้บ่งชี้ถึงการที่ชุมชนให้ความสำคัญในการรับรู้และพยายามศึกษาข้อมูลข่าวสารหรือความรู้ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันให้ทันต่อกระแสสังคม ซึ่งจะช่วยปรับความคิดและสติปัญญาของบุคคลให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น และสามารถนำมาปรับใช้ในการพัฒนาปรับปรุงตนเองและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งวิธีที่จะได้มาซึ่งข่าวสารใหม่ ๆ เช่น การติดตามข่าวสารผ่านสื่อหรือการประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ในชุมชน การเข้าร่วมประชุมภายในชุมชนเพื่อให้รับรู้ข่าวสารจากบุคคลอื่น หรือการเข้าร่วมการฝึกอบรมสัมมนาต่าง ๆ ที่หน่วยงานจัดขึ้น เป็นต้น ผลวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของจำนงค์ อดิวัฒนสิทธิ์ (2545) ที่กล่าวว่าการพัฒนาตนเองเป็นการกระทำเพื่อให้มีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น มีความมุ่งมั่น พัฒนาตนเองเป็นกระบวนการเป็นระบบ ซึ่งกระบวนการสำคัญประการหนึ่งคือการพัฒนาทางด้านสติปัญญา เป็นกระบวนการในการฝึกอบรมให้รู้และเข้าใจสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง ผู้ที่มีความรู้เท่าทันเห็นแจ้งโลกและชีวิตตามสภาพที่เกิดขึ้นจริง สามารถทำจิตใจให้เป็นอิสระ จะสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ความสำเร็จในการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ บ้านคลองสามแพรก ตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยพบว่าด้านจิตใจและสังคม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยมากกว่าทุกด้าน ผลวิจัยได้บ่งชี้ถึงการมีจิตสาธารณะและความรู้สึกรับผิดชอบทางสังคมของคนบ้านคลองสามแพรกที่มีความสามัคคีร่วมมือร่วมใจในการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนในภาพรวม ทำให้เห็นถึงความเข้มแข็งและแนวโน้มที่ดีในการพัฒนาของหมู่บ้านแห่งนี้ เนื่องจากชุมชนให้ความสำคัญกับการรวมตัวกันทำกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ ประชาชนในหมู่บ้านคลองสามแพรกจะมีความตื่นตัวกันอย่างมากเพื่อมีการเรียกประชาชนมาทำกิจกรรม อาทิเช่น การจัดทำธนาคารขยะ การคัดแยกขยะ กิจกรรมคัดแยกแลกซื้อ หรือกิจกรรมการทอดผ้าป่าขยะรีไซเคิล เป็นต้น ซึ่งจากผลของการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันทำให้ปริมาณขยะในชุมชนลดลง ประชาชนในหมู่บ้านจึงเล็งเห็นความสำคัญซึ่งเป็นสาเหตุให้คนส่วนใหญ่มองเห็นถึงประโยชน์และมีความสมัครใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมในลักษณะนี้บ่อยครั้ง ผลวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของสมพร เทพสิทธา (2549) ที่ระบุถึงหลักสำคัญของการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินงานในหมู่บ้าน/ชุมชน โดยในมิติด้านจิตใจ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะมุ่งเน้นที่จิตใจที่รู้จักพอ คือพอดี พอประมาณ และพอใจในสิ่งที่มี ยินดีในสิ่งที่ได้ ไม่โลภ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะต้องเริ่มต้นที่ตัวเอง โดยสร้างรากฐานทางจิตใจที่มั่นคง โดยเริ่มจากใจที่รู้จักพอเป็นการปฏิบัติตามทางสายกลางหรือมัชฌิมาปฏิปทา และในมิติด้านสังคม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

มุ่งให้เกิดสังคมที่สงบสุข ประชาชนมีความเมตตาเอื้ออาทร ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่ใช่ต่างคนต่างอยู่ มุ่งให้เกิดความสามัคคี ร่วมมือกัน เพื่อให้ทุกคนอยู่ร่วมกันได้ โดยปราศจากการเบียดเบียนกัน การเอาเปรียบกันและการมุ่งทำร้ายกัน

3. การพยากรณ์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านคลองสามแพรก ตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า มีตัวแปรอิสระ 2 ตัวจากทั้งหมด 5 ตัวแปรอิสระที่สามารถพยากรณ์ความสำเร็จในการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ได้แก่ ประเด็นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี และประเด็นการมีส่วนร่วม ผลการวิจัยบ่งชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นของการใช้เทคโนโลยี เมื่อพิจารณาจากกระแสสังคมในปัจจุบันที่คนส่วนใหญ่นิยมใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการทำงาน การค้นหาข้อมูลข่าวสารหรือการศึกษาหาความรู้ต่าง ๆ ก็อาจจะเป็นโอกาสที่ดีในการสร้างการรับรู้ให้กับคนในชุมชนได้รับรู้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ของชุมชนได้มากยิ่งขึ้น เกิดการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในทิศทางเดียวกันอย่างทั่วถึง ดังนั้นทักษะความสามารถทางเทคโนโลยี จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างมากในยุคปัจจุบันที่ผู้นำชุมชนและสมาชิกในชุมชนต้องมีติดตัวเอาไว้ ผลการวิจัยมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ สมบัติ กุสุมาวลี (2551) ได้กล่าวถึงหลักการของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถ ที่มุ่งเน้นการสร้างความพร้อมรองรับกับการเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ เมื่อมองโลกในเชิงพลวัตแล้ว คนก็จะต้องหันกลับมาถามทบทวนตนเองว่าเตรียมพร้อมตนเอง ครอบครัว ชุมชนองค์กร และประเทศชาติ ให้สามารถรองรับแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงได้อย่างไร ขณะเดียวกันในประเด็นของการมีส่วนร่วม ต้องมุ่งเน้นไปที่เรื่องของความสามัคคีและการมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคน ซึ่งในการสร้างเครือข่ายให้มีความเข้มแข็งจำเป็นต้องอาศัยหลักการหรือกระบวนการในการสร้างความเข้มแข็งโดยมุ่งเน้นการมีบทบาทหน้าที่และการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของชิต นิลพานิช และกุลธน ธนาพงศธร (2532) ที่ได้สรุปหลักการสำคัญของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลในการสร้างเครือข่ายในระดับต่าง ๆ ให้มีความเข้มแข็ง มีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างทางราชการกับประชาชน โดยยึดถือความศรัทธาของประชาชนที่มีต่อหน่วยงานหรือต่อบุคคล

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงด้านการพัฒนาตนเองมีความสำคัญมากที่สุด ดังนั้น จึงควรส่งเสริมการพัฒนาตนเองของคนในชุมชน โดยจัดให้มีการประชุมฝึกอบรมความรู้ต่าง ๆ หรือจัดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างโอกาสในการเรียนรู้ข่าวสารร่วมกัน

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ความสำเร็จในการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบด้านจิตใจและสังคมมีความสำคัญมากที่สุด ดังนั้น จึงควรสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมที่ตรงกับความต้องการของ

ประชาชนในพื้นที่ โดยอาศัยการวิเคราะห์ข้อมูลผ่านเวทีประชาคม เพื่อใช้ในการจัดทำแผนกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน

1.3 จากผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี และการมีส่วนร่วม สามารถอธิบายได้ถึงความสำเร็จในการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบได้มากที่สุด ดังนั้น จึงควรมีการฝึกอบรมทักษะทางเทคโนโลยีให้แก่สมาชิกในชุมชนนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน รวมถึงประชาสัมพันธ์กิจกรรมที่ได้ดำเนินการในพื้นที่ให้ชุมชนรับรู้รับทราบเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาในประเด็นหัวข้อเดียวกันนี้ในมิติอื่น ๆ เช่น ปัจจัยการมีส่วนร่วมของชุมชน/ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการขับเคลื่อนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง แนวทางยกระดับการพัฒนาการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาในลักษณะของกรณีศึกษาในพื้นที่อื่น ๆ ที่มีบริบทความเป็นชุมชนเมือง หรือศึกษาในเชิงเปรียบเทียบ เพื่อนำไปกำหนดแนวทางในการพัฒนารูปแบบที่เป็นเลิศ (best practice) ในการพัฒนาโมเดลการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดินให้ประสบความสำเร็จ

สรุป

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้พบว่า ปัจจัยในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง บ้านคลองสามแพรก ตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีด้านการพัฒนาตนเองมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด สำหรับความสำเร็จในการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีด้านจิตใจและสังคมมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ทั้งนี้ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอนเพื่อสร้างสมการพยากรณ์ พบว่า มีตัวแปรอิสระ 2 ตัวจากทั้งหมด 5 ตัวแปรอิสระที่สามารถพยากรณ์ความสำเร็จในการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบบ้านคลองสามแพรก ตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ได้แก่ ประเด็นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี และประเด็นการมีส่วนร่วม ซึ่งมีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เอกสารอ้างอิง

จำนง อดิวัฒนสิทธิ์. (2545). **สังคมวิทยาตามแนวพุทธศาสตร์.** กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ชิต นิลพานิช และกุลธน ธนาพงศธร. (2532). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท ในเอกสารสอนชุดวิชาความรู้ทั่วไปสำหรับการพัฒนาระดับตำบล หมู่บ้าน หน่วยที่** 8 (พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สมบัติ กุสุมาวลี. (2551). **ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับการบริหารการพัฒนา.** กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาเศรษฐกิจพอเพียง สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สมพร เทพสิทธา. (2549). **เศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ.** กรุงเทพฯ: สภายุวพุทธิกสมาคมแห่งชาติ.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). **ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.** กรุงเทพฯ: กลุ่มงานเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564.** กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสมุทรปราการ. (2560). **ข้อมูลการดำเนินงานหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดสมุทรปราการ.** ค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2561, จาก http://samutprakan.cdd.go.th

Yamane, T. (1973). **Statistics: An introductory analysis.** Tokyo: Harper International Edition.

(Received: 25/05/2018 Revised: 13/06/2018 Accepted: 17/06/2018)

ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะผู้นำกับความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดิน ชุมชนนครทอง ตำบลปากคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ

RELATIONSHIP BETWEEN LEADER TRAITS AND IMPLEMENTATON SUCCESS OF QUEEN SIRIKIT FUND OF NAKHON THONG COMMUNITY, PAK KLONG BANG PLA KOT SUBDISTRICT, PHRA SAMUT CHEDI DISTRICT, SAMUT PRAKAN PROVINCE

เจริญขวัญ นัยเนตร/ CHAROENKWAN NAIYANET [1]

สมบูรณ์ ศิริสรรหิรัญ/ SOMBOON SIRISUNHIRUN [2]

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบวิธีผสม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ลักษณะผู้นำและระดับความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดิน และ 2) ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะผู้นำกับความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดิน โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ สมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดินชุมชนนครทอง อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 225 คน และผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ ผู้นำชุมชน/ผู้นำศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดินในพื้นที่ และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน รวม 7 คน โดยเก็บข้อมูลโดยการใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลวิจัยพบว่า 1) ลักษณะผู้นำในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีด้านการโน้มน้าวจิตใจมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด สำหรับความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกองทุนแม่ของแผ่นดินมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด 2) ลักษณะผู้นำมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในเชิงบวกโดยอยู่ในระดับปานกลาง โดยทุกประเด็นมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกทั้งหมด โดยมีประเด็นเรื่องการโน้มน้าวจิตใจ มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินมากที่สุด

สำหรับแนวทางในการพัฒนาผู้นำ คือ 1) ควรส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมทักษะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น เทคนิคการพูดในที่ชุมชน การสื่อสารเพื่อสร้างความร่วมมือ ให้กับผู้นำชุมชนในหมู่บ้าน/ชุมชนอย่างต่อเนื่อง

---

[1] นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

[2] รองศาสตราจารย์ ดร. มหาวิทยาลัยมหิดล ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ

และ 2) กำหนดกลยุทธ์หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการโน้มน้าวจิตใจให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมร่วมกันในชุมชน เช่น การประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้เพื่อรับสมัครสมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดินเพิ่มเติมในพื้นที่ เป็นต้น

คำสำคัญ: ลักษณะผู้นำ, กองทุนแม่ของแผ่นดิน, ชุมชนนครทอง, จังหวัดสมุทรปราการ

ABSTRACT

This study was a mixed-method research. It aimed to study: 1) the leadership traits and the successful level of Queen Sirikit Fund implementation; and 2) the relationship between leader traits and the implementation success of Queen Sirikit Fund.The sample consisted of 225 fund members of Nakhon Thong Community in Phra Samut Chedi District, Samut Prakan Province, and the key informants were community leaders/leaders learning center of Queen Sirikit Fund, and officers responsible for Queen Sirikit Fund implementation, totaling 7 persons. Data were collected by a questionnaire and an in-depth interview, and were analyzed with frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's correlation, and content analysis.

The results of the study were as follows: 1) overall the leader traits of Queen Sirikit Fund implementation was at a high level. Specifically, the persuasion aspect has the highest average. As for implementation success, it was at the highest level. Specifically, the implementation strengthening had the highest average. 2) The leader traits had positive relationship with the implementation success of Queen Sirikit Fund at the moderate level with statistical significance at .01 level. Specifically, the persuasion aspect mostly correlated with the implementation success of Queen Sirikit Fund.

The guidelines for leader development were: 1) encouraging the regular organization of relevant training activities for community leaders i.e. public speaking techniques, collaborative communication, etc.; and 2) formulating strategies or activities to persuade local people to participate in community activities i.e. organizing public relation campaign to create perception in additional member subscriptions Queen Sirikit Fund in the area, etc.

Keywords: leader trait, Queen Sirikit Fund, Nakhon Thong Community, Samut Prakan Province

บทนำ

เมื่อกล่าวถึงบทบาทและความสำคัญของผู้นำ หากเปรียบการบริหารเสมือนกับการทำสงคราม ผู้นำก็ย่อมเปรียบเสมือนแม่ทัพที่จะต้องวางแผนวางกลยุทธ์ให้ทหารปฏิบัติตาม หากวางแผนผิดพลาดจะส่งผลเป็นอันตรายแก่บุคคลที่อยู่ในการควบคุม ดังนั้น ผู้นำจะต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์และมีความรับผิดชอบสูง หากหน่วยงานหรือองค์กรใดได้ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์มีความคิดในการพัฒนาไม่หยุดนิ่งอยู่กับที่แล้ว ร่วมด้วยช่วยกันในการกำหนดเป้าหมายแนวทาง แล้วดำเนินการจะทำให้หน่วยงานนั้น ๆ มีความก้าวหน้า มีการพัฒนาไปในทิศทางที่ถูกกำหนด ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันแล้วโดยทั่วไปว่า ผู้นำ (leader) เป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งต่อความสำเร็จขององค์การ ทั้งนี้ เพราะผู้นำมีภาระหน้าที่และความรับผิดชอบโดยตรงที่จะต้องวางแผน สั่งการ ดูแล และควบคุมให้บุคลากรขององค์การปฏิบัติงานต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งประเด็นปัญหาที่เป็นที่สนใจของนักวิชาการอยู่ตรงที่ว่า ผู้นำทำอย่างไรหรือมีวิธีการนำอย่างไรจึงทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ตามเกิดความผูกพันกับงานแล้วทุ่มเทความสามารถ และพยายาม ที่จะทำให้งานสำเร็จด้วยความเต็มใจ (McFarland, 1979: 214-215)

ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการของการใช้อิทธิพล ที่ผู้นำพยายามจะมีอิทธิพลเหนือผู้ตาม เพื่อให้มีพฤติกรรมการปฏิบัติงานตามต้องการโดยมีจุดมุ่งหมายขององค์การเป็นเป้าหมาย ไม่ใช่เรื่องของบุคคลที่จะพึงมีภาวะผู้นำได้โดยที่ไม่ได้มีการกระทำใด ๆ เป็นกระบวนการ (process) ให้เกิดอิทธิพลต่อผู้อื่น รวมถึงภาวะผู้นำจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้ตามยอมให้ผู้นำใช้อิทธิพลต่อตัวเขา ซึ่งโดยทั่วไปก็ต้องพิจารณาถึงระดับความถูกต้องของอิทธิพลที่ใช้ด้วยว่าไม่ใช่เป็นการใช้อำนาจเข้าขู่เข็ญ หรือบีบบังคับให้ทำตาม และจะถูกอ้างถึงเมื่อจุดมุ่งหมายของกลุ่มหรือองค์การประสบความสำเร็จ ดังนั้นถ้าหากผู้นำไม่สามารถนำกลุ่มไปสู่ความสำเร็จดังกล่าวได้ก็ย่อมหมายถึงว่าผู้นำไม่ได้แสดงผู้นำหรือไม่มีความสามารถในการนำ (Mitchell, 1987: 435-436)

การขับเคลื่อนงานที่เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นประเด็นสำคัญประการหนึ่งที่ต้องอาศัยผู้นำที่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในหมู่บ้านหรือชุมชนที่มีปัญหายาเสพติดแพร่ระบาดอย่างรุนแรงในชุมชน ผู้นำหรือแกนนำชุมชนจึงเปรียบเสมือนเป็นด่านแรกที่จะป้องกันไม่ให้ยาเสพติดเข้ามาสู่ชุมชน โดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยง ได้แก่ เด็กและเยาวชน ซึ่งมีแนวโน้มจะติดยาเสพติดและพัฒนาตัวเองไปเป็นผู้ค้าในอนาคต ซึ่งจากผลการศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันปัญหายาเสพติดของผู้นำชุมชน พบว่าการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนรวมถึงองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทำให้การป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของคนภายในชุมชน จำนวนผู้เสพและผู้ค้าลดลง ทำให้เด็กและเยาวชนไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด (วิโรจน์ ชำนาญการ, 2549) ซึ่งเมื่อพิจารณาจากผลวิจัยข้างต้นอาจวิเคราะห์ได้ว่า แม้การปราบปรามผู้กระทำผิดจะเป็นสิ่งที่ถูกต้อง ขณะเดียวกันจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างชุมชนให้มีความเข้มแข็งเพื่อป้องกันไม่ให้ยาเสพติดกลับเข้าสู่ชุมชนอีก เพราะการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดนั้น เป็นเพียงการแก้ปัญหาที่ปลายทางเท่านั้น ผู้นำชุมชนที่มีวิสัยทัศน์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างจริงจัง จำเป็นที่จะต้องมีหลักการที่สำคัญในการสร้างชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน เพื่อต่อสู้เอาชนะภัยพิบัติอันเกิดจากยาเสพติดเป็นหลัก

หากกล่าวถึงการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบันนโยบายของรัฐบาลในทุกยุคทุกสมัย ได้กำหนดให้ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาสำคัญเร่งด่วนที่จะต้องได้รับการป้องกันและแก้ไข และกำหนดแนวทางการดำเนินงาน โดยใช้กลไกในพื้นที่และอาศัยความร่วมมือกับหน่วยงานภาคี ทั้งด้านป้องกัน ปราบปราม การบำบัดรักษา และติดตามความช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัด โดยมุ่งเน้นที่คุณภาพของการดำเนินงาน และระบบสมัครใจ โดยภายหลังจากที่ผ่านการบำบัดเสร็จเรียบร้อยแล้ว ให้ดำเนินการติดตามผู้ผ่านการบำบัดอย่างต่อเนื่องโดยใช้หลักเมตตาธรรม โดยให้ผู้นำชุมชนและหน่วยงานภาคี ติดตามดูแลช่วยเหลือ ทั้งเรื่องการให้การศึกษา ฝึกอาชีพและหางานให้ทำ เพื่อเป็นการสร้างอาชีพและรายได้ให้แก่ผู้ที่ผ่านการบำบัดมีโอกาสได้ปรับปรุงตัว เพื่อเข้าสู่การดำเนินชีวิตในสังคมปกติต่อไป จากวิกฤติปัญหาด้านยาเสพติดที่เกิดขึ้นในประเทศไทย เป็นเหตุให้สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9 ทรงมีความห่วงใย และได้ทรงมีพระกระแสดำรัสให้พสกนิกรชาวไทยร่วมแรงร่วมใจเอาชนะวิกฤติปัญหานี้ จึงได้พระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์ให้นำไปใช้ประโยชน์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างยั่งยืน ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของ “กองทุนแม่ของแผ่นดิน” ซึ่งถือเป็นเจตนารมณ์สูงสุดที่มุ่งหวังให้เป็นศูนย์รวมของคนในชุมชนที่จะร่วมกันประกอบกรรมดี เป็นการน้อมนำยุทธศาสตร์พระราชทานของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ฯ ในงานพัฒนาทั้งมวลที่มุ่งเน้นให้พสกนิกรมีอาชีพ สร้างรายได้ ส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงฟื้นฟูวัฒนธรรม สร้างภูมิปัญญาท้องถิ่น ปกป้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติ พึ่งพาความเข้มแข็งของตนเอง ขจัดยาเสพติดบนพื้นฐานของการให้อภัยทางสังคม ความรู้รักสามัคคี การสร้างสมานฉันท์ของคนในชุมชน การร่วมกันเอาชนะปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ด้วยแนวทางสันติ การสร้างพลังแห่งความดี พลังเหล่านี้หากปรากฏมากขึ้นจะทำให้สังคม และชุมชนนั้น ๆ เป็นสังคมแห่งคุณธรรมอย่างแท้จริง

จังหวัดสมุทรปราการ มีสภาพพื้นที่และบริบทภูมิสังคมเป็นสังคมเมืองและสังคมเมืองกึ่งชนบท เป็นเมืองอุตสาหกรรม มีความหลากหลายของประชากร และจากการที่มีสถานประกอบการ โรงแรม หอพัก บ้านเช่า และชุมชนแออัด อยู่เป็นจำนวนมาก จึงอาจส่งผลให้มีแรงงานทั้งคนไทยและต่างด้าวอพยพเข้ามาใช้แรงงานจำนวนมาก ส่งผลกระทบแง่ลบในเรื่องการแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มผู้ใช้แรงงานผู้ว่างงาน และนักเรียน นักศึกษาจำนวนมาก ซึ่งเป็นเหตุให้สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดของจังหวัดสมุทรปราการมีความรุนแรงอยู่ในระดับต้นของพื้นที่ภาค 1 ซึ่งพบว่าเป็นทั้งพื้นที่ค้าและพื้นที่แพร่ระบาดของยาเสพติด (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2560)

จากผลของการแพร่ระบาดยาเสพติดในชุมชน การปราบปรามผู้ค้า และผู้เสพยาเสพติดโดยการจับกุมและลงโทษด้วยกระบวนการทางกฎหมายจึงทำได้ยากขึ้น และไม่เกิดประโยชน์แต่อย่างใด เนื่องจากเมื่อผู้ค้าและผู้เสพยาเสพติดพ้นโทษแล้วก็จะกลับมากระทำผิดอีก ดังนั้น การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขยาเสพติดด้วยสันติวิธี เป็นวิธีการหนึ่งซึ่งจะช่วยลดการแพร่ระบาดของปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นในชุมชนได้เป็นอย่างดี ดังนั้น จังหวัดสมุทรปราการจึงให้ความสำคัญในการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน และมุ่งเน้นในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างยั่งยืนด้วยพลังชุมชน โดยตั้งแต่ปี 2548 ถึงปัจจุบัน จังหวัดสมุทรปราการได้รับพระราชทานเงินกองทุนแม่ของแผ่นดิน จำนวน 206 กองทุน (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสมุทรปราการ, 2560) อย่างไรก็ตาม การที่จะขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินให้มีประสิทธิภาพนั้น ปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ

ผู้นำชุมชนที่มีความมุ่งมั่นจะแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยใช้กองทุนแม่ของแผ่นดินเป็นเครื่องมืออย่างจริงจัง มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล พร้อมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในชุมชน และได้รับความศรัทธาเป็นที่ยอมรับนับถือของคนในชุมชน

ชุมชนนครทอง เป็นชุมชนหนึ่งที่ตั้งอยู่ในอำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งได้รับพระราชทานเงินกองทุนแม่ของแผ่นดินเมื่อปี 2549 และนำเงินกองทุนแม่ของแผ่นดินมาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและปัญหาอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันชุมชนนครทองเป็นชุมชนต้นแบบในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภายใต้บริบทของความเป็นสังคมเมือง ซึ่งมีอัตราความเสี่ยงในเรื่องของการแพร่ระบาดยาเสพติดสูง แต่ด้วยความร่วมมือของคนในชุมชน รวมถึงผู้นำชุมชนเป็นผู้ที่มีความตั้งใจอย่างแน่วแน่ในการขจัดปัญหายาเสพติดในชุมชน ทำให้ชุมชนได้รับรางวัลมากมาย เช่น รางวัลกองทุนแม่ของแผ่นดินดีเด่นจังหวัดสมุทรปราการประจำปี 2551 รางวัลชุมชนเข้มแข็งต้นแบบการแก้ไขปัญหายาเสพติดแบบมีส่วนร่วมจังหวัดสมุทรปราการประจำปี 2552 รางวัลศูนย์การเรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดินดีเด่นสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดประจำปี 2554 เป็นต้น

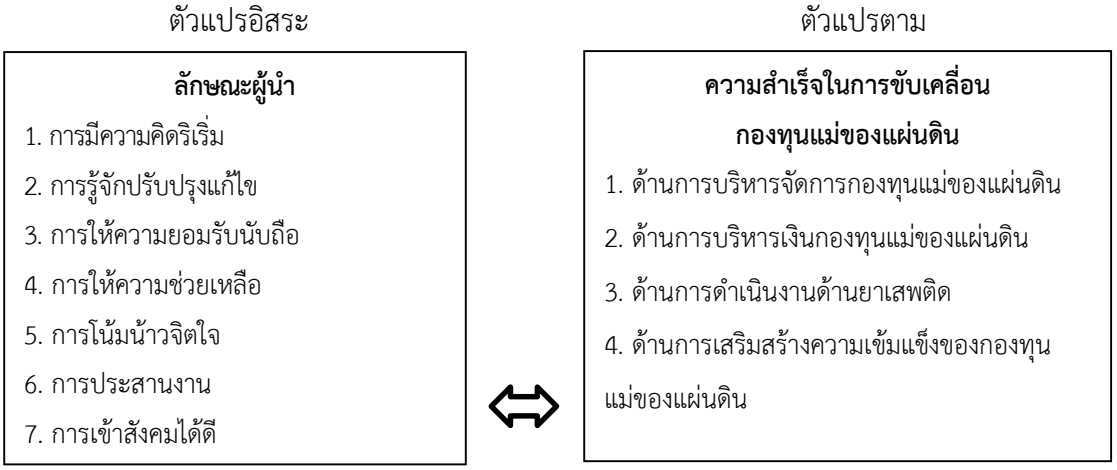
จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะผู้นำกับความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินของชุมชนนครทอง ซึ่งผลจากการศึกษาวิจัยจะทำให้เกิดเป็นแนวทางในการขับเคลื่อนกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้บรรลุผล อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะเป็นประโยชน์ต่อหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดินอื่น ๆ ต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาลักษณะผู้นำและระดับความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดิน
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะผู้นำกับความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดิน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัย โดยนำแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะผู้นำของ Griffiths (1956: 243-253) และแนวคิดความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดิน ตามเกณฑ์ชี้วัดของกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย มากำหนดเป็นตัวแปรสำคัญในการศึกษาครั้งนี้ ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัยแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม

สมมติฐานการวิจัย

ลักษณะผู้นำมีความสัมพันธ์ต่อระดับความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินของชุมชนนครทอง ตำบลปากคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ เป็นไปในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กองทุนแม่ของแผ่นดิน หมายถึง กองทุนที่ได้รับพระราชทานพระราชทรัพย์จากสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 9 เพื่อนำไปใช้ในการป้องกันปัญหายาเสพติดในหมู่บ้าน/ชุมชนและสร้างกระบวนการให้คนในหมู่บ้าน/ชุมชนเกิดจิตสำนึกในการร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

2. ลักษณะผู้นำ หมายถึง พฤติกรรมหรือคุณสมบัติส่วนบุคคลที่แสดงออกมาให้ปรากฏ และมีอิทธิพลทำให้ประชาชนเกิดความศรัทธา เชื่อถือ และพร้อมที่จะปฏิบัติตามหรือให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ เพื่อให้การขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินชุมชนนครทอง ตำบลปากคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ประสบความสำเร็จและเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย

2.1 การมีความคิดริเริ่ม หมายถึง การที่ผู้นำชุมชนมีพฤติกรรมที่แสดงถึงการคิดริเริ่มงานใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นภายในชุมชน

2.2 การรู้จักปรับปรุงแก้ไข หมายถึง การที่ผู้นำชุมชนให้คำแนะนำกระตุ้นหรือให้กำลังใจแก่คนในชุมชน

2.3 การให้ความยอมรับนับถือ หมายถึง การที่ผู้นำชุมชน ให้กำลังใจ ชมเชย และยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

2.4 การให้ความช่วยเหลือ หมายถึง การที่ผู้นำชุมชนมีความพร้อมที่จะช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาของคนในชุมชน

2.5 การโน้มน้าวจิตใจ หมายถึง การที่ผู้นำชุมชนมีความสามารถในการชักจูงให้คนในชุมชนเกิดความเชื่อถือ ศรัทธา และพร้อมที่จะให้ความร่วมมือหรือปฏิบัติตาม

2.6 การประสานงาน หมายถึง การที่ผู้นำชุมชนประสานให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงานระหว่างคนในชุมชนกับส่วนราชการและองค์กรต่าง ๆ

2.7 การเข้าสังคมได้ดี หมายถึง การที่ผู้นำชุมชนมีพฤติกรรมในการปรับตัวสร้างความสัมพันธ์และควบคุมอารมณ์ให้เข้ากับคนในสังคมได้ทุกระดับ

3. ความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดิน หมายถึง ผลการดำเนินงานที่บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในการปฏิบัติงานกองทุนแม่ของแผ่นดินชุมชนนครทอง

3.1 การบริหารจัดการกองทุนแม่ของแผ่นดิน หมายถึง การจัดทำระเบียบบริหารจัดการกองทุนแม่ของแผ่นดิน การจัดตั้งและกำหนดบทบาทหน้าที่คณะกรรมการกองทุนแม่ของแผ่นดิน การประชาสัมพันธ์และด้านการดูแลครัวเรือนสมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดิน เป็นต้น

3.2 การบริหารเงินกองทุนแม่ของแผ่นดิน หมายถึง การจัดทำบัญชีในการรับ-จ่ายเงินกองทุนแม่ของแผ่นดิน การสมทบเงินทุนด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การรับบริจาค การจัดงานกิจกรรมเพื่อสมทบทุน การขอรับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

3.3 การดำเนินงานด้านยาเสพติด หมายถึง การดำเนินกิจกรรม เช่น การให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด การค้นหาผู้เสพยาเสพติดเพื่อให้เข้ารับการบำบัดรักษาและเตรียมความพร้อมกลับเข้าสู่ชุมชน การส่งเสริมอาชีพเพิ่มทักษะด้านอาชีพ สำหรับผู้ค้าที่กลับตัวหรือผู้เสพที่ผ่านการบำบัดแล้ว เป็นต้น

3.4 การเสริมสร้างความเข้มแข็งของกองทุนแม่ของแผ่นดิน หมายถึง การเป็นแหล่งศึกษาดูงานขององค์กรหรือหมู่บ้านอื่น ๆ การมีวิทยากรกระบวนการกองทุนแม่ของแผ่นดินที่เป็นคนในชุมชน การทบทวนสรุปบทเรียน และพัฒนาการทำงานของหมู่บ้านกองทุนแม่ของแผ่นดิน เป็นต้น

วิธีดำเนินการ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาวิจัยแบบผสม (mixed-research method) โดยมุ่งเน้นการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) เป็นหลัก โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (questionnaire) และมีการสอบถามข้อมูลเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยสัมภาษณ์เชิงลึกในประเด็นที่น่าสนใจเพิ่มเติม

ประชากร

ประชากรที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการศึกษา ได้แก่ สมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดิน ชุมชนนครทอง ตำบลปากคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 514 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดิน ชุมชนนครทอง โดยผู้วิจัยคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากประชากรด้วยสูตรของ Yamane (1973: 1,088) ได้จำนวนรวมทั้งสิ้น 255 คน และทำการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยผู้วิจัยสุ่มจับฉลากเลือกตัวแทนกลุ่มตัวอย่างเพื่อตอบแบบสอบถาม จำนวน 225 คน

สำหรับการศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ดำเนินการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants) แบบเจาะจง (purposive sampling) เพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล (in-depth interview) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้นำชุมชนหรือผู้นำศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดินในพื้นที่และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน จำนวนทั้งสิ้น 7 คน โดยกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ 1) ผู้นำชุมชนหรือผู้นำศูนย์เรียนรู้กองทุนแม่ของแผ่นดินที่อยู่ในชุมชนนครทอง และ 2) เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 3 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถาม (questionnaire) ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะผู้นำในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดิน และความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดิน โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ของLikert ซึ่งมีการกำหนดค่าน้ำหนักของการประเมินเป็น 5 ระดับ

2. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview form) ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและแนวทางในการขับเคลื่อนการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน ให้ประสบผลสำเร็จโดยเป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด ประกอบด้วยประเด็นข้อคำถามหลัก เกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำที่เหมาะสมในการขับเคลื่อนกิจกรรมกองทุนแม่ของแผ่นดินให้ประสบผลสำเร็จ ความสำเร็จในการขับเคลื่อนกิจกรรมกองทุนแม่ของแผ่นดิน ปัญหาและอุปสรรค และแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงาน

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทำการตรวจสอบเครื่องมือ และวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดสอบ (pre-test) กับผู้นำชุมชนกองทุนแม่ของแผ่นดินชุมชนวัดดอนไก่ดี อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 30 คน และนำข้อมูลที่ได้มาหาค่าความเที่ยงด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (Cronbach's alpha coefficient) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.954 และรายงานให้คณะกรรมการที่ปรึกษาทราบเพื่อนำแบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ เพื่อให้สามารถเก็บข้อมูลได้อย่างสอดคล้องและเหมาะสมกับบริบท โดยผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือรับรองการเก็บข้อมูลจากมหาวิทยาลัย เพื่อส่งถึงผู้ว่าราชการจังหวัดสมุทรปราการ และนายอำเภอพระสมุทรเจดีย์ และประสานงานกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อทำความเข้าใจในขั้นตอนและรายละเอียดในการเก็บข้อมูล รวมถึงข้อสงสัยต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงประเด็นและสมบูรณ์มากที่สุด โดยมีทีมงานช่วยในการดำเนินการและเก็บแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กลับคืน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลแล้วทำการตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถาม แล้วลงรหัสข้อมูล (coding) หลังจากนั้นประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ และใช้สถิติที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1.1 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ใช้ในการวิเคราะห์และอธิบายถึงลักษณะผู้นำและความสำเร็จในการขับเคลื่อนการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน

1.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ใช้ในการวิเคราะห์และอธิบายถึงการกระจายของข้อมูล

1.3 การทดสอบความสัมพันธ์ (correlation) โดยผู้วิจัยได้ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะผู้นำกับความสำเร็จในการขับเคลื่อน การดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดินชุมชนนครทอง ด้วยสถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson (Pearson’s product moment correlation coefficient) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ .01 และแปลผลความหมายของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ดังนี้ (Cohen, 1988)

1) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เข้าใกล้ 1 (0.50-1.00) แสดงว่ามีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง

2) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เข้าใกล้ 0.50 (0.30-0.49) แสดงว่ามีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง

3) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เข้าใกล้ 0.00 (0.29 และต่ำกว่า) แสดงว่ามีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ

4) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็น 0.00 แสดงว่าไม่มีความสัมพันธ์กัน

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการจดบันทึกและบันทึกเสียงในการสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล และนำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียงในรูปแบบของข้อความเพื่อง่ายต่อการแยกประเด็น จากนั้นทำการวิเคราะห์และจัดแยกประเด็นตามกลุ่มของข้อมูล ตีความข้อมูลที่ได้โดยเปรียบเทียบกับทฤษฎีหลักที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ เพื่อสรุปข้อมูลที่ได้และนำไปเปรียบเทียบในแต่ละประเด็น และอภิปรายผลข้อมูลตามทฤษฎีและปรากฏการณ์ เพื่อสร้างข้อสรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะผู้นำในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินของชุมชนนครทองตำบลปากคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ

ตารางที่ 1 ลักษณะผู้นำในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินของชุมชนนครทองตำบลปากคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการในภาพรวม

(n = 225)

ลักษณะผู้นำ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. การมีความคิดริเริ่ม	4.57	0.45	มากที่สุด	4
2. การรู้จักปรับปรุงแก้ไข	4.53	0.44	มากที่สุด	5
3. การให้ความยอมรับนับถือ	4.48	0.41	มากที่สุด	6
4. การให้ความช่วยเหลือ	4.47	0.42	มากที่สุด	7
5. การโน้มน้าวจิตใจ	4.67	0.37	มากที่สุด	1
6. การประสานงาน	4.62	0.40	มากที่สุด	2
7. การเข้าสังคมได้ดี	4.57	0.41	มากที่สุด	3
ภาพรวม	**4.57**	**0.29**	**มากที่สุด**	

จากตารางที่ 1 พบว่า ลักษณะผู้นำในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินของชุมชนนครทองตำบลปากคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.57 , S.D. = 0.29) และทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยพบว่า ลักษณะผู้นำในด้านการโน้มน้าวจิตใจ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\overline{X}$ = 4.67, S.D. = 0.37) รองลงมาตามลำดับ ได้แก่ ด้านการประสานงาน ($\overline{X}$ = 4.62, S.D. = 0.40) ด้านการมีความคิดริเริ่ม ($\overline{X}$ = 4.57, S.D. = 0.45) ด้านการเข้าสังคมได้ดี ($\overline{X}$ = 4.57, S.D. = 0.41) ด้านการรู้จักปรับปรุงแก้ไข ($\overline{X}$ = 4.53, S.D. = 0.44) ด้านการให้ความยอมรับนับถือ ($\overline{X}$ = 4.48, S.D. = 0.41) และด้านการให้ความช่วยเหลือ ($\overline{X}$ = 4.47, S.D. = 0.42)

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลลักษณะผู้นำในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินของชุมชนนครทอง ตำบลปากคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ

ตารางที่ 2 ความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดิน ของชุมชนนครทอง ตำบลปากคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ในภาพรวม

(n = 225)

ความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดิน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. การบริหารจัดการกองทุนแม่ของแผ่นดิน	4.62	0.40	มากที่สุด	4
2. การบริหารเงินกองทุนแม่ของแผ่นดิน	4.64	0.40	มากที่สุด	2
3. การดำเนินงานด้านยาเสพติด	4.63	0.39	มากที่สุด	3
4. การเสริมสร้างความเข้มแข็งของกองทุนแม่ของแผ่นดิน	4.72	0.35	มากที่สุด	1
ภาพรวม	**4.65**	**0.30**	**มากที่สุด**	

จากตารางที่ 2 พบว่า ความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินของชุมชนนครทอง ตำบลปากคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.65, S.D. = 0.30) และทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดโดยพบว่า ความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดิน ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกองทุนแม่ของแผ่นดิน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\overline{X}$ = 4.72, S.D. = 0.35) รองลงมาตามลำดับ ได้แก่ ด้านการบริหารเงินกองทุนแม่ของแผ่นดิน ($\overline{X}$ = 4.64, S.D. = 0.40) ด้านการดำเนินงานด้านยาเสพติด ($\overline{X}$ = 4.63, S.D. = 0.39) และด้านการบริหารจัดการกองทุนแม่ของแผ่นดิน ($\overline{X}$ = 4.62, S.D. = 0.40)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะผู้นำกับความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดิน ชุมชนนครทอง ตำบลปากคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะผู้นำกับความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดิน ชุมชนนครทอง ตำบลปากคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ

ลักษณะผู้นำ	ความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดิน		
	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	p-value	ระดับ
การมีความคิดริเริ่ม	0.226**	.01	ต่ำ
การรู้จักปรับปรุงแก้ไข	0.293**	.00	ปานกลาง
การให้ความยอมรับนับถือ	0.286**	.00	ต่ำ
การให้ความช่วยเหลือ	0.290**	.00	ต่ำ
การโน้มน้าวจิตใจ	0.519**	.00	สูง
การประสานงาน	0.394**	.00	ปานกลาง
การเข้าสังคมได้ดี	0.395**	.00	ปานกลาง
ภาพรวมลักษณะผู้นำ	**0.456****	**.00**	**ปานกลาง**

** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 สามารถอธิบายในภาพรวมได้ว่า ลักษณะผู้นำมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในเชิงบวกโดยอยู่ในระดับปานกลาง (0.456) เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่าทุกประเด็นมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกทั้งหมด โดยประเด็นเรื่องการโน้มน้าวจิตใจมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินมากที่สุด อยู่ในระดับสูง (0.519) รองลงมาตามลำดับ ได้แก่ การเข้าสังคมได้ดี มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง (0.395) การประสานงานมีความสัมพันธ์ ในระดับปานกลาง (0.394) การรู้จักปรับปรุงแก้ไข มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง (0.293) การให้ความช่วยเหลือมีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ (0.290) การให้ความยอมรับนับถือ มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ (0.286) และการมีความคิดริเริ่มมีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ (0.226)

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยเรื่อง ลักษณะผู้นำในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินของชุมชนนครทอง ตำบลปากคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

1. ลักษณะผู้นำในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินของชุมชนนครทอง ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยพบว่า ลักษณะผู้นำในด้านการโน้มน้าวจิตใจ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และมีค่าเฉลี่ยมากกว่าทุกด้าน ผลวิจัยได้บ่งชี้ถึงการที่ผู้นำจำเป็นต้องมีทักษะในเรื่องการชักจูงโน้มน้าวใจให้สมาชิกผู้ร่วมปฏิบัติงานและคนในชุมชนเห็นความสำคัญของการปฏิบัติงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน เพราะการปฏิบัติงานจำเป็นต้องใช้พลังของชุมชนในการขับเคลื่อนงาน หากไม่ได้รับความร่วมมือจากทุกคนและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องก็อาจส่งผลให้การทำงานติดขัดจากอุปสรรคต่าง ๆ หรือขาดการสนับสนุนการปฏิบัติงานจากหน่วยงานภายนอก ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อาจมองว่าการโน้มน้าวใจเป็นเครื่องมือสำคัญที่ผู้นำสามารถใช้ในการสร้างความร่วมมือในการทำงานได้เป็นอย่างดี โดยการเปลี่ยนความเชื่อและทัศนคติที่เคยรับรู้ในอดีตที่ผ่านมาของคนในชุมชนที่ว่าการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดนั้นเป็นหน้าที่ของตำรวจหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเท่านั้น ซึ่งในการโน้มน้าวใจนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องใช้อิทธิพลของความเป็นผู้นำในการจูงใจให้คนเข้ามาร่วมกันทำงานเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย ผลวิจัยสอดคล้องกับแนวคิดของ Bass (1985) ที่กล่าวถึงลักษณะของการเป็นผู้นำไว้ในประเด็นของการมีอิทธิพลเหนือคนอื่นและมีการชักนำให้คนอื่นปฏิบัติตามทั้งนี้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมาย

2. ความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินของชุมชนนครทอง ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยพบว่า ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกองทุนแม่ของแผ่นดิน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และในรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ผลวิจัยได้บ่งชี้ถึงผลสำเร็จที่เกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายการทำงาน โดยมีการขยายผลการทำงานไปยังพื้นที่ใกล้เคียงในพื้นที่หมู่บ้านและตำบลใกล้เคียง โดยอาศัยเครื่องมือสำคัญคือ วิทยากรกระบวนการ ซึ่งในพื้นที่ชุมชนนครทองจะมีวิทยากรกระบวนการเพื่อสนับสนุนให้ความรู้แก่หมู่บ้าน/ชุมชนอื่น ๆ ที่ต้องการดำเนินงานกองทุนแม่ให้ประสบความสำเร็จ เกิดเป็นความร่วมมือเชิงพื้นที่ ส่งผลให้ไม่ว่าจะมีกิจกรรมหรือต้องการความช่วยเหลือในเรื่องใดก็จะมาช่วยเหลือกันอย่างเต็มกำลัง สอดคล้องกับแนวคิดของสุวพักตร์ พนมวัน ณ อยุธยา (2552) กล่าวไว้ว่า การที่จะทำให้การดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดได้ผลอย่างแท้จริงนั้นเป็นเรื่องที่ต้องทำอย่างเป็นกระบวนการ เป็นระบบและต่อเนื่อง โดยต้องมีการเชื่อมโยงเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกชุมชน เพิ่มเพื่อน เพิ่มเครือข่าย ขยายพลังชุมชน เพื่อให้การแก้ไขปัญหาทำได้มากขึ้นดีขึ้น จึงควรมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และสร้างกำลังใจให้ซึ่งกันและกันในการต่อสู้กับปัญหายาเสพติดตลอดจนร่วมกันพัฒนาชุมชนและเครือข่ายให้เข้มแข็งในทุก ๆ ด้าน ก็จะช่วยขับไล่ขบวนการค้ายาเสพติดให้ออกห่างจากชุมชนได้มากยิ่งขึ้น

3. ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะผู้นำกับความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินของชุมชนนครทอง พบว่า ลักษณะผู้นำมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในเชิงบวกโดยอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายประเด็นพบว่าทุกประเด็นมีความสัมพันธ์ในทางบวกทั้งหมด โดยประเด็นเรื่องการโน้มน้าวจิตใจ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มากที่สุดในประเด็นทั้งหมด ผลการวิจัยปรากฏในทิศทางดังกล่าวได้ชี้ให้เห็นว่า หากกองทุนแม่ของแผ่นดินของชุมชนนครทอง มีเป้าหมายในการขับเคลื่อนงานตามแนวทางกองทุนแม่ของแผ่นดินให้ประสบความสำเร็จมาก

ยิ่งขึ้น จำเป็นต้องส่งเสริมการดำเนินงานในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับลักษณะผู้นำ โดยเฉพาะในประเด็นเรื่องของการโน้มน้าวจิตใจที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินมากที่สุด โดยถือเป็นคุณลักษณะที่สำคัญของผู้นำ ที่ต้องโน้มน้าวใจให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญของการทำงานกองทุนแม่ของแผ่นดิน และเข้ามาร่วมปฏิบัติงานเป็นส่วนหนึ่งของทีมงาน เพราะการทำงานไม่สามารถทำได้ด้วยเพียงคนเดียวหรือสองสามคนเท่านั้น ต้องอาศัยการทำงานในลักษณะของทีมงาน รวมไปถึงการโน้มน้าวใจให้เยาวชนในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม เพื่อเตรียมตัวรับมือกับความเปลี่ยนแปลงในอนาคตคือเรื่องของการหาบุคลากรทดแทน ซึ่งความสามารถในการโน้มน้าวใจนั้นเป็นลักษณะผู้นำประการหนึ่งซึ่งมีความสำคัญอย่างมากและเป็นตัวบ่งบอกได้ว่าผู้นำมีความสามารถในการบริหารงานได้มากน้อยเพียงใด สอดคล้องกับความคิดของศิริพร พงศ์ศรีโรจน์ (2540) ที่มีความคิดเห็นว่าการที่ผู้บริหารสามารถโน้มน้าวใจทำให้คนในกลุ่มเกิดความศรัทธาเชื่อถือ และเต็มใจร่วมมืออย่างประสานสัมพันธ์เพื่อให้งานกลุ่มสำเร็จได้แค่ไหนนั้น ขึ้นอยู่กับการเป็นผู้นำของผู้บริหาร คุณลักษณะเฉพาะตัวและความสามารถของผู้บริหาร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ประเด็นคุณลักษณะผู้นำทั้ง 7 ด้าน มีความสำคัญอยู่ระดับมากที่สุดทุกประเด็น โดยมีเรื่องการโน้มน้าวจิตใจมีความสำคัญมากที่สุด ดังนั้น จึงควรส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมทักษะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น เทคนิคการพูดในที่ชุมชน การสื่อสารเพื่อสร้างความร่วมมือ เป็นต้น ให้กับผู้นำชุมชนในหมู่บ้าน/ชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้นำมีทักษะในการพูดชักจูงหรือโน้มน้าวใจคนในชุมชนให้มาร่วมปฏิบัติงาน

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดิน ด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกองทุนแม่ของแผ่นดิน มีความสำคัญมากที่สุด ดังนั้น จึงควรส่งเสริมให้ผู้นำชุมชนมีการสร้างเครือข่ายการทำงานทั้งในระดับชุมชนและระดับท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นการเชื่อมโยงหรือบูรณาการกิจกรรมของเครือข่ายในระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด เพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 จากผลการวิจัยพบว่า การโน้มน้าวจิตใจ เป็นประเด็นที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินมากที่สุด ดังนั้น จึงควรกำหนดกลยุทธ์หรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการโน้มน้าวจิตใจให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมร่วมกันในชุมชน เช่น การประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้เพื่อรับสมัครสมาชิกกองทุนแม่ของแผ่นดินเพิ่มเติมในพื้นที่ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาในประเด็นหัวข้อเดียวกันนี้ในมิติอื่น ๆ เช่น นโยบายเชิงรุกของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดิน แนวทางยกระดับการพัฒนากองทุนแม่ของแผ่นดิน เป็นต้น

2.2 ควรมีการศึกษาในลักษณะของกรณีศึกษาในพื้นที่อื่น ๆ ที่มีบริบทความเป็นชุมชนเมือง หรือศึกษาในเชิงเปรียบเทียบ เพื่อนำไปกำหนดแนวทางในการพัฒนารูปแบบที่เป็นเลิศ (Best Practice) ในการพัฒนาโมเดลการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดินให้ประสบความสำเร็จ

สรุป

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้พบว่า ลักษณะผู้นำในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินชุมชนนครทอง ตำบลปากคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านโดยมีด้านการโน้มน้าวจิตใจ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด สำหรับความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดิน ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยมีด้านการเสริมสร้างความเข้มแข็งของกองทุนแม่ของแผ่นดินมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ทั้งนี้ ลักษณะผู้นำมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในเชิงบวกโดยอยู่ในระดับปานกลาง โดยทุกประเด็นมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกทั้งหมด โดยมีประเด็นเรื่องการโน้มน้าวจิตใจ มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการขับเคลื่อนกองทุนแม่ของแผ่นดินมากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

วิโรจน์ ชำนาญการ. (2549). **การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในการแก้ปัญหายาเสพติด ในกลุ่มเด็กและเยาวชน ในตำบลเหมืองง่า อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน.** วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ศิริพร พงศ์ศรีโรจน์. (2540). **องค์การและการจัดการ** (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: เทคนิค 19.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2560). **สถานการณ์ยาเสพติดในประเทศไทย.** ค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2561, จาก http://www.oncb.go.th

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสมุทรปราการ. (2560). **ข้อมูลการดำเนินงานกองทุนแม่ของแผ่นดินจังหวัดสมุทรปราการ.** ค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2561, จาก http://samutprakan.cdd.go.th

สุวพักตร์ พนมวัน ณ อยุธยา. (2552). **แก้ไขปัญหายาเสพติดด้วยพลังชุมชน.** ค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2558, จาก http://nctc.oncb.go.th

Bass, B. M. (1985). **Leadership and performance beyond expectations.** New York: The Free Press.

Cohen, J. (1988). **Statistical power analysis of the behavioral sciences.** New York: Lawrence Erlbaum Associates.

Griffiths, D. E. (1956). **Human relation in school administration.** New York: Appleton Century-Crofts.

McFarland, D. E. (1979). **Management: Foundation & practices** (5th ed.). New York: Macmillan.

Mitchell, T. R. & Larson, J. R. (1987). **People in organizations: An introduction to organization behavior** (3rd ed.). New York: McGraw-Hill.

Yamane, T. (1973). **Statistics: An introductory analysis.** Tokyo: Harper International Edition.

(Received: 25/05/2018 Revised: 13/06/2018 Accepted: 17/06/2018)

ผลของการใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านร่วมกับการสอนแบบ CCR เพื่อพัฒนาความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

EFFECT OF SUPPLEMENTARY READING BOOKLET TOGETHER WITH CCR MODEL TO DEVELOP ANALYTICAL READING ABILITY OF GRADE 9 STUDENTS

เจษฎา บุญมาโฮม / JESADA BOONMAHOME [1]
วิริยา วิริยารัมภะ / WIRIYA WIRIYARAMPA [2]
ปวิชญา สั้นทอง / PAWITCHAYA SANTONG [3]
ปรีชา เสือพิทักษ์ / PREECHA SUAPITAK [4]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการเรียนโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านร่วมกับการสอนแบบ CCR 2) เปรียบเทียบความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการเรียนโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านร่วมกับการสอนแบบ CCR กับเกณฑ์ร้อยละ 80 และ 3) เปรียบเทียบความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง จังหวัดราชบุรี จำนวน 96 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 48 คน และกลุ่มควบคุม 48 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) หนังสือส่งเสริมการอ่าน 2) แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านร่วมกับการสอนแบบ CCR 3) แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านเชิงวิเคราะห์ที่ใช้การสอนแบบปกติ และ 4) แบบวัดความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ ที่สร้างโดยผู้วิจัย สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์หลังการเรียนโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านร่วมกับการสอนแบบ CCR สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

---

[1] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

[2] อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

[3] ครู โรงเรียนบ้านท่าแพราษฎร์พัฒนา

[4] นักวิชาการอิสระ

2. ความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์หลังการเรียนโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านร่วมกับการสอนแบบ CCR สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์หลังการเรียนของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์, หนังสือส่งเสริมการอ่าน, การสอนแบบ CCR

ABSTRACT

The purposes of this research were to compare: 1) the grade 9 students' analytical reading ability before and after learning by using supplementary reading booklet together with CCR model; 2) the grade 9 students' analytical reading ability after learning by using supplementary reading booklet together with CCR model with the set criterion of 80%; and 3) the grade 9 students' analytical reading ability between experimental group and control group. The sample of this research was 96 grade 9 students who studied at Ratanaratbumrung School, Ratchaburi Province. They were derived by cluster random sampling and divided into 48 students in experimental group and 48 students in control group. The research instruments were: 1) supplementary reading booklets, 2) lesson plans on analytical reading based on supplementary reading booklet together with CCR model, 3) traditional lesson plans on analytical reading, and 4) an analytical reading ability test constructed by researchers. Data were analyzed with mean, standard deviation and t-test.

The results found that:

1. The analytical reading ability after using supplementary reading booklet together with CCR model was higher than that of before with statistically significance difference at .05 level.

2. The analytical reading ability after using supplementary reading booklet together with CCR model was higher than the set criterion of 80 % with statistically significance difference at .05 level.

3. The analytical reading ability of experimental group was higher than of the control group with statistically significant difference at .05 level.

Keywords: analytical reading ability, supplementary reading book, CCR model

บทนำ

การอ่านเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต เพราะมนุษย์ใช้การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้แขนงต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาชีวิต การอ่านช่วยให้มนุษย์เจริญงอกงามทั้งทางสติปัญญา อารมณ์และการเข้าสังคม จึงกล่าวได้ว่า หากต้องการพัฒนามนุษย์ ควรเริ่มต้นพัฒนาที่การอ่าน เพราะการอ่านเป็นรากฐานสำคัญของการเรียนรู้ ดังนั้นหากสามารถพัฒนาการอ่านของผู้เรียนให้สมบูรณ์ได้ จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ทักษะการอ่านแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ทักษะการอ่านขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การอ่านออกเสียง การอ่านจับใจความสำคัญ ซึ่งเป็นการอ่านเพื่อหารายละเอียดของเรื่องและความเพลิดเพลินจากการอ่าน และทักษะการอ่านขั้นสูง ได้แก่ การอ่านเชิงวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า อ่านอย่างมีวิจารณญาณ เป็นต้น การอ่านขั้นนี้เป็นการอ่านที่ใช้ความสามารถด้านการคิดขั้นสูงเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยพื้นฐานการอ่านขั้นสูงคือการอ่านเชิงวิเคราะห์ เพราะการอ่านเชิงวิเคราะห์จะช่วยให้ทราบข้อเท็จจริง เหตุผล เข้าใจเหตุการณ์และองค์ประกอบทำให้ได้ข้อเท็จจริงเป็นฐานความรู้และสารสนเทศไปใช้วางแผน ตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้อง การอ่านเชิงวิเคราะห์จึงเป็นพื้นฐานสำคัญของการอ่านยุคปัจจุบันที่ผู้อ่านต้องเลือกบริโภคสื่อต่าง ๆ การอ่านเชิงวิเคราะห์จะช่วยให้ผู้อ่านเป็นคนช่างสังเกต มีหลักการแยกแยะ ไตร่ตรอง และประเมินเรื่องที่อ่านอย่างมีเหตุผลและวิจารณญาณ (ชลธิดา หงส์เหม, 2560: 349 และอัจฉรา ประดิษฐ์, 2552: 19 -20) ด้วยเหตุนี้กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดให้การอ่านเชิงวิเคราะห์เป็นสาระการเรียนรู้ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และเกณฑ์การสำเร็จการศึกษาของผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สอดคล้องกับทิศนา แขมมณี และคณะ (2544: 15) ที่กล่าวว่า ผู้เรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นวัยที่ควรปลูกฝังและฝึกฝนความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ เพื่อให้ผู้เรียนได้นำความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ไปใช้ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีความนึกคิดเป็นเหตุเป็นผล สามารถจินตนาการและเข้าใจความคิดรวบยอดได้อย่างลึกซึ้ง

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์เป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้เรียน แม้ว่าหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานจะให้ความสำคัญกับการสอนการวิเคราะห์จากการอ่านแต่ก็พบว่าผู้เรียนยังคงมีปัญหาด้านการอ่าน ดังผลการประเมินโครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ PISA (Programme for International Student Assessment หรือ PISA) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจระบบการศึกษาของประเทศว่าได้เตรียมเยาวชนของชาติให้พร้อมสำหรับการใช้ชีวิตและการมีส่วนร่วมในสังคมในอนาคตเพียงพอหรือไม่ โดยประเมินสมรรถนะของนักเรียนวัย 15 ปี ในด้านการอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ปี ค.ศ. 2015 พบว่านักเรียนไทยมีคะแนนการอ่านไม่ถึงระดับพื้นฐาน สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการอ่านที่ระบบการศึกษาไทยสมควรได้รับการแก้ไขและยกระดับคุณภาพอย่างเร่งด่วน (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2558: 1-2) และรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (O - NET) ปีการศึกษา 2557, 2558 และ 2559 จากสถาบันทดสอบทางการศึกษาชาติ (องค์กรมหาชน) พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีปัญหาด้านการอ่านโดยเฉพาะการอ่านจับใจความสำคัญและการอ่านวิเคราะห์สังเคราะห์

ทั้งนี้ผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 วิชาภาษาไทย ประจำปีการศึกษา 2559 โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง จังหวัดราชบุรีมีคะแนนเฉลี่ยของโรงเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของประเทศเพียง 8.08 คะแนนเท่านั้น ดังนั้นจึงต้องพัฒนาความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้อย่างเร่งด่วน เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและคุณภาพชีวิตของผู้เรียน โดยปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์

หนังสือส่งเสริมการอ่านเป็นสื่อที่สร้างขึ้นเพื่อพัฒนาศักยภาพการอ่านซึ่งมีความหมายต่อการเรียนรู้ ช่วยกระตุ้นความสนใจ และพัฒนาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ให้กับผู้เรียนได้อย่างแท้จริง ซึ่งแตกต่างจากหนังสือเรียนทั่วไป โดยถวัลย์ มาศจรัส (2542: 2-3) ได้กล่าวว่าหนังสือส่งเสริมการอ่านสร้างขึ้นเพื่อส่งเสริมให้ผู้อ่านหนังสือเกิดทักษะการอ่านการคิดวิเคราะห์และการเขียน สอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2545: 23) ที่กล่าวว่าหนังสือส่งเสริมการอ่านสามารถสอดแทรกและบูรณาการการเรียนรู้กับชีวิตจริง สร้างความหมายต่อการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้แรงบันดาลใจจากหนังสือและพัฒนาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ควบคู่กันไป ดังนั้นผู้สอนจึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างเจตคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการอ่านรวมทั้งต้องใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ ที่ช่วยส่งเสริมการอ่านหนังสือ การค้นคว้าความรู้ ที่นำไปสู่การพัฒนาความสามารถในการคิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ประสิทธิภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่านปรากฏดังผลการวิจัยของสมาน วัฒนรังษี (2556: 69-73) และอมรา จันทร์ผอง (2552: 160-167) ที่พบว่าหนังสือส่งเสริมการอ่านสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์วิจารณ์ได้

อย่างไรก็ตามการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพต้องบูรณาการความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และกระบวนการคิดสู่ผู้เรียนภายใต้การเป็นพี่เลี้ยงของผู้สอน ซึ่งเป็นแนวคิดการจัดการความรู้ของมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศภายใต้ชื่อโครงการบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา (contemplative education) ระบบครูพี่เลี้ยง (coaching) และการวิจัยเป็นฐาน (research-based learning: RBL): CCR เพื่อการพัฒนาผู้เรียน ประสิทธิภาพของการสอนแบบ CCR ปรากฏดังผลการวิจัยของเจษฎา บุญมาโฮม และวิริยา วิริยารัมภะ (2560: 98-104) ที่พบว่าการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา การโค้ชและระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐานสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ และการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

หากพิจารณาลักษณะและกระบวนการของหนังสือส่งเสริมการอ่านและการจัดการเรียนรู้แบบ CCR จะพบว่า สอดคล้องกับธรรมชาติของวิชาภาษาไทยที่ต้องอาศัยการฝึกฝนให้เกิดความชำนาญเพื่อใช้สื่อสารในชีวิตประจำวันได้ และกระบวนการพัฒนาความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ของผู้เรียน อีกทั้งยังเหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียนช่วงวัยรุ่น

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านร่วมกับการสอนแบบ CCR เพื่อพัฒนาความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อันจะเป็นการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการเรียนโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านร่วมกับการสอนแบบ CCR

2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการเรียนโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านร่วมกับการสอนแบบ CCR กับเกณฑ์ร้อยละ 80

3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม

สมมติฐานการวิจัย

1. ความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการเรียนโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านร่วมกับการสอนแบบ CCR สูงกว่าก่อนเรียน

2. ความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการเรียนโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านร่วมกับการสอนแบบ CCR สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ร้อยละ 80

3. ความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม

นิยามศัพท์เฉพาะ

หนังสือส่งเสริมการอ่าน หมายถึง หนังสือส่งเสริมการอ่านที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยเรื่องราวของท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมา วิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่นของจังหวัดราชบุรี มีการตั้งคำถามเชิงวิเคราะห์ประกอบการอ่านเพื่อเป็นแบบฝึกไปตลอดเล่ม โดยผู้วิจัยตั้งชื่อว่า “หนังสือส่งเสริมการอ่านชุดราชบุรี ถิ่นนี้มีอะไร” ซึ่งหนังสือส่งเสริมการอ่านนี้มีประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 82.71/82.13 ประกอบด้วย 4 เล่มย่อยคือ เล่มที่ 1 เรียนรู้หลักการอ่านคิดวิเคราะห์ E_1/E_2 เท่ากับ 82.78/81.24 เล่มที่ 2 เกียรติภูมิวัดขนอนหนังใหญ่ E_1/E_2 เท่ากับ 81.96/81.15 เล่มที่ 3 สนทนาเพลินใจตลาดน้ำดำเนิน เท่ากับ 81.98/80.84 และเล่มที่ 4 เที่ยวเชิญชมค้างคาวร้อยล้าน E_1/E_2 เท่ากับ 82.34/81.87

ความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการจำแนก แยกแยะเนื้อหาของบทเรียนในหนังสือส่งเสริมการอ่านชุดราชบุรี ถิ่นนี้มีอะไร ที่นักเรียนแสดงออกมาในด้านการวิเคราะห์เนื้อหา วิเคราะห์ความสำคัญ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ และวิเคราะห์หลักการ โดยประเมินจากแบบวัดความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นที่มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ

การสอนแบบ CCR หมายถึง การสอนที่เน้นการเรียนรู้แบบกระตือรือร้น (active learning) โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา (contemplative education) ระบบครูพี่เลี้ยง (coaching) และการวิจัยเป็นฐาน (research-based learning: RBL) โดยมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนแบบ CCR แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นกระตุ้น เป็นการสร้างหรือเร้าความสนใจกับผู้เรียนเพื่อให้อยากเรียนรู้และเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ก่อนดำเนินการจัดการเรียนรู้ แนวทางที่ใช้ในขั้นนี้คือ การจัดกิจกรรมให้น่าสนใจ

ให้ตรงเรื่อง ไม่เปลืองเวลา 2) ขั้นหนุน เป็นการสร้างองค์ความรู้ให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนด้วยกระบวนการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แนวทางที่ใช้ในขั้นนี้คือการดึงประสบการณ์เดิม เสริมประสบการณ์ใหม่ โดยมีผู้สอนเป็นพี่เลี้ยงจัดกิจกรรมยั่วยุและอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นกัลยาณมิตร และ 3) ขั้นหนี เป็นการสรุปการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นด้วยตนเอง เป็นการนำไปใช้ประโยชน์สร้างมโนทัศน์ด้วยตนเอง แนวทางที่ใช้ในขั้นนี้คือการจัดกิจกรรมเน้นการนำไปใช้เพื่อเกิดความรู้ที่คงทนร่วมกับการใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านชุดราชบุรีถิ่นนี้มีอะไร

วิธีดำเนินการ

การวิจัยเรื่อง ผลของการใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านร่วมกับการสอนแบบ CCR เพื่อพัฒนาความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองมีรายละเอียดขอบเขตของการวิจัยดังนี้

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยดำเนินการวิจัยด้วยแบบแผนการวิจัยการทดลองลักษณะมีกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีการทดสอบก่อนและหลังการวิจัย (randomized control-group pretest-posttest design)

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี ที่ศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 8 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 380 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุง อ.บ้านโป่ง จ.ราชบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม ด้วยการจับสลากได้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/6 จำนวน 48 คน เป็นกลุ่มทดลอง และมัธยมศึกษาปีที่ 3/4 จำนวน 48 คน เป็นกลุ่มควบคุม ทั้งนี้ได้มีการตรวจสอบคุณสมบัติความเท่าเทียมกันของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลองด้วยสถิติทดสอบที พบว่าไม่แตกต่างกัน

ตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. ตัวแปรต้น วิธีการเรียน ประกอบด้วย 1) การเรียนโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านร่วมกับการสอนแบบ CCR และ 2) การเรียนด้วยวิธีการสอนแบบปกติ
2. ตัวแปรตาม ความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์

ระยะเวลาในการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 ตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2560 โดยดำเนินการทดสอบก่อนการทดลอง 1 คาบ ดำเนินการทดลองจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยเรื่องการอ่านคิดวิเคราะห์เพื่อพัฒนาความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างเป็นเวลา 10 คาบ คาบละ 55 นาที โดยกลุ่มทดลองดำเนินการเรียนโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านร่วมกับจัดการสอนแบบ CCR ส่วนกลุ่มควบคุมดำเนินการจัดการเรียนรู้ด้วยการสอนแบบปกติที่มีขั้นตอนสำคัญ 3 ขั้น คือ ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นจัดการเรียนรู้ และขั้นสรุปบทเรียน โดยใช้สื่อประเภทใบความรู้และใบงานที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับหลักการอ่านคิดวิเคราะห์และเรื่องราวสถานที่สำคัญในจังหวัดราชบุรี จากนั้นทดสอบหลังการทดลอง 1 คาบ รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 12 คาบ ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้รับผิดชอบจัดการเรียนรู้ด้วยตนเองทั้ง 2 กลุ่ม

เครื่องมือและการพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย

1. หนังสือส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีชื่อว่า “ชุดราชบุรี ถิ่นนี้มีอะไร” ประกอบด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่าน 4 เล่ม คือ 1) เรียนรู้หลักการอ่านคิดวิเคราะห์ 2) เกียรติภูมิวัดขนอนหนังใหญ่ 3) สนทนาเพลินใจตลาดน้ำดำเนิน และ 4) เที่ยวเชิญชมค้างคาวร้อยล้าน ทั้งนี้แต่ละเล่มมีประมาณ 20 หน้า โดยใน 1 เล่มประกอบด้วย 3 ส่วน คือ 1) บทอ่าน ซึ่งเป็นงานเขียนร้อยแก้วประเภทสารคดีสำหรับเยาวชน 2) แบบฝึกหัด ซึ่งเน้นการใช้คำถามเชิงวิเคราะห์ และ 3) แบบทดสอบ เพื่อประเมินการอ่านเชิงวิเคราะห์ โดยจะนำหนังสือส่งเสริมการอ่าน ไปใช้ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ 4 หน่วย รวม 10 คาบ ซึ่งมีกระบวนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือด้วยการให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความตรงตามเนื้อหา จำนวน 5 ท่าน แล้วนำมาปรับปรุง จากนั้นทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุงที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ดำเนินการหาประสิทธิภาพของหนังสือส่งเสริมการอ่าน ขั้นการทดสอบ 1:1 E_1/E_2 เท่ากับ 72.22/55.55 ขั้นการทดสอบกลุ่มเล็ก E_1/E_2 เท่ากับ 77.00/73.93 และ ขั้นการทดสอบภาคสนาม E_1/E_2 เท่ากับ 82.71/82.13 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านคิดวิเคราะห์ที่ใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านร่วมกับการสอนแบบ CCR วิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดำเนินการออกแบบกิจกรรมเป็นรายหน่วยจำนวน 4 แผน คือ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรียนรู้หลักการอ่านคิดวิเคราะห์ จำนวน 2 คาบ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เกียรติภูมิวัดขนอนหนังใหญ่ จำนวน 2 คาบ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 สนทนาเพลินใจตลาดน้ำดำเนิน จำนวน 3 คาบ และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เที่ยวเชิญชมค้างคาวร้อยล้าน จำนวน 3 คาบ รวมจำนวน 10 คาบ โดยแต่ละคาบ ประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 3 ขั้น ได้แก่ 1) ขั้นกระตุ้น คือ การกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ผู้สอนใช้คำถามเชิงวิเคราะห์หรือนำสื่อที่น่าสนใจเกี่ยวกับสถานที่ วิถีชีวิตและภูมิปัญญาในท้องถิ่นราชบุรีมาให้ผู้เรียนร่วมกันอภิปราย กำหนดประเด็นที่สนใจ 2) ขั้นหนุน คือ การดึงประสบการณ์เดิมของผู้เรียนแต่ละคนซึ่งอยู่ในท้องถิ่นราชบุรีนำมาอภิปรายหรือสังเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน จากนั้นผู้สอนจึงเสริม

ประสบการณ์ใหม่โดยการใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านฯ ในขั้นนี้ผู้เรียนจะได้ปฏิบัติการอ่านเชิงวิเคราะห์ และ 3) ขั้นหนี คือ การให้ผู้เรียนนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาประมวลผล และใช้กระบวนการอ่านเชิงวิเคราะห์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล จากนั้นจึงสรุปเป็นองค์ความรู้ของตนเอง โดยผู้สอนคอยให้คำแนะนำและสนับสนุนการปฏิบัติงาน ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านคิดวิเคราะห์ที่ใช้การสอนแบบ CCR มีกระบวนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยการให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาความเที่ยงตรงตามเนื้อหาแล้วนำมาปรับปรุง จากนั้นนำไปทดลองใช้กับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุงที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

3. แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านคิดวิเคราะห์ที่ใช้การสอนแบบปกติ เป็นแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดำเนินการออกแบบกิจกรรมเป็นรายหน่วย จำนวน 4 แผน คือ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 หลักการอ่านคิดวิเคราะห์ จำนวน 2 คาบ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรียนรู้เรื่องราววัดขนอนหนังใหญ่ จำนวน 2 คาบ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรียนรู้เรื่องตลาดน้ำดำเนินสะดวก จำนวน 3 คาบ และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรียนรู้เรื่องวัดช่องเขาพราน จำนวน 3 คาบ รวมจำนวน 10 คาบ โดยในแต่ละคาบประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 3 ขั้น ได้แก่ 1) ขั้นนำ คือ การนำเข้าสู่บทเรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในเรื่องที่เรียน 2) ขั้นสอน คือ ผู้สอนอธิบายเนื้อหาและให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติการอ่านเชิงวิเคราะห์ จากนั้นทำแบบฝึกหัดการอ่าน และ 3) ขั้นสรุป คือ ผู้เรียนร่วมกันสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับในการเรียน ซึ่งมีกระบวนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือด้วยการให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน พิจารณาความตรงตามเนื้อหาแล้วนำมาปรับปรุง จากนั้นทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/8 โรงเรียนรัตนราษฎร์บำรุงที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

4. แบบวัดความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ มีลักษณะเป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบวัดความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ จำนวน 40 ข้อ 4 ตัวเลือก โดยแบบวัดมีลักษณะการกำหนดเรื่องราวสถานการณ์ จำนวน 5 เรื่อง แล้วตั้งข้อคำถาม จำนวน 8 ข้อต่อเรื่อง เพื่อวัดการคิดเชิงวิเคราะห์ทั้ง 3 ด้าน คือ 1) วิเคราะห์ความสำคัญ เป็นความสามารถการบอกความสำคัญของเรื่องที่อ่าน 2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ เป็นความสามารถการหาเหตุผลอธิบายเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพื่อการนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต และ 3) วิเคราะห์หลักการ เป็นความสามารถสรุปใจความสำคัญของเรื่องตลอดจนบอกจุดมุ่งหมายของผู้เขียนได้ถูกต้อง มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพด้วยการให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่านพิจารณาความตรงตามเนื้อหา มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67–1.00 ค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.34-0.78 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.20-0.52 และค่าความเชื่อมั่น KR_{20} เท่ากับ 0.89

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที

ผลการวิจัย

1. การเปรียบเทียบความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังการเรียนโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านร่วมกับการสอนแบบ CCR ปรากฏดังตารางที่ 1-2

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	n	$\bar{x}$	S	t	p
กลุ่มทดลอง	48	14.13	1.99	1.48	.07
กลุ่มควบคุม	48	13.56	1.71		

จากตารางที่ 1 แสดงว่า ก่อนการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์เท่ากับ 14.13 คะแนน และกลุ่มควบคุมมีความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ 13.56 เมื่อเปรียบเทียบด้วยสถิติทดสอบทีพบว่า ก่อนการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการเรียนโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านร่วมกับการสอนแบบ CCR

การทดลอง	n	$\bar{x}$	S	$\bar{d}$	$S_{\bar{d}}$	t	p
ก่อนการทดลอง	48	14.13	1.99	18.00	.39	46.21*	.00
หลังการทดลอง	48	32.13	2.53				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ก่อนการเรียนโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านร่วมกับการสอนแบบ CCR เท่ากับ 14.13 คะแนน และหลังการเรียนโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านร่วมกับการสอนแบบ CCR เท่ากับ 32.13 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบด้วยสถิติทดสอบทีพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์สูงกว่าก่อนการเรียนโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านร่วมกับการสอนแบบ CCR อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การเปรียบเทียบความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังการทดลองกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือร้อยละ 80 ปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนกลุ่มทดลองหลังการเรียนโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านร่วมกับการสอนแบบ CCR กับเกณฑ์ที่ตั้งไว้

การทดลอง	n	$\bar{X}$	S	t	p
หลังการทดลอง	48	32.13	2.53	.34*	.04

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 แสดงว่า ภายหลังการเรียนโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านร่วมกับการสอนแบบ CCR นักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์เท่ากับ 32.13 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ร้อยละ 80 ด้วยสถิติทดสอบที พบว่า ความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การเปรียบเทียบความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมภายหลังการทดลองปรากฏดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	n	$\bar{X}$	S	t	p
กลุ่มทดลอง	48	32.13	2.53	7.96*	.00
กลุ่มควบคุม	48	27.54	3.08		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 แสดงว่า ภายหลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์เท่ากับ 32.13 คะแนน และนักเรียนกลุ่มควบคุมมีความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ เท่ากับ 27.54 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบด้วยสถิติทดสอบทีพบว่า หลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลโดยนำเสนอตามสมมติฐานการวิจัยได้ดังนี้

1. การเปรียบเทียบความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยการใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านร่วมกับการสอนแบบ CCR ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ สูงกว่าก่อนการใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านร่วมกับการสอนแบบ CCR อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลการวิจัย

ครั้งนี้เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 1 ที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับการวิจัยของสมาน วัฒนรังษี (2556: 70-73) ที่พบว่านักเรียนที่ใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านมีความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน งานวิจัยของสาวิตรี บุญเชื่อม (2551: 43-44) ที่พบว่า นักเรียนที่ใช้กิจกรรมส่งเสริมการอ่านมีความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์สูงกว่าก่อนใช้ โดยความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์อยู่ในระดับดี นักเรียนสามารถตีความ จับใจความสำคัญ เปรียบเทียบ แยกแยะข้อดีข้อเสีย หาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล สามารถตอบคำถามได้ครอบคลุมและชัดเจน รวมทั้งสามารถประยุกต์ความรู้จากเรื่องที่อ่านไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และงานวิจัยของเจษฎา บุญมาโฮม และวิริยา วิริยารัมภะ (2560: 98-104) ที่พบว่านักศึกษาที่เรียนด้วยการสอนแบบ CCR มีความสามารถด้านการอ่านคิดวิเคราะห์สูงกว่าก่อนเรียน

ทั้งนี้เพราะการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่าน มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ เนื้อหาที่เลือกมา มีความน่าสนใจต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน นักเรียนได้ศึกษาเรียนรู้ประวัติความเป็นมาเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญในท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับประสบการณ์ที่ผู้เรียนเรียนรู้มาแล้ว โครงเรื่องด้านเนื้อหาไม่ซับซ้อน สำนวนภาษาเข้าใจง่าย เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย ผู้วิจัยได้เน้นหลักการสอนแบบ CCR โดยการพัฒนามนุษย์ให้สมบูรณ์พร้อมทั้งด้านจิตใจและวิธีการคิด เพื่อช่วยพัฒนาให้การใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านของนักเรียนเกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบกระตือรือร้น การดำเนินการพัฒนาผู้เรียนตามแนวคิดนี้จะบูรณาการการพัฒนาในภาพรวมไม่แยกพัฒนาเป็นรายประเด็น และสอดแทรกหลักการที่สำคัญของแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา โครงเรื่องเรียงลำดับไม่ซับซ้อน มีหัวข้อให้อ่านและพิจารณาพร้อมกับเนื้อหาเป็นตอน ๆ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนฝึกการคิดวิเคราะห์และกระตุ้นการแสดงออกทางความคิดจากเรื่องที่อ่านได้ง่ายขึ้นทีละหัวข้อ จึงเป็นการพัฒนาทักษะการอ่านคู่กับการพัฒนาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ

จากการสังเกตพบว่า นักเรียนให้ความสนใจต่อหนังสือส่งเสริมการอ่าน มีความกระตือรือร้นต่อการเรียน รู้จักการสังเกตควบคู่กับการอ่านอย่างละเอียดถี่ถ้วน เพื่อนำผลที่ได้จากการสังเกตมาวิเคราะห์ข้อมูลและค้นหาคำตอบอย่างมีเหตุผล อีกทั้งมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้าง ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมของกลุ่ม ส่งผลให้นักเรียนเกิดนิสัยรักการอ่าน การศึกษาค้นคว้า และเป็นบุคคลช่างสังเกตได้อย่างมีเหตุผล เนื้อเรื่องในหนังสือส่งเสริมการอ่านได้วางแก่นเรื่องให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งส่วนท้ายเล่มของหนังสือส่งเสริมการอ่าน ยังมีคำถามที่ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ค้นหาคำตอบจากเนื้อเรื่องที่อ่าน จากเหตุผลดังกล่าวนี้เอง จึงทำให้นักเรียนมีความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์สูงขึ้น

2. การเปรียบเทียบประสิทธิผลของตัวแปรต้นด้วยการเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์หลังการเรียนโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านร่วมกับการสอนแบบ CCR สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 2 ที่กำหนดไว้ แสดงให้เห็นว่า เมื่อนักเรียนได้อ่านหนังสือส่งเสริมการอ่านร่วมกับการสอนแบบ CCR นักเรียนเข้าใจเนื้อเรื่องและสามารถคิดวิเคราะห์ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุพัตรา เมืองโคตร (2556: 120) ได้ใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านชุดนิทานเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์และ

การเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่พบว่า นักเรียนที่ใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านมีทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์และการเขียนได้สูงกว่าก่อนเรียนและสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทั้งนี้เพราะหนังสือส่งเสริมการอ่านมีโครงเรื่องที่ไม่ซับซ้อน เนื้อหามีลำดับขั้นตอน สำนวนภาษาเข้าใจง่าย ประกอบด้วยรูปภาพที่น่าสนใจ กระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความสนใจและกระตุ้นความคิดอยู่ตลอดเวลา นักเรียนจึงเกิดการเรียนรู้จากการใช้หนังสือส่งเสริมการอ่าน เพราะเป็นเรื่องใกล้ตัวผู้เรียน ทำให้ง่ายต่อการเข้าใจเนื้อหายิ่งขึ้น มีการแบ่งหัวข้อที่มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน สอดแทรกเนื้อหาที่เป็นประวัติความเป็นมา เหตุการณ์ บุคคล สถานที่ต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถการค้นหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล สาเหตุที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ ในอดีต เชื่อมโยงระหว่างเหตุการณ์ บุคคล และสถานที่ และสามารถนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ นอกจากนี้ แก่นเรื่องของหนังสือส่งเสริมการอ่านยังได้สอดแทรกแนวคิด หลักการ ข้อเท็จจริง จุดมุ่งหมายของเนื้อหา เพื่อให้นักเรียนได้รับการพัฒนาความสามารถการคิดวิเคราะห์ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ การวิเคราะห์ความสำคัญ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการวิเคราะห์หลักการ ไปพร้อม ๆ กับการอ่าน อีกทั้งการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้เน้นหลักการสอนโดยบูรณาแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา (contemplative education) ระบบครูพี่เลี้ยง (coaching) และการวิจัยเป็นฐาน (research-based learning: RBL): CCR ซึ่งแนวคิดดังกล่าวล้วนเป็นการเรียนรู้แบบกระตือรือร้นทั้งสิ้น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้เรียนมีความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านร่วมกับการสอนแบบ CCR สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80

3. การเปรียบเทียบประสิทธิภาพของตัวแปรต้นด้วยการเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม ผลการวิจัยพบว่า ภายหลังการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลองมีความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์หลังการเรียนโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านร่วมกับการสอนแบบ CCR สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อ 3 ที่กำหนดไว้ว่าความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์หลังการเรียนโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านร่วมกับการสอนแบบ CCR ของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม สอดคล้องกับงานวิจัยของสาวิตรี บุญเชื่อม (2551: 43-44) ได้พัฒนาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยเน้นกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนอ่านหนังสือส่งเสริมการอ่าน ที่พบว่านักเรียนที่ใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านมีความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์สูงกว่ากลุ่มควบคุม และงานวิจัยของอันธิกา วงษ์จำปา (2549: 140-141) ที่พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการอ่านจับใจความสำคัญและการคิดวิเคราะห์วิจารณ์สูงกว่ากลุ่มควบคุม

ทั้งนี้เพราะการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านได้ส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะความรู้ความสามารถการคิดตัดสินใจแก้ปัญหา สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างมีเหตุผลจากเรื่องที่อ่านจากหนังสือส่งเสริมการอ่าน ซึ่งถือว่าเป็นการส่งเสริมความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ และกระตุ้นให้นักเรียนทำกิจกรรมที่กำหนดได้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ เนื้อหาที่อ่านยังมีความสอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น ส่งผลกระตุ้นต่อการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนเข้าใจเรื่องได้อย่างรวดเร็ว และนอกเหนือไปจากแก่นเรื่องของหนังสือส่งเสริมการอ่านที่เน้นการพัฒนาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ที่ได้จากการอ่าน ยังมีจุดเด่นด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้

หนังสือส่งเสริมการอ่าน ที่แตกต่างจากการจัดการเรียนรู้แบบปกติ กล่าวคือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านนั้น ได้นำกระบวนการสอนแบบ CCR มาใช้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบกระตือรือร้น ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นกระตุ้น เป็นการสร้างหรือเร้าความสนใจกับผู้เรียนเพื่อให้อยากเรียนรู้และเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ก่อนดำเนินการจัดการเรียนรู้ ซึ่งขั้นตอนนี้ใช้พื้นฐานแนวคิดของจิตตปัญญาศึกษาและการวิจัยเป็นฐานมาเป็นแนวคิดหลักของการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ขั้นที่ 2 ขั้นหนุนเป็นการสร้างองค์ความรู้ให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนด้วยกระบวนการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งขั้นตอนนี้ใช้พื้นฐานแนวคิดของระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐานมาเป็นแนวคิดหลักของการออกแบบกิจกรรม การเรียนรู้ โดยอาจมีลักษณะของกิจกรรมตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษามาประกอบเพื่อให้ผู้เรียนได้ผ่อนคลายและเรียนรู้เกี่ยวกับมติความเป็นมนุษย์ โดยแนวทางที่ใช้ในขั้นนี้คือการดึงประสบการณ์เดิม เสริมประสบการณ์ใหม่ โดยมีครูผู้สอนโดยเป็นพี่เลี้ยง และขั้นที่ 3 ขั้นหนี เป็นการสรุปการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นด้วยตนเอง เป็นการนำไปใช้ประโยชน์สร้างมโนทัศน์ด้วยตนเอง ซึ่งขั้นตอนนี้ใช้พื้นฐานแนวคิดของระบบพี่เลี้ยงและการวิจัยเป็นฐานมาเป็นแนวคิดหลักของการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ แนวทางที่ใช้ในขั้นนี้คือการนำไปใช้เพื่อเกิดความรู้ที่คงทน กระบวนการจัดการเรียนรู้รูปแบบนี้จึงช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แบบกระตือรือร้น ตลอดเวลา

ทั้งนี้ผู้วิจัยอภิปรายสนับสนุนผลการวิจัยได้ว่า หนังสือส่งเสริมการอ่านที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ผ่านกระบวนการพัฒนาคุณภาพจากการให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความถูกต้องของเนื้อหาและทดลองใช้มาแล้ว 1 รอบจึงทำให้มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้หนังสือส่งเสริมการอ่านยังมีลักษณะโครงเรื่อง แก่นเรื่อง เนื้อหาที่สอดคล้องกับเรื่องราวใกล้ตัวผู้เรียน สอดแทรกเรื่องราวท้องถิ่น ประวัติความเป็นมา เหตุการณ์ บุคคล และสถานที่ต่าง ๆ ที่มีความน่าสนใจต่อการเรียนรู้ จึงสามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นที่จะเรียน เหตุผลดังกล่าวนี้ได้ส่งผลให้ทักษะการอ่านคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. หนังสือส่งเสริมการอ่านที่สร้างขึ้นสามารถนำไปใช้เป็นสื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ได้ โดยครูผู้สอนควรคำนึงถึงข้อจำกัดในด้านพื้นฐานการอ่าน และความพร้อมในการอ่านของนักเรียนเป็นรายบุคคล

2. ควรมีการส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่าน โดยเนื้อหาที่ให้นักเรียนได้อ่านควรมีความสอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น ประสบการณ์เดิมของนักเรียนหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่นักเรียนสนใจ เพื่อให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน การค้นคว้า นำไปสู่การพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์จากเรื่องที่อ่านได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่าน เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดด้านต่าง ๆ เช่น การคิดสังเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

2. ผู้วิจัยเห็นว่าควรนำหนังสือส่งเสริมการอ่านไปใช้บูรณาการกับวิชาอื่น ๆ ทั้ง 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อทดสอบประสิทธิภาพในการพัฒนาความรู้ของนักเรียนให้มากขึ้นไปได้อีก

3. ควรศึกษาวิจัยเปรียบเทียบเจตคติของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

4. ควรศึกษาวิจัยผลของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ เช่น ความคงทนในการเรียนรู้ทักษะการอ่านภาษาไทย ของนักเรียนกลุ่มทดลอง

สรุป

การเรียนโดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านร่วมกับการสอนแบบ CCR มีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาความสามารถการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนกลุ่มทดลองให้สูงกว่าก่อนการเรียนและสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้งสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **การผลิต การเลือก และการใช้หนังสือ เพื่อสนองหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.

เจษฎา บุญมาโฮม และวิริยา วิริยารัมภะ. (2560). **รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสามารถด้านการอ่านจับใจความสำคัญ และการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตสาขาภาษาไทยด้วยการจัดการเรียนรู้โดยบูรณาการแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา การโค้ชและระบบพี่เลี้ยง และการวิจัยเป็นฐาน**. นครปฐม: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

ชลธิดา หงส์เหม. (2560). การพัฒนาความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R ร่วมกับแผนที่ความคิด. **วารสาร Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 10** (3), 347-362.

ถวัลย์ มาศจรัส. (2542). **การอ่าน เขียน คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์.** กรุงเทพฯ: ธารอักษร.

ทิศนา แขมมณี และคณะ. (2544). **วิทยาการด้านความคิด**. กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2558). **ผลการประเมิน PISA 2015 การอ่าน คณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์**. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.

สมาน วัฒนรังษี. (2556). **การใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

สาวิตรี บุญเชื่อม. (2551). **การใช้กิจกรรมเสริมการอ่านเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สุพัตรา เมืองโคตร. (2556). **การอ่านคิดวิเคราะห์และการเขียน โดยใช้หนังสือส่งเสริมการอ่านชุดนิทานพื้นบ้าน.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

อมรา จันทร์ผอง. (2552). **การพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่านชุดคุณธรรมนำความรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

อัจฉรา ประดิษฐ์. (2552). **ชวนเด็กไทยให้เป็นนักอ่าน (1).** กรุงเทพฯ: สำนักงานอุทยานการเรียนรู้.

อันธิกา วงษ์จำปา. (2549). **การพัฒนากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อส่งเสริมนิสัยรักการอ่านสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

(Received: 20/01/2019 Revised: 03/04/2019 Accepted: 21/04/2019)

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การเขียนสะกดคำ และทักษะทางสังคม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึก

DEVELOPMENT OF GRADE 3 STUDENTS' LEARNING ACHIEVEMENT IN WORDS SPELLING AND SOCIAL SKILLS BY USING TGT COOPERATIVE LEARNING TECHNIQUE TOGETHER WITH EXERCISES

เฉลิม เพิ่มนาม / CHALERM PERMNAM [1]

สมพร ร่วมสุข / SOMPORN RUAMSUK [2]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการเขียนสะกดคำ 2) ศึกษาทักษะทางสังคมของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึก 3) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนวัดเขาวัง (แสง ช่วงสุวนิช) จำนวน 48 คน ที่ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบฝึกการเขียนสะกดคำ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 4) แบบประเมินทักษะทางสังคมและ 5) แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึก หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึก อยู่ในระดับมาก

3. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึก ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

คำสำคัญ: การเขียนสะกดคำ, การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT, แบบฝึก, ทักษะทางสังคม

---

[1]นักศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

[2]อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) compare the learning achievement in words spelling of grade 3 students; 2) study the social skills of grade 3 students who participated in TGT cooperative learning technique together with exercises; and 3) study the opinions of grade 3 students on learning by using TGT cooperative learning technique together with exercises. The sample of this research consisted of 48 students of Wat Khao Wang School (Sang Chuangsuwanit), derived by simple random sampling. The research instruments were: 1) lesson plans using TGT cooperative learning technique together with exercises; 2) word spelling exercises; 3) an achievement test; 4) a social skills evaluation form; and 5) a questionnaire about students' opinions towards learning by using TGT cooperative learning technique together with words spelling exercises. Data were analyzed with mean, standard deviation, t-test and content analysis.

The findings were as follows:

1. The learning achievement in words spelling of grade 3 students after using TGT cooperative learning technique together with exercises was higher than that of before with the statistical significance at .05 level.

2. The social skills of grade 3 students after using TGT cooperative learning technique together with exercises are at the high level.

3. Overall, the opinions of grade 3 students toward the learning by using TGT cooperative learning technique together with exercises were highly positive.

Keywords: words spelling, TGT cooperative learning technique, exercise, social skill

บทนำ

ภาษาไทยคือวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของคนไทย ที่แสดงความเป็นไทยในหลายด้าน บ่งบอกถึงความเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติและช่วยสร้างเสริมบุคลิกภาพให้มีความเป็นไทยอย่างโดดเด่นมายาวนาน จากอดีตจนกระทั่งปัจจุบันในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ คนไทยจะต้องทำความเข้าใจถึงแก่นแท้ของภาษา หมั่นฝึกฝนให้มีทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน สื่อสารให้มีประสิทธิภาพ เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ตลอดจนการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ และการสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันภายในชาติ เสริมสร้างประโยชน์แก่ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ภาษาไทยจึงเป็นมรดกของชาติที่ควรค่าแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (กรมวิชาการ, 2545: 127) การจัดการศึกษาต้องใช้ภาษาเป็นสื่อในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด และใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน ภาษาจึงมีความสำคัญสำหรับทุกชาติ สำหรับภาษาไทยซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชาติ

เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ เป็นเครื่องมือติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจการงาน และดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ ความคิด วิเคราะห์ วิจารณ์และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ ภาษาไทยจึงควรแก่การเรียนรู้เพื่ออนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่ตลอดไป

นอกจากภาษาไทย จะมีความสำคัญในฐานะที่เป็นภาษาประจำชาติ เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารและเป็นมรดกทางวัฒนธรรม รวมทั้งในด้านการศึกษา ภาษาไทยยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนวิชาต่าง ๆ ด้วย (กรมวิชาการ, 2544: 3) กระทรวงศึกษาธิการ (2551: 9) เห็นความสำคัญของภาษาไทย หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กำหนดให้มีการเรียนรู้ภาษาไทย สาระหลัก 5 สาระ ได้แก่ สาระที่ 1 การอ่าน สาระที่ 2 การเขียน สาระที่ 3 การฟัง การดูและการพูด สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษา และสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม โดยมุ่งให้ผู้เรียนมีทักษะในการฟัง พูด อ่าน เขียน ซึ่งเป็นทักษะทางภาษาที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ในสังคมบุคคลมีความจำเป็นที่จะต้องมีการสื่อสาร ซึ่งในบรรดาทักษะการสื่อสารต่าง ๆ ทางภาษาไทย การเขียนเป็นทักษะหนึ่งที่สำคัญมากในการสื่อสาร เพราะการเขียนเป็นหลักฐานที่คงทนถาวรยิ่งกว่าทักษะอื่น ๆ ในการนำเสนอข้อมูลความรู้ ความคิดและประสบการณ์ต่าง ๆ ของผู้ส่งสารสู่ผู้รับสาร ถ้าผู้ส่งสารบกพร่องด้านความรู้ความคิดในการเขียน การถ่ายทอดสื่อสารก็บกพร่องด้อยคุณค่าตามไปด้วย ทักษะการเขียนจึงมีความจำเป็นและสำคัญเป็นการถ่ายทอดความรู้ ความรู้สึกนึกคิด เรื่องราว ตลอดจนประสบการณ์ต่าง ๆ ไปสู่ผู้อื่นโดยใช้ตัวอักษรเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอด เพื่อสื่อไปยังผู้รับได้อย่างกว้างไกล นอกจากนั้นการเขียนยังมีคุณค่าในการบันทึกเป็นข้อมูลหลักฐานให้ศึกษาได้ยาวนาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 1) นอกจากนี้ สองค์ ดำเนินสวัสดิ์ และคณะ (2546: 101) ได้อธิบายถึงความสำคัญของการเขียนอีกว่า การเขียนเป็นทักษะการแสดงออกที่สำคัญในการเรียนการสอน ทุกวิชาต้องอาศัยการเขียนเพื่อบันทึกความจำ และความรู้ ซึ่งงานเขียนในอดีตเป็นสิ่งที่บันทึกเหตุการณ์ความรู้ ภูมิปัญญา เพื่อทำให้ชนรุ่นต่อมาได้เรียนรู้ ศึกษา และค้นคว้าเพื่อความเจริญก้าวหน้าเป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรม วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมประเพณี สามารถถ่ายทอดจากอดีตได้ด้วยการเขียน ดังนั้นการเขียนจึงเป็นรากฐานในการเรียนวิชาต่าง ๆ และเป็นอีกทักษะหนึ่งที่มีความสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับธนู ทดแทนคุณ และกานต์รวี แพทย์พิทักษ์ (2552: 117) ได้กล่าวว่าการเขียนเป็นทักษะทางภาษาไทยที่สำคัญยิ่งในการสื่อสาร เป็นการเรียบเรียงความคิดในสิ่งที่จะสื่อสารเป็นตัวหนังสืออย่างมีจุดมุ่งหมายเพื่อถ่ายทอดความรู้สึก ความนึกคิด ความต้องการของบุคคลออกมาเป็นสัญลักษณ์หรือตัวอักษร และข้อมูลต่าง ๆ ไปยังผู้อ่านได้เข้าใจและเป็นเครื่องมือพัฒนาสติปัญญาของบุคคล โดยถือว่าเป็นการแสดงออกถึงภูมิปัญญาเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมได้อีกวิธีหนึ่งดังนั้นผู้เรียนควรหมั่นฝึกฝนการใช้ภาษาในการเขียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อจะได้ติดต่อสื่อสารกับผู้รับสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ ผดุง อารยะวิญญู (2544: 23) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเขียนไว้ว่า การเขียนเป็นทักษะสูงสุดในกระบวนการทางภาษา เป็นการแสดงออกถึงแนวความคิดของผู้เขียนโดยผู้เขียนจะต้องนำคำ

ในภาษามาร้อยเรียงกันอย่างเป็นระบบที่ถูกต้องตามหลักภาษาไทย แต่ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การเขียนมีความถูกต้องนั้นจะต้องใช้การฝึกฝนความจำในการสะกดคำ เนื่องจากการเขียนสะกดคำเป็นพื้นฐานที่จำเป็นการที่จะเขียนให้เป็นประโยคหรือเรื่องราวต้องเริ่มจากการฝึกสะกดคำให้ถูกต้องก่อน ดังนั้น ความถูกต้องในการเขียนเป็นทักษะเบื้องต้นอันเป็นพื้นฐานของการเขียน เพราะการเขียนจะมีประสิทธิภาพมากที่สุดก็ต่อเมื่อสัญลักษณ์ที่ถ่ายทอดออกมานั้นถูกต้องชัดเจน การเขียนสะกดคำจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ควรระมัดระวังในการใช้ภาษา เพราะการสะกดคำผิดความหมายของคำก็จะผิดไปด้วย ซึ่งปิยวรรณ สังข์จันทรเพชร (2550: 18) ได้กล่าวว่า การเขียนสะกดคำเป็นพื้นฐานสำคัญเบื้องต้นที่ครูผู้สอนต้องฝึกฝนให้นักเรียนตั้งแต่เริ่มเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดความมั่นใจในการแสดงความคิดเห็นออกเป็นลายลักษณ์อักษร ที่สามารถทำให้ผู้อ่านสื่อความได้ถูกต้อง ตลอดจนสามารถนำประโยชน์จากการเขียนไปใช้ในชีวิตประจำวัน ดังนั้นการเขียนสะกดคำเป็นทักษะการเขียนที่สำคัญยิ่งที่ครูผู้สอนภาษาไทยทุกคนควรให้นักเรียนมีการฝึกฝนตั้งแต่เริ่มเรียน และปลูกฝังการเขียนสะกดคำที่ถูกต้องให้แก่นักเรียน เพื่อให้นักเรียนมีความมั่นใจในการเขียนสะกดคำได้และสามารถนำประโยชน์จากการเขียนไปใช้ได้ จึงนับได้ว่าการเขียนสะกดคำเป็นสิ่งสำคัญมากในการเขียนทุกประเภท เพราะถ้าเขียนสะกดคำผิดไม่ถูกต้องตามหลักภาษา ความหมายในการสื่อสารจะผิดไปด้วย ซึ่งเด็กควรเขียนสะกดคำให้ถูกต้องตั้งแต่เริ่มเรียนคำ เพื่อช่วยให้เด็กรู้จักคำและเขียนสะกดคำต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องนั่นเอง

ในสถานการณ์ปัจจุบันพบว่า นักเรียนมีข้อบกพร่องในเรื่องของทักษะการเขียนสะกดคำ ดังที่ สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ (2543: 290-298) กล่าวว่า ปัญหาการเขียนนั้นเกิดจากนักเรียนยังไม่รู้จักภาษาไทยดีพอ นักเรียนระดับประถมศึกษาส่วนมากยังเขียนสะกดผิดพลาด เพราะนักเรียนไม่ได้รับการฝึกเขียนสะกดคำอย่างถูกวิธีและเพียงพอ เกิดความสับสนไม่เข้าใจ โดยเฉพาะการเขียนพยัญชนะไม่ชัดเจน เขียนผิด เขียนสระผิด การวางสระและวรรณยุกต์ไม่ถูกที่ การเขียนตัวสะกด ตัวการันต์ไม่ถูกต้อง ซึ่งการสะกดคำไทยผิดนั้นมีอยู่ 2 ประเภทใหญ่ คือ สะกดผิดไปจากที่กำหนดไว้ในพจนานุกรมกับสะกดผิดหลักการเขียนตามหลักภาษาไทย โดยความผิดพลาดของการเขียนเกิดจากการที่ผู้ใช้ภาษาไทยไม่สนใจที่จะใช้ภาษาให้ถูกต้อง นึกจะเขียนอะไรก็เขียนโดยไม่หยุดคิดสักนิดว่า สิ่งที่เขียนนั้น สะกดคำถูกต้องหรือไม่ ซึ่งการที่จะเขียนสะกดคำได้ถูกต้องนั้นไม่ยากเพียงแต่ใช้ความระมัดระวัง ต้องสังเกต จดจำ และฝึกฝน ก็จะช่วยให้เขียนสะกดได้อย่างรวดเร็ว จากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดเขาวัง (แสง ช่วงสุวนิช) ระดับโรงเรียน ระดับเขตพื้นที่ และระดับประเทศ ปีการศึกษา 2557-2559 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนคะแนนเฉลี่ยด้านการเขียน ปีการศึกษา 2557 และปีการศึกษา 2558 ยังต่ำกว่าเกณฑ์การผ่านครึ่ง คือร้อยละ 50 ส่วนในปีการศึกษา 2559 ถึงแม้จะผ่านเกณฑ์ครึ่ง ร้อยละ 50 แต่คะแนนเฉลี่ยก็เพิ่มสูงขึ้นเพียงเล็กน้อย ซึ่งจะเห็นได้ว่าค่อนข้างต่ำและยังไม่เป็นที่น่าพอใจ จากประสบการณ์ของผู้วิจัย รวมทั้งการสัมภาษณ์จากครูสอนวิชาภาษาไทย และผู้บริหารสถานศึกษา ที่โรงเรียนวัดเขาวัง (แสง ช่วงสุวนิช) ศิริพร วิยาภรณ์, ดารณี อัสโม และพิษณุ โชติศิริคุณวัฒน์ (สัมภาษณ์, 9 กันยายน 2559) ซึ่งมีความคิดเห็นตรงกันว่า ปัญหานั้นอาจมาจากหลายสาเหตุด้วยกัน เช่น วิธีการจัดการเรียนรู้ของครูขาดความเหมาะสมกับระดับความสามารถและธรรมชาติของผู้เรียน ที่แตกต่างไปจากผู้เรียนในอดีต ทำให้การจัดการเรียนรู้ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร จึงส่งผลทำให้

ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนค่อนข้างต่ำ และยากที่จะพัฒนาผลสัมฤทธิ์ด้านการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้สูงขึ้น ดังนั้นครูควรปรับวิธีการจัดการเรียนรู้ใหม่ให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละกลุ่ม

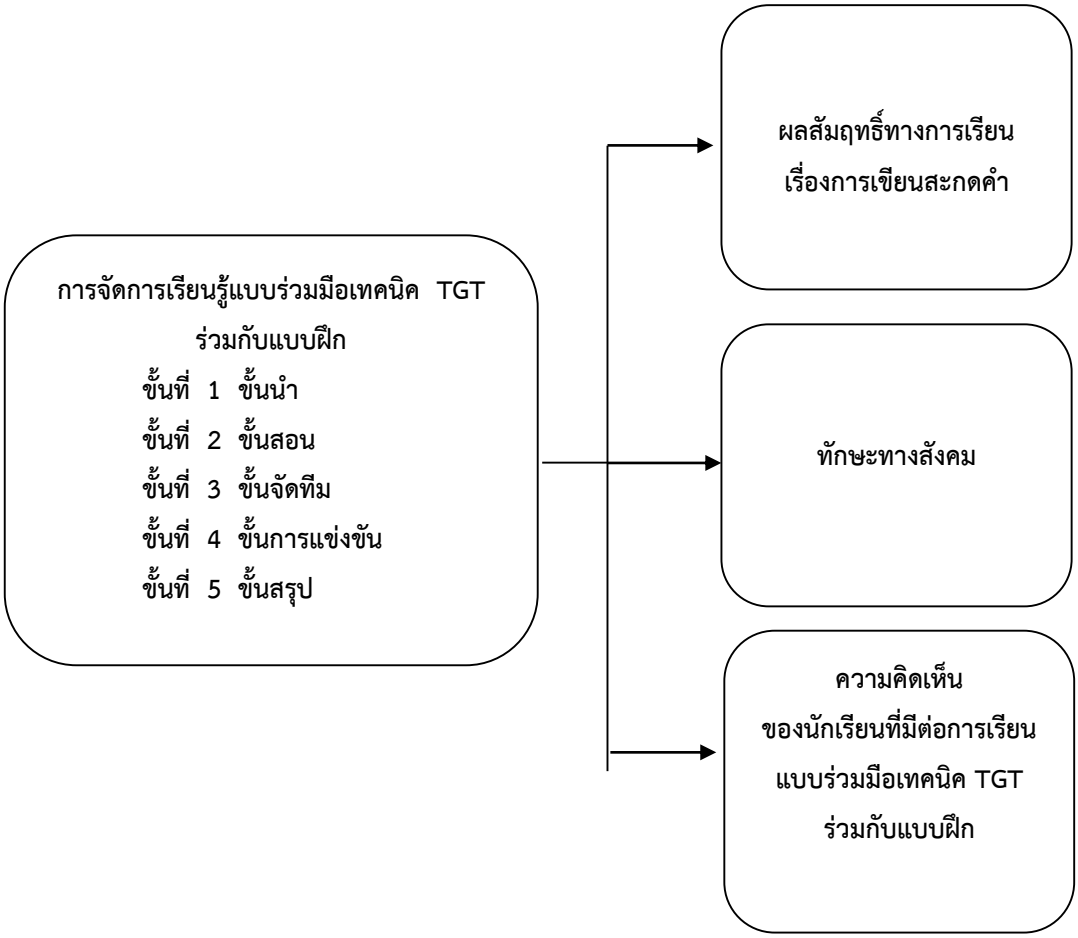
จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัย พบว่า มีนวัตกรรมทางการศึกษาที่น่าสนใจที่จะพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเขียนสะกดคำและทักษะทางสังคมได้ คือ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT และแบบฝึกเป็นเทคนิคการสอนและเครื่องมือที่น่าสนใจ ทำให้เกิดประสิทธิผลแก่นักเรียน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึกมาใช้ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง การเขียนสะกดคำและทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ด้านการเขียนสะกดคำและมีทักษะทางสังคมมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการเขียนสะกดคำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึก
2. เพื่อศึกษาทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึก
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยขอนำเสนอกรอบแนวคิดในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การเขียนสะกดคำ และทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึก ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึก หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนรู้

วิธีดำเนินการ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (experimental research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัยขั้นพื้นฐาน (pre-experimental research) แบบหนึ่งกลุ่มสอบก่อน-สอบหลัง (one-group pretest-posttest design) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2557: 144)

ขอบเขตการวิจัย

ประชากร

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดเขาวัง (แสง ช่วงสุวนิช) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 8 ห้องเรียน มีนักเรียน รวม 385 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนวัดเขาวัง (แสง ช่วงสุวนิช) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 1 ห้องเรียน คือ ป.3/5 มีนักเรียน 48 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม

เนื้อหา การเขียนสะกดคำครอบคลุม 8 เรื่อง ได้แก่ มาตราตัวสะกดตรงมาตรา ได้แก่ มาตราแม่กง แม่กม แม่เกย แม่เกอว จำนวน 4 เรื่อง และมาตราตัวสะกดไม่ตรงมาตรา ได้แก่ มาตราแม่กน แม่กก แม่กด แม่กบ จำนวน 4 เรื่อง รวม 8 เรื่อง

การสร้างเครื่องมือและพัฒนาเครื่องมือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเขียนสะกดคำโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึก ในการสร้างเครื่องมือและพัฒนาเครื่องมือมีรายละเอียดดังนี้

1.1 สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาข้อมูลในขั้นเตรียมการ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้

1.2 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเขียนสะกดคำโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึก จำนวน 8 แผน

1.3 เสนอแผนการจัดการเรียนรู้ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

1.4 เสนอแผนการจัดการเรียนรู้ต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) จากนั้นนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ระหว่างแผนการจัดการเรียนรู้กับจุดประสงค์การเรียนรู้ คำนวณได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกแผน

2. แบบฝึกการเขียนสะกดคำ จำนวน 8 ชุด มีรายละเอียดดังนี้

2.1 วิเคราะห์เนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้เรื่องการเขียนสะกดคำ

2.2 ศึกษาแบบแผนและแนวทางการจัดสร้างแบบฝึก จากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการออกแบบสร้างแบบฝึกแล้วสร้างแบบฝึกการเขียนสะกดคำ จำนวน 8 ชุด

2.3 เสนอแบบฝึกต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

2.4 เสนอแบบฝึกต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหาด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหา จุดประสงค์ของแบบฝึกการเขียนสะกดคำกับจุดประสงค์การเรียนรู้คำนวณได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.67-1.00

2.5 นำแบบฝึกที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปหาประสิทธิภาพ E_1/E_2 โดยนำไปใช้ในขั้นสอน ซึ่งการหาประสิทธิภาพแบบกลุ่มเล็กได้ค่าเท่ากับ 90.36/85.83 และการหาประสิทธิภาพแบบภาคสนามได้ค่าเท่ากับ 91.46/86.58 ซึ่งผ่านเกณฑ์ 85/85 ที่ตั้งไว้

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเขียนสะกดคำ จำนวน 40 ข้อ มีรายละเอียดดังนี้

3.1 วิเคราะห์เนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ เรื่อง การเขียนสะกดคำ

3.2 จัดทำตารางวิเคราะห์ข้อสอบตามพฤติกรรมการเรียนรู้ เรื่องการเขียนสะกดคำ

3.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเขียนสะกดคำตามตารางวิเคราะห์ข้อสอบตามพฤติกรรมการเรียนรู้เป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ

3.4 เสนอแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเขียนสะกดคำต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบการใช้ภาษา ความถูกต้องของข้อคำถาม จากนั้นปรับปรุงและแก้ไข

3.5 เสนอแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเขียนสะกดคำต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ คำนวณได้ค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้อได้เท่ากับ 1.00

3.6 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเขียนสะกดคำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

3.7 นำผลการทดสอบมาวิเคราะห์ทางสถิติรายข้อเพื่อหาประสิทธิภาพ เลือกข้อสอบไว้ 40 ข้อ ได้ข้อที่มีค่าความยากง่ายของข้อสอบ (p) ระหว่าง 0.39-0.77 และค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ (r) ระหว่าง 0.31-0.77 วิเคราะห์ความเชื่อมั่นได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 แล้วนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเขียนสะกดคำที่ได้ปรับปรุงตามเกณฑ์แล้วนำไปใช้ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

4. แบบประเมินทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาข้อมูลในขั้นเตรียมการ เกี่ยวกับวิธีการสร้างแบบประเมินทักษะทางสังคม

4.2 สร้างแบบประเมินทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ (rating scale) จำนวน 20 ข้อ

4.3 เสนอแบบประเมินทักษะทางสังคมต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบการใช้ภาษา ความถูกต้องของข้อคำถามจากนั้นปรับปรุงแก้ไข

4.4 เสนอแบบประเมินทักษะทางสังคมต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบประเมินทักษะทางสังคมกับวัตถุประสงค์ คำนวณได้ค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้อได้เท่ากับ 1.00

4.5 นำแบบประเมินทักษะทางสังคมไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

4.6 นำข้อมูลผลการประเมินทักษะทางสังคมของนักเรียนที่ได้มาคำนวณวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha-coefficient) ของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 แล้วนำแบบประเมินทักษะทางสังคมที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างต่อไป

5. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึก โดยมีรายละเอียดดังนี้

5.1 สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาข้อมูลในการเตรียมการ เกี่ยวกับวิธีการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น

5.2 สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึกโดยสร้างเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ (rating scale) จำนวน 10 ข้อ

5.3 เสนอแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบการใช้ภาษา ความถูกต้องของข้อคำถามจากนั้นปรับปรุงแก้ไข

5.4 เสนอแบบสอบถามความคิดเห็นต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามความคิดเห็นกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย คำนวณได้ค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้อได้เท่ากับ 1.00

5.5 นำแบบสอบถามความคิดเห็นที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทดลองการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึก โดยดำเนินการสอนด้วยตนเองในคาบการเรียนการสอนปกติ ตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นก่อนการทดลองสอน ผู้วิจัยได้ทดสอบก่อนเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การเขียนสะกดคำ จำนวน 40 ข้อ แล้วตรวจให้คะแนน

2. ขั้นดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยเป็นผู้สอนด้วยตนเองโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึก จำนวน 8 แผน โดยเริ่มจากมาตราตัวสะกดตรงมาตรา ได้แก่ มาตราแม่กง แม่กม แม่เกย แม่เกอว จำนวน 4 แผน และมาตราตัวสะกดไม่ตรงมาตรา ได้แก่ มาตราแม่กน แม่กก แม่กด แม่กบ จำนวน 4 แผน มีระยะเวลาที่ใช้ดำเนินการทดลองสอนจำนวน 12 ชั่วโมง ชั่วโมงละ 60 นาที โดยสอน 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 4 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 12 ชั่วโมง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 และวัดทักษะทางสังคมของนักเรียนกลุ่มทดลอง ด้วยแบบประเมินทักษะทางสังคม หลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึกการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึก มีขั้นตอนดังนี้

2.1 ขั้นนำ ครูจัดกิจกรรมกระตุ้นความสนใจของนักเรียน เพื่อเชื่อมโยงความรู้เข้าสู่เรื่องที่จะสอน เช่น การใช้เกม เพลง นิทาน บทร้อยกรอง การบรรยาย การอภิปราย ฯลฯ

2.2 ขั้นสอน ครูสอนเนื้อหาให้นักเรียนทั้งชั้นโดยใช้เทคนิควิธีที่เหมาะสมทบทวนความรู้เดิมของนักเรียนในเรื่องที่จะเรียน เพื่อเชื่อมโยงให้เข้ากับเนื้อหาใหม่ แล้วให้นักเรียนทำแบบฝึกในแต่ละกิจกรรมจากแบบฝึกการเขียนสะกดคำ เพื่อที่จะได้ความรู้ความเข้าใจในบทเรียนไปใช้ในการแข่งขัน

2.3 ขั้นจัดทีม ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนกลุ่มละ 4-6 คน โดยคละนักเรียนที่มีความสามารถเก่ง ปานกลาง และอ่อน 1 : 2 : 1 เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้ร่วมกันก่อนการปฏิบัติกิจกรรม และเตรียมความพร้อมก่อนที่จะแข่งขัน

2.4 ขั้นการแข่งขัน นักเรียนแต่ละกลุ่มจะแข่งขันกันตอบคำถามที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรียนโดยยึดหลักนักเรียนที่มีความสามารถทัดเทียมกันคือนักเรียนเก่งของแต่ละทีมแข่งขันกัน นักเรียนปานกลางของแต่ละทีม

แข่งขันกัน และนักเรียนอ่อนของแต่ละทีมแข่งขันกัน แล้วนำคะแนนการแข่งขันของแต่ละคนมารวมกันเป็นคะแนนรวมของทีม

2.5 ขั้นสรุป ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปบทเรียนและมอบรางวัลทีมที่ได้คะแนนสูงสุด

3. ขั้นหลังทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเขียนสะกดคำ จำนวน 40 ข้อ ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียนแต่สลับตัวเลือก และนำแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึกไปสอบถามนักเรียน

4. ขั้นประเมินผล ผู้วิจัยตรวจให้คะแนนและนำคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนมาเปรียบเทียบความแตกต่าง โดยใช้การวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ เพื่อตรวจสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึก โดยนำคะแนนไปหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที แบบกลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน

2. ศึกษาทักษะทางสังคมของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึก โดยนำข้อมูลไปหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา แล้วนำเสนอโดยการพรรณนาความ

3. ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียน ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึก โดยนำข้อมูลไปหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา แล้วนำเสนอโดยการพรรณนาความ

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง การเขียนสะกดคำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึก

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง การเขียนสะกดคำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึก สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการเขียนสะกดคำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึก

กลุ่มทดลอง	N	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ก่อนการจัดการเรียนรู้	48	40	20.88	3.08	-43.82	.000
หลังการจัดการเรียนรู้	48	40	34.90	1.95		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการศึกษาทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึกในภาพรวมอยู่ในระดับปฏิบัติมาก มีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) เท่ากับ 2.97 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.11 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนมีระดับปฏิบัติทักษะทางสังคมมากที่สุดเป็นอันดับแรก คือ ในด้านการร่วมมือในการทำงาน มีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) เท่ากับ 2.98 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.09 อันดับที่ 2 คือ ด้านความเป็นผู้นำและผู้ตาม มีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) เท่ากับ 2.97 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.15 อันดับที่ 3 คือ ด้านการเป็นสมาชิกในกลุ่มมุ่งพัฒนาการอยู่ร่วมกันแบบประชาธิปไตยมีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) เท่ากับ 2.97 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.12 และอันดับที่ 4 คือ ด้านการสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม มีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) เท่ากับ2.94 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.14 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับปฏิบัติทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึก

พฤติกรรมการร่วมปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม	$\overline{X}$	S.D.	ระดับปฏิบัติ	ลำดับที่
การร่วมมือในการทำงาน	2.98	0.09	มาก	1
ความเป็นผู้นำและผู้ตาม	2.97	0.15	มาก	2
การสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม	2.94	0.14	มาก	4
การเป็นสมาชิกในกลุ่มมุ่งพัฒนาการอยู่ร่วมกันแบบประชาธิปไตย	2.97	0.12	มาก	2
ระดับปฏิบัติทักษะทางสังคมของนักเรียนโดยภาพรวม	2.97	0.11	มาก	-

3. ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเขียนสะกดคำโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึก พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้เรื่องการเขียนสะกดคำโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) เท่ากับ 2.95 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.11 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เห็นด้วยมากที่สุดเป็นอันดับแรก คือด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) เท่ากับ 2.96 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.13 อันดับที่ 2 เห็นด้วยในระดับมาก คือ ด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) เท่ากับ 2.94 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.10และ อันดับที่ 3 เห็นด้วยในระดับมาก คือ ด้านกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) เท่ากับ 2.94 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.17 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ระดับความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย เรื่อง การเขียนสะกดคำ โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึก

ความคิดเห็นในแต่ละด้าน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
ด้านกิจกรรมการจัดการเรียนรู้	2.94	0.17	มาก	3
ด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้	2.94	0.10	มาก	2
ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	2.96	0.13	มาก	1
ระดับความคิดเห็นของนักเรียนโดยภาพรวม	2.95	0.11	มาก	-

จากการที่ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน พบว่า นักเรียนให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ เป็นอย่างดีมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ช่วยกันหาความรู้ และยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน รวมถึงนักเรียนกล้าแสดงออกเพิ่มมากขึ้น เกิดความภาคภูมิใจในตนเองและกลุ่มของตนเองเมื่อเป็นผู้ชนะ ทำให้การเรียนการสอนในห้องเรียนมีบรรยากาศที่ดี ซึ่งส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่พัฒนาขึ้น

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง การเขียนสะกดคำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึก สามารถนำมาสู่การอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการเขียนสะกดคำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึก สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องด้วยผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึกโดยแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4-6 คน คละความสามารถด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ 1: 2: 1 ซึ่งแต่ละกลุ่มมีนักเรียนที่มีความสามารถเก่ง ปานกลาง และอ่อน และสมาชิกทุกคนภายในกลุ่มมีความร่วมมือกันในการทำงาน ให้ความช่วยเหลือ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับวัชรา เล่าเรียนดี (2547: 1) กล่าวว่าการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือหรือแบบมีส่วนร่วมทำให้ผู้เรียนร่วมมือกันทำงานกลุ่มด้วยความตั้งใจ มุ่งเน้นการร่วมกันปฏิบัติงานที่มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นอกจากนั้นการเรียนรู้แบบร่วมมือมุ่งส่งเสริมทักษะทางสังคม ให้ทุกคนรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนและเต็มใจรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ในกลุ่มของตน เพื่อทำให้งานของกลุ่มดำเนินไปสู่เป้าหมายของงานได้ รวมถึงมีการใช้แบบฝึกเสริมทักษะการเขียนสะกดคำกับนักเรียน ซึ่งแบบฝึกที่สร้างขึ้นแต่ละแบบฝึกมีกิจกรรมการฝึกที่หลากหลาย ฝึกจากง่ายไปหายาก ทำให้นักเรียนมีกำลังใจในการทำแบบฝึก ในการฝึกทักษะแต่ละครั้งนักเรียนจะทราบคะแนนผลการทำงาน ซึ่งเป็นการสร้างความพึงพอใจทำให้นักเรียนทราบความก้าวหน้าหรือผลสำเร็จของตนเองและการฝึกฝนทำแบบฝึกเกี่ยวกับการเขียนสะกดคำทำให้นักเรียนเกิดทักษะ ความรู้ความเข้าใจเรื่องการเขียนสะกดคำและ

นำไปใช้ได้อย่างถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับชาญชัย อาจินสมาจาร (2540: 98) ได้กล่าวว่าแบบฝึกเป็นส่วนหนึ่งของบทเรียนที่นักเรียนต้องเรียนและเป็นโครงงานที่ต้องทำให้เสร็จ โดยตั้งคำถามให้นักเรียนทบทวนความรู้จากบทเรียนที่ผ่านมาทำให้ทราบได้ว่านักเรียนทำอะไรและทำให้สำเร็จผลอะไรในบทเรียน จนเกิดทักษะและความรู้ซึ่งสามารถใช้ได้ทั้งในชั้นเรียนและที่บ้าน

นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึกเหมาะสำหรับผู้เรียนทำให้ผู้เรียนได้ร่วมกิจกรรมอย่างตื่นเต้นและสนุกสนานและสนใจในการเรียนมากขึ้น จึงส่งผลให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสารสิน เล็กเจริญ (2556: 138) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเขียนสะกดคำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค TGT หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการศึกษาทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึกในภาพรวมอยู่ในระดับปฏิบัติมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่านักเรียนปฏิบัติมากในทุกด้านได้แก่การร่วมมือในการทำงาน ด้านความเป็นผู้นำและผู้ตาม ด้านการเป็นสมาชิกในกลุ่มมุ่งพัฒนาการอยู่ร่วมกันแบบประชาธิปไตย และด้านความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึกเป็นกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน โดยมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเป็นกลุ่มคละความสามารถ มีเกมการแข่งขันซึ่งส่งผลให้นักเรียนทุกคนร่วมมือกันด้วยความสามัคคีในการปฏิบัติงานหรือภารกิจของตนเองเพื่อให้เกิดผลสำเร็จแก่ตนเองและผลสำเร็จของกลุ่ม การที่ผู้วิจัยได้นำการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT มาใช้ร่วมกับแบบฝึกจึงส่งผลให้ผู้เรียนเกิดทักษะทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับทิศนา แขมมณี (2552: 194) ที่ได้ให้แนวคิดว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือหรือแบบมีส่วนร่วม เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถต่างกันทำให้เกิดทักษะทางสังคม กล่าวคือได้ร่วมกันทำงานกลุ่มด้วยความตั้งใจและความเต็มใจรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ในกลุ่มของตน มีความเสียสละ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้งานของกลุ่มดำเนินไปสู่เป้าหมายของงานได้เพื่อให้ตนเองและสมาชิกในกลุ่มประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด และนอกจากนั้นยังส่งผลให้นักเรียนเกิดทักษะทางสังคมมากขึ้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับสุพจน์ วิทลัสวศินุ (2552: 169-171) ที่ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมเกมการศึกษาเพื่อสร้างเสริมทักษะทางสังคมในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่าหลังทดลองใช้กิจกรรมเกมการศึกษากับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นักเรียนมีทักษะทางสังคมด้านการมีระเบียบวินัยต่อตนเองและส่วนรวมอยู่ในระดับพอใช้ และทักษะทางสังคมด้านการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับดี และผลการประเมินทักษะทางสังคมของนักเรียนก่อนเรียนและหลังจัดกิจกรรมเกมการศึกษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเขียนสะกดคำโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึก ในภาพรวมพบว่านักเรียนอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า นักเรียนเห็นด้วยมากในด้านประโยชน์ที่ได้รับด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ และ

ด้านกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้เรื่อง การเขียนสะกดคำโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึก เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนอย่างมีความสุข มีการจัดกิจกรรมการเกมการแข่งขันโดยจัดแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่ม ซึ่งในแต่ละกลุ่มจะมีผู้เรียนที่คละความสามารถในด้านการเรียน ส่งผลให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้และปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน ช่วยเหลือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เมื่อถึงการแข่งขันก็จะให้นักเรียนที่มีความสามารถในระดับเดียวกันแข่งขันกัน ทำให้ไม่เกิดความกดดันในทุกขั้นตอนตามลำดับของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ส่งผลให้นักเรียนกล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เกิดความสนุกสนาน ตื่นเต้นที่เข้าร่วมการแข่งขัน นอกจากนี้ยังทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการอ่านและการเขียนสะกดคำมากขึ้น สอดคล้องกับกรมวิชาการ (2543: 58) ที่กล่าวว่าการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (cooperative learning) เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ ส่งเสริมให้นักเรียนทำงานร่วมกัน โดยในกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน และมีความรับผิดชอบร่วมกัน ทั้งในส่วนตนและส่วนรวม เพื่อให้ตนเองและสมาชิกทุกคนในกลุ่มประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งช่วยพัฒนาความเชื่อมั่นของนักเรียน ช่วยพัฒนาความคิดของนักเรียน ช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ช่วยส่งเสริมบรรยากาศในการเรียน ส่งเสริมทักษะการทำงานร่วมกันทำให้นักเรียนมีวิสัยทัศน์หรือมุมมองกว้างขึ้นและที่สำคัญช่วยการปรับตัวในสังคมได้ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

จากผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การเขียนสะกดคำ และทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึก มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.1 ครูควรศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึกให้เข้าใจทุกขั้นตอนจนเกิดความชำนาญ และนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป เพราะการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึก เป็นวิธีที่มีลักษณะพิเศษ จึงต้องเตรียมการจัดการเรียนรู้มาอย่างดี และควรกำหนดเวลาให้เพียงพอสำหรับการทำกิจกรรม

1.2 การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึก เป็นวิธีการสอนที่มีลำดับขั้นตอน ครูผู้สอนจะต้องเตรียมสื่อและนักเรียนให้พร้อมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รวมไปถึงวิธีการแก้ปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในขณะที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งจะทำให้การจัดการเรียนรู้ประสบผลสำเร็จ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในทักษะอื่นอีก เช่น การอ่าน หลักการใช้ภาษาไทย วรรณคดี เป็นต้น โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT เพื่อเป็นประโยชน์ทางการศึกษาและเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของผู้เรียน

2.2 ควรศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเขียนสะกดคำของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ที่จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึกโดยพัฒนาชุดแบบฝึกที่ทันสมัยในรูปแบบของสื่อมัลติมีเดีย บทเรียนสำเร็จรูปในระดับชั้นอื่นอีกเพื่อเป็นประโยชน์ทางการศึกษาต่อไป

2.3 ควรมีการศึกษาทดลองนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึกไปทดลองใช้กับนักเรียนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในระดับชั้นอื่น

สรุป

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การเขียนสะกดคำ และทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึก สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการเขียนสะกดคำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดการเรียนรู้เรื่อง การเขียนสะกดคำ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึก สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

2. ทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึก พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปฏิบัติมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่านักเรียนมีระดับปฏิบัติทักษะทางสังคมมากที่สุดเป็นอันดับที่หนึ่งในด้านการร่วมมือในการทำงาน รองลงมา ได้แก่ ด้านความเป็นผู้นำและผู้ตาม ด้านการเป็นสมาชิกในกลุ่มมุ่งพัฒนาการอยู่ร่วมกันแบบประชาธิปไตย และด้านการสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มเป็นลำดับสุดท้าย

3. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเขียนสะกดคำโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TGT ร่วมกับแบบฝึก พบว่า ในภาพรวมนักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุดเป็นลำดับที่หนึ่ง รองลงมาได้แก่ ด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ และด้านกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เห็นด้วยมากเป็นลำดับสุดท้าย

เอกสารอ้างอิง

กรมวิชาการ. (2544). **กระทรวงศึกษาธิการ ครบรอบ 109 ปี.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

_____. (2545). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

_____. (2543). **เอกสารชุดเทคนิคการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา กรมศาสนา.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **คิดและเขียนเชิงสร้างสรรค์ เรียงความ ย่อความและสรุปความช่วงชั้นที่ 2-4.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การค้าของสำนักงานคณะกรรมการ สกสค.

ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2540). **การบริหารการศึกษา.** กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

ทิศนา แขมมณี. (2552). **ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ** (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธนู ทดแทนคุณ และกานต์รวี แพทย์พิทักษ์. (2552). **ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

ปิยวรรณ สังข์จันทรเพชร. (2550). **การพัฒนาชุดการสอนเสริมทักษะการเขียนสะกดคำภาษาไทยไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

ผดุง อารยะวิญญู. (2544). **การเขียนเชิงสร้างสรรค์.** กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

มาเรียม นิลพันธุ์. (2547). **วิธีการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.** นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.

วัชรา เล่าเรียนดี. (2547). **เทคนิคการจัดการเรียนรู้สำหรับครูมืออาชีพ.** นครปฐม: โครงการส่งเสริมการผลิตตำราและเอกสารการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.

ศิริพร วิยาภรณ์, ดารณี อัสโม และพิษณุ โชติศิริคุณวัฒน์. (2559). **สัมภาษณ์.** 9 กันยายน.

สอางค์ ดำเนินสวัสดิ์ และคณะ. (2546). **หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐานภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.** กรุงเทพฯ: พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พ.ว.).

สารสิน เล็กเจริญ. (2556). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือเทคนิค TGT กับการสอนปกติ. **วารสารศิลปากรศึกษาศาสตร์วิจัย, 5** (1), 132-143.

สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. (2543). **หลักภาษาไทย** (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

สุพจน์ วิทลัสวศินุ. (2552). **การพัฒนากิจกรรมเกมการศึกษาเพื่อสร้างเสริมทักษะทางสังคมในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

(Received: 26/07/2018 Revised: 14/08/2018 Accepted: 15/08/2018)

คุณลักษณะของผู้บริหารและทัศนคติต่อวิชาชีพของครูที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในสถานศึกษาของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1

SCHOOL ADMINISTRATORS' ATTRIBUTES AND TEATHERS' PROFESSIONAL ATTITUDE AFFECTING COMMUNITY PARTICIPATION IN EDUCATIONAL MANAGEMENT IN SCHOOLS UNDER RATCHABURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE I

ธัญวรรณ รักซ้อน / THUNYAWAN RUKSORN [1]

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) คุณลักษณะของผู้บริหารและทัศนคติต่อวิชาชีพของครูในสถานศึกษาของชุมชน 2) การมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในสถานศึกษาของชุมชน และ 3) อิทธิพลของคุณลักษณะของผู้บริหารและทัศนคติต่อวิชาชีพของครูที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในสถานศึกษาของชุมชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 123 คน ครูผู้สอน จำนวน 310 คน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 123 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ โดยใช้ตำแหน่งเป็นชั้นภูมิในการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.86 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัย พบว่า

1. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ ภูมิหลังทางสังคม ลักษณะที่เกี่ยวกับงาน ลักษณะทางสังคม สติปัญญาและความสามารถ ลักษณะทางกายภาพ และบุคลิกภาพ และทัศนคติต่อวิชาชีพของครูในสถานศึกษาในภาพรวมมีทัศนคติทางบวกอยู่ในระดับมาก

2. การมีส่วนร่วมชองชุมชนในการจัดการศึกษาในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

[1] นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
Email: thunyawan_thaidance13@hotmail.com

3. ตัวแปรคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาและทัศนคติต่อวิชาชีพของครูที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในสถานศึกษาของชุมชน ในภาพรวม (Y_{tot}) ที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการตามลำดับขั้นตอน คือ ด้านสติปัญญาและความสามารถ ($X_{1.3}$) และทัศนคติต่อวิชาชีพของครู (X_2) ตัวแปรที่ถูกคัดเลือกดังกล่าวสามารถร่วมกันทำนายการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในสถานศึกษาของชุมชน ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่าประสิทธิภาพในการทำนาย (R^2) มีค่าเท่ากับ 0.30 ซึ่งแสดงว่าคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาด้านสติปัญญาและความสามารถและทัศนคติต่อวิชาชีพของครู ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในสถานศึกษาของชุมชน และสามารถร่วมทำนายการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในสถานศึกษาของชุมชน ได้ร้อยละ 30

โดยสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ได้ ดังนี้

สมการการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณในรูปของคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y}_{tot} = 0.68 + 0.42(X_{1.3}) + 0.38(X_2)$$

สมการการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณในรูปของคะแนนมาตรฐาน คือ

$$\hat{Z}_{tot} = 0.683 + 0.36(Z_{1.3}) + 0.26(Z_2)$$

คำสำคัญ: คุณลักษณะของผู้บริหาร, ทัศนคติต่อวิชาชีพครู, การมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของชุมชน

ABSTRACT

The purpose of this study were to examine: 1) the school administrators' attributes and professional attitude of teachers in community schools; 2) the community participation in educational management; and 3) the influence of school administrators' attributes and teachers' professional attitude on the community participation in educational management. The sample consisted of 123 administrators, 310 teachers, and 123 chairmen of school boards of schools under Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 1. The sample was derived by stratified random sampling as distributed by positions. The data collection instrument was a questionnaire with the reliability of 0.86. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, Pearson's correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis.

The research results were as follows:

1. Overall and in specific aspects, the school administrators' attributes was at a high level. The aspects raking in the descending order were social background, job style, social attributes, intellect and ability, physical characteristics, and personality. Overall, the teachers' professional attitude was at a highly positive level.

2. Overall and specific aspects, the community participation in school management was at a high level. The aspects in the descending order were participation in benefits, participation in evaluation, participation in operation, and participation in decision-making.

3. Overall, the school administrators' attributes in the aspects of intellect and ability ($X_{1.3}$) and teachers' professional attitudes (X_2) had an influence on and together predicted the community participation in educational management (Y_{tot}) with the statistical significance at .01 level. According to that relationship, the coefficient of prediction (R^2) was 0.30. These showed that the school administrators' attributes in the aspects of intellect and ability and teachers' professional attitudes together predicted the community participation in educational management at 30 percent.

The prediction equations were as follows:

The regression equation for raw score was

$$\hat{Y}_{tot} = 0.68 + 0.42(X_{1.3}) + 0.38(X_2)$$

The regression equation for standard score was:

$$\hat{Z}_{tot} = 0.683 + 0.36(Z_{1.3}) + 0.26(Z_2)$$

Keywords: administrator's attribute, teacher's professional attitude, community participation in school

บทนำ

จากกระแสพระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ความตอนหนึ่งว่า "การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ และคุณธรรมของบุคคล สังคมและบ้านเมืองใดให้การศึกษาที่ดีแก่เยาวชนได้อย่างครบถ้วน ล้วนพอเหมาะกันทุก ๆ ด้าน สังคมและบ้านเมืองนั้นก็จะมีพลเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่งสามารถธำรงรักษาความเจริญมั่นคงของประเทศชาติไว้ และพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไปได้โดยตลอด....." (สำนักราชเลขาธิการ, 2525: 234) พสกนิกรทุกหมู่เหล่าล้วนตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาชาติบ้านเมือง ต้องจัดการศึกษาให้สามารถสร้างและพัฒนาความรู้ควบคู่กับคุณธรรมให้แก่เยาวชนอย่างครบถ้วน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กำหนดให้การจัดการศึกษาต้องได้รับความร่วมมือจากบุคคลทุกฝ่ายทั้งในสถานศึกษาและในชุมชน เพื่อให้การพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ความคิด ความประพฤติ และคุณธรรมสอดคล้องกับความคาดหวังของชุมชนและสังคม (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, 2542: 4-17)

สถานศึกษาของรัฐจำเป็นต้องจัดกลไกเพื่อเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาในสถานศึกษา และถือเป็นบทบาทหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครูทุกคนต้องปฏิบัติการอย่างเคร่งครัด

เพื่อให้การจัดการศึกษาบรรลุประสิทธิผลตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ อย่างไรก็ตาม แม้ผู้บริหารและครูในสถานศึกษาจะเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อคุณภาพและประสิทธิภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษาค่อนข้างมากก็ตาม แต่ความแตกต่างหลากหลายทั้งในด้านทักษะความรู้ความสามารถในการจัดการความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชนของผู้บริหารและครูในแต่ละพื้นที่แต่ละสถานศึกษา ก็ล้วนเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนทั้งสิ้น กล่าวกันว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูนับว่าเป็นตัวแปรสำคัญที่มีบทบาทต่อการสร้างการมีส่วนร่วมจากชุมชนในการบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2547: 246) ขณะเดียวกันชุมชนเองก็ขาดความรู้ความเข้าใจต่อการตัดสินใจในระบบการบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยได้กล่าวถึงปัญหาการมีส่วนร่วมว่าเกิดสาเหตุหลายประการ ได้แก่ ประการแรก ทัศนคติของผู้บริหารและครูที่มองว่าชุมชนมีความรู้น้อย สถานศึกษาจึงไม่เอาใจใส่ที่จะถามความเห็น ดังนั้นสถานศึกษาจึงเป็นผู้กำหนดสิ่งที่จะทำและวิธีดำเนินการเองแล้วจึงให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุน การประเมินความสำเร็จในการทำงานร่วมกันระหว่างสถานศึกษากับชุมชนจึงประเมินจากจำนวนเงินและสิ่งของที่รับบริจาค ประการที่สอง ลักษณะของความเป็นราชการของผู้บริหารและครูทำให้สถานศึกษาแปลกแยกจากชุมชน ครูไม่เอาใจใส่ที่จะสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนให้มากขึ้นและไม่เห็นความสำคัญของการสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน ชุมชนจึงไม่กล้าเข้ามาทำความสนิทสนมคุ้นเคยกับครู ผู้บริหาร และครูจึงไม่ทราบว่าบุคคลในชุมชนคนใดมีความรู้ความสามารถและศักยภาพเรื่องใด การเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนกับสถานศึกษาในการจัดการศึกษาจึงเกิดปัญหาอุปสรรค ประการที่สาม สถานศึกษาขาดแนวคิดที่เหมาะสมในการทำงานร่วมกับชุมชน หวังเพียงที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากรเพียงฝ่ายเดียว โดยสถานศึกษาไม่คิดที่จะทำในสิ่งที่จะเป็นการช่วยพัฒนาชุมชนด้านอื่นที่นอกเหนือไปจากการให้การศึกษาแก่บุตรหลานของประชาชนในชุมชน และประการสุดท้าย ผู้บริหารศึกษาทำงานโดยยึดความคิดของตนเองเป็นหลัก ชุมชนจึงไม่กล้าเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเต็มศักยภาพ ชุมชนจึงมีความรู้สึกว่าการจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ของโรงเรียนฝ่ายเดียว การมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีต่อโรงเรียน จึงเป็นการเข้ามาเกี่ยวข้องและให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมเท่านั้น การจัดการศึกษาในชุมชนจึงไม่สามารถสนองความต้องการของชุมชนได้แม้ว่าจะมีความพยายามที่จะให้โรงเรียนและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ในทางปฏิบัติยังคงมีปัญหาเพราะชุมชนยังมีแนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วมในการศึกษาที่แตกต่างกัน (ปารณทัตต์ แสนวิเศษ, 2555: 73) และพบว่าในส่วนของนโยบายการพัฒนากับปฏิบัติการการพัฒนาไม่มีความสอดคล้องกัน โดยเฉพาะในการมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และข้อค้นพบเกี่ยวกับปัจจัยที่ชุมชนมีส่วนร่วมไม่เต็มที่ ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา การไม่ได้รับโอกาสในการมีส่วนร่วม การไม่เข้าใจในบทบาทที่เหมาะสมของชุมชน และสัมพันธภาพระหว่างโรงเรียนกับชุมชน (ณัฐพงศ์ ฉลาดแย้ม, 2554: 86) จึงส่งผลให้การบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษาขาดการมีส่วนร่วมจากชุมชนอย่างเป็นระบบในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ ดังนั้น หากคุณลักษณะที่เหมาะสมของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลให้ชุมชนเกิดความพอใจและศรัทธาแล้ว ย่อมส่งผลให้เกิดความร่วมมือกับชุมชนในการบริหารจัดการสถานศึกษาทุกด้าน ผลการวิจัยนี้

ได้สะท้อนมุมมองด้านการบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมโดยชี้ประเด็นความสำเร็จและหรือความล้มเหลวของการบริหารจัดการสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมว่าเป็นผลจากคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ตลอดจนทัศนคติต่อวิชาชีพของครูด้วยเช่นกัน การวิจัยนี้ต้องการทำความเข้าใจกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาโดยได้ใช้แนวคิดการมีส่วนร่วมของ Cohen & Uphoff (1977: 30-58) มาเป็นกรอบแนวทางการศึกษาการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในสถานศึกษาของชุมชน ทั้งนี้เพราะการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลของชุมชนในการจัดการศึกษา น่าจะสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด เนื่องจากเป็นการมีส่วนร่วมที่ครอบคลุมการดำเนินงานต่าง ๆ ในสถานศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนาทั้งในส่วนของสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน โดยชุมชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นกับผู้บริหารและคณะครูร่วมแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ตลอดจนสร้างความภาคภูมิใจในผลงานการพัฒนาที่ประสบผลสำเร็จร่วมกัน โดยมีงานวิจัยที่สนับสนุนแนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชน เช่น งานวิจัยของปรารภ หลงสมบุญ (2552: 91) เรื่อง คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารส่งผลต่อการปฏิบัติงานด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษาโดยภาพรวม คือ คุณลักษณะของผู้บริหารโดยภาพรวม คุณลักษณะทางสังคม และคุณลักษณะภูมิหลังทางสังคม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รวมถึงงานวิจัยของบวรลักษณ์ ศักดิ์วิไลพร (2553: 78) เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมด้านผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล กับประสิทธิภาพผลงานวิชาการในภาพรวมและรายด้าน มีความสัมพันธ์กันระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากความสำคัญและปัญหาผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาและทัศนคติต่อวิชาชีพของครูที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในสถานศึกษาของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ผู้วิจัยหวังว่า ข้อมูลที่ได้จะสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการวางแผนปรับปรุงและสร้างความตระหนักในการพัฒนาตนเองของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเพื่อส่งเสริมการสร้างการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในสถานศึกษาของชุมชนให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา และทัศนคติต่อวิชาชีพของครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1

2. ศึกษาการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในสถานศึกษาของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1

3. ศึกษาอิทธิพลของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาและทัศนคติต่อวิชาชีพของครูที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในสถานศึกษาของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1

สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยนี้มีสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. อิทธิพลของคุณลักษณะผู้บริหารจะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในสถานศึกษาของชุมชนทุกด้าน

2. อิทธิพลของทัศนคติต่อวิชาชีพของครูจะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในสถานศึกษาของชุมชน

วิธีดำเนินการ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 2,035 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 180 คน ครู 1,675 คน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 180 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2559 จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 123 คน ครู จำนวน 310 คน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 123 คน ที่ได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (1970: 607-608) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (α = .05) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) โดยใช้ตำแหน่งเป็นฐานในการสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 1 ฉบับ แบ่งข้อคำถามเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check-list)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (rating scales) 5 ระดับ ของ Likert

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับทัศนคติต่อวิชาชีพของครู ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของ Likert

ตอนที่ 4 สอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในสถานศึกษาของชุมชน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของ Likert

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การตอบแบบสอบถามตอนที่ 2, 3 และ 4 ดังนี้

ระดับ 1 หมายถึง น้อยที่สุด

ระดับ 2 หมายถึง น้อย

ระดับ 3 หมายถึง ปานกลาง

ระดับ 4 หมายถึง มาก

ระดับ 5 หมายถึง มากที่สุด

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามตามลำดับขั้น ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับคุณลักษณะผู้บริหาร ทัศนคติต่อวิชาชีพครู รวมถึงการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในสถานศึกษาของชุมชน เพื่อจัดทำข้อคำถามในแบบสอบถาม

2. ยกร่างแบบสอบถามและนำเสนอต่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจพิจารณาและให้คำแนะนำการแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

3. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้เหมาะสมยิ่งขึ้นตามคำแนะนำของอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

4. ตรวจสอบความเที่ยงตรงในเนื้อหา (content validity) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจประเมินความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัยหรือ IOC (index-item objective congruence) โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินดังนี้

+1 หมายถึง มีความสอดคล้อง

0 หมายถึง ไม่แน่ใจ

-1 หมายถึง ไม่สอดคล้อง

นำข้อมูลที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญ มาทำการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัดโดยกำหนดเกณฑ์สำหรับข้อคำถามที่สามารถนำไปใช้ได้ต้องอยู่ระหว่าง 0.50-1.00 ผลการวิเคราะห์การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 คน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องแต่ละข้อมีค่าระหว่าง 0.67-1.00

5. การวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (reliability) ด้วยการนำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับผู้บริหารสถานศึกษา ครู และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α-coefficient) ตามวิธีของ Cronbach (1984: 126) ในงานวิจัยนี้ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.86

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เพื่อทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 เพื่อออกหนังสือแจ้งขอความร่วมมือกลุ่มตัวอย่างช่วยอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้

2. ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลและติดตามรวบรวมแบบสอบถามคืนจากสถานศึกษาต่าง ๆ ด้วยตนเองและรับที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติมีขั้นตอนดังนี้

1. สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าร้อยละ และนำเสนอในรูปแบบตาราง

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาและทัศนคติต่อวิชาชีพของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในสถานศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีเกณฑ์การแปลผลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ยตามแนวความคิดของ Best (1970: 190) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง น้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง น้อย

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง มาก

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง มากที่สุด

สำหรับเกณฑ์การแปลความหมายค่าสัมประสิทธ์สหสัมพันธ์ตามแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2545: 108) ดังนี้

น้อยกว่า 0.30 หมายถึง มีความสัมพันธ์ต่อกันในระดับต่ำ

0.31-0.70 หมายถึง มีความสัมพันธ์ต่อกันในระดับปานกลาง

0.71 ขึ้นไป หมายถึง มีความสัมพันธ์ต่อกันในระดับสูง

3. การทดสอบสมมติฐานการวิจัยด้วยการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise-multiple regression)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษา

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษา

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา	$\overline{x}$	S.D.	แปลความหมายค่าเฉลี่ย	ลำดับที่
1. ด้านลักษณะทางกายภาพ	4.39	0.60	มาก	5
2. ด้านภูมิหลังทางสังคม	4.47	0.55	มาก	1
3. ด้านสติปัญญาและความสามารถ	4.40	0.68	มาก	4
4. ด้านบุคลิกภาพ	4.38	0.54	มาก	6
5. ด้านลักษณะที่เกี่ยวกับงาน	4.42	0.55	มาก	2
6. ด้านลักษณะทางสังคม	4.42	0.77	มาก	3
รวมเฉลี่ย	4.41	0.52	มาก	

คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาทั้งในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{x}$ = 4.41, S.D. = 0.52) ส่วนรายด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ด้านภูมิหลังทางสังคม ($\overline{x}$ = 4.47, S.D. = 0.55) ด้านลักษณะที่เกี่ยวกับงาน ($\overline{x}$ = 4.42, S.D. = 0.55) ด้านลักษณะทางสังคม ($\overline{x}$ = 4.42, S.D. = 0.77) ด้านสติปัญญาและความสามารถ ($\overline{x}$ = 4.40, S.D. = 0.68) ด้านลักษณะทางกายภาพ ($\overline{x}$ = 4.39, S.D. = 0.60) และด้านบุคลิกภาพ ($\overline{x}$ = 4.38, S.D. = 0.54)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ทัศนคติต่อวิชาชีพของครู

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติต่อวิชาชีพของครู

ทัศนคติต่อวิชาชีพของครู	$\overline{x}$	S.D.	แปลความหมายค่าเฉลี่ย	ลำดับที่
1. วิชาชีพครูฝึกให้เป็นคนดี เสียสละ อดทนและมองโลกในแง่ดี	4.58	0.58	มากที่สุด	9
2. วิชาชีพครูปลูกฝังคุณลักษณะความเป็นประชาธิปไตยให้แก่ตนเอง	4.56	0.56	มากที่สุด	10
3. วิชาชีพครูฝึกให้เป็นคนรอบคอบ วิเคราะห์และแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างดี	4.59	0.54	มากที่สุด	8

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติต่ออวิชาชีพของครู (ต่อ)

ทัศนคติต่ออวิชาชีพของครู	$\bar{x}$	S.D.	แปลความหมายค่าเฉลี่ย	ลำดับที่
4. มีความมั่นใจว่าตัดสินใจถูกต้องในการเลือกประกอบอาชีพครู	4.60	0.54	มากที่สุด	7
5. ครูเป็นอาชีพที่มีเกียรติและเป็นที่ยอมรับในสังคม	4.73	0.49	มากที่สุด	3
6. การสั่งสอนและมอบความรู้ให้แก่นักเรียนเป็นงานที่น่าภูมิใจอย่างยิ่ง	4.73	0.47	มากที่สุด	2
7. มีความมั่นใจว่าครูเป็นอาชีพที่ดีและมั่นคง	4.76	0.46	มากที่สุด	1
8. อาชีพครู เป็นอาชีพที่ได้ใช้ความรู้และความสามารถได้อย่างเต็มที่	4.71	0.50	มากที่สุด	4
9. เกิดความรู้สึกหดหู่และไม่สบายใจกับข่าวทางลบของครูในหน้าหนังสือพิมพ์	4.48	0.59	มาก	11
10. ครูเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และประเทศ	4.62	0.55	มากที่สุด	6
11. อาชีพครูเป็นอาชีพที่มีอุดมการณ์และจุดมุ่งหมายชัดเจน	4.64	0.51	มากที่สุด	5
12. อาชีพครูคือการทำหน้าที่เพียงการสอนไม่จำเป็นต้องมีหลักเกณฑ์ใด ๆ	2.70	1.60	ปานกลาง	21
13. ครูเป็นอาชีพที่ล้าสมัย ไม่เป็นที่ยอมรับในสังคมเท่าเทียมกับอาชีพอื่น ๆ	2.48	1.58	น้อย	23
14. การเตรียมการสอนและการจัดทำสื่อเป็นสิ่งยุ่งยากและน่ารำคาญ	2.51	1.57	ปานกลาง	22
15. ใบประกอบวิชาชีพครู เป็นสิ่งไม่จำเป็น และไม่เกี่ยวข้องกับการสอนหรือการเป็นครู	2.73	1.46	ปานกลาง	20
16. การเป็นครูคือการสั่งสอนและให้ความรู้ทางวิชาการ	3.70	1.22	มาก	19
17. การประชุมทางวิชาการ เป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนา	3.98	0.87	มาก	18
18. ครูเป็นอาชีพที่เปิดโอกาสให้ตนเองทำประโยชน์ให้แก่สังคม	4.40	0.73	มาก	13

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติต่อวิชาชีพของครู (ต่อ)

ทัศนคติต่อวิชาชีพของครู	$\overline{x}$	S.D.	แปลความหมายค่าเฉลี่ย	ลำดับที่
19. ผู้ที่จะประกอบอาชีพครู คือผู้ที่เสียสละเพื่อสังคมอย่างแท้จริง	4.41	0.59	มาก	12
20. วิชาชีพครู ทำให้ตัดสินใจ วิเคราะห์ปัญหาและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น	4.29	0.62	มาก	17
21. วิชาชีพครู ฝึกให้รู้จักควบคุมตนเอง และเป็นผู้นำ	4.32	0.58	มาก	15
22. ครูที่ดีมีอุดมการณ์ยังมีอยู่เป็นจำนวนมาก	4.30	0.66	มาก	16
23. อาชีพครูเป็นอาชีพชั้นสูง มีความเจริญก้าวหน้าและมีค่าตอบแทนที่พอสมควร	4.35	0.58	มาก	14
รวมเฉลี่ย	4.16	0.46	มาก	

ทัศนคติต่อวิชาชีพของครูในภาพรวม มีทัศนคติอยู่ในระดับมาก ($\overline{x}$ = 4.16, S.D. = 0.46) เมื่อพิจารณาแยกตามรายข้อพบว่า ครูมีทัศนคติอยู่ในระดับมากที่สุดเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ดังนี้ มีความมั่นใจว่าครูเป็นอาชีพที่ดีและมั่นคง ($\overline{x}$ = 4.76, S.D. = 0.46) การสั่งสอนและมอบความรู้ให้แก่นักเรียนเป็นงานที่น่าภูมิใจอย่างยิ่ง ($\overline{x}$ = 4.73, S.D. = 0.47) ครูเป็นอาชีพที่มีเกียรติและเป็นที่ยอมรับในสังคม ($\overline{x}$ = 4.73, S.D. = 0.49) อาชีพครูเป็นอาชีพที่ได้ใช้ความรู้และความสามารถได้อย่างเต็มที่ ($\overline{x}$ = 4.71, S.D. = 0.50) อาชีพครูเป็นอาชีพที่มีอุดมการณ์และจุดมุ่งหมายชัดเจน ($\overline{x}$ = 4.64, S.D. = 0.51) ครูเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และประเทศ ($\overline{x}$ = 4.62, S.D. = 0.55) มีความมั่นใจว่าตัดสินใจถูกต้องในการเลือกประกอบอาชีพครู ($\overline{x}$ = 4.60, S.D. = 0.54) วิชาชีพครูฝึกให้เป็นคนรอบคอบ วิเคราะห์และแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างดี ($\overline{x}$ = 4.59, S.D. = 0.54) วิชาชีพครูฝึกให้เป็นคนดี เสียสละ อดทน และมองโลกในแง่ดี ($\overline{x}$ = 4.58, S.D. = 0.58) และวิชาชีพครูปลูกฝังคุณลักษณะความเป็นประชาธิปไตยให้แก่ตนเอง ($\overline{x}$ = 4.56, S.D. = 0.56) ส่วนมีทัศนคติของครูที่อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ดังนี้ เกิดความรู้สึกหดหู่และไม่สบายใจกับข่าวทางลบของครูในหน้าหนังสือพิมพ์ ($\overline{x}$ = 4.48, S.D. = 0.59) ผู้ที่จะประกอบอาชีพครูคือผู้ที่เสียสละเพื่อสังคมอย่างแท้จริง ($\overline{x}$ = 4.41, S.D. = 0.59) ครูเป็นอาชีพที่เปิดโอกาสให้ตนเองทำประโยชน์ให้แก่สังคม ($\overline{x}$ = 4.40, S.D. = 0.73) อาชีพครูเป็นอาชีพชั้นสูง มีความเจริญก้าวหน้าและมีค่าตอบแทนที่พอสมควร ($\overline{x}$ = 4.35, S.D. = 0.58) วิชาชีพครูฝึกให้รู้จักควบคุมตนเองและเป็นผู้นำ ($\overline{x}$ = 4.32, S.D. = 0.58) ครูที่ดีมีอุดมการณ์ยังมีอยู่เป็นจำนวนมาก ($\overline{x}$ = 4.30, S.D. = 0.66) วิชาชีพครูทำให้ตัดสินใจวิเคราะห์ปัญหาและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น ($\overline{x}$ = 4.29, S.D. = 0.62) การประชุมทางวิชาการเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนา ($\overline{x}$ = 3.98, S.D. = 1.22) และ

การเป็นครูคือการสั่งสอนและให้ความรู้ทางวิชาการ ($\overline{X}$ = 3.70, S.D. = 0.87) และ พบว่ามีทัศนคติของครูที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ใบประกอบวิชาชีพครูเป็นสิ่งไม่จำเป็นและไม่เกี่ยวข้องกับการสอนหรือการเป็นครู ($\overline{X}$ = 2.73, S.D. = 1.46) อาชีพครูคือการทำหน้าที่เพียงการสอน ไม่จำเป็นต้องมีหลักเกณฑ์ใด ๆ ($\overline{X}$ = 2.70, S.D. = 1.60) และการเตรียมการสอนและการจัดทำสื่อเป็นสิ่งยุ่งยากและน่ารำคาญ ($\overline{X}$ = 2.51, S.D. = 1.57) และครูมีทัศนคติอยู่ในระดับน้อยในเรื่อง ครูเป็นอาชีพที่ล้าสมัย ไม่เป็นที่ยอมรับในสังคมเท่าเทียมกับอาชีพอื่น ๆ ($\overline{X}$ = 2.48, S.D. = 1.58)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในสถานศึกษาของชุมชน

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในสถานศึกษาของชุมชน

การมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในสถานศึกษาของชุมชน	$\overline{X}$	S.D.	แปลความหมายค่าเฉลี่ย	ลำดับที่
1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.92	0.64	มาก	4
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	3.94	0.75	มาก	3
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	4.06	0.73	มาก	1
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.98	0.72	มาก	2
รวมเฉลี่ย	3.98	0.62	มาก	

การมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในสถานศึกษาของชุมชนทั้งในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.98, S.D. = 0.62) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากเช่นกัน สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปน้อยได้ดังนี้ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ($\overline{X}$ = 4.06, S.D. = 0.73) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\overline{X}$ = 3.98, S.D. = 0.72) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ($\overline{X}$ = 3.94, S.D. = 0.75) และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\overline{X}$ = 3.92, S.D. = 0.64)

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ภายในตัวแปรคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาและทัศนคติต่อวิชาชีพของครูที่มีต่อการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในสถานศึกษาของชุมชน

ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในตัวแปรคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาและทัศนคติต่อวิชาชีพของครูกับการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในสถานศึกษาของชุมชน

ตัวแปร	X_{tot}	X_1	$X_{1.1}$	$X_{1.2}$	$X_{1.3}$	$X_{1.4}$	$X_{1.5}$	$X_{1.6}$	X_2	Y_{tot}
X_{tot}	1	.889**	.741**	.791**	.855**	.846**	.770**	.650**	.847**	.531**
X_1		1	.827**	.878**	.833**	.924**	.893**	.798**	.509**	.489**
$X_{1.1}$			1	.816**	.608**	.692**	.652**	.529**	.443**	.413**
$X_{1.2}$				1	.673**	.789**	.726**	.571**	.476**	.433**
$X_{1.3}$					1	.752**	.686**	.552**	.539**	.451**
$X_{1.4}$						1	.894**	.674**	.519**	.489**
$X_{1.5}$							1	.681**	.417**	.421**
$X_{1.6}$								1	.303**	.326**
X_2									1	.455**
Y_{tot}										1

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาและทัศนคติต่อวิชาชีพของครู (X_{tot}) มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในสถานศึกษาของชุมชนในภาพรวม (Y_{tot}) ในระดับปานกลาง (r_{xy}= 0.53) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเป็นความสัมพันธ์ทางบวก หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาและทัศนคติต่อวิชาชีพครู (X_{tot}) กับการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในสถานศึกษาของชุมชน มีความสัมพันธ์ในลักษณะคล้อยตามกัน กล่าวคือ หากคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาและทัศนคติต่อวิชาชีพครูของครูเพิ่มขึ้น การมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในสถานศึกษาของชุมชนก็จะเพิ่มขึ้นด้วย

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาและทัศนคติต่อวิชาชีพของครูทั้ง 2 ด้าน (X_1- X_2) กับการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในสถานศึกษาของชุมชนพบว่า ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในสถานศึกษาของชุมชน (Y_{tot}) ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคุณลักษณะของผู้บริหาร (X_1) มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง (r_{xy}= 0.49) และทัศนคติต่อวิชาชีพของครู (X_2) มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง (r_{xy}= 0.46)

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาและทัศนคติต่อวิชาชีพของครูของคุณลักษณะย่อยแต่ละคุณลักษณะ ($X_{1.1}$- $X_{1.6}$ และ X_2) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในสถานศึกษาของชุมชน (Y_{tot})

ในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ได้ดังนี้ ด้านบุคลิกภาพ ($X_{1.4}$) (r_{xy}= 0.49) ด้านสติปัญญาและความสามารถ ($X_{1.3}$) (r_{xy}= 0.45) ด้านภูมิหลังทางสังคม ($X_{1.2}$) (r_{xy}= 0.43) ด้านลักษณะที่เกี่ยวกับงาน ($X_{1.5}$) (r_{xy} = 0.42) ด้านลักษณะทางกายภาพ ($X_{1.1}$) (r_{xy}= 0.41) และด้านลักษณะทางสังคม ($X_{1.6}$) (r_{xy}= 0.33)

ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาและทัศนคติต่อวิชาชีพของครูที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในสถานศึกษาของชุมชน

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise-multiple regression) ของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาและทัศนคติต่อวิชาชีพของครูที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในสถานศึกษาของชุมชน ในภาพรวม (Y_{tot})

(n = 556)

แหล่งของความแปรปรวน	df	Ss	MS	F	Sig.
Regression	2	58.12	29.06	91.90*	0.00
Residual	431	136.29	0.32		
Total	433	194.41			
ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการตามลำดับ	**B**	**SE.b**	**Beta**	**t**	**Sig.**
ค่าคงที่	0.68	0.26		2.62*	0.01
ด้านสติปัญญาและความสามารถ ($X_{1.3}$)	0.42	0.06	0.36	7.51*	0.00
ทัศนคติต่อวิชาชีพของครู (X_2)	0.38	0.07	0.26	5.46*	0.00

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

R = 0.55 R^2 = 0.30 SE.E = 0.56

ตัวแปรคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาและทัศนคติต่อวิชาชีพของครูที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในสถานศึกษาของชุมชน ในภาพรวม (Y_{tot}) ที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการตามลำดับขั้นตอน คือ ด้านสติปัญญาและความสามารถ ($X_{1.3}$) และทัศนคติต่อวิชาชีพของครู (X_2) ตัวแปรที่ถูกคัดเลือกเข้าดังกล่าวสามารถร่วมกันทำนายการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในสถานศึกษาของชุมชน ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยค่าประสิทธิภาพในการทำนาย (R^2) มีค่าเท่ากับ 0.30 ซึ่งแสดงว่าคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาด้านสติปัญญาและความสามารถและทัศนคติต่อวิชาชีพของครู ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในสถานศึกษาของชุมชน และสามารถร่วมทำนายการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในสถานศึกษาของชุมชน ได้ร้อยละ 30

โดยสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ได้ ดังนี้

สมการการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณในรูปของคะแนนดิบ คือ

$\hat{Y}_{tot} = 0.68 + 0.42(X_{1.3}) + 0.3(X_2)$

สมการการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณในรูปของคะแนนมาตรฐาน คือ

$\hat{Z}_{tot} = 0.683 + 0.36(Z_{1.3}) + 0.26(Z_2)$

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาและทัศนคติต่อวิชาชีพของครูที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในสถานศึกษาของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ผู้วิจัยนำผลการวิจัยบางประเด็นมาอภิปรายผลดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารด้านภูมิหลังทางสังคมมีค่าเฉลี่ยมากกว่าด้านอื่น และด้านบุคลิกภาพมีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าด้านอื่นนั้น อาจเป็นไปได้ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นตำแหน่งที่ต้องทำหน้าที่รับผิดชอบในการตัดสินใจเลือกที่จะดำเนินนโยบายการศึกษาใดก่อนหรือหลังและหรือตัดสินใจที่จะมอบหมายภารกิจการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ให้กับครูและหรือบุคลากรในสถานศึกษานำไปปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จ การวิจัยนี้มุ่งเน้นการส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาในหลากหลายลักษณะ เช่น การมีส่วนร่วมปฏิบัติงาน การบริจาคทรัพย์สินหรือแม้แต่การมีส่วนร่วมในการประเมินหรือรับการประเมินการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ดังนั้น คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จหรือล้มเหลวต่อการดำเนินงานดังกล่าวโดยตรง ซึ่งภูมิหลังทางสังคม เช่น ภูมิหลังด้านความรู้ประสบการณ์ ชื่อเสียงเครือข่ายตลอดจนเกียรติประวัติของผู้บริหารสถานศึกษาจึงถือเป็นสิ่งสำคัญที่ครูและบุคลากรต่าง ๆ ให้ความสำคัญและยอมรับมากกว่าคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ซึ่งสอดคล้องกับสุนีย์ บุญทิม (2542: 113) ที่วิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในช่วงปฏิรูปการศึกษา พ.ศ. 2539-2550 ตามความคาดหวังของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 ภูมิหลังทางสังคมด้านความรู้ ประสบการณ์ และความรับผิดชอบเป็นคุณลักษณะที่จำเป็นมากที่สุดในช่วงการปฏิรูปการศึกษาส่วนคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพมีความจำเป็นในระดับน้อย อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยนี้สามารถสะท้อนค่านิยมของครู ผู้บริหารสถานศึกษาและประธานคณะกรรมการสถานศึกษาที่ยังคงให้ความสำคัญกับความรู้ประสบการณ์ ชื่อเสียงเครือข่ายตลอดจนเกียรติประวัติว่าเป็นคุณสมบัติสำคัญของผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า ครูในสถานศึกษามีทัศนคติต่อวิชาชีพครูในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีทัศนคติอยู่ในระดับมากที่สุดในเรื่อง ความมั่นใจว่าครูเป็นอาชีพที่ดีและมั่นคง การสั่งสอนและมอบความรู้ให้แก่นักเรียนเป็นงานที่น่าภูมิใจอย่างยิ่ง และครูเป็นอาชีพที่มีเกียรติและเป็นที่ยอมรับในสังคม และมีทัศนคติในระดับน้อยในเรื่องครูเป็นอาชีพที่ล้าสมัย ไม่เป็นที่ยอมรับในสังคมเท่าเทียมกับอาชีพอื่น ๆ นั้นอาจเป็นไปได้ทั้งนี้เพราะตั้งแต่มีการกำหนดให้ครูทุกคนต้องมีใบประกอบวิชาชีพในการปฏิบัติงานภายใต้กรอบจรรยาบรรณ

ที่เข้มงวดตลอดจนการส่งเสริมด้านเงินเดือนและผลประโยชน์เกื้อกูลที่เพียงพอต่อการดำรงวิชาชีพครู จึงส่งผลให้ครูเกิดทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครูและภาคภูมิใจต่อวิชาชีพตนเองมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด นอกจากนี้ ยังไม่เห็นด้วยหรือปกป้อง การที่สังคมอาจมีทัศนคติต่อวิชาชีพครูว่า ครูเป็นอาชีพที่ล้าสมัย ไม่เป็นที่ยอมรับในสังคมเท่าเทียมกับอาชีพอื่น ๆ ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับปนัดดา วัฒโน (2554: บทคัดย่อ) ที่วิจัยเรื่อง ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่พบว่า ค่าเฉลี่ยของเจคติต่อวิชาชีพครูและการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งผลการวิจัยประเด็นดังกล่าวสามารถสะท้อนให้เห็นทิศทางในทางบวกในการปฏิบัติงานตามกรอบวิชาชีพของครูอย่างชัดเจน

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า การมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในสถานศึกษาของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น อาจเป็นไปได้ ทั้งนี้เพราะภายหลังการปฏิรูปการศึกษาและมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษามากขึ้นในรูปคณะกรรมการสถานศึกษา ดังนั้น การตื่นตัวของประชาชนและผู้ปกครองในการแสดงออกถึงความต้องการที่จะเข้ามาช่วยเหลือการดำเนินงานภายในสถานศึกษาในหลายลักษณะ เช่น การเข้ามาร่วมกิจกรรม การมาร่วมประชุม มีส่วนร่วมในความสำเร็จการใช้วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ และการบริจาคทรัพย์ วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ตามที่สถานศึกษาร้องขอ โดยมุ่งหวังให้สถานศึกษาจัดการศึกษาตามความต้องการของชุมชนมากขึ้น อย่างไรก็ตามผลการวิจัยในภาพรวมนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของวิษณุ หยกจินดา (2557: บทคัดย่อ) ที่วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดจันทบุรี ที่พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกันในประเด็น การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด และสอดคล้องกันในประเด็น การมีส่วนร่วมตัดสินใจมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเช่นกัน ผลการวิจัยนี้ได้สะท้อนให้เห็นถึงสถานะความเป็นหน่วยงานของรัฐที่ตั้งอยู่ในชุมชนของสถานศึกษาซึ่งชุมชนจะมองว่าตนเองไม่มีอำนาจในการตัดสินใจใด ๆ ในสถานศึกษา ซึ่งชี้ประเด็นการยกระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาให้มากกว่าการบริจาคแรงกาย เวลา หรือทรัพย์สิน

4. การผลการวิจัยที่พบว่า ตัวแปรคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านสติปัญญาและความสามารถกับตัวแปรทัศนคติต่อวิชาชีพของครู สามารถร่วมกันอธิบายและพยากรณ์การมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในสถานศึกษาของชุมชนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคุณลักษณะของผู้บริหารด้านสติปัญญาและความสามารถ เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีทักษะ ประสบการณ์ ความรู้ความสามารถในการกล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น การแก้ไขปัญหา ซึ่งปัจจัยดังกล่าวจะส่งผลต่อการเป็นที่เคารพนับถือของชุมชน ขณะเดียวกัน การที่ครูมีทัศนคติทางบวกต่อวิชาชีพตนเอง จะส่งผลให้ครูรู้สึกภาคภูมิใจและเต็มใจต่อการปฏิบัติงานต่าง ๆ ร่วมกับผู้บริหารและชุมชน ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับสิริพัฒน์ ลาภจิตร (2550: บทคัดย่อ) ที่วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนงานการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ที่พบว่า ปัจจัยด้านบุคคลคือ ภูมิหลังด้านสังคม

ความรู้ความสามารถของผู้บริหารและปัจจัยด้านองค์กร คือ โครงสร้างและพฤติกรรมของบุคลากร มีความสัมพันธ์และส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนงานการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ผลการวิจัยดังกล่าวยังสะท้อนถึงแรงดึงดูดที่ทำให้ประชาชนตัดสินเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ จะขึ้นอยู่กับคุณลักษณะท่าทีของผู้บริหารองค์กรตลอดจนพฤติกรรมการปฏิบัติงานของบุคลากรในการให้บริการต่อสาธารณะ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรกำหนดแนวทางส่งเสริมการพัฒนาเองอย่างต่อเนื่องของผู้บริหารสถานศึกษาโดยมุ่งเน้นคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา เช่น การศึกษาอบรม การตัดสินใจ การแสดงออกด้านสติปัญญาและความสามารถในการแก้ไขปัญหา ทั้งนี้เพราะผลการวิจัยนี้พบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านสติปัญญาและความสามารถส่งผลต่อการสร้างความเคารพนับถือและการเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาของชุมชน

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรกำหนดแนวทางการพัฒนาค่านิยมการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพของครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ทั้งนี้เพราะ ผลการวิจัยนี้พบว่า ทัศนคติต่อวิชาชีพของครูจะส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ ความรับผิดชอบตลอดจนความเชื่อมั่นศรัทธาต่อชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาของชุมชน

2. ข้อเสนอแนะในการนำไปปฏิบัติ

2.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรจัดให้มีการสัมมนาแนวทางส่งเสริมวิชาชีพครูและผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ ทั้งนี้ผลการวิจัยนี้พบว่า ครูยังขาดความกระจ่างชัดในภาพพจน์ภาพลักษณ์ ตลอดจนแนวปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพครู ดังนั้นการแสวงหาแนวทางส่งเสริมวิชาชีพครูและผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ น่าจะเป็นหนทางนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพการสร้างการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในสถานศึกษาของชุมชน

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาตนเอง ด้านกายภาพและบุคลิกภาพเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เพราะผลการวิจัยนี้พบว่า คุณลักษณะด้านดังกล่าวมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ดังนั้น เพื่อให้คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามีความสมบูรณ์พร้อมจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาตนเองในด้านดังกล่าวอย่างเคร่งครัด

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาและทัศนคติต่อวิชาชีพครูที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในสถานศึกษาของชุมชน โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพผสมผสานกับวิธีวิจัยเชิงปริมาณเพื่อให้ได้ข้อมูลที่รอบด้านและลุ่มลึกมากขึ้น

3.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาโดยอาจจำแนกตามสังกัด เพศ และขนาดของสถานศึกษา ทั้งนี้เพื่อแสวงหาคุณลักษณะร่วมที่เป็นลักษณะทั่วไป (common characteristic) ของตัวแปรคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา

3.3 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติต่อวิชาชีพและการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพของครู โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพผสมผสานกับวิธีวิจัยเชิงปริมาณเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลุ่มลึกมากขึ้น

สรุป

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ภูมิหลังทางสังคม ลักษณะที่เกี่ยวกับงาน ลักษณะทางสังคม สติปัญญาและความสามารถ ลักษณะทางกายภาพ และบุคลิกภาพ และทัศนคติต่อวิชาชีพของครูในสถานศึกษาในภาพรวมมีทัศนคติอยู่ในระดับมาก

2. การมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในสถานศึกษาของชุมชน ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปน้อยคือ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

3. อิทธิพลของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านสติปัญญาและความสามารถ กับทัศนคติต่อวิชาชีพของครู ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในสถานศึกษาของชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าประสิทธิภาพในการทำนาย (R^2) เท่ากับ 0.30 ซึ่งแสดงว่าสามารถร่วมกันทำนายการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาของชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ได้ร้อยละ 30

เอกสารอ้างอิง

ณัฐพงศ์ ฉลาดแย้ม. (2554, เมษายน-มิถุนายน). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1. **วารสารคณะศึกษาศาสตร์, 11** (2), 86.

บวรลักษณ์ ศักดิ์วิไลพร. (2553). **ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น.** กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ปนัดดา วัฒโน. (2554). **ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีต่อการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพของครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.** วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสถิติประยุกต์ บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ปรารภ หลงสมบุญ. (2552). **คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ปารณทัตต์ แสนวิเศษ. (2555, มกราคม-มิถุนายน). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา: การสร้างทฤษฎีจากฐานราก. **วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 9** (16), 73.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**.** (2542). **ราชกิจจานุเบกษา.** เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก. 19 สิงหาคม 2542.

วิษณุ หยกจินดา. (2557). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดจันทบุรี.** ปริญญานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2547). **การประชุมวิชาการการวิจัยทางการศึกษา.** กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักราชเลขาธิการ. (2525). **ประมวลพระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทที่พระราชทานในโอกาสต่าง ๆ ปีพุทธศักราช 2524**. กรุงเทพฯ: สำนักราชเลขาธิการ.

สิริพัฒน์ ลาภจิตร. (2550). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนงานการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี.** วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย.

สุนีย์ บุญทิม. (2542). **การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในช่วงปฏิรูปการศึกษา (พ.ศ. 2539-2550) ตามความคาดหวังของผู้บริหารและครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Best, J. W. (1970). **Research in education** (2nd ed.). New Jersey: Prentice Hall.

Cohen, J. M. & Uphoff, N. T. (1977). **Rural development participation: Concepts and measures for project design, implementation and evaluation.** New York: Cornell University.

Cronbach, L. J. (1984). **Essentials of psychological test** (4th ed.). New York: Harper & Row.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. **Educational and Psychological Measurement, 30** (3), 607-608.

(Received: 20/06/2018 Revised: 20/07/2018 Accepted: 05/09/2018)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรม เรื่อง เซลล์ของสิ่งมีชีวิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนบ้านบุ่งคล้าวิทยา

LEARNING MANAGEMENT BY USING THE ACTIVITY PACKAGE IN CELL FOR GRADE 7 STUDENTS IN CHUMCHON BAN BUNGKHLA WITTHAYA SCHOOL

ธันวาวุฒิ ดังชัยภูมิ / TANWAWUT DANGCHAIYAPHUM [1]
วิษณุ สุทธิวรรณ / WITSANU SUTTIWAN [2]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม เรื่อง เซลล์ของสิ่งมีชีวิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนบ้านบุ่งคล้าวิทยา ตามเกณฑ์ 80/80 และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรม เรื่อง เซลล์ของสิ่งมีชีวิต ตามเกณฑ์การเรียนแบบรอบรู้ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 โรงเรียนชุมชนบ้านบุ่งคล้าวิทยา จำนวน 11 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ ชุดกิจกรรม เรื่อง เซลล์ของสิ่งมีชีวิตและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดกิจกรรมมีประสิทธิภาพ 80.52/81.35 และ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนจำนวน 9 คน (ร้อยละ 81.82) สูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียนตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

คำสำคัญ: การสอนวิทยาศาสตร์, ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

ABSTRACT

The purposes of this research were to develop the efficiency of activity package in cell for grade 7 students in Chumchon Ban Bungkhla Witthaya School according to the criterion of 80/80; and to develop the students' achievement after learning through the activity package in cell according to the mastery learning. The research population consisted of 11 students who studied in grade 7 in the first semester of the academic year 2016 of Chumchon Ban Bungkhla Witthaya School. The instruments for data collection were an activity package in cell

[1] นักวิชาการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1

[2] อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปทุมธานี, e-mail: 2533witsanu@gmail.com

and an achievement test. The statistics used for data analysis were percentage, mean and standard deviation. The findings were as follows: 1) the efficiency value (E1/E2) of activity package in cell was 80.52/81.35; 2) the learning achievement of 9 students (81.82%) were higher than the pre-test scores.

Keywords: science teaching, activity package

บทนำ

สังคมในปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีความก้าวล้ำ และนำสมัยขึ้นอย่างรวดเร็วซึ่งสามารถสังเกตเห็นได้จากสิ่งประดิษฐ์ทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีด้านการแพทย์ เทคโนโลยีด้านการเกษตร และเทคโนโลยีด้านอื่น ๆ อีกมากมายที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐาน และความต้องการในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่มนุษย์ได้เผชิญอยู่ วิทยาศาสตร์มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อวิถีชีวิตของมนุษย์ มนุษย์มีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ประเทศไทยเป็นกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งมีความจำเป็นในการพัฒนาความก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้ทัดเทียมกับอารยประเทศ การศึกษาเป็นพื้นฐานในการนำพาประเทศสู่การพัฒนา และผู้ที่ได้รับการศึกษาอย่างเหมาะสม คือ บุคคลที่สามารถใช้ชีวิตได้อย่างถูกต้องตามครรลองคลองธรรมและดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้นวิทยาศาสตร์จึงมีบทบาทสำคัญยิ่งในสังคมโลกปัจจุบันและอนาคต เพราะวิทยาศาสตร์เกี่ยวข้องกับทุกคนทั้งในชีวิตประจำวันและการงานอาชีพต่าง ๆ ตลอดจนเทคโนโลยี เครื่องมือ เครื่องใช้ต่าง ๆ ผลผลิตที่มนุษย์ได้ใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในชีวิตและการงาน เหล่านี้ล้วนเป็นผลของความรู้เชิงวิทยาศาสตร์ผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ วิจารณ์ และการมีทักษะสำคัญที่จำเป็นในการค้นคว้าหาความรู้ มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาอย่างมีระบบ สามารถตัดสินใจ โดยใช้ข้อมูลที่หลากหลาย และมีประจักษ์พยาน ที่ตรวจสอบได้ วิทยาศาสตร์เป็นวัฒนธรรมของโลกสมัยใหม่ซึ่งเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (knowledge-based society) ดังนั้น ทุกคนจึงจำเป็นได้รับการพัฒนาให้รู้วิทยาศาสตร์ เพื่อที่จะมีความรู้ความเข้าใจในวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มนุษย์สร้างขึ้น สามารถนำความรู้ไปใช้อย่างมีเหตุผล สร้างสรรค์ และมีคุณธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

สำหรับในประเทศไทยนั้น สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบหลักสูตรและการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ได้ส่งเสริมให้ผู้จัดการเรียนรู้ตามแนวทางการสืบเสาะหาความรู้มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2515 โดยผ่านกิจกรรมสำรวจและทดลองเพื่อให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในแนวความคิดหลักทางวิทยาศาสตร์ และได้รับการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ รวมทั้งเจตคติทางวิทยาศาสตร์หรือพูดอีกอย่างหนึ่งคือ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีส่วนในองค์ความรู้ และมีทักษะในการเรียนรู้ ก่อให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนวิทยาศาสตร์ ดังที่เห็นได้จากมาตรฐานหลักสูตรด้านกระบวนการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ย่อยเกี่ยวกับธรรมชาติของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ในการสืบเสาะหาความรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) การที่จะให้

นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมเต็มที่ในการเรียนวิทยาศาสตร์อย่างมีความหมายตามประสบการณ์และพื้นฐานที่แตกต่างกันนั้น มาตรฐานการพัฒนาวิชาชีพครูได้แสดงถึงการพัฒนาความรู้และทักษะของครู ซึ่งเน้นว่าการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ต้องผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะ และต้องบูรณาการความรู้วิทยาศาสตร์กับนักเรียน จะเห็นได้ว่า วิธีการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้วิทยาศาสตร์สามารถนำความรู้ในการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในห้องเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม และเป็นอีกวิธีหนึ่งที่สามารถนำไปใช้ในการฝึกฝนให้นักเรียนเกิดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ได้เป็นอย่างดี (นันทิยา บุญเคลือบ, 2547)

โรงเรียนชุมชนบ้านบุ่งคล้าวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงมัธยมศึกษาตอนต้นในปีการศึกษา 2559 มีจำนวนนักเรียน 91 คน เป็นโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนน้อย นักเรียนมาจากสังคมที่หลากหลาย เช่น ความแตกต่างทางเพศ ฐานะทางสังคม ฐานะทางเศรษฐกิจ สภาพร่างกาย เป็นต้น จากความแตกต่างดังกล่าวทำให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถ ความสนใจใฝ่รู้ พฤติกรรมในการเรียนที่แตกต่างกัน และจากการที่ผู้วิจัยได้ปฏิบัติการสอน ทำการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์ พบว่า การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร อันเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ที่ไม่น่าสนใจ ครูใช้วิธีสอนที่ไม่หลากหลาย นิยมเลือกวิธีการสอนโดยการอธิบาย ให้นักเรียนอ่านและจดบันทึกตาม อีกทั้งนักเรียนไม่ค่อยให้ความสนใจในการเรียน ไม่มีความกระตือรือร้น ไม่กล้าแสดงออก ขาดความมั่นใจในการนำเสนองาน ขาดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ นักเรียนได้เรียนรู้วิทยาศาสตร์จากการศึกษาเอกสารตำราเป็นส่วนใหญ่ ไม่ได้เรียนรู้จากการทำกิจกรรมหรือปฏิบัติจริง จากผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาวิทยาศาสตร์ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด (โรงเรียนชุมชนบ้านบุ่งคล้าวิทยา, 2558)

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรม เรื่อง เซลล์ของสิ่งมีชีวิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนบ้านบุ่งคล้าวิทยา ขึ้น เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาผู้เรียน เป็นแนวทางสำหรับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในการนำไปใช้ประโยชน์ในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม เรื่อง เซลล์ของสิ่งมีชีวิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนบ้านบุ่งคล้าวิทยา ตามเกณฑ์ 80/80

2. เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรม เรื่อง เซลล์ของสิ่งมีชีวิต โรงเรียนชุมชนบ้านบุ่งคล้าวิทยา ตามเกณฑ์การเรียนแบบรอบรู้

สมมติฐานการวิจัย

1. ชุดกิจกรรม เรื่อง เซลล์ของสิ่งมีชีวิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนบ้านบุ่งคล้าวิทยา มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรม เรื่อง เซลล์ของสิ่งมีชีวิต โรงเรียนชุมชนบ้านบุ่งคล้าวิทยาทำให้นักเรียนสอบผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนบ้านบุ่งคล้าวิทยา

2. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการศึกษาวิจัย คือ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559

3. ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาชุดกิจกรรม เรื่อง เซลล์ของสิ่งมีชีวิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 จำนวน 5 เรื่อง ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

เรื่องที่ 1 กำเนิดเซลล์

เรื่องที่ 2 โครงสร้างของเซลล์

เรื่องที่ 3 การแพร่ของสาร

เรื่องที่ 4 การเกิดออสโมซีสในเซลล์ของสิ่งมีชีวิต

เรื่องที่ 5 กระบวนการสังเคราะห์ด้วยแสง

4. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

4.1 ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรอิสระ คือ ชุดกิจกรรม เรื่อง เซลล์ของสิ่งมีชีวิต โรงเรียนชุมชนบ้านบุ่งคล้าวิทยา

4.2 ตัวแปรตาม

ตัวแปรตาม คือ คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรม เรื่อง เซลล์ของสิ่งมีชีวิต โรงเรียนชุมชนบ้านบุ่งคล้าวิทยา

วิธีดำเนินการ

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนบ้านบุ่งคล้าวิทยา จำนวน 11 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

2.1 ชุดกิจกรรม เรื่อง เซลล์ของสิ่งมีชีวิต

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของชุดกิจกรรม เรื่อง เซลล์ของสิ่งมีชีวิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนบ้านบุ่งคล้าวิทยา ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้ทราบคำอธิบายรายวิชา เนื้อหา สาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

2) วิเคราะห์และจัดเนื้อหาชุดกิจกรรมเป็นหน่วยย่อย เพื่อจัดทำชุดกิจกรรม จำนวน 5 ชุดย่อย รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 หน่วยย่อยชุดกิจกรรม เรื่อง เซลล์ของสิ่งมีชีวิต

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้	ชื่อหน่วยย่อย	จำนวนชั่วโมง
สาระที่ 1 : สิ่งมีชีวิตกับการดำรงชีวิต	ชุดกิจกรรม เรื่อง เซลล์พืชและเซลล์สัตว์	
มาตรฐาน ว 1.1 : เข้าใจหน่วยพื้นฐานของสิ่งมีชีวิต	1. กำเนิดเซลล์	2
ความสัมพันธ์ของโครงสร้าง และหน้าที่ของระบบต่าง ๆ	2. โครงสร้างของเซลล์	2
ของสิ่งมีชีวิตที่ทำงานสัมพันธ์กัน มีกระบวนการสืบ	3. การแพร่ของสาร	2
เสาะหาความรู้ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้ นำความรู้ไปใช้ในการ	4. การเกิดออสโมซีสในเซลล์ของสิ่งมีชีวิต	2
ดำรงชีวิตของตนเองและดูแลสิ่งมีชีวิต	5. กระบวนการสังเคราะห์ด้วยแสง	2

3) สร้างชุดกิจกรรม จำนวน 1 ชุด 5 หน่วยย่อย โดยครอบคลุมเนื้อหาตามหลักสูตรใช้เวลา 10 ชั่วโมง

4) นำชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นส่งให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินชุดกิจกรรม โดยมีค่าเฉลี่ย 4.64 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์คุณภาพเหมาะสมมากที่สุด และนำมาปรับแก้ตามคำแนะนำ

5) นำชุดกิจกรรมที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เซลล์ของสิ่งมีชีวิต

การสร้างและหาคุณภาพแบบทดสอบ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เซลล์ของสิ่งมีชีวิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนบ้านบุ่งคล้าวิทยา ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษาสาระการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนชุมชนบ้านบุ่งคล้าวิทยา

2) สร้างแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ เรื่อง เซลล์ของสิ่งมีชีวิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยให้ครอบคลุมสาระการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดการเรียนแบบรอบรู้ (Bloom, 1976) ดังโครงสร้างแบบทดสอบตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 โครงสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เซลล์ของสิ่งมีชีวิต

ชื่อหน่วยย่อย	วัตถุประสงค์	จำนวนข้อ
1. กำเนิดเซลล์	1. บอกประวัติความเป็นมาของการค้นพบเซลล์ได้ (ความรู้) 2. อธิบายความหมายและจำแนกส่วนประกอบของเซลล์ได้ (ความเข้าใจ, การวิเคราะห์) 3. อธิบายส่วนประกอบและบอกขั้นตอนวิธีใช้กล้องจุลทรรศน์เพื่อศึกษาเซลล์ได้ (ความเข้าใจ, การนำไปใช้)	1 2 3
2. โครงสร้างของเซลล์	1. อธิบายโครงสร้าง ส่วนประกอบ หน้าที่ และจำแนกความแตกต่างของเซลล์พืชและเซลล์สัตว์ได้ (ความเข้าใจ, การวิเคราะห์) 2. สามารถเตรียมสไลด์เซลล์เพื่อศึกษาโดยใช้กล้องจุลทรรศน์ได้ (การนำไปใช้)	3 3
3. การแพร่ของสาร	1. อธิบายกระบวนการแพร่ของสารเข้าออกเซลล์ได้ (ความเข้าใจ) 2. สามารถทำการทดลองเกี่ยวกับการแพร่ของเซลล์เมื่ออยู่ในสารละลายที่มีความเข้มข้นต่างกันและลงข้อสรุปการทดลองได้อย่างถูกต้อง (การนำไปใช้, การสังเคราะห์)	2 4
4. การเกิดออสโมซีสในเซลล์ของสิ่งมีชีวิต	1. อธิบายกระบวนการออสโมซิสของสารเข้าออกได้ (ความเข้าใจ) 2. สามารถทำการทดลองเกี่ยวกับการออสโมซิสของเซลล์และลงข้อสรุปการทดลองได้อย่างถูกต้อง (การนำไปใช้, การสังเคราะห์)	2 4
5. กระบวนการสังเคราะห์ด้วยแสง	1. อธิบายและระบุปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสังเคราะห์ด้วยแสงและผลที่เกิดจากกระบวนการสังเคราะห์ด้วยแสง (ความเข้าใจ) 2. อธิบายความสำคัญและจำแนกสารตั้งต้นและสารผลิตภัณฑ์ของปฏิกิริยาเคมีของกระบวนการสังเคราะห์ด้วยแสงได้ (ความเข้าใจ, การวิเคราะห์)	3 3

3) นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้น ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำมาปรับแก้ตามคำแนะนำ

4) นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญชุดเดิมเพื่อทำการประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ มาวิเคราะห์หาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยใช้สูตร IOC (Item Objective Congruence) ตามวิธีของ Rovinelli & Hambleton (สมนึก ภัททิยธนี, 2546) แล้วคัดเลือกข้อสอบที่อยู่ในเกณฑ์ ความเที่ยงตรงตามสาระการเรียนรู้ที่ใช้ได้ โดยใช้ค่า IOC ตั้งแต่ .50 ถึง 1.00 ผลปรากฏว่า ข้อสอบอยู่ในเกณฑ์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาที่ใช้ได้ ซึ่งมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 ถึง 1.00

5) นำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหนองนาแซงวิทยา และโรงเรียนชีลองวิทยา จำนวน 30 คน

6) นำผลการทดสอบมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจการจำแนก (r) เป็นรายข้อ จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคำนวณสำเร็จรูป คัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.21-0.79 และค่าอำนาจการจำแนก ตั้งแต่ 0.54-0.88 เก็บไว้ จำนวน 20 ข้อ โดยครอบคลุมเนื้อหาและวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้ จากนั้นได้นำไปทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยใช้สูตร KR20 ของ Kuder-Richardson (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) ค่าความเชื่อมั่นจากผลการวิเคราะห์เท่ากับ 0.93

3. การดำเนินการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองโดยนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไปดำเนินการศึกษากับกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

3.1 ทำการทดสอบก่อนเรียน (pre-test) กับผู้เรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เซลล์ของสิ่งมีชีวิต ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.2 แบ่งกลุ่มนักเรียน 2 กลุ่ม คละความสามารถโดยใช้คะแนนทดสอบก่อนเรียน

3.3 ดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรม เรื่อง เซลล์ของสิ่งมีชีวิต จำนวน 1 ชุด 5 หน่วยย่อย ใช้ระยะเวลาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 10 ชั่วโมง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 โดยนักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนในแต่ละชุดกิจกรรม เรียนรู้และปฏิบัติกิจกรรมตามแผนการจัดกิจกรรมของชุดกิจกรรม และครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก เมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรมตามระบุไว้ในชุดกิจกรรม นักเรียนทำแบบทดสอบย่อยหลังเรียน

3.4 ทดสอบหลังเรียน (post-test) เมื่อสิ้นสุดการดำเนินการทดลองแล้ว ให้ผู้เรียนทำการทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งเป็นฉบับเดียวกับที่ทดสอบก่อนเรียน หลังจากนั้นตรวจให้คะแนนทั้ง 2 ครั้ง เพื่อนำไปวิเคราะห์ทางสถิติตามเกณฑ์การเรียนแบบรอบรู้ (สมจิต จันทร์ฉาย, 2557)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สถิติที่ใช้หาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

4.1.1 วิเคราะห์ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม เรื่อง เซลล์ของสิ่งมีชีวิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนบ้านบุ่งคล้าวิทยา ตามเกณฑ์ 80/80

4.1.2 หาคุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เซลล์ของสิ่งมีชีวิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนบ้านบุ่งคล้าวิทยา มาหาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจการจำแนก (r) เป็นรายข้อ จากสูตรของ Brennan และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับโดยใช้สูตร KR20 ของ Kuder-Richardson (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

4.2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่

4.2.1 ค่าเฉลี่ย

4.2.2 ร้อยละ

4.2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.3 สถิติที่ใช้ตรวจสอบสมมติฐาน ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ยของกลุ่มประชากร

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม เรื่อง เซลล์ของสิ่งมีชีวิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนบ้านบุ่งคล้าวิทยา

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม เรื่อง เซลล์ของสิ่งมีชีวิต

จำนวนนักเรียน 11 คน	คะแนนระหว่างเรียน (E_1)					คะแนนหลังเรียน	ค่าประสิทธิภาพ (E_1 / E_2)
	ชุดที่ 1	ชุดที่ 2	ชุดที่ 3	ชุดที่ 4	ชุดที่ 5		
คะแนนรวม	88	86	88	91	90		
คะแนนเฉลี่ย	80.0	78.1	80.0	82.7	81.8		
ร้อยละ	80.52					81.35	80.52/81.35

จากตารางที่ 3 พบว่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมเรื่อง เซลล์ของสิ่งมีชีวิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีประสิทธิภาพ 80.52/81.35 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมเรื่อง เซลล์ของสิ่งมีชีวิต ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนบ้านบุ่งคล้าวิทยา

ตารางที่ 4 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรม เรื่อง เซลล์ของสิ่งมีชีวิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

การทดสอบ	เกณฑ์	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ร้อยละ
ก่อนใช้ชุดกิจกรรม	น้อยกว่า ร้อยละ 80	11	12.36	0.92	100
	มากกว่า ร้อยละ 80	0	0	0	0
หลังใช้ชุดกิจกรรม	น้อยกว่า ร้อยละ 80	2	14.5	0.70	18.18
	มากกว่า ร้อยละ 80	9	16.27	1.27	81.82

จากตารางที่ 4 พบว่า ก่อนใช้และหลังใช้ชุดกิจกรรม เรื่อง เซลล์ของสิ่งมีชีวิต มัธยมศึกษาปีที่ 1 นักเรียน จำนวน 11 คน มีคะแนนทดสอบก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย 12.36 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.924 คิดเป็นร้อยละ 100 ไม่ผ่านเกณฑ์การเรียนแบบรอบรู้ และพบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียน จำนวน 9 คน มีค่าเฉลี่ย 16.27 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.27 คิดเป็น ร้อยละ 81.82 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด ซึ่งผู้เรียนมีคะแนนทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

1. ผลการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม เรื่อง เซลล์ของสิ่งมีชีวิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ 80.52/81.35 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งอาจเนื่องมาจากผู้วิจัยได้จัดทำชุดกิจกรรม เรื่อง เซลล์ของสิ่งมีชีวิต ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอนตามรูปแบบของกิจกรรม การสรุปผล และการนำไปใช้ ซึ่งนักเรียนสามารถเรียนรู้เชื่อมโยงกับประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน อีกทั้งยังปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองร่วมกับนักเรียนคนอื่น ๆ โดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศรีสุดา เจริญยิ่ง (2555) ได้วิจัยเรื่อง รายงานการใช้ชุดกิจกรรม เรื่อง สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 โรงเรียนหนองสนิทวิทยา จังหวัดสุรินทร์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 23 คน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ชุดกิจกรรม เรื่อง สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ รายวิชา ว 23101 วิทยาศาสตร์พื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.48/83.90 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้คือ 80/80 ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนสูงกว่าก่อนใช้ชุดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และอรทัย น้อยญาโณ (2554) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมพัฒนา

การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่ วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/8 โรงเรียนอัสสัมชัญ ปีการศึกษา 2554 จำนวน 7 คน มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์กำหนด 80.2/81.3 ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนสูงกว่าก่อนใช้ชุดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรม เรื่อง เซลล์ของสิ่งมีชีวิต พบว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 12.36 และ 0.92 ตามลำดับ และคะแนนทดสอบหลังเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรม เรื่อง เซลล์ของสิ่งมีชีวิต มีคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 16.27 และ 1.27 ตามลำดับ ผลการวิเคราะห์จากการทดสอบ พบว่า นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนโดยชุดกิจกรรม เรื่อง เซลล์ของสิ่งมีชีวิต สูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรม เรื่อง เซลล์ของสิ่งมีชีวิต มาจัดการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และอยากเรียนรู้ด้วยตัวเองมีโอกาสในการวางแผนการเรียนรู้ลงมือปฏิบัติ การเรียนรู้ตามคำสั่ง รู้จักการค้นคว้า และศึกษาข้อมูลด้วยตนเองสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเรียนรู้มาวิเคราะห์อภิปราย และสรุปเป็นองค์ความรู้ของตนเองรวมทั้งได้แลกเปลี่ยนการเรียนรู้กับเพื่อน ๆ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มของนักเรียน และเกิดความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ ส่งผลให้ให้นักเรียนได้รับความรู้อย่างเต็มความสามารถทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภาวิดา ตั้งกมลศรี (2552) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดทองหลางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 ผลการศึกษาพบว่า จากคะแนนทดสอบก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 11.46 และ 0.843 ตามลำดับ คะแนนหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 15.37 และ 1.362 ตามลำดับ และนารีรัตน์ เรืองจันทร์ (2551) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนขจรโรจน์วิทยาเขตราษฎร์บุรณะ กรุงเทพมหานคร ที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรม โดยคะแนนทดสอบก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 12.36 และ 0.953 ตามลำดับ หลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 14.47 และ 1.562 ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมเรื่อง เซลล์ของสิ่งมีชีวิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนบ้านบุ่งคล้าวิทยาครั้งนี้ ครูผู้สอนควรทดสอบความรู้พื้นฐานของผู้เรียนก่อนการใช้ชุดกิจกรรม เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับพื้นฐานความรู้ ทำความเข้าใจกับลักษณะกิจกรรม เตรียมสื่อ และอุปกรณ์การทดลองตามชุดกิจกรรมก่อนทำการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรม และเสริมแรงโดยการให้รางวัลเมื่อนักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาให้ครอบคลุมเนื้อหาวิชาวิทยาศาสตร์ตามตัวชี้วัดแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560 และนำเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ทันสมัย เหมาะกับผู้เรียนมาประยุกต์ใช้ในการศึกษาหรือปรับเปลี่ยนรูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนและผู้เรียน

สรุป

จากการอภิปรายผลที่กล่าวมา สรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรม เรื่อง เซลล์ของสิ่งมีชีวิต ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชุมชนบ้านบุ่งคล้าวิทยา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ เหมาะที่จะนำมาใช้ประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพราะชุดกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี มีประสบการณ์ในการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ฝึกทักษะนักเรียนให้สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และสามารถสืบเสาะความรู้เชิงวิทยาศาสตร์ได้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ที่มีอยู่ทุก ๆ ที่ อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้าสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.

ภาวิดา ตั้งกมลศรี. (2552). **การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.

นันทิยา บุญเคลือบ. (2547). การสอนวิทยาศาสตร์. **วารสารสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 32** (130), 13.

นารีรัตน์ เรืองจันทร์. (2551). **การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **วิธีการสร้างสถิติสำหรับการวิจัย** (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

โรงเรียนชุมชนบ้านบุ่งคล้าวิทยา. (2558). **รายงานผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโรงเรียนชุมชนบ้านบุ่งคล้าวิทยาประจำปีการศึกษา 2558**. ชัยภูมิ: โรงเรียนชุมชนบ้านบุ่งคล้าวิทยา.

ศรีสุดา เจริญยิ่ง. (2555). **การใช้ชุดกิจกรรม เรื่อง สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ (ว23101) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3**. สุรินทร์: โรงเรียนหนองสนิทวิทยา.

สมจิต จันทร์ฉาย. (2557). **การออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอน.** นครปฐม: เพชรเกษมปริ้นติ้งกรุ๊ป.

สมนึก ภัททิยธนี. (2546). **การวัดผลการศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 4). กาฬสินธุ์: ประสานการพิมพ์.

อรทัย น้อยญาโณ. (2554). **พัฒนาการเรียนรู้จัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3**. กรุงเทพฯ: โรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม กรุงเทพมหานคร.

Bloom, B. S. (1976). **Human characteristics and school learning.** New York: McGraw-Hill Book.

(Received: 20/06/2018 Revised: 11/07/2018 Accepted: 14/08/2018)

การศึกษาสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพครูของผู้ประกอบวิชาชีพครู ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม

A STUDY OF THE COMPETENCIES ACCORDING TO THE PROFESSIONAL STANDARDS FOR TEACHER UNDER NAKHON PATHOM PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

นภาภรณ์ ยอดสิน / NAPAPORN YODSIN [1]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับสมรรถนะนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา และ 2) ศึกษาระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนของผู้ประกอบวิชาชีพครูในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในโรงเรียนของรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 และ 2 จำนวน 364 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนกระจายตามอำเภอ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยสอบถามด้านสมรรถนะนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาและด้านคุณภาพการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สมรรถนะนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ สามารถแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน การประยุกต์ใช้และประเมินสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร

2. คุณภาพการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน อยู่ระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน เรียงลำดับได้ดังนี้ ความสามารถในการสร้างบรรยากาศการจัดการชั้นเรียนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และความสามารถในการจัดทำแผนการเรียนรู้และนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลจริง

คำสำคัญ: สมรรถนะ, นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา, การจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน, มาตรฐานวิชาชีพครู, ประถมศึกษา

[1] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

ABSTRACT

This research aimed to: 1) study the level of the educational innovation and information technology competencies; 2) study the level of the quality development of learning management and classroom management in accordance with teacher professional standards. The research sample was 364 government primary school teachers under Nakhon Pathom Primary Educational Service Area Office 1 and 2, derived by proportional stratified random sampling distributed by district. The research instrument was a questionnaire constructed by the researcher. Data were analyzed with percentage, mean, and standard deviation.

The findings of this research were as follows:

1. Overall and in specific aspects, the level of the educational innovation and information technology competencies was at a high level. These aspects, ranked from the highest to the lowest, were as follows: Seeking various learning resource for promoting learning, apply and evaluate educational technology media for learning, using educational technology for communication.

2. Overall and in specific aspects, the level of the quality development of learning management and classroom management was at a high level. These aspects, ranked from the highest to the lowest, were as follows: creating a classroom atmosphere for learning and making and make a learning plan to teaching in classroom.

Keywords: competency, educational innovation and information technology, learning management, teacher professional standards, primary education

บทนำ

การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง พ.ศ. 2552-2561 มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ของคนไทย เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนของสังคมการบริหารและจัดการศึกษา โดยมีกรอบแนวทางในการปฏิรูป

การศึกษาประการหนึ่งที่สำคัญ คือ การพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ให้เป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า มีระบบกระบวนการผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐานเหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง สามารถดึงดูดคนเก่ง ดี มีใจรักในวิชาชีพครูมาเป็นครู คณาจารย์ เพื่อให้มีปริมาณครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอตามเกณฑ์ และสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ มาตรฐาน ขณะเดียวกันสามารถพัฒนาตนเองและแสวงหาความรู้

อย่างต่อเนื่อง มีสภาวิชาชีพที่เข้มแข็ง บริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความมั่นคงในอาชีพ มีขวัญกำลังใจอยู่ได้อย่างยั่งยืน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552: 18-19) ในการพัฒนาคุณภาพครูตามแนวทางดังกล่าวนั้น สอดคล้องกับแนวทางในการพัฒนาคุณภาพครู เนื่องจากวิชาชีพครูเป็นวิชาชีพควบคุมซึ่งมีสภาวิชาชีพ คือ “คุรุสภา” ทำหน้าที่ควบคุมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ ตามข้อบังคับคุรุสภาที่ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2556 ได้กำหนดกำหนดสาระความรู้ สมรรถนะ และประสบการณ์ของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาไว้ในหมวดที่ 1 ผู้ประกอบวิชาชีพครู ซึ่งประกอบด้วย สาระความรู้และสมรรถนะ 11 ประการ ได้แก่ 1) ความเป็นครู 2) ปรัชญาการศึกษา 3) ภาษาและวัฒนธรรม 4) จิตวิทยาสำหรับครู 5) หลักสูตร 6) การจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ 8) นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา 9) การวัดและการประเมินผล 10) การประกันคุณภาพการศึกษา และ 11) คุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณ

สาระความรู้และสมรรถนะสำหรับครูตามมาตรฐานความรู้ที่นับว่ามีความสำคัญยิ่งประการหนึ่ง คือ สาระความรู้และสมรรถนะของครูด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาโดยในสมรรถนะด้านนี้ผู้เป็นครูต้องเป็นผู้มีความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด การออกแบบ การประยุกต์ใช้ และการประเมินสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู และเรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร ส่วนในด้านสมรรถนะนั้น ครูควรมีความสามารถในการประยุกต์ใช และประเมินสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู และสามารถใชเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารได้ นอกจากนี้ในด้านมาตรฐานการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน ยังกำหนดในด้านสาระความรู้ตามมาตรฐานนี้ไว้ว่า ครูควรมีความรู้เกี่ยวกับเรื่อง หลักการแนวคิดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการเรียนรู การจัดการเรียนรู้และสิ่งแวดลอมเพื่อการเรียนรู้ทฤษฎีและรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักคิดวิเคราะห์ คิดสรางสรรคและแกปญหาได การบูรณาการการเรียนรู้แบบเรียนรวม และการจัดการชั้นเรียนการพัฒนาศูนย์การเรียนในสถานศึกษา ส่วนด้านสมรรถนะได้กำหนดไว้ว่า ครูควรมีความสามารถจัดทำแผนการเรียนรูและนำไปสูการปฏิบัติให้เกิดผลจริง และสามารถสรางบรรยากาศการจัดการชั้นเรียนใหผูเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ ดังนั้นความรู้และสมรรถนะในด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนตามมาตรฐานวิชาชีพครูจึงเป็นมาตรฐานที่สำคัญสำหรับครูในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดนโยบายประจำปีงบประมาณ 2560 เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาตามประเด็นปัญหาของการศึกษาไทยซึ่งได้กำหนดจุดเน้นการดำเนินงานที่สอดคล้องกับ 6 ยุทธศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการ ในจุดเน้นด้านครูและบุคลากรทางการศึกษาไว้ว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ตรงตามความต้องการของบุคคลและสถานศึกษา ทั้งนี้ได้มีการกล่าวถึงการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งในด้านการได้รับการพัฒนาวิธีการจัดการเรียนรู้และด้านความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัย การเป็นครูมืออาชีพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560) ซึ่งความสามารถดังกล่าวนั้นสอดคล้องกับสาระความรู้

และสมรรถนะตามมาตรฐานความรู้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนของผู้ประกอบวิชาชีพครูในปัจจุบัน

ครูที่มีคุณภาพจะเป็นผู้ขับเคลื่อนการจัดการศึกษา ให้โรงเรียนสามารถพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งหน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครู และหน่วยงานกำกับดูแลคุณภาพครู ต่างก็ได้กำหนดสมรรถนะของครูที่จะส่งเสริมให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาได้ สมรรถนะของบุคคลเป็นคุณลักษณะที่สะท้อนถึงความรู้ ทักษะ ทัศนคติ ความเชื่อและอุปนิสัยของบุคคล ซึ่งจะส่งเสริมให้บุคคลและองค์กรบรรลุเป้าหมายได้ สมรรถนะของครู อันแสดงถึงความรู้ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นของครู ซึ่งจะช่วยและเอื้อต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่ความรับผิดชอบและการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ สามารถสร้างผลงานตามตำแหน่งหน้าที่และส่งผลให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จได้ ทั้งนี้มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมมีพันธกิจที่สำคัญประการหนึ่งคือการผลิตบัณฑิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู โดยมีคณะครุศาสตร์เป็นผู้รับผิดชอบในการผลิตครูและพัฒนาครูตลอดจนบุคลากรทางการศึกษา เพื่อตอบสนองเป้าหมายการปฏิรูปวิชาชีพครูตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2542) ดังนั้นเพื่อให้การผลิตครูตอบสนองพันธกิจที่สำคัญดังกล่าว และตอบสนองแนวทางในการพัฒนาคุณภาพครูของคุรุสภา รวมไปถึงนำไปสู่การพัฒนาครูเพื่อแก้ปัญหาตามประเด็นปัญหาของการศึกษาไทย ผู้วิจัยจึงศึกษาสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพครูของผู้ประกอบวิชาชีพครูในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เพื่อการแก้ปัญหาตามประเด็นปัญหาของการศึกษาไทยต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพครูของผู้ประกอบวิชาชีพครูในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม

2. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนของผู้ประกอบวิชาชีพครูในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ สมรรถนะตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ 2 ด้าน ประกอบด้วย 1) นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา ประกอบด้วย 1.1) การตัดสินใจเลือกใช้นวัตกรรมการศึกษา 1.2) การออกแบบและพัฒนานวัตกรรมการศึกษาตามกระบวนการอย่างมีประสิทธิภาพ 1.3) การประเมินนวัตกรรมทางการศึกษาได้อย่างถูกต้อง และ 2) การจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนตามมาตรฐานวิชาชีพครู ประกอบด้วย 2.1) ความสามารถในการจัดทำแผนการเรียนรู้และนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลจริง 2.2) ความสามารถในการสร้างบรรยากาศการจัดการชั้นเรียนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

สมมติฐานการวิจัย

ระดับสมรรถนะนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาและคุณภาพการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนของผู้ประกอบวิชาชีพครูในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม อยู่ในระดับมาก

คำจำกัดความตัวแปรการวิจัย

1. สมรรถนะนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา หมายถึง การพัฒนาสมรรถนะด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพครูตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2556 ซึ่งกำหนดไว้ว่า ครูผู้สอนต้องมีมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ ทั้งนี้ในด้านมาตรฐานความรู้มีการกำหนดสาระความรู้และสมรรถนะไว้ 11 ประการ โดยมาตรฐานความรู้ในด้านที่ 8 คือ ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยสมรรถนะ 3 ประการ คือ 1) สามารถเลือกใช้ ออกแบบ สร้างและปรับปรุงนวัตกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี 2) สามารถพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนทศเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี 3) สามารถแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. คุณภาพการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนตามมาตรฐานวิชาชีพครู หมายถึง การพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วย มาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2556 ซึ่งกำหนดไว้ว่า ครูผู้สอนต้องมีมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ โดยมาตรฐานความรู้ในด้านที่ 6 คือ ด้านการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน ซึ่งประกอบด้วยสมรรถนะ 2 ประการ คือ 1) ความสามารถในการจัดทำแผนการเรียนรู้และนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลจริง และ 2) ความสามารถในการสร้างบรรยากาศการจัดการชั้นเรียนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

3. มาตรฐานวิชาชีพครู หมายถึง มาตรฐานตามข้อบังคับคุรุสภาที่ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2556 ได้กำหนดกำหนดสาระความรู้ สมรรถนะ และประสบการณ์ของผู้ประกอบวิชาชีพทางการศึกษาไว้ในหมวดที่ 1 ผู้ประกอบวิชาชีพครู ซึ่งประกอบด้วย สาระความรู้และสมรรถนะ 11 ประการ

4. ครู หมายถึง ครูผู้สอนที่ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมนครปฐม เขต 1 และ เขต 2

วิธีดำเนินการ

การศึกษาสมรรถนะตามมาตรฐาวิชาชีพครูของผู้ประกอบวิชาชีพครูในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (descriptive research) โดยใช้ครูเป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ประกอบวิชาชีพครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่สังกัดในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 และ เขต 2 ในปีการศึกษา 2561 จำแนกตามที่ตั้งของจังหวัดนครปฐม จำนวน 2 เขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 7 อำเภอ จำนวนทั้งสิ้น 3,733 คน

กลุ่มตัวอย่างใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในโรงเรียนของรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม ปี พ.ศ. 2561 ได้มาโดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากร สำหรับการวิจัยครั้งนี้ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างสำเร็จรูปของ Yamane (1960: 1088-1089 อ้างถึงใน สุวิมล ติรกานันท์, 2557: 175) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% จะได้กลุ่มตัวอย่าง 364 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในโรงเรียนของรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 และ เขต 2 ในปี พ.ศ. 2561 โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วน (proportional stratified random sampling) กระจายตามอำเภอ ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเป็นครู จำนวน 364 คน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม	อำเภอ	จำนวนประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1	เมืองนครปฐม	918	89
	กำแพงแสน	753	73
	ดอนตูม	274	28
2	พุทธมณฑล	448	44
	สามพราน	528	52
	บางเลน	613	60
	นครชัยศรี	199	20
รวม		**3,733**	**364**

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใชในการวิจัยครั้งนี้เปนแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิด ทฤษฎี จากตำราเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวของ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพสวนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามในด้านเพศ อายุ ประสบการณ์การทำงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้ มีลักษณะเปนแบบตรวจสอบรายการ (checklist)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพครูของผู้ประกอบวิชาชีพครูในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม มีลักษณะเป็นมาตราสวนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale)

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับคุณภาพการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนของผู้ประกอบวิชาชีพครูในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม มีลักษณะเป็นมาตราสวนประมาณคา 5 ระดับ (rating scale)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสรางและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา และคุณภาพการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนของผู้ประกอบวิชาชีพครูในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เพื่อวิเคราะหโครงสร้างเนื้อหาตามนิยามคำศัพทเชิงปฏิบัติการ ตัวแปรที่ศึกษาและกำหนดดัชนีชี้วัด

ขั้นที่ 2 สรางขอกระทงคำถาม ตามดัชนีชี้วัดให้ครอบคลุมนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปรที่ศึกษา

ขั้นที่ 3 นำกระทงคำถามที่สรางขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ตรวจสอบคุณภาพความตรง (validity) ของเนื้อหาและภาษาของข้อกระทงคำถาม แล้วหาดัชนีความสอดคล้องระหวางข้อคำถาม และวัตถุประสงค (Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยเลือกเฉพาะข้อที่มีคาดัชนี เทากับ 0.67 และ 1.00 จึงมีข้อคำถามของตัวแปรสมรรถนะนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา จำนวน 55 ข้อ และมีข้อคำถามของตัวแปรคุณภาพการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนของผู้ประกอบวิชาชีพครูในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม จำนวน 63 ข้อ

ขั้นที่ 4 แก้ไขข้อกระทงคำถาม และจัดทำแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

ขั้นที่ 5 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) กับครู ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอยาง จำนวน 30 คน

ขั้นที่ 6 นำแบบสอบถามที่รับกลับคืนมาคำนวณหาความเที่ยง (reliability) โดยการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (1970: 161 อางถึงใน สุวิมล ติรกานันท, 2557: 156) คำนวณหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามสมรรถนะนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนตามมาตรฐานวิชาชีพครูของผู้ประกอบวิชาชีพครูในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม โดยคาความเที่ยงของตัวแปรสมรรถนะนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา คือ 0.89 คาความเที่ยงของตัวแปรคุณภาพการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน คือ 0.92

ขั้นที่ 7 ปรับปรุงข้อกระทงคำถามในด้านการใช้ภาษาให้มีความเหมาะสมและมีความถูกต้องและจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอยาง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ มีหลักในการดำเนินงาน ดังนี้

1. จัดทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ไปยังโรงเรียนที่มีครูเป็นกลุ่มตัวอยาง ซึ่งอยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 และ เขต 2

2. ดำเนินการสงแบบสอบถาม จำนวน 364 ฉบับ ไปยังโรงเรียนที่มีครูที่เป็นกลุ่มตัวอยางเพื่อขอความอนุเคราะหตอบแบบสอบถาม

3. ตรวจสอบความสมบูรณของแบบสอบถามที่ไดรับกลับคืนมาเพื่อนำมาลงขอมูลและนำไปวิเคราะหขอมูลดวยโปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 364 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะหขอมูล

การวิเคราะหขอมูลที่ได จากแบบสอบถาม ดำเนินการคัดเลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณครบถ้วน แลวไปวิเคราะหขอมูลโดยใชโปรแกรมสำเร็จรูป ดวยคาสถิติดังนี้

1. การวิเคราะหระดับสมรรถนะนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาและระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน หาคาเฉลี่ย ($\overline{X}$ (สวนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปรความหมายตามเกณฑ ผู้วิจัยนำคาเฉลี่ยไปเทียบเกณฑ ตามแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2556: 121) ดังนี้

คาเฉลี่ย 1.00–1.50 แสดงวา สมรรถนะด้านนวัตกรรมฯ อยู่ในระดับนอยที่สุด

คาเฉลี่ย 1.51–2.50 แสดงวา สมรรถนะด้านนวัตกรรมฯ อยู่ในระดับนอย

คาเฉลี่ย 2.51–3.50 แสดงวา สมรรถนะด้านนวัตกรรมฯ อยู่ในระดับปานกลาง

คาเฉลี่ย 3.51–4.50 แสดงวา สมรรถนะด้านนวัตกรรมฯ อยู่ในระดับมาก

คาเฉลี่ย 4.51–5.00 แสดงวา สมรรถนะด้านนวัตกรรมฯ อยู่ในระดับมากที่สุด

2. การวิเคราะหระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน ผู้วิจัยนำคาเฉลี่ยไปเทียบเกณฑตามแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2556: 121) ดังนี้

คาเฉลี่ย 1.00–1.50 แสดงวา สมรรถนะด้านคุณภาพการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนอยู่ในระดับนอยที่สุด

คาเฉลี่ย 1.51–2.50 แสดงวา สมรรถนะด้านคุณภาพการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนอยู่ในระดับนอย

คาเฉลี่ย 2.51–3.50 แสดงวา สมรรถนะด้านภาพการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

คาเฉลี่ย 3.51–4.50 แสดงวา สมรรถนะด้านคุณภาพการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก

คาเฉลี่ย 4.51–5.00 แสดงวา สมรรถนะด้านคุณภาพการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสมรรถนะนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพครูของผู้ประกอบวิชาชีพครูในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพครูของผู้ประกอบวิชาชีพครูในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม

สมรรถนะนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพครูของผู้ประกอบวิชาชีพครูในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.08, S.D. = 0.04) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สมรรถนะนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยสามารถแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอยู่ใน อันดับสูงสุด ($\bar{X}$ = 4.12, S.D = 0.27) รองลงมา คือ การประยุกต์ใช้และประเมินสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 4.07, S.D. = 0.20) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร ($\bar{X}$ = 4.05, S.D. = 0.25) ตามลำดับดังปรากฏในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและลำดับสมรรถนะนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพครูของผู้ประกอบวิชาชีพครูในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม

(n = 364)

ข้อ	สมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครู	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปฏิบัติ	อันดับ
1.	การประยุกต์ใช้และประเมินสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้	4.07	0.20	มาก	2
2.	ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร	4.05	0.25	มาก	3
3.	สามารถแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.12	0.27	มาก	1
	รวม	**4.08**	**0.04**	**มาก**	

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์คุณภาพการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนของผู้ประกอบวิชาชีพครูในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม

คุณภาพการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนของผู้ประกอบวิชาชีพครูในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.27, S.D. = 0.05) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความสามารถในการสร้างบรรยากาศการจัดการชั้นเรียนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อยู่ในอันดับสูงสุด ($\bar{X}$ = 4.30, S.D. = 0.27) รองลงมา คือ ความสามารถในการจัดทำแผนการเรียนรู้และนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลจริง ($\bar{X}$ = 4.23, S.D. = 0.20) ดังปรากฏในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและลำดับสมรรถนะการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนตามมาตรฐานวิชาชีพครูของผู้ประกอบวิชาชีพครูในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม

(n = 364)

ข้อ	สมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครู	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปฏิบัติ	อันดับ
1.	ความสามารถในการจัดทำแผนการเรียนรู้และนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลจริง	4.23	0.20	มาก	2
2.	ความสามารถในการสร้างบรรยากาศการจัดการชั้นเรียนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้	4.30	0.27	มาก	1
	รวม	4.27	0.05	มาก	

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยเรื่อง การศึกษาสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพครูของผู้ประกอบวิชาชีพครูในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมสามารถอภิปรายผล ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

1. จากผลการวิจัย สมรรถนะนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยสมรรถนะเกี่ยวกับความสามารถแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ การประยุกต์ใช้และประเมินสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของอุบลรัตน์ หริณวรรณ และคณะ (2557) ที่ศึกษาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาของครู พบว่า สมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาของครู ประกอบด้วยสมรรถนะ 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการปฏิบัติงานโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศพื้นฐาน 2) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศถูกต้องตามกฎหมาย จริยธรรม จรรยาบรรณและปลอดภัย 3) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกับการเรียนการสอน และ 4) ด้านการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศพัฒนาตนเองและวิชาชีพ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของจิรวรรณ ประภานาวิน (2558) ได้ศึกษาสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนการสอนของครูระดับประถมศึกษา และศึกษาพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนการสอน ซึ่งผลการวิจัยพบว่ามีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาในด้านการสืบค้นในการจัดการเรียนการสอนเพื่อค้นคว้าเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอนรูปแบบใหม่ ระดับมากที่สุด และรองลงมาตามลำดับ ได้แก่ เพื่อค้นคว้ารูปแบบการเรียนการสอนใหม่ ๆ นอกจากนี้ในด้านพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนการสอน พบว่าพฤติกรรมผู้ตอบแบบสอบถามสามารถใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Microsoft Word มากที่สุด ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการติดต่อสื่อสารในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อนครูด้วยกัน และนำโปรแกรมสำเร็จรูปในการติดต่อสื่อสารเข้ามาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน

2. จากผลการวิจัย พบว่า คุณภาพการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยความสามารถในการสร้างบรรยากาศการจัดการชั้นเรียนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ความสามารถในการจัดทำแผนการเรียนรู้และนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลจริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจารุวรรณ เพียรบุญ (2554) ที่ได้ศึกษาสมรรถนะการบริหารจัดการห้องเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร พบว่า สมรรถนะของครูอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้าน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับวรรณนิภา วงศ์สวาสดิ์ (2560) ได้พัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 พบว่า สภาพที่พึงประสงค์สมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาครูในด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับต่ำที่สุด ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมพัฒนาสมรรถนะผู้ประกอบวิชาชีพครูให้มีความรู้ ทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารในการจัดการเรียนการสอนได้

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนในด้านความสามารถในการจัดทำแผนการเรียนรู้และนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลจริง มีค่าเฉลี่ยอยู่ลำดับต่ำที่สุด ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครูให้สามารถจัดทำแผนการเรียนรู้ที่คุณภาพและเกิดทักษะการสอนที่มีประสิทธิภาพได้มากยิ่งขึ้น

1.3 จากผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาครูและสมรรถนะการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนของผู้ประกอบวิชาชีพครู อยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้าน ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้ครูสามารถใช้สมรรถนะของตนในการปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ ด้วยการพัฒนาสมรรถนะที่เหมาะสมทั้งในระดับหน่วยงานและบุคคล

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาครูและสมรรถนะการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนของผู้ประกอบวิชาชีพครูที่สอดคล้องกับระดับความสามารถและทักษะของครู

2.2 ควรศึกษาและพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาครูและสมรรถนะการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนตามมาตรฐานวิชาชีพครูที่สอดคล้องกับความสามารถและทักษะของครูที่คุรุสภากำหนด

สรุป

สมรรถนะนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยสมรรถนะเกี่ยวกับความสามารถแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ การประยุกต์ใช้และประเมินสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร ตามลำดับ สำหรับคุณภาพการจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียนโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยความสามารถในการสร้างบรรยากาศการจัดการชั้นเรียนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ความสามารถในการจัดทำแผนการเรียนรู้และนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลจริง

เอกสารอ้างอิง

จิรวรรณ ประภานาวิน. (2558). **สภาพและความต้องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนการสอนของครูระดับประถมศึกษา.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

จารุวรรณ เพียรบุญ. (2554). **การศึกษาสมรรถนะการบริหารจัดการห้องเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). **วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1** (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

วรรณนิภา วงศ์สวาสดิ์. (2560). การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการบริหารจัดการชั้นเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24. **วารสารการบริหารและการนิเทศการศึกษา, 8** (1), 85-95.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). **นโยบาย ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.** ค้นเมื่อ 31 มกราคม 2561, จาก https://www.obec.go.th

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.** กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟค.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). **ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง 2552-2561.** กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

สุวิมล ติรกานันท์. (2557). **ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์.** กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุบลรัตน์ หริณวรรณ และคณะ. (2557). สมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษาของครู. **วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์, 15** (2), 147-156.

(Received: 03/08/2018 Revised: 16/08/2018 Accepted: 07/09/2018)

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การอ่านสื่อออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST

DEVELOPMENT OF GRADE 10 STUDENTS' ACHIEVEMENT IN CRITICAL READING OF ONLINE TEXT BY USING QUEST METHOD

ปวีณ์สุดา ขยันการ / PAVEESUDA KHAYANKAN [1]
มีชัย เอี่ยมจินดา / MEECHAI LEMJINDA [2]
ภัทร์ธีรา เทียนเพิ่มพูน / PATTEERA THIENPERMPOOL [3]

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านสื่อออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST และ 2) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี กาญจนบุรี อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 28 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านสื่อออนไลน์ 3) แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์การอ่านสื่อออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST โดยภาพรวม นักเรียนมีระดับความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การอ่านสื่อออนไลน์, วิจารณญาณ, การพัฒนา, วิธี QUEST

[1]นักศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
[2]อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
[3]อาจารย์ที่ปรึกษา ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) compare the students' achievement in critical reading of online text after learning by QUEST method; and 2) to study the students' satisfactions toward learning by QUEST method. The sample was 28 grade 10 students in the 2nd semester of academic year 2017 in Srinagarindra the Princess Mother School Kanchanaburi under Patronage of Princess Maha Chakri Sirinthorn, under the jurisdiction of the Secondary Educational Service Area Office 8. The instruments included: 1) lesson plans on critical reading of online texts by using QUEST method, 2) an achievement test on critical reading of online texts, and 3) a students' satisfaction questionnaire toward learning by QUEST method. The data were analyzed with mean, standard deviation and dependent t-test.

The findings revealed that:

1. The students' achievement in critical reading of online texts after using QUEST method was higher than that of before with the .05 level of significance.

2. Overall, the students were satisfied with learning critical reading by using QUEST method at the highest level.

Keywords: online text reading, critical, developing, QUEST method

บทนำ

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจธุระ การงาน และดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ พัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ วิจารณ์ และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี และสุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์ และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) การเรียนการสอนภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษามุ่งให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางภาษาทั้งทางด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน สามารถใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารถึงการรับรู้ และถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้นักการศึกษายังเห็นความสำคัญของวิชาภาษาไทยเป็นอย่างมาก เพราะเป็นพื้นฐานของการเรียนวิชาอื่น ๆ อีกด้วย การอ่านมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนโต และจนกระทั่งถึงวัยชรา การอ่านทำให้รู้ข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ทั่วโลก ซึ่งปัจจุบันเป็นโลกของข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ทั่วโลก ทำให้ผู้อ่านมีความสุข

มีความหวังและมีความอยากรู้อยากเห็น อันเป็นความต้องการของมนุษย์ทุกคน การอ่านมีประโยชน์ในการพัฒนาตนเอง คือ พัฒนาการศึกษา พัฒนาอาชีพ พัฒนาคุณภาพชีวิต ทำให้ผู้อ่านมีความรู้ความคิด สามารถคิดอย่างรอบคอบ วินิจฉัยปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างสมเหตุสมผล สามารถพัฒนาความคิด ทำให้ผู้อ่านรู้จักพิจารณา วิเคราะห์ข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น ประเมินค่า ตัดสินใจข้อมูลโดยใช้เหตุผลประกอบการตัดสินทุกครั้งและสามารถนำประโยชน์ที่ได้จากการอ่านอย่างมีวิจารณญาณไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ (ปัทมา วิญญูกูล, 2551: 22) นอกจากนี้ ณฐนน แก้วกันจร (2553: 15) ได้กล่าวถึงประโยชน์และความสำคัญของการอ่านว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณช่วยให้นักเรียนได้รับความรู้อย่างถูกต้อง เป็นผู้มีเหตุผล ใช้ความคิดพิจารณาสิ่ง ที่อ่านอย่างรอบคอบ และสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านอย่างมีวิจารณญาณไปใช้ประโยชน์ต่อตนเอง และสังคม รวมทั้งสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับชาญชัย หมันประสงค์ (2556: 29) ได้ให้ความหมายของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นการอ่านระดับสูงที่ผู้อ่านต้องใช้สติปัญญาในการวิเคราะห์วินิจฉัยสิ่งที่อ่านว่าถูกต้องน่าเชื่อถือหรือไม่ ซึ่งประกอบไปด้วย การจับใจความสำคัญ ตีความ แยกข้อเท็จจริงออกจากข้อคิดเห็น สามารถวิเคราะห์ วิจารณ์ และประเมินคุณค่าเรื่องที่อ่านได้ นอกจากนี้สิรินารถ ธารา (2557: 23) ได้ให้ความหมายของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณว่า การอ่านในระดับสูงที่ต้องใช้ความคิดพิจารณาโดยอาศัยหลักความจริง ความสามารถในการวิเคราะห์ ประเมินค่า และสังเคราะห์ในสิ่งที่อ่านจากแนวคิดที่ผู้เขียนสื่อความหมาย ผู้อ่านจะต้องใช้ความคิดสติปัญญาอย่างรอบคอบเพื่อทำความเข้าใจในเนื้อหาจนสามารถพิจารณาวินิจฉัยและประเมินค่าสิ่งที่อ่านได้โดยอาศัยหลักความจริงและเหตุผลประกอบในการพิจารณา

กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงความสำคัญของการอ่าน และประโยชน์ของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณที่มีต่อการเรียนการสอน จึงกำหนดเรื่องการอ่านไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสาระที่ 1 การอ่าน ดังนี้ สาระที่ 1: การอ่าน มาตรฐาน ท 1.1: ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน คุณภาพของผู้เรียนในด้านการอ่าน ที่กำหนดไว้อยู่ในมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 4 คือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 คือ การอ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะได้ถูกต้อง ไพเราะและเหมาะสมกับเรื่องที่อ่าน สามารถตีความ แปลความ และขยายความเรื่องที่อ่านได้ วิเคราะห์วิจารณ์เรื่องที่อ่านในทุก ๆ ด้านอย่างมีเหตุผล คาดคะเนเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน และประเมินค่าเพื่อนำความรู้ ความคิดไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต วิเคราะห์ วิจารณ์ แสดงความคิดเห็นโต้แย้งกับเรื่องที่อ่าน และเสนอความคิดใหม่อย่างมีเหตุผล ตอบคำถามจากการอ่านประเภทต่าง ๆ ภายในเวลาที่กำหนด อ่านเรื่องต่าง ๆ แล้วเขียนกรอบแนวคิด ผังความคิด บันทึก ย่อความ และรายงาน สังเคราะห์ความรู้จากการอ่านสื่อสิ่งพิมพ์สื่ออิเล็กทรอนิกส์และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ มาพัฒนาตน พัฒนาการเรียน และพัฒนาความรู้ทางอาชีพ และมีมารยาทในการอ่าน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 8) นอกจากนี้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่น่าสนใจที่ใช้ในการพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นโครงร่างสำหรับนักเรียนที่ต้องการอ่านหรือเขียนบทสรุปได้อย่างมีวิจารณญาณ มีส่วนช่วยให้นักเรียนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการอ่านโดยภาพรวม

มีการตั้งคำถามนำ กล่าวคือสามารถนำนักเรียนไปสู่ความเข้าใจ การประเมินผลตลอดจนเกิดความซาบซึ้งต่อเรื่องที่นักเรียนได้อ่าน การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST มีรูปแบบดังนี้

Q = Question คำถามที่เกิดขึ้นหลังจากการอ่านบทความ ตัวอย่างเช่น มีสิ่งใดที่คุณไม่เข้าใจหรือไม่ มีหัวข้อใดที่คุณอยากจะโต้แย้งหรือไม่ มีสิ่งใดที่คุณอยากจะรู้มากขึ้นหรือไม่

U = Unhappy คุณรู้สึกไม่มีความสุขกับสิ่งใดในบทความ ตัวอย่างเช่น มีจุดอ่อนใด ๆ ในบทความหรือไม่ มีปัญหาใด ๆ ในข้อขัดแย้งหรือไม่ มีสิ่งใดที่คุณไม่เห็นด้วยหรือไม่

E = Excellent, Excited มีจุดใดที่เป็นจุดที่เยี่ยมยอดจนทำให้คุณรู้สึกตื่นเต้นหรือไม่ ตัวอย่างเช่น มีจุดใดที่คุณสนใจหรือไม่ มีสิ่งใดที่ช่วยเติมเต็มช่องว่างความรู้ของคุณหรือไม่ มีสิ่งใดที่ช่วยจุดประกายแนวคิดงานวิจัยให้แก่คุณหรือไม่

S = Strength จุดแข็งของบทความนี้คืออะไร ตัวอย่างเช่น เขียนดีหรือไม่ มีวิจารณญาณหรือไม่ บทความนี้ยืนยันความเชื่อและประสบการณ์ของคุณหรือไม่

T = Theme หัวข้อที่สำคัญที่สุดในบทความนี้คืออะไร ตัวอย่างเช่น ข้อความหลักในบทความนี้คืออะไร มีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ที่เชื่อมโยงกับหัวข้อเหล่านี้หรือไม่ คุณสามารถดึงอะไรออกมาจากบทความได้บ้าง

คำถามเหล่านี้จะครอบคลุมขอบเขตทั้งหมดของการเขียนและการอ่านแบบมีวิจารณญาณอย่างประสบผลสำเร็จ ทั้งนี้ผู้เขียนอธิบายไว้แล้วเบื้องต้นและทำให้นักเรียนที่กำลังวิเคราะห์ สามารถวิเคราะห์อยู่บนพื้นฐานแห่งความเป็นจริง เป็นวิชาการและชัดเจน อีกทั้งนักเรียนยังสามารถประเมินบทความได้โดยการแสดงความคิดเห็นและการตัดสินเกี่ยวกับเนื้อหา โครงสร้างและคุณค่าของบทความ สุดท้าย ในการประมวลความรู้ทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับบทความ ต้องอาศัยบริบท ประสบการณ์และแนวคิดของตัวเองประกอบ ในส่วนของ Q จะทำให้นักเรียนได้คิดเกี่ยวกับคำถามที่อาจจะเกิดขึ้นได้หลังจากที่ได้อ่านบทความแล้ว ต่อมาในส่วนของ U จะมีการมุ่งเน้นไปที่เรื่องของการประเมินและความพึงพอใจในเชิงลบ ในส่วนของ E นี้จะมีการมุ่งเน้นไปที่ความคิดเห็นเชิงบวก แต่จุดที่เน้นนั้นจะเน้นเป็นเรื่องเฉพาะหรือเป็นส่วนของบทความนั้น ๆ ในส่วนของ S ยังคงมุ่งเน้นไปที่ความคิดเห็นเชิงบวก แต่จะเป็นทั้งตัวบทความ ลำดับสุดท้าย ในส่วนของ T จะทำให้นักเรียนได้มุ่งเน้นความสนใจไปที่เนื้อหา บทสรุปและความหมายโดยนัยของบทความนั้น

จากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วย QUEST ในข้างต้นนั้นชี้ให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST นั้นเป็นอีกวิธีการหนึ่งที่สามารถที่จะใช้ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางด้านการอ่านได้อย่างมีวิจารณญาณได้อย่างน่าสนใจ ซึ่งเป็นวิธีที่สามารถที่จะยืดหยุ่นได้ คือ ไม่จำเป็นที่จะต้องเรียงตามลำดับขั้นตอน หรือ ใช้ QUEST ครบทุกขั้นตอน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของบทที่ได้อ่านและสามารถที่จะนำมาใช้กับงานวิจัยในเรื่อง “การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางด้านการอ่านสื่อออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST” ได้อีกด้วย

อย่างไรก็ตามโลกยุคปัจจุบันเป็นโลกแห่งเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีเครือข่ายเชื่อมโยงไปได้ไกลทั้งโลก จึงทำให้สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ อย่างหลากหลายไม่มีที่สิ้นสุด ทั้งนี้สื่อออนไลน์มีบทบาท

ในชีวิตประจำวันของบุคคลในสังคมเป็นอย่างมาก อาทิ การสื่อสาร ข่าว การตลาด การบริการ เป็นต้น จึงทำให้การรับสารจำเป็นต้องใช้วิจารณญาณให้รอบคอบในการกลั่นกรอง ตรวจสอบข้อมูลเพื่อการประเมินค่าที่ถูกต้อง รู้เท่าทันสื่อออนไลน์ และสามารถเลือกใช้สื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งต่อตนเองและสังคม การอ่านอย่างมีวิจารณญาณจึงเป็นทักษะการอ่านขั้นสูงที่ต้องใช้ปัญญาและเหตุผลในการอ่าน เพื่อทำความเข้าใจเรื่องที่อ่านได้อย่างถูกต้อง และมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งสำหรับบุคคลทุกเพศ ทุกวัย ดังนั้นผู้เรียนจึงควรฝึกฝนให้เกิดทักษะการอ่านถึงระดับการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

วัตถุประสงค์

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านสื่อออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST
2. ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST

สมมติฐานการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านสื่อออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST สูงกว่าก่อนเรียน

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ กาญจนบุรี ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 3 ห้องเรียน มีนักเรียนทั้งหมด 110 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ กาญจนบุรี ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี อำเภอท่าม่วง จังหวัดกาญจนบุรี เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 28 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ (independent variable) คือ การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST

2.2 ตัวแปรตาม (dependent variable) คือ ผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านสื่อออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณและความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST

3. เนื้อหา

เนื้อหาที่เกี่ยวกับการอ่านสื่อออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณ จากสารคดีและบันเทิงคดี จากสื่อออนไลน์ ได้แก่ เรื่องการเลี้ยงลูก การให้เงิน โทรศัพท์มือถือ คอนแทคเลนส์ โยโย่เอฟเฟกต์ การเรียน สถานการณ์ป่าไม้ไทย เพื่อน ความสนใจทางสังคม การทำงาน และรถไฟ

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ใช้ระยะเวลาในการทดลอง 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบ คาบละ 50 นาที รวมทั้งสิ้นจำนวน 12 คาบ

วิธีดำเนินการ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามแบบก่อนทดลอง (Pre-Experimental Design) แบบหนึ่งกลุ่มสอบก่อนสอบหลัง (One-Group Pretest–Posttest Design) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2553: 142-144)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST เรื่องการอ่านสื่อออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 6 แผน ซึ่งมีการสร้างดังนี้

1.1 ศึกษาหนังสือ ตำรา และเอกสารที่เกี่ยวกับการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้

1.2 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเนื้อหาที่เกี่ยวกับการอ่านอย่างมีวิจารณญาณตามหลักสูตรการศึกษาพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 1: ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน ได้แก่ สารคดี บันเทิงคดีในสื่อออนไลน์และหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ กาญจนบุรี ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี

1.3 ศึกษาหนังสือ ตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอ่านสื่อออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณ

1.4 ศึกษาหนังสือ ตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST

1.5 กำหนดเนื้อหาโดยการสำรวจสื่อออนไลน์ที่นักเรียนสนใจ เวลาเรียน และกิจกรรมที่นำมาออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ แผนละ 2 คาบ ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้ มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เครื่องมือวัดและประเมินผล และกิจกรรมเสนอแนะ

1.6 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST เรื่องการอ่านสื่อออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 6 แผน แผนละ 2 คาบ รวมเป็นเวลา 12 คาบ โดยใช้เนื้อหาสื่อออนไลน์ประเภทสารคดีและบันเทิงคดีในแผนการสอนจำนวน 1 เรื่อง รวม 6 เรื่อง ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 การอ่านเพื่อความเข้าใจ จำนวน 2 คาบ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 การอ่านตีความ จำนวน 2 คาบ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 การแยกข้อเท็จจริงกับความคิดเห็น จำนวน 2 คาบ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 การอ่านวิเคราะห์ วิจารณ์ จำนวน 2 คาบ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 การสังเคราะห์ จำนวน 2 คาบ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 การประเมินค่า จำนวน 2 คาบ

1.7 เสนอแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST เรื่องการอ่านสื่อออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity)

1.8 เสนอแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST เรื่องการอ่านสื่อออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน คือ 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิควิธีสอน และ 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านวัดและประเมินผล ตรวจสอบความถูกต้อง และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแผนการจัดการเรียนรู้ระหว่าง 0.67-1.00

1.9 นำแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST เรื่องการอ่านสื่อออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้ทดลองจัดการเรียนรู้กับกลุ่มทดลอง

2. การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านสื่อออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 30 ข้อ และข้อสอบอัตนัย 2 ข้อ ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านสื่อออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณ ดังนี้

2.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ กาญจนบุรี ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี

2.2 ศึกษาทฤษฎี หลักการและวิธีการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

2.3 วิเคราะห์เนื้อหาสาระ สาระการเรียนรู้ เพื่อเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้

2.4 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านสื่อออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณ เป็นข้อสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ แบบอัตนัย จำนวน 4 ข้อ

2.5 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านสื่อออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียน (Pretest) และหลังเรียน (Posttest) ซึ่งเป็นข้อสอบชุดเดียวกัน ลักษณะข้อสอบเป็นแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก สามารถวิเคราะห์ได้ ดังนี้

ตารางที่ 1 วิเคราะห์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านสื่อออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ตัวชี้วัด	**เรื่อง**	**ความรู้/ทักษะตัวชี้วัด**						
ท 1.1 ม 4-6/2 ตีความ แปลความและขยายความเรื่องที่อ่าน ท 1.1 ม 4-6/3 วิเคราะห์และวิจารณ์เรื่องที่อ่านในทุก ๆ ด้านอย่างมีเหตุผล ท 1.1 ม 4-6/4 คาดคะเนเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่านและประเมินค่าเพื่อนำความรู้ ความคิดไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต ท 1.1 ม 4-6/6.ตอบคำถามจากการอ่านประเภทต่าง ๆ ภายในเวลาที่กำหนด		ความเข้าใจ	การตีความ	การแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น	การวิเคราะห์วิจารณ์	การสังเคราะห์	การประเมินค่า	รวม (ข้อ)
	การเลี้ยงลูก	-	1	1	1	1	-	4
	การให้เงิน	1	1	1	-	1	-	4
	โทรศัพท์มือถือ	1		1	2	-	1	5
	คอนแทคเลนส์	1	1	1	-	-	-	3
	โยโย่เอฟเฟกต์	1	1	1	-	-	1	4
	การเรียน	-	-	-	1	-	1	2
	สถานการณ์ป่าไม้ไทย	-	-	-	-	1	1	2
	เพื่อน	1	-	-	-	-	1	2
	ความสนใจทางสังคม	-	-	-	1	1	-	2
	การทำงาน	-	1	-	-	1	-	2
ปรนัย	-	5	5	5	5	5	5	30
อัตนัย	รถไฟ	-	-	-	-	1	1	2
รวมจำนวนข้อสอบทั้งสิ้น								**32**

เกณฑ์การให้คะแนนของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์กำหนดไว้คือข้อสอบเป็นแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก ตอบถูก ได้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ตอบ ได้ 0 คะแนน จำนวน 30 ข้อ และข้อสอบอัตนัย 2 ข้อ พร้อมเกณฑ์ให้คะแนนตามระดับคุณภาพที่กำหนด

2.6 เสนอแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านสื่อออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณที่ผู้สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ

2.7 เสนอแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์การอ่านสื่อออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณ ที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ได้แก่ 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิควิธีสอน และ 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านวัดและประเมินผล ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ภาษาที่ใช้และด้านวัดผลเพื่อนำผลการประเมินมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of item Objective Congruence: IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านสื่อออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณ ระหว่าง 0.67-1.00 มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 0.97 และนำผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณมาวิเคราะห์รายข้อเพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบ โดยทดสอบกับนักเรียนที่เคยเรียนวิชานี้มาแล้ว จำนวน 50 คน

2.8 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณมาวิเคราะห์

2.8.1 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณแบบปรนัย จำนวน 60 ข้อ นำมาวิเคราะห์หาความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) โดยใช้เกณฑ์ความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.20-0.80 (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543: 129) และค่าอำนาจจำแนก (r) โดยใช้เกณฑ์ค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20-1.00 (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543: 130) โดยได้ค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.11-0.90 และค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง -0.29-0.79 จึงเลือกที่มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.32-0.68 และค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.29-0.79 จากนั้นเลือกนำมาใช้ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณแบบปรนัย จำนวน 30 ข้อ

2.8.2 หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้วิธีการของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน จากสูตร KR-20 (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543 : 123) โดยใช้เกณฑ์ความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.70 ขึ้นซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณนี้เท่ากับ 0.86

2.8.3 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณแบบอัตนัย จำนวน 4 ข้อ มาวิเคราะห์หาความยากง่าย (p) และอำนาจจำแนก (r) โดยใช้เกณฑ์ความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.20-0.80 (ล้วน สายยศ, 2539: 184, 186) และอำนาจจำแนก (r) โดยใช้เกณฑ์อำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20-1.00 (ล้วน สายยศ, 2539: 184, 186) โดยได้ค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.48-0.49 และค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.50-0.64

2.8.4 หาค่าความเชื่อมั่น โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543: 123) โดยใช้เกณฑ์ความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป โดยได้ค่าความเชื่อมั่นแบบทดสอบอัตนัย 0.86 จากนั้นเลือกนำมาใช้ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณแบบอัตนัย จำนวน 2 ข้อ

2.8.5 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

3. การสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ โดยมีคำถาม 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2) ด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ และ 3) ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นมีดังนี้

3.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST

3.2 สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามวิธีของ ลิเคอร์ท (Likert) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำนวน 15 ข้อ โดยสอบถาม 3 ด้าน คือ 1) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ 1.1) การจัดการเรียนรู้เป็นลำดับต่อเนื่อง 1.2) นักเรียนสามารถร่วมกิจกรรมและปฏิบัติตามขั้นตอนได้ 1.3) การจัดการเรียนรู้สามารถส่งเสริมให้นักเรียนคิดวิเคราะห์และสามารถแสดงความคิดเห็นได้ 1.4) การจัดการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนตั้งคำถามและตอบคำถามในสิ่งที่นักเรียนต้องการคำตอบ และ 1.5) การจัดการเรียนรู้สร้างเสริมทักษะการอ่านของนักเรียนมากยิ่งขึ้น 2) ด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ 2.1) นักเรียนชื่นชอบการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST 2.2) นักเรียนมีความพึงพอใจในการร่วมกิจกรรมกับเพื่อน 2.3) นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนได้ 2.4) ครูสามารถช่วยเหลือและให้คำปรึกษานักเรียนได้อย่างทั่วถึง และ 2.5) ครูใกล้ชิดและมีความเป็นมิตรกับนักเรียน และ 3) ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ 3.1) นักเรียนมีวิจารณญาณในการอ่านสื่อออนไลน์เพิ่มมากขึ้น 3.2) นักเรียนได้พัฒนาความสามารถด้านการอ่านและมีจุดมุ่งหมายในการอ่าน 3.3) นักเรียนมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี สามารถทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้ 3.4) นักเรียนมีทักษะการคิด กล้าแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ และ 3.5) นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากการจัดการเรียนรู้ไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน โดยมีเกณฑ์การกำหนดค่าระดับความคิดเห็น ดังนี้

ระดับ	5	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
ระดับ	4	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
ระดับ	3	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
ระดับ	2	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
ระดับ	1	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

สำหรับการให้ความหมายค่าที่วัดได้ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการให้ความหมายซึ่งพัฒนามาจากแนวคิดของเบสท์ (Best) จากหนังสือคู่มือการสร้างเครื่องมือวัดคุณลักษณะด้านจิตพิสัยของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักทดสอบทางการศึกษา (2543: 47-77) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.50 - 5.00	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.50 - 4.49	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
ค่าเฉลี่ย	2.50 - 3.49	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.50 - 2.49	หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 - 1.49	หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด

3.3 เสนอแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้อง

3.4 เสนอแบบแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST ต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม และจุดประสงค์ คำนวณได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objection Congruence: IOC) ทุกข้อมีค่าเท่ากับ 1.00

3.5 นำแบบสอบถามความคิดเห็นไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทดสอบก่อนเรียนกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านสื่อออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณ

2. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านสื่อออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST

3. ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ และอัตนัย 2 ข้อ

4. ผู้วิจัยให้นักเรียนทำแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST

5. นำผลการทดสอบก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ และผลการทำแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST มาวิเคราะห์โดยกระบวนการทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์การอ่านสื่อออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณ จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านสื่อออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณโดยใช้การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ วิเคราะห์ความแตกต่างโดยทดสอบค่าที (t-test) แบบ dependent

3. วิเคราะห์ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST จากแบบสอบถามโดยใช้ค่าสถิติ คือ ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST

ความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการพัฒนาความสามารถในการอ่านสื่อออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST

แบบทดสอบ	การทดสอบ	คะแนนเต็ม	$\overline{X}$	S.D.	ร้อยละ	t	P
ปรนัย	ก่อนเรียน	30	10.50	1.00	35	49.03*	.000
	หลังเรียน	30	25.36	1.34	84.53		
อัตนัย	ก่อนเรียน	10	2.68	1.06	26.8	23.97*	.000
	หลังเรียน	10	8.25	0.84	82.50		
รวม	ก่อนเรียน	40	13.18	1.56	32.95	47.67*	.000
	หลังเรียน	40	33.61	1.64	84.03		

*P < .05

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนการทดสอบของกลุ่มทดลองก่อนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.18 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.56 หลังการจัดการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 33.61 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.64 และผลการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการทดสอบพบว่า ค่า t เท่ากับ 47.67 ค่า p เท่ากับ .000 แสดงให้เห็นว่า ความสามารถด้านการอ่านสื่อออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ ความคิดเห็นของนักเรียนระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST พบว่า ระดับความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST โดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.65, S.D. = 0.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ลำดับที่ 1 คือ ด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ นักเรียนแสดงความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.70, S.D. = 0.48) รองลงมา คือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ นักเรียนแสดง

ความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.66, S.D. = 0.48) และลำดับสุดท้าย คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นักเรียนแสดงความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.56, S.D. = 0.57)

อภิปรายผล

งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การอ่านสื่อออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST” สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่าความสามารถด้านการอ่านสื่อออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.1 การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจ ผู้อ่านเกิดการเรียนรู้เพิ่มเติม แยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น ตีความ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าสิ่งที่อ่านได้ ดังที่ Barkhuizen (2002: 19-28) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST เป็นการอ่านวิธีหนึ่งที่สามารถพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้ เพราะผู้อ่านสามารถวิเคราะห์การอ่านแสดงความคิดเห็น และประเมินค่าสิ่งที่อ่านได้ โดยประมวลความรู้ทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่อ่าน จากบริบทประสบการณ์และแนวคิดของผู้อ่านประกอบ โดยผู้วิจัยได้กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้ 1) ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ ใฝ่เรียน โดยการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นที่นักเรียนให้ความสนใจและการใช้คำถามหลากหลายประกอบการสนทนา ซึ่งเป็นการเริ่มต้นการสอนด้วยวิธี QUEST คือ จุดประกายคำถาม Q (Question) 2) ขั้นสอน ประกอบด้วย รูปแบบการสอน 5 ประการ ได้แก่ 2.1 จุดประกายคำถาม Q (Question) นักเรียนเป็นผู้กำหนดคำถามหรือข้อสงสัยจากเรื่องที่อ่านมีความเข้าใจในบทอ่าน 2.2 จุดอ่อน U (Unhappy) ประเด็นที่ขัดแย้งหรือสิ่งที่นักเรียนเห็นต่างไปจากเรื่อง 2.3 จุดยอดเยี่ยม E (Excellent, Excited) นักเรียนสามารถบอกความรู้สึกที่ยอดเยี่ยม ตื่นเต้น เติมเต็มความรู้และแนวคิดได้ 2.4 จุดแข็ง S (Strength) นักเรียนสามารถวิเคราะห์ข้อดีของเรื่องที่อ่าน 2.5 จุดหลัก T (Theme) นักเรียนสามารถบอกสาระสำคัญ ข้อความหลักหรือแก่นของเรื่องที่อ่าน และ 3) ขั้นสรุป เป็นการสรุปผลการจัดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด และเป็นการทบทวน จุดหลัก T (Theme) เพื่อเป็นการทบทวน ตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน และเปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถสอบถามหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพิ่มเติมได้

1.2 การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้ โดยการตั้งคำถาม คือ Q (Question) เพราะนักเรียนได้ฝึกการอ่าน สังเกต พิจารณาเรื่องที่อ่าน ตลอดจนสามารถเชื่อมโยงข้อมูลกับความคิดของตนและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่นได้ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามให้กับนักเรียนในเบื้องต้นเพื่อเป็นแนวทางให้นักเรียนมองเห็นแนวทางและนำไปประยุกต์ใช้ในการฝึกการตั้งคำถามด้วยตนเอง ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้นักเรียนเข้าใจเรื่องที่อ่านมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับทิศนา แขมมณี (2547: 401) ได้กล่าวว่า บลูม (Bloom) ได้จัดจุดมุ่งหมาย

ทางการศึกษาไว้ 3 ด้าน คือ ด้านพุทธพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย ซึ่งในด้านพุทธพิสัย (Congnitive Domain) นั้น บลูมได้จัดระดับจุดมุ่งหมายตามระดับความรู้จากต่ำไปสูงไว้ 6 ระดับ คือ ระดับความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินผลซึ่งผู้สอนสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการตั้งคำถาม เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดในระดับที่สูงขึ้นไปเรื่อย ๆ เช่น เมื่อถามคำถามแล้วพบว่า ผู้เรียนมีความรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งแล้ว ผู้สอนควรตั้งคำถามในระดับที่สูงขึ้น คือระดับความเข้าใจ หรือถ้าผู้เรียนมีความเข้าใจแล้ว ผู้สอนควรตั้งคำถามในระดับที่สูงขึ้นไปอีก

นอกจากนั้นการค้นหาจุดอ่อน U (Unhappy) คือ ความรู้สึกไม่มีความสุขกับสิ่งใดจากเรื่องที่อ่าน ซึ่งเป็นพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการอ่านอย่างมีวิจารณญาณเพราะทำให้นักเรียนมีมุมมองที่เพิ่มมากขึ้นและสามารถกระตุ้นให้เกิดการฝึกคิดได้อย่างหลากหลาย มีเหตุผล สามารถทำให้นักเรียนสามารถเข้าใจเรื่องที่อ่านเพิ่มมากขึ้น คือ สามารถวิเคราะห์ข้อบกพร่องหรือจุดอ่อนของเรื่องที่อ่านได้

การค้นหาจุดยอดเยี่ยม E (Excellent, Excited) คือ มีจุดใดที่เป็นจุดที่เยี่ยมยอดจนทำให้รู้สึกตื่นเต้น น่าสนใจหรือไม่ ซึ่งนักเรียนสามสารถนำความคิดที่ได้จากการอ่านมาประมวลผลร่วมกับความรู้หรือประสบการณ์เดิมของนักเรียนทำให้ครูทราบว่านักเรียนเข้าใจเรื่องที่อ่านมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นทักษะการอ่านขั้นสูงต้องใช้การคิดที่หลากหลาย ครอบคลุม เพื่อการประเมินค่าอย่างมีเหตุผลซึ่งสอดคล้องกับปัทมา วิญญูกูล (2551: 114) ที่กล่าวว่า การให้นักเรียนพยายามคิดให้รอบคอบโดยคิดทั้งจุดดี จุดด้อย จุดที่น่าสนใจ และความรู้สึกที่มีต่อสิ่งนั้น ๆ แทนการยึดติดกับความความคิดด้านเดียว นักเรียนจะสามารถนำความรู้ ความคิดไปใช้ประโยชน์ได้และทำให้มีผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณสูงขึ้นได้

อีกประการหนึ่งที่สำคัญในการอ่านคือการค้นหาจุดแข็ง S (Strength) กล่าวคือจุดแข็งของเรื่องนี้คืออะไร ซึ่งเป็นการประเมินค่าตัดสินเรื่องที่นักเรียนได้อ่านจากกระบวนการคิดวิเคราะห์ ตีความแยกแยะข้อเท็จจริงข้อคิดเห็นของนักเรียน หากนักเรียนสามารถบอกจุดแข็งของเรื่อได้ แสดงว่านักเรียนมีพัฒนาการด้านการอ่าน สอดคล้องกับเตือนใจ คดดี (2554: 22) ที่ได้ให้ความหมายของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง การทำความเข้าใจตัวหนังสือที่ปรากฏด้วยการใช้ความคิด สติปัญญา หลักความจริงมาใช้ไตร่ตรองเรื่องราวอย่างเข้าใจเพื่อพิจารณาสาเหตุของเรื่องราวต่าง ๆ ที่ได้อ่าน ตลอดจนสามารถคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าเรื่องที่อ่านหรือตัดสินเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของเรื่องที่อ่านได้อย่างมีเหตุผล

สิ่งที่สำคัญในการอ่านคือ จุดหลัก T (Theme) คือ หัวข้อที่สำคัญที่สุดในบทความหรือเรื่องที่อ่านคืออะไร หากนักเรียนสามารถวิเคราะห์หรือประเมินค่าว่าส่วนใดของเรื่องที่อ่านเป็นจุดหลักหรือแก่นของเรื่องสามารถเสนอแนะแนวคิดที่เป็นประโยชน์ แสดงว่านักเรียนมีความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งสอดคล้องกับภาณุพงศ์ แสงดี (2549: 18) ที่สรุปความหมายของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณไว้ว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง การอ่านที่ผู้อ่านต้องใช้ความสามารถในการจำแนกข้อเท็จจริงและความคิดเห็น การลำดับเรื่อง การจับใจความสำคัญของเรื่อง การทำนายสิ่งที่จะเกิดขึ้นล่วงหน้าจากการอ่าน การสรุปความ การเข้าใจจุดหมาย ทัศนคติและลีลา การนำเสนอของผู้เขียนและการประเมินเรื่อง

สิ่งที่สำคัญในการอ่านอีกประการหนึ่ง คือ การเลือกเรื่องหรือบทอ่านให้นักเรียน จากการวิจัยพบว่า นักเรียนให้ความสนใจ ความร่วมมือ รู้สึกชื่นชอบการอ่านเพิ่มมากขึ้น ได้แก่ ประเภทของเรื่องหรือบทอ่านที่ใช้ คือ ผู้วิจัยเลือกการอ่านสื่อออนไลน์ ซึ่งเป็นสื่อที่ทันสมัยและอยู่ในความสนใจของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับจันทนา ทองประยูร (2552: 65) ที่ได้ให้ความสำคัญของสื่อออนไลน์ไว้ว่า เป็นข้อมูลเพื่อให้ผู้อ่านสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติม หรือเข้าไปยังแหล่งข้อมูลอื่นได้ตามความต้องการ ให้มีทางเชื่อมโยงไปยังฐานข้อมูลอื่นที่หลากหลาย โดยไม่จำกัดตำแหน่งรวมทั้งการมีปฏิสัมพันธ์ในทันที เพราะในปัจจุบันนักเรียนให้ความสนใจสื่อออนไลน์เพิ่มมากขึ้น สามารถเข้าถึงได้ตามความต้องการของผู้ใช้บริการ สะดวก รวดเร็วและหลากหลาย จึงทำให้นักเรียนให้ความตื่นตัว ตื่นเต้น ท้าทายในการอ่านและรู้สึกว่าการอ่านเป็นเรื่องใกล้ตัว อยู่ในชีวิตประจำวันของตนเอง

2. ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST โดยภาพรวม นักเรียนมีระดับความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่านักเรียนแสดงความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ เป็นลำดับที่ 1 รองลงมา คือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นลำดับสุดท้าย

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ประเด็นนักเรียนสามารถร่วมกิจกรรมและปฏิบัติตามขั้นตอน นักเรียนเห็นด้วยระดับมากที่สุดเป็นลำดับที่ 1 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม และนักเรียนสามารถปฏิบัติตามสิ่งที่ครูกำหนดได้ สามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนตั้งคำถามและตอบคำถามในสิ่งที่นักเรียนต้องการคำตอบ การจัดการเรียนรู้สร้างเสริมทักษะการอ่านของนักเรียนมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ Barkhuizen (2002: 22) ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST เป็นโครงร่างที่ชี้เป้าหมายให้แก่นักเรียนในภาพรวมของจุดประสงค์ในการตั้งคำถามนำ คือการที่ได้นำนักเรียนไปสู่ความเข้าใจที่เป็นที่พึงพอใจ การประเมินผลและความซาบซึ้งต่อบทความ สามารถส่งเสริมให้นักเรียนคิดวิเคราะห์และสามารถแสดงความคิดเห็นได้

ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ประเด็นนักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากการจัดการเรียนรู้ไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน นักเรียนเห็นด้วยระดับมากที่สุดเป็นลำดับที่ 1 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนสามารถพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เกิดทักษะการคิด กล้าแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ มีวิจารณญาณในการอ่านสื่อออนไลน์เพิ่มมากขึ้น เพราะผ่านกระบวนการฝึกอ่าน คิด มีจุดมุ่งหมายในการอ่าน และกล้านำเสนอความคิดเห็นของตนเอง แสดงว่านักเรียนสามารถร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นได้ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

ด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ประเด็นครูใกล้ชิดและมีความเป็นมิตรกับนักเรียน นักเรียนเห็นด้วยระดับมากที่สุดเป็นลำดับที่ 1 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นของตนและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการร่วม

กิจกรรมโดยมีครูให้คำแนะนำ คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด ซึ่งสอดคล้องกับชัยอนันต์ สมุทวณิช (2543: 16-17) ที่กล่าวถึงความสำคัญของบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ว่า การสร้างบรรยากาศที่ท้าทาย สามารถกระตุ้นและสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความอยากรู้อยากเห็น อยากแก้ปัญหา และอยากแสวงหาคำตอบ

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่เห็นว่ามีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและการศึกษาครั้งต่อไป ซึ่งประกอบด้วย ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 ครูต้องอธิบายการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST ให้นักเรียนเข้าใจและเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามข้อสงสัยต่าง ๆ ก่อนการจัดการเรียนรู้ เป็นที่ปรึกษาคอยให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิดเพื่อที่นักเรียนจะได้มีจุดมุ่งหมายในการอ่าน กระตุ้นความคิดของนักเรียนและสร้างเสริมให้นักเรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

1.2 คำถามที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST สามารถใช้แนวคำถามได้หลากหลายแนวทาง แต่เพื่อเป็นการส่งเสริมการฝึกความคิดการแสดงความคิดเห็นของนักเรียน ควรเป็นคำถามปลายเปิด เพราะการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST เป็นการส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียน ครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นได้อย่างหลากหลาย เพื่อให้การแสดงความคิดเห็นของนักเรียนเกิดประโยชน์สูงสุด มีเหตุผล สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน โดยครูสามารถให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม

1.3 การเลือกเนื้อหาจากสื่อออนไลน์ควรเลือกให้สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน มีความยากง่ายที่เหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียน และมีข้อมูลที่ถูกต้อง โดยพิจารณาควบคู่ไปกับความเหมาะสมในการจัดการเรียนรู้และทักษะการอ่านที่ครูต้องการให้เกิดกับนักเรียน ได้แก่ การอ่านเพื่อความเข้าใจ การตีความ การแยกแยะข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็น การอ่านวิเคราะห์ วิจารณ์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 สามารถนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST ไปทดลองใช้กับนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ ได้ตามความเหมาะสม เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านในระดับต่าง ๆ

2.2 สามารถนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST ไปประยุกต์ใช้กับการอ่านประเภทต่าง ๆ เช่น วรรณคดี หนังสือพิมพ์ และสามารถนำไปบูรณาการกับรายวิชาอื่น ๆ ได้ เช่น รายวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม ศาสนาและวัฒนธรรม รายวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เป็นต้น

สรุป

จากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST ในข้างต้นนั้นชี้ให้เห็นว่า ในการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST นั้น เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่สามารถใช้ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณได้ ซึ่งเป็นวิธีที่สามารถที่จะยืดหยุ่นได้ คือ ไม่จำเป็นที่จะต้องเรียงตามลำดับขั้นตอน หรือ ใช้ QUEST ครบทุกขั้นตอน

ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของบทที่ได้อ่าน และเมื่อใช้ควบคู่ไปกับการอ่านสื่อออนไลน์ยิ่งเพิ่มความน่าสนใจด้วย จากงานวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การอ่านสื่อออนไลน์อย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST พบว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST สามารถทำให้นักเรียนพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธี QUEST ในระดับมากที่สุด จึงเหมาะสมที่จะนำไปใช้ประกอบการจัดการเรียนรู้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา.

จันทนา ทองประยูร. (2552, ตุลาคม). การหลอมรวมหนังสือพิมพ์กับสื่อออนไลน์. **วารสารนิเทศศาสตร์**, **1**, 59-72

ชัยอนันต์ สมุทวณิช. (2543). **รายงานการวิจัยเรื่อง ระบบบริหารจัดการเพื่อการจัดสรรทรัพยากรสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ที่สอดรับกับ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.** กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

ชาญชัย หมันประสงค์. (2556). **การศึกษาผลสัมฤทธิ์การอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยวิธีวิทยาศาสตร์.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ณฐนน แก้วกันจร. (2553). **การเปรียบเทียบความสามารถทางการอ่านอย่างมีวิจารณญาณกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนด้วยวิธีวิทยาศาสตร์กับวิธีสอนอ่านแบบปกติ.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.

เตือนใจ คดดี. (2554). **การพัฒนาความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยของจอห์น สจ๊วต มิลล์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ทิศนา แขมมณี. (2547). **ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ** (พิมพ์ครั้งที่ 3)**.** กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช**.**

ปัทมา วิญญูกูล. (2551). **การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ใช้วิธีสอนตามแนวคิดหมวกหกใบกับวิธีสอนตามแนวคิดของสเตอร์นเบอร์ก.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์** (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ภาณุพงศ์ แสงดี. (2549). **ผลการใช้วิธีวิทยาศาสตร์พัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

มาเรียม นิลพันธุ์. (2553). **วิธีวิจัยทางการศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 5). นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สิรินารถ ธารา. (2557). **การพัฒนากิจกรรมการอ่านเน้นภาระงานเพื่อเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์การอ่านภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

Barkhuizen, G. (2002, December). The QUEST for an approach to guided critical reading and writing. **Prospect, 17**, 19-28.

Vygotsky, L. S. (1987). **The collected works of L S Vygotsky, Vol 1**. New York: Plenum Press.

(Received: 12/07/2018 Revised: 14/08/2018 Accepted: 15/08/2018)

การใช้กิจกรรมการเล่านิทานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

USING STORYTELLING ACTIVITIES TO ENHANCE THE ENGLISH LISTENING ABILITY OF GRADE 6 STUDENTS

พรพิหค พูนใจสม / PORNPIHOK POONJAISOM [1]
กันต์ดนัย วรจิตติพล / KANDANAI WORAJITTIPHON [2]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานภาษาอังกฤษ และ 2) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเล่านิทานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษ ประชากรในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดช่องลาภ (โชคลาภประชาพัฒนา) จำนวน 17 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมเล่านิทาน จำนวน 7 แผน 2) แบบทดสอบวัดความสามารถในการฟังก่อนและหลังเรียน 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเล่านิทาน 4) แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเล่านิทาน และ 5) แบบสังเกตพฤติกรรมระหว่างการทำกิจกรรมของนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทาน มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน คิดเป็นร้อยละ 55

2. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเล่านิทานโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

จากการสัมภาษณ์และการสังเกต พบว่า นักเรียนมีความชื่นชอบและรู้สึกสนุกสนานในการทำกิจกรรมเล่านิทาน และมีความเห็นว่ากิจกรรมเหล่านี้ช่วยฝึกทักษะการฟังได้ดี

คำสำคัญ: การเล่านิทานภาษาอังกฤษ, การฟังภาษาอังกฤษ, นักเรียนชั้นประถมศึกษา

---

[1] นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

[2] อาจารย์ ดร. สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

ABSTRACT

This research aimed to study: 1) the English listening ability of students who had participated in English storytelling activities; and 2) the attitude of students towards the storytelling activities which were designed to enhance their English listening ability. The research population was 17 grade 6 students at Wat Chonglap (Choklarp Pracha Pattana) School in the second semester of the academic year 2018. The research instruments constructed by the researcher were: 1) 7 storytelling activity lesson plans; 2) pre- and post-listening ability tests; 3) a questionnaire of students' attitude towards the storytelling activities; 4) an interview form for students' opinion on the storytelling activities, and 5) an observation form for the students' behavior while participating in the activities. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, and inductive data analysis.

The findings of this research were:

1. The students' English listening ability after learning through the storytelling activities was higher than that of before learning at the percentage of 55.

2. Overall, the students' attitude towards learning through the storytelling activities was at the highest level.

The interview and observation revealed that the students liked and enjoyed the storytelling activities. They also believed that these activities were helpful listening practices.

Keywords: English storytelling, English listening, primary school student

บทนำ

ศตวรรษที่ 21 เป็นศตวรรษแห่งการเปลี่ยนแปลงทุก ๆ ด้านอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและการดำเนินชีวิต รวมถึงการศึกษาที่ต้องพัฒนาให้ทันโลกยุคปัจจุบัน ซึ่งทักษะสำคัญที่มนุษย์ต้องเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มีทักษะหลักที่จำเป็น 3 ทักษะ คือ ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม (learning and innovation skills) ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อเทคโนโลยี (information, media and technology skills) และทักษะด้านชีวิต และการทำงาน (life and career skills) (จิราพร พากร, 2557: ออนไลน์) โดยในศตวรรษนี้ สารสนเทศเกี่ยวกับความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเศรษฐกิจส่วนใหญ่เป็นภาษาอังกฤษแทบทั้งสิ้น (Sabina, 2016: 80-85) นอกจากนี้ประเทศไทยเป็นหนึ่งในสมาชิกอาซียนซึ่งใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางในการติดต่อสื่อสาร และประเทศไทยยังเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาไปสู่ไทยแลนด์ 4.0 ที่เน้นการใช้นวัตกรรม ซึ่งเนื้อหาข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัยในปัจจุบันนั้นส่วนใหญ่เป็นภาษาอังกฤษเช่นกัน

การเรียนการสอนภาษาอังกฤษถือว่ามีความสำคัญมาก ผู้ที่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้จะมีโอกาสในการทำงาน หรือโอกาสทางการศึกษาหาความรู้มากกว่าคนอื่น (Indramavan, 2013: 19-22) อย่างไรก็ตาม ทักษะภาษาอังกฤษของคนไทยยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำ เช่น ผลคะแนนการทดสอบความรู้ระดับชาติ O-NET ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ยังต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ยที่กำหนดในทุกปี ดังเช่น ผลการทดสอบ O-NET ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งผู้วิจัยสอนอยู่นั้น พบว่า ในปีการศึกษา 2559 ได้คะแนนเฉลี่ย 31.25 ซึ่งต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ และผลการทดสอบในปี 2560 ได้คะแนนเฉลี่ย 27.50 ซึ่งต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศเช่นกัน (สถาบันทดสอบการศึกษาแห่งชาติ, 2560: ออนไลน์)

ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ประกอบด้วย 4 ทักษะ คือ ทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน ทักษะการฟังถือว่าเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญทักษะหนึ่ง และเป็นทักษะแรกที่สำคัญในการเรียนรู้ไปสู่ทักษะการพูด การอ่าน และการเขียนต่อไป (Moussa, Ayres & Sweller, 2012: 391) อย่างไรก็ตาม ทักษะการฟังถือว่าเป็นทักษะที่ยากและเป็นปัญหาทักษะหนึ่ง ดังเช่น นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดช่องลาภ (โชคลาภประชาพัฒนา) ซึ่งผู้วิจัยปฏิบัติงานสอนอยู่นั้น ส่วนใหญ่มีทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษอยู่ในระดับต่ำ โดยการสังเกตและสอบถามจากผู้เรียน พบว่า สาเหตุดังกล่าวเกิดจากการฟังภาษาอังกฤษไม่เข้าใจ จึงทำให้ไม่สามารถสนทนาโต้ตอบโดยใช้ภาษาอังกฤษได้ นอกจากนี้ผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ดังกล่าวข้างต้น ยังพบว่านักเรียนมีคะแนนในวิชาภาษาอังกฤษต่ำกว่าเกณฑ์เฉลี่ย ไม่ผ่านตัวชี้วัดตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักเรียนโดยเริ่มจากทักษะการฟัง ซึ่งเป็นทักษะรับสารอันเป็นพื้นฐานการเรียนรู้ คำศัพท์ สำนวน โครงสร้างภาษา ตลอดจนการออกเสียงในภาษาที่สอง ซึ่งถือเป็นข้อมูลทางภาษา (input) หรือความรู้ที่ผู้เรียนจำเป็นต้องสั่งสมเพื่อสามารถใช้ในการผลิตภาษาสื่อสารได้ (Hadfield & Hadfield, 2012: 10) ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะจากงานวิจัยของชื่นจิตร ว่องวชิราพาณิชย์ และเฉลิมชัย วิโรจน์วรรณ (2556: 22) ที่ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้ภาพประกอบการสอนของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ พบว่า ในการพัฒนาการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของผู้เรียนนั้น ผู้สอนควรเริ่มจากทักษะการฟังก่อน แล้วจึงพัฒนาไปสู่ความสามารถด้านทักษะการพูดและทักษะอื่น ๆ ต่อไปตามลำดับ โดยการพัฒนาทักษะการฟังนั้นทำได้หลายรูปแบบ เช่น ดลวรรณ พวงวิภาต (2554: 4) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความคงทนเรื่องคำศัพท์ภาษาอังกฤษจากการเรียนโดยใช้หนังสือนิทานอิเล็กทรอนิกส์ และพบว่านิทานดังกล่าวทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะภาษาที่คงทนเพิ่มขึ้น โดยให้ข้อเสนอแนะว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษควรมีความหลากหลาย และเป็นกิจกรรมที่สามารถสร้างสถานการณ์การสื่อสาร โดยควรเน้นการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการทางความคิดให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน เช่น การใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีสีสัน สื่อเสียง นิทาน รวมถึงแบบฝึกทักษะต่าง ๆ เป็นต้น จากผลงานวิจัยของดลวรรณ พวงวิภาต (2554) ข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจนำนิทานมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้วิธีการ

เล่านิทานจากผู้สอนโดยตรง และให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้อย่างหลากหลาย โดยเลือกนิทานที่มีเนื้อหาเหมาะสมกับวัยและพื้นฐานความรู้ของนักเรียน

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับนิทาน นิทาน หมายถึง การเล่าเรื่องปากต่อปากเรื่อยมา เป็นการเล่าเรื่องสืบต่อกันมาช้านาน เป็นวรรณกรรมปากเปล่า (oral literature) เป็นการเล่าเรื่องราวตั้งแต่ยังไม่มีการเขียนหรือการพิมพ์เกิดขึ้น จึงมักจะขึ้นต้นด้วยคำว่า กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว (Once upon a time) โดยเนื้อหาในนิทานมักจะเป็นเรื่องราวเหนือธรรมชาติ มีอภินิหารต่าง ๆ เกิดขึ้น เพื่อให้เนื้อเรื่องมีความน่าสนใจ น่าติดตามมากยิ่งขึ้น (ฉวีวรรณ คูหาภินันท์, 2545: 1-2) นอกจากนิทานมีประโยชน์ในการฟังเพื่อความบันเทิงแล้ว Ellis (1995: 21-22) ให้ข้อคิดเห็นว่า นิทานยังสามารถนำมาจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนการสอนได้ เช่น การเล่านิทานเพื่อส่งเสริมทักษะการฟังและการพูด ซึ่งจะช่วยส่งเสริมทักษะการอ่านและการเขียน รวมถึงการเรียนรู้โครงสร้างไวยากรณ์ทางภาษาได้ นอกจากนี้นิทานยังสอดแทรกวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาและข้อคิดคุณธรรมด้วย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้นิทานในการพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษนั้น พบว่านิทานมีความเหมาะสมและสามารถนำไปเป็นสื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมทักษะด้านต่าง ๆ ให้กับนักเรียนได้ เช่น กรรณิกา สุ่มมาตย์ (2556) ได้พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้หนังสือนิทานภาษาอังกฤษประกอบภาพ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งแสดงให้เห็นว่านิทานมีความเหมาะสมในการนำมาจัดกิจกรรมการเรียนให้กับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา และจิราภรณ์ วิญญูกูล (2558) ได้ศึกษาการใช้กิจกรรมการเล่านิทานภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาทักษะการฟังและการพูด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการเล่านิทานจากครูผู้สอนภาษาอังกฤษที่เป็นคนไทย พบว่า นักเรียนมีความสนใจและสนุกสนานในการเรียน สามารถเข้าใจเนื้อหาการเรียนได้ นอกจากนี้ยังมีผลการวิจัยในต่างประเทศเกี่ยวกับการใช้นิทานเป็นสื่อในการเรียนรู้ เช่น Safdarian (2013) ได้ศึกษาการใช้นิทานเพื่อพัฒนาความรู้พื้นฐานของผู้ที่เรียนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศในประเทศสาธารณรัฐอิสลามอิหร่าน สรุปได้ว่า โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น คือ โรงเรียนที่เลือกใช้สื่อประเภทนิทานในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยผู้สอนซึ่งเป็นเจ้าของภาษานิทาน จากผลงานวิจัยทั้งสามข้างต้น สรุปได้ว่า กิจกรรมนิทานมีส่วนช่วยพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของผู้เรียนได้ ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจนำนิทานมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยการวิจัยในครั้งนี้ นอกจากผู้เรียนจะได้ฟังการเล่านิทานภาษาอังกฤษจากครูผู้สอนที่เป็นคนไทยแล้ว ผู้เรียนจะได้ฟังการเล่านิทานจากแผ่นเสียงเจ้าของภาษาด้วย เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฟังสำเนียงการออกเสียงจากเจ้าของภาษาที่ถูกต้อง อันจะช่วยพัฒนาทักษะการฟังเพื่อความเข้าใจต่อไป

นอกจากนี้ งานวิจัยเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการฟัง ได้ให้ข้อเสนอแนะว่าสื่อการเรียนรู้นั้นมีส่วนช่วยให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพได้ เช่น อารีญา เชี่ยวจอหอ (2551) ได้ศึกษาการใช้กิจกรรมการเล่าเรื่อง เพื่อเพิ่มความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยสรุปได้ว่า กิจกรรมการเล่าเรื่องสามารถพัฒนาทักษะการฟังและทักษะการพูดได้ดี โดยใช้สื่อประเภทนิทานสำหรับเด็กช่วงชั้นที่ 1 ที่มีภาพประกอบ เพราะรูปภาพสามารถกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนได้

ในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงใช้สื่อรูปภาพจากหนังสือนิทานในการเล่าเรื่อง และยังใช้สื่อหุ่นมือประกอบการเล่านิทาน เพื่อดึงดูดความสนใจ และส่งเสริมความเข้าใจในเนื้อเรื่องของนิทานให้แก่ผู้เรียน และนอกจากกิจกรรมการเล่าเรื่องแล้ว งานวิจัยนี้ยังเพิ่มกิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ ที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้คำศัพท์ ความเข้าใจในเนื้อเรื่อง และทักษะการพูดให้ผู้เรียนได้ฝึกฝน หลังจากที่ฟังนิทานจากแผ่นเสียงเจ้าของภาษาและครูแล้ว

อย่างไรก็ตาม มีผู้วิจัยที่กล่าวถึงข้อจำกัดของการใช้นิทานเป็นสื่อในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น Hsu (2015: 13-25) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับอนุบาลของครูโดยใช้การเล่านิทานภาษาอังกฤษสำหรับเด็กอนุบาล พบว่า ผู้เรียนบางคนไม่มีสมาธิในการฟัง ไม่สนใจกิจกรรม ต่อต้านการฟังนิทาน ซึ่งมาจากการใช้นิทานที่มีเนื้อหาง่ายเกินไปสำหรับผู้เรียนที่มีพื้นฐานภาษาดี หรือการจัดกิจกรรมระหว่างการฟังที่ไม่ดึงดูดความสนใจ เพราะผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างระหว่างบุคคล คือ มีทั้งนักเรียนที่เรียนเก่งและนักเรียนที่เรียนอ่อน ทำให้นักเรียนที่เรียนเก่งไม่สนใจนิทานที่มีเนื้อหาง่ายเกินไป ซึ่งในทางตรงกันข้าม หากผู้สอนจัดกิจกรรมโดยใช้นิทานที่มีเนื้อหายากเกินไปสำหรับนักเรียนที่เรียนอ่อน จะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกไม่อยากเรียน สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้นิทานอีสปที่มีวงศ์คำศัพท์และเนื้อหาที่เหมาะสมกับนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 และให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นโดยตอบแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนต่อกิจกรรม และผู้วิจัยได้ใช้แบบสังเกตพฤติกรรมด้านการฟัง เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการศึกษาพัฒนาการในการเรียนของผู้เรียนด้วย เหตุผลที่ผู้วิจัยเลือกใช้นิทานอีสปนั้นเพราะเป็นนิทานที่มีคติสอนใจที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตแก่นักเรียน และตัวละครในนิทานคือสัตว์ต่าง ๆ ซึ่งมีความน่าสนใจและเหมาะกับวัยของนักเรียน

จากเหตุผลที่กล่าวมา ผู้วิจัยมีความสนใจนำนิทานมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้เน้นจัดกิจกรรมที่มีความหลากหลาย โดยมีทั้งกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้คำศัพท์ ความเข้าใจในเนื้อเรื่อง และทักษะการพูด มีทั้งกิจกรรมที่ง่ายและยากเพื่อให้สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคลและความรู้พื้นฐานของนักเรียน เช่น การพูดบรรยายภาพ การเรียงลำดับเหตุการณ์ การเขียนตามคำบอก บทบาทสมมติ เป็นต้น และผู้เรียนจะได้ฟังการเล่านิทานจากแผ่นเสียงเจ้าของภาษาอังกฤษด้วย เพื่อเป็นการฝึกฝนให้เกิดความคุ้นเคยกับสำเนียงเจ้าของภาษา อันจะส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการออกเสียงและทักษะการพูดในอนาคต นอกจากนี้ ผู้เรียนจะได้ฟังการเล่านิทานโดยผู้วิจัยซึ่งเป็นครูของผู้เรียนด้วย เพื่อช่วยส่งเสริมความเข้าใจในเนื้อหาของนิทานที่ได้ฟัง ผลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดช่องลาภ (โชคลาภประชาพัฒนา) ในการพัฒนาทักษะการฟัง อันเป็นทักษะเบื้องต้นที่สำคัญทักษะหนึ่งในการสื่อสารของผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้กิจกรรมเล่านิทานภาษาอังกฤษ

2. ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้กิจกรรมการเล่านิทานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษ

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดช่องลาภ (โชคลาภประชาพัฒนา) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 จำนวน 17 คน นักเรียนเหล่านี้กำลังเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษเสริม รหัสวิชา 16102 โดยเป็นรายวิชาที่กำหนดให้เรียนจำนวน 2 คาบ ต่อสัปดาห์ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โดยนักเรียนกลุ่มนี้เรียนวิชาภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ และเริ่มเรียนภาษาอังกฤษตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เวลาที่ใช้ในการทดลอง คือ 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบเรียน รวมทั้งสิ้น 16 คาบ

สำหรับตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ตัวแปรต้น คือ กิจกรรมการเล่านิทาน และตัวแปรตาม คือ ความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษ และความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมเล่านิทานภาษาอังกฤษ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่

1. แผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาอังกฤษเพิ่มเติม เรื่อง Aesop's Fables เป็นแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานภาษาอังกฤษ โดยใช้นิทานอีสป จำนวน 6 แผน ผู้วิจัยเลือกใช้นิทานอีสปในการวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากนิทานอีสปเป็นเรื่องเล่าที่ให้คติสอนใจที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตแก่ผู้เรียน มีภาพการ์ตูนประกอบสวยงามน่าสนใจ และมีแผ่นเสียงการเล่านิทานจากเจ้าของภาษาประกอบ นิทานที่เลือกใช้มี จำนวน 6 เรื่อง ซึ่งแปลโดย ชุติมา อารียะธนวัลย์ และอาภาพรรณ โฆสิตาภา (2553) ได้แก่ 1) The Fox and the Crow 2) The Fox and the Woodcutter 3) The Oak and the Reed 4) The Rose and the Amaranth 5) The Wind and the Sun และ 6) The Ax and the Trees นิทานเหล่านี้มีความยากง่าย เหมาะสมกับระดับช่วงชั้นที่ 2 คือ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ซึ่งนิทานแต่ละเรื่องมีการใช้โครงสร้างภาษาที่คล้ายคลึงกัน และใช้วงศ์คำศัพท์ประมาณ 1,050-1,200 คำ ผู้วิจัยใช้วิธีการสอน 3 ขั้นตอน โดยดัดแปลงจากขั้นตอนการสอนการฟังของ Hadfielf & Hadfielf (2012: 80-81) ดังต่อไปนี้

1.1 ขั้นก่อนการฟัง (pre-listening) ในขั้นนี้ ผู้สอนเตรียมความพร้อมผู้เรียนก่อนการฟังนิทาน และให้ผู้เรียนเรียนรู้คำศัพท์ที่สำคัญจากนิทานแต่ละเรื่อง โดยใช้รูปภาพจากนิทานและคำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนตอบ เช่น ถามว่า "What did you see in the picture?" และนักเรียนช่วยกันตอบคำถามจากภาพที่เห็น และช่วยกันออกความคิดเห็นว่านิทานเรื่องนี้ควรมีชื่อเรื่องว่าอะไร หลังจากนั้นครูจึงสอนการออกเสียงคำศัพท์ใหม่โดยใช้บัตรคำศัพท์และภาพ

1.2 ขั้นระหว่างการฟัง (while-listening) ขั้นนี้ผู้เรียนได้ฟังนิทานจากแผ่นเสียงเจ้าของภาษาโดยให้ฟัง 2 รอบ ก่อนการฟัง ครูเขียนคำถามเพื่อวัดความเข้าใจในการฟังบนกระดานหน้าชั้นเรียน เพื่อให้

นักเรียนหาคำตอบระหว่างฟัง ในการฟังรอบแรกให้ฟังเพื่อตอบคำถามทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับเรื่องที่ฟัง เช่น คำถามเกี่ยวกับใจความสำคัญของเรื่องว่า “What should be the title of this story” ส่วนในการฟังรอบที่สองให้ตอบคำถามเกี่ยวกับรายละเอียดของเรื่อง เช่น “How many characters are there in this story? Who are they?” หรือคำถามเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเรื่อง เช่น ตัวอย่างคำถามจากเรื่อง The Fox and the Crow ได้แก่ “What food did the crow find?” “Which animal wanted to take the food from the crow?” “Was it able to take the food from the crow?” “How did it do that?” และคำถามเกี่ยวกับคติธรรมที่ได้จากการฟังนิทาน เช่น “What have you learned from the story?” เมื่อเฉลยคำตอบแล้ว ผู้เรียนจึงได้ฟังการเล่านิทานจากผู้สอนอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้เกิดความเข้าใจเนื้อเรื่องมากยิ่งขึ้น ซึ่งผู้สอนใช้รูปภาพประกอบการเล่าเรื่องและใช้คำถามข้างต้นเพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจเหตุการณ์ต่าง ๆ ในนิทานด้วย

1.3 ขั้นหลังการฟัง (post-listening) ในขั้นสุดท้ายนี้ผู้เรียนทำกิจกรรมทบทวนความรู้คำศัพท์ เช่น กิจกรรม touch the board คือ นักเรียนยืนหันหลังให้กระดานและฟังการออกเสียงคำศัพท์จากผู้สอน และหันกลับไปเลือกคำที่ถูกต้องให้ไวที่สุด โดยในการเรียนนิทานแต่ละเรื่องในแต่ละสัปดาห์จะมีกิจกรรมฝึกคำศัพท์ที่แตกต่างกันไป กิจกรรมสุดท้ายที่ผู้เรียนทำในทุกสัปดาห์จากการทำกิจกรรมคำศัพท์แล้ว คือ บทบาทสมมุติ โดยให้ผู้เรียนทำงานคู่ และเล่นบทบาทเป็นตัวละครในนิทาน โดยใช้ภาพเหตุการณ์ในนิทานและคำศัพท์ที่ได้รับช่วยในการแต่งประโยค หลังจากนั้น ผู้สอนจึงให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบท้ายเรื่อง ซึ่งจะกล่าวถึงรายละเอียดในหัวข้อถัดไป

2. แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อวัดพัฒนาการความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษ เป็นแบบทดสอบ จำนวน 2 ตอน ตอนละ 10 คะแนน รวมเป็น 20 คะแนน ดังนี้

2.1 ตอนที่ 1 เป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบ (multiple choice) และแบบทดสอบเติมคำ (cloze test) จำนวน 10 ข้อ

2.2 ตอนที่ 2 เป็นแบบทดสอบแบบถูก ผิด (true/false) จำนวน 10 ข้อ

แบบทดสอบก่อนและหลังเรียนนี้เป็นแบบทดสอบชุดเดียวกัน โดยผู้วิจัยสุ่มเลือกนิทานหนึ่งเรื่องสำหรับเป็นเนื้อหาในการจัดทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ได้แก่ เรื่อง The Sick Lion เพราะเป็นนิทานอีสปที่มีความยากง่ายของภาษาและวงคำศัพท์ในระดับเดียวกันกับนิทานที่ใช้จัดกิจกรรมทั้ง 6 เรื่อง ดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น ในหัวข้อแผนการจัดการเรียนรู้

3. แบบสอบถามความความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเล่านิทาน ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียน ที่มีผลต่อกิจกรรมการเล่านิทานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการฟัง ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายปิด จำนวน 5 ข้อ

4. แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นที่มีต่อกิจกรรมการเล่านิทาน ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview) และขออนุญาตทำการบันทึกเสียงคำตอบของนักเรียนทุกคน โดยคำถามมีทั้งหมด 7 ข้อ เป็นคำถามเกี่ยวกับความเข้าใจภาษาอังกฤษและประโยชน์จากการฟังนิทาน

5. แบบสังเกตพฤติกรรมระหว่างการทำกิจกรรมของนักเรียน ผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนในระหว่างการทำกิจกรรม และบันทึกพฤติกรรมของผู้เรียนทุกคาบ โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ซึ่งดัดแปลงมาจากลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และอัจฉรา ชำนิประศาสน์ (2545: 131)

วิธีดำเนินการ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยโดยการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) ทดลองกับนักเรียนกลุ่มเดียว มีการทดสอบก่อนและหลังเรียน แสดงตามแบบแผนการวิจัย (research design) ดังนี้

ทดสอบก่อนเรียน	กิจกรรมการเล่านิทาน	ทดสอบหลังเรียน
T1	X	T2

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการวิจัย (research design) ดังนี้

T1 คือ การทดสอบก่อนเรียน

X คือ กิจกรรมการเล่านิทาน

T2 คือ การทดสอบหลังเรียน

ในการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอนใหญ่ ๆ ได้แก่ ขั้นการสร้างเครื่องมือในการวิจัย และขั้นการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ดังนี้

1. ขั้นการสร้างเครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

1.1 ศึกษารายละเอียดโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดช่วงชั้นที่ 2

1.2 สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบท้ายเรื่อง แบบทดสอบท้ายบทเรียน แบบสอบถามความคิดเห็น แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต

1.3 นำเสนอเครื่องมือต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบ ให้คำแนะนำในส่วนที่บกพร่อง คือ ข้อคำถามในแบบสอบถามความคิดเห็นยังไม่ครอบคุมตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

1.4 นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทุกชิ้น ผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะว่า เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี มีการกำหนดกิจกรรมที่หลากหลาย จึงเป็นแผนที่สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ได้ แต่สำหรับแบบทดสอบท้ายบทเรียน ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะว่า ข้อสอบบางข้อใช้สำนวนภาษาอังกฤษในการถามที่ยากเกินไป ไม่เหมาะสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา และสำหรับแบบสอบถามความคิดเห็นให้คำแนะนำว่า มีคำถามบางข้อที่ยาวเกินไป อาจทำให้นักเรียนตีความได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ซึ่งผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบท้ายบทเรียนและแบบสอบถามความคิดเห็นกลับมาแก้ไขปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

1.5 นำเครื่องมือมาวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบและข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (Index of item-objective congruence: IOC) โดยพิจารณาข้อสอบและข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.66-1.00 คือ ความตรงเชิงเนื้อหาที่อยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ ผลการพิจารณา พบว่ามีข้อสอบและข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.66-1.00

1.6 นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 16 คน โรงเรียนวัดหนองพันจันทร์ ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก และมีจำนวนนักเรียนใกล้เคียงกับประชากรวิจัยในครั้งนี้

2. ขั้นการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบเรียน รวมทั้งสิ้น 16 คาบ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ผู้วิจัยได้จัดทำหนังสือแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัยของอาสาสมัครวิจัยสำหรับผู้ปกครองและผู้อยู่ในปกครอง โดยอาสาสมัครวิจัยลงลายมือชื่อและผู้ปกครองลงลายมือชื่อรับทราบและยินยอมให้อาสาสมัครเข้าร่วมการวิจัยได้ ซึ่งมีนักเรียนทุกคนในห้องเรียน จำนวน 17 คน ยินยอมเข้าร่วมการวิจัย

2.2 ผู้วิจัยจัดการปฐมนิเทศผู้เรียน ในสัปดาห์แรกของการทดลอง เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการทดลองในครั้งนี้ โดยใช้เวลา 15 นาที อธิบายขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัยให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยเข้าใจ

2.3 ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน (pre-test) หลังจากการปฐมนิเทศ ซึ่งอยู่ในช่วงเวลาสัปดาห์แรกเช่นกัน เพื่อตรวจสอบความสามารถด้านการฟัง จำนวน 20 ข้อ ใช้เวลา 50 นาที

2.4 ขั้นการสอน ขั้นนี้ใช้เวลา 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบเรียน โดยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 1 แผน ใช้เวลาในการสอน 1 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบเรียน โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสอนตาม 3 ขั้นตอน ดังที่ได้กล่าวไปข้างต้น ได้แก่ ขั้นก่อนการฟัง (pre-listening) ขั้นระหว่างการฟัง (while-listening) และขั้นหลังจากการฟัง (post-listening)

2.5 ผู้เรียนทำแบบทดสอบท้ายเรื่อง หลังจากเรียนกิจกรรมการเล่านิทานในแต่ละเรื่องจบ ซึ่งแบบทดสอบท้ายเรื่องนี้มีจำนวน 10 ข้อ ใช้เวลา 20 นาที

2.6 ผู้เรียนทำแบบทดสอบท้ายบทเรียน (post-test) ในสัปดาห์สุดท้ายของการทดลอง ซึ่งคือสัปดาห์ที่ 8 โดยแบบทดสอบนี้ มีจำนวน 20 ข้อ ใช้เวลา 50 นาที

2.7 ผู้วิจัยทำแบบบันทึกการสังเกต โดยสังเกตและบันทึกพฤติกรรมผู้เรียนระหว่างการทำกิจกรรมในสัปดาห์ที่ 2-6

2.8 ผู้วิจัยให้ผู้เรียนทำแบบสอบถามความคิดเห็น เพื่อวัดความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อกิจกรรมการเล่านิทาน ในสัปดาห์สุดท้ายของการทดลอง (สัปดาห์ที่ 8)

2.9 ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้เรียนโดยใช้แบบสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อกิจกรรมการเล่านิทาน ในสัปดาห์สุดท้ายของการทดลอง (สัปดาห์ที่ 8)

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การใช้กิจกรรมเล่านิทานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปรากฏผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ดังนี้

1. คะแนนความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษของผู้เรียน พบว่า ความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษของผู้เรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทาน มีคะแนนเฉลี่ยการฟังหลังเรียนสูงขึ้น โดยคิดเป็นร้อยละ 55 ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยของคะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนเพื่อวัดความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษ

คะแนนความสามารถด้านการฟัง	**คะแนนแบบทดสอบ**	**ร้อยละ**	μ	σ
ก่อนเรียน	20	25.30	5.06	1.76
หลังเรียน	20	80.30	16.06	1.78
ผลต่างคะแนนเฉลี่ย	20	55.00	11	

* *มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นอกจากนี้ ในการทำแบบทดสอบท้ายเรื่องหลังจากการเรียนโดยกิจกรรมการเล่านิทานแต่ละบทจบ พบว่า นักเรียนมีพัฒนาการความเข้าใจการฟังเพิ่มขึ้นตามลำดับ โดยมีคะแนนเฉลี่ยในแบบทดสอบท้ายเรื่องที่ 1 คือ 4.06 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 40.60 และมีคะแนนเฉลี่ยในแบบทดสอบท้ายเรื่องที่ 6 คือ 8.82 จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 88.20 ตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลคะแนนแบบทดสอบท้ายเรื่อง ด้านความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษของผู้เรียน

ค่าเฉลี่ย/ร้อยละ	แบบทดสอบที่ 1	แบบทดสอบที่ 2	แบบทดสอบที่ 3	แบบทดสอบที่ 4	แบบทดสอบที่ 5	แบบทดสอบที่ 6
ค่าเฉลี่ย	4.06	4.59	6.53	7.12	7.88	8.82
ร้อยละ	40.60	45.90	65.30	71.20	78.88	88.20

2. ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อกิจกรรมการเล่านิทาน เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยสรุปจากแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกตพฤติกรรม ดังนี้

2.1 คะแนนแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเล่านิทาน เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษ พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเล่านิทาน โดยเฉลี่ยที่ 4.66 ระดับมากที่สุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.28 หมายความว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจโดยรวมในระดับมากที่สุด ตามตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 ผลคะแนนแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อกิจกรรมการเล่านิทาน

ความพึงพอใจ	μ	σ	ระดับความพึงพอใจ
1. การเล่านิทานของครูและอุปกรณ์ที่ใช้น่าสนใจ	4.94	0.24	มากที่สุด
2. ความเข้าใจในการฟังการเล่านิทานจากครู	4.71	0.47	มากที่สุด
3. การฟังการเล่านิทานจากแผ่นเสียงน่าสนใจ	4.18	0.88	มาก
4. เนื้อหานิทานอิสปภาษาอังกฤษน่าสนใจสามารถเข้าใจได้	4.71	0.59	มากที่สุด
5. การเรียนโดยใช้สื่อนิทานภาษาอังกฤษสามารถพัฒนาทักษะทางภาษาได้	4.76	0.56	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย	4.66	0.28	มากที่สุด

2.2 แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อกิจกรรมการเล่านิทานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยผู้วิจัยได้สรุปข้อคิดเห็นของผู้เรียนที่ได้จากการสัมภาษณ์ ตามแนวคิดการวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย (Inductive data analysis) ซึ่งลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และอัจฉรา ชำนิประศาสน์ (2545: 187) กล่าวว่า การวิเคราะห์ข้อมูลแบบนี้ คือ การนำข้อคิดเห็นจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ตั้งแต่ข้อมูลย่อย (Segments) ประเด็น (Topics) และนำประเด็นหลักมาจับกลุ่ม (Categories) สรุปผลรวม และแยกเป็นหัวข้อ ซึ่งผลการวิเคราะห์ พบว่า ผู้เรียนมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน โดยสามารถสรุปความคิดเห็นได้เป็น 2 ลักษณะ คือ ความคิดเห็นเชิงบวก และความคิดเห็นเชิงลบ ตามตารางที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 4 สรุปความคิดเห็นของผู้เรียน ที่มีต่อกิจกรรมการเล่านิทานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษจากการสัมภาษณ์

สรุปความคิดเห็น เชิงบวก	สรุปความคิดเห็น เชิงลบ	ข้อเสนอแนะ
1) เข้าใจภาษาอังกฤษมากขึ้น เพราะนิทานง่ายและสนุก 2) ครูเล่านิทานเข้าใจมากกว่าฟังแผ่นเสียง 3) ภาษาอังกฤษเป็นวิชาที่เรียนสนุก 4) ครูมีอุปกรณ์ประกอบการเล่านิทาน ทำให้เข้าใจมากขึ้น 5) นิทานสามารถพัฒนาทักษะด้านการฟัง การพูด การอ่าน การเขียนและคำศัพท์ได้	1) นิทานไม่สนุกและยากเกินไป 2) ฟังจากแผ่นเสียงไม่ค่อยเข้าใจ	- อยากให้เพิ่มรอบการฟังแผ่นเสียงเจ้าของภาษาพร้อมครูอธิบาย

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า ความคิดเห็นเชิงบวกของผู้เรียน คือ ผู้เรียนมีความเข้าใจภาษาอังกฤษมากขึ้น ฟังครูเล่านิทานแล้วเข้าใจมากกว่าฟังจากแผ่นเสียงเจ้าของภาษา เพราะครูมีอุปกรณ์ประกอบการเล่าทำให้เข้าใจและสามารถพัฒนาทักษะด้านการฟัง การพูด การอ่านและจดจำคำศัพท์ได้ง่ายขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม มีนักเรียนสองคนที่มีความคิดเห็นเชิงลบ คือ นิทานไม่สนุกและยาก ฟังการเล่านิทานจากแผ่นเสียงเจ้าของภาษาไม่ค่อยเข้าใจ และได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรเพิ่มรอบการฟังการเล่านิทานจากแผ่นเสียงเจ้าของภาษาโดยให้ครูอธิบายเหตุการณ์ไปพร้อมกัน

2.3 แบบการสังเกตพฤติกรรมระหว่างการทำกิจกรรมของนักเรียน ที่มีต่อกิจกรรมการเล่านิทานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลจากการสังเกตสามารถวิเคราะห์แยกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านพัฒนาการทักษะการฟัง และด้านความสนใจในกิจกรรม ดังรายละเอียดในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 คะแนนจากการสังเกตพฤติกรรมระหว่างการทำกิจกรรมของนักเรียน

พฤติกรรมของนักเรียนระหว่างการทำกิจกรรม	μ	σ	**ความหมาย**
ด้านที่ 1 พัฒนาการทักษะการฟัง			
1. ความสามารถด้านทักษะการฟัง	3.94	0.56	มาก
2. ความเข้าใจเนื้อเรื่องที่ฟัง	4.12	0.70	มาก
3. การตอบคำถามในระหว่างเรียน	4.35	0.61	มาก
4. ความสามารถในการสรุปใจความสำคัญจากเรื่องที่ฟัง	4.00	0.79	มาก
5. ความสามารถในการลำดับเหตุการณ์จากเรื่องที่ฟัง	3.94	0.83	มาก
รวม	**4.07**	**0.17**	มาก

ตารางที่ 5 คะแนนจากการสังเกตพฤติกรรมระหว่างการทำกิจกรรมของนักเรียน (ต่อ)

พฤติกรรมของนักเรียนระหว่างการทำกิจกรรม	μ	σ	ความหมาย
ด้านที่ 2 ความสนใจในกิจกรรม			
6. มีความกระตือรือร้นในการเรียน	4.41	0.71	มาก
7. มีการซักถามครูหรือเพื่อนร่วมชั้นระหว่างเรียน	4.59	0.51	มากที่สุด
8. ฟังนิทานอย่างตั้งใจไม่ส่งเสียงดังระหว่างเรียน	4.41	0.71	มาก
รวม	**4.47**	**0.10**	มาก

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่า ด้านที่ 1 พัฒนาการทักษะการฟัง พบว่า พฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงมากที่สุด คือ การตอบคำถามในระหว่างเรียน มีค่าเฉลี่ย 4.35 อยู่ในระดับมาก และรองลงมาคือ ความเข้าใจเนื้อเรื่อง มีค่าเฉลี่ย 4.12 อยู่ในระดับมาก และพฤติกรรมที่แสดงน้อยที่สุด คือ ความสามารถด้านทักษะการฟังและความสามารถในการลำดับเหตุการณ์จากเรื่องที่ฟัง มีค่าเฉลี่ยเท่ากันคือ 3.94 อยู่ในระดับมาก

ด้านที่ 2 ความสนใจในกิจกรรม พบว่า พฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงมากที่สุด คือ มีการซักถามครูหรือเพื่อนร่วมชั้นระหว่างเรียน มีค่าเฉลี่ย 4.59 อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความกระตือรือร้นในการเรียนและฟังนิทานอย่างตั้งใจ ไม่ส่งเสียงดังระหว่างเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ 4.41 อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีข้อค้นพบที่นำมาอภิปรายผลในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. ผลการศึกษาความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษของผู้เรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนโดยใช้กิจกรรมเล่านิทานภาษาอังกฤษ มีคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้น โดยผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองสูงขึ้นคิดเป็นร้อยละ 55 ผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของอนงนาฎ เศรษฐการ (2553: 21-22) และอารีญา เชี่ยวจอหอ (2551: 12-15) ที่พบว่า การใช้นิทานช่วยพัฒนาความสามารถในการฟังของนักเรียน การที่ผู้เรียนมีความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษสูงขึ้นนั้น อาจมาจากกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังต่อไปนี้

1.1 กิจกรรมการฟังการเล่านิทาน ผู้วิจัยให้ผู้เรียนฟังการเล่านิทานจากแผ่นเสียงเจ้าของภาษาและฟังการเล่านิทานจากผู้วิจัย โดยวัตถุประสงค์ที่ให้ผู้เรียนฟังการเล่านิทานจากแผ่นเสียงเจ้าของภาษาเพื่อให้ผู้เรียนได้ฟังสำเนียงภาษาจากเจ้าของภาษา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Harmer (2013: 136) กล่าวว่า อุปกรณ์บันทึกเสียงหรือ การฟังเสียงสามารถนำมาเป็นสื่อประกอบการสอนได้ดี หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงเล่านิทานด้วยตัวเองโดยใช้ภาษาง่าย ๆ ในการเล่านิทานและใช้เสียงสูงต่ำ เสียงเบาเสียงดัง ตามเหตุการณ์หรือตัวละครในนิทาน เพื่อให้ผู้เรียนคล้อยตามและสามารถติดตามเนื้อเรื่องไปพร้อมกันได้ เช่น นิทานเรื่อง The fox and the crow ผู้วิจัยใช้เสียงใหญ่สำหรับเสียงสุนัขจิ้งจอก และใช้เสียงเล็กสำหรับเสียงอีกา เป็นต้น ซึ่งในการเล่านิทาน

เรื่องแรกผู้เรียนจะยังฟังไม่ค่อยเข้าใจ แต่หลังจากได้ฟังนิทานบ่อย ๆ ทำให้ผู้เรียนสามารถจำประโยคต่าง ๆ ได้ และตอบคำถามระหว่างกิจกรรมการฟังได้ เช่น ผู้วิจัยถามว่า “What is the title of the story?” “According to the story, what happened?” ผู้เรียนสามารถตอบคำถามได้ถูกต้องมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อารีญา เชี่ยวจอหอ (2551: 12-15) ที่กล่าวว่า ความสามารถในการฟัง เกิดจากการใช้ความรู้เดิมและประสบการณ์ที่พบบ่อย ๆ ในการรับสาร ทำให้สามารถตีความ ลำดับเหตุการณ์จนสามารถแยกแยะ คาดการณ์ถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้น จนสามารถเชื่อมโยงไปสู่การสร้างความรู้ใหม่ได้

1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้แบ่งการจัดกิจกรรมเป็น 3 ขั้นตอน คือ

1.2.1 ขั้นก่อนฟัง (pre-listening) ในขั้นนี้ผู้วิจัยใช้สื่อรูปภาพเพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน และถามคำถามเกี่ยวกับเหตุการณ์ในภาพ เช่น “What is the story?” “Who are the characters in the story?” พบว่า ผู้เรียนมีความสนใจในการฟังนิทาน และให้ความร่วมมือในการตอบคำถามเป็นอย่างดี กล้าพูดและแสดงความคิดเห็น ซึ่งอาจมาจากการใช้สื่อรูปภาพที่มีความน่าสนใจและเข้าใจง่าย สอดคล้องกับ ชื่นจิตร ว่องวชิราพาณิชย์ และเฉลิมชัย วิโรจน์วรรณ (2556: 22-23) ที่กล่าวว่า การใช้ภาพประกอบกิจกรรมต่าง ๆ สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้ ทำให้ผู้เรียนกล้าแสดงออก และมีความมั่นใจมากขึ้น

1.2.2 ขั้นระหว่างการฟัง (while-listening) ในขั้นนี้ ผู้วิจัยให้ผู้เรียนได้ฟังการเล่านิทานจากแผ่นเสียงเจ้าของภาษา และฟังการเล่านิทานจากผู้วิจัยโดยใช้สื่อประกอบการเล่านิทาน คือ ตุ๊กตาหุ่นมือ นอกจากนี้จากการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนยังพบว่า สื่อการสอนในหลายรูปแบบเช่นนี้ มีส่วนช่วยสร้างความเข้าใจในเรื่องที่ฟังให้แก่ผู้เรียนมากขึ้น และยังส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วย เช่น ในระหว่างเรียนนั้น พบว่า มีผู้เรียนบางคนพยายามออกเสียงเลียนแบบเสียงเจ้าของภาษาจากแผ่นเสียง และแสดงท่าทางตามคำศัพท์ที่ออกเสียงด้วย ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของดลวรรณ พวงวิภาค (2554: 4) ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษควรมีกิจกรรมที่หลากหลาย สามารถบูรณาการทางความคิดของนักเรียนได้ และใช้สื่อที่เหมาะสม เช่น การใช้สื่อที่มีสีสัน สื่อเสียง นิทาน รวมถึงแบบฝึกทักษะต่าง ๆ เป็นต้น

1.2.3 ขั้นหลังการฟัง (post-listening) ในขั้นนี้ ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมฝึกภาษาเพิ่มเติม เช่น การเขียนตามคำบอก จับคู่คำศัพท์ การเรียงลำดับเหตุการณ์ บทบาทสมมติ เป็นต้น นอกจากนี้ นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคติสอนใจ ที่ได้จากการฟังนิทาน เช่น นักเรียนกล่าวว่าหากตนเป็นตัวละครในเรื่อง The Sick Lion จะไม่เชื่อคำพูดของผู้อื่นง่าย ๆ ซึ่งความคิดเห็นดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ แยกแยะพฤติกรรมที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมได้ สิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Alam & Sinha (2009: 51) ที่พบว่า กิจกรรมการเล่าเรื่องในชั้นเรียนสามารถส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์และทำให้การเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่า กิจกรรมบทบาทสมมติเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกฝนทักษะการพูด ซึ่งเป็นการถ่ายโอนทักษะการฟังที่ได้เรียนไปสู่ทักษะการสื่อสารอื่นด้วย นอกจากการทำกิจกรรมที่กล่าวมาข้างต้นนั้น จากการทำแบบทดสอบท้ายเรื่องในแต่ละสัปดาห์ พบว่า นักเรียนมีผลคะแนนเพิ่มขึ้นตามลำดับ โดยอาจกล่าวได้ว่าการฟังภาษาอังกฤษบ่อย ๆ

จะส่งผลให้ผู้เรียนมีความสามารถในการฟังเพิ่มมากขึ้น และสามารถเข้าใจลักษณะโครงสร้างทางภาษาของภาษาอังกฤษได้ นอกจากนี้ ผลจากการทำแบบทสอบท้ายบทเรียน (post-test) พบว่า นักเรียนมีคะแนนผลต่างแบบทดสอบท้ายบทเรียนเพิ่มขึ้น เฉลี่ยร้อยละ 55 ซึ่งมากกว่าคะแนนแบบทดสอบก่อนเรียน ซึ่งมีคะแนนผลต่างเฉลี่ยร้อยละ 29.76 แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีพัฒนาการความสามารถในการฟังภาษาอังกฤษเพิ่มมากขึ้น

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการใช้กิจกรรมการเล่านิทานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษ เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย โดยจะอภิปรายผลที่ได้เป็น 3 ประเด็น ตามเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลดังนี้

2.1 การสอบถามความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเล่านิทานของผู้เรียนจากแบบสอบถาม พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจมากที่สุด คือ ด้านการเล่านิทานของครูและอุปกรณ์ที่ใช้มีความน่าสนใจ มีค่าเฉลี่ย 4.94 อยู่ในระดับดีมาก ซึ่งนักเรียนให้ความเห็นว่าสามารถฟังนิทานที่ครูเล่าเข้าใจได้ดี เพราะครูมีการใช้อุปกรณ์หุ่นมือประกอบการเล่า ทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อเรื่องได้ง่ายขึ้น และทำให้การเล่านิทานมีความน่าสนใจ โดยมีนักเรียนบางคนให้ข้อเสนอแนะว่า อยากให้ครูและเพื่อนในห้องแต่งเป็นตัวละครในนิทาน และอยากให้ครูทำภาพเหตุการณ์ในนิทานเป็นภาพสามมิติ สามารถเคลื่อนไหวได้ เพื่อให้มีความน่าสนใจเพิ่มขึ้น ส่วนข้อที่ได้คะแนนต่ำที่สุด คือ การฟังการเล่านิทานจากแผ่นเสียงเจ้าของภาษา มีความน่าสนใจ มีค่าเฉลี่ยที่ 4.18 อยู่ในระดับดี โดยผู้เรียนให้ความเห็นว่า สำเนียงเจ้าของภาษาฟังเข้าใจยากกว่าสำเนียงของครู ซึ่งสาเหตุอาจมาจากการที่นักเรียนไม่ได้มีโอกาสได้ฟังเสียงเจ้าของภาษาในชีวิตประจำวัน ดังนั้น จึงไม่คุ้นชินกับสำเนียงเจ้าของภาษา แต่คุ้นชินกับสำเนียงครูมากกว่า จึงมีความจำเป็นที่ต้องเพิ่มสื่อการเรียนการสอนทางด้านการฟังให้แก่นักเรียนในชั้นเรียน เพื่อให้สามารถพัฒนาทักษะการฟังควบคู่ไปกับทักษะอื่น ๆ ได้

2.2 การสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักเรียนรายบุคคล พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ชอบการฟังนิทานภาษาอังกฤษ จากการเข้าร่วมกิจกรรม นักเรียนสามารถเข้าใจและพูดประโยคสั้น ๆ ตามเนื้อเรื่องได้พร้อมทั้งได้เรียนรู้คำศัพท์จากเนื้อหาในนิทานด้วย อย่างไรก็ตาม มีนักเรียนบางคนมีความคิดเห็นว่า นักเรียนไม่ค่อยเข้าใจการเล่านิทานจากการฟังแผ่นเสียงเจ้าของภาษา โดยอาจมาจากสาเหตุที่นักเรียนไม่ค่อยได้ฝึกฝนทักษะการฟังจากเสียงเจ้าของภาษา จึงรู้สึกว่ายาก ซึ่งสอดคล้องกับที่ Hadfield & Hadfield (2012: 10) เสนอแนะว่าผู้สอนควรพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของนักเรียนโดยเริ่มจากทักษะการฟัง ซึ่งเป็นทักษะการรับสารอันเป็นพื้นฐานการเรียนรู้คำศัพท์ สำนวน การออกเสียง ตลอดจนโครงสร้างภาษา ซึ่งถือเป็นความรู้ที่จำเป็นสำหรับใช้ในการผลิตภาษาเพื่อการสื่อสารของนักเรียนต่อไป

2.3 การสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน ในระหว่างการทำกิจกรรมการเล่านิทาน ผู้วิจัยได้สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน โดยแบ่งเป็นด้านพัฒนาการความสามารถด้านการฟัง และด้านความสนใจในกิจกรรม พบว่า ด้านพัฒนาการความสามารถด้านการฟังของผู้เรียนพัฒนาขึ้น โดยพิจารณาจากการตอบคำถามในระหว่างเรียน นักเรียนสามารถตอบคำถามได้มากขึ้นตามลำดับ ถึงแม้ว่าจะมีบางคนตอบคำถามได้ไม่ชัดเจน แต่ก็อยู่ในขอบข่ายของคำตอบที่ถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพรรทิพา มีสาวงษ์ (2554: 85-86)

ที่พบว่า การเล่านิทานประกอบคำถาม เป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และสร้างความสนใจกิจกรรมได้ ส่วนด้านความสนใจในกิจกรรม พบว่า นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการฟังนิทาน มีความสนใจในกิจกรรมให้ความสำคัญติดตามเหตุการณ์ต่าง ๆ ในเรื่องที่ฟังเป็นอย่างดี ซึ่งแสดงถึงทัศนคติและความรู้สึกที่ดีของนักเรียน กล่าวคือ หากนักเรียนมีความสุขใจในสิ่งที่เรียน นักเรียนจะให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม (นันท์นภัส นิยมทรัพย์, 2561) ทำให้การจัดกิจกรรมมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์ต่อนักเรียนมากขึ้น ดังเช่น มีนักเรียนบางคนพูดว่า “ผมอยากเป็นสิงโตครับ เพราะอยู่เฉย ๆ ก็มีอาหารให้กิน” “ครูครับ สัตว์ที่เข้าไปในถ้ำแล้วหายไปไหน” “สุนัขจิ้งจอก ฉลาดแกมโกงครับ” นอกจากนี้มีผู้เรียนบางคนพูดกับเพื่อนว่า “ลองนับรอยเท้าดูสิ มีสัตว์ที่เข้าไปในถ้ำกี่ตัว” “นกทำตัวเป็นเครื่องกระจายเสียง” เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Chou (2013: 182-183) ที่พบว่า ความสามารถในการฟังสัมพันธ์กับอารมณ์และความรู้สึกของนักเรียน คือ ถ้านักเรียนมีทัศนคติที่ดี มีแรงจูงใจในการเรียน ชอบในสิ่งที่เรียนจะส่งผลให้สามารถพัฒนาทักษะด้านภาษาอังกฤษได้ดี

ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัด ดังต่อไปนี้

1. ระยะเวลาในการทดลองใช้กิจกรรมการเล่านิทานอาจยังไม่เพียงพอที่จะเห็นถึงพัฒนาการทักษะการฟังของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง โดยงานวิจัยนี้ใช้เวลาในการทดลองเพียง 6 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบเรียน ซึ่งไม่รวมเวลาในสัปดาห์แรกที่ผู้วิจัยทำการปฐมนิเทศและให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อน และสัปดาห์สุดท้ายที่ผู้วิจัยให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน

2. คะแนนของผู้เรียนจากการทำแบบทดสอบท้ายเรื่อง หลังเรียนกิจกรรมการเล่านิทานในแต่ละเรื่องจบอาจจะไม่ใช่คะแนนที่มาจากความสามารถในการฟังเพื่อความเข้าใจเพียงอย่างเดียว แต่อาจมาจากความเข้าใจเนื้อเรื่องนิทานที่ผู้เรียนได้ฟังจากแผ่นเสียงเจ้าของภาษาและการเล่านิทานของผู้วิจัยในขั้นการเรียนการสอนด้วย อย่างไรก็ตาม ผลต่างคะแนนเฉลี่ยของผู้เรียนจากการทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน อยู่ในระดับสูงคือร้อยละ 55 ซึ่งสามารถแสดงให้เห็นว่าความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษของผู้เรียนพัฒนาขึ้นหลังจากเรียนด้วยกิจกรรมการเล่านิทาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการเรียนการสอน

1.1 ควรส่งเสริมให้ผู้สอนนำการเล่านิทานภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะนิทานอีสป ไปเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาทักษะการฟังของผู้เรียนในระดับประถมศึกษา เนื่องจากการฟังนิทานทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ภาษาด้วยความเพลิดเพลิน นอกจากนี้นิทานยังช่วยส่งเสริมจินตนาการ และให้คติสอนใจที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตแก่ผู้เรียน

1.2 ควรส่งเสริมให้ผู้สอนตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาทักษะการฟังของผู้เรียน ซึ่งควรเริ่มทำตั้งแต่ในระดับชั้นต้นที่ผู้เรียนเริ่มเรียนภาษาอังกฤษ โดยการสอดแทรกกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาทักษะการฟังให้แก่ผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอและหลากหลาย และควรพัฒนาทักษะการฟังควบคู่ไปกับการสอนทักษะอื่น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตัวอย่างการใช้ภาษาจากการฟังในรูปแบบต่าง ๆ อันจะเป็นความรู้ที่ผู้เรียนจำเป็นต้องสั่งสมเพื่อสามารถนำไปใช้ในการผลิตภาษาเพื่อการสื่อสารได้

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งต่อไป นักวิจัยสามารถศึกษาการพัฒนาความสามารถในการฟังนิทานของผู้เรียนควบคู่ไปกับการพัฒนาความสามารถในการพูดได้ ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมการพัฒนาทักษะบูรณาการให้แก่ผู้เรียนด้วย เช่น ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนแสดงบทบาทสมมุติเป็นตัวละครในนิทานที่ได้ฟัง ซึ่งอยู่ในขั้นหลังการฟังแล้ว ในการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยสามารถวัดผลสัมฤทธิ์ทางการพูดของผู้เรียนหลังเรียนจบแต่ละบทเรียน และวัดผลสัมฤทธิ์ทางการพูดก่อนและหลังเรียนได้ เพื่อศึกษาพัฒนาการทักษะการพูดของผู้เรียนควบคู่ไปกับพัฒนาการทักษะการฟัง เป็นต้น

สรุป

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การใช้กิจกรรมเล่านิทานเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สามารถพัฒนาทักษะด้านการฟังของนักเรียนได้ โดยนักเรียนมีคะแนนผลต่างสูงขึ้นหลังการทดลอง เฉลี่ยร้อยละ 55 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมเล่านิทานโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ดีมาก เพราะนิทานมีเนื้อหาน่าสนใจ มีกิจกรรมที่หลากหลาย เหมาะสมกับความรู้พื้นฐานภาษาอังกฤษของนักเรียน นอกจากการพัฒนาทักษะการฟังแล้ว นิทานยังสามารถพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ ได้ เช่น ทักษะการพูด การออกเสียง ความรู้คำศัพท์ การคิดวิเคราะห์ ความกล้าแสดงออก รวมถึงการส่งเสริมจินตนาการที่สมวัยแก่นักเรียนในระดับประถมศึกษาได้ นิทานยังเป็นสื่อที่ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้บนพื้นฐานของความสนุก คติสอนใจที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตแก่นักเรียน ดังนั้น ผู้สอนสามารถนำนิทานมาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะด้านการฟังภาษาอังกฤษให้แก่นักเรียนได้

เอกสารอ้างอิง

กรรณิกา สุ่มมาตย์. (2556). **การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้หนังสือนิทานภาษาอังกฤษประกอบภาพ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและประเมินผลการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

จิราพร พากร. (2557). **ทักษะการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21**. ค้นเมื่อ 28 กุมภาพันธ์ 2561, จาก http://www.vcharkarn.com/ varticle/60454

จิราภรณ์ วิญญูกูล. (2558). **การใช้กิจกรรมการเล่านิทานภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาทักษะการฟัง-พูด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านแม่ม่า**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพะเยา.

ฉวีวรรณ คูหาภินันท์. (2545). **การอ่านและการส่งเสริมการอ่าน** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ศิลปาบรรณาคาร.

ชุติมา อารียะธนวัลย์ และอาภาพรรณ์ โฆสิตาภา, ผู้แปล. (2553). **รวมนิทานอีสปสอนใจ.** กรุงเทพฯ: ซีเอ็ด ยูเคชั่น.

ชื่นจิตร ว่องวชิราพาณิชย์ และเฉลิมชัย วิโรจน์วรรณ. (2556, มกราคม). ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารโดยใช้ภาพประกอบการสอน ของนักเรียนระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจ นนทบุรี. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ**, **2** (1), 17-22.

ดลวรรณ พวงวิภาต. (2554). **ผลการเรียนรู้และความคงทนเรื่องคำศัพท์ภาษาอังกฤษจากการเรียนด้วยหนังสือนิทานอิเล็กทรอนิกส์ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นันท์นภัส นิยมทรัพย์. (2561). ความคิดเห็นของนักศึกษาครูที่มีต่อกิจกรรมการเรียนการสอนที่ใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ. **วารสารสังคมศาสตร์วิจัย**, **9** (1), 85-86.

พรรณทิพา มีสาวงษ์. (2554). ผลของการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบการใช้คำถามที่มีต่อทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย. **วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี**, **9** (3), 82-86.

ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และอัจฉรา ชำนิประศาสน์. (2545). **ระเบียบวิธีการวิจัย.** กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีการพิมพ์.

สถาบันทดสอบการศึกษาแห่งชาติ. (2560). **ประกาศผลสอบรายโรงเรียน.** ค้นเมื่อ 28 กุมภาพันธ์ 2561, จาก http://www.niets.or.th/th/catalog/view/2989

อนงนาฏ เศรษฐการ. (2553). **การพัฒนาทักษะการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดสุวรรณคีรีวงก์ โดยใช้ชุดการเรียนรู้ห้องเรียนชายทะเล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภูเก็ต.** สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อารีญา เชี่ยวจอหอ. (2551). **การใช้การเล่าเรื่องเพื่อเพิ่มความสามารถด้านการฟังภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์ สีลม.** สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Alam, Z. & Sinha, B. S. (2009, February). Developing listening skills for tertiary level learners. **The Dhaka University Journal of Linguistics, 2** (3),19-52.

Chou, H. (2013, Febualary). A content-based approach to teaching and testing listening skills to grade 5 EFL learners. **The International Journal of Listening, 27,** 172-185.

Ellis, B. F. (1995). **Storytelling**. New York: Oxford University Press.

Hadfield, J. & Hadfield, C. (2012). **Introduction to teaching English**. New York: Oxford University Press.

Harmer, J. (2013). **How to teach English.** Bangkok: Pearson Education Indochina.

Hsu, T. C. (2015, October). Telling tales: using storytelling to teach EFL kindergarten students in Taiwan. **International Journal of Research Studies in Education, 4** (4), 13-25.

Indramavan, A. (2013, December). Improving the student' English speaking competence through storytelling (study in Pangeran Diponegoro Islamic College (STAI)). **International Journal of Language and literature, 1** (2), 18.

Moussa, J., Ayres, P. & Sweller, J. (2012, December). Improving listening skills in English as a foreign language by reading rather than listening: A Cognitive Load Perspective**. Applied Cognitive Psychology, 26**, 391-402.

Sabina, S. (2016, April). Developing speaking skills in English as a second language for employability. **Language in India Journal, 16** (4), 80-85.

Safdarian, Z. (2013, July). The influence of storytelling on elementary level students: A triangulated study among foreign language learners. **International Journal of English and Education, 2** (3), 78.

(Received: 29/01/2019 Revised: 25/02/2019 Accepted: 05/03/2019)

การพัฒนาแนวทางการยกระดับคุณภาพศูนย์เด็กเล็กภาคกลางให้ได้ตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ

DEVELOPING AN APPROACH TO ENHANCE THE QUALITY OF CHILDCARE CENTERS IN CENTRAL THAILAND TO QUALIFY FOR THAILAND'S NATIONAL STANDARD

รัฐดาว พิศาลพงศ์ / RATHDOW PHISALAPHONG [1]
วริยา สมประชา / WARIYA SOMPRACHA [2]
จารุทัศน์ วงศ์ข้าหลวง / JARUTUS WONGSKHALUANG [3]
วิลาสินี ทองแถบ / WILASINEE THONGTAB [4]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแนวทางการยกระดับคุณภาพศูนย์เด็กเล็กภาคกลางให้ได้ตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ และ 2) ศึกษาผลการพัฒนาคุณภาพศูนย์เด็กเล็กภาคกลางให้มีคุณภาพตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ กลุ่มตัวอย่างเป็นศูนย์เด็กเล็กในพื้นที่การศึกษาเขตภาคกลาง ซึ่งกระจายอยู่ในทุกสังกัด และทุกขนาดของศูนย์เด็กเล็ก ซึ่งได้รับการคัดเลือกแบบเจาะจง จำนวนทั้งสิ้น 12 แห่ง โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและการประยุกต์ใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่งในการดำเนินงาน แผนการวิจัยกำหนด เป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาบริบทศูนย์เด็กเล็ก ระยะที่ 2 การปฏิบัติการวิจัย และระยะที่ 3 การศึกษาผลการพัฒนา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ชุดคู่มือการยกระดับคุณภาพศูนย์เด็ก 2) แบบประเมินศูนย์เด็กเล็ก และ 3) แบบบันทึกข้อมูลการให้คำปรึกษาผ่านระบบออนไลน์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วย การวิเคราะห์เนื้อหาจากการถอดบทเรียนหลังดำเนินงานวิจัย และ การแจงนับคะแนนเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

ผลการวิจัยพบว่า

1. แนวทางการยกระดับคุณภาพศูนย์เด็กเล็กภาคกลางตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ ประกอบด้วย 1) การอบรมให้ความรู้แก่ครูและผู้บริหารผ่านกิจกรรมการเรียนรู้โดยวิธีพาทำ 2) การนิเทศกำกับติดตามการยกระดับคุณภาพการปฏิบัติงานในพื้นที่ปฏิบัติงานจริงและโดยใช้การสื่อสารออนไลน์ และ 3) การประเมินผลและพัฒนาผู้บริหารด้านการบริหารจัดการศูนย์เด็กเล็ก ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูเพื่อส่งเสริมการพัฒนาเด็ก และด้านคุณภาพเด็ก

---

[1] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

[2] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

[3] ผู้รับใบอนุญาตบ้านรักเนอร์สเซอรี่สคูล บ้านรักเนอร์สเซอรี่สคูล จังหวัดชลบุรี

[4] อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

2. ผลการพัฒนาคุณภาพศูนย์เด็กเล็กภาคกลางตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ ก่อนเริ่มศึกษามีคุณภาพอยู่ในระดับต้องพัฒนา ทั้ง 12 ศูนย์ หลังการดำเนินงานยกระดับคุณภาพพบว่า ศูนย์เด็กเล็กมีคุณภาพอยู่ในระดับน่าพอใจ จำนวน 10 ศูนย์ และระดับที่ยังไม่น่าพอใจต้องพัฒนาต่อไป จำนวน 2 ศูนย์

คำสำคัญ: การยกระดับคุณภาพ, ศูนย์เด็กเล็ก, มาตรฐานชาติ

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to develop an approach to enhance the quality of childcare centers in Central Thailand to qualify for Thailand's National Standard, and 2) to study the result of developing the quality of childcare centers to qualify for Thailand's National Standard. The sample group was twelve childcare centers in Central Thailand with diverse affiliations and operational sizes, selected by using purposive sampling employing a Participatory Action Research (PAR) and applied the Deming Cycle (Plan-Do-Check-Act: PDCA) in operation. The research was divided into three phrases (1) studying the context of childcare centers (2) conducting empirical research and (3) studying the result.

Research findings were as follows:

1. An approach to enhance the quality of childcare centers in Central Thailand to qualify for Thailand's National Standard was developed and it comprises (1) training to provide knowledge for teachers and administrators through learning-by-doing approach (2) supervising and monitoring the quality enhancement practices in the field through online-communication, and (3) evaluating the results and developing administrators in the aspects of childcare center management, organizing learning processes of teachers to promote child development, and children quality.

2. The result of developing the quality of childcare centers in Central Thailand to qualify for Thailand's National Standard showed that in pretest evaluation, all twelve childcare centers were in the quality level of "improvement required", whereas the posttest evaluation after conducting quality enhancement activities showed that the quality of ten childcare centers were enhanced to the satisfactory level and two childcare centers remained in the unsatisfactory level.

Keywords: quality enhancement, childcare center, national standard

บทนำ

ปัจจุบันหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนได้เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาเด็ก ดังนั้น สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ (สท.) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2555) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีพันธกิจในการพัฒนานโยบายและมาตรการด้านเด็กและเยาวชนในเชิงรุก จึงได้จัดทำมาตรฐานกลางของชาติเพื่อเป็นเครื่องประกันว่าเด็กเล็กของไทยทุกภูมิภาคจะได้รับการดูแลโดยมีมาตรฐานขั้นต่ำเท่าเทียมกัน ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child) ที่กล่าวว่า “เด็กจะต้องไม่ถูกแบ่งแยกด้วยผิวพรรณ พื้นที่ ศาสนา เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม” (สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษย์ชนแห่งชาติ, 2558) นอกจากนี้การยกระดับศูนย์เด็กเล็กในชุมชนให้บรรลุผลเป็นรูปธรรม ยังรวมไปถึงภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมสวัสดิภาพ การคุ้มครอง และพิทักษ์สิทธิเด็ก โดยพัฒนามาตรการ กลไก ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เด็กมีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต ให้เด็กได้รับการดูแล พัฒนาที่เท่าเทียมกัน และจัดทำคู่มือการดำเนินงานตามมาตรฐาน พร้อมทั้งรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานเพื่อให้ศูนย์เด็กเล็ก และหน่วยงานที่กำกับดูแลได้ใช้ประกอบการพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อจะต้องรวบรวมหลักฐานจัดทำรายงานประกอบการประกันคุณภาพภายในของศูนย์เด็กเล็กเพื่อรองรับการตรวจประเมินเพื่อประกันคุณภาพจากผู้ประเมินภายนอก ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) เนื่องจากสถานศึกษาทุกแห่งรวมทั้งศูนย์เด็กเล็กถือว่าเป็นสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (และแก้ไขเพิ่ม เติมฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553) จะต้องได้รับการประเมินและรับรองคุณภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

ในช่วงปี 2554-2556 สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2555) ได้ขับเคลื่อนมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติสู่การปฏิบัติตามกลไก 3 ระดับ ได้แก่ 1) ระดับนโยบาย (ส่วนกลาง) ได้จัดมหกรรมขับเคลื่อนมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติสู่การปฏิบัติร่วมกับหน่วยงานตามมติคณะรัฐมนตรี เพื่อเผยแพร่มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติสู่สาธารณชนและให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับทราบและมีการประกาศเจตนารมณ์ในการขับเคลื่อนมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติร่วมกัน 2) ระดับพื้นที่ (ภูมิภาค) ได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการขับเคลื่อนมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่ 4 ภาค เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติแก่หน่วยงานต้นสังกัดของศูนย์เด็กเล็ก ได้แก่ สำนักงานส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัด (สถจ.) สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดต่าง ๆ ทั้ง 77 จังหวัด และ 3) ระดับปฏิบัติ จัดอบรมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติและหลักสูตรการอบรมเลี้ยงดูเด็กเล็กโดยไม่ใช้ความรุนแรงให้แก่ผู้ดูแลเด็ก/ครูพี่เลี้ยง ในทุกสังกัด รวมทั้งสิ้นจำนวน 2,427 คน ผลการขับเคลื่อนมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติสู่การปฏิบัติในระดับภูมิภาคและระดับปฏิบัติพบว่า บุคลากรที่เกี่ยวข้อง อาทิ เจ้าหน้าที่ในหน่วยงาน และครูผู้ดูแลเด็กส่วนมากยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กเล็กและการยกระดับศูนย์เด็กเล็กให้มีคุณภาพตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ

และในกรณีศูนย์เด็กเล็กไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ก็ไม่สามารถดำเนินการแก้ไขและพัฒนาให้ผ่านเกณฑ์ได้ จากสภาพปัญหาดังกล่าวสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ จึงได้สนับสนุนให้มีการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการยกระดับศูนย์เด็กเล็ก ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ เพื่อการศึกษาหารูปแบบหรือแนวทางการยกระดับศูนย์เด็กเล็กให้มีคุณภาพตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยซึ่งได้รับการสนับสนุนให้ดำเนินการวิจัยดังกล่าวได้พิจารณาเห็นว่าการบริหารงานตามวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (Deming: PDCA) เป็นกระบวนการสากล ซึ่งเป็นเครื่องมือการบริหารงานที่มีผู้นำมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพอย่างแพร่หลาย (วีรพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์, 2555) นอกจากนี้ กระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) เป็นการวิจัยที่มีวัตถุประสงค์มุ่งไปที่การแก้ปัญหาในการพัฒนา เป็นการวิจัยที่ดำเนินไปด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชน และผู้ร่วมงานทุกฝ่ายที่ร่วมในกระบวนการการวิจัย และในการมีหุ้นส่วนใช้ประโยชน์ของการวิจัย (กมล สุดประเสริฐ, 2540: 8) การนำวงจรคุณภาพเดมมิ่งมาใช้ร่วมกับการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมจึงเป็นกระบวนการดำเนินการต่อเนื่องเพื่อแสวงหาแนวทางที่ดีกว่าโดยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง จึงเห็นควรนำมาใช้เป็นแนวคิดในการดำเนินงานของการวิจัยนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาแนวทางการยกระดับคุณภาพศูนย์เด็กเล็กภาคกลางให้ได้ตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ
2. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาคุณภาพศูนย์เด็กเล็กภาคกลางให้ได้ตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหารคุณภาพวงจรเดมมิ่ง (Deming cycle: PDCA) และกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) และมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ มาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการดำเนินงานวิจัยซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. วงจรคุณภาพเดมมิ่ง (Deming cycle: PDCA) เป็นกิจกรรมที่จะนำไปสู่การปรับปรุงงานและการควบคุมอย่างเป็นระบบ อันประกอบด้วย การวางแผน (Plan) คือ กำหนดสาเหตุของปัญหา จากนั้นวางแผนเพื่อการเปลี่ยนแปลงหรือทดสอบเพื่อการปรับปรุงให้ดีขึ้น การปฏิบัติตามแผน (Do) คือการนำแผนสู่การดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด การตรวจสอบ (Check) คือ การดำเนินงานเพื่อทราบว่าบรรลุผลตามแผนหรือไม่ มีสิ่งใดที่ทำผิดพลาดหรือได้เรียนรู้อะไรมาแล้วบ้าง และการปรับปรุงแก้ไข (Act) คือ ยอมรับการเปลี่ยนแปลงหากบรรลุผลเป็นที่น่าพอใจ หรือปรับปรุงแก้ไขหากผลการปฏิบัติไม่เป็นไปตามแผน ให้ทำซ้ำวงจรเดิมโดยใช้การเรียนรู้จากการกระทำในวงจรที่ได้ปฏิบัติไปแล้ว (วิฑูรย์ สิมะโชคดี, 2545: 43-47)

2. การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) เป็นกระบวนการวิจัยที่ไม่หยุดนิ่งอยู่กับที่ การวิจัยเริ่มต้นจากสถานการณ์ที่เป็นจริงในขณะหนึ่ง เคลื่อนที่ไปยังสถานการณ์ที่ควรจะเป็นโดยการเคลื่อนที่ดังกล่าวเกิดขึ้นได้ทั้งจากการเปลี่ยนแปลงเอง หรือถูกกระทบจากเหตุการณ์แวดล้อมนอกกระบวนการวิจัย หรือเกิดจากกระบวนการวิจัย รวมทั้งผู้ร่วมวิจัย การเกิดขึ้นของการเปลี่ยนแปลงจะต้องถูกเก็บมาเป็นส่วนหนึ่งของการวิเคราะห์ และตัดสินใจในการเคลื่อนไหวของกิจกรรมต่อ ๆ มาในกระบวนการวิจัยเสมอ การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม จะต้องเริ่มจากความรู้สึกของคนที่มีปัญหาหรือความต้องการของชุมชน นำไปสู่การสร้างความเข้าใจ และการกระทำเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตนเองและชุมชน (ขนิฏฐา กาญจนรังษีนนท์, 2546)

3. มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ ประกอบไปด้วยมาตรฐาน 3 ด้าน คือ 1) การบริหารจัดการศูนย์เด็กเล็ก 2) การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก และ 3) คุณภาพเด็ก จำนวนทั้งหมด 85 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ (กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2555)

มาตรฐานที่ 1 การบริหารจัดการศูนย์เด็กเล็ก

การบริหารจัดการศูนย์เด็กเล็ก หมายถึง ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารจัดการและดำเนินการกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกันของผู้บริหารศูนย์ เช่น นายกเทศมนตรี นายกองค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษานิเทศก์ นักวิชาการศึกษา กรรมการศูนย์ เช่น การวางแผน การปฏิบัติตามแผน และการควบคุมประเมินผล เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้รับบริการมั่นใจได้ว่าศูนย์เด็กเล็กมีการดำเนินงานที่มีคุณภาพ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้หลัก 5 ด้าน ได้แก่

1.1) การบริหารงานอย่างเป็นระบบ (8 ตัวบ่งชี้)

1.2) การบริหารจัดการบุคลากร (5 ตัวบ่งชี้)

1.3) การจัดสภาพแวดล้อมของศูนย์เด็กเล็ก (18 ตัวบ่งชี้)

1.4) มาตรการด้านความปลอดภัยของศูนย์เด็กเล็ก (5 ตัวบ่งชี้)

1.5) การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม (4 ตัวบ่งชี้)

มาตรฐานที่ 2 การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก หมายถึงการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมกับพัฒนาการตามวัยของเด็ก ให้ครบ 4 สาระ ตามหลักสูตร คือ เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก บุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก ธรรมชาติรอบตัว และสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก โดยจัดให้สอดคล้องกับบริบทของศูนย์เด็กเล็กเพื่อพัฒนาความสามารถตามวัยของเด็กปฐมวัย 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย จิตใจ-อารมณ์ สังคมและสติปัญญา โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ประกอบด้วยตัวบ่งชี้หลัก 5 ด้าน ได้แก่

2.1) การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย (8 ตัวบ่งชี้)

2.2) การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย (8 ตัวบ่งชี้)

2.3) การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาการด้านจิตใจ-อารมณ์ (4 ตัวบ่งชี้)

2.4) การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาการด้านสังคม (5 ตัวบ่งชี้)

2.5) การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาการด้านสติปัญญา (5 ตัวบ่งชี้)

มาตรฐานที่ 3 คุณภาพเด็ก

คุณภาพเด็ก หมายถึง ความพร้อมของเด็กทั้ง 4 ด้าน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ-อารมณ์ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย และเป็นไปตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ประกอบด้วยตัวบ่งชี้หลัก 4 ด้าน ได้แก่

3.1) เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกายและสุขนิสัยในการดูแลสุขภาพของตน (4 ตัวบ่งชี้)

3.2) เด็กมีพัฒนาการทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม (3 ตัวบ่งชี้)

3.3) เด็กได้รับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมค่านิยมที่พึงประสงค์ (4 ตัวบ่งชี้)

3.4) เด็กมีพัฒนาการด้านสติปัญญา (4 ตัวบ่งชี้)

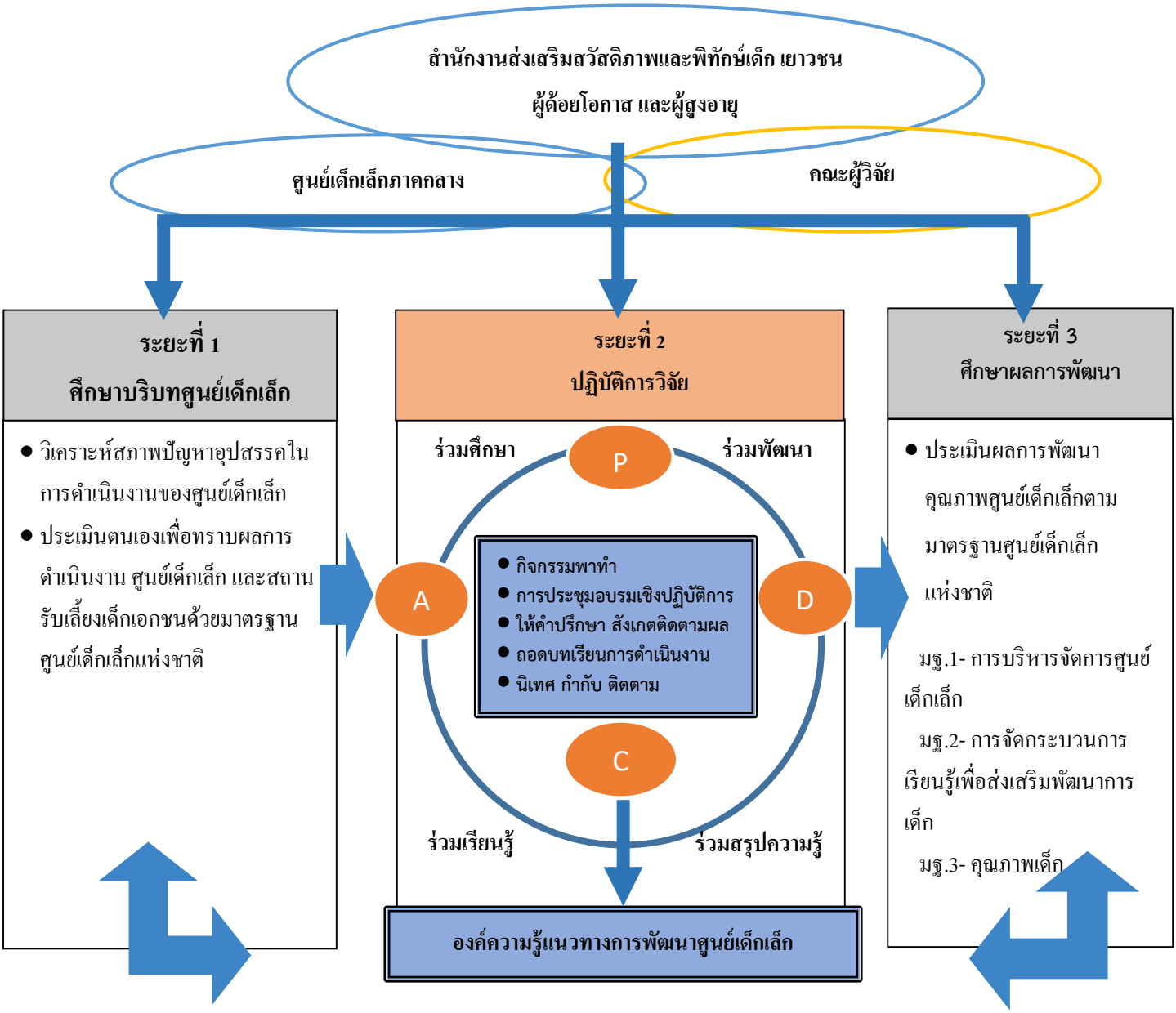
จากแนวคิดวงจรคุณภาพเดมมิ่งและการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการดำเนินงาน ดังนี้

1. ไตรภาคีวิจัยผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ได้แก่ ภาคีที่ 1 สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็กเยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ (สท.) ภาคีที่ 2 ศูนย์เด็กเล็กภาคกลาง ประกอบด้วย ผู้บริหารศูนย์เด็กเล็ก ครู/ผู้ดูแลเด็ก และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคีที่ 3 คณะผู้วิจัยซึ่งเป็นนักวิชาการด้านการศึกษาปฐมวัย จากสถาบันอุดมศึกษา

2. กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัย เป็นแผนปฏิบัติการวิจัย 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาบริบทศูนย์เด็กเล็ก ระยะที่ 2 การปฏิบัติการวิจัย และระยะที่ 3 การศึกษาผลการพัฒนา

3. การทำงานแบบมีส่วนร่วม 4 ประการ หมายถึง การใช้เทคนิคการปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพของกระบวนการวิจัย ได้แก่ 1) ร่วมศึกษา หมายถึง การร่วมศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จากเอกสารคู่มือการดำเนินงาน และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงาน 2) ร่วมพัฒนา หมายถึง การมีส่วนร่วมประชุมปฏิบัติการ ร่วมประชุมนิเทศเพื่อสอนงาน (Coaching) และทำให้ดูเป็นตัวอย่าง (พาทำ) 3) ร่วมเรียนรู้ หมายถึง การประชุมสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ปัญหา อุปสรรค และแนวทางในการแก้ปัญหา เพื่อแสวงหาแนวทางในการพัฒนา 4) ร่วมสรุปความรู้ หมายถึง การประชุมสัมมนาเพื่อถอดบทเรียนในการดำเนินในระหว่างการปฏิบัติงาน เพื่อสรุปเป็นองค์ความรู้

จากกรอบแนวคิดดังกล่าวผู้วิจัยนำมาใช้ออกแบบกระบวนการวิจัยพัฒนาเพื่อยกระดับศูนย์เด็กเล็กให้มีคุณภาพตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ ดังแสดงไว้ในแผนภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กระบวนการวิจัยยกระดับศูนย์เด็กเล็กให้มีคุณภาพตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติไตรภาคีผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

วิธีดำเนินการ

ประชากร คือ ศูนย์เด็กเล็กหรือสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาเขตภาคกลาง ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร สังกัดกระทรวงกลาโหม สังกัดกระทรวงแรงงาน และสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน สังกัดกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

กลุ่มตัวอย่าง คือ ศูนย์เด็กเล็กหรือสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนในเขตพื้นที่การศึกษาเขตภาคกลาง จำนวน 12 ศูนย์ ที่ได้รับการคัดเลือกแบบเจาะจง ตามหลักเกณฑ์ดังนี้

1. เป็นศูนย์เด็กเล็กที่มีความพร้อมและสมัครใจเข้าร่วมโครงการ

2. เป็นศูนย์เด็กเล็กที่ประเมินตนเองตามคู่มือการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ อยู่ในระดับพอใช้

ระยะเวลาการวิจัย ใช้เวลาทั้งสิ้น 230 วัน

เครื่องมือและการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ชุดคู่มือการยกระดับคุณภาพศูนย์เด็กเล็ก เป็นชุดเอกสารความรู้ที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจแก่ผู้เข้าร่วมโครงการวิจัยในการดำเนินงานยกระดับคุณภาพศูนย์เด็กเล็กตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ ประกอบด้วยสาระความรู้ในเรื่องต่อไปนี้ 1) การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมภายนอกและภายในของศูนย์เพื่อพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก 2) การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมพัฒนาการและคุณภาพเด็ก 3) การจัดกิจกรรมยกระดับศูนย์เด็กให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ 4) แนวทางการประเมินศูนย์เด็กเล็ก และ 5) การพัฒนาเครื่องมือประเมินการเรียนรู้และพัฒนาการเด็ก โดยเอกสารชุดนี้ได้รับการตรวจสอบความถูกต้องด้านสาระความรู้โดยผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัย ซึ่งเป็นที่ปรึกษาโครงการวิจัย

2. แบบประเมินคุณภาพศูนย์เด็กเล็กตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนเป็นแบบรูบริค (Rubric) สำหรับใช้ในการประเมินคุณภาพศูนย์เด็กเล็กประกอบด้วย 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์เด็กเล็กของผู้บริหาร เป็นการประเมินตัวบ่งชี้หลัก 5 ด้าน จำนวน 40 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน คิดเป็นน้ำหนัก 40 คะแนน มาตรฐานที่ 2 การจัดกระบวนการเรียนรู้ของครูเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก เป็นการประเมินตัวบ่งชี้หลัก 5 ด้าน จำนวน 30 ข้อ ข้อละ 1 คะแนน คิดเป็นน้ำหนัก 30 คะแนน มาตรฐานที่ 3 ด้านคุณภาพเด็ก เป็นการประเมินตัวบ่งชี้หลัก 4 ด้าน จำนวน 15 ข้อ ข้อละ 2 คะแนน คิดเป็นน้ำหนัก 30 คะแนน รวมทุกมาตรฐานเท่ากับ 100 คะแนน

การประเมินมาตรฐานที่ 1 และ 2 มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ได้ 1 คะแนน หมายถึง มีการดำเนินการตามเกณฑ์ที่กำหนดครบ

ได้ 0 คะแนน หมายถึง ไม่มีการดำเนินการหรือดำเนินการไม่ครบ

การประเมินมาตรฐานที่ 3 มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ได้ 2 คะแนน หมายถึง เด็กมีพัฒนาการตามเกณฑ์

ได้ 0 คะแนน หมายถึง เด็กไม่มีพัฒนาการตามเกณฑ์

นำแบบประเมินคุณภาพศูนย์เด็กเล็กไปตรวจสอบความเที่ยงระหว่างผู้ประเมินไตรภาคี 3 ฝ่าย ซึ่งเป็นผู้แทนจากไตรภาคีฝ่ายละ 1 คน ทำการประเมินศูนย์เด็กเล็กแห่งหนึ่ง นำผลการประเมินไปหาค่า

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยสถิติ Pearson Product Moment Correlation ผลการประเมินพบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.85 แสดงว่า คะแนนของผู้ประเมิน 3 ฝ่ายเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

3. แบบบันทึกข้อมูลการให้คำปรึกษาผ่านระบบออนไลน์ สำหรับใช้ในการบันทึกข้อมูลในการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ตามประเด็นปัญหาและความต้องการของผู้รับการนิเทศ

ขั้นตอนกระบวนการดำเนินงาน

คณะผู้วิจัยศึกษาแนวทางการยกระดับศูนย์เด็กเล็กภาคกลางให้มีคุณภาพตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ โดยกระบวนการดำเนินงานวิจัย มี 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาบริบทศูนย์เด็กเล็ก เพื่อสร้างการรับรู้เกี่ยวกับการยกระดับศูนย์เด็กเล็กให้มีคุณภาพตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ บทบาทหน้าที่ของหน่วยงานและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำกับดูแลศูนย์เด็กเล็กในพื้นที่การศึกษา การประเมินตนเองเพื่อทราบผลการดำเนินงาน สภาพปัจจุบันและปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยดำเนินการดังนี้

1. จัดประชุมสนทนาในระหว่างไตรภาคีวิจัย การประชุมนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างการรับรู้เป้าหมายการดำเนินงาน บทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องทั้ง 3 ฝ่าย และแนวทางในการทำงานร่วมกัน

2. จัดการประชุมสัมมนาเพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็ก โดยแต่ละศูนย์ประเมินตนเองตามประเด็นตัวบ่งชี้ของมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับคุณภาพของศูนย์ ก่อนเริ่มดำเนินการวิจัย นำข้อมูลการประเมินมาร่วมกันพิจารณารับทราบสภาพพื้นฐานในการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อสร้างความตระหนักในปัญหา เห็นความสำคัญของการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ นำไปสู่การยกระดับศูนย์เด็กเล็กให้มีคุณภาพ ซึ่งจะเกิดประโยชน์ต่อเด็ก

ระยะที่ 2 การปฏิบัติการวิจัย เพื่อให้ไตรภาคีวิจัยผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานได้ใช้เทคนิคของวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (Deming) และการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ที่ยึดหลักการทำงานร่วมกันในขั้นตอนต่าง ๆ ของการปฏิบัติงานดังนี้

1. <u>การวางแผน (Plan: P)</u> มีจุดประสงค์เพื่อร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก ให้บรรลุเกณฑ์ตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ โดยดำเนินการดังนี้

1.1 จัดประชุมอบรมเชิงปฏิบัติการสำหรับผู้บริหารในรูปแบบของการพาทำ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมมีความรู้ ความเข้าใจ และได้ลงมือปฏิบัติจริงในการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาตามมาตรฐานที่ 1 การบริหารจัดการศูนย์เด็กเล็กในด้านต่าง ๆ ตามจุดเน้นและสภาพปัญหาที่พบ

1.2 การประชุมอบรมเชิงปฏิบัติการสำหรับครูผู้ดูแลเด็กในรูปแบบของการพาทำ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมมีความรู้ ความเข้าใจ และได้ลงมือปฏิบัติจริงในการจัดทำแผนพัฒนาตามมาตรฐานที่ 2 การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการพัฒนาเด็กตามจุดเน้นและสภาพปัญหาที่พบ

1.3 จัดเวทีสัมมนาระดมสมอง เพื่อศึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกี่ยวกับแนวทางการยกระดับศูนย์เด็กเล็กในภาคกลางให้มีคุณภาพตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ

2. การปฏิบัติตามแผน (Do: D) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ศูนย์เด็กเล็กแต่ละแห่งนำแผนการพัฒนาตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กที่ยังมีคุณภาพในเกณฑ์ที่ไม่น่าพอใจไปดำเนินการ ดังนี้

2.1 ในส่วนของผู้บริหาร

1) พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของศูนย์เด็กเล็กที่ยังไม่มีหลักสูตร หรือยังไม่เป็นปัจจุบัน

2) พัฒนาการจัดทำเอกสารที่เป็นแนวทางดำเนินการศูนย์เด็กเล็ก เช่น แผนพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก เอกสารแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์ฯ เป็นต้น พัฒนาด้านการจัดทำเอกสารให้เป็นระบบ แยกใส่แฟ้มเอกสารตามตัวชี้วัดในมาตรฐาน การจัดทำข้อกำหนดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของบุคลากร

3) พัฒนาสิ่งแวดล้อมของศูนย์เด็กได้แก่ สิ่งแวดล้อมในห้องเรียน เช่น จัดให้มีมุมเสริมทักษะ/มุมประสบการณ์สำหรับเด็กมากขึ้น สิ่งแวดล้อมนอกห้องเรียน เช่น จัดทำแผ่นพับประชาสัมพันธ์การดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กและแผ่นพับความรู้ที่เกี่ยวกับการพัฒนาเด็กสำหรับผู้ปกครองไว้ในมุมผู้ปกครอง

4) พัฒนาแผนปฏิบัติงานด้านการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในชุมชนในโอกาสสำคัญตามเทศกาลต่าง ๆ สอดคล้องกับประเพณี ศาสนา และวัฒนธรรมชุมชน การจัดทำทำเนียบเครือข่ายภูมิปัญญาท้องถิ่น การจัดทำบันทึกการร่วมกิจกรรมกับชุมชน เป็นต้น

2.2 ส่วนของครู/ผู้ดูแลเด็ก

1) พัฒนาแผนการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยทั้ง 4 สาระ และการจัดกิจกรรมหลักให้ครบ 6 กิจกรรม พัฒนากิจกรรมประจำวันให้ครบตามที่หลักสูตรกำหนดและสอดคล้องกับสภาพของศูนย์เด็กเล็ก พัฒนาให้มีการประเมินผลเป็นรายกิจกรรมตามสภาพจริง

2) พัฒนาการจัดกิจกรรมส่งเสริมกล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กในทุกวัน เช่น การจัดกิจกรรมกลางแจ้งในกิจกรรมประจำวัน

3) พัฒนาด้านอารมณ์-จิตใจ เช่น การจัดกิจกรรมให้เด็กได้เคลื่อนไหวประกอบจังหวะ และสัมผัสกับธรรมชาติ เช่น เล่นกับเงา ส่งเสริมการรอคอย และเปิดโอกาสให้เด็กออกมาแสดงความสามารถ และแสดงความคิดเห็น และการเป็นผู้นำ-ผู้ตาม

4) พัฒนาการจัดกิจกรรมพัฒนาสังคม เช่น ให้เด็กทำกิจกรรมร่วมกัน มีการกำหนดข้อตกลงของห้องเรียน จัดกิจกรรมให้เด็กได้แสดงความสามารถหน้าเสาธง เช่น เล่านิทานให้เพื่อนฟัง และทำงานร่วมกันในกิจกรรมเสรี

5) พัฒนาการจัดมุมหนังสือ จัดกิจกรรมรักการอ่าน ให้เด็กอ่านหนังสือหรือฟังนิทานแล้วผู้ปกครองบันทึกผล

6) พัฒนาการจัดระบบเอกสารให้เป็นระบบ การจัดทำและจัดเก็บเอกสาร แยกใส่แฟ้มเอกสารตามตัวชี้วัดในมาตรฐาน เป็นต้น

3. <u>การตรวจสอบ (Check: C)</u> มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตาม และตรวจสอบผลการดำเนินงานรวมถึงการประเมินผลให้เป็นไปตามแผน โดยดำเนินการ ดังนี้

3.1 การนิเทศติดตามผลการดำเนินงาน ณ ศูนย์เด็กเล็ก โดยผู้บริหารและครู/ผู้ดูแลเด็กได้ร่วมกับคณะผู้วิจัยกำหนดวันนิเทศ เพื่อให้คณะผู้วิจัยได้เข้าไปติดตามผลการอบรม และการนิเทศการสอนงาน (Coaching) ที่ศูนย์เด็กเล็กทั้ง 12 แห่ง ณ ขณะปฏิบัติงาน แห่งละอย่างน้อย 2 ครั้ง โดยดำเนินการในส่วนของผู้บริหาร และครู/ผู้ดูแลเด็ก ดังต่อไปนี้

1) ส่วนของผู้บริหาร

- ศูนย์เด็กเล็กบางแห่ง ไม่มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เพราะใช้หลักสูตรร่วมกันกับอีก 20 ศูนย์เด็กเล็กในสังกัดเดียวกัน รวมทั้งไม่มีการนิเทศ กำกับติดตาม ประเมินผลการใช้หลักสูตร ผู้นิเทศจึงแนะนำวิธีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ให้แบบฟอร์มการนิเทศ และให้เข้าร่วมการอบรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาจนแล้วเสร็จ

- ศูนย์เด็กเล็กบางแห่ง มีการจัดโครงสร้างการบริหารจัดการ แต่ขาดข้อกำหนดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของบุคลากร และเอกสารสารสนเทศต่าง ๆ มีการจัดเก็บไม่เป็นระบบ ผู้นิเทศจึงแนะนำการจัดทำเอกสารให้เป็นระบบ และจัดทำข้อกำหนดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของบุคลากรรวมไว้ในแฟ้มเอกสารประวัติบุคลากร รวมถึงเอกสารการอบรม การตรวจสุขภาพของบุคลากรด้วย

- ศูนย์เด็กเล็กบางแห่งไม่มีแผนพัฒนาในระดับศูนย์ หรือบางศูนย์มีแผนแต่คิดขึ้นโดยขาดการวิเคราะห์สภาพปัญหาอย่างเป็นระบบ ผู้นิเทศจึงให้ความรู้เรื่องการวิเคราะห์ SWOT ของศูนย์เพื่อนำมาใช้กำหนดกลยุทธ์ของการพัฒนาในประเด็นต่าง ๆ ที่เป็นจุดอ่อนของศูนย์ฯ และแนะนำให้จัดทำแผนพัฒนา 3 ปี แยกรายละเอียดเรียงตามความสำคัญเร่งด่วน และทำแผนยะยะสั้นรายปี

- ศูนย์เด็กเล็กส่วนใหญ่ ยังขาดการดำเนินการตามแผนอย่างเป็นระบบตามวงจรคุณภาพ (PDCA) ผู้นิเทศได้ให้ความรู้เรื่องการเขียนแผนและระบบวงจรคุณภาพแก่คณะครู/ผู้ดูแลเด็กตลอดจนการจัดทำแผนปฏิบัติการและโครงการต่าง ๆ โดยครูทุกคนได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบการประเมินแผนและโครงการ เพื่อปรับปรุงตามแนวทางของวงจรคุณภาพ

2) ส่วนของครู/ผู้ดูแลเด็ก

- ครู/ผู้ดูแลเด็กไม่เข้าใจในกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามสาระการเรียนรู้ในหลักสูตร แม้จะมีแผนจัดกระบวนการเรียนรู้ แต่แผนดังกล่าวไม่ส่งเสริมพัฒนาการครบทั้ง 4 ด้าน ในแต่ละวัน ผู้นิเทศจึงให้ความรู้และการดำเนินงานเรื่องการจัดกิจกรรมบูรณาการให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยและการประเมินผลเป็นรายกิจกรรมตามสภาพจริง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

- ครูไม่มีรายงานการจัดกิจกรรมที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ไม่มีบันทึกการนิเทศติดตามแผนจัดกระบวนการเรียนรู้ ไม่มีบันทึกการคัดกรองเด็ก ผู้นิเทศทำแบบฟอร์ม

การบันทึกพฤติกรรม การประเมินผลรายบุคคล และแบบฟอร์มอื่น ๆ ให้ตัวอย่างและสอนงานการจัดทำที่จำเป็นในการเก็บข้อมูล

- ในห้องเรียนมีการจัดมุมประสบการณ์เพียง 2-3 มุม และครูไม่เข้าใจการจัดมุมประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก และขาดงบประมาณผู้นิเทศจึงแนะนำหลักการจัดมุมประสบการณ์และการจัดมุมด้วยวัสดุเหลือใช้ ทำให้ครูสามารถจัดมุมประสบการณ์ได้มากกว่า 5 มุม โดยไม่ต้องรองบประมาณ

3.2 การนิเทศโดยระบบการปรึกษาออนไลน์ คณะผู้วิจัยยังได้ทำ “ระบบการปรึกษาออนไลน์” เพื่อให้ผู้บริหารและครู/ผู้ดูแลเด็กได้ปรึกษากับทีมผู้วิจัยได้ตลอด 24 ชั่วโมงผ่านระบบอินเทอร์เน็ตบนเฟซบุ๊ก (Facebook) ซึ่งเป็นกลุ่มปิดชื่อ “ศูนย์เด็กเล็ก ภาคกลาง” และไลน์ (Line) ชื่อ “ศูนย์เด็กเล็กภาคกลาง” โดยมี Line ID: central.child.care สำหรับให้คำปรึกษาที่ศูนย์ต้องการปรึกษาเป็นส่วนตัว และไลน์กลุ่มเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้บริหารและครู/ผู้ดูแลเด็กทั้ง 12 ศูนย์ชื่อ “กลุ่มภาคกลาง” ซึ่งเป็นกลุ่มปิดเพื่อใช้เฉพาะการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น

4. <u>การปรับปรุงและพัฒนา (Act: A)</u> มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมยกระดับศูนย์เด็กเล็กให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ โดยศูนย์เด็กเล็กแต่ละแห่งนำข้อมูลที่ได้จากการนิเทศติดตามผล ณ ศูนย์เด็กเล็กและข้อมูลที่ได้จากระบบการปรึกษาออนไลน์ มาปรับปรุงการดำเนินงานของศูนย์

ส่วนของผู้บริหาร พบว่า มีการบริหารงานเป็นระบบตามวงจรคุณภาพ มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา แผนพัฒนาเด็กเล็ก แผนปฏิบัติการรายปี ตลอดจนโครงการต่าง ๆ ที่ครู/ผู้ดูแลเด็กทุกคนได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบ และได้นำสำเนาเอกสารการประเมินผล และบันทึกผลการประเมินจากส่วนกลางมาเก็บไว้ที่ศูนย์เด็กเล็ก มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากรรวมไว้ในแฟ้มเอกสารประวัติบุคลากร เอกสารการอบรม และการตรวจสุขภาพของบุคลากร มีการประชุมพัฒนาครูทุกเดือน จัดทำโครงการพัฒนาบุคลากร

ส่วนของครู/ผู้ดูแลเด็ก พบว่า มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยปรับปรุงแผนการจัดประสบการณ์ให้มีกิจกรรมหลักครบ 6 กิจกรรม ส่งเสริมพัฒนาการครบทั้ง 4 ด้าน ในแต่ละวันและประเมินผลตามสภาพจริงเป็นรายกิจกรรม มีบันทึกการคัดกรองเด็ก บันทึกการนิเทศติดตาม บันทึกพฤติกรรม และมีการประเมินผลรายบุคคล

ระยะที่ 3 การศึกษาผลการพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลการพัฒนาคุณภาพศูนย์เด็กเล็กภายหลังดำเนินกิจกรรมในระยะที่ 2 ครบถ้วนแล้ว ให้แต่ละศูนย์เด็กเล็กนำเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อบรรลุเกณฑ์ตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ และให้ทุกภาคส่วนที่สนใจร่วมกันวิพากษ์และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมให้ผลการศึกษามีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

การรวบรวมข้อมูล

1. ก่อนการดำเนินโครงการวิจัย คณะกรรมการไตรภาคีวิจัยที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ประเมินได้ร่วมกันศึกษาเกณฑ์มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติจนเข้าใจอย่างชัดเจน ก่อนดำเนินการประเมินคุณภาพศูนย์เด็กเล็ก จำนวน 12 แห่ง ด้วยแบบประเมินคุณภาพศูนย์เด็กเล็ก เพื่อเป็นข้อมูลก่อนการดำเนินการวิจัย (pretest)

2. ระหว่างดำเนินการวิจัย ตามกระบวนการวิจัยที่มีอยู่ 3 ระยะ ทุกระยะคณะกรรมการไตรภาคีมีการประชุมเพื่อถอดบทเรียนการดำเนินงาน นำมาใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงแนวทางการพัฒนาคุณภาพศูนย์เด็กเล็กเป็นวงจรคุณภาพหลายรอบตามสภาพของศูนย์ฯ และสรุปรวบยอดเป็นผลการพัฒนาแนวทางในการยกระดับคุณภาพศูนย์เด็กเล็กให้ได้ตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ

3. หลังเสร็จสิ้นโครงการวิจัย คณะกรรมการไตรภาคีวิจัยดำเนินการประเมินคุณภาพศูนย์เด็กเล็กด้วยแบบประเมินคุณภาพศูนย์เด็กเล็กฉบับเดียวกับที่ใช้ก่อนดำเนินโครงการวิจัยเพื่อนำมาเป็นข้อมูลเปรียบเทียบกับผลก่อนการดำเนินการวิจัย (posttest)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. จัดประชุมสัมมนาไตรภาคีวิจัย เพื่อถอดบทเรียนในแต่ละระยะของกระบวนการดำเนินการวิจัยซึ่งมีอยู่ 3 ระยะ เพื่อสรุปให้เป็นองค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางยกระดับคุณภาพศูนย์เด็กเล็กตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ

2. การวิเคราะห์ผลการพัฒนาคุณภาพศูนย์เด็กเล็ก ใช้ฉันทามติของคณะกรรมการไตรภาคีวิจัยตัดสินผลการประเมินตัวบ่งชี้แต่ละตัวในแบบประเมินทั้งก่อนและเสร็จสิ้นการดำเนินโครงการวิจัย นำผลสรุปคะแนนการประเมินตัวบ่งชี้ทุกมาตรฐาน มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์คุณภาพของการประเมิน ดังนี้

ตั้งแต่ 90 คะแนนขึ้นไป อยู่ในระดับคุณภาพดีมาก
ระหว่าง 75-89 คะแนน อยู่ในระดับคุณภาพดี
ระหว่าง 60-74 คะแนน อยู่ในระดับคุณภาพพอใช้
ระหว่าง 50-59 คะแนน อยู่ในระดับคุณภาพควรพัฒนา
ระหว่าง 1-49 คะแนน อยู่ในระดับคุณภาพต้องพัฒนา

ศูนย์เด็กเล็กที่อยู่ในระดับน่าพอใจ คือ ศูนย์เด็กเล็กที่มีคะแนนอยู่ในระดับคุณภาพดีขึ้นไป
ศูนย์เด็กเล็กที่มีคะแนนต่ำกว่านั้นอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ

ผลการวิจัย

1. ได้แนวทางการยกระดับศูนย์เด็กเล็กให้มีคุณภาพตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบต่อไปนี้

1.1 ปัจจัยสู่ความสำเร็จ ได้แก่

1) ความรู้ ความเข้าใจของผู้ปฏิบัติงาน ได้แก่ ผู้บริหารและครู/ผู้ดูแลเด็ก ด้วยการจัดกิจกรรมการประชุมอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพในการดำเนินการยกระดับคุณภาพงาน และยังช่วยลดเวลาในการเรียนรู้งานใหม่ ๆ

2) ความตระหนักในปัญหาและความสำคัญของการดำเนินงาน ด้วยการให้แต่ละศูนย์เด็กเล็กได้ประเมินตนเองเพื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็กที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จัดประชุมเพื่อรับฟังปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็ก

3) ความร่วมมือจากทุกฝ่าย การดำเนินงานยกระดับคุณภาพให้ประสบความสำเร็จในโครงการวิจัยนี้ เป็นเพราะการได้รับส่งเสริม สนับสนุนจากไตรภาคีวิจัย

4) ความพร้อมด้านทรัพยากรการศึกษาในการดำเนินงานทั้งด้านบุคคลากร สถานที่และงบประมาณ

1.2 หลักการดำเนินงาน ได้แก่

1) ใช้แนวคิด 4 ร่วม ได้แก่ ร่วมกันศึกษา พัฒนา สรุปความรู้ และ ร่วมเรียนรู้

2) ใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่งในการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบการปฏิบัติงาน และการยอมรับและการปรับปรุงแก้ไขงาน เป็นวงจรที่ต่อเนื่องเพื่อยกระดับการพัฒนา

3) ใช้เทคโนโลยีในการดำเนินงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ เช่น การใช้ระบบที่ปรึกษาออนไลน์ตลอด 24 ชั่วโมง

4) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ระหว่างไตรภาคีผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ประกอบด้วย 3 ฝ่าย ได้แก่ 1) หน่วยงานกำกับ ควบคุม ดูแล 2) ศูนย์เด็กเล็ก และ3) นักวิชาการจากสถาบันการศึกษา

1.3 แนวทางการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) การอบรมให้ความรู้แก่ครูและผู้บริหารผ่านกิจกรรมการเรียนรู้โดยวิธีพาทำ

2) การนิเทศกำกับติดตามการยกระดับคุณภาพการปฏิบัติงานในพื้นที่ปฏิบัติงานจริงและโดยใช้การสื่อสารออนไลน์

3) การประเมินผลและพัฒนา โดยจัดให้มีการประเมินตนเองก่อนดำเนินงานเพื่อให้ทราบสภาพพื้นฐานก่อนเริ่มการพัฒนา และมีการประเมินผลเป็นระยะในระหว่างการดำเนินงานเพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และการประเมินผลสรุปเพื่อเป็นการประเมินผลการพัฒนาว่าได้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่อย่างไร เพื่อการพัฒนายกระดับให้เพิ่มขึ้นต่อไป

2. ผลการพัฒนาคุณภาพศูนย์เด็กเล็กภาคกลางก่อนเริ่มการศึกษา (Pretest) ศูนย์เด็กเล็กทุกศูนย์มีคุณภาพอยู่ในระดับ “ต้องพัฒนา” ทั้ง 12 ศูนย์ การประเมินการดำเนินงานศูนย์เด็กเล็กหลังเข้าร่วมปฏิบัติการวิจัย (Posttest) ศูนย์เด็กเล็กมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก จำนวน 9 ศูนย์ ระดับดี 1 ศูนย์ ระดับพอใช้ 1 ศูนย์ และระดับต้องพัฒนา 1 ศูนย์ ดังนำเสนอในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการยกระดับคุณภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็กภาคกลางตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ

โรงเรียนที่ (น้ำหนักคะแนน)	ก่อนการทดลอง				แปลผล	หลังการทดลอง				แปลผล
	มฐ. 1	มฐ. 2	มฐ. 3	รวม		มฐ. 1	มฐ. 2	มฐ. 3	รวม	
	40	30	30	100		40	30	30	100	
1	14	8	6	28	ต้องพัฒนา	35	30	30	95	ดีมาก
2	7	0	0	7	ต้องพัฒนา	16	11	8	35	ต้องพัฒนา
3	10	4	2	16	ต้องพัฒนา	20	23	20	63	พอใช้
4	7	4	2	13	ต้องพัฒนา	27	25	28	80	ดี
5	13	8	0	21	ต้องพัฒนา	38	29	30	97	ดีมาก
6	12	9	2	23	ต้องพัฒนา	33	30	30	93	ดีมาก
7	11	12	0	23	ต้องพัฒนา	39	30	30	99	ดีมาก
8	14	7	2	23	ต้องพัฒนา	38	30	30	98	ดีมาก
9	18	7	2	27	ต้องพัฒนา	38	30	30	98	ดีมาก
10	14	7	8	29	ต้องพัฒนา	34	30	30	94	ดีมาก
11	25	11	8	44	ต้องพัฒนา	37	30	30	97	ดีมาก
12	18	10	2	30	ต้องพัฒนา	32	30	28	90	ดีมาก

อภิปรายผล

1. แนวทางการยกระดับคุณภาพศูนย์เด็กเล็กภาคกลางให้ได้มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ จากผลการถอดบทเรียนในการดำเนินงานพบว่ามีองค์ประกอบ ดังนี้

1.1 ปัจจัยสู่ความสำเร็จได้แก่ 1) ความรู้ ความเข้าใจของผู้ปฏิบัติงาน 2) ความตระหนักในปัญหาและความสำคัญของการดำเนินงาน 3) ความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน และ 4) ความพร้อมด้านทรัพยากรการศึกษาในการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกิ่งทอง ใจเสน (2553: 2084-2085) ที่พบว่า แนวทางการพัฒนาคุณภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่ต้องการพัฒนาครูประกอบด้วย การสร้างความรู้ ความเข้าใจ การสร้างความตระหนักให้แก่ครูและบุคลากรในสถานศึกษา

เพื่อให้เห็นความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการเสริมสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในการทำงานของบุคลากรในสถานศึกษาและชุมชน และ งานวิจัยของทิพวรรณ มีบุญ, วาโร เพ็งสวัสดิ์, ทะนงศักดิ์ คุ้มไข่น้ำ และวัลนิกา ฉลากบาง (2561: 81-82) ที่สรุปผลว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ความพร้อมของทรัพยากรทางการศึกษา และ พฤติกรรมการสอนของครู/ผู้ดูแลเด็ก เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

1.2 หลักการในการดำเนินงาน ได้แก่ 1) การใช้แนวคิด 4 ร่วม “ร่วมศึกษา ร่วมพัฒนา ร่วมสรุปความรู้ และร่วมเรียนรู้” 2) การใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่งในการปฏิบัติงาน 3) การใช้เทคโนโลยีในการดำเนินงาน และ 4) การใช้เครือข่ายความร่วมมือ หลักการดำเนินงานดังกล่าวนี้ สอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และการใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่งในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยพัฒนาสถานศึกษาและชุมชนจำนวนมาก อาทิ งานวิจัยของเพ็ญประภา เบญจวรรณ และอัชฌา สุวรรณกาญจน์ (2552: 126) รายงานว่ากระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ทำให้ผลการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่ในเชิงผลลัพธ์ มีการประเมินเปลี่ยนแปลงจากระดับดีเป็นดีมาก ธีรพงศ์ ทับอินทร์ (2558: 73) ศึกษาเรื่อง การใช้วงจรเดมมิ่งในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา เขต 42 พบว่า ภาพรวมและรายด้านค่าเฉลี่ย ขั้นการวางแผน ขั้นการปฏิบัติ ขั้นการตรวจสอบ และขั้นการปรับปรุงอยู่ในระดับมาก และกังสดาล กนกหงส์ (2556) ได้ชี้ให้เห็นว่า การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมของเยาวชนกับหน่วยงานภายนอก เป็นการประสานประโยชน์ร่วมกัน

1.3 แนวทางการยกระดับคุณภาพศูนย์เด็กเล็ก ประกอบด้วย 1) การให้ความรู้แก่ผู้ปฏิบัติงานด้วยวิธีพาทำ 2) การนิเทศกำกับติดตามการยกระดับคุณภาพการปฏิบัติงานในพื้นที่ปฏิบัติงานจริงและโดยใช้การสื่อสารออนไลน์ 3) การประเมินผลและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง แนวทางการปฏิบัติงานทั้งสามนี้ เป็นแนวทางที่ได้จากการถอดบทเรียนของศูนย์เด็กเล็กที่ประสบความสำเร็จในการยกระดับคุณภาพจากระดับที่ต้องพัฒนาไปสู่ระดับดีและดีมาก ดังเช่น พิทยาภรณ์ มานะจุติ (2553: 113) พบว่าการนำกระบวนการพาทำ มาใช้ในการพัฒนาบุคลากร ทำให้ศูนย์เด็กเล็กมีการพัฒนางานทุกด้าน David, Jordan, & Brion (2014) ศึกษาผลการใช้โปรแกรม “The Stamp in Safety” ซึ่งเป็นโปรแกรมการนิเทศผ่านอินเทอร์เน็ตในด้านการปรับปรุงสนามเด็กเล็ก พบว่า ผู้ได้รับการนิเทศรูปแบบดังกล่าวมีความพึงพอใจอยู่ในระดับสูง นิติยา ค้อไผ่, นิสาพร วัฒนศัพท์, มนตรี กรรพุมมาลย์ และภูฟ้า เสวกพันธ์ (2559: 173) ให้ความเห็นว่าในการพัฒนาบุคลากรของศูนย์เด็กเล็ก ควรต้องมีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามาร่วมดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งในเรื่องการประเมินการดำเนินการของศูนย์เด็กเล็กด้วย

2. ผลการพัฒนาคุณภาพศูนย์เด็กเล็ก พบว่าจำนวน 12 ศูนย์มีการพัฒนายกระดับคุณภาพจากระดับ “ต้องพัฒนา” ไปสู่ระดับที่น่าพึงพอใจ 10 ศูนย์ คือ มีศูนย์ที่อยู่ในระดับดีมาก 9 ศูนย์ และดี 1 ศูนย์ น่าจะเป็นเพราะผู้บริหาร และครู/ผู้ดูแลเด็กให้ความสำคัญและมีความใส่ใจในการดำเนินการพัฒนาคุณภาพศูนย์เด็กเล็ก เมื่อพบว่าศูนย์เด็กเล็กไม่ผ่านในตัวบ่งชี้ใดก็พยายามหาวิธีการต่าง ๆ รวมทั้งขอคำปรึกษาจากคณะผู้วิจัย

เพื่อพัฒนาการดำเนินการในเรื่องนั้น ๆ นอกจากนี้น่าจะเป็นปัจจัยดังต่อไปนี้ คือ 1) ผู้บริหารมีความรู้และความตระหนักเกี่ยวกับมาตรฐานคุณภาพศูนย์เด็กเล็ก ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นในการพัฒนาศูนย์ให้เป็นไปตามเป้าหมาย และครูมีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กและคุณภาพเด็ก 2) ผู้บริหารและครูได้รับการพัฒนาทักษะการบริหารจัดการศูนย์เด็กเล็ก และทักษะการจัดกระบวนการเรียนรู้จากการอบรมเชิงปฏิบัติการโดยใช้เทคนิคแบบพาทำ ซึ่งเป็นเทคนิคการทำงานแบบร่วมมือที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ เพราะผู้บริหารและครูเข้าใจในสาระต่าง ๆ ผ่านการลงมือปฏิบัติ และได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสมาชิกในกลุ่ม และยังสามารถนำความรู้ที่ได้รับการอบรมไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินการศูนย์เด็กเล็กของตนได้เป็นอย่างดี 3) การนิเทศติดตามอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง ด้วยกระบวนการนิเทศ ณ ที่ตั้ง ณ ขณะปฏิบัติงาน อย่างน้อยแห่งละ 2 ครั้ง หรือในกรณีที่เกิดปัญหาผู้วิจัยสามารถเข้าไปช่วยเหลือได้อย่างอิสระ และการนิเทศออนไลน์ ทำให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือระหว่างไตรภาคีวิจัยอย่างใกล้ชิด และ 4) การใช้เทคโนโลยี ในการวิจัยนี้ได้จัดให้มีระบบการปรึกษาออนไลน์ ทำให้ผู้บริหารและครู/ผู้ดูแลเด็กได้ปรึกษากับทีมผู้วิจัยได้ตลอด 24 ชั่วโมง และผู้บริหารและครู/ผู้ดูแลเด็กทั้ง 12 ศูนย์ ใช้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันได้อย่างรวดเร็ว ตอบสนองความต้องการได้อย่างทันท่วงที สำหรับศูนย์เด็กเล็กที่ยังอยู่ในระดับไม่น่าพอใจ คือ ระดับพอใช้ 1 ศูนย์และระดับต้องพัฒนา 1 ศูนย์ เนื่องจากศูนย์เด็กเล็กดังกล่าวอยู่ห่างไกลจากหน่วยงานต้นสังกัด ที่ดูแล ทำให้ไม่ได้รับความสนใจจากหน่วยงานเท่าที่ควร ไม่มีวัสดุอุปกรณ์อำนวยความสะดวกในการจัดทำเอกสาร อาคารเรียนเป็นห้องใต้อาคารเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สภาพแวดล้อมภายนอกและภายในห้องเรียนไม่ดีพอที่จะใช้เป็นศูนย์เด็กเล็ก หลังจากที่คณะผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการพาทำ ได้ปรับปรุงสภาพภายในห้องเรียนได้ระดับหนึ่ง แต่สิ่งที่เป็นปัญหาสำคัญคือห้องครัว ห้องน้ำ ห้องส้วมยังไม่สามารถปรับปรุงได้ และบุคลากรมีความกระตือรือร้นไม่เพียงพอที่จะพัฒนาศูนย์ในระยะเวลาของการทำวิจัย ครูไม่เตรียมสอนตามตารางกิจกรรมกิจกรรมประจำวันจึงทำให้ไม่ประสบผลสำเร็จในการพัฒนาเด็ก ครูกังวลกับเด็กที่ทยอยมาทีละคนตลอดเวลา จึงยังขาดความกระตือรือร้นในการพัฒนางานด้านการเรียนการสอน เด็กได้กิน นอน เล่น ไม่เป็นไปตามหลักการจัดกิจกรรมและกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม ดังนั้นจำเป็นต้องให้เวลาในการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กทั้งสองแห่งต่อไปอีกระยะหนึ่ง

จากการประชุมระดมความคิดเพื่อถอดบทเรียนการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กทั้ง 2 แห่ง สรุปได้ว่าการที่ศูนย์เด็กเล็กทั้ง 2 แห่ง ยังไม่พัฒนาตามเป้าหมายมาจากขาดปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จ ได้แก่ 1) ขาดความพร้อมในด้านทรัพยากรการศึกษา ได้แก่ ขาดงบประมาณสนับสนุนที่เพียงพอ สถานที่ตั้งของศูนย์เด็กเล็กอยู่ห่างไกลจากหน่วยงานที่กำกับติดตาม การคมนาคมไม่สะดวก 2) ขาดความรู้ความเข้าใจสภาพและปัญหาของศูนย์เด็กเล็กและขาดความตระหนักในปัญหาและความสำคัญของการดำเนินงานพัฒนาเด็กเล็ก และ 3) ขาดความร่วมมือร่วมใจในการดำเนินงานจากฝ่ายที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของกังสดาล กนกหงษ์ (2556: 266) ที่พบว่า ทุนเดิมทางสังคมของชุมชน ความร่วมมือร่วมใจ และความตระหนักในบทบาทหน้าที่เป็นปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินกิจกรรมพัฒนาชุมชนให้ประสบความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การยกระดับคุณภาพตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาตินั้น ผู้บริหารและครูเป็นบุคคลที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ต้องมีความรู้ความเข้าใจในแนวทางการยกระดับศูนย์เด็กเล็ก ดังนั้นควรใช้ศูนย์เด็กเล็กในงานวิจัยที่ประสบความสำเร็จเป็นต้นแบบสำหรับศูนย์เด็กเล็กอื่น ๆ ที่สนใจมาศึกษาดูงานด้านแนวทางการพัฒนาคุณภาพ

1.2 ในการยกระดับคุณภาพมาตรฐานที่ 2 การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กและมาตรฐานที่ 3 คุณภาพเด็ก ให้ได้ผลดี ปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่ผู้บริหารควรตระหนักคือ จำนวนนักเรียนในชั้นเรียนต่อครูต้องมีอัตราส่วนที่เหมาะสม อัตราส่วนโดยเฉลี่ย 12 คนต่อห้องเรียน และสูงสุดไม่เกิน 20 คน จะทำให้ครู/ผู้ดูแลเด็กสามารถดูแลนักเรียนได้เป็นรายบุคคล โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ภายใต้ศักยภาพที่แตกต่างกันของนักเรียนแต่ละคน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรขยายผลการศึกษาแนวทางการยกระดับคุณภาพศูนย์เด็กเล็กในสังกัดต่าง ๆ โดยการร่วมมือกันในลักษณะไตรภาคี คือ ศูนย์เด็กเล็กสังกัดใดสังกัดหนึ่งในท้องถิ่น หน่วยงานต้นสังกัดของศูนย์เด็กและคณะผู้วิจัยซึ่งเป็นอาจารย์ในสาขาการศึกษาปฐมวัยในท้องถิ่นนั้น ๆ

2.2 ควรมีการศึกษารูปแบบในการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารศูนย์เด็กเล็ก ควบคู่กับการพัฒนาแนวทางการยกระดับคุณภาพศูนย์เด็กเล็ก เพราะการบริหารจัดการของผู้บริหารศูนย์เด็กเล็กเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการยกระดับคุณภาพศูนย์เด็กเล็ก

สรุป

แนวทางการยกระดับคุณภาพศูนย์เด็กเล็กภาคกลางให้ได้มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติที่พัฒนาขึ้นจากงานวิจัยนี้มีสิ่งที่ต้องคำนึงถึง ได้แก่ 1) ปัจจัยสู่ความสำเร็จ ประกอบด้วย 1.1) ความรู้ ความเข้าใจของผู้ปฏิบัติงาน 1.2) ความตระหนักในปัญหาของศูนย์เด็ก 1.3) ความร่วมมือจากทุกฝ่าย และ1.4) ความพร้อมในการดำเนินงาน 2) หลักการยกระดับคุณภาพการดำเนินงาน ได้แก่ 2.1) ใช้แนวคิด 4 ร่วม 2.2) ใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่ง 2.3) ใช้เทคโนโลยี และ 2.4) สร้างเครือข่ายความร่วมมือ และ 3) การติดตามผลอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

กมล สุดประเสริฐ. (2540). **การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปฏิบัติงาน.** กรุงเทพฯ: สำนักงานประสานงานโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2555). **มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ: คู่มือการดำเนินการตามมาตรฐาน.** กรุงเทพฯ: เทพเพ็ญวานิสย์.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2553 (ฉบับที่ 3).** กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

กังสดาล กนกหงษ์. (2556). ถอดบทเรียนความสำเร็จของกลุ่มเครือข่ายเยาวชนใฝ่ดี บ้านสบเติ๋น ตำบลสบป้าด อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง. ใน **การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยศรีปทุม ครั้งที่ 8** (24 ธันวาคม หน้า 866-877). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

กิ่งทอง ใจเสน. (2553). แนวทางพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่ต้องการพัฒนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2. ใน **การประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน ครั้งที่ 7** (7-8 ธันวาคม หน้า 2080-2089). นครปฐม: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน.

ขนิฏฐา กาญจนรังษีนนท์. (2546). **การสร้างเครือข่ายเพื่อการพัฒนา: กรมการพัฒนาชุมชน.** กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.

ทิพวรรณ มีบุญ, วาโร เพ็งสวัสดิ์, ทะนงศักดิ์ คุ้มไข่น้ำ และวัลนิกา ฉลากบาง. (2561). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. **วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม, 8** (1), 76-83.

ธีรพงศ์ ทับอินทร์. (2558). การใช้วงจรเดมมิ่ง (PDCA) ในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42. **วารสารชุมชนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 9** (2), 68-78.

นิติยา ค้อไผ่, นิสาพร วัฒนศัพท์, มนตรี กรรพุมมาลย์ และภูฟ้า เสวกพันธ์. (2559). รูปแบบการพัฒนาศักยภาพศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์โดยกระบวนการมีส่วนร่วม. **วารสารอารยธรรมศึกษา โขง-สาละวิน, 7** (2), 149-175.

พิทยาภรณ์ มานะจุติ. (2553). การพัฒนาศูนย์เด็กเล็กในอุดมคติ: กรณีศึกษาศูนย์เด็กเล็ก ตำบลดอนแก้ว อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่. **วารสารสมาคมนักวิจัย, 15** (2), 113-122.

เพ็ญประภา เบญจวรรณ และอัชฌา สุวรรณกาญจน์. (2552). ผลการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่: กรณีศึกษาศูนย์เด็กเล็กน่าอยู่โรงเรียนเทศบาล 1 อ.เมือง จ.นราธิวาส. **วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์, 1** (2), 126-141.

วิฑูรย์ สิมะโชคดี. (2545). **TQM: ปฏิบัติการสู่องค์กรคุณภาพยุค 2000** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น.

วีรพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์. (2555). **คุณภาพงานบริการ.** กรุงเทพฯ: ดวงกมล.

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ. (2558). **สิทธิของเธอ สิทธิของฉัน สิทธิของเรา** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เอส เอ็ม เซอร์คิทเพรส.

David, C., Jordan, P. & Brion, M. (2014). Internet-based training to improve preschool playground safety: Evaluation of the Stamp-in-Safety Programme. **Health Education Journal, 74** (1), 37-45.

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณสำนักงานส่งเสริม สวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ (สท.) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ที่ให้ทุนสนับสนุน

(Received: 29/01/2019 Revised: 15/02/2019 Accepted: 01/03/2019)

การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ร่วมกับเทคนิคการเรียนแบบร่วมมือ ในรายวิชาการเขียนเว็บไซต์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศรีประจันต์ “เมธีประมุข”

THE DEVELOPMENT ONLINE LESSONS MOBILE LEARNING USING PROBLEM-BASED LEARNING WITH COLLABORATIVE LEARNING TECHNIQUES ON THE SUBJECT OF WEBSITE PROGRAMMING FOR GRADE 12 STUDENTS OF SRIPRACHAN “METHIPRAMUK” SCHOOL

วัฒนา พลาชัย / WATANA PLACHAI [1]
วินัย เพ็งภิญโญ / WINAI PHENGPINYO [2]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนแบบร่วมมือ ในรายวิชาการเขียนเว็บไซต์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 2) หาประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning ที่พัฒนาขึ้น 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้บทเรียนออนไลน์ Mobile Learning ที่พัฒนาขึ้น 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning ที่พัฒนาขึ้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 30 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ บทเรียนออนไลน์ Mobile Learning แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน แผนการจัดการเรียนรู้ และแบบสอบถามความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที

ผลการวิจัยพบว่า 1) ได้บทเรียนออนไลน์ Mobile Learning โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนแบบร่วมมือ ในรายวิชาการเขียนเว็บไซต์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 2) ประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning ที่พัฒนาขึ้นมีค่าเท่ากับ 82.00/82.11 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้บทเรียนออนไลน์ Mobile Learning หลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning โดยรวมอยู่ในระดับมาก

---

[1] นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
[2] อาจารย์, อาจารย์คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

คำสำคัญ: การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เทคนิคการเรียนแบบร่วมมือ วิชาการเขียนเว็บไซต์

ABSTRACT

The purposes of the research were to: 1) develop the online lesson of mobile learning using problem-based learning with collaborative learning techniques on the subject of web programming for grade 12 students of Sriprachan “Methipramuk” School; 2) evaluate the efficiency of the developed online lesson; 3) compare the students' achievement in learning with the developed online lesson; and 4) study the students' satisfaction towards the developed online lesson. The sample used in this research was 30 grade 12 students derived by simple random sampling. The research instruments were the online lesson of mobile learning, pre- and post-achievement tests, lesson plans, and a satisfaction questionnaire. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and t-test.

The research findings showed that: 1) the result was the online lesson of mobile learning based on problem-based learning with collaborative learning techniques on the subject of web programming for grade 12 students. 2) The efficiency of the developed online lesson was 82.00/82.11 which was higher than the standard criteria of 80/80. 3) The students' learning achievement after learning with the developed online lesson was higher than that of before at the statistically significant level of .01. 4) the students' overall satisfaction towards learning with the developed online lesson was at a high level.

Keywords: development of online lesson of mobile learning, problem-based learning, collaborative learning technique, web programming

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้กำหนดสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียนในด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยีไว้ว่าเป็นความสามารถในการเลือกและใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม จึงได้มีการพัฒนาบทเรียนขึ้นมาหลากหลาย จนเข้ารูปแบบสื่อมัลติมีเดียออนไลน์ Mobile Learning ซึ่งหมายถึง การนำสื่อหลาย ๆ ประเภทมาใช้ร่วมกัน ทั้งวัสดุอุปกรณ์และวิธีการเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการเรียนการสอนโดยใช้สื่อแต่ละชนิดตามลำดับ

ขั้นตอนของเนื้อหาการนำบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning มาจัดการเรียนการสอนต้องเป็นบทเรียนที่มีคุณภาพเพราะบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning จะเป็นสื่อกลางในการนำเนื้อหาจากบทเรียนและจากแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ สามารถนำมารวมไว้ในบทเรียนมัลติมีเดียถ่ายทอดไปยังผู้เรียน (กิดานันท์ มลิทอง, 2546)

เทคโนโลยีการสื่อสารในปัจจุบันนอกจากจะก้าวหน้าและเติบโตอย่างรวดเร็วในสังคม ตลอดจนส่งผลต่อสังคมในยุคของการเปลี่ยนผ่านในทุก ๆ ด้าน รวมทั้งด้านการจัดการศึกษา สื่อเทคโนโลยีทางการสื่อสารเป็นปัจจัยพื้นฐานที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลการเรียนรู้ได้อย่างไร้ขีดจำกัด สื่อที่มีอิทธิพลในสังคมยุคปัจจุบันก็คือสื่อเครือข่ายไร้สาย หรือการสื่อสารบนอุปกรณ์พกพาขนาดเล็ก เช่น สมาร์ทโฟนหรือแท็บเล็ต ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นอุปกรณ์ในการเรียนการสอน ดังนั้นการเรียนรู้ด้วยบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning จึงเป็นการเรียนที่สะดวกต่อผู้เรียน และสามารถเข้าถึงข้อมูลแหล่งเรียนรู้ทุกที่ทุกเวลา โดยบทเรียนจะประกอบด้วยแบบทดสอบก่อนเรียน แบบทดสอบหลังเรียน และเนื้อหารายวิชาซึ่งแบ่งออกเป็นหน่วยการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้ผู้เรียนเข้าไปศึกษา และผู้สอนสามารถเข้าไปตรวจสอบผลการเรียนของนักเรียนได้ทุกที่ไม่จำกัดเวลา นับว่าเป็นบทเรียนที่ตอบสนองต่อผู้เรียนในยุคปัจจุบันเป็นอย่างมาก

ในการจัดการเรียนสอนรายวิชาการเขียนเว็บไซต์ จากเดิมผู้สอนทำการสอนแบบปฏิบัติโดยการฉายโปรเจคเตอร์แล้วให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติตาม แต่พบปัญหาระหว่างสอน คือ ผู้เรียนตามไม่ทันในขณะสอน เมื่อสอนเสร็จผู้สอนได้ทำการแจกใบงาน นักเรียนไม่เข้าใจ และไม่สามารถส่งงานตามที่กำหนดได้ เนื่องจากไม่เข้าใจและหาแหล่งทบทวนความรู้ได้ยากทำให้ผู้สอนต้องทบทวนในเรื่องเดิมซ้ำอีกครั้ง และไม่สามารถเริ่มเนื้อหาใหม่ในคาบเรียนถัดไปได้

การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานจึงเป็นวิธีการที่เหมาะสำหรับการพัฒนาทักษะในการแก้ปัญหาสำหรับผู้เรียน โดยมีข้อดีคือ ผู้เรียนได้เรียนรู้การทำงานในกลุ่ม เรียนรู้วิธีการสร้างสรรค์งาน เช่น การระดมความคิด การวางแผนการทำงาน การฝึกทักษะด้านการสื่อสาร และทักษะการอภิปราย ได้รับการสนับสนุนจากเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม ได้ฝึกทักษะการค้นหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกัน และได้ฝึกความรับผิดชอบในการศึกษาด้วยตนเอง การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นทฤษฎีการเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จในการใช้สภาพแวดล้อมการเรียนรู้เสมือนจริง เป็นทฤษฎีที่เน้นการทำงานเป็นทีม และความร่วมมือในการแก้ปัญหา วิธีการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานสามารถนำมาใช้ให้ประสบความสำเร็จในการเขียนเว็บไซต์เบื้องต้น ส่งผลดีต่อการเรียนรู้ด้านทักษะการเขียนเว็บไซต์ รวมถึงทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการออกแบบเว็บไซต์ และสนับสนุนปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่ม โดยผู้สอนเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญสำหรับผู้เรียนในการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ถึงแม้ผู้สอนจะไม่มีส่วนร่วมอภิปรายในระหว่างการประชุมกลุ่มก็ตาม

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือนับว่าเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยใช้กระบวนการกลุ่มให้ผู้เรียนได้มีโอกาสทำงานร่วมกันเพื่อผลประโยชน์และเกิดความสำเร็จร่วมกันของกลุ่ม ซึ่งการเรียนแบบร่วมมือมิใช่เป็นเพียงจัดให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม เช่น ทำรายงาน ทำกิจกรรมประดิษฐ์หรือสร้างชิ้นงาน อภิปราย ตลอดจนปฏิบัติการทดลองแล้ว ผู้สอนทำหน้าที่สรุปความรู้ด้วยตนเองเท่านั้น แต่ผู้สอน

จะต้องพยายามใช้กลยุทธ์วิธีให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการประมวลสิ่งที่มาจากการทำกิจกรรมต่าง ๆ จัดระบบความรู้สรุปเป็นองค์ความรู้ด้วยตนเองเป็นหลักการสำคัญ (พิมพันธ์ เดชะคุปต์, 2544: 15) ดังนั้นการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือผู้สอนจะต้องเลือกเทคนิคการจัดการเรียนที่เหมาะสมกับผู้เรียน และผู้เรียนจะต้องมีความพร้อมที่จะร่วมกันทำกิจกรรม รับผิดชอบงานของกลุ่มร่วมกัน โดยที่กลุ่มจะประสบความสำเร็จได้เมื่อสมาชิกทุกคนได้เรียนรู้บรรลุตามจุดมุ่งหมายเดียวกัน นั่นคือ การเรียนเป็นกลุ่มหรือเป็นทีมอย่างมีประสิทธิภาพนั่นเอง

จากปัญหาและความสำคัญที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้สังเกตพบว่าการเรียนการสอนของเนื้อหารายวิชาการเขียนเว็บไซต์มีความทันสมัยอยู่แล้ว เพียงแต่ยังขาดสื่อการเรียนรู้ที่จะให้นักเรียนสามารถกลับไปทบทวนย้อนหลังในเนื้อหาที่ไม่เข้าใจหลังจากที่เรียนจบในห้องเรียน ผู้วิจัยจึงพัฒนาบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning ในรายวิชาการเขียนเว็บไซต์ โดยนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและการเรียนรู้แบบร่วมมือมาใช้ออกแบบบทเรียน เพื่อให้นักเรียนได้มีกระบวนการแก้ปัญหาที่ถูกต้องและช่วยกันทำงานเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และการทำงานเป็นกลุ่มให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และเป็นแบบอย่างให้กับการพัฒนาการเรียนรู้ในรายวิชาอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนแบบร่วมมือ ในรายวิชาการเขียนเว็บไซต์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศรีประจันต์ “เมธีประมุข”
2. เพื่อหาประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning ที่พัฒนาขึ้น
3. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้บทเรียนออนไลน์ Mobile Learning ที่พัฒนาขึ้น
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning ที่พัฒนาขึ้น

สมมติฐานในการวิจัย

1. บทเรียนออนไลน์ Mobile Learning ในรายวิชาการเขียนเว็บไซต์ ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning ในรายวิชาการเขียนเว็บไซต์ มีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. เอกสารที่เกี่ยวข้อง

1.1 บทเรียนออนไลน์ Mobile Learning

บทเรียนออนไลน์ Mobile Learning หมายถึง การจัดการเรียนรู้ผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่แบบสมาร์ทโฟน ซึ่งตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในการรับส่งข้อมูลข่าวสาร เช่น RSS Feed, Push mail เป็นต้น เครื่องมือที่ใช้บนโทรศัพท์เคลื่อนที่ผ่านโปรแกรมปฏิบัติการ (application) จำแนกได้ดังนี้

1.1.1 เครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสาร ได้แก่ อีเมลล์ (e-mail) สังคมออนไลน์ (social network) ข้อความแบบมัลติมีเดีย (MMS)

1.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการสืบค้นข้อมูล ได้แก่ Search Engine เช่น Google chrome, Internet Explorer, Safari เป็นต้น

1.1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาหาความรู้ ได้แก่ วีดีโอ (VDO) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book)

ธิดา บุตรรักษ์ (2557: 74-85) กล่าวว่า Mobile Learning หมายถึงการรวมกันของ 2 P คือ เป็นการเรียนจากเครื่องส่วนตัว (personal) และเป็นการเรียนจากเครื่องที่พกพาได้ (portable) การเรียนแบบส่วนตัวนั้นผู้เรียนสามารถเลือกเรียนในหัวข้อที่ต้องการ และการเรียนจากเครื่องที่พกพาได้นั้นก่อให้เกิดโอกาสของการเรียนรู้ได้ ซึ่งเครื่องแบบ Personal Digital Assistant (PDA) และโทรศัพท์มือถือนั้นเป็นเครื่องที่ใช้สำหรับ Mobile Learning มากที่สุด

1.2 การเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน (Problem–based Learning: PBL)

วัลลี สัตยาศัย (2547: 16) กล่าวว่า การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน หรือ PBL คือวิธีการเรียนรู้ที่เริ่มต้นด้วยการใช้ปัญหาเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้าศึกษาความรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ จากแหล่งวิทยาการที่หลากหลาย เพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหาโดยมีการศึกษาหรือเตรียมตัวล่วงหน้าเกี่ยวกับปัญหาดังกล่าวมาก่อน การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน คือ วิธีการที่นักเรียนกลุ่มย่อยเรียนรู้โดยใช้ประเด็นสำคัญในกรณีปัญหาที่เป็นจริงหรือกำหนดขึ้นเป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนศึกษาด้วยตนเองโดยการสืบค้นข้อมูลหาความรู้หรือทักษะต่าง ๆ แล้วนำความรู้ที่ค้นหามาเล่าสู่กันฟังพร้อมทั้งร่วมกันอภิปราย ร่วมกันเรียนรู้แล้วลงสรุปความรู้ใหม่

1.3 เทคนิคการเรียนแบบร่วมมือ (Collaborative Learning)

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2542: 34) กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือเป็นวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยผู้เรียนที่มีความรู้ความสามารถทางการเรียนที่แตกต่างกัน โดยแต่ละคนต้องมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้รวมทั้งการเป็นกำลังใจซึ่งกันและกัน คนที่เรียนเก่งจะต้องช่วยเหลือคนที่เรียนอ่อนกว่า ผู้เรียนแต่ละคนไม่เพียงแต่รับผิดชอบต่อการเรียนของตนเองเท่านั้นหากแต่ต้องร่วมรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของเพื่อนในกลุ่มด้วย เพราะความสำเร็จของแต่ละบุคคลคือความสำเร็จของกลุ่ม

กิดานันท์ มลิทอง (2546: 146) กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือเป็นรูปแบบหนึ่งของการเรียนแบบร่วมกัน มีการแบ่งผู้เรียนออกในลกัษณะกลุ่มร่วมมือเพื่อแบ่งงานกันทำตามคำสั่งของผู้สอน โดยใช้เทคนิคการทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุผลที่กำหนดไว้ โดยที่ผู้สอนไม่มีบทบาท หรือส่วนร่วมในการทำงานนั้น หากทำงานได้เร็วที่สุดและแต่ละคนทำงานน้อยที่สุดจะเป็นการดีอย่างยิ่ง

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วงษ์ปัญญา นวนแก้ว, ชเนตตี พิมพ์สวรรค และจรัญ เจิมแหลม (2559: 16-23) ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดย Mobile Learning วิชากระบวนการพัฒนาซอฟต์แวร์ 2 ด้วยโปรแกรมประยุกต์ลักษณะฟอร์ม ผลการวิจัยพบว่า การทดสอบก่อนเรียน นักศึกษามีคะแนนผ่านเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 55.88 และการทดสอบหลังเรียนมีนักศึกษาผ่านเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 88.23

อมรรัตน์ ศรีแก้ว และสวียา สุรมณี (2559: 54-61) ได้วิจัยการพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อการเรียนรู้บนแท็บเล็ต เรื่อง ระบบสารสนเทศสำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 27 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณภาพของแอปพลิเคชันบนแท็บเล็ต เรื่องระบบสารสนเทศ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.79, S.D. = 0.45) ดัชนีประสิทธิผลของแอปพลิเคชันเพื่อการเรียนรู้บนแท็บเล็ตเรื่อง ระบบสารสนเทศสำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเท่ากับ 0.64 3) ความพึงพอใจต่อแอปพลิเคชันเพื่อการเรียนรู้บนแท็บเล็ตเรื่องระบบสารสนเทศ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.54, S.D. = 0.59)

วิธีดำเนินการ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างการวิจัย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศรีประจันต์ “เมธีประมุข” ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 3 ห้องเรียน จำนวน 91 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/2 โรงเรียนศรีประจันต์ “เมธีประมุข” ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียน จำนวน 30 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย

2. เครื่องมือและการพัฒนาเครื่องมือในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ ใช้ระยะเวลาในการทดลอง จำนวน 9 ชั่วโมง มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

2.1.1 ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เกี่ยวกับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในกลุ่มสาระการเรียนการงานและพื้นฐานอาชีพ

2.1.2 ศึกษาการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนแบบร่วมมือ หาความรู้จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1.3 นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและการเรียนแบบร่วมมือ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยแบบประเมินคุณภาพการเรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning ซึ่งผลการหาคุณภาพพบว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อความเหมาะสมของบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 ($\overline{X}$ = 4.56, S.D. = 0.22)

2.1.4 ปรับปรุงและแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อนำไปจัดทำบทเรียนออนไลน์ต่อไป

2.2 บทเรียนออนไลน์ Mobile Learning ในรายวิชาการเขียนเว็บไซต์ ซึ่งมีเนื้อหาในการเรียนรู้ของผู้เรียน จำนวน 3 หน่วยการเรียนรู้ มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

2.2.1 ศึกษาเนื้อหา วิเคราะห์หลักสูตรในรายวิชาการเขียนเว็บไซต์ เอกสาร ตำราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และแผนการสอน

2.2.2 กำหนดขั้นตอน องค์ประกอบ รูปแบบบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning แบบประเมินบทเรียนออนไลน์

2.2.3 กำหนดเนื้อหา วัตถุประสงค์การเรียนรู้ แผนการเรียนรู้ ผังบทเรียนโครงสร้างการนำเสนอเนื้อหา กิจกรรมการเรียน การวัดและประเมินผล

2.2.3 ร่างรูปแบบบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning ในรายวิชาการเขียนเว็บไซต์

2.2.4 หาคุณภาพของบทเรียนออนไลน์โดยเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิคการพัฒนาบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพความตรงตามโครงสร้างบทเรียนฯ ด้วยแบบประเมินคุณภาพการเรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning ซึ่งผลการหาคุณภาพพบว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อความเหมาะสมของบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning โดยรวมอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 ($\overline{X}$ = 4.49, S.D. = 0.23)

2.2.5 การทดสอบคุณภาพของบทเรียนฯ โดยนำบทเรียนที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 3 ระยะ คือ การทดสอบหนึ่งต่อหนึ่ง การทดสอบกลุ่มเล็กและการทดสอบภาคสนาม จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนนำไปทดลองต่อไป

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning ในรายวิชาการเขียนเว็บไซต์

2.3.1 ผู้วิจัยสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ฯ เป็นแบบปรนัยแบบเลือกต้องมี 4 ตัวเลือก จำนวนทั้งหมด 30 ข้อ โดยให้ครอบคลุมสาระในบทเรียนทั้ง 3 หน่วยการเรียนรู้

2.3.2 ผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ฯ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านทักษะการเขียนเว็บไซต์ตรวจสอบ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) โดยพิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามที่ต้องการวัดกับวัตถุประสงค์ของการวัด และหาค่าความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ ซึ่งผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องด้วยค่า IOC (Index of Item-Objective Congruence) ได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ แล้วจึงนำไปทดลองใช้กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนจำนวน 20 คน เพื่อตรวจสอบความเข้าใจในข้อคำถามและหาค่าความเที่ยง (reliability) ของเครื่องมือด้วยวิธีการหาค่าความยาก (P) อยู่ระหว่าง 0.46-0.76 และมีค่าอานาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.26-0.60 และค่าความเที่ยงของแบบทดสอบเท่ากับ 0.88 จากนั้นจึงนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริง

2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning ประกอบด้วย การสอบถามความพึงพอใจด้านสื่อบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning ด้านเนื้อหาบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning และด้านการประเมินผลการเรียนต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของขอคำถาม โดยพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ในการถาม มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

3. การพัฒนาบทเรียนออนไลน์

ผู้วิจัยพัฒนาบทเรียนออนไลน์โดยใช้รูปแบบการพัฒนาของ ADDIE ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

3.1 ขั้นการวิเคราะห์ (Analysis)

ศึกษาเนื้อหา วิเคราะห์หลักสูตรในรายวิชาการเขียนเว็บไซต์ จากแผนการสอนหรือแผนการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนศรีประจันต์ “เมธีประมุข” เอกสาร ตำราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน จากนั้นวิเคราะห์การสอนแบบปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ

3.2 ขั้นการออกแบบ (Design)

3.2.1 กำหนดขั้นตอน องค์ประกอบ รูปแบบบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning แบบประเมินรูปแบบบทเรียนออนไลน์

3.2.2 กำหนดเนื้อหา วัตถุประสงค์การเรียนรู้ แผนการเรียนรู้ (flow chart) ผังบทเรียน (storyboard) โครงสร้างการนำเสนอเนื้อหา กิจกรรมการเรียน การวัดและประเมินผล แบบประเมินคุณภาพบทเรียนออนไลน์ด้านเนื้อหา แบบประเมินคุณภาพบทเรียนออนไลน์ด้านการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

3.2.3 นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ มาร่างรูปแบบบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning ในรายวิชาการเขียนเว็บไซต์เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาบทเรียนออนไลน์ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาความเหมาะสมของบทเรียนออนไลน์ เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างบทเรียนกับวัตถุประสงค์ของบทเรียน วิเคราะห์ความสอดคล้องด้วยค่า IOC กับเกณฑ์การยอมรับที่กำหนดไว้ที่ 0.50 เป็นต้นไป

3.2.4 นำบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning ในรายวิชาการเขียนเว็บไซต์เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน พิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหาในบทเรียนออนไลน์กับจุดประสงค์ของบทเรียนด้วยการวิเคราะห์ความสอดคล้อง (IOC) ผลการวิเคราะห์ได้ค่า IOC มากกว่า 0.50 ทุกข้อ

3.3 ขั้นพัฒนาบทเรียน (Development)

3.3.1 เตรียมการ เตรียมข้อความ ภาพนิ่ง เสียงบรรยาย และวีดีโอสาธิต

3.3.2 นำบทเรียนออนไลน์ M-Learning ในรายวิชาการเขียนเว็บไซต์ ที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาบทเรียนออนไลน์และด้านเนื้อหามาพัฒนาด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยจำแนกบทเรียนออกเป็น 3 หน่วย หน่วยละ 3 ชั่วโมง เพื่อให้ง่ายต่อการเรียนรู้ รวมถึงเนื้อหาต้องมีความถูกต้องชัดเจน ครอบคลุมวัตถุประสงค์ และกิจกรรมการเรียนรู้

3.3.3 นำบทเรียนออนไลน์ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ติดตั้งบนระบบอินเทอร์เน็ต Server ตาม URL ที่กำหนด เพื่อแสดงผลจริง

3.4 ขั้นการนำไปใช้ (Implementation)

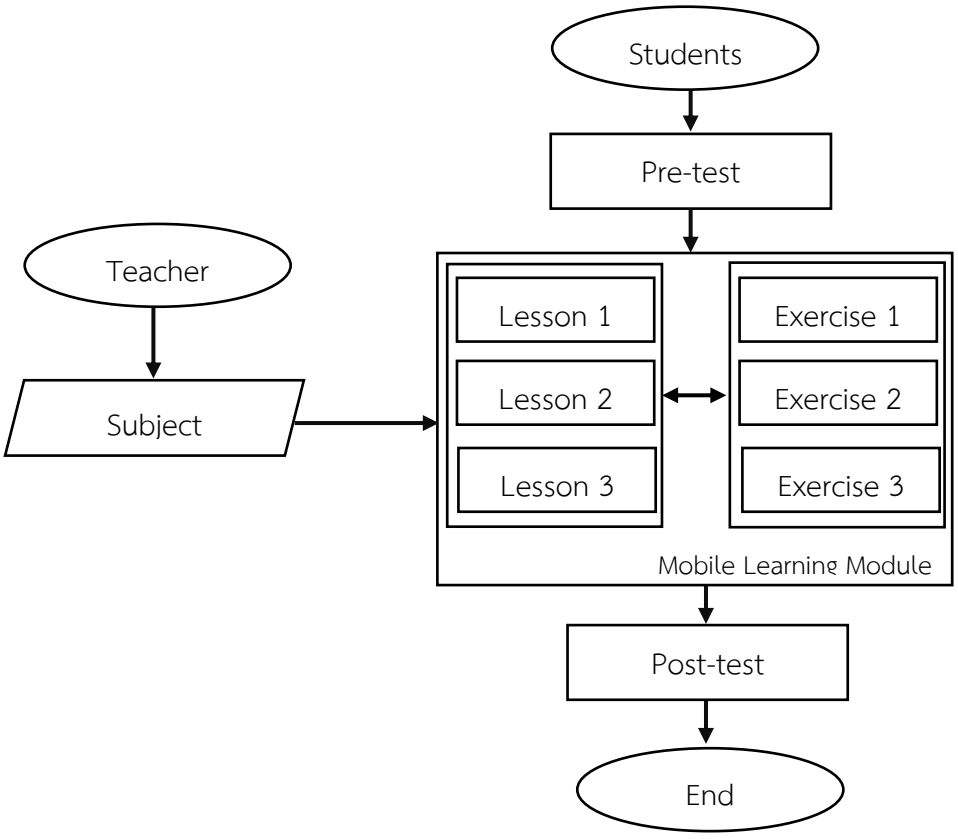
นำบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning ในรายวิชาการเขียนเว็บไซต์ ไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง โดยมีรายละเอียดในการดำเนินงานดังนี้

3.4.1 ปฐมนิเทศนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยชี้แจง แนะนำการใช้เอกสารคู่มือการใช้งานบทเรียนออนไลน์ การเรียนรู้ตามขั้นตอนในแผนการจัดการเรียนรู้

3.4.2 ทำการทดสอบก่อนเรียน (pre-test) โดยใช้แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผ่านบทเรียนออนไลน์ ในรายวิชาการเขียนเว็บไซต์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในบทเรียนออนไลน์ จำนวน 30 ข้อ

3.4.3 นำบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning มาทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาประสิทธิภาพของบทเรียน และผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน โดยให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning โดยจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนแบบร่วมมือ ในรายวิชาการเขียนเว็บไซต์ ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ให้ครบทั้ง 3 หน่วยการเรียน ภายใน 6 สัปดาห์ โดยหลังเรียนแต่ละหน่วยการเรียนรู้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังบทเรียน

3.4.4 หลังจากทดลองใช้บทเรียนออนไลน์ นักเรียนได้รับการทดสอบหลังเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ชุดเดียวกับแบบทดสอบก่อนเรียน

ภาพที่ 1 Flow Chart โมเดลการเรียนในรายวิชาการเขียนเว็บไซต์

3.5 ขั้นการประเมินผล (Evaluation)

3.5.1 การประเมินคุณภาพของบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning ในรายวิชาการเขียนเว็บไซต์ ดำเนินการโดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของรูปแบบบทเรียนออนไลน์และเนื้อหาของบทเรียนโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาบทเรียนออนไลน์และเนื้อหาของบทเรียน

3.5.2 การหาประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning ในรายวิชาการเขียนเว็บไซต์ คือ คะแนนผลสัมฤทธิ์ระหว่างเรียนและผลสัมฤทธิ์หลังเรียนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ที่เรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning โดยกำหนดเกณฑ์ E1/E2 เท่ากับ 80/80

3.5.3 การหาประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์นำคะแนนจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน (pre-test) และหลังเรียน (post-test) ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เรียนผ่านบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning ในรายวิชาการเรียนเว็บไซต์ทั้ง 6 สัปดาห์ มาวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วย dependent t-test

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเรียนแบบร่วมมือ ในรายวิชาการเขียนเว็บไซต์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนศรีประจันต์ “เมธีประมุข”

ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning ตามขั้นตอนการวิจัยในระยะที่ 1 โดยนำข้อมูลจากการศึกษา และวิเคราะห์ มาพัฒนาสื่อบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning ในรายวิชาการเขียนเว็บไซต์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยมีส่วนประกอบของบทเรียนคอมพิวเตอร์ออนไลน์ Mobile Learning ดังนี้ 1) ส่วนการเข้าใช้งานบทเรียนคอมพิวเตอร์ออนไลน์ 2) ส่วนเนื้อหาสาระการเรียนรู้ 3) ส่วนแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน และ 4) ส่วนของผู้ใช้งานระบบ ดังแสดงดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 หน้าหลักของบทเรียน

จากภาพที่ 2 บทเรียนออนไลน์ Mobile Learning ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย หน้าเข้าสู่ระบบ หน้าแรกของเว็บไซต์ หน้าวัตถุประสงค์การเรียนรู้

ผลการพัฒนาบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning ที่พัฒนาขึ้น ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ได้ประเมินคุณภาพสื่อการเรียนออนไลน์ Mobile Learning ในรายวิชาการเขียนเว็บไซต์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการประเมินคุณภาพบทเรียนออนไลน์ด้านเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. การแจ้งจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมให้ผู้เรียนทราบ	5.00	0.00	มากที่สุด
2. เนื้อหามีความสอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	5.00	0.00	มากที่สุด
3. ความถูกต้องชัดเจนของเนื้อหา	5.00	0.00	มากที่สุด
4. เนื้อหาเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน	4.67	0.58	มากที่สุด
5. ความเหมาะสมในการจัดลำดับการนำเสนอเนื้อหา	5.00	0.00	มากที่สุด
6. การจัดลำดับตามความยากง่ายมีความเหมาะสม	4.67	0.58	มากที่สุด
7. ความเหมาสมระหว่างรูปภาพกับเนื้อหา	4.67	0.58	มากที่สุด
8. ความถูกต้องของภาษาที่ใช้	4.67	0.58	มากที่สุด
9. แบบทดสอบครอบคลุมเนื้อหาตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม	5.00	0.00	มากที่สุด
10. ความสอดคล้องแบบฝึกหัดก่อน/หลังเรียนกับเนื้อหา	5.00	0.00	มากที่สุด
โดยรวม	**4.87**	**0.23**	**มาก**

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning ในรายวิชาการเขียนเว็บไซต์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ($\bar{X}$ = 4.87, S.D. = 0.23)

2. ผลการหาประสิทธิภาพบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning ที่พัฒนาขึ้น

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning

การทดสอบ	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	S.D.	ร้อยละของคะแนนเฉลี่ย
1. คะแนนระหว่างเรียน (E1)	30	24.60	2.16	82.00
2. คะแนนสอบหลังเรียน (E2)	30	24.63	2.20	82.11

จากตารางที่ 2 ผลการหาประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning ที่พัฒนาขึ้น พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยระหว่างเรียนเท่ากับ 24.60 คิดเป็นร้อยละ 82.00 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 24.63 คิดเป็นร้อยละ 82.11 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดคือ E1/E2 เท่ากับ 80/80

3. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้บทเรียนออนไลน์ Mobile Learning ที่พัฒนาขึ้น

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองใช้บทเรียนออนไลน์ Mobile Learning ในรายวิชาการเขียนเว็บไซต์ กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 30 คน โดยมีการทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน จากนั้นนำผลการเรียนรู้

มาวิเคราะห์ด้วยค่าสถิติพื้นฐานและเปรียบเทียบผลการเรียนก่อน-หลัง ด้วยการทดสอบที และสรุปผลแสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	จำนวน (คน)	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	df	t	sig
ทดสอบก่อนเรียน	30	30	9.57	2.13	29	28.34*	0.00
ทดสอบหลังเรียน	30	30	24.63	2.20	29		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่านักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 9.57 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 24.63 การทดสอบทีได้ค่า t = 28.34 แสดงว่ามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning ที่พัฒนาขึ้น

ผู้วิจัยสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning ด้วยแบบทดสอบความพึงพอใจหลังจากจัดกิจกรรมการเรียนรู้เสร็จสิ้น จากนั้นนำผลการสอบถามมาวิเคราะห์ด้วยค่าสถิติพื้นฐานเทียบกับเกณฑ์และสรุปผล แสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการหาระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning โดยภาพรวม

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านการผลิตสื่อบทเรียนออนไลน์ M-Learning	4.49	0.58	มาก
2. ด้านเนื้อหาบทเรียนออนไลน์ M-Learning	4.55	0.59	มากที่สุด
3. ด้านการประเมินผลการเรียน	4.38	0.67	มาก
โดยรวม	**4.48**	**0.61**	**มาก**

จากตารางที่ 4 แสดงว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.61 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตามลำดับค่าเฉลี่ย พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจมากที่สุดในด้านเนื้อหาบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning ($\bar{X}$ = 4.55, S.D. = 0.59) รองลงมา คือด้านการผลิตสื่อบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning ($\bar{X}$ = 4.49, S.D. = 0.58) และด้านการประเมินผลการเรียน ($\bar{X}$ = 4.38, S.D. = 0.67)

อภิปรายผล

1. สื่อบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมีส่วนประกอบหลักทั้งหมด 4 ส่วน คือ 1) หน้าเข้าสู่บทเรียน 2) หน้าแจ้งวัตถุประสงค์และรายละเอียดบทเรียน 3) หน้าเนื้อหาบทเรียน และ 4) หน้าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ซึ่งผู้สอนสามารถตรวจสอบคะแนนของผู้เรียนและสามารถจัดการเพิ่มหรือลดจำนวนผู้เรียนได้ตามต้องการ บทเรียนออนไลน์ Mobile Learning ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นนี้จึงเป็นบทเรียนที่สะดวกต่อผู้เรียนและผู้สอน มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.00/82.11 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ คือ 80/80 ซึ่งสอดคล้องกับวงษ์ปัญญา นวนแก้ว, ชเนตตี พิมพ์สวรรค และจรัญ เจิมแหลม (2559) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดย Mobile Learning วิชากระบวนการพัฒนาซอฟต์แวร์ 2 ด้วยโปรแกรมประยุกต์ลักษณะฟอร์ม ผลการวิจัยพบว่า การทดสอบก่อนเรียนมีนักศึกษาได้คะแนนผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 55.88 และการทดสอบหลังเรียนมีนักศึกษาผ่านเกณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 88.23

2. นักเรียนที่เรียนด้วยสื่อบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning ที่พัฒนาขึ้นมีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 9.57 (S.D. = 2.13) และคะแนนหลังเรียนเท่ากับ 24.63 (S.D. = 2.20) ค่าทดสอบทีเท่ากับ 28.34 แสดงว่ามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า สื่อบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning ที่พัฒนาขึ้นทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับณรงค์กร สุทธิศักดา (2558) ได้วิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ เรื่องการสร้างเว็บเพจ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนกับที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการเรียนรู้ด้วยการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ($\overline{X}$ = 19.85) มากกว่าคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการเรียนรู้ด้วยการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ($\overline{X}$ = 13.26) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อบทเรียนออนไลน์ Mobile Learning โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.48, S.D. = 0.61) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีความพึงพอใจมากที่สุดในด้านเนื้อหาบทเรียนค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 5.45 (S.D. = 0.59) รองลงมาคือ ด้านรูปแบบของสื่อมีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.49 (S.D. = 0.58) และด้านการประเมินผลการเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.48 (S.D. = 0.67) ซึ่งสอดคล้องกับอมรรัตน์ ศรีแก้ว และสวียา สุรมณี (2559) ได้วิจัยการพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อการเรียนรู้บนแท็บเล็ตเรื่อง ระบบสารสนเทศสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า คุณภาพของแอปพลิเคชันบนแท็บเล็ตเรื่อง ระบบสารสนเทศ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.79, S.D. = 0.45) ดัชนีประสิทธิผลของแอปพลิเคชันเพื่อการเรียนรู้บนแท็บเล็ต เรื่องระบบสารสนเทศสำหรับ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีค่าเท่ากับ 0.64 และความพึงพอใจต่อแอปพลิเคชันเพื่อการเรียนรู้บนแท็บเล็ตเรื่อง ระบบสารสนเทศ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.54, S.D. = 0.59)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรมีการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานไปประยุกต์ใช้ในสาระการเรียนรู้ช่วงชั้นอื่น ๆ หรือนำไปใช้ในชั้นเรียนมากขึ้น

2. บทบาทของครูผู้สอนจะต้องมีความอดทน ไม่ใจร้อนที่จะสรุปบทเรียนควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความสามารถและศักยภาพให้เต็มที่ โดยจะต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ให้ได้มากที่สุด

3. การจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนจะต้องเตรียมขั้นตอนของการสอนเป็นอย่างดี รวมทั้งเตรียมตัวในการแก้ไขข้อผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้นในสถานการณ์ต่าง ๆ ไว้ล่วงหน้าแล้ว

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถ/ทักษะ/กระบวนการด้านอื่น ๆ ได้แก่ ทักษะการสื่อสาร การนำเสนอ และทักษะความคิดสร้างสรรค์ ให้กับนักเรียนในแต่ละระดับชั้น และในเนื้อหาอื่น ๆ

2. ควรจะพัฒนา ความสามารถในการแก้ปัญหาการเขียนเว็บไซต์เบื้องต้น และความสามารถในการให้เหตุผลทางการเขียนเว็ปไซต์ของนักเรียนโดยใช้วิธีการสอนแบบอื่น ๆ เช่น การสอนแบบแก้ปัญหา การสอนแบบการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เป็นต้น เพื่อให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาทักษะของนักเรียน

สรุป

บทเรียนออนไลน์ Mobile Learning ที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพและเหมาะสมที่จะนำไปใช้เป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนอีกรูปแบบหนึ่ง สามารถลดปัญหาข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่ของการเรียน และตอบสนองต่อการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากผู้เรียนมีคะแนนเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด คือ 80/80 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความพึงพอใจของนักเรียน พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก

เอกสารอ้างอิง

กิดานันท์ มลิทอง. (2546). **เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.

ณรงค์กร สุทธิศักดา. (2558). **การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ เรื่อง การสร้างเว็บเพจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนกับที่ได้รับการ จัดการเรียนรู้แบบปกติ.** สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

ธิดา บุตรรักษ์. (2557, ตุลาคม-ธันวาคม). แนวโน้มการจัดการเรียนการสอนผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานีในทศวรรษหน้า. **วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 8** (2), 74-85.

พิมพันธ์ เดชะคุปต์. (2544). **การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ: แนวคิด วิธีและเทคนิคการสอน 1.** กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์.

วงษ์ปัญญา นวนแก้ว, ชเนตตี พิมพ์สวรรค และจรัญ เจิมแหลม. (2559, กรกฎาคม-ธันวาคม). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยเอ็มเลิร์นนิ่ง วิชากระบวนการพัฒนาซอฟต์แวร์ 2 ด้วยโปรแกรมประยุกต์ลักษณะฟอร์ม. **วารสารการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม, 2** (3), 16-23.

วัลลี สัตยาศัย. (2547). **การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก รูปแบบการเรียนรู้โดยผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.** กรุงเทพฯ: บุ๊คเน็ท.

วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2542). **แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.** กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

อมรรัตน์ ศรีแก้ว และสวียา สุรมณี. (2559). การพัฒนาแอพพลิเคชันเพื่อการเรียนรู้บนแท็บเล็ต เรื่อง ระบบสารสนเทศสำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. ใน **การประชุมวิชาการระดับชาติการจัดการเทคโนโลยีและนวัตกรรม ครั้งที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม** (30-31 มีนาคม หน้า 54-61). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

(Received: 17/05/2018 Revised: 12/07/2018 Accepted: 23/01/2019)

การเปิดรับ การใช้ประโยชน์ และความพึงพอใจของผู้ชมที่มีต่อรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์

EXPOSURE, USES AND GRATIFICATIONS TOWARDS YANNAWA TEMPLE'S DHAMMA PRATEEP SERIES ON ONLINE MEDIA

ศิริวรรณ ริ้วสุขสันต์ / SIRIWAN REAOSUKSAN [1]
ณัฐฐ์วัฒน์ สุทธิโยธิน / NATTAWAT SUTTIYOTHIN [2]
ไพบูรณ์ คะเชนทรพรรค์ / PAIBOON KACHENTARAPHAN [3]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) พฤติกรรมการเปิดรับสื่อและความพึงพอใจต่อช่องทางการสื่อสารออนไลน์ เนื้อหา รูปแบบการนำเสนอ และวิธีการถ่ายทอดขององค์พระธรรมกถึก รายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์ของผู้ชมรายการ 2) การได้รับความรู้เกี่ยวกับธรรมะที่สามารถนำไปใช้พัฒนาตนเองของผู้ชมรายการ 3) การนำความรู้เกี่ยวกับธรรมะที่ได้รับไปใช้พัฒนาตนเองของผู้ชมรายการ 4) ความแตกต่างระหว่างลักษณะทางประชากรและพฤติกรรมการเปิดรับสื่อกับการได้รับความรู้เกี่ยวกับธรรมะที่สามารถนำไปใช้พัฒนาตนเองของผู้ชมรายการ และ 5) ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจต่อช่องทางการสื่อสาร ความพึงพอใจต่อเนื้อหา รูปแบบการนำเสนอ และวิธีการถ่ายทอดขององค์พระธรรมกถึก รายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์กับการนำความรู้เกี่ยวกับธรรมะที่ได้รับไปใช้พัฒนาตนเองของผู้ชมรายการ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ชมรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์ จำนวน 400 คน สุ่มตัวอย่างด้วยวิธีสุ่มเชิงระบบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม เก็บข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามและการสำรวจทางออนไลน์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบไคสแควร์ การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1) กลุ่มตัวอย่างเปิดรับชมรายการธรรมปทีป สัปดาห์ละครั้ง ในช่วงเวลา 12.01-18.00 น. เปิดรับชมเพียงอย่างเดียวอย่างตั้งใจ ชมที่บ้าน/ที่พัก ครั้งละประมาณ 1 ชั่วโมง ผู้ชมมีความพึงพอใจต่อช่องทางสื่อออนไลน์ เนื้อหา รูปแบบการนำเสนอ และวิธีการถ่ายทอดขององค์พระธรรมกถึก ในระดับมาก โดยพึงพอใจวิธีการถ่ายทอดขององค์พระธรรมกถึก เป็นลำดับแรก 2) ผู้ชมได้รับความรู้เกี่ยวกับธรรมะที่สามารถนำไปใช้ พัฒนาตนเองได้

---

[1] นักศึกษาปริญญานิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช

[2] อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช

[3] อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์ สาขาวิชานิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช

ในระดับมาก 3) ผู้ชมรายการนำความรู้เกี่ยวกับธรรมะที่ได้รับไปใช้พัฒนาตนเองในระดับมาก 4) ลักษณะประชากรที่แตกต่างกันและพฤติกรรมการเปิดรับสื่อที่แตกต่างกันได้รับความรู้เกี่ยวกับธรรมะที่สามารถนำไปใช้พัฒนาตนเองได้แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 5) ความพึงพอใจต่อช่องทางการสื่อสาร ความพึงพอใจต่อเนื้อหา รูปแบบการนำเสนอ และวิธีการถ่ายทอดขององค์พระธรรมกถึกของรายการธรรมปทีปวัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์ มีความสัมพันธ์กับการนำความรู้เกี่ยวกับธรรมะที่ได้รับไปใช้พัฒนาตนเองของผู้ชมรายการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การเปิดรับ, การใช้ประโยชน์, ความพึงพอใจ, รายการธรรมะ, สื่อออนไลน์

ABSTRACT

The objectives of this research were to study: 1) the media exposure behavior of the audience and their satisfaction with online communication channel, content, presentation format, and delivery method of Phra Thammakateuk of Wat Yannawa's Dhammabateep Program; 2) the extent to which viewers learned Buddhist teachings from the program that they could apply for self-development; 3) the extent to which they utilized that knowledge for self-development; 4) the relationship between demographic factors and media exposure behavior with learning of Buddhist teachings from the program that viewers could apply for self- development; and 5) the relationship between the viewers' satisfaction towards online communication channel, content, presentation format, and delivery method of Phra Thammakateuk with their application of learning of Buddhist teachings for self-development.

This study was a survey research. The sample was 400 audience who watched Wat Yannawa's Dhammabateep Program online. The sample was derived by systematic random sampling. Data were collected using a questionnaire and an online survey. The statistics used were frequency, percentage, mean, standard deviation, chi square, t-test, ANOVA and Pearson's correlated coefficient.

The results showed that: 1) most of the sample watched the Dhammabateep program online once a week during the time period 12:01-18:00. They paid fully attention to the program and didn't do anything while watching. They normally watched at home or residence for one hour at a time. The viewers were satisfied with the online communication channel, content, presentation format, and delivery method of Phra Thammakateuk at a high level. The viewers were satisfied with Phra Thammakateuk's delivery method with the highest average. 2) The viewers learned Buddhist teachings from the program that they could apply for self-development at a high level. 3) The viewers reported utilized the knowledge they learned from the program for

self-development at a high level. 4) The differences in demographic factors and media exposure behavior were related to differences in extent of learning Buddhist teachings that viewers could apply for self-development with a statistically significant level at .05. 5) The viewers' satisfaction with the online communication channel, content, presentation format, and delivery method of Phra Thammakateuk were related to the extent to which the viewers' their applied learning of Buddhist teachings for self-development with a statistically significant level at .05.

Keywords: exposure, use and gratifications, Dhamma program, online media

บทนำ

มนุษย์เกิดมาย่อมพบกับความทุกข์ ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกายหรือด้านจิตใจ มนุษย์จึงหาหนทางพ้นทุกข์ โดยการแสวงหาสิ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ หนทางหนึ่งคือการยึดหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา แต่เดิมนั้นการที่จะเข้าถึงหลักคำสอนของศาสนา ต้องเดินทางไปยังวัดหรือสถานที่ปฏิบัติธรรม เพื่อทำบุญ สนทนาธรรมกับพระสงฆ์เพื่อคลายทุกข์ เมื่อโลกพัฒนาไปการเผยแผ่ศาสนาก็เข้าใกล้คนมากขึ้น ด้วยการใช้สื่อมวลชน องค์กรทางศาสนาหลายแห่งได้ผลิตรายการธรรมะออกอากาศทางสื่อโทรทัศน์ เพื่อผ่อนคลายความเครียด คลายความทุกข์

วัดยานนาวาเป็นองค์กรทางศาสนาแห่งหนึ่งที่มีการเผยแพร่หลักธรรมผ่านสื่อโทรทัศน์อย่างต่อเนื่องยาวนาน โดยได้มีการจัดตั้งสถานีวิทยุโทรทัศน์โลกพระพุทธศาสนาเฉลิมพระเกียรติฯ วัดยานนาวา WBTV (World Buddhism Television) ขึ้นมาเพื่อเผยแพร่สาระความรู้หลักธรรมโดยเฉพาะ ซึ่งเป็นสถานีโทรทัศน์ศาสนาพุทธแห่งแรกของประเทศไทย ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2547 เพื่อเฉลิมพระเกียรติฯ 72 พรรษา สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ โดยมุ่งเป็น "สื่อธรรมะเพื่อประโยชน์และสันติสุขของชาวโลก" เป็นสถานีที่มีการออกอากาศตลอด 24 ชั่วโมง (สถานีวิทยุโทรทัศน์โลกพระพุทธศาสนา, 2561) โดยมีรายการที่สำคัญรายการหนึ่งคือ "รายการธรรมปทีป" วัดยานนาวา ที่มีผู้ชมให้ความสนใจรับชมเป็นอันดับต้น ๆ เริ่มผลิตรายการตั้งแต่ เดือนตุลาคม 2558 เป็นรายการรูปแบบธรรมบรรยาย บรรยายโดยพระภิกษุผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ พระอาจารย์สอนวิปัสสนากรรมฐานชื่อดัง พระนักเทศน์ และพระนักเผยแผ่ ณ อาคารมหาเจษฎาบดินทร์ ชั้น 3 วัดยานนาวา ทุกวันเสาร์ เวลา 15.00-16.30 น. โดยมีการถ่ายทอดสดผ่านทางสถานีวิทยุโทรทัศน์โลกพระพุทธศาสนา เฉลิมพระเกียรติฯ วัดยานนาวา (WBTV) โดยเริ่มมีการถ่ายทอดสดทางเฟซบุ๊กแฟนเพจ รายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ในเดือนมิถุนายน 2559 ปัจจุบันมียอดสมาชิกผู้ติดตาม จำนวน 14,649 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 14 กันยายน 2561) มีการถ่ายทอดสดไปแล้วจำนวน 60 เทป โดยมีการเข้าชมวิดีโอรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์ในเฟซบุ๊กแฟนเพจโดยเฉลี่ย 1,500 ครั้ง ยอดการเข้าชมรายการมากที่สุดคือ 3,500 ครั้ง ส่วนการเข้าชมรายการน้อยที่สุด 300 ครั้ง (ข้อมูล ณ วันที่ 14 กันยายน 2561) โดยเทปที่มีผู้เข้าชมจำนวนมากนั้น มักจะเป็นตอนที่มีองค์พระธรรมกถึก (หมายถึง พระผู้ทำหน้าที่บรรยายธรรม) ที่มีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จัก เป็นพระวิปัสสนาจารย์ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ พระนักเผยแผ่ พระนักเทศน์ ที่มีความสามารถในการบรรยายธรรม ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย สามารถอธิบายและยกตัวอย่างให้เห็นเป็นรูปธรรม สามารถนำไปใช้ในชีวิตได้

เนื่องจากเว็บไซต์ที่เผยแพร่เรื่องราวเกี่ยวกับพระพุทธศาสนามีให้ผู้ชมเลือกเปิดรับกว่า 1,323 เว็บไซต์ (โครงการชวนอ่านพระไตรปิฎก, 2561) การที่ผู้ชมจะเลือกเปิดรับ เลือกให้ความสนใจ เลือกรับรู้และตีความหมาย และเลือกจดจำ เนื้อหารายการธรรมะจากเว็บไซต์ใด จึงขึ้นอยู่กับว่าเว็บไซต์นั้นนำเสนอเนื้อหารายการที่สอดคล้องกับความคิดเห็น สนับสนุนทัศนคติเดิมของผู้ชมที่มีอยู่หรือไม่ เช่น ความเชื่อในเรื่องของบุญและบาป ความเชื่อเรื่องกฎแห่งกรรม ความเชื่อว่าธรรมะช่วยชี้แนวทางแก้ปัญหาชีวิตได้ เป็นไปตามทฤษฎีการเปิดรับข่าวสารดังที่ Klapper (1960: 19-25) อธิบายไว้ว่า ผู้ชมจะเลือกเปิดรับสื่อและข่าวสารตามความสนใจและความต้องการของตน สอดคล้องกับความเชื่อและทัศนคติเดิมของตน กระบวนการเลือกรับข่าวสารหรือเปิดรับข่าวสารเปรียบเสมือนเครื่องกรองข่าวสารในการรับรู้ของมนุษย์ซึ่งประกอบด้วย การกลั่นกรอง 4 ขั้น ได้แก่ การเลือกเปิดรับ การเลือกให้ความสนใจ การเลือกรับรู้และตีความหมาย และการเลือกจดจำ

นอกจากนี้การที่บุคคลจะเปิดรับข่าวสารจากสื่อใด ยังมีความคาดหวังที่จะได้รับความพึงพอใจจากการเปิดรับข่าวสารนั้น เป็นไปตามทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อ ดังที่ Katz et al. (1974) อธิบายไว้ว่า สภาวะทางจิตใจและสังคมที่แตกต่างกันของบุคคล เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความต้องการที่แตกต่างกันไป ซึ่งความต้องการที่แตกต่างนี้ ทำให้บุคคลคาดคะเนว่าสื่อแต่ละประเภทจะสามารถสนองความพอใจได้แตกต่างกัน และเป็นสิ่งที่นำไปสู่ความแตกต่างในการใช้สื่อหรือการเปิดรับสื่อของบุคคล อันเป็นผลทำให้เกิดความพึงพอใจที่ได้รับจากสื่อที่แตกต่างกัน และยังก่อให้เกิดผลอื่น ๆ ที่ไม่ได้คาดหวังไว้ตามมา

การเปิดรับข่าวสารจาก “รายการธรรมปทีป” ทางเฟซบุ๊กแฟนเพจ รายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ผู้ชมรายการย่อมมีความคาดหวังที่จะได้รับความพึงพอใจ อันเนื่องมาจากได้รับประโยชน์จากการรับชมรายการ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ Katz โดยที่แต่ละคนจะมีความพึงพอใจแตกต่างกันไป ซึ่งอาจจะมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งตามแนวคิดความพึงพอใจจากการบริโภคข่าวสารจากสื่อ (media news gratifications) ของ Wenner (1985 อ้างถึงใน นิลาวัณย์ พาณิชย์รุ่งเรือง, 2540) ที่ได้แบ่งความพึงพอใจจากการบริโภคข่าวสารจากสื่อออกเป็น 4 ประเภท คือ 1) การใช้ข่าวสารเพื่อประโยชน์ทางด้านข้อมูลเพื่อการอ้างอิงและเพื่อเป็นแรงเสริมย้ำความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลกับสังคม รูปแบบของความต้องการที่แสดงออกมา 2) การใช้ข่าวสารเพื่อเชื่อมโยงระหว่างข้อมูลเกี่ยวกับสังคมซึ่งรับรู้จากข่าวสารเข้ากับเครือข่ายส่วนบุคคลของปัจเจกชน 3) การใช้ประโยชน์ข่าวสารเพื่อดำรงเอกลักษณ์ของบุคคล หรือเพื่อการอ้างอิงผ่านตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสื่อหรือปรากฏในเนื้อหาของสื่อ และ 4) การใช้ข่าวสารเพื่อประโยชน์ในการลด หรือผ่อนคลายความตึงเครียดทางอารมณ์ หรือเพื่อปกป้องตัวเอง

การดำเนินการผลิตและเผยแพร่ “รายการธรรมปทีป” ทางเฟซบุ๊กแฟนเพจ รายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ดังกล่าวมีความสอดคล้องกับทฤษฎีและแนวคิดด้านการสื่อสารเรื่องการเปิดรับสื่อ ของ Klapper แนวคิดเรื่อง ความพึงพอใจในการใช้ประโยชน์จากสื่อโดย Katz และแนวคิดของ Wenner เรื่องประเภทของความพึงพอใจจากการบริโภคข่าวสารจากสื่อ แต่ยังเป็นเพียงการศึกษาในเชิงทฤษฎี ยังขาดข้อมูล ข้อเท็จจริงจากปรากฏการณ์ที่เป็นรูปธรรมจากพฤติกรรมการรับชมรายการของประชาชน มายืนยัน นอกจากนี้ในการพัฒนาการผลิตและการนำเสนอรายการ ทางคณะผู้ผลิตรายการของวัดยานนาวา มีความจำเป็นต้องทราบข้อมูลที่

เป็นจริงจากพฤติกรรมการรับชมและความคิดเห็นของผู้ชมเพื่อนำมาใช้ในการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนารายการ ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นศิษย์วัดยานนาวาและเคยมีบทบาทในการร่วมผลิตรายการนี้ ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงได้ดำเนินการวิจัยเรื่องนี้ เพื่อแสวงหาคำตอบในเชิงรูปธรรม และนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนารายการให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสื่อและความพึงพอใจต่อช่องทางการสื่อสารออนไลน์ เนื้อหา รูปแบบการนำเสนอ และวิธีการถ่ายทอดขององค์พระธรรมกถึกของรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์ของผู้ชมรายการ

2. เพื่อศึกษาการได้รับความรู้เกี่ยวกับธรรมะที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาตนเองของผู้ชมรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์

3. เพื่อศึกษาการนำความรู้เกี่ยวกับธรรมะที่ได้รับจากรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์ไปใช้ในการพัฒนาตนเองของผู้ชมรายการ

4. เพื่อศึกษาความแตกต่างระหว่างลักษณะทางประชากรและพฤติกรรมการเปิดรับสื่อกับการได้รับความรู้เกี่ยวกับธรรมะที่สามารถนำไปใช้พัฒนาตนเองของผู้ชมรายการ

5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจต่อช่องทางการสื่อสาร ความพึงพอใจต่อเนื้อหา รูปแบบการนำเสนอ และวิธีการถ่ายทอดขององค์พระธรรมกถึก รายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์กับการนำความรู้เกี่ยวกับธรรมะที่ได้รับไปใช้ในการพัฒนาตนเองของผู้ชมรายการ

การทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎีในการศึกษาตัวแปรและสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร นำมาใช้ศึกษา ตัวแปรพฤติกรรมการเปิดรับสื่อโดย Klapper (1960) อธิบายว่า ผู้รับสารจะมีการเลือกเปิดรับสื่อตามความสนใจและความต้องการของตน โดยจะเลือกเปิดรับสื่อที่มีความสอดคล้องกับความเชื่อและทัศนคติเดิมของตนเอง

2. ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อ นำมาใช้ศึกษาตัวแปร ความพึงพอใจต่อช่องทางการสื่อสารที่ใช้ในการนำเสนอ และตัวแปรความพึงพอใจต่อสารในรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์ โดย Katz et al. (1974) อธิบายว่า สภาวะทางจิตใจและสังคมที่แตกต่างกันของบุคคลเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความต้องการที่แตกต่างกันไป ซึ่งความต้องการที่แตกต่างนี้ทำให้บุคคลคาดคะเนว่าสื่อแต่ละประเภทจะสามารถสนองความพอใจได้แตกต่างกันและเป็นสิ่งที่นำไปสู่ความแตกต่างในการใช้สื่อหรือการเปิดรับสื่อของบุคคลอันเป็นผลทำให้เกิดความพึงพอใจที่ได้รับจากสื่อที่แตกต่างกันและยังก่อให้เกิดผลอื่น ๆ ที่ไม่ได้คาดหวังไว้ตามมาอีกด้วย ทั้งนี้ หากผู้ชมรายการมีความพึงพอใจต่อช่องทางการสื่อสารที่ใช้ในการนำเสนอและพึงพอใจต่อสารในรายการธรรมปทีปวัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์มาก ก็จะมีผลต่อการนำความรู้เกี่ยวกับธรรมะไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาตนเอง

ตัวแปรการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่

"ลักษณะทางประชากร" ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้

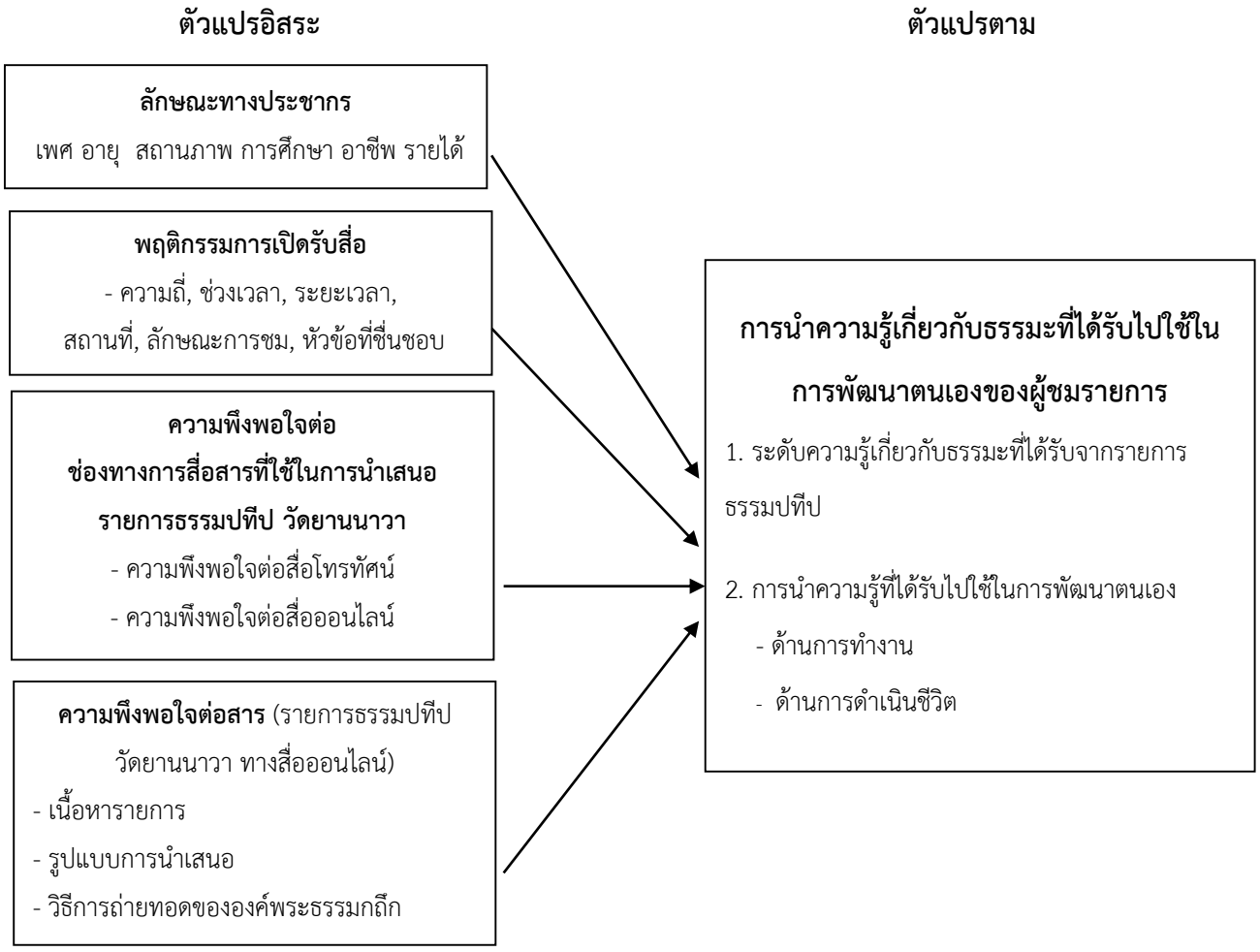
"พฤติกรรมการเปิดรับสื่อ" ประกอบด้วย ความถี่ ช่วงเวลา ระยะเวลา สถานที่ ลักษณะการชม หัวข้อที่ชื่นชอบ

"ความพึงพอใจต่อช่องทางการสื่อสารที่ใช้ในการนำเสนอ รายการธรรมปทีป วัดยานนาวา" ประกอบด้วย ความพึงพอใจต่อสื่อโทรทัศน์ ความพึงพอใจต่อสื่อออนไลน์

"ความพึงพอใจต่อสาร รายการธรรมปทีปวัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์" ประกอบด้วย เนื้อหารายการ รูปแบบการนำเสนอ วิธีการถ่ายทอดขององค์พระธรรมกถึก

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การนำความรู้เกี่ยวกับธรรมะที่ได้รับไปใช้ในการพัฒนาตนเองของผู้ชมรายการ ประกอบด้วย ระดับความรู้เกี่ยวกับธรรมะที่ได้รับจากรายการธรรมปทีป และการนำความรู้ได้รับไปใช้ในการพัฒนาตนเองในด้านการทำงานและด้านการดำเนินชีวิต

โดยผู้วิจัยได้นำเสนอกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

สมมุติฐานการวิจัย

1. ผู้ชมที่มีลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกันมีพฤติกรรมการเปิดรับสื่อของรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์ แตกต่างกัน

2. ผู้ชมที่มีลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อช่องทางการสื่อสารในการนำเสนอรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์ แตกต่างกัน

3. ผู้ชมที่มีลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อเนื้อหา รูปแบบการนำเสนอ และวิธีการถ่ายทอดขององค์พระธรรมกถึก ของรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์ แตกต่างกัน

4. ผู้ชมที่มีลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกัน มีการนำความรู้เกี่ยวกับธรรมะที่ได้รับจากรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์ ไปใช้ในการพัฒนาตนเอง แตกต่างกัน

5. ผู้ชมที่มีลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกัน ได้รับความรู้เกี่ยวกับธรรมะที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาตนเอง แตกต่างกัน

6. ผู้ชมที่มีกลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมการเปิดรับสื่อแตกต่างกัน ได้รับความรู้เกี่ยวกับธรรมะที่สามารถนำไปใช้การพัฒนาตนเอง แตกต่างกัน

7. ความพึงพอใจต่อช่องทางการสื่อสารของรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์มีความสัมพันธ์กับการนำความรู้เกี่ยวกับธรรมะที่ได้รับไปใช้พัฒนาตนเองของผู้ชมรายการ

8. ความพึงพอใจต่อเนื้อหา รูปแบบการนำเสนอ และวิธีการถ่ายทอดขององค์พระธรรมกถึก ของรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์ มีความสัมพันธ์กับการนำความรู้เกี่ยวกับธรรมะที่ได้รับไปใช้พัฒนาตนเองของผู้ชมรายการ

วิธีดำเนินการ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรที่ศึกษา คือ ผู้ชมรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ซึ่งเป็นแฟนเพจเฟซบุ๊ก รายการธรรมปทีป วัดยานนาวา จำนวน 14,649 คน (ระหว่างเดือนสิงหาคมถึงกันยายน 2561)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ชมรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์ ซึ่งต้องเป็นแฟนเพจเฟซบุ๊ก รายการธรรมปทีป วัดยานนาวา การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane ที่มีค่าความน่าเชื่อถือได้ 95% ถือว่าจะมีความผิดพลาดมาตรฐานไม่เกิน 5% หรือที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 400 คน

วิธีการสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มเชิงระบบ (systematic random sampling) โดยการสุ่มเก็บข้อมูลจากผู้ที่เดินทางไปรับชมการถ่ายทอดสด ณ อาคารมหาเจษฎาบดินทร์ วัดยานนาวา ใช้วิธีการกำหนดตัวเลขลำดับของกลุ่มตัวอย่างตามลำดับคิวของผู้ที่มารับชมการถ่ายทอดสด เริ่มต้นจากลำดับที่หนึ่งแล้วเพิ่มขึ้นครั้งละ 2 จะได้กลุ่มตัวอย่างที่จะแจกแบบสอบถามตามลำดับดังนี้คือ ผู้ชมลำดับที่ 1, 3, 5, 7, 9 จนครบตามจำนวนที่ต้องการ คือ 240 ตัวอย่าง

สำหรับแบบสอบถามออนไลน์นั้น ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีเจาะจง (purposive sampling) โดยส่งลิงค์แบบสอบถามให้ทางแอดมินเพจ รายการธรรมปทีป วัดยานนาวา และเพจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องช่วยแปะโพสต์บนหน้าเพจโดยระบุให้ผู้ที่รับชมรายการธรรมทีปทางสื่อออนไลน์และเป็นแฟนเพจรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา เข้ามาช่วยตอบแบบสอบถาม จำนวน 160 ตัวอย่าง

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วกำหนดรูปแบบและโครงสร้างของแบบสอบถามประกอบด้วย 2 ส่วน คือ คำถามที่มีหลายคำตอบให้เลือก (multiple choice questions) และคำถามที่แสดงความคิดเห็น (scale questions) แบ่งคำถามออกเป็น 6 ส่วน คือ คำถามเกี่ยวกับ 1) ลักษณะทางประชากร สถานภาพ ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) พฤติกรรมการเปิดรับชมรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา 3) ความพึงพอใจต่อช่องทางการสื่อสารในการนำเสนอรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทั้งสื่อโทรทัศน์และสื่อออนไลน์ 4) ความพึงพอใจต่อเนื้อหา รูปแบบการนำเสนอ และวิธีการถ่ายทอดขององค์พระธรรมกถึกของรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์ 5) ความคิดเห็นต่อการได้รับความรู้เกี่ยวกับธรรมะที่สามารถนำไปใช้พัฒนาตนเองของผู้ชมรายการและการนำความรู้เกี่ยวกับธรรมะที่ได้รับไปใช้พัฒนาตนเองของผู้ชมรายการ และ 6) ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือโดยอาศัยคำนิยามศัพท์ตัวแปร และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และพิจารณาเลือกใช้เฉพาะข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) มีเกณฑ์สูงกว่า 0.6 ทุกข้อคำถาม คือ เท่ากับ .955 จากนั้นหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α-coefficient) ของโดยการทดสอบค่าความเชื่อมั่นทั้ง 3 ด้าน เท่ากับ .828, .954, .967 เป็นค่าความเชื่อมั่นในระดับสูง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ขั้นตอน คือ

1. สร้างแบบสอบถามออนไลน์และบันทึกโดยกูเกิลไดรฟ์ จากนั้นนำลิงก์ (link) ของแบบสอบถามส่งให้ทางแอดมินเพจ รายการธรรมปทีป วัดยานนาวา และเพจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ช่วยโพสต์ เพื่อรอกลุ่มตัวอย่างมาตอบแบบสอบถาม โดยสามารถเก็บแบบสอบถามออนไลน์ได้จำนวน 160 ชุด

2. นำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยเดินทางไปเก็บข้อมูล ณ อาคารมหาเจษฎาบดินทร์ วัดยานนาวา ในช่วงเวลาที่มีการถ่ายทอดสดรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ในวันที่ 4, 18, 25 และ 31 สิงหาคม 2561 ผู้วิจัยเลือกแจกแบบสอบถามให้กับผู้ที่เดินทางเข้ามาชมรายการสด ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามจะต้องเป็นแฟนเพจรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา และเคยได้รับชมรายการมาจากแฟนเพจแล้ว และให้ตอบตามความคิดเห็นที่เกิดจากการรับชมรายการผ่านแฟนเพจ โดยสามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้ทั้งหมด 240 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การทดสอบไคสแควร์ การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (ANOVA) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Pearson (Pearson's correlation)

ผลการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เปิดรับชมรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ร้อยละ 77.3 รองลงมา คือ สัปดาห์ละ 2-4 วัน ร้อยละ 18.5 ช่วงเวลาที่เปิดรับชมส่วนใหญ่ คือ 12.01-18.00 น. ร้อยละ 55.3 รองลงมา คือ 18.01- 00.00 น. ร้อยละ 37.0 ส่วนระยะเวลาที่ใช้ในการเปิดรับชมครั้งละ ประมาณ 1 ชั่วโมง ร้อยละ 47.0 รองลงมา คือ ประมาณ 15-30 นาที ร้อยละ 22.5 ส่วนใหญ่เปิดรับชมที่บ้าน/ที่พัก ร้อยละ 79.5 รองลงมา คือ วัด/สถานปฏิบัติธรรม ร้อยละ 9.0 ส่วนลักษณะการเปิดรับ คือ เปิดรับชมเพียงอย่างเดียว ร้อยละ 62.0 รองลงมา คือ ชมไปด้วยทำกิจกรรมอย่างอื่นไปด้วย ร้อยละ 38.0 และหัวข้อที่ชื่นชอบรับชมมากที่สุด คือ ด้านศีลธรรม ร้อยละ 88.0 รองลงมา คือ ด้านครอบครัวซึ่งมีเพียง ร้อยละ 6.8

2. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความพึงพอใจต่อสื่อออนไลน์ที่ใช้ในการนำเสนอรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ในภาพรวมในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.30, S.D. = 0.79) โดยมีความพึงพอใจต่อการที่สามารถกลับมารับชมรายการซ้ำได้เมื่อต้องการในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.56, S.D. = 0.69) รองลงมา คือ ความสะดวกในการรับชมรายการได้ทุกที่ ทุกเวลา ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.54, S.D. = 0.66) และสามารถแบ่งปันข้อมูลกับผู้อื่นได้ ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.51, S.D. = 0.64)

3. กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อเนื้อหา รูปแบบการนำเสนอและวิธีการถ่ายทอดขององค์พระธรรมกถึกของรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์ ในภาพรวม ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.38, S.D. = 0.64)

สำหรับความพึงพอใจต่อเนื้อหารายการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.30, S.D. = 0.66) โดยมีความพึงพอใจต่อรายการมีเนื้อหาเกี่ยวกับคำสอนในพระพุทธศาสนา เป็นลำดับแรก ($\overline{X}$ = 4.50, S.D. = 0.51) รองลงมา คือ รายการมีเนื้อหาเกี่ยวกับอานิสงส์ของการทำบุญและผลของการทำบาป ($\overline{X}$ = 4.30, S.D. = 0.73) ส่วนความพึงพอใจต่อรูปแบบการนำเสนอรายการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.08, S.D. = 0.72) โดยมีความพึงพอใจต่อรูปแบบธรรมบรรยาย/ธรรมประยุกต์ เป็นลำดับแรก ($\overline{X}$ = 4.18, S.D. = 0.69) รองลงมา คือ รูปแบบการตอบปัญหา ปุจฉาวิสัจนา ($\overline{X}$ = 3.98, S.D. = 0.74)

ส่วนความพึงพอใจต่อวิธีการถ่ายทอดขององค์พระธรรมกถึก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.50, S.D. = 0.61) โดยมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด 6 ประเด็น คือ ความสามารถในการกระตุ้น เตือนใจให้ข้อคิดกับผู้ชมรายการ ($\overline{X}$ = 4.60, S.D. = 0.54) องค์พระธรรมกถึกมีความน่าศรัทธา น่าเชื่อถือ ($\overline{X}$ = 4.59,

S.D. = 0.58) องค์พระธรรมกถึกมีความสามารถในการแสดงธรรม โดยใช้โวหารต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม เช่น บรรยาย พรรณนา อุปมาสาธก และเทศนา ($\overline{X}$ = 4.56, S.D. = 0.56) องค์พระธรรมกถึกมีทักษะในการเลือกเหตุการณ์ปัจจุบัน มาใช้กับหัวข้อธรรม ($\overline{X}$ = 4.55, S.D. = 0.57) องค์พระธรรมกถึกใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ไม่ยกบาลีมาอธิบายมากเกินไป ($\overline{X}$ = 4.54, S.D. = 0.57) และองค์พระธรรมกถึกสอดแทรกเนื้อหาธรรมะที่เข้าใจง่าย ($\overline{X}$ = 4.51, S.D. = 0.62)

4. กลุ่มตัวอย่างได้รับความรู้เกี่ยวกับธรรมะที่สามารถนำไปใช้พัฒนาตนเองในภาพรวมในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.30, S.D. = 0.64) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เข้าใจหลักธรรมะที่จำเป็นต่อการทำงานและการดำเนินชีวิตในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.43, S.D. = 0.62) รู้วิธีการนำหลักธรรมะไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.42 , S.D. = 0.62) รู้หลักธรรมะที่จำเป็นต่อการทำงานและการดำเนินชีวิต ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.40, S.D. = 0.62) และวิธีการนำหลักธรรมะไปประยุกต์ใช้ในการทำงานในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.35, S.D. = 0.70)

5. กลุ่มตัวอย่างมีการนำความรู้เกี่ยวกับธรรมะที่ได้รับจากการชมรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์ไปใช้ในการพัฒนาตนเองในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.33, S.D. = 0.70) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการนำความรู้เกี่ยวกับธรรมะไปใช้พัฒนาตนเองด้านการดำเนินชีวิตในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.49, S.D. = 0.70) การนำความรู้เรื่องอิทธิบาท 4 ไปใช้ ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.32, S.D. = 0.68) การนำความรู้เรื่องสังคหวัตถุ 4 ไปใช้ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.29, S.D. = 0.70) และมีการนำความรู้เกี่ยวกับธรรมะไปใช้พัฒนาตนเองด้านการทำงาน ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.23, S.D. = 0.70)

การนำความรู้เรื่องอิทธิบาท 4 ที่ได้รับจากการชมรายการไปใช้พัฒนาตนเอง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.32, S.D. = 0.68) โดยกลุ่มตัวอย่างนำเอาหลักวิริยะ คือ การสร้างความขยันหมั่นเพียรในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย ($\overline{X}$ = 4.33, S.D. = 0.68) เท่ากันกับการนำหลักวิมังสา คือ การเสริมสร้างการทำงานด้วยปัญญา ด้วยสมองคิด เข้าใจในงานอย่างลึกซึ้งทั้งในแง่ขั้นตอนและผลสำเร็จหรือผลสัมฤทธิ์ของงาน ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.33, S.D. = 0.69)

การนำความรู้เรื่องสังฆหวัตถุ 4 ที่ได้รับจากการชมรายการไปใช้พัฒนาตนเอง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.29, S.D. = 0.70) โดยนำหลักทาน คือช่วยเหลือผู้อื่นด้วยการมอบสิ่งของและเกื้อกูลแก่ผู้ที่ต้องการผู้ขาดแคลนหรือผู้เดือดร้อน ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.36, S.D. = 0.66) รองลงมา คือ การนำหลักสมานัตตตา คือ วางตัวเหมาะสมกับฐานะ เสมอต้นเสมอปลาย มีจิตใจมั่นคงไม่หวั่นไหวเปลี่ยนแปลงง่าย และดำรงตนไว้ไม่ให้ตกไปในความชั่ว ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.29, S.D. = 0.70)

ส่วนการนำความรู้เกี่ยวกับธรรมะที่ได้รับไปใช้ในการพัฒนาตนเองด้านการทำงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.23, S.D. = 0.70) โดยกลุ่มตัวอย่างขยัน มุ่งมั่น ทุ่มเทกับการทำงาน มีสมาธิในการทำงานมากขึ้น เป็นลำดับแรก ($\overline{X}$ = 4.32, S.D. = 0.68) เท่ากันกับ มีความเพียรพยายามมากขึ้น ใจเย็นมากขึ้น ($\overline{X}$ = 4.32, S.D. = 0.66)

สำหรับการนำความรู้เกี่ยวกับธรรมะที่ได้รับไปใช้ในการพัฒนาตนเองด้านการดำเนินชีวิตในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.49, S.D. = 0.70) โดยมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดถึง 10 ประเด็น คือ ไม่หยิบฉวยเอาของคนอื่นมาเป็นของตนเอง ($\overline{X}$ = 4.69, S.D. = 0.59) งดดื่มสุรา เครื่องดองของเมาทั้งหลาย อันเป็นเหตุให้ขาดสติ ($\overline{X}$ = 4.69, S.D. = 0.60) ดำเนินชีวิตอย่างมีเป้าหมาย ด้วยความถูกต้องและสุจริต อยู่ในสัมมาอาชีพด้วยความไม่ประมาท ($\overline{X}$ = 4.68, S.D. = 0.57) ไม่เป็นชู้กับชายหรือหญิงอื่นที่ไม่ใช่คู่ครองของตนเอง ($\overline{X}$ = 462, S.D. = 0.80) เชื่อว่าเมื่อมีลาภย่อมเสื่อมลาภ มียศก็ย่อมเสื่อมยศเป็นธรรมดา ($\overline{X}$ = 4.58, S.D. = 0.62) ไม่พูดเท็จ อันก่อให้เกิดความคลาดเคลื่อนจากความจริง ($\overline{X}$ = 4.56, S.D. = 0.69) มีสติเตือนตนอยู่เสมอว่า ความตายอาจเกิดขึ้นกับเราวันไหนก็ได้ ($\overline{X}$ = 4.56, S.D. = 0.64) ไม่พูดจาส่อเสียดยุยงให้คนอื่นแตกแยกกัน พูดให้คนอื่นเจ็บใจ ($\overline{X}$ = 4.54, S.D. = 0.71) เมื่อมีโอกาส มีเวลา หรือวันสำคัญต่าง ๆ จะไปฟังธรรม เพื่อนำข้อคิดมาปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น ($\overline{X}$ = 4.54, S.D. = 0.63) และไม่เบียดเบียนรังแก ($\overline{X}$ = 4.52, S.D. = 0.72)

6. ลักษณะทางประชากรมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อของรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์ ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า

6.1 เพศ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อของรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์ ในประเด็นช่วงเวลาของการเปิดรับชม ระยะเวลาที่ใช้ในการเปิดรับชม สถานที่ในการเปิดรับชมและหัวข้อที่ชื่นชอบรับชม แต่เพศไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อของรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์ในเรื่องของ ความถี่ของการเปิดรับชม และลักษณะการเปิดรับชม

6.2 อายุ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเปิดรับสื่อของรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์ ในประเด็นความถี่ของการเปิดรับชม ช่วงเวลาของการเปิดรับชม ระยะเวลาที่ใช้ในการเปิดรับชม สถานที่ในการเปิดรับชม และหัวข้อที่ชื่นชอบรับชม แต่อายุไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อของรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์ในเรื่อง ลักษณะการเปิดรับชม

6.3 สถานภาพ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเปิดรับสื่อของรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์ ในประเด็นความถี่ของการเปิดรับชม ระยะเวลาที่ใช้ในการเปิดรับชม สถานที่ในการเปิดรับชม และหัวข้อที่ชื่นชอบรับชม แต่สถานภาพไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อของรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์ในเรื่อง ช่วงเวลาของการเปิดรับชม และลักษณะการเปิดรับชม

6.4 ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเปิดรับสื่อของรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์ ในประเด็นช่วงเวลาของการเปิดรับชม ระยะเวลาที่ใช้ในการเปิดรับชม สถานที่ในการเปิดรับชม ลักษณะการเปิดรับชม และหัวข้อที่ชื่นชอบรับชม แต่การศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อของรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์ในเรื่อง ความถี่ของการเปิดรับชม

6.5 อาชีพ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเปิดรับสื่อของรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์ ในประเด็นความถี่ของการเปิดรับชม ช่วงเวลาของการเปิดรับชม ระยะเวลาที่ใช้ในการเปิดรับชม

สถานที่ในการเปิดรับชม และหัวข้อที่ชื่นชอบรับชม แต่อาชีพไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อของรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์ในเรื่องของลักษณะการเปิดรับชม

6.6 รายได้ต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมเปิดรับสื่อของรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์

7. ลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อช่องทางการสื่อสารออนไลน์ในการนำเสนอรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา แตกต่างกัน พบว่า อายุ สถานภาพ และอาชีพ ของกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อช่องทางการสื่อสารออนไลน์ในการนำเสนอรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา แตกต่างกัน ส่วนเพศ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน ของกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อช่องทางการสื่อสารออนไลน์ในการนำเสนอรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ไม่แตกต่างกัน

8. ลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อเนื้อหา รูปแบบการนำเสนอ และวิธีการถ่ายทอดขององค์พระธรรมกถึก ของรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์ แตกต่างกัน พบว่า ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อเนื้อหา รูปแบบการนำเสนอ และวิธีการถ่ายทอดขององค์พระธรรมกถึก ของรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์ แตกต่างกัน ส่วนเพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ของกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อเนื้อหา รูปแบบการนำเสนอ และวิธีการถ่ายทอดขององค์พระธรรมกถึก ของรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์ ไม่แตกต่างกัน

9. ลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกัน มีการนำความรู้เกี่ยวกับธรรมะที่ได้รับจากรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์ ไปใช้ในการพัฒนาตนเอง แตกต่างกัน พบว่า เพศ และอายุของกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกัน มีการนำความรู้เกี่ยวกับธรรมะที่ได้รับจากรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์ ไปใช้ในการพัฒนาตนเอง แตกต่างกัน ส่วนสถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ต่อเดือน ของกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกัน มีการนำความรู้เกี่ยวกับธรรมะที่ได้รับจากรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์ ไปใช้ในการพัฒนาตนเอง ไม่แตกต่างกัน

10. ลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกัน ได้รับความรู้เกี่ยวกับธรรมะที่สามารถนำไปใช้พัฒนาตนเองของผู้ชมรายการ แตกต่างกัน พบว่า อายุที่แตกต่างกันได้รับความรู้เกี่ยวกับธรรมะที่สามารถนำไปใช้พัฒนาตนเองของผู้ชมรายการ แตกต่างกัน ส่วนเพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนที่แตกต่างกันได้รับความรู้เกี่ยวกับธรรมะที่สามารถนำไปใช้พัฒนาตนเองของผู้ชมรายการไม่แตกต่างกัน

11. กลุ่มตัวอย่างที่มีพฤติกรรมการเปิดรับสื่อแตกต่างกัน ได้รับความรู้เกี่ยวกับธรรมะที่สามารถนำไปใช้พัฒนาตนเองของผู้ชมรายการ แตกต่างกัน โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีความถี่ในการรับชม ระยะเวลาในการรับชม และลักษณะการรับชมที่แตกต่างกัน ได้รับความรู้เกี่ยวกับธรรมะที่สามารถนำไปใช้พัฒนาตนเองของผู้ชมรายการ แตกต่างกัน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีช่วงเวลาในการรับชมที่แตกต่างกัน ได้รับความรู้เกี่ยวกับธรรมะที่สามารถนำไปใช้พัฒนาตนเองของผู้ชมรายการ ไม่แตกต่างกัน

12. ความพึงพอใจต่อช่องทางการสื่อสารของรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์ มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการนำความรู้เกี่ยวกับธรรมะที่ได้รับไปใช้พัฒนาตนเองของผู้ชมรายการ ในระดับปานกลาง ($r = .569$, $p < .05$)

13. ความพึงพอใจต่อเนื้อหา รูปแบบการนำเสนอและวิธีการถ่ายทอดขององค์พระธรรมกถึก ของรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์ มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการนำความรู้เกี่ยวกับธรรมะที่ได้รับไปใช้พัฒนาตนเองของผู้ชมรายการ ในระดับปานกลาง ($r = . 578$, $p < .05$)

อภิปรายผล

1. เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อของรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะผู้ชมรายการมีลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกัน จึงเลือกเปิดรับสื่อตามความสนใจและความต้องการของตน และเพื่อสนองความต้องการของตน ซึ่งตรงกับแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการเลือกรับข่าวสาร ของ Klapper (1960: 19-25) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน โดยผลการวิจัยนี้ตรงกับแนวคิด 2 ขั้นตอน คือ 1) การเลือกเปิดรับ (selective exposure) 2) การเลือกให้ความสนใจ (selective attention) โดยบุคคลมีแนวโน้มที่จะเลือกเปิดรับและให้ความสนใจสารจากแหล่งและข้อมูลต่าง ๆ ตามความสนใจของตน เพื่อสนับสนุนทัศนคติเดิมที่มีอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของจุติวดี จิตประพันธ์ (2556) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกรับชมรายการข่าวเช้าทางโทรทัศน์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า เพศ การศึกษา และรายได้ที่แตกต่างกันมีอิทธิพลต่อการเลือกรับชมรายการข่าวเช้าแตกต่างกัน

2. กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อเนื้อหา รูปแบบการนำเสนอและวิธีการถ่ายทอดขององค์พระธรรมกถึก ของรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน โดยผู้ชมที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมีความพึงพอใจต่อเนื้อหาของรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์มากกว่าผู้ชมที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จากการที่ผลวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะระดับการศึกษาที่ต่างกัน จะมีผลต่อความรู้ความเข้าใจ ความพึงพอใจ ต่อเนื้อหา รูปแบบการนำเสนอและวิธีการถ่ายทอดขององค์พระธรรมกถึก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดกระบวนการเปิดรับข่าวสารของ Klapper (1960: 19-25) ขั้นที่ 3 คือ การเลือกรับรู้หรือตีความ บุคคลเปิดรับข้อมูลข่าวสาร เลือกรับรู้และตีความหมายสารแตกต่างกันไปตามความสนใจ ทัศนคติ ประสบการณ์ ความเชื่อ ความต้องการ ความคาดหวัง แรงจูงใจ สภาวะทางร่างกาย หรือสภาวะทางอารมณ์และจิตใจของบุคคล

3. กลุ่มตัวอย่างอายุต่ำกว่า 34 ปี มีการนำความรู้ที่ได้รับจากรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์ ไปใช้ในการพัฒนาตนเอง มากกว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 34-54 ปี และ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 55 ปีขึ้นไป การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะกลุ่มตัวอย่างช่วงอายุต่ำกว่า 34 ปี เป็นกลุ่มช่วงวัยทำงาน เริ่มมีภาระความรับผิดชอบมากขึ้น เป็นช่วงสร้างเนื้อสร้างตัว อีกทั้งเกิดความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในร่างกายจาก

วัยหนุ่มสาวก้าวสู่วัยกลางคน จึงเกิดความเครียดและพบกับปัญหาชีวิตมากกว่าตอนที่อายุยังไม่ถึงวัยทำงาน พร้อมกับที่กลุ่มคนวัยนี้มีความสามารถในการใช้สื่อออนไลน์เพราะเติบโตมากับยุคดิจิทัล จึงทำให้มีการนำความรู้ที่ได้รับชมจากรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์ ไปใช้ในการพัฒนาตนเองได้มากกว่าช่วงอายุอื่น ๆ สอดคล้องกับทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคลซึ่ง DeFleur (1966) อธิบายว่า บุคคลมีความแตกต่างกันหลายประการ เช่น บุคลิกภาพ ทัศนคติ สติปัญญา และความสนใจ เป็นต้น และความแตกต่างนี้ยังขึ้นอยู่กับสภาพทางสังคมและวัฒนธรรมทำให้มีพฤติกรรมการสื่อสารและการเลือกเปิดรับสารที่แตกต่างกัน รวมทั้งภูมิหลังของประชากรหรือปัจจัยส่วนบุคคลด้วย

4. กลุ่มตัวอย่างที่มีความถี่ในการรับชม ระยะเวลาในการรับชม และลักษณะการรับชมที่แตกต่างกัน ได้รับความรู้เกี่ยวกับธรรมะที่สามารถนำไปใช้พัฒนาตนเองของผู้ชมรายการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Katz et al. (1974) ที่กล่าวถึงการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ โดยแสดงให้เห็นว่าสภาวะทางจิตใจและสังคมที่แตกต่างกันของบุคคลเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความต้องการที่แตกต่างกันไปซึ่งความต้องการที่แตกต่างนี้ทำให้บุคคลคาดคะเนว่าสื่อแต่ละประเภทจะสามารถสนองความพอใจได้แตกต่างกันและเป็นสิ่งที่นำไปสู่ความแตกต่างในการใช้สื่อหรือการเปิดรับสื่อของบุคคลอันเป็นผลทำให้เกิดความพึงพอใจที่ได้รับจากสื่อที่แตกต่างกันและยังก่อให้เกิดผลอื่น ๆ ที่ไม่ได้คาดหวังไว้ตามมาอีกด้วย

5. ความพึงพอใจต่อช่องทางการสื่อสารของรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์ มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการนำความรู้เกี่ยวกับธรรมะที่ได้รับไปใช้พัฒนาตนเองของผู้ชมรายการ ในระดับปานกลางที่ระดับนัยสำคัญ .05 การที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากการนำความรู้เกี่ยวกับธรรมะที่ได้รับไปใช้พัฒนาตนเองของผู้ชมรายการ จะเกิดขึ้นได้นั้นก็ต้องเกิดจากความพึงพอใจต่อช่องทางการสื่อสารเสียก่อน ช่องทางการสื่อสารออนไลน์ช่วยให้สามารถรับชมรายการได้สะดวก รวมเร็ว ชมได้ทุกที่ทุกเวลา สอดคล้องกับที่ McQuail (2000: 167) กล่าวว่า การปฏิวัติเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีสื่อสารแต่ละครั้ง จะทำให้เกิดการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงสังคมตามมาเสมอ สอดคล้องกับการศึกษาของวศิน ประดิษฐ์ศิลป์ (2556) เรื่อง นวัตกรรมวิธีคิดเพื่อการสื่อสารศาสนาของพระไพศาล วิสาโล และงานวิจัยของฉวีมณฑ์ สุขไพบูลย์ (2553) เรื่อง การประยุกต์แนวคิด การตลาดเพื่อสังคมในการเผยแผ่ธรรมะกรณีศึกษา: พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี ที่แสดงให้เห็นถึงการใช้สื่อใหม่และสื่อเสริมในการช่วยสื่อหลักที่ทำการเผยแผ่หลักศาสนา

6. ความพึงพอใจต่อเนื้อหา รูปแบบการนำเสนอ และวิธีการถ่ายทอดขององค์พระธรรมกถึก ของรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์ มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการนำความรู้เกี่ยวกับธรรมะที่ได้รับไปใช้พัฒนาตนเองของผู้ชมรายการ ในระดับปานกลางที่ระดับนัยสำคัญ .05 โดยเฉพาะความพึงพอใจต่อวิธีการถ่ายทอดขององค์พระธรรมกถึก มีผลทำให้ผู้ชมรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์นำความรู้เกี่ยวกับธรรมะที่ได้รับจากการรับชมรายการไปใช้ในการพัฒนาตนเอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะองค์พระธรรมกถึกความสามารถขององค์พระธรรมกถึกในการแสดงธรรม มีทักษะในการเลือกเหตุการณ์ปัจจุบันมาใช้กับหัวข้อธรรม การใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย สามารถสอดแทรกเนื้อหาธรรมะที่เข้าใจง่าย ซึ่งสอดคล้องกับ ทฤษฎี SMCR ของ

Berlo (1960) ในด้านของผู้ส่งสาร (sender) ซึ่งผู้ส่งสารต้องทีทักษะหลายด้านทั้งเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาของสาร มีความน่าเชื่อถือ และเป็นผู้รู้จักเลือกใช้กลวิธีที่เหมาะสมในการส่งสารหรือนำเสนอสาร ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของทัศนีย์ เจนวิถีสุข และคณะ (2549) เรื่อง ความสามารถด้านการสื่อสารของพระพิศาลธรรมพาที (พระพยอม กัลยาโณ) กับการระดมพลังการพัฒนาชุมชน โดยผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าพระพิศาลธรรมพาทีมีการใช้สื่อเดิมเกี่ยวกับเผยแผ่ควบคู่ไปกับการใช้สื่อใหม่เสริม เพื่อให้ผู้รับสื่อมีความรู้ความเข้าใจในสารได้มากขึ้น มีอารมณ์ร่วมและมีความสนุกสนานจากการรับสื่อนั้น อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของชลธิชา ชูชาติ (2552) เรื่อง กระบวนการสร้างสารของพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต ในรายการธรรมะเดลิเวอรี่ ที่แสดงให้เห็นว่าความสามารถของ ผู้ส่งสารจะเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้รับสารยอมรับ ทำให้ผู้รับสารสามารถเข้าถึงสารที่ส่งมาให้โดยง่าย เป็นสิ่งที่โน้มน้าวให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเชิงลบให้กลายเป็นพฤติกรรมเชิงบวก คือ การมีความเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรมมากขึ้นนำไปสู่การทำความดี ละเว้นการทำความชั่ว มีความสำนึกในการกระทำเพราะเห็นผลของการกระทำผ่านเนื้อหาตัวละครผู้ดำเนินรายการของรายการธรรมะนั้น ๆ รวมทั้งยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของสิริลักษณ์ ศรีจินดา (2553) เรื่อง การใช้วาทศิลป์ทางภาษาเพื่อการเผยแผ่ธรรมะของพระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี ผ่านสื่อมวลชน พบว่า วาทศิลป์ทางภาษาที่พบ ได้แก่ การใช้สัมผัส การซ้ำคำและกลุ่มคำ การใช้คำซ้อน การสร้างคำประสมขึ้นใหม่ การใช้สำนวน คำต่างประเทศ ส่วนการใช้ภาพพจน์ที่พบ ได้แก่ คำถามเชิง วรรณศิลป์ การเปรียบเทียบ อุปมา อุปลักษณ์ บุคลาธิษฐาน คำซ้ำและคำปฏิทรรศน์ ในด้านจุดจับใจในสารที่พบ ได้แก่ จุดจับใจด้านความอบอุ่น จุดจับใจด้านอารมณ์ขัน จุดจับใจด้านอารมณ์ จุดจับใจด้านความเป็นตัวเอง จุดจับใจด้านดนตรี และจุดจับใจด้านดารา นอกจากนี้ผลการวิจัยพบว่า พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี มีการสร้างสารผ่านถ้อยคำที่งดงาม ประณีต ทราบว่าควรจะพูดอย่างไร และเลือกใช้เนื้อหา ถ้อยคำใดเพื่อให้ธรรมะที่ถ่ายทอดออกมาซาบซึ้งกินใจ และสอดคล้องกับช่องทางสื่อสารมวลชนที่ใช้ในการเผยแผ่ธรรมะ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการรับชมรายการส่วนใหญ่ ใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง รองลงมาคือ ประมาณ 15-30 นาที ซึ่งโดยกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวรับชมสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ผู้ผลิตรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ควรคงรูปแบบรายการเดิมไว้ นอกจากนั้นควรพิจารณาเพิ่มการจัดทำรูปแบบการนำเสนอรายการเป็นช่วงเวลาสั้น ๆ กระชับ ได้ใจความ ปฏิบัติตามได้จริงโดยมีความยาวไม่เกิน 15-30 นาที เพื่อเป็นอีกทางเลือกหนึ่งให้ผู้ชมสามารถรับชมได้ซ้ำ ๆ เพื่อใช้ประโยชน์ในการนำธรรมะไปใช้อย่างแท้จริง

1.2 ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อช่องทางการนำเสนอรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์ ในระดับมาก เพราะมีความสะดวกและง่ายต่อการเข้าถึง ดังนั้น ผู้ผลิตรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา หรือผู้ผลิตรายการธรรมะอื่น ๆ ควรเน้นการนำเสนอรายการผ่านช่องทางออนไลน์

โดยพัฒนารูปแบบรายการให้เหมาะสมตามคุณลักษณะ ความสามารถและศักยภาพของสื่อออนไลน์ เช่น การใช้คุณลักษณะในด้านการโต้ตอบปฏิสัมพันธ์ การโต้ตอบแบบเรียลไทม์ การใช้คลิปวิดีโอ

1.3 ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อเนื้อหา รูปแบบการนำเสนอ และวิธีการนำเสนอขององค์พระธรรมกถึก โดยพึงพอใจวิธีการนำเสนอขององค์พระธรรมกถึกเป็นอย่างมาก ดังนั้น ผู้ผลิตรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ควรเน้นการนิมนต์องค์พระธรรมกถึกที่มีความสามารถในการกระตุ้น เตือนใจ ให้ข้อคิดกับผู้ชมรายการ มีทักษะในการแสดงธรรมที่ทำให้ผู้ชมเข้าใจธรรมะได้ง่าย มาเป็นวิทยากรผู้บรรยายธรรมต่อไป นอกเหนือจากนั้น ควรเพิ่มความน่าสนใจอื่น ๆ ให้มากกว่าการที่องค์พระธรรมกถึกบรรยายธรรมเพียงอย่างเดียว เช่น เพิ่มช่วง การปุจฉาวิสัชนา จากผู้ชมสด ๆ ในรายการทางออนไลน์

1.4 ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจต่อช่องทางการสื่อสาร ความพึงพอใจต่อเนื้อหา รูปแบบการนำเสนอ และวิธีการถ่ายทอดขององค์พระธรรมกถึกของรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์ มีความสัมพันธ์กับการนำความรู้เกี่ยวกับธรรมะที่ได้รับไปใช้พัฒนาตนเองของผู้ชมรายการ ดังนั้น ผู้ผลิตรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ควรพัฒนาและให้ความสำคัญกับช่องทางการสื่อสารออนไลน์ เพราะเป็นสื่อที่สามารถเข้าถึงผู้ชมได้สะดวก รวดเร็ว ง่ายต่อการรับชม รวมทั้งยังควรให้ความสำคัญกับการคัดเลือกองค์พระธรรมกถึกที่จะมาเป็นผู้ถ่ายทอดหลักธรรมะคำสอน ควรจะคัดเลือกบุคคลที่มีความเข้าใจเนื้อหา มีทักษะการสื่อสารที่ดี มีศิลปะในการถ่ายทอดเนื้อหาผ่านการเล่าเรื่องราวที่ถูกใจผู้ชมรายการ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า อายุของผู้ชมรายการส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 35-44 ปี ดังนั้น ในการศึกษาครั้งต่อไป อาจทำการศึกษาเกี่ยวกับเหตุผล แรงจูงใจ ทัศนคติ ที่เป็นเหตุผลให้คนช่วงวัยนี้เลือกรับชมรายการธรรมะ หรือเหตุผลที่ใช้ธรรมะในการแก้ปัญหาชีวิต โดยศึกษาผลที่ได้รับจากการรับชมรายการธรรมะและการนำไปแก้ปัญหาชีวิตและการทำงานอย่างเป็นรูปธรรม

2.2 ผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า ความพึงพอใจที่มีต่อองค์พระธรรมกถึกผู้นำเสนอรายการมีความสัมพันธ์กับการนำความรู้เกี่ยวกับธรรมะที่ได้รับไปใช้พัฒนาตนเองของผู้ชมรายการ การศึกษาครั้งต่อไปควรเน้นศึกษาในประเด็นคุณลักษณะขององค์พระธรรมกถึกโดยตรง โดยอาจศึกษาเปรียบเทียบการบรรยายธรรมระหว่างองค์พระธรรมกถึกหลายท่าน เพื่อเปรียบเทียบว่าคุณลักษณะใดที่ผู้ชมชื่นชอบ เพื่อนำมาพิจารณาปรับปรุงรายการ เพื่อให้ผู้ชมพึงพอใจและสามารถนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาตนเองอย่างแท้จริง

2.3 ควรศึกษาเปรียบเทียบรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา กับรายการธรรมะของสถานีอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบถึงความแตกต่าง ข้อดี ข้อควรพัฒนาปรับปรุง เพื่อประโยชน์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาต่อไป

2.4 ผลการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยในรูปแบบเชิงปริมาณ ในการศึกษาครั้งต่อไป จึงอาจทำการศึกษาในรูปแบบเชิงคุณภาพ เช่น ศึกษาเกี่ยวกับการนำความรู้ด้านธรรมะที่ผู้ชมได้รับจากการชมรายการไปใช้ในการพัฒนาตนเอง

สรุป

พฤติกรรมการเปิดรับของผู้ชมรายการธรรมปทีป วัดยานนาวาส่วนใหญ่รบชมสัปดาห์ละครั้ง ในช่วงเวลา 12.01-18.00 น. เปิดรับชมเพียงอย่างเดียวอย่างตั้งใจ ชมที่บ้าน/ที่พัก ครั้งละประมาณ 1 ชั่วโมง ผู้ชมมีความพึงพอใจต่อช่องทางสื่อออนไลน์ เนื้อหา รูปแบบการนำเสนอ และวิธีการถ่ายทอดขององค์พระธรรมกถึกในระดับมาก โดยพึงพอใจวิธีการถ่ายทอดขององค์พระธรรมกถึก เป็นลำดับแรก ผู้ชมได้รับความรู้เกี่ยวกับธรรมะที่สามารถนำไปใช้พัฒนาตนเองได้ในระดับมาก โดยมีการนำความรู้เกี่ยวกับธรรมะที่ได้รับไปใช้พัฒนาตนเองในระดับมาก ลักษณะประชากรที่แตกต่างกันและพฤติกรรมการเปิดรับสื่อที่แตกต่างกันได้รับความรู้เกี่ยวกับธรรมะที่สามารถนำไปใช้พัฒนาตนเองได้แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความพึงพอใจต่อช่องทางการสื่อสาร ความพึงพอใจต่อเนื้อหา รูปแบบการนำเสนอ และวิธีการถ่ายทอดขององค์พระธรรมกถึกของรายการธรรมปทีป วัดยานนาวา ทางสื่อออนไลน์ มีความสัมพันธ์กับการนำความรู้เกี่ยวกับธรรมะที่ได้รับไปใช้พัฒนาตนเองของผู้ชมรายการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เอกสารอ้างอิง

โครงการชวนอ่านพระไตรปิฎก. (2561). **เว็บไซต์เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา.** ค้นเมื่อ 28 กันยายน 2561, จาก https://www.3pidok.com/index_url.php?url=link&catid=6

จุติวดี จิตประพันธ์. (2556). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเลือกรับชมรายการข่าวเช้าทางโทรทัศน์ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร.** สารนิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

ฉวีมณฑ์ สุขไพบูลย์. (2553). **การประยุกต์แนวคิดการตลาดเพื่อสังคม ในการเผยแผ่ธรรมะ กรณีศึกษา: พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี.** วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตรพัฒนาการ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย.

ชลธิชา ชูชาติ. (2552). **กระบวนการสร้างสารของพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต ในรายการธรรมะเดลิเวอรี่.** วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย.

ทัศนีย์ เจนวิถีสุข และคณะ. (2549). **รายงานการวิจัยเรื่อง ความสามารถด้านการสื่อสารของพระพิศาลธรรมพาที (พระพยอม กัลยาโณ) กับการระดมพลังการพัฒนาชุมชน.** กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

นิลาวัณย์ พาณิชย์รุ่งเรือง. (2540). **ความน่าเชื่อถือและความพึงพอใจของประชาชนในกรุงเทพมหานครที่มีต่อรายการข่าวภาคค่ำทางโทรทัศน์ทั้ง 5 ช่อง (3, 5, 7, 9, 11).** วิทยานิพนธ์วารสารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารมวลชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วศิน ประดิษฐ์ศิลป์. (2556). **นวัตกรรมวิธีคิดเพื่อการสื่อสารศาสนาของพระไพศาล วิสาโล.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์และนวัตกรรม บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

สถานีวิทยุโทรทัศน์โลกพระพุทธศาสนา. (2561). **ประวัติสถานีวิทยุโทรทัศน์โลกพระพุทธศาสนาวัดยานนาวา**. ค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2561, จาก http://www.wbtvonline.com/About-Us.html

สิริลักษณ์ ศรีจินดา. (2553). **การใช้วาทศิลป์ทางภาษาเพื่อการเผยแผ่ธรรมะของพระมหาวุฒิชัย วชิรเมธีผ่านสื่อสารมวลชน.** วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย.

Katz, E. et al. (1974). **The uses of mass communication current perspective on gratification research.** Beverly Hill: Sage Publications.

Klapper, J. T. (1960). **The effects of mass communication.** New York: The Free Press.

McQuail, D. (2000). **Mass communication theory** (4th Ed.). London: Sage Publications.

DeFleur, M. L. (1966). **Theories of mass communication.** New York: David McKay.

Berlo, D. K. (1960). **The process of communication.** New York: The Free Press.

(Received: 08/01/2019 Revised: 29/01/2019 Accepted: 31/01/2019)

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิภาพการสอนของครูภาษาอังกฤษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

RELATIONSHIP BETWEEN ACADEMIC ADMINISTRATION AND TEACHING EFFICIENCY OF ENGLISH TEACHERS IN SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF SAMUT SONGKHRAM PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA

สุกัญญา โพธิ์ทอง / SUKUNYA PHOTHONG [1]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการและประสิทธิภาพการสอนของครูภาษาอังกฤษ และ 2) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิภาพการสอนของครูภาษาอังกฤษ ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการ และครูผู้สอนภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม จำนวน 264 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 155 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน และประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูภาษาอังกฤษในโรงเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิภาพการสอนของครูภาษาอังกฤษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายเป็นด้านพบว่าทุกด้านมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านที่มีความสัมพันธ์มากที่สุดคือ ด้านการใช้กรอบ The Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) เป็นกรอบคิดหลักในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ กับด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

คำสำคัญ: วิชาการ, ประสิทธิภาพ

---

[1] นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

E-mail: coolrabbit2009@hotmail.com

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) study the academic administration and teaching efficiency of English teachers; and 2) identify the relationship between academic administration and teaching efficiency of English teachers. The research population was 264 administrators, heads of academic affairs department, and English teachers of the schools under the jurisdiction of the Office of Samut Songkhram Primary Educational Service Area. The sample was derived by simple random sampling, totaling 155 persons. The research instruments were questionnaires concerning academic administration and teaching efficiency of English teachers. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient.

The research findings were as follows: 1) overall the level of academic administration in schools under the Office of Samut Songkhram Primary Educational Service Area was at a high level. When considering in each aspect, all aspects were at a high level. 2) Overall the relationship between academic administration and teaching efficiency of English teachers in schools under the Office of Samut Songkhram Primary Educational Service Area was at a high level with the statistical significance level of .01. When considering in each aspect, all aspects were significantly related at the level of .01. The aspects with the highest relationship were the application of Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) as the main framework for English teaching and school curriculum development.

Keywords: academic affair, efficiency

บทนำ

ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี ทำให้การติดต่อสื่อสารในปัจจุบันกลายเป็นการสื่อสารที่ไร้พรมแดน และใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากล คงปฏิเสธไม่ได้ว่าภาษาอังกฤษเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันมากขึ้น ประเทศที่ให้ความสำคัญทางภาษาย่อมได้เปรียบประเทศอื่น ๆ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายโดยมุ่งเน้นที่การสนับสนุน และพัฒนาครูอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2545: 14) การยกระดับการพัฒนา และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร เพื่อเป็นโครงสร้างพื้นฐานสำคัญในการเผยแพร่องค์ความรู้ การศึกษาถือได้ว่าเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้า และเป็นการขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาในทุก ๆ ด้านเนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยทำให้คนได้พัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ถือได้ว่าการศึกษาคือการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตรงตาม

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 4 ได้ระบุไว้ชัดเจนว่า การศึกษาคือกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคล และสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545: 2)

ดังนั้น เพื่อให้กรอบของการศึกษาเป็นไปเพื่อช่วยพัฒนาคนให้มีศักยภาพ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานในสถานศึกษาไว้ 4 ด้าน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546: 32) ในการบริหารงานด้านต่าง ๆ สิ่งที่ต้องให้ความสำคัญมากเป็นอันดับแรกคืองานวิชาการ ซึ่งถือว่างานวิชาการเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด กระทรวงศึกษาธิการได้จำแนกงานในการบริหารงานวิชาการออกเป็น 12 ด้าน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546: 32) เพื่อให้ทุกภาคส่วนได้ตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องเร่งรัดปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีสรรถนะ และทักษะตามที่กำหนด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557: 4)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เร่งดำเนินการเพื่อสนองนโยบาย โดยกำหนดแนวปฏิบัติในการปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษตามนโยบายใน 6 ด้าน เพื่อให้หน่วยงานในสังกัดทั้งหน่วยงานในส่วนกลางที่รับผิดชอบการดำเนินการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษานำไปดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายดังนี้ 1) ใช้กรอบความสามารถทางภาษาอังกฤษที่เป็นสากล เป็นกรอบคิดหลักในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของประเทศไทย ทั้งในการออกแบบหลักสูตร การพัฒนาการเรียนการสอน การทดสอบ การวัดผล การพัฒนาครู รวมถึงการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ 2) ปรับจุดเน้นการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้เป็นไปตามธรรมชาติของการเรียนรู้ โดยเน้นการสื่อสาร (Communicative Language Teaching: CLT) 3) ส่งเสริมให้มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่มีมาตรฐานตามกรอบมาตรฐานหลัก ด้วยหลักสูตร แบบเรียน สื่อการเรียนการสอน 4) ส่งเสริมการยกระดับความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ 5) ยกระดับความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครูให้สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ที่เน้นการสื่อสาร (CLT) 6) ส่งเสริมให้มีการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการช่วยพัฒนาความสามารถทางภาษาอังกฤษของครู และผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557: 1-2)

จากความเป็นมา และปัญหาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าความสามารถในการบริหารงานวิชาการการศึกษาขั้นพื้นฐานรวมถึงการจัดการเรียนการสอน และประสิทธิภาพการสอนของครูผู้สอน มีผลกระทบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลสัมฤทธิ์ทางด้านการเรียนวิชาภาอังกฤษ ที่ต้องเร่งพัฒนา ปรับปรุง และหาแนวทางพัฒนาเพื่อให้การบริหารงานวิชาการกับประสิทธิภาพการสอนของครูภาษาอังกฤษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงครามมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการ และประสิทธิภาพการสอนของครูภาษาอังกฤษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิภาพการสอนของครูภาษาอังกฤษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

สมมติฐานการวิจัย

การบริหารงานวิชาการมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการสอนของครูภาษาอังกฤษในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม อยู่ในระดับมาก

วิธีดำเนินการ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้ทำหน้าที่แทน หัวหน้างานวิชาการ และครูผู้สอนภาษาต่างประเทศ (อังกฤษ) ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม จำนวนทั้งสิ้นรวม 264 คน จากจำนวน 72 โรงเรียน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนละ 1 คน รวมเป็น 72 คน หัวหน้างานวิชาการ โรงเรียนละ 1 คน รวมเป็น 72 คน และครูผู้สอนภาษาต่างประเทศ (อังกฤษ) ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม จำนวน 120 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดโดยการใช้ตารางเทียบของ Krejcie & Morgan (1970 อ้างถึงใน มยุรี ถิ่นวัลย์, 2553: 72) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 155 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน หัวหน้างานวิชาการ และครูผู้สอนภาษาต่างประเทศ (อังกฤษ) ซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม แบ่งขอบข่าย และภารกิจงานวิชาการตามที่กำหนดในกฎกระทรวงศึกษาธิการ 12 ด้าน (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545) ดังนี้ 1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน 4) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา 6) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7) การนิเทศการศึกษา 8) การแนะแนวการศึกษา 9) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10) การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน 11) การประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาอื่น การส่งเสริม และ 12) การสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิภาพการสอนของครูผู้สอนภาษาอังกฤษในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เร่งดำเนินการเพื่อสนองนโยบาย โดยกำหนดแนวปฏิบัติในการปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษตามนโยบายในแต่ละด้าน ดังนี้ 1) การใช้กรอบ The Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) เป็นกรอบคิดหลักในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ 2) การปรับจุดเน้นการเรียนการสอนเพื่อการสื่อสาร 3) การส่งเสริมให้มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่มีมาตรฐานหลักตามประเภทความพร้อมของโรงเรียน 4) การส่งเสริมการยกระดับความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ 5) การยกระดับความสามารถในการวัดการเรียนการสอนของครูให้สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ที่เป็นการสื่อสาร (CLT) และเป็นไปตามกรอบ (CEFR) และ 6) การส่งเสริมให้มีการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการช่วยพัฒนาความสามารถทางภาษาของครูและผู้เรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เป็นแบบสอบถามเป็นเครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อายุราชการ ประสบการณ์ในการทำงาน ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check-list)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม จำนวน 12 ด้าน จำนวน 46 ข้อ

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูภาษาอังกฤษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม จำนวน 70 ข้อ ประกอบด้วยประเด็นในการประเมิน 6 ด้าน จำนวน 70 ข้อ

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่ทำหน้าที่หัวหน้าวิชาการของโรงเรียน และครูที่ทำหน้าที่ครูผู้สอนภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิภาพการสอนของครูภาษาอังกฤษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนการสร้างและพัฒนา ดังต่อไปนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถาม เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกาบริหารงานวิชาการกับการสอนของครูภาษาอังกฤษ

2. ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ และประสิทธิภาพการสอนของครูภาษาอังกฤษ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3. เขียนนิยามปฏิบัติการจากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องโดยเขียนนิยามตามคุณลักษณะที่ต้องการวัด

4. สร้างแบบสอบถามโดยเขียนข้อความที่ถามในแบบสอบถามให้สอดคล้องตามที่นิยามไว้

5. นำแบบสอบถามฉบับร่าง เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการวิจัย ตรวจสอบความครอบคลุมนิยามของตัวแปรและความเหมาะสมของการใช้ภาษาในแต่ละข้อคำถาม และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาก่อนให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา

6. นำแบบสอบถามที่แก้ไขไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (index of item objective congruence) ของข้อกระทงกับจุดประสงค์ของแบบสอบถาม และคัดเลือกข้อคำถามจากแบบสอบถามในแต่ละข้อที่ค่า IOC ตั้งแต่ .05 ขึ้นไป จำนวน 116 ข้อ ได้ค่า IOC ระหว่าง .67-1.00

7. นำแบบสอบถามที่ถูกต้องใช้ได้แล้วนำไปทดลองใช้ (try out) กับผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่ทำหน้าที่หัวหน้าวิชาการของโรงเรียน และครูที่ทำหน้าที่ครูผู้สอนภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .98

8. นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาไปจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่ทำหน้าที่หัวหน้าวิชาการของโรงเรียน และครูที่ทำหน้าที่ครูผู้สอนภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงครามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้การวิจัยในครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง ด้วยตนเองโดยดำเนินการดังนี้

1. ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงไปถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่ทำหน้าที่หัวหน้าวิชาการของโรงเรียน และครูที่ทำหน้าที่ครูผู้สอนภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

2. แจกแบบสอบถามให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่ทำหน้าที่หัวหน้าวิชาการของโรงเรียน และครูที่ทำหน้าที่ครูผู้สอนภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

3. เก็บรวมรวมแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง จากจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งสิ้น 155 ฉบับ ได้รับกลับคืนมาทั้งสิ้น 155 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรกรมสำเร็จรูปทางสถิติ มีขั้นตอนดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาทั้งหมด จำนวน 155 ฉบับ

2. วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการหาค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)

3. วิเคราะห์ระดับการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิ์ภาพการสอนของครูภาษาอังกฤษในโรงเรียน ใช้ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดเกณฑ์แปลความหมายในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายความว่า มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายความว่า มาก

ค่าเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายความว่า ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายความว่า น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายความว่า น้อยที่สุด

4. วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิภาพการสอนของครูภาษาอังกฤษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson (Pearson's correlation coefficient) มีเกณฑ์การอ่านความหมายดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	ระดับความสัมพันธ์
0.00-0.33	มีความสัมพันธ์ต่ำ
0.34-0.66	มีความสัมพันธ์ปานกลาง
0.67-1.00	มีความสัมพันธ์สูง

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ระดับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงครามในภาพรวม

ระดับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.12) และ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน

เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($\overline{X}$ = 4.38) การวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน ($\overline{X}$ = 4.38) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\overline{X}$ = 4.33) การพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($\overline{X}$ = 4.24) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($\overline{X}$ = 4.13) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ($\overline{X}$ = 4.04) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ($\overline{X}$ = 4.08) ด้านการแนะแนวการศึกษา ($\overline{X}$ = 4.04) ด้านการนิเทศการศึกษา ($\overline{X}$ = 4.04) ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาอื่น ($\overline{X}$ = 3.90) ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน ($\overline{X}$ = 3.86) และด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ($\overline{X}$ = 3.88) ตามลำดับ ดังปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ในภาพรวม

การบริหารวิชาการในโรงเรียน	$\overline{X}$	S.D.	แปลความหมายค่าเฉลี่ย	ลำดับที่
1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.33	0.64	มาก	3
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.38	0.51	มาก	1
3. การวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน	4.38	0.62	มาก	2
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.13	0.75	มาก	6
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.24	0.55	มาก	4
6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้	4.08	0.55	มาก	7
7. การนิเทศการศึกษา	4.04	0.60	มาก	9
8. การแนะแนวการศึกษา	4.04	0.57	มาก	8
9. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	4.18	0.53	มาก	5
10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน	3.86	0.66	มาก	11
11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาอื่น	3.90	0.60	มาก	10
12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	3.88	0.67	มาก	12
รวม	**4.12**	**0.44**	**มาก**	

ตอนที่ 2 ระดับประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูภาษาอังกฤษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

ระดับประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูภาษาอังกฤษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงครามในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.01) เมื่อพิจารณารายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ การใช้กรอบ The Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) เป็นกรอบคิดหลักในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ($\overline{X}$ = 4.14) การส่งเสริมให้มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่มีมาตรฐานตามความพร้อมของโรงเรียน ($\overline{X}$ = 4.13) การปรับจุดเน้นการเรียนการสอนเพื่อการสื่อสาร ($\overline{X}$ = 4.12) การส่งเสริมให้มีการใช้สื่อ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการช่วยพัฒนาความสามารถทางภาษาอังกฤษของครู และผู้เรียน ($\overline{X}$ = 4.03) การส่งเสริมการยกระดับความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ($\overline{X}$ = 3.89) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การยกระดับความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครูให้สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ที่เน้นการสื่อสาร (CLT) และเป็นไปตามกรอบความคิดหลัก CEFR ($\overline{X}$ = 3.77) ตามลำดับ ดังปรากฏในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูภาษาอังกฤษในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ในภาพรวม

ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของครูในโรงเรียน	$\overline{X}$	S.D.	แปลความหมายค่าเฉลี่ย	ลำดับที่
1. การใช้กรอบ The Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) เป็นกรอบคิดหลักในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ	4.14	0.54	มาก	1
2. การปรับจุดเน้นการเรียนการสอนเพื่อการสื่อสาร	4.12	0.60	มาก	3
3. การส่งเสริมให้มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่มีมาตรฐานตามความพร้อมของโรงเรียน	4.13	0.52	มาก	2
4. การส่งเสริมการยกระดับความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ	3.89	0.64	มาก	5
5. การยกระดับความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครูให้สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ที่เน้นการสื่อสาร (CLT) และเป็นไปตามกรอบความคิดหลัก CEFR	3.77	0.63	มาก	6
6. การส่งเสริมให้มีการใช้สื่อ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการช่วยพัฒนาความสามารถทางภาษาอังกฤษของครูและผู้เรียน	4.03	0.53	มาก	4
รวม	4.01	0.50	**มาก**	

ตอนที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิภาพการสอนของครูภาษาอังกฤษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิภาพการสอนของครูภาษาอังกฤษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ในภาพรวมอยู่ในทิศทางเดียวกันระดับมาก (r=0.71) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านที่มีความสัมพันธ์มากที่สุด คือ ด้านการใช้กรอบ The Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) เป็นกรอบคิดหลักในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ กับด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (r=0.72) รองลงมาคือ ด้านการใช้กรอบ The Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) เป็นกรอบคิดหลักในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ กับด้านการส่งเสริมให้มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่มีมาตรฐานตามความพร้อมของโรงเรียน (r=0.67) และด้านที่มีความสัมพันธ์น้อยที่สุด คือ ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาอื่น กับ ด้านการปรับจุดเน้นการเรียนการสอนเพื่อการสื่อสาร (r=0.24) ดังปรากฏในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิภาพการสอนของครูภาษาอังกฤษในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

ประสิทธิภาพการสอน การบริหารงานวิชาการ	Y_1	Y_2	Y_3	Y_4	Y_5	Y_6	Y_{tt}
X_1	0.720**	0.656**	0.667**	0.536**	0.398**	0.629**	**0.686****
X_2	0.667**	0.613**	0.639**	0.518**	0.314**	0.585**	**0.634****
X_3	0.536**	0.497**	0.598**	0.486**	0.320**	0.497**	**0.559****
X_4	0.658**	0.617**	0.621**	0.552**	0.415**	0.601**	**0.661****
X_5	0.593**	0.549**	0.598**	0.421**	0.384**	0.593**	**0.596****
X_6	0.406**	0.345**	0.371**	0.322**	0.337**	0.432**	**0.423****
X_7	0.497**	0.395**	0.407**	0.388**	0.420**	0.496**	**0.498****
X_8	0.555**	0.538**	0.475**	0.450**	0.472**	0.616**	**0.594****
X_9	0.470**	0.427**	0.424**	0.415**	0.398**	0.525**	**0.509****
X_{10}	0.507**	0.418**	0.380**	0.322**	0.356**	0.411**	**0.458****
X_{11}	0.276**	0.236**	0.289**	0.253**	0.292**	0.278**	**0.312****
X_{12}	0.405**	0.385**	0.362**	0.303**	0.324**	0.455**	**0.426****
X_{tt}	**0.706****	**0.637****	**0.654****	**0.557****	**0.497****	**0.684****	**0.713****

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยข้างต้น สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านการแนะแนวการศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาอื่น ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน และด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวสันต์ ปรีดานันต์ (2553: 93) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 7 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านการแนะแนวการศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาอื่น และอยู่ในระดับปานกลาง 5 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การนิเทศการศึกษา การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา และการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

2. จากผลการวิจัยที่พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิภาพการสอนของครูภาษาอังกฤษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ การใช้กรอบ The Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) เป็นกรอบคิดหลักในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ การส่งเสริมให้มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่มีมาตรฐานตามความพร้อมของโรงเรียน การปรับจุดเน้นการเรียนการสอนเพื่อการสื่อสาร การส่งเสริมให้มีการใช้สื่อ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการช่วยพัฒนาความสามารถทางภาษาอังกฤษของครู และผู้เรียน การส่งเสริมการยกระดับความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การยกระดับความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครูให้สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ที่เน้นการสื่อสาร (CLT) และเป็นไปตามกรอบความคิดหลัก CEFR ตามลำดับ สอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า การบริหารงานวิชาการมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการสอนของครูภาษาอังกฤษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภัทรา ภมร (2554: 81) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ

การสอนภาษาอังกฤษของครูช่วงชั้นที่ 1-2 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายปัจจัยพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 4 รายการ รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียน รองลงมาได้แก่ บุคลิกภาพของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ การใช้สื่อการสอนของครูและเจตคติของครูต่อนักเรียน และมีค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง มี 3 รายการ ได้แก่ แรงจูงใจในการทำงาน สุขภาพจิตของครู และภาระงานอื่นของครู

3. จากผลการวิจัยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิภาพการสอนของครูภาษาอังกฤษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ในภาพรวมอยู่ในทิศทางเดียวกันระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุ กด้านมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านที่มีความสัมพันธ์มากที่สุด คือด้านการใช้กรอบ The Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) เป็นกรอบคิดหลักในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ กับด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา รองลงมาคือ ด้านการใช้กรอบ The Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) เป็นกรอบคิดหลักในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ กับด้านการส่งเสริมให้มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่มีมาตรฐานตามความพร้อมของโรงเรียน และด้านที่มีความสัมพันธ์น้อยที่สุด คือ ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาอื่น กับด้านการปรับจุดเน้นการเรียนการสอนเพื่อการสื่อสาร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภัทรา ภมร (2554: 81) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนภาษาอังกฤษของครูช่วงชั้นที่ 1-2 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม พบว่าสัมประสิทธิ์ระหว่างปัจจัยกับประสิทธิภาพการสอนอยู่ระหว่าง .085 ถึง .578 โดยสุขภาพจิตของครูมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการสอนของครูอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ภาระงานอื่นของครูมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการสอนของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนตัวแปรพยากรณ์อื่นมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการสอนของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยการใช้สื่อการสอนของครูมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการสอนของครูมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อค้นพบที่ได้จากความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิภาพการสอนของครูภาษาอังกฤษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ดังนี้

1.1 สถานศึกษาควรมีการส่งเสริม และสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาเพื่อเป็นการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้

1.2 ครูควรมีการประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาอื่น เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แบ่งปันประสบการณ์ เพื่อพัฒนา และปรับปรุงรูปแบบวิธีการสอนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน

1.3 ครูควรปรับจุดเน้นการเรียนการสอนเพื่อการสื่อสาร เน้นการเรียนการสอนแบบ Communicative Languages Teaching (CLT) เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ภาษาในการสื่อสาร และกล้าแสดงออกมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยรูปแบบการส่งเสริม และสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถานศึกษาอื่นที่จัดการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

2.2 ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยเชิงสาเหตุเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนเพื่อการสื่อสารของครูและนักเรียน เพื่อนำผลการวิจัยไปปรับใช้ในการพัฒนา และแก้ไขปัญหาต่อไป

สรุป

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิภาพการสอนของครูภาษาอังกฤษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ 1) ระดับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิภาพการสอนของครูภาษาอังกฤษในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านมีความสัมพันธ์กัน โดยด้านที่มีความสัมพันธ์มากที่สุดคือ ด้านการใช้กรอบ The Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) เป็นกรอบคิดหลักในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ กับด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา รองลงมาคือ ด้านการใช้กรอบ (CEFR) เป็นกรอบคิดหลักในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ กับด้านการส่งเสริมให้มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่มีมาตรฐานตามความพร้อมของโรงเรียน และด้านที่มีความสัมพันธ์น้อยที่สุด คือ การประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาอื่น กับ การปรับจุดเน้นการเรียนการสอนเพื่อการสื่อสาร

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

มยุรี ถิ่นวัลย์. (2553). **ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนโรงเรียนในเครือมหาไถ่ศึกษาสังฆมณฑอุดรธานี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ส่วนตรวจราชการที่ 10**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

วสันต์ ปรีดานันต์. (2553). **การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษขั้นพื้นฐานสังกัดเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม**. ค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สุภัทรา ภมร. (2554). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนภาษาอังกฤษของครูช่วงชั้นที่ 1-2 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสงคราม.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). **แนวปฏิบัติตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายการปฏิรูปการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2545). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545-2549**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

(Received: 20/06/2018 Revised: 19/07/2018 Accepted: 05/09/2018)

วิธีจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารที่มีผลกับความผูกพันต่อสถานศึกษาของครูและบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8

CONFLICT MANAGEMENT OF SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING SCHOOL ATTACHMENT OF TEACHERS AND PERSONNEL IN SCHOOLS UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 8

สุภรณ์ ทับทิมทอง / SUPORN THABTHIMTHONG [1]

นิมิตร มั่งมีทรัพย์ / NIMITR MUNGMEESUP [2]

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) วิธีจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ความผูกพันต่อสถานศึกษาของครูและบุคลากรในสถานศึกษา และ 3) อิทธิพลของวิธีจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อสถานศึกษาของครูและบุคลากรในสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรในสถานศึกษา รวม 313 คน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ชนิดมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ที่ได้รับการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ 3 คน มีค่าความตรงเชิงเนื้อหาระหว่าง 0.67-1.00 มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson และการวิเคราะห์การถดถอยพหูคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัย พบว่า 1) ผู้บริหารจัดการความขัดแย้งในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ วิธีประนีประนอม วิธียอมให้ วิธีร่วมมือ วิธีเอาชนะ และวิธีหลีกเลี่ยง 2) ความผูกพันต่อสถานศึกษาของครูและบุคลากรในสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะรักษาสมาชิกภาพของตนในสถานศึกษาไว้ ความเต็มใจที่จะใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ที่จะทำงานเพื่อสถานศึกษา และความเชื่อถือยอมรับเป้าหมายและค่านิยมของสถานศึกษา 3) อิทธิพลของวิธีจัดการความขัดแย้งแบบวิธีประนีประนอม ส่งผลต่อความผูกพันต่อสถานศึกษาของครูและบุคลากรในสถานศึกษาทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ด้านความเชื่อถือยอมรับเป้าหมายและค่านิยมของสถานศึกษา ด้านความเต็มใจที่จะใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ที่จะทำงานเพื่อสถานศึกษา ด้านความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะรักษาซึ่งสมาชิกภาพของตนในสถานศึกษาไว้ ส่วนวิธีจัดการความขัดแย้งด้วยวิธีหลีกเลี่ยงส่งผลต่อความผูกพันต่อสถานศึกษาของครูและบุคลากรในสถานศึกษา ด้านความเชื่อถือ

---

[1] นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

[2] อาจารย์ ดร., คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

ยอมรับเป้าหมายและค่านิยมของสถานศึกษา โดยตัวแปรทั้งหมดร่วมกันทำนายความผูกพันต่อสถานศึกษาของครูและบุคลากรในสถานศึกษาได้ร้อยละ 46.00

คำสำคัญ: ความผูกพันต่อสถานศึกษา วิธีจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this research were to study: 1) the school administrators' conflict management; 2) the school attachment of teachers and personnel in schools; and 3) the school administrators' conflict management affecting the school attachment of teachers and personnel in schools. The sample was 313 school administrators, teachers, and personnel in schools under the Secondary Educational Service Area Office 8, derived by stratified random sampling. The instrument was a 5-scale rating questionnaires approved by 3 experts with content validity between 0.67–1.00 and the reliability of .96. The statistics used were percentage, mean, standard deviation, Pearson's correlation analysis, and step-wise multiple regression analysis.

The research results were as follows: 1) Overall the administrators' conflict management was at a high level. The aspects in the descending order of average were compromising styles, accommodation styles, collaboration styles, competition styles, and avoiding styles. 2) Overall the school attachment of teachers and personnel was at a high level. The aspects in the descending order of average were strong desire to maintain their membership in schools, willingness to use great effort to work for the school, and feeling of trust in goals and values of the school. 3) The administrators' conflict management in the aspect of compromising styles affected all aspects of school attachment of teachers and personnel with statistical significance level of .01, which were feeling of trust in goals and values of the school, willingness to use great effort to work for the school, strong desire to maintain their membership in schools. The administrators' conflict management in the aspect of avoiding styles affected the school attachment of teachers and personnel in school in the aspect of feeling of trust in goals and values of the school. All aspects together predicted the school attachment of teachers and personnel in school at the percentage of 46.00.

Keywords: school attachment, administrator's conflict management

บทนำ

การจัดการทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษา ถือเป็นยุทธศาสตร์สำคัญประการหนึ่งของการบริหารที่เป็นเงื่อนไขนำไปสู่ความเข้มแข็งของสถานศึกษาได้อย่างยั่งยืน ทั้งนี้เพราะบุคลากรทุกฝ่าย ทุกระดับ ล้วนเป็นทรัพยากรการบริหารที่มีค่ามากที่สุด ซึ่งการจัดการทรัพยากรบุคคลจะเริ่มต้นจากการเลือกสรรบุคคลที่มีความรู้และความสามารถเข้ามาทำงานในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นบุคคลที่ถูกคาดหมายให้ทำหน้าที่กำหนดทิศทางและมอบหมายงานแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบตามความรู้ ความสามารถ จึงจะส่งผลต่อการบรรลุจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาในที่สุด ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษา นอกจากจะต้องมีความรู้ความสามารถในด้านบริหารด้วยการศึกษาเทคนิคหรือกลยุทธ์เกี่ยวกับการบริหารจัดการต่าง ๆ แล้ว ยังจะต้องให้ความสำคัญกับการสร้างมนุษยสัมพันธ์ การสื่อสาร และการนำเสนอ (ประจวบ กล่อมจิตร, 2557: 19) กระนั้นก็ตามเหตุการณ์ความไม่ลงรอยกัน ความเลื่อมล้ำทางความคิด ก็จะนำไปสู่เหตุการณ์ความขัดแย้งต่อการปฏิบัติงานจะเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อกันในเชิงผกผันโดยปกติทั่วไปจะไม่มีใครหรือสถานศึกษาใดปรารถนาจะให้เกิดความขัดแย้งขึ้นกับตนหรือในสถานศึกษาที่กำลังปฏิบัติงานอยู่

อย่างไรก็ตามความขัดแย้งในสถานศึกษาถือเป็นสิ่งที่ผู้บริหารมิอาจหลีกเลี่ยงได้ ดังนั้นการจัดการความขัดแย้งด้วยวิธีการต่าง ๆ จึงเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนเพื่อเป็นหนทางหนึ่งของการสร้างความผูกพันต่อสถานศึกษาของครูและบุคลากรทุกคนที่ปฏิบัติงาน (เสาวนีย์ ศรเดช, 2557: 2-3) การจัดการความขัดแย้ง จัดเป็นจิตวิทยาการบริหารแบบหนึ่ง ทั้งนี้เพราะกระบวนการจัดการความขัดแย้งจะมีผลต่อความรู้สึกนึกคิดของบุคคลในสถานศึกษา Thomas & Kilmann (2008: 1-2) ได้จำแนกการจัดความขัดแย้งไว้ 5 วิธี คือ การแข่งขัน การทำงานร่วมกัน การประนีประนอม การหลีกเลี่ยง และการยอมให้ซึ่งการจัดความขัดแย้งแต่ละวิธีจะส่งผลกระทบต่อความผูกพันสถานศึกษาต่องานของผู้ปฏิบัติงานแตกต่างกัน (ธนยุทธ บุตรขวัญ, 2554: 1) สถานศึกษาในฐานะที่เป็นสถานศึกษาทางการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องให้ความสำคัญกับวิธีการพัฒนาและจูงใจให้ครูและบุคลากรทุกคน เสียสละ อุทิศกำลังกายกำลังใจและเต็มใจให้กับงานที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งการรักษาบุคลากรเหล่านั้นไว้กับสถานศึกษาให้นานที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญและความสนใจกับเงื่อนไขปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิธีการจัดการความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมของการทำงาน เพื่อสร้างความผูกพันต่อสถานศึกษาของครูและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เพราะความขัดแย้งสามารถเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทั้งจากเหตุความไม่สมดุลระหว่างผลตอบแทนและสวัสดิการต่าง ๆ กับความต้องการของมนุษย์ทั้งทางกายภาพ ชีวภาพ และจิตภาพซึ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตล้วนเป็นสาเหตุของความขัดแย้งและความเครียดที่อาจจะนำไปสู่การลดระดับความสัมพันธ์ความพึงพอใจขวัญกำลังใจและความผูกพันของครูบุคลากรที่มีต่อสถานศึกษาลงได้ในที่สุด โอกาสที่จะสูญเสียบุคลากรดีมีฝีมือก็จะมีสูงมากขึ้น สภาวการณ์เช่นนี้เกิดขึ้นได้ในทุกสถานศึกษาทางวิชาชีพรวมทั้งในวงการวิชาชีพครูด้วยเช่นกัน

การพยายามทำความเข้าใจกับวิธีการจัดการความขัดแย้งและการสร้างความรักความผูกพันต่อสถานศึกษา ถือเป็นการเริ่มต้นการพัฒนาวิธีการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้เป็นสถานศึกษาแห่งความสุข ผู้วิจัย

ได้มีโอกาสศึกษาค้นคว้ารูปแบบการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพันต่อสถานศึกษาของครูและบุคลากรในสถานศึกษาและเห็นความสำคัญอย่างยิ่งที่จะศึกษาวิธีการจัดการความขัดแย้งและการสร้างความรักความผูกพันต่อสถานศึกษาว่าแต่ละด้านมีความสัมพันธ์กับวิธีจัดการความขัดแย้งในสถานศึกษามากน้อยเพียงใด และทราบถึงความผูกพันต่อสถานศึกษา ในด้านการสร้างความเชื่อถือยอมรับเป้าหมายและค่านิยมของสถานศึกษา ความเต็มใจที่จะใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ที่จะทำงานเพื่อสถานศึกษา และความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะรักษาซึ่งสมาชิกภาพของตนในสถานศึกษาไว้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาวิธีจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารที่มีผลกับความผูกพันต่อสถานศึกษาของครูและบุคลากรในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยที่ได้จะเป็นแนวทางพัฒนาวิธีการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างสุข ความผูกพันต่อสถานศึกษาได้ต่อไป

วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาวิธีจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี

2. ศึกษาความผูกพันต่อสถานศึกษาของครูและบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี

3. ศึกษาอิทธิพลของการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารที่มีผลกับความผูกพันต่อสถานศึกษาของครูและบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี

วิธีดำเนินการ

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากรที่ศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี ในปีการศึกษา 2558 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ราชบุรี, 2558) ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 76 คน และครู 1,527 คน และบุคลากรในสถานศึกษา 30 คน รวมทั้งสิ้น 1,633 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรในสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี จำนวน 313 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 15 คน ครู 293 คน และบุคลากรในสถานศึกษา 5 คน ที่ได้จากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างในตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (1970: 607-608) เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนดแล้วผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified-random sampling) โดยใช้สถานภาพเป็นชั้นภูมิในการสุ่ม

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นซึ่งมี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะคำตอบแบบเลือกตอบ (check list)

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีแบบสอบถามเป็นลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale)

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับความผูกพันต่อสถานศึกษาของครูและบุคลากรในสถานศึกษา แบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale)

ทั้งนี้ กำหนดเกณฑ์การตอบแบบสอบถามตอนที่ 2 และ 3 ตามแนวคิดของ Likert (Likert's five rating scale) (Likert, 1965: 55) ดังนี้

5 หมายถึง ปฏิบัติมากที่สุด/ยอมรับและเห็นด้วยมากที่สุด

4 หมายถึง ปฏิบัติมาก/ยอมรับและเห็นด้วยมาก

3 หมายถึง ปฏิบัติปานกลาง/ เฉย ๆ

2 หมายถึง ปฏิบัติน้อย/ไม่ใคร่ยอมรับและเห็นด้วย

1 หมายถึง ปฏิบัติน้อยที่สุด/ไม่ยอมรับและเห็นด้วยเลย

การสร้างและพัฒนาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาคุณภาพของแบบสอบถามตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎีจากตำรา บทความ และรายงานวิจัยทั้งจากภายในและต่างประเทศเกี่ยวข้องกับการจัดการความขัดแย้งและความผูกพันต่อสถานศึกษา แล้วสร้างเป็นข้อคำถามในแต่ละตัวแปร

2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวล เพื่อมากำหนดเป็นโครงสร้างเครื่องมือโดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

3. นำแบบสอบถามที่ยกร่างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจพิจารณา และให้ข้อเสนอแนะ

4. ปรับปรุง แก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

5. วิเคราะห์หาความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ตรวจพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหาโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ค่าความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (index of item object congruence: IOC) ข้อคำถามที่จะนำไปใช้ได้ต้องมีค่า IOC ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป ทั้งนี้ข้อคำถามที่สร้างขึ้นมีค่าความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามรายข้อเท่ากับ 0.67-1.00

6. วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาครูและบุคลากรสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี จำนวน 30 คน ที่มิได้รับเลือกให้เป็นกลุ่มตัวอย่างแล้วนำข้อมูลที่ได้มาทำ

การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามเทคนิค Cronbach (1984: 160-161) มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .91

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้การวิจัยในครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยจากสำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เสนอต่อผู้อำนวยการสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามส่งให้สถานศึกษาโดยส่งที่ช่องรับหนังสือของโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี พร้อมสำเนาหนังสือสำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ที่ขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำวิจัยโดยมีหนังสือระบุวันที่ที่ขอรับแบบสอบถามพร้อมแจ้งว่าให้ส่งกลับมายังผู้วิจัยโดยมีที่อยู่แจ้งให้ชัดเจนพร้อมแนบซองติดแสตมป์ไปพร้อมกับซองแบบสอบถาม

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนและทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปตามประเด็นในการวิเคราะห์ดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมดมาวิเคราะห์ข้อมูลและสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ และนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

2. ข้อมูลวิธีจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาโดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปรความหมายของค่าเฉลี่ยตามแนวคิดของ Best (2006: 310)

3. วิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ภายในตัวแปรการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาและระหว่างตัวแปรการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพันต่อสถานศึกษาของครูและบุคลากรในสถานศึกษาโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson (Pearson's correlation coefficient) ทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การแปรความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตามแนวคิดของ (Hinkle, 1998 อ้างถึงใน จีรนันท์ พุทธา, 2556: 67) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย		ความหมาย
1.00–1.49	หมายถึง	ปฏิบัติน้อยที่สุด/ไม่มีความผูกพันต่อสถานศึกษาเลย
1.50–2.49	หมายถึง	ปฏิบัติน้อย/ไม่ใคร่มีความผูกพันต่อสถานศึกษา
2.50–3.49	หมายถึง	ปฏิบัติปานกลาง/เฉย ๆ

3.50–4.49 หมายถึง ปฏิบัติมาก/มีความผูกพันต่อสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

4.50–5.00 หมายถึง ปฏิบัติมากที่สุด/มีความผูกพันต่อสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าระดับของความสัมพันธ์

ค่า r	**ระดับของความสัมพันธ์**
0.90-1.00	มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก
0.70-0.90	มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง
0.50-0.70	มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง
0.30-0.50	มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ
0.00-0.30	มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำมาก

4. วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณตามลำดับขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis)

ผลการวิจัย

1. วิธีจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวม

ผู้บริหารสถานศึกษาใช้วิธีจัดการความขัดแย้งในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.53) ส่วนในรายด้าน พบว่า วิธีประนีประนอม ($\overline{X}$ = 3.73) วิธียอมให้ ($\overline{X}$ = 3.65) และวิธีร่วมมือ ($\overline{X}$ = 3.56) อยู่ในระดับมาก ส่วนวิธีเอาชนะ ($\overline{X}$ = 3.42) และวิธีหลีกเลี่ยง ($\overline{X}$ = 3.29) อยู่ในระดับปานกลาง ดังปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของวิธีจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวม (X_{tot})

วิธีจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. วิธีเอาชนะ	3.42	0.72	ปานกลาง	4
2. วิธีร่วมมือ	3.56	0.58	มาก	3
3. วิธีประนีประนอม	3.73	0.59	มาก	1
4. วิธีหลีกเลี่ยง	3.29	0.79	ปานกลาง	5
5. วิธียอมให้	3.65	0.59	มาก	2
รวมเฉลี่ย	3.53	0.51	มาก	

2. ความผูกพันต่อสถานศึกษาของครูและบุคลากรในสถานศึกษา

ครูและบุคลากรมีความผูกพันต่อสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.91) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความปรารถนาอย่างแรงกล้า

ที่จะรักษาซึ่งสมาชิกภาพของตนในสถานศึกษาไว้ ($\overline{X}$ = 3.96) รองลงมาคือ ความเต็มใจที่จะใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ที่จะทำงานเพื่อสถานศึกษา ($\overline{X}$ = 3.92) และความเชื่อถือยอมรับเป้าหมายและค่านิยมของสถานศึกษา ($\overline{X}$ = 3.85) ตามลำดับ ดังปรากฏในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความผูกพันต่อสถานศึกษาของครูและบุคลากรในสถานศึกษา ในภาพรวม

ความผูกพันต่อสถานศึกษาของครูและบุคลากรในสถานศึกษา	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. ความเชื่อถือยอมรับเป้าหมายและค่านิยมของสถานศึกษา	3.85	0.55	มาก	3
2. ความเต็มใจที่จะใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ที่จะทำงานเพื่อสถานศึกษา	3.92	0.49	มาก	2
3. ความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะรักษาซึ่งสมาชิกภาพของตนในสถานศึกษาไว้	3.96	0.54	มาก	1
รวมเฉลี่ย	3.91	0.49	มาก	

3. อิทธิพลของวิธีจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารที่มีผลกับความผูกพันต่อสถานศึกษาของครูและบุคลากรในสถานศึกษา

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างวิธีจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา (X_{tot}) กับครูและบุคลากรในสถานศึกษากับความผูกพันต่อสถานศึกษา (Y_{tot}) ในภาพรวม (r = .40) มีความสัมพันธ์ต่อกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในทิศทางเดียวกัน ระดับปานกลาง เมื่อจำแนกค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างวิธีจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารเป็นรายวิธี ($X_1 - X_5$) กับครูและบุคลากรในสถานศึกษากับความผูกพันต่อสถานศึกษา (Y_{tot}) พบว่า วิธีประนีประนอม (X_3) วิธียอมให้ (X_5) วิธีร่วมมือ (X_2) มีความสัมพันธ์ต่อระดับครูและบุคลากรในสถานศึกษากับความผูกพันต่อสถานศึกษา (Y_{tot}) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในทิศทางเดียวกัน ระดับปานกลาง และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r = .67, r = .55 และ r = .44 ตามลำดับ) ส่วนวิธีเอาชนะ (X_1) และ วิธีหลีกเลี่ยง (X_4) มีความสัมพันธ์ต่อครูและบุคลากรในสถานศึกษาด้านความผูกพันต่อสถานศึกษา (Y_{tot}) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในทิศทางตรงกันข้ามระดับต่ำและมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ r = .19 ดังปรากฏในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในวิธีจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารและวิธีจัดการความขัดแย้งกับความผูกพันของครูและบุคลากรที่มีต่อสถานศึกษา

ตัวแปร	X_{tot}	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	Y_{tot}	Y_1	Y_2	Y_3
X_{tot}	1	.84**	.85**	.75**	.66**	.79**	.40**	.43**	.37**	.32**
X_1		1	.69**	.45**	.60**	.46**	.19**	.23**	.17**	.12*
X_2			1	.67**	.39**	.66**	.44**	.46**	.42**	.35**
X_3				1	.12*	.84**	.67**	.66**	.64**	.58**
X_4					1	.26**	-.11*	-.05	-.14*	-.13*
X_5						1	.55**	.55**	.52**	.48**
Y_{tot}							1	.91**	.94**	.93**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. การถดถอยพหุคูณของวิธีจัดการความขัดแย้งที่มีผลต่อความผูกพันต่อสถานศึกษาของครูและบุคลากรในสถานศึกษา ในภาพรวม (Y_{tot})

พบว่า ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการตามลำดับขั้นตอน คือ วิธีจัดการความขัดแย้ง แบบวิธีประนีประนอม (X_3) โดยมีอำนาจการทำนายหรือสัมประสิทธิ์การถดถอย (Beta) เท่ากับ .67 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .67 ค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย (R^2) เท่ากับ .46 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานการทำนาย (S.E.) เท่ากับ .03 จากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า วิธีจัดการความขัดแย้งแบบวิธีประนีประนอม มีผลต่อครูและบุคลากรที่มีความผูกพันต่อสถานศึกษา ในภาพรวม ทั้ง 3 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถทำนายครูและบุคลากรที่มีความผูกพันต่อสถานศึกษา ในภาพรวม ทั้ง 3 ด้าน ได้ร้อยละ 46.00

วิธีจัดการความขัดแย้งแบบวิธีประนีประนอม (X_3) จะส่งผลต่อความผูกพันต่อสถานศึกษาของครูและบุคลากรในสถานศึกษา ในภาพรวม ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอยจากค่าคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

Y_{tot} = 1.81 + .56 (X_3)

ZY_{tot} = .67 (ZX_3) ดังปรากฏในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของวิธีจัดการความขัดแย้งที่มีผลต่อความผูกพันต่อสถานศึกษาของครูและบุคลากรในสถานศึกษา ในภาพรวม

ตัวแปรที่ถูกคัดเลือกเข้าสมการตามลำดับการคัดเลือกเข้า	R	R^2	S.E.	สัมประสิทธิ์ถดถอย		t	Sig.
				B	Beta		
วิธีจัดการความขัดแย้งวิธีประนีประนอม (X_3)	.67	.46	.03	.56	.67	16.28**	.00
ค่าคงที่				1.81		13.83**	.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 Residual = 41.37 F = 265.11 Sig F = .000

5. การถดถอยพหุคูณของวิธีจัดการความขัดแย้งที่มีผลต่อความผูกพันต่อสถานศึกษาของครูและบุคลากรในสถานศึกษา ความเชื่อถือยอมรับเป้าหมายและค่านิยมของสถานศึกษา (Y_1)

พบว่า ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการตามลำดับขั้นตอน คือ วิธีจัดการความขัดแย้ง แบบวิธีประนีประนอม (X_3) และ แบบวิธีหลีกเลี่ยง (X_4) โดยมีอำนาจการทำนายหรือสัมประสิทธิ์การถดถอย (Beta) เรียงตามลำดับดังนี้ .68 และ -13 ในแต่ละขั้นตอนการคัดเลือกเข้า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .66 และ .67 ค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย (R^2) เท่ากับ .44 และ .46 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานการทำนาย (S.E.) เท่ากับ .03 และ .02 ตามลำดับ จากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าวิธีจัดการความขัดแย้ง แบบวิธีประนีประนอม และแบบวิธีหลีกเลี่ยง ส่งผลต่อความผูกพันต่อสถานศึกษาของครูและบุคลากรในสถานศึกษา ด้านความรู้สึกเชื่อถือยอมรับเป้าหมายและค่านิยมของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยวิธีจัดการความขัดแย้ง แบบวิธีประนีประนอมและแบบวิธีหลีกเลี่ยงสามารถร่วมกันทำนายครูและบุคลากรรู้สึกผูกพันต่อสถานศึกษา ได้ร้อยละ 46.10

วิธีจัดการความขัดแย้งแบบวิธีประนีประนอม (X_3) และ วิธีหลีกเลี่ยง (X_4) จะส่งผลต่อความผูกพันต่อสถานศึกษาของครูและบุคลากรในสถานศึกษา ด้านความรู้สึกเชื่อถือยอมรับเป้าหมายและค่านิยมของสถานศึกษา ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอยจากคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

Y_1 = 1.81 + .62(X_3) + -09(X_4)

ZY_1 = .68(ZX_3) + -13(ZX_4) ดังปรากฏในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของวิธีจัดการความขัดแย้งที่มีผลต่อความผูกพันต่อสถานศึกษาของครูและบุคลากรในสถานศึกษา ความรู้สึกเชื่อถือยอมรับเป้าหมายและค่านิยมของสถานศึกษา (Y_1)

ตัวแปรที่ถูกคัดเลือกเข้าสมการตามลำดับการคัดเลือกเข้า	R	R^2	S.E.	สัมประสิทธิ์ถดถอย		t	Sig.
				B	Beta		
วิธีประนีประนอม (X_3)	.66	.44	.03	.62	.68	16.22**	.00
วิธีหลีกเลี่ยง (X_4)	.67	.46	.02	-09	-13	-3.28**	.00
ค่าคงที่				1.81		11.02**	.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 Residual = 51.10 F = 132.44 Sig F = .00

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยข้างต้น สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า ผู้บริหารใช้วิธีจัดการความขัดแย้ง วิธีประนีประนอม มากกว่าแบบอื่นและใช้วิธีจัดการความขัดแย้งแบบวิธีหลีกเลี่ยงน้อยกว่าแบบอื่นนั้นอาจเป็นไปได้ ทั้งนี้เพราะ เมื่อมีการอยู่รวมกลุ่มกันระหว่างองค์กรหรือสถานศึกษาการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น ความสามารถ ในการขับเคลื่อนนโยบาย หรือภาระงานที่ได้รับมอบหมายร่วมกัน เพื่อต้องการให้เป็นไปตามเป้าหมาย หรือทิศทางที่ได้มีการกำหนดไว้ ย่อมนำไปสู่ความคิดเห็นที่หลากหลาย ทั้งนี้ ความขัดแย้งนั้นย่อมเกิดขึ้น ผู้บริหารได้ใช้ความสามารถควบคุมสถานการณ์ เปิดใจรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างกันของความขัดแย้งที่เกิดขึ้น และสร้างความเป็นธรรมไม่เอนเอียงในการจัดการความขัดแย้ง วิธีการที่ผู้บริหารใช้จัดการมากที่สุด คือ วิธีประนีประนอม ซึ่งผู้บริหารใช้แก้ปัญหาโดยมีใจเป็นกลางปราศจากผลประโยชน์ส่วนตน พยายามให้คู่ขัดแย้งหันหน้าเข้าหากัน สร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน และโน้มน้าวให้คู่ขัดแย้งยอมเสียสละเพื่อสร้างความพึงพอใจในการทำงานร่วมกัน ดังนั้นผู้บริหารจะทำการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในทันที ไม่ปล่อยให้บานปลายจนยากจะแก้ไข แต่ทว่า ผลจากการใช้วิธีจัดการความขัดแย้งแบบวิธีหลีกเลี่ยงน้อยที่สุดใน 5 วิธี ทั้งนี้ มาจากการที่ คู่ขัดแย้งมีความเฉยเมย ไม่ร่วมมือในการแก้ปัญหา เห็นแต่ประโยชน์ส่วนตน เพราะขาดความรักความผูกพันต่อสถานศึกษา จึงไม่ยอมที่จะแก้ปัญหาความขัดแย้ง ปัญหาจึงยังไม่หมดไป พร้อมจะเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา หากคู่กรณีขาดคุณธรรมจริยธรรม มารยาทที่ดีในสถานศึกษา ที่ให้ความเคารพซึ่งกันและกันให้เกียรติกัน คู่กรณีอาจแสดงพฤติกรรม (behavior) ที่จะเปิดเผยว่าตนเองรู้สึกว่าฝ่ายที่หลีกเลี่ยงปัญหาไม่คำนึงถึงความต้องการของผู้อื่น และผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น ซึ่งจะมีระดับความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น เช่น การท้าทายฝ่ายตรงกันข้าม การใช้คำพูดที่ก้าวร้าว ประกอบกับผู้บริหารไม่ให้ความสนใจที่จะเข้ามารับรู้และเรียนรู้ค้นหาสาเหตุความขัดแย้งที่เกิดขึ้นจากทุกฝ่ายในสถานศึกษา หลบเลี่ยงการโต้เถียง มองข้ามปัญหาไม่เร่งรัดจัดการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่มีอยู่จนบานปลายซับซ้อนยากที่จะยุติหรือลดระดับความขัดแย้งลงได้โดยง่ายย่อมส่งผลต่อความขัดแย้งในสถานศึกษาที่ยากจะแก้ไขได้ ซึ่งสอดคล้องกับชุติพงศ์ เสนาโปธิ (2560:

บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาแนวทางการบริหารความขัดแย้งในโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา ตำบลป่าแดด อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย พบว่า พฤติกรรมการบริหารความขัดแย้งในโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ วิธีประนีประนอม แนวทางการบริหารความขัดแย้งโดยใช้หลักการเจรจาโน้มน้าวเพื่อถนอมน้ำใจคู่ขัดแย้ง ให้คู่ขัดแย้งได้เจรจาเพื่อทำให้เข้าใจความคิดของอีกฝ่าย ในการปรับความเข้าใจในประเด็นที่ขัดแย้งกัน และพิจารณาหาทางออกของปัญหาความขัดแย้งร่วมกันโดยให้มีผลกระทบกันให้น้อยที่สุด ส่วนใช้วิธีจัดการความขัดแย้งแบบวิธีหลีกเลี่ยงน้อยกว่าแบบอื่นนั้นสอดคล้องกับจิตรานนท์ โกสีย์รัตนาภิบาล (2550: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารความขัดแย้งของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลชุมชน จังหวัดสกลนคร พบว่า หัวหน้าหอผู้ป่วยเลือกใช้วิธีการบริหารความขัดแย้งวิธีการหลีกเลี่ยงน้อยที่สุด

2. จากผลการวิจัยที่ พบว่า ความผูกพันต่อสถานศึกษาของครูและบุคลากรในสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก นั้นอาจเป็นไปได้ ทั้งนี้เพราะ บุคลากรทุกคน ทุกฝ่าย มีอิทธิพลกับความผูกพันต่อสถานศึกษามากที่สุด เพราะประสิทธิผลของสถานศึกษาเป็นตัวทำนายความผูกพันของบุคลากรว่าได้ร่วมมือกันปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ และเต็มความสามารถ อยู่ในระดับสูงหรือต่ำ ทั้งนี้ผู้บริหารมีความรู้ ความสามารถรอบด้านทั้งทางทฤษฎี และปฏิบัติ สามารถครองคน ครองงาน ที่จะทำให้ทุกคนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานในสถานศึกษาเกิดความพึงพอใจ เต็มใจทำงาน อย่างทุ่มเท ไว้วางใจกัน มีค่านิยมร่วมที่สอดคล้องกับเป้าหมาย และบรรยากาศที่จะปฏิบัติงานที่ได้ใช้ความรู้ความสามารถ ความพยายาม ความมานะบากบั่นเพื่อร่วมกันวางแผนในการทำงานและดำเนินการตามระยะเวลาที่กำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีการสอดแทรกกิจกรรมส่งเสริมให้ทุกคน ทุกฝ่ายเกิดความภักดีต่อสถานศึกษา เช่น กิจกรรมแข่งขันกีฬา กิจกรรมออกกำลังกาย กิจกรรมดนตรี กิจกรรมทัศนศึกษา การให้การ์ด/ของที่ระลึกเนื่องในวันคล้ายวันเกิด ทุกคนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม ดำเนินกิจกรรมด้วยกันบ่อยครั้ง สานสัมพันธ์ที่ดีจนเกิดความสามัคคีในกลุ่ม เป็นการลดพฤติกรรมที่ขัดแย้งต่อเพื่อนร่วมงาน ผ่อนคลายความเครียด ที่จะส่งผลเสียต่อสุขภาพ ทั้งทางกายและทางจิตใจ และมีส่วนลดการแสดงพฤติกรรมด้านลบได้ ผู้บริหารจึงมีส่วนสำคัญยิ่งต่อการสร้างคุณภาพการบริหารงานและบริหารบุคคลที่จะสร้างความรู้สึกรักและความผูกพันต่อสถานศึกษา ดูแล เอาใจใส่ทุกคนไม่เลือกปฏิบัติ ครูได้มีส่วนร่วมวางแผนพัฒนา ผลประโยชน์ที่ได้รับก็จะเกิดขึ้นกับสถานศึกษา เนื่องด้วยบุคลากรมีความรู้สึกว่าสถานศึกษาแห่งนี้ ดีที่สุดที่จะทุ่มเทเสียสละทำงานด้วยความเต็มใจ มีความภูมิใจที่ได้ทำงาน ทำด้วยความสมัครใจอย่างเต็มที่เพื่อให้งานประสบความสำเร็จอย่างมีคุณภาพ สามารถปรับตัวในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่มีการเปลี่ยนแปลง จะเกิดความรู้สึกผิด หากการทำงานไม่บรรลุผลสำเร็จตามระยะเวลาที่กำหนด ยอมรับและปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายทุกครั้งอย่างเต็มใจ เพื่อให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จ ดังปรากฏในผลการวิจัยความผูกพันต่อสถานศึกษาของครูและบุคลากรในสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้ตามแนวทฤษฎีของ Steers & Porter (1977 อ้างถึงในนันทกาญจน์ จันทวารา, 2554: 19) จากผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นด้านความรู้สึกว่าตนมีความสำคัญต่อ

องค์กรสูงที่สุด ความคิดเห็นด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามอย่างมากเพื่อองค์กรสูงที่สุด ความคิดเห็นเกี่ยวกับความผูกพันต่อองค์กรในภาพรวมอยู่ในระดับสูง

3. จากผลการวิจัยพบว่า วิธีจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารแบบวิธีประนีประนอมจะส่งผลต่อความผูกพันของครูและบุคลากรในสถานศึกษาที่มีต่อสถานศึกษา ในภาพรวมและทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิตินั้น อาจเป็นไปได้ ทั้งนี้เพราะเหตุผล 3 ประการ กล่าวคือ ประการที่หนึ่ง การเจรจาต่อรองกรณีที่ทั้งสองฝ่ายมีความสามารถทัดเทียมกันและต่างผูกพันต่อเป้าหมายเดียวกัน หรือเพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายได้เนื่องจากเงื่อนเวลาบังคับ หรือใช้เมื่อพบว่าวิธีการแข่งขันและวิธีการร่วมมือไม่ประสบความสำเร็จแล้ว เป็นต้น การเจรจาต่อรองเป็นกิจกรรมต่อเนื่องที่เกิดอยู่ตลอดเวลาในการดำเนินงานของกลุ่มหรือองค์การ การต่อรองด้วยวิธีให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้รับผลประโยชน์เพียงเพื่อขจัดความขัดแย้งหรือการเผชิญหน้าให้หมดไปนั้น เป็นวิธีที่ได้ผลในระยะสั้นเท่านั้น แต่การต่อรองแบบบูรณาการมีแนวโน้มที่จะได้ข้อยุติซึ่งพอใจต่อทุกฝ่ายและเป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีของกลุ่มอย่างยั่งยืน (ถวิล อรัญเวศ, 2560) ทั้งนี้เพราะวิธีการดำเนินงานของครูและบุคลากรในสถานศึกษาในสถานศึกษาย่อมมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน เมื่อมีความขัดแย้งเกิดขึ้นผู้บริหารต้องเป็นผู้ประสานในการเจรจาเพื่อให้บุคลากร ทุกฝ่ายมีบรรยากาศในการปฏิบัติงาน มีความรักความรู้สึกผูกพันในสถานศึกษาให้นานที่สุด ซึ่งเป็นวิธีการที่ผู้บริหารสถานศึกษาเลือกนำมาใช้สำหรับการสร้างความผูกพันกับครูและบุคลากรที่มีต่อสถานศึกษา

ประการที่สอง ผู้บริหารยึดความเป็นธรรมไม่เอนเอียงในวิธีจัดการความขัดแย้ง กล่าวคือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรทุกฝ่าย ทุกคนได้ใช้ความสามารถที่มีอยู่อย่างเต็มที่ หรือนำเอาวิธีประนีประนอมมาใช้เป็นแนวทางสายกลาง มีจุดยืนระหว่างกลางของตนเองและคู่กรณี เพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องไปในแนวทางเดียวกัน มีความเสียสละ กับผลประโยชน์ที่ตนจะได้รับ โดยผู้บริหารต้องสร้างความโปร่งใสในการดำเนินงาน รวมถึงการปฏิบัติอย่างมีคุณธรรมจริยธรรมกับทั้ง 2 ฝ่าย เพื่อให้การปฏิบัติงานมุ่งสู่วิสัยทัศน์และทิศทางในการดำเนินงานโดยการให้โอกาสส่งเสริมให้ทุกคนเรียนรู้ร่วมกันเพื่อให้ทุกคนสามารถปรับตัวในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ได้อย่างมีความภูมิใจ และ ผู้บริหารต้องมีหลักการบริหารที่ว่า “อยู่สูงให้นอนคว่ำ อยู่ต่ำให้นอนหงาย” เพื่อเสริมสร้างทักษะของผู้บริหารให้เป็นผู้มีคุณธรรมและเป็นที่รักและเคารพกับบุคลากรทุกคน ทั้งสิทธิประโยชน์พึงจะได้รับ อาทิเช่น การเลื่อนขั้นเงินเดือน การยกย่องชมเชย คำติเตือน โดยผู้บริหารมีการวางระบบการบริหารงานทุกด้านอย่างเหมาะสม อาจถือได้ว่าเป็นวิธีการที่ได้ผลระดับหนึ่งในการสร้างความความผูกพันของครูและบุคลากรในสถานศึกษาที่มีต่อสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับทัศนีย์ ปิ่นสวัสดิ์ (2560: 59-60) ที่ได้ศึกษาการจัดการความขัดแย้งทางการเมืองในจังหวัดชัยนาท พบว่า รูปแบบการจัดการความขัดแย้งทางการเมืองแบบประนีประนอมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยนำวิธีหลักสายกลางมาใช้ในการแก้ปัญหา เปิดโอกาสคู่กรณีพูดคุยกันเพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาอย่างสันติ แก้ปัญหาอย่างยุติธรรม ที่ทำให้ทั้งสองฝ่ายพึงพอใจ

ประการที่สาม ผู้บริหารใช้วิธีมอบหมายให้คู่ขัดแย้งแก้ปัญหาความขัดแย้งอื่น ๆ ในสถานศึกษา การทำงานในสถานศึกษาย่อมมีภาระงานนอกเหนือจากงานที่เป็นผู้สอน ดังนั้น การมอบหมายงานให้คู่ขัดแย้ง

แก้ปัญหาความขัดแย้งอื่น ๆ ในสถานศึกษา จึงเป็นการมอบอำนาจและเห็นความสำคัญกับคู่กรณี คู่กรณีต้องแสดงฝีมือ ศักยภาพ ให้ผู้บริหารเห็นว่าคู่กรณีมีความเต็มใจทำงาน จริงใจในการแก้ปัญหา ไม่เห็นประโยชน์ส่วนตัว พยายามปรับตัว เพื่อให้ทุกฝ่าย มีแนวทางที่จะนำความแตกต่างทางความคิดของครูและบุคลากรในสถานศึกษาในสถานศึกษา ให้เกิดความสมัครสมานสามัคคี มองเห็นผลดีและผลเสียที่จะได้รับกับสถานศึกษามีความเข้าใจ มีค่านิยมร่วมกัน เกิดความจงรักภักดีต่อสถานศึกษา มองเห็นเป้าหมายร่วมกัน ได้รับสิ่งตอบแทนร่วมกัน หรืออาจจะยอมเสียสละบ้างเล็กน้อย แต่คู่กรณีต้องมีความภูมิใจที่ครูและบุคลากรทุกคนพยายามแก้ไขปัญหาเพื่อลดระดับความขัดแย้งอย่างเต็มที่นำมาซึ่งความเจริญก้าวหน้าของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับยงยุทธ หงส์สุพรรณ (2555: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 พบว่า พฤติกรรมการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาด้านแบบการประนีประนอมอยู่ในระดับมาก สมหมาย เนียมฉาย (2551: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมการบริหารความขัดแย้งผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 พบว่า ผู้บริหารมีพฤติกรรมการบริหารความขัดแย้งโดยใช้วิธีการประนีประนอม แสดงออกในระดับมาก และอิสามะแอ มูบิง (2556: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิธีจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ใช้วิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งในสถานศึกษาด้วยวิธีประนีประนอมมากที่สุด

4. จากผลการวิจัยพบว่า วิธีจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาแบบวิธีหลีกเลี่ยง จะส่งผลต่อการลดความผูกพันของครูและบุคลากรในสถานศึกษาที่มีต่อสถานศึกษาด้านความรู้สึกเชื่อถือยอมรับเป้าหมายและค่านิยมของสถานศึกษา อย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 นั้น อาจเป็นไปได้ ทั้งนี้เพราะเหตุผล 2 ประการ กล่าวคือ ประการที่หนึ่ง การพยายามหลีกเลี่ยงที่จะรับรู้ความขัดแย้งต่าง ๆ จากทุกฝ่ายในสถานศึกษา กล่าวคือ วิธีจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารด้วยวิธีหลีกเลี่ยง เป็นวิธีการที่ผู้บริหารไม่ใช้ความเป็นผู้นำหรือขาดความมั่นใจเมื่อเจอกับปัญหา หวาดกลัวกับความรู้สึกของบุคลากรในการตัดสินใจเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ขาดความเด็ดขาดในการตัดสิน จึงนำไปสู่การเกิดปัญหาภายในสถานศึกษา เพราะบุคลากรภายในสถานศึกษาอาจจะคิดว่า ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้น พยายามหลีกหนีปัญหาไม่คำนึงถึงความต้องการของบุคลากรภายในสถานศึกษาปล่อยเวลาให้ผ่านเลยไปเป็นการสลายของปัญหาหรืออาจจะให้บุคลากรช่วยแก้ปัญหากันเองตามศักยภาพของบุคลากร ปัญหาที่เกิดขึ้นอาจจะสลายไปได้หรืออาจจะบานปลายจนบุคลากรภายในสถานศึกษาไม่สามารถร่วมกันแก้ปัญหาได้ เป็นสาเหตุการลดความผูกพันต่อสถานศึกษา ในการสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจให้กับบุคลากร ทุกฝ่าย และลดบรรยากาศความรู้สึกระบบการบริหารงานทุกด้านที่สถานศึกษาได้กำหนดวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ เป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุชาติ สร้อยสม (2551: 17) ที่ศึกษาการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ในจังหวัดภาคใต้ ผู้บริหารเลือกใช้วิธีการหลีกเลี่ยงน้อยที่สุด และของกฤชวรรธน์ โล่วัชรินทร์ (2552: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาความขัดแย้งในองค์การบริหารส่วนตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน: รูปแบบ สาเหตุ และผลกระทบ ได้กล่าวถึงสาเหตุสำคัญที่พบว่าก่อให้เกิด

ความขัดแย้ง ได้แก่ เป้าหมายไม่สอดคล้องกัน การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ และของจีรพงษ์ โชติอัครนิตย์ (2552: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาการบริหารความขัดแย้ง สำนักงานเทศบาลตำบลโคกโพธิ์ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ได้กล่าวถึงสาเหตุในเรื่องความขัดแย้งต่าง ๆ เกิดจากรูปแบบการปกครองบังคับบัญชา การขาดวิญญาณในการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน

ประการที่สอง การหลีกเลี่ยงการโต้เถียงเพราะอาจจะนำไปสู่ความขัดแย้ง ปัจจุบันสภาพทางสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัดเจน อาทิ ความแตกต่างทางความคิดเห็นทำให้เกิดการแสดงจุดยืนของบุคคลอย่างชัดเจนมีการแบ่งฝ่ายเมื่อมาเผชิญหน้ากันอาจมีการแสดงออกโดยการโต้เถียงกันและนำไปสู่การขัดแย้งกันในที่สุด ซึ่งเหตุการณ์นี้อาจจะเกิดได้ทุกสังคม ทุกระดับองค์กร รวมทั้งเกิดขึ้นภายในสถานศึกษา ที่ผู้โต้เถียงแสดงพฤติกรรมอาจจะนำไปสู่ความขัดแย้งได้ แต่ในขณะเดียวกันเมื่อผู้บริหารหลีกเลี่ยงการโต้เถียงจะเป็นลักษณะแบบ “เต่า” (ถอนตัว, หดหัว) ไม่ตัดสินใจในการแก้ปัญหา คู่ขัดแย้งย่อมสร้างความเชื่อมั่นกับตนเองยิ่งมากขึ้นไปกว่าเก่าว่า ตนเป็นฝ่ายถูก เป็นวิธีการใช้ความคิดเห็นของตนเองนำแนวร่วมเข้ามาสร้างกลุ่มเพื่อยืนยันเหตุผลว่ามีความถูกต้องมากยิ่งขึ้น เป็นปัญหาทำให้บุคลากรในสถานศึกษา เกิดการติฉินนินทากัน มิตรแยกเป็นกลุ่มกันอย่างชัดเจน ไม่เคารพซึ่งกันและกัน ใช้อารมณ์เป็นตัวตัดสิน ขาดมารยาทกับบุคล สถานที่ โดยใช้ภาษาที่ไม่สุภาพ ดังนั้น การรับฟังการโต้เถียงนั้นผู้บริหารใช้วิธีการชี้แจงเหตุผลว่าต้องเป็นไปในทางสร้างสรรค์ ให้ตรงประเด็นกับเนื้อหาที่กำลังสนทนา ไม่นอกประเด็น หรือนำเรื่องส่วนตัวนำมาแสดงออก เหตุการณ์ที่คู่กรณีไม่ยอมที่จะเป็นผู้แพ้ อาจจะนำไปสู่การผิดวินัย ซึ่งทำให้คู่กรณี เป็นผู้พ่ายแพ้ด้วยกันทั้งสองฝ่าย เป็นแนวทางหนึ่งที่สลายความขัดแย้งได้ ทั้งนี้ผู้บริหารต้องใช้ดุลพินิจในคำโต้แย้งของทั้งสองฝ่ายโดยละเอียด เพื่อยังคงสร้างค่านิยมที่สอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ในสถานศึกษา ข้อสรุปนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของรังสิวุฒิ ป่าโสม (2556: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาการบริหารความขัดแย้งกับประสิทธิผลของสถานศึกษาในอำเภอองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ใช้วิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งในสถานศึกษาแบบวิธีหลีกเลี่ยงน้อยที่สุด และของยุทธนา จันแก้ว (2556: บทคัดย่อ) ที่ศึกษาวิธีจัดการความขัดแย้งของตำรวจ ในสถานีตำรวจภูธรสีดา อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา เป็นวิธีการที่ผู้บริหารเลือกใช้น้อยที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง วิธีจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารที่มีผลกับความผูกพันต่อสถานศึกษาของครูและบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานกำหนดแนวทางการสร้างความผูกพันของครูและบุคลากรในสถานศึกษาที่มีต่อสถานศึกษาได้ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ควรกำหนดนโยบายด้านวิธีจัดการความขัดแย้งใช้เป็นมาตรการในการรับมือในการแก้ไขปัญหา การเลือกสรรวิธีการตัดสินใจขจัดความขัดแย้งที่เกิดขึ้น

ในสถานศึกษา ทั้งนี้เพราะจากผลการวิจัยพบว่า ความผูกพันของครูและบุคลากรในสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพเกิดขึ้นได้เมื่อผู้บริหารเลือกวิธีจัดการความขัดแย้งที่เหมาะสม

1.1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา และสถานศึกษาควรให้ความสำคัญการกำหนดนโยบายวิธีจัดการความขัดแย้งการให้ความรู้ความเข้าใจแนวคิดทฤษฎีวิธีจัดการความขัดแย้ง ที่มีความหลากหลายนำมาฝึกฝนพัฒนาให้ผู้บริหารสามารถฝึกฝนและมีทักษะรับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้นผู้บริหารต้องสร้างสัมพันธ์ที่ดีให้แก่ครูและบุคลากรในสถานศึกษาเป็นกัลยาณมิตรที่ดี พบปะพูดคุย จนเป็นที่ยอมรับและพร้อมรับฟังมีใจเป็นกลางในการแก้ปัญหาโดยให้ทุกฝ่ายเป็นผู้ชนะและยอมรับการตัดสินในวิธีจัดการความขัดแย้ง ทั้งนี้เพราะผลการวิจัยนี้พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการแก้ปัญหาความขัดแย้งจะทำให้เกิดประสิทธิผลกับสถานศึกษามากขึ้น

1.1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดมาตรการส่งเสริม สนับสนุน ให้ครูและบุคลากรเกิดความผูกพันต่อสถานศึกษา ตลอดจน สร้างความรู้สึกที่ครูและบุคลากรทุกท่านเป็นสมาชิกในสถานศึกษาที่สำคัญ ทั้งนี้เพราะจากผลการวิจัยพบว่า ความผูกพันของครูและบุคลากรในสถานศึกษามีผลต่อการปฏิบัติงานในสถานศึกษา

1.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1.2.1 ผู้บริหาร ครู และบุคลากร ควรนำวิธีจัดการความขัดแย้งมาดำเนินการกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าประสงค์เพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีในสถานศึกษาไว้ ทั้งนี้เพราะผลการวิจัยพบว่า วิธีจัดการขัดแย้งแบบวิธีประนีประนอมส่งผลต่อความผูกพันของครูและบุคลากรในสถานศึกษาในสถานศึกษาและผู้บริหารควรหลีกเลี่ยงวิธีการแก้ปัญหาแบบวิธีหลีกเลี่ยงซึ่งจะนำมาสู่สถานการณ์ที่มีความขัดแย้งมากยิ่งขึ้น

1.2.2 ผู้บริหาร ครู และบุคลากรในสถานศึกษา ควรมีการวางแผนการทำงาน ส่งเสริมกิจกรรม อาทิเช่น กิจกรรมสานสัมพันธ์กีฬาครูช่วงก่อนปิดเทอม กิจกรรมดนตรี กิจกรรมทัศนศึกษาและการสร้างบรรยากาศสภาพแวดล้อมให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษามากที่สุด

1.2.3 ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขความขัดแย้งในสถานศึกษาและร่วมมือในการยุติความขัดแย้งเพื่อยังคงรักษาความผูกพันที่ดีในสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ข้อค้นพบที่ได้จากความขัดแย้งของผู้บริหารที่มีผลกับความผูกพันต่อสถานศึกษาของครูและบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ดังนี้

2.1 ควรศึกษารูปแบบการบริหารที่มีผลต่อความผูกพันต่อสถานศึกษาของครูและบุคลากรในสถานศึกษา

2.2 ควรศึกษาวิธีจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู

2.3 ควรศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อสถานศึกษาของครูและบุคลากรในสถานศึกษา

สรุป

การวิจัยเรื่อง วิธีจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารที่มีผลกับความผูกพันต่อสถานศึกษาของครูและบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาศึกษาวิธีจัดการความขัดแย้ง ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกวิธี ลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ วิธีประนีประนอม วิธียอมให้ วิธีร่วมมือ วิธีเอาชนะ และวิธีหลีกเลี่ยง

2. ความผูกพันต่อสถานศึกษาของครูและบุคลากรในสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะรักษาซึ่งสมาชิกภาพของตนในสถานศึกษาไว้ ความเต็มใจที่จะใช้ความพยายามอย่างเต็มที่ที่จะทำงานเพื่อสถานศึกษา และความเชื่อถือยอมรับเป้าหมายและค่านิยมของสถานศึกษา

3. อิทธิพลของวิธีจัดการความขัดแย้งแบบวิธีประนีประนอม (X_3) ส่งผลต่อความผูกพันต่อสถานศึกษาของครูและบุคลากรในสถานศึกษาทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย (R^2) เท่ากับ .46 ส่วนอิทธิพลของการจัดการความขัดแย้ง ด้วยวิธีประนีประนอม (X_3) และวิธีหลีกเลี่ยง (X_4) มีผลต่อความผูกพันต่อสถานศึกษาของครูและบุคลากรในสถานศึกษา ด้านความเชื่อถือยอมรับเป้าหมายและค่านิยมของสถานศึกษา (Y_1) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การทำนาย (R^2) เท่ากับ .44 และ .46 ตามลำดับ

เอกสารอ้างอิง

กฤชวรรธน์ โล่วัชรินทร์. (2552). **ความขัดแย้งในองค์การบริหารส่วนตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน: รูปแบบ สาเหตุ และผลกระทบ**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

จิตรานนท์ โกสีย์รัตนาภิบาล. (2550). **ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารความขัดแย้งของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลชุมชน จังหวัดสกลนคร**. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

จีรนันท์ พุทธา. (2556). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

จีรพงษ์ โชติอัครนิตย์. (2552). **การบริหารความขัดแย้ง สำนักงานเทศบาลตำบลโคกโพธิ์ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี**. การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ชุติพงศ์ เสนาโปธิ. (2560). **แนวทางการบริหารความขัดแย้งในโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา ตำบลป่าแดด อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย**. การศึกษาอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

ถวิล อรัญเวศ. (2560). **การขจัดความขัดแย้งและเจรจาต่อรอง.** ค้นเมื่อ 2 ตุลาคม 2560, จาก http://thawin09.blogspot.com/2017/01/conflict-and-negotiation.html

ทัศนีย์ ปิ่นสวัสดิ์. (2560). **รายงานการวิจัยเรื่อง การจัดการความขัดแย้งทางการเมืองในจังหวัดชัยนาท**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.

ธนยุทธ บุตรขวัญ. (2554)**. ปัจจัยที่มีผลต่อความผูกพันในองค์กรของเจ้าหน้าที่สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์**. การค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นันทกาญจน์ จันทวารา. (2554). **ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัทเหมราชพัฒนาที่ดิน จำกัด (มหาชน) นิคมอุตสาหกรรมอีสเทิร์นซีบอร์ดจังหวัดระยอง**. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

ประจวบ กล่อมจิตร. (2557). **เทคนิคการเพิ่มผลผลิตในองค์กร: หลักการและตัวอย่างการปฏิบัติ.** กรุงเทพฯ: วี.พริ้นท์.

ยงยุทธ หงส์สุพรรณ. (2555). **พฤติกรรมการจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3**. ภาคนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.

ยุทธนา จันแก้ว. (2556). **การจัดการความขัดแย้งของตำรวจในสถานีตำรวจภูธรสีดา อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา**. สารนิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

รังสิวุฒิ ป่าโสม. (2556). **การบริหารความขัดแย้งกับประสิทธิผลของสถานศึกษา อำเภอองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

สมหมาย เนียมฉาย. (2551). **พฤติกรรมการบริหารความขัดแย้งผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1**. ภาคนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี**.**

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ราชบุรี. (2558). **กลุ่มบริหารงานบุคคล 2558.** ราชบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ราชบุรี.

สุชาติ สร้อยสม. (2551). **การจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ในจังหวัดภาคใต้**. การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

เสาวนีย์ ศรเดช. (2557). **วิธีจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรในสถานศึกษาสังกัดสานักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 จังหวัดราชบุรี**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.

อิสามะแอ มูบิง. (2556). **การจัดการความขัดแย้งของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

Best, J. W. (2006). **Research in education** (4th ed.). Englewood cliffs: Prentice-Hall.

Cronbach, L. J. (1984). **Essentials of psychological testing** (4th ed.). New York: Harper and Row.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research actives. **Educational and Psychological Measurement, 30** (3), 607-608.

Likert, R. (1965). **New pattern of management**. New York: McGraw-Hill.

Thomas, K. W. & Kilmann, R. H. (2008). **Thomas-Kilmann conflict mode instrument**. Retrieved June 15 2016, from http://www.cpp.com/pdfs/smp248248.pdf

(Received: 20/06/2018 Revised: 24/07/2018 Accepted: 28/10/2018)

การวิจัยและพัฒนาแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการปลูกผักปลอดภัย สำหรับอาหารกลางวันของโรงเรียนขนาดเล็กตามโครงการ 9 บวร

PARTICIPATORY RESEARCH AND DEVELOPMENT TO PROMOTE SAFE VEGETABLE PRODUCTION FOR SCHOOL LUNCH IN SMALL SCHOOL CONTEXT (9-GLORIOUSNESS PROJECTS)

สุมิตร สุวรรณ / SUMIT SUWAN [1]
วิทัศน์ ฝักเจริญผล / WITAT FAKCHAROENPHOL [2]
อภิเดช ช่างชัย / APIDET CHANGCHAI [2]

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาพื้นที่และทดลองปลูกพืชผักปลอดภัย สำหรับอาหารกลางวันของโรงเรียนขนาดเล็ก และ 2) เสนอความรู้ความเข้าใจให้กับครูและนักเรียนในการปลูกผักปลอดภัย โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ กลุ่มเป้าหมาย คือ ครูและนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 6 โรงเรียน ซึ่งอยู่ในพื้นที่อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ได้แก่ โรงเรียนวัดทุ่งกระพังโหม โรงเรียนบ้านดอนซาก โรงเรียนวัดไร่แตงทอง โรงเรียนบ้านอ้อกระทุง โรงเรียนวัดหนองจิก และโรงเรียนวัดห้วยผักชี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และเอกสารความรู้เกี่ยวกับเรื่องการปลูกปลอดภัยที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น มีค่าความตรงด้านเนื้อหา ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสังเกตและการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการปลูกผักปลอดภัยของแต่ละโรงเรียน รวมทั้งการประชุมสัมมนาเพื่อสรุปบทเรียนและสะท้อนผลการดำเนินโครงการ ตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) โรงเรียนขนาดเล็กที่เข้าร่วมโครงการ จำนวน 6 โรงเรียน มีพื้นที่หรือแปลงสำหรับการปลูกผัก จำนวน 5 โรงเรียน ยกเว้นโรงเรียนวัดไร่แตงทอง ซึ่งครู นักเรียน และนักการ ได้ร่วมกันพัฒนาพื้นที่แปลงปลูกผักโดยการดายหญ้า ขุดดิน ซื้อดินและปุ๋ยคอกมาใส่ รวมทั้งมีการจัดหาอุปกรณ์เพิ่มเติม ได้แก่ จอบ เสียม บัวรดน้ำ หลังจากนั้นทำการปลูกผักระยะสั้นที่สามารถนำมาเป็นอาหารกลางวันได้เร็ว ได้แก่ ผักบุ้ง คะน้า กวางตุ้ง บางโรงเรียนมีการเลี้ยงปลาดุกและไก่ไข่เพิ่มเติม ผลการดำเนินการปลูกผัก ปรากฏว่าผักที่ปลูกเจริญงอกงามดี สามารถนำมาทำเป็นอาหารในโครงการอาหารกลางวันได้ ส่วนที่เหลือนำไปขายให้ร้านค้าในชุมชนและแบ่งปันให้เด็กนักเรียนนำกลับไปฝากผู้ปกครอง แต่มีบางโรงเรียนที่ปลูกผักใต้ต้นไม้ใหญ่ ทำให้ผักที่ปลูกมีลักษณะลำต้นเล็ก แคระแกรน ไม่ค่อยเจริญงอกงาม ครูและนักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกันจึงได้ทำ

---

[1] นาวาอากาศโท, รองศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

[2] อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

แปลงผักใหม่โดยไปปลูกในสถานที่ที่มีแสงแดด 2) การสร้างความรู้ความเข้าใจในการปลูกผักปลอดภัยให้กับครูและนักเรียน ได้ดำเนินการในระหว่างการติดตามผลโดยการให้คำแนะนำสิ่งที่เป็นปัญหาอุปสรรค และทำเป็นเอกสารความรู้เกี่ยวกับการปลูกผักปลอดภัย จำนวน 13 เรื่อง เรื่องละ 1 หน้ากระดาษ เพื่อให้สามารถอ่านได้ง่ายและเหมาะสมกับนักเรียนระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับเด็กนักเรียนและครู

คำสำคัญ: การปลูกผักปลอดภัย, โรงเรียนขนาดเล็ก

ABSTRACT

The objectives of this research were to: 1) develop the area and experimentally grow safe vegetables for school lunch in small-sized schools; and 2) provide the knowledge and understanding to teachers and students in growing safe vegetables by using action research. The target group was teachers and students in 6 small schools in Kamphaeng Saen Districts, Nakhon Pathom Province. The 6 schools included Wat Thungkrapanghom School, Ban Don Sark School, Wat Raitaengthong School, Ban Orkrathung School, Wat Nhongjik School, and Wat Hauypugchee School. The research instruments consisted of an interviewing form, an observational form, and information sheets on growing safe vegetables made by the researchers with content validity between 0.67 and 1.00. The data were collected by observing and interviewing all relevant parties who grew safe vegetables at each school. The seminar was also conducted to conclude and reflect the project implementation. Data were checked and analyzed by using content analysis.

The research results revealed that: 1) 5 in 6 small schools in the project have already had area or agriculture patches for growing vegetables, except Wat Raitaengthong School. In this school, teachers, students, and janitors helped to develop area by cutting grass, plowing, and mixing soil with natural fertilizer. They also provided more agricultural equipment such as hoes, shovels, and watering cans. The fast-growing vegetables such as water spinach, Chinese kale, and choy sum were grown for school lunch. Some schools also raised catfish and egg-laying chickens. The results showed that the vegetables grew well and could be used for school lunch. The surplus was sold to local market in the community and gave to students to bring home. However, in some schools, the patches were under big trees, so the vegetables did not growing well or had stunted growth. The teachers and students noticed the problem and together solved it by moving the plots to sunlighted area. 2) The knowledge and understanding of growing safe vegetables were provided to teachers and students during the

follow-up process of the project by giving suggestions for problems. The information sheets of safe vegetable growing in 13 topics was created, 1 page per topic. The content was made simple and suitable for elementary students to develop knowledge and understanding for students and teachers.

Keywords: growing safe vegetable, small-sized school

บทนำ

อาหาร เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมนุษยชาติทุกคน สารอาหารที่สำคัญ ได้แก่ คาร์โบไฮเดรต ไขมัน โปรตีน วิตามินหรือแร่ธาตุ ซึ่งร่างกายเราจะนำไปสร้างพลังงาน กระตุ้นการเจริญเติบโต และที่สำคัญทำให้เรามีชีวิตดำรงอยู่ได้ การได้รับสารอาหารครบทั้ง 5 หมู่ ในสัดส่วนที่เพียงพอจะส่งผลต่อพัฒนาการทางด้านร่างกาย สติปัญญา และจิตใจ ในขณะเดียวกันการขาดอาหารส่งผลเสียต่อพัฒนาการด้านสมองและระดับสติปัญญาของเด็กโดยเฉพาะเด็กในวัยเรียน ดังนั้นการดูแลเรื่องอาหารการกินสำหรับเด็กจึงเป็นสิ่งที่ทุกคนต้องตระหนัก โดยเฉพาะผู้ปกครองที่บ้านและครูที่โรงเรียน การจัดอาหารกลางวันในโรงเรียนที่มีนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาและระดับประถมศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญมาก ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้เริ่มโครงการอาหารกลางวันมาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2534 ในขณะที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ทรงทดลองทำโครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน มาตั้งแต่ปี 2523 จำนวน 3 โรงเรียน เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดอาหารและพัฒนาภาวะโภชนาการ รวมทั้งสุขภาพของเด็กที่อยู่ในถิ่นทุรกันดาร ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น

อย่างไรก็ดี ในปัจจุบันยังมีเด็กนักเรียนที่ไม่ได้รับประทานอาหารที่ดี เนื่องจากมีฐานะยากจน โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็กที่มีจำนวนเด็กนักเรียนน้อยกว่า 120 คน ซึ่งกระจายอยู่ในพื้นที่ชนบททุกจังหวัดทั่วประเทศ ตัวอย่างในกรณีของเขตพื้นที่อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม มีจำนวน 13 โรงเรียน การดำเนินการของโรงเรียนประสบปัญหาความขาดแคลนแทบทุกอย่าง โดยเฉพาะด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ ขาดแคลนครูทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ขาดแคลนกรรมการสถานศึกษาที่มีความรู้ความสามารถและความมุ่งมั่นทุ่มเท ขาดแคลนงบประมาณ ตำรา สื่อ วัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอน ห้องปฏิบัติการที่ทันสมัย และขาดแคลนความรู้ด้านบริหารจัดการ จึงส่งผลให้มีอุปสรรคอย่างมาก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553) ในขณะที่ผู้วิจัยได้ศึกษาปัญหาของโรงเรียนขนาดเล็กในเขตพื้นที่อำเภอกำแพงแสน จำนวน 6 โรงเรียน พบปัญหาต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับที่ สุมิตร สุวรรณ (2558) ได้กล่าวไว้

1. ครูมีจำนวนน้อย จบไม่ตรงวิชาเอก ไม่ใช่คนในพื้นที่ มีภาระงานมาก
2. ครูอัตราจ้างได้รับเงินเดือนน้อย
3. เด็กนักเรียนมีฐานะยากจน ขาดศักยภาพและความพร้อม มีพัฒนาการทางสมองช้า อ่านไม่ออก ติดเกม และมีเด็กต่างด้าวมาเรียน

4. ผู้ปกครองขาดการเอาใจใส่ ไม่มีเวลา ไม่สามารถสอนการบ้านได้ และมีค่านิยมส่งลูกไปเรียนโรงเรียนใหญ่หรือโรงเรียนในเมือง

5. ผู้บริหารมีการโยกย้ายบ่อยและต้องเดินทางไปประชุมไกล บางโรงเรียนไม่มีผู้บริหาร

6. หลักสูตรมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย เรียนมากและไม่ได้นำไปใช้ในชีวิตจริง

7. ขาดสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน

8. ขาดงบประมาณ

9. ขาดการประชุมพูดคุยกับผู้ปกครอง

10. คณะกรรมการสถานศึกษาหายากและไม่มาประชุม

11. ไม่ได้รับการดูแลจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

12. องค์การบริหารส่วนตำบลไม่สามารถเข้ามาช่วยเหลือได้ เนื่องจากติดระเบียบหรือข้อกฎหมาย

13. สถานที่ขาดความสะดวกสบาย

โรงเรียนขนาดเล็กทั้งหลายเหล่านี้ จึงต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน โดยอาศัยภาคีเครือข่ายต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่มีนักวิชาการ นิสิต และองค์ความรู้ต่าง ๆ มากมาย ซึ่งจากการดำเนินโครงการวิจัย เรื่อง “การสร้างเครือข่ายความร่วมมือพหุภาคีเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก จังหวัดนครปฐม” (สุมิตร สุวรรณ, 2558) พบประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจ คือ โรงเรียนขนาดเล็กมีความต้องการเรื่องอาหารกลางวันสำหรับเด็กนักเรียน เนื่องจากงบประมาณที่ได้รับมีจำนวนจำกัด ในขณะที่โรงเรียนมีพื้นที่มากมายและเพียงพอสำหรับการปลูกพืชผักสำหรับการทำเป็นอาหารกลางวันให้กับเด็กนักเรียนได้เป็นอย่างดี ประกอบกับพืชผักที่ซื้อมาจากตลาดสดมักใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดแมลงโดยการฉีดพ่นในปริมาณที่มากเพื่อให้ได้ผักที่สวยงามตามความต้องการของผู้ซื้อ เมื่อนำมาบริโภคอาจได้รับอันตรายจากสารพิษที่ตกค้างอยู่ในพืชผักนั้น

ดังนั้น หากมีการดำเนินการปลูกผักปลอดภัยจากสารเคมีก็จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับเด็กนักเรียน ซึ่งจะได้นำผักที่ปลอดภัยมาทำเป็นอาหารกลางวันสำหรับรับประทานในโรงเรียน ส่วนที่เหลืออาจนำไปรับประทานที่บ้านหรือจำหน่ายได้ ทำให้สามารถลดรายจ่ายค่าอาหารกลางวันของโรงเรียน เพิ่มรายได้ และนักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ อีกทั้งยังสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้อีกด้วย นอกจากนี้โรงเรียนขนาดเล็กในเขตอำเภอกำแพงแสนดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่ผู้บริหารมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสนมีการดำเนินโครงการบริการวิชาการอยู่แล้ว คือ “โครงการ 9 บวร” (9 หมู่บ้าน 9 วัด 9 โรงเรียน) การวิจัยนี้จึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับการสานต่อกิจกรรมของโครงการ 9 บวร ให้เกิดความต่อเนื่องและเป็นการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่เกิดประโยชน์โดยตรงต่อเด็กนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กของชุมชนให้ได้รับโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษามากขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาพื้นที่และทดลองปลูกพืชผักปลอดภัย สำหรับอาหารกลางวันของโรงเรียนขนาดเล็กตามโครงการ 9 บวร

2. เพื่อเสนอความรู้ความเข้าใจให้กับครูและนักเรียนในการปลูกผักปลอดภัยสำหรับอาหารกลางวันโรงเรียนขนาดเล็กตามโครงการ 9 บวร

นิยามศัพท์

โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนเด็กนักเรียนน้อยกว่า 120 คน ประกอบด้วย โรงเรียนวัดทุ่งกระพังโหม โรงเรียนบ้านดอนซาก โรงเรียนวัดไร่แตงทอง โรงเรียนบ้านอ้อกระทุง โรงเรียนวัดหนองจิก โรงเรียนวัดห้วยผักชี

การปลูกผักปลอดภัย หมายถึง การปลูกผักที่ไม่ใช้ยาฆ่าแมลงหรือสารพิษในการกำจัดศัตรูพืชที่เป็นอันตรายต่อผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม แต่อาจใช้ปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์ต่าง ๆ เพื่อเร่งการเจริญเติบโต

วิธีดำเนินการ

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (action research) มีขั้นตอนและการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. สำรวจพื้นที่ที่เหมาะสมในการทำแปลงปลูกพืชผัก และสำรวจความต้องการเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ หลังจากนั้นดำเนินการพัฒนาปรับปรุงดินและพื้นที่ให้เป็นแปลงสำหรับการปลูกพืชผัก

2. ทดลองปลูกผักปลอดภัยสำหรับอาหารกลางวัน โดยการร่วมกันคิดเพื่อกำหนดชนิดพืชผักที่จะปลูกระหว่างนักเรียน ครู และคณะผู้วิจัย หลังจากนั้นทำการปลูกพืชผักตามความสนใจของแต่ละโรงเรียน

3. ติดตามดูแลการทดลองปลูกผักปลอดภัย การเจริญเติบโต รวมทั้งปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการปลูกผักของแต่ละโรงเรียน

4. การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการปลูกผักปลอดภัยให้กับครูและนักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กทั้ง 6 โรงเรียน โดยการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดกับคณะผู้วิจัย

5. สรุปบทเรียนและสะท้อนผลการดำเนินโครงการ โดยการจัดประชุมสัมมนาครู ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนนักเรียน และคณะผู้วิจัย

กลุ่มเป้าหมายและพื้นที่ในการดำเนินการ

กลุ่มเป้าหมาย คือ ครูและนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 6 โรงเรียน ซึ่งอยู่ในพื้นที่ตำบลกำแพงแสน ตำบลวังน้ำเขียว และตำบลทุ่งลูกนก อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม โดยผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกแบบเจาะจง ได้แก่

1. โรงเรียนวัดทุ่งกระพังโหม ตำบลกำแพงแสน ครู จำนวน 5 คน เด็ก จำนวน 68 คน

2. โรงเรียนบ้านดอนซาก ตำบลวังน้ำเขียว ครู จำนวน 6 คน เด็ก จำนวน 110 คน

3. โรงเรียนวัดไร่แตงทอง ตำบลทุ่งลูกนก ครู จำนวน 5 คน เด็ก จำนวน 39 คน
4. โรงเรียนบ้านอ้อกระทุง ตำบลทุ่งลูกนก ครู จำนวน 4 คน เด็ก จำนวน 37 คน
5. โรงเรียนวัดหนองจิก ตำบลทุ่งลูกนก ครู จำนวน 11 คน เด็ก จำนวน 125 คน
6. โรงเรียนวัดห้วยผักชี ตำบลทุ่งลูกนก ครู จำนวน 5 คน เด็ก จำนวน 81 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และเอกสารความรู้เกี่ยวกับการปลูกผักปลอดภัยที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น โดยผ่านการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน มีค่าความตรงด้านเนื้อหา ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 สำหรับเอกสารความรู้การปลูกผักปลอดภัย มีจำนวน 13 เรื่อง เรื่องละ 1 หน้ากระดาษ เพื่อให้สามารถอ่านได้ง่ายและเหมาะสมกับนักเรียนระดับประถมศึกษา ในส่วนของแบบสัมภาษณ์เป็นคำถามแบบกว้าง ๆ เกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาพื้นที่หรือแปลงปลูกผัก ความสนใจที่จะปลูกผักต่าง ๆ และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการปลูกผัก ส่วนแบบสังเกตจะทำการสังเกตพื้นที่ที่ใช้ในการปลูกผัก การเปลี่ยนแปลงและการเจริญเติบโตของผัก รวมทั้งการสังเกตพฤติกรรมของเด็กนักเรียนและครูในแต่ละโรงเรียน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการสังเกตและการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการปลูกผักปลอดภัยของแต่ละโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และนักเรียน จำนวน 496 คน หลังจากนั้นเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมโดยการลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อติดตามผลการดำเนินการปลูกผักปลอดภัย มีการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในการปลูกผักปลอดภัยให้กับครูและนักเรียนโดยใช้เอกสารความรู้ รวมทั้งดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการจัดประชุมสัมมนาเพื่อสรุปบทเรียนและสะท้อนผลการดำเนินโครงการ ได้แก่ ครู ตัวแทนผู้ปกครอง ตัวแทนนักเรียน และผู้วิจัย

การตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล

ภายหลังการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้นำข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้มาดำเนินการตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) หลังจากนั้นนำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนาความประกอบรูปภาพและการบรรยาย เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของแต่ละโรงเรียน และสร้างข้อสรุปให้เห็นถึงกระบวนการพัฒนาพื้นที่และการทดลองปลูกผักปลอดภัย รวมทั้งการสร้างความรู้ความเข้าใจในการปลูกผักปลอดภัยสำหรับอาหารกลางวันของโรงเรียนขนาดเล็กในแต่ละโรงเรียน

ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) การพัฒนาพื้นที่ การทดลอง และการติดตามผลการปลูกผัก 2) การสร้างความรู้ความเข้าใจการปลูกผักปลอดภัยให้กับครูและนักเรียน และ 3) สรุปบทเรียนและสะท้อนผลการดำเนินโครงการ โดยการนำเสนอข้อมูลการดำเนินการที่เกิดขึ้นในแต่ละโรงเรียน ดังนี้

1. การพัฒนาพื้นที่ การทดลอง และการติดตามผลการปลูกผัก

1.1 โรงเรียนวัดทุ่งกระพังโหม มีครูประจำการ จำนวน 4 คน ครูอัตราจ้าง จำนวน 2 คน และนักเรียน จำนวน 60 คน มีพื้นที่สำหรับการทำแปลงปลูกผัก แต่ยังไม่ได้ดำเนินการปลูกผัก จากการสัมภาษณ์ครูมีความต้องการพัฒนาพื้นที่ปลูกผักโดยการซื้อดินดีมาใส่แปลงปลูกผักก่อน และต้องการปุ๋ยขี้ไก่หรือปุ๋ยไส้เดือน รวมทั้งต้องการอุปกรณ์ในการทำแปลงผักเพิ่มเติม ได้แก่ ถังน้ำสำหรับใส่น้ำรดผักแบบมีฝาปิดกันยุงมาไข่ บัวรดน้ำ ฟาง ปุ๋ยมะพร้าว ซึ่งครูมีความสนใจที่จะปลูกผักที่มีอายุสั้น สามารถทำเป็นอาหารกลางวันสำหรับเด็กนักเรียนได้ เช่น ผักบุ้ง กวางตุ้ง เป็นต้น นอกจากนี้ยังสนใจปลูกมะนาวในรองน้ำ โดยใช้พื้นที่ด้านข้างของโรงเรียน ดังนั้นครูและนักเรียนจึงได้ร่วมกันพัฒนาพื้นที่แปลงปลูกผักโดยการดายหญ้าออก นำล้อยางรถยนต์มาวางและซื้อดินมาใส่เพื่อใช้เป็นพื้นที่ในการปลูกผัก เนื่องจากดินในบริเวณนี้ไม่ดี ผลการทดลองปลูกผัก พบว่า ผักต่าง ๆ มีการเจริญเติบโตงอกงามดี สามารถนำมาเป็นอาหารกลางวันได้ ส่วนการปลูกต้นมะนาว พบว่า ตายไป จำนวน 4 ต้น เนื่องจากรากอาจจะได้รับความสั่นสะเทือนในตอนปลูก

1.2 โรงเรียนวัดไร่แตงทอง มีครูประจำการ จำนวน 2 คน ครูอัตราจ้าง จำนวน 4 คน นักการ 1 คน และนักเรียน 42 คน ไม่มีพื้นที่หรือแปลงสำหรับการปลูกผัก แต่มีพื้นที่บริเวณด้านข้างโรงเรียนสามารถทำแปลงปลูกผักได้ โดยครูมีความต้องการพัฒนาพื้นที่ปลูกผัก มีการปรับปรุงดิน มีความต้องการอุปกรณ์เพิ่มเติม ได้แก่ จอบ เสียม มีความสนใจที่จะปลูกผักที่มีอายุสั้น สามารถทำเป็นอาหารกลางวันสำหรับเด็กนักเรียนได้ เช่น ผักบุ้ง คะน้า กวางตุ้ง เป็นต้น ดังนั้นครู นักเรียนและนักการ ได้ร่วมกันพัฒนาพื้นที่แปลงปลูกผักโดยการขุดดินเพื่อยกร่องทำเป็นแปลงสำหรับปลูกผักในบริเวณด้านหน้าของโรงเรียน ผลที่เกิดขึ้น คือ ได้พัฒนาพื้นที่เป็นแปลงปลูกผัก ส่วนการปลูกผัก ได้แก่ ผักบุ้ง กวางตุ้ง พบว่า มีลักษณะต้นเล็กและแคระแกรน ไม่ค่อยเจริญงอกงาม เนื่องจากปลูกใต้ต้นไม้ใหญ่ ส่วนต้นกระชายและตะไคร้กำลังเจริญเติบโตงอกงามดี ในระยะต่อมาครูและนักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกันในการปลูกผักใต้ต้นไม้ จึงได้ย้ายแปลงปลูกผักไปปลูกในพื้นที่ที่มีแสงแดดมากขึ้น ผลที่เกิดขึ้น คือ ได้พื้นที่และแปลงปลูกผักใหม่ ซึ่งทำให้ผักที่ปลูกเจริญงอกงามดี ได้ปริมาณมากเกินไปสำหรับการทำอาหารกลางวันของโรงเรียน ครูและนักเรียนจึงได้ช่วยกันเก็บผักไปขายให้ร้านค้าในชุมชนซึ่งนักเรียนได้เรียนรู้การขาย โดยการนำของที่เหลือกินไปขายเพื่อเปลี่ยนเป็นสินทรัพย์ได้

1.3 โรงเรียนบ้านอ้อกระทุง มีครูประจำการ จำนวน 2 คน ครูอัตราจ้าง 4 คน นักการ 1 คน และนักเรียน 43 คน มีพื้นที่พร้อมสำหรับการปลูกผัก มีแปลงปลูกผัก บ่อเลี้ยงปลาและเล้าไก่ แต่ไม่มีการดำเนินการใด ๆ โดยครูมีความต้องการพัฒนาพื้นที่ปลูกผักและปรับปรุงดิน โดยการซื้อดินดี ๆ มาใส่ในแปลงปลูกผัก มีความสนใจทำปุ๋ยหมักใบไม้ โดยการคัดแยกขยะออกจากใบไม้ มีความต้องการอุปกรณ์เพิ่มเติม ได้แก่ บัวรดน้ำ ซ่อมแซมเล้าไก่และมุ้งแปลงผัก และมีความสนใจที่จะปลูกผักที่มีอายุสั้น สามารถทำ

เป็นอาหารกลางวันสำหรับเด็กนักเรียนได้ เช่น ผักบุ้ง คะน้า เป็นต้น ดังนั้นครู นักเรียนและนักการได้ร่วมกันพัฒนาพื้นที่แปลงปลูกผักโดยการขุดดินในแปลงเดิมสำหรับใช้ปลูกผักและทำปุ๋ยหมักใบ้ไม้ ผลการทดลองปลูกผักพบว่า ผักแคระแกรน ไม่ค่อยโต และต้นมะนาวเป็นโรคแครงเกอร์ที่ใบ ส่วนใบกระเพรา กระชาย ฟักทอง คะน้า กวางกุ้ง เจริญเติบโตดีมากและสามารถเก็บมาทำอาหารกลางวันและแจกจ่ายได้ และในส่วนของการเลี้ยงปลาดุก เริ่มเจริญเติบโต แต่น้ำในบ่อเลี้ยงมีน้ำน้อยเกินไป

1.4 โรงเรียนวัดห้วยผักชี มีครูประจำการ จำนวน 4 คน ครูอัตราจ้าง 1 คน มีผู้อำนวยการโรงเรียนและแม่บ้านคอยทำอาหารให้นักเรียน และมีนักเรียน จำนวน 58 คน มีพื้นที่พร้อมสำหรับการปลูกผัก โดยผู้อำนวยการโรงเรียนมีความต้องการพัฒนาพื้นที่และปรับปรุงดินเล็กน้อย มีการใส่ปุ๋ยหมัก มีความสนใจที่จะปลูกผัก เช่น ผักบุ้ง กวางตุ้ง ฟัก มะละกอ เป็นต้น และเลี้ยงปลาดุก ดังนั้นครูและนักเรียนได้ร่วมกันพัฒนาพื้นที่แปลงปลูกผักโดยการดายหญ้าออกและขุดดินในแปลง รวมทั้งทำบ่อเลี้ยงปลาดุกโดยก่อปูนซีเมนต์บริเวณที่ว่างตรงโรงจอดรถยนต์ ผลที่เกิดขึ้น คือ ได้บ่อเลี้ยงปลาดุกใหม่ ส่วนการปลูกผัก พบว่า แปลงผักมีการเจริญเติบโตงอกงามดีมาก ส่วนปลาดุกที่เลี้ยงไว้ ประมาณ 1,000 ตัว มีการเจริญเติบโตดี สามารถนำมาเป็นอาหารกลางวันและให้นักเรียนนำกลับไปกินที่บ้าน

1.5 โรงเรียนวัดหนองจิก มีครูประจำการ จำนวน 6 คน ครูอัตราจ้าง 4 คน ผู้อำนวยการ 1 คน และมีนักเรียน จำนวน 125 คน มีพื้นที่แปลงปลูกผักที่มีความพร้อมมาก มีโดมสำหรับการปลูกผักที่เลื่อยเป็นเถาได้ มีโรงเลี้ยงไก่ไข่ ซึ่งผู้อำนวยการโรงเรียนมีความสนใจที่จะเลี้ยงไก่ต่อไป รวมทั้งการปลูกพืชผักสวนครัวต่าง ๆ และมีความต้องการอุปกรณ์เพิ่มเติม ได้แก่ จอบ เสียม รถเข็น บัวรดน้ำ คราด กรรไกร เป็นต้น ดังนั้นครูและนักเรียนได้ร่วมกันพัฒนาพื้นที่ที่จะดำเนินการเพิ่มเติม โดยการซื้อรองน้ำมาปลูกต้นแก้วมังกรและมะนาว มีการดายหญ้า ปลูกผัก และซื้อไก่ไข่มาเลี้ยง ผลที่เกิดขึ้น พบว่า โรงเรียนได้แบ่งพื้นที่กันรับผิดชอบออกเป็น 4 โซน คือ 1) โซนเด็กอนุบาล ปลูกผักในกระถาง 2) โซนแปลงผักเดิม ปลูกพริก ถั่ว ฟัก บวบ เลี้ยงไก่ 3) โซนหลังโรงจอดรถรถ ปลูกพืชสมุนไพร ใบเตย อันชัน กระเจี๊ยบ ขิง ข่า และ 4) โซนสนามฟุตบอล ปลูกแก้วมังกรและมะนาว ผลการปลูกผักมีการเจริญเติบโตงอกงามดี ส่วนการเลี้ยงไก่ได้ออกไข่นำมารับประทานได้

1.6 โรงเรียนบ้านดอนซาก มีครูประจำการ จำนวน 7 คน ผู้อำนวยการโรงเรียน และมีนักเรียน จำนวน 120 คน มีพื้นที่ในการปลูกผัก โดยครูมีความต้องการปรับปรุงดินในแปลงปลูกผักและต้องการอุปกรณ์เพิ่มเติม ได้แก่ บัวรดน้ำ รองปลูกมะนาว มีความสนใจที่จะปลูกผักที่มีอายุสั้น สามารถทำเป็นอาหารกลางวันสำหรับเด็กนักเรียนได้ เช่น ผักบุ้ง กวางตุ้ง เป็นต้น ผลที่เกิดขึ้น พบว่า โรงเรียนบ้านดอนซากมีการปลูกผักจำนวนเล็กน้อยเท่านั้น และได้มีการซื้อต้นมะนาวมาปลูกด้านหลังอาคารของโรงเรียน จำนวน 6 ต้น ซึ่งทางโรงเรียนมีภารกิจหรืองานอื่น ๆ มาก ไม่สามารถดำเนินการตามกระบวนการและขั้นตอนของการวิจัยได้ คณะผู้วิจัยจึงได้ยุติการดำเนินโครงการวิจัยและพัฒนาการปลูกพืชผักปลอดภัยสำหรับอาหารกลางวันของโรงเรียนบ้านดอนซากในระยะที่หนึ่งเท่านั้น

2. ปัญหาอุปสรรคและการสร้างความรู้ความเข้าใจการปลูกผัก

2.1 โรงเรียนวัดทุ่งกระพังโหม การปลูกผักพบปัญหา คือ มีการปลูกต้นกวางตุ้งแน่นเกินไป เนื่องจากนักเรียนใส่เมล็ดผักมากไป ผู้วิจัยได้ให้คำแนะนำโดยการให้ถอนออกไปปลูกในกระถางหรือถุงพลาสติกบ้าง ส่วนผักบุ้งเจริญงอกงามดีเช่นกัน แต่นักเรียนอาจรดน้ำน้อยเกินไป ทำให้ดินแข็งมาก ซึ่งได้แนะนำให้รดน้ำมากกว่านี้ และยังพบอีกว่าดินที่ใช้ปลูกผักบุ้งไม่ค่อยดี ควรใส่ขุยมะพร้าวเพื่อช่วยรักษาความชุ่มชื่นของดิน ในส่วนของต้นมะนาวที่ปลูกไว้ พบว่า ตายไป จำนวน 4 ต้น ซึ่งอาจเกิดจากรากสะเทือนในตอนที่ปลูกลงดิน นอกจากนี้คณะผู้วิจัยได้มีการให้ความรู้ความเข้าใจการปลูกผักแก่เด็กนักเรียน อีกทั้งยังได้มีการบูรณาการระหว่างวิชาภาษาอังกฤษกับวิชาเกษตร โดยการให้เด็กรู้จักคำศัพท์ของพืชผักบางชนิด

2.2 โรงเรียนวัดไร่แตงทอง พบปัญหาในการปลูกผัก คือ ผักบุ้งและกวางตุ้งลำต้นเล็กแคระแกรน ไม่ค่อยเจริญงอกงาม เนื่องจากมีการปลูกในที่ร่มใต้ต้นไม้ใหญ่ และมีการใช้สาร EM ในอัตราที่มากเกินไป คณะผู้วิจัยได้ให้คำแนะนำว่า ควรย้ายแปลงผักไปปลูกในพื้นที่ที่มีแสงแดด ส่วนต้นกระชายสามารถปลูกในพื้นที่ร่มได้ โดยครูที่รับผิดชอบ บอกว่า อยากให้เด็กนักเรียนปลูกผักปลอดสารพิษและเอามากินเป็นอาหาร และสิ่งที่สำคัญ คือ นักเรียนได้เรียนรู้และมีทักษะชีวิตต่อไปในอนาคต ซึ่งนักเรียนบางคนสามารถปลูกผักเป็นอาชีพได้ ในขณะที่ครูได้พยายามแนะนำนักเรียนว่าควรหยอดเมล็ดผักอย่างไร ผักแต่ละชนิดมีวิธีการปลูกไม่เหมือนกัน การงอกและการปลูกให้เป็นแถวก็ไม่เหมือนกัน ซึ่งครูได้ใช้ท่อพีวีซีขนาดเล็กแทนเชือกวัดและกดลงบนพื้นเพื่อให้เป็นเส้นตรงและขุดรูเล็ก ๆ หยอดเมล็ดผักลงไป ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่า นักเรียนมีความตั้งใจดีมาก ถ้ากระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายลดเวลาเรียน เวลาที่เหลือสามารถให้นักเรียนทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ เช่น ปลูกผัก เล่นกีฬา เล่นดนตรี ซึ่งจะเป็นการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนในทุก ๆ ด้าน นอกจากนี้คณะผู้วิจัยได้ทำเอกสารความรู้เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการปลูกผักปลอดภัยให้กับเด็กนักเรียน

2.3 โรงเรียนบ้านอ้อกระทุง พบปัญหาในการปลูกผัก คือ ผักแคระแกรน ไม่ค่อยโต ผู้วิจัยได้แนะนำว่า ควรใส่ปุ๋ยสูตร 46-0-0 ประมาณ 2 อาทิตย์ต่อครั้ง ส่วนใบกระเพรามีการเจริญเติบโตดีมาก แต่ควรเด็ดดอกทิ้งบ้าง เพื่อไม่ให้สารอาหารไปเลี้ยงดอกมากเกินไป ต้นมะนาวพบปัญหาเป็นโรคแคงเกอร์ที่ใบ ควรเด็ดใบที่เป็นโรคออกและนำไปทิ้งไกล ๆ ต้นใบเตยมีการปลูกในกระถาง ควรย้ายไปปลูกในดินที่อยู่ในบริเวณใกล้น้ำหรือริมบ่อ ในร่มบริเวณริมรั้วของโรงเรียนอาจปลูกตะไคร้เพิ่มเติมได้ ในส่วนของการเลี้ยงหมูป่า จำนวน 2 ตัว พบว่า กระโดดหนีออกจากคอก ควรทำรั้วที่แข็งแรงขึ้น ส่วนปลาดุก พบว่า น้ำในบ่อมีปริมาณน้อยเกินไป ควรเติมน้ำและหาผักตบชวาหรือผักบุ้งมาใส่เพื่อป้องกันปลาดุกกระโดดออก รวมทั้งควรใส่ดินลงไปเล็กน้อยเพื่อให้ปลาดุกหลบอาศัยอยู่ได้ นอกจากนี้ยังได้มีการสร้างความรู้ความเข้าใจในการปลูกผักปลอดภัยให้กับเด็กนักเรียนโดยการใช้เอกสารความรู้

2.4 โรงเรียนวัดห้วยผักชี พบว่า ผักกวางตุ้งที่นักเรียนปลูกเจริญงอกงามดีมาก โดยเด็กนักเรียนได้เรียนรู้การทดลองปลูกผักโดยวิธีการหยอดหลุมกับการหว่าน ซึ่งการปลูกโดยวิธีการหว่านผักสามารถขึ้นได้ดีกว่าการหยอดหลุม มีข้อสังเกตว่าเด็กนักเรียนแต่ละคนได้เรียนรู้การปลูกผักจากการช่วยผู้ปกครองทำที่บ้านของตนเองอยู่แล้ว จึงมีความรู้และทักษะในการปลูกผักค่อนข้างดีมาก ในส่วนของการเลี้ยงปลาดุก ประมาณ

1,000 ตัว คณะผู้วิจัยได้สังเกตเห็นว่า น้ำดำ ซึ่งอาจจะเน่า แต่ผู้อำนวยการโรงเรียนบอกว่าไม่เป็นอะไร จะทดลองดูก่อน นอกจากนี้คณะผู้วิจัยได้ทำเอกสารความรู้เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการปลูกผักปลอดภัยให้กับนักเรียน

2.5 โรงเรียนวัดหนองจิก การปลูกผักของโรงเรียนวัดหนองจิก ไม่พบปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการ ซึ่งผู้อำนวยการโรงเรียนได้แบ่งพื้นที่รับผิดชอบในการปลูกผักเอาไว้อย่างดี นอกจากนี้คณะผู้วิจัยได้ทำเอกสารความรู้เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการปลูกผักปลอดภัยให้กับเด็กนักเรียน

2.6 โรงเรียนบ้านดอนซาก การปลูกผักของโรงเรียนบ้านดอนซาก พบปัญหาอุปสรรคที่โรงเรียนมีภารกิจหรืองานอื่น ๆ มาก ไม่สามารถดำเนินการตามกระบวนการและขั้นตอนของการวิจัยได้

3. สรุปบทเรียนและสะท้อนผลการดำเนินโครงการ

3.1 โรงเรียนวัดทุ่งกระพังโหม

ครูและนักเรียนได้เรียนรู้วิธีการปลูกผักและเทคนิคการดูแลรักษา ได้เรียนรู้กระบวนการที่ถูกต้อง ซึ่งสามารถพัฒนาเด็กนักเรียนได้อย่างยั่งยืน เพื่อไปสร้างแนวคิดให้กับผู้ปกครอง นอกจากนี้เด็กนักเรียนได้รับประทานผักที่ปลูกโดยไม่ใช่สารเคมี รู้จักการแบ่งกันทำงาน และมีการบูรณาการ การเรียนกับวิชาอื่น ๆ รวมทั้งได้ปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองหรือชุมชน การดำเนินโครงการมีปัญหาในการประสานงานกับคณะผู้วิจัยบ้าง เนื่องจากผู้อำนวยการไม่ค่อยอยู่โรงเรียน เนื่องจากมีงานภายนอกโรงเรียนต้องไปดำเนินการ สิ่งที่โรงเรียนจะทำต่อไป คือ การปลูกผักสวนครัวและการเพาะเห็ด รวมทั้งการพัฒนาวิชาการ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใหม่ ๆ

3.2 โรงเรียนวัดไร่แตงทอง

ครูและนักเรียนได้เรียนรู้วิธีการปลูกผักและวิธีการดูแลรักษาที่ถูกต้อง นักเรียนรู้จักการปลูกผักด้วยตนเอง โดยไม่ได้ใช้สารเคมี และนำผักที่ปลูกมาเข้าโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนเพื่อเป็นอาหารรับประทาน ส่วนผักที่เหลือจากโครงการอาหารกลางวัน ได้นำไปขายตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การดำเนินการปลูกผักในระยะแรกเป็นการลองถูกลองผิด มีปัญหาในการปลูก ซึ่งได้ผลบ้างไม่ได้ผลบ้าง โดยทางโรงเรียนได้ดำเนินการปลูกผักและหาวิธีการที่ถูกต้องต่อไป

3.3 โรงเรียนบ้านอ้อกระทุง

รักษาการผู้อำนวยการโรงเรียนได้สะท้อนความคิดเห็น สรุปได้ว่า ด้านการบริหาร สร้างภาวะผู้นำให้ทุ่มเท เสียสละ เพื่อให้โครงการประสบความสำเร็จ ซึ่งจะต้องมาดูแปลงผักทุกวันไม่ว่าจะไปราชการหรือวันเสาร์ อาทิตย์ ได้กำลังใจจากอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ด้านครูผู้สอน ได้จัดทำแผนการเรียนรู้บูรณาการในงานพื้นฐานอาชีพเพื่อพัฒนาสมอง มือ จิตใจ และสุขภาพของเด็กนักเรียน ซึ่งมีความสอดคล้องกับโครงการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ และโครงการเศรษฐกิจพอเพียง ด้านผู้เรียน ได้พัฒนาทักษะชีวิตตามที่ตนเองถนัด ทักษะการคิด การแก้ไขปัญหา การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีอาชีพเสริม การทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย สิ่งที่โรงเรียนวางแผนจะทำต่อไป คือ เด็กชั้นอนุบาลทำการเพาะถั่วงอก เด็กนักเรียนชั้น ป.1-2 ปลูกผักปลอดสารพิษ ชั้น ป.3 เลี้ยงกบและปลาดุก ชั้น ป.4 เลี้ยงหมู และชั้น ป.5-6 ทำปุ๋ยชีวภาพ เพาะเห็ดนางฟ้า และผักไฮโดรโปนิกส์

3.4 โรงเรียนวัดห้วยผักชี

นักเรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติจริง เช่น การหว่านเมล็ดผัก การตีหลุมปลูก ได้เรียนรู้กับบุคคลภายนอกโรงเรียน มีความกล้าในการพูดคุยและซักถาม ได้ใช้ทักษะต่าง ๆ เช่น การวางแผน การคิด การวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต กำไร ขาดทุน การหาตลาด อีกทั้งครู นักเรียน และบุคคลภายนอกได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน มีการระดมทรัพยากรในโรงเรียนเพื่อสนับสนุนการศึกษา ส่วนโรงเรียนได้รับการช่วยเหลือตรงตามปัญหาและความต้องการที่แท้จริง ในขณะที่โรงเรียนมีพื้นที่จำกัดเป็นปูนซีเมนต์ พื้นดินข้างใต้เป็นดินลูกรัง ยากต่อการทำเกษตร ไม่มีอุปกรณ์และน้ำในการเพาะปลูก ต้องใช้น้ำประปาหมู่บ้าน และพื้นที่มีร่มไม้เยอะ ทำให้การปลูกผักไม่เจริญเติบโต ซึ่งโรงเรียนมีแนวคิดที่จะปลูกพืชในขวดหรือในถังหรือทำเป็นอุโมงค์ผักสวนครัวในสถานที่ที่เหมาะสมต่อไป

3.5 โรงเรียนวัดหนองจิก

ครูและนักเรียนได้เรียนรู้และมีทักษะเพิ่มเติมในการทำการเกษตร มีการศึกษาค้นคว้า มีผลผลิตสู่โครงการอาหารกลางวัน ส่วนที่เหลือสามารถนำไปขายได้ มีการเลี้ยงไก่ไข่ซึ่งนักเรียนได้กินไข่อย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งได้เรียนรู้ว่าจะเก็บไข่ตอนไหนและสามารถเอาขี้ไก่ไปทำอะไรได้บ้าง นอกจากนี้ยังเสริมสร้างนิสัยความรับผิดชอบให้กับเด็กนักเรียนอีกด้วย ซึ่งในการดำเนินการเกษตรของโรงเรียนมีปัญหาอุปสรรค เช่น พื้นที่ไม่เพียงพอ ไม่มีแหล่งน้ำธรรมชาติ ครูไม่มีความถนัด เป็นต้น สิ่งที่โรงเรียนมีความสนใจที่จะดำเนินการต่อไป คือ การขยายพื้นที่เพื่อให้นักเรียนได้ปลูกผักและขายเป็น การจัดเก็บน้ำฝนไว้ใช้ การปลูกพืชที่ไม่ใช้ดิน การทำปุ๋ยอินทรีย์ และการสร้างความตระหนักรับรู้ให้กับครู

3.6 โรงเรียนบ้านดอนซาก ไม่ได้สรุปบทเรียนและสะท้อนผลการดำเนินโครงการ

นอกจากนี้คณะผู้วิจัยได้ร่วมสะท้อนความคิดเห็นเพิ่มเติม สรุปได้ว่า เด็กนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก มีร่างกายที่แข็งแรง มีภูมิต้านทานที่ดี มีทักษะและความรู้จากประสบการณ์จริงในครอบครัวที่สามารถนำมาใช้ได้ ซึ่งเป็นวิถีชีวิตจริงของเด็กนักเรียนในชนบทอยู่แล้ว อย่างไรก็ดี โรงเรียนควรส่งเสริมทักษะและความรู้ต่าง ๆ เหล่านี้ต่อไป โดยเฉพาะในเรื่องการตลาดหรือการขาย เพื่อเป็นทักษะชีวิตให้กับเด็กนักเรียนในลักษณะที่เรียกว่า **“ปลูกได้ ขายเป็น”** อีกทั้งโรงเรียนในชนบทส่วนใหญ่ยังมีความพร้อมในเรื่องที่ดินสำหรับการเพาะปลูก ซึ่งอาจมีการปลูกต้นไม้ประเภทสวยงามหรือเป็นไม้ประดับตามฤดูกาล เช่น พริกสี ไม้ประดับ เป็นต้น แต่อาจขาดครูผู้เชี่ยวชาญที่จบตรงวิชาเอก คือ เกษตรกรรม

อภิปรายผล

การวิจัยและพัฒนาแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการปลูกผักปลอดภัยสำหรับอาหารกลางวันของโรงเรียนขนาดเล็กทั้ง 6 โรงเรียน พบว่า โรงเรียนที่เข้าร่วมการวิจัยในครั้งนี้ จำนวน 5 โรงเรียน มีพื้นที่และแปลงปลูกผักเรียบร้อยแล้ว ยกเว้นโรงเรียนวัดไร่แตงทอง ซึ่งยังไม่มีแปลงปลูกผัก ในขณะที่โรงเรียนไม่ได้มีการดำเนินการปลูกผัก เนื่องจากโรงเรียนขาดแคลนครู โดยเฉพาะครูที่จบตรงสาขาวิชาเอกที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการสอนวิชาเกษตร นอกจากนี้โรงเรียนยังมีภารกิจและกิจกรรมต่าง ๆ มากมาย เช่น

การประกวด การแข่งขัน การอบรมครู การตรวจประเมินคุณภาพโรงเรียน เป็นต้น อีกทั้งโรงเรียนไม่ได้ให้ความสำคัญกับวิชาเกษตรกรรมมากนัก แต่ได้ให้ความสำคัญกับกลุ่มวิชาสาระหลักที่ต้องใช้สำหรับการทดสอบทางการศึกษา ในระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-Net) ได้แก่ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย และสังคมศึกษา ดังปรากฏให้เห็นในกรณีของโรงเรียนบ้านดอนชาก ซึ่งผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าโรงเรียนในชนบทวิชากลุ่มสาระการงานอาชีพเป็นเรื่องที่สำคัญ เพราะวิถีชีวิตส่วนใหญ่ของคนในชนบทประกอบอาชีพเกษตรกรรม ดังนั้นการพัฒนาพื้นที่ปลูกผักของโรงเรียนต่าง ๆ จึงดำเนินไปได้ด้วยดี เพราะเด็กนักเรียนมีทักษะในการทำเกษตรมาจากครอบครัวตั้งแต่เกิด ซึ่งการเตรียมแปลงปลูกผักเป็นขั้นตอนที่สำคัญมาก จะช่วยให้ผักที่ปลูกเจริญเติบโตสมบูรณ์แข็งแรง ช่วยลดปัญหาจากการทำลายศัตรูพืชและที่สำคัญในการเตรียมดินที่ดีเป็นการป้องกันการงอกของวัชพืชที่อาจเกิดขึ้นในช่วงระหว่างการปลูกผักได้เป็นอย่างดี เมื่อพืชผักเจริญเติบโตแข็งแรงและสมบูรณ์เราก็ไม่จำเป็นจะต้องใช้สารเคมีในการดูแลรักษา การเตรียมดินที่ดีจะมีผลต่อการเจริญเติบโตและง่ายต่อการดูแลรักษา ทำให้การปลูกพืชผักปลอดสารพิษประสบผลสำเร็จ ซึ่งต้องมีการปรับพื้นที่ปลูกให้ราบเรียบ ไม่ควรให้เป็นแอ่งมีน้ำขัง มีช่องทางระบายน้ำ เพื่อระบายน้ำที่ให้มากจนเกินความจำเป็นออกจากแปลง กำจัดวัชพืชออกให้หมด เพื่อไม่ให้วัชพืชขึ้นแข่งกับผักที่จะปลูก (อภิสรา ธนวงศ์ธร, 2556)

การปลูกผักของแต่ละโรงเรียนจะเลือกปลูกผักคล้าย ๆ กันที่สามารถนำมาเข้าสู่โครงการอาหารกลางวันได้เร็ว เช่น ผักบุ้ง คะน้า กวางตุ้ง เป็นต้น ซึ่งผักที่ปลูกเจริญงอกงามดี แต่บางโรงเรียนมีปัญหาบ้าง กล่าวคือ ปลูกผักใต้ต้นไม้ใหญ่ ทำให้ผักที่ปลูกมีลักษณะลำต้นเล็ก แคระแกรน ไม่ค่อยเจริญงอกงาม ครูและนักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกันจึงได้ทำแปลงผักใหม่โดยไปปลูกในสถานที่ที่มีแสงแดด แต่ก็มีพืชผักบางชนิดที่สามารถปลูกในที่ร่มได้ เช่น กระชาย นอกจากนี้บางโรงเรียนยังได้ทำการเลี้ยงปลาดุก เลี้ยงไก่ไข่ ทำปุ๋ยหมักใบไม้ โดยการคัดแยกขยะออกจากใบไม้ ปลูกพืชสมุนไพร เช่น ใบเตย อัญชัน กระเจี๊ยบ ขิง ข่า ตะไคร้ กระชาย กระเพรา เป็นต้น ผลผลิตทั้งผักต่าง ๆ ปลาดุก และไข่ไก่ สามารถนำมาทำเป็นอาหารในโครงการอาหารกลางวันได้เป็นอย่างดี ซึ่งได้ช่วยเหลือด้านงบประมาณให้กับโรงเรียนขนาดเล็กในระดับหนึ่ง นอกจากนี้บางโรงเรียนสามารถปลูกผัก เลี้ยงไก่ เลี้ยงปลา ได้ปริมาณมาก ครูและนักเรียนได้ช่วยกันนำขายให้ร้านค้าในชุมชนหรือแบ่งปันให้เด็กนักเรียนนำกลับไปฝากผู้ปกครองเพื่อรับประทานที่บ้าน ผลของการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้นอกจากครูและนักเรียนจะได้เรียนรู้เรื่องการปลูกผักปลอดภัยแล้ว ยังได้เรียนรู้เรื่องการขาย การเปลี่ยนผลผลิตให้เป็นสินทรัพย์ และการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ในขณะที่ เสกสรร สิทธาคม (2557) ที่กล่าวไว้ว่า โครงการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันในโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สามารถแก้ไขปัญหาการขาดอาหารและพัฒนาภาวะโภชนาการและสุขภาพของเด็กที่อยู่ในถิ่นทุรกันดาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการช่วยเหลือให้โรงเรียนระดับประถมศึกษาที่อยู่ห่างไกลมีสภาพความเป็นอยู่ขาดแคลน สามารถได้รับการช่วยเหลือและช่วยเหลือตัวเองในการผลิตอาหารกลางวันได้อย่างยั่งยืน มีศักยภาพในการสร้างแหล่งอาหารที่มีคุณภาพตามหลักโภชนาการครบถ้วนขึ้นในพื้นที่โรงเรียน อันได้แก่ ผลผลิตทางการเกษตร การดำเนินโครงการนี้ทำให้เด็กนักเรียน

ได้รับประทานอาหารกลางวันที่มีคุณภาพอย่างเพียงพอเหมาะสมต่อความต้องการของร่างกายและมีสุขภาพอนามัยที่ดี ตลอดจนได้เผยแพร่ความรู้ด้านโภชนาการและด้านการเกษตรกรรมให้นักเรียน ผู้ปกครอง รวมทั้งชุมชนมีความรู้เกี่ยวกับการบริโภคอาหารที่มีคุณภาพ ถูกหลักโภชนาการมีสุขนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหาร

อย่างไรก็ดี การดำเนินโครงการวิจัยนี้มีปัญหาอุปสรรคเล็กน้อยเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการปลูกผัก คณะผู้วิจัยได้ให้คำแนะนำในระหว่างการติดตามผลและได้ทำเป็นเอกสารความรู้เกี่ยวกับการปลูกผักปลอดภัย จำนวน 13 เรื่อง เรื่องละ 1 หน้ากระดาษ เพื่อให้สามารถอ่านได้ง่ายและเหมาะสมกับนักเรียนระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปลูกผักปลอดภัยให้กับเด็กนักเรียนและครูเพิ่มเติม นอกจากนี้ครูผู้สอนสามารถจัดทำแผนการเรียนรู้แบบบูรณาการได้ เช่น วิชาเกษตรบูรณาการกับวิชาภาษาอังกฤษ โดยการให้เด็กนักเรียนรู้จักคำศัพท์ของพืชผักบางชนิด เป็นต้น หรืออาจจัดการเรียนรู้แบบคละชั้นหรือแบบรวมเรียนช่วงชั้น ซึ่งเป็นรูปแบบการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กที่ครูไม่ครบชั้น เด็กนักเรียนเหล่านี้ มีความสามารถในการเรียนรู้พร้อมกันได้ (บพิธ ศิริ, 2546 และปรีชา ทินโนรส, 2551) ในขณะที่การเรียนการสอนกลุ่มสาระการงานพื้นฐานอาชีพ มีความสอดคล้องกับ “โครงการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” และ “โครงการเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งสามารถช่วยพัฒนาสมอง มือ จิตใจ และสุขภาพของเด็กนักเรียน รวมทั้งได้พัฒนาทักษะชีวิตตามที่ตนเองถนัด ทักษะการคิด การแก้ไขปัญหา การทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย การใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ซึ่งเป็นวิถีชีวิตของในชนบท ซึ่งผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่านักเรียนมีความสุขและรอยยิ้มจากการได้ทำโครงการปลูกผักนี้ ทั้งนี้สามารถใช้บุคคลในท้องถิ่นที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ มาช่วยในงานวิชาการของโรงเรียน เพื่อแก้ไขปัญหาความขาดแคลนบุคลากรในโรงเรียนขนาดเล็กและเติมเต็มในส่วนของหลักสูตรท้องถิ่น อีกทั้งยังสามารถนำแหล่งเรียนรู้ของท้องถิ่นมาปรับใช้เพื่อการเรียนการสอนได้ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งถือว่าจะเป็นส่วนสำคัญของการส่งเสริมคุณภาพทางการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก (สุรวิทย์ ธาดา, 2551)

สรุป

การวิจัยและพัฒนาแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการปลูกผักปลอดภัยสำหรับอาหารกลางวันของโรงเรียนขนาดเล็กตามโครงการ 9 บวร จำนวน 6 โรงเรียน พบว่า 1) โรงเรียนขนาดเล็กที่เข้าร่วมโครงการมีพื้นที่หรือแปลงสำหรับการปลูกผัก ซึ่งครู นักเรียน และนักการ ได้ร่วมกันพัฒนาพื้นที่แปลงปลูกผักโดยการดายหญ้า ขุดดิน ซื้อดินและปุ๋ยคอกมาใส่ รวมทั้งมีการจัดหาอุปกรณ์เพิ่มเติม ได้แก่ จอบ เสียม บัวรดน้ำ หลังจากนั้นได้ทำการปลูกผักระยะสั้นที่สามารถนำมาเป็นอาหารกลางวันได้เร็ว ได้แก่ ผักบุ้ง คะน้า กวางตุ้ง บางโรงเรียนมีการเลี้ยงปลาดุกและไก่ไข่เพิ่มเติม ผลการดำเนินการปลูกผัก ปรากฏว่า ผักที่ปลูกเจริญงอกงามดีสามารถนำมาทำเป็นอาหารในโครงการอาหารกลางวันได้ ส่วนที่เหลือนำไปขายให้ร้านค้าในชุมชนและแบ่งปันให้เด็กนักเรียนนำกลับไปฝากผู้ปกครอง แต่มีบางโรงเรียนที่ปลูกผักใต้ต้นไม้ใหญ่ ทำให้ผักที่ปลูกมีลักษณะลำต้นเล็ก แคระแกรน ไม่ค่อยเจริญงอกงาม ครูและนักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกันจึงได้ทำแปลงผักใหม่โดยไปปลูกในสถานที่ที่มีแสงแดด 2) การสร้างความรู้ความเข้าใจในการปลูกผักปลอดภัยให้กับครูและนักเรียน

ได้ดำเนินการในระหว่างการติดตามผลโดยการให้คำแนะนำสิ่งที่เป็นปัญหาอุปสรรค และทำเป็นเอกสารความรู้เกี่ยวกับการปลูกผักปลอดภัย จำนวน 13 เรื่อง เรื่องละ 1 หน้ากระดาษ เพื่อให้สามารถอ่านได้ง่ายและเหมาะสมกับนักเรียนระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับเด็กนักเรียนและครู

ข้อเสนอแนะ

1. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน โดยเฉพาะในสาขาวิชาทางด้านเกษตรและประมง ควรดำเนินการวิจัยและพัฒนาแบบมีส่วนร่วมนี้ให้เกิดความต่อเนื่องและยั่งยืน เพื่อส่งเสริมการปลูกผักปลอดภัย การเลี้ยงปลา การเลี้ยงไก่ สำหรับอาหารกลางวันของโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งเด็กนักเรียนสามารถนำความรู้เหล่านี้ไปใช้ในการประกอบอาชีพได้

2. โรงเรียนขนาดเล็ก ควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้มีความหลากหลายทั้งในด้านศิลปะ ดนตรี กีฬา ปลูกผัก เพื่อให้สอดคล้องตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาศักยภาพของนักเรียนในทุก ๆ ด้าน

3. กระทรวงศึกษาธิการ ควรบรรจุข้าราชการครูให้ตรงกับวิชาเอกที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ โดยคำนึงถึงบริบททั่วไปของสังคมไทย เช่น เกษตรกรรม

เอกสารอ้างอิง

บพิธ ศิริ. (2546). **การประเมินผลการดำเนินงานจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก แบบรวมเรียนช่วงชั้นของศูนย์โรงเรียนสันปูเลย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สุมิตร สุวรรณ และคณะ. (2558). **การสร้างเครือข่ายความร่วมมือพหุภาคีเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กจังหวัดนครปฐม.** กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

สุรวิทย์ ธาดา. (2551). **การใช้ทรัพยากรบุคคลในท้องถิ่นเพื่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

เสกสรร สิทธาคม. (2557). **โครงการอาหารกลางวันแบบยั่งยืนตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ**. ค้นเมื่อ 28 มกราคม 2558, จาก http://www.chaoprayanews.com/

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). **รายงานการวิจัยการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา.** ค้นเมื่อ 28 ตุลาคม 2557, จาก http://www.onec.go.th/onec_administrator/uploads/Book/221-file.pdf.

อภิสรา ธนวงศ์ธร. (2556). **การปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ.** สืบค้นเมื่อ 28 มกราคม 2558, จาก http://aphisarahaitha.blogspot.com/.

(Received: 21/09/2018 Revised: 09/10/2018 Accepted: 15/11/2018)

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2

ROLE OF SCHOOL ADMINISTRATORS TO SUPPORT LEARNER-CENTERD LEARNING MANAGEMENT IN SCHOOLS UNDER RATCHABURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

สุรพงศ์ อึ๊งโพธิ์ / SURAPONG EUNGPHO [1]

ชวน ภารังกูล / CHUAN PARUNGGUL [2]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา และ 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์ในการทำงาน จำนวน 298 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การใช้สถิติ F-Test

ผลการวิจัย พบว่า 1) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ความคิดเห็นของครูต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ซึ่งจำแนกตามขนาดของโรงเรียน ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา, การส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

---

[1] นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

[2] อาจารย์ ดร., คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) study the role of school administrators to support learner-centered learning in education institutions; and 2) compare the teachers' opinion on the role of school administrators to support learner-centered learning in education institutions under the Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 2. The sample was 298 teachers in schools under the Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 2 as classified by school size and work experience. The instrument for data collection was a questionnaire. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, means, standard deviation, and F-test.

The research results were: 1) overall, the role of school administrators to support learner-centered learning in education institutions under the Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 2 was at a high level; 2) overall the teachers' opinion about the role of school administrators to support learner-centered learning in education institutions under the Ratchaburi Primary Educational Service Area Office 2 as classified by size was not different. When classified by work experience, there was difference in teachers' opinion with statistical significance at .05 level.

Keywords: role of school administrator, support in learner-centered learning

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ สามารถปรับตัวได้ อนึ่งความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ข้อมูลข่าวสารและการคมนาคม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ของสังคมไทยอย่างมากมาย ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และศิลปวัฒนธรรม โรงเรียนหรือสถานศึกษาจึงเป็นหน่วยย่อยของระบบการศึกษาและสังคม การจัดการศึกษาจะต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงตามสภาพดังกล่าว การพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ นั้น จึงขึ้นอยู่กับยุทธศาสตร์การบริหารจัดการโรงเรียนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะการบริหารด้านวิชาการ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารโรงเรียน ดังที่ อุทัย บุญประเสริฐ (2540: 34) ได้กล่าวถึง งานวิชาการว่า งานวิชาการมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาภายในโรงเรียน มาตรฐานคุณภาพการศึกษาจะปรากฏเด่นชัด เมื่อการบริหารงานด้านวิชาการประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ การพัฒนาการศึกษา จึงจำเป็นต้องเร่งรัดพัฒนาในเชิงคุณภาพมากขึ้น โดยการกำหนดเป็นแนวทางในการปฏิบัติความเป็นเลิศทางการศึกษาของโรงเรียน การที่สถานศึกษาจะประสบผลสำเร็จได้จริงหรือไม่เพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับบทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารที่มีความรับผิดชอบ

ในการบริหารจัดการอย่างเต็มความสามารถ และมีทักษะในการบริหาร มีวิสัยทัศน์ ก็จะสามารถพัฒนาสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จได้ ในทางกลับกันหากผู้บริหารขาดทักษะ ประสบการณ์ ความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบทบาทได้อย่างเหมาะสม ดังกล่าวแล้ว ก็ยากที่จะพัฒนาสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบทบาทได้

กระทรวงศึกษาธิการ (2544: 12)ได้กำหนดบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ไว้ว่า เป็นผู้นำในการพัฒนา มีการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การสร้างความร่วมมือและประสานกับบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาเพื่อการวางแผนพัฒนาการจัดให้มีข้อมูลสารสนเทศ สนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อม ตลอดจนวัสดุ อุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอน การนิเทศ ช่วยเหลือ โดยจัดให้มีระบบนิเทศภายใน ระบบประกันคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบ การกำกับติดตาม ประเมินผลและมีการนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา และการสนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความเข้าใจความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนตลอดเวลา

ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการบริหารการศึกษา โดยเฉพาะการบริหารสถานศึกษา คือ คน หรือ บุคลากร (man) ซึ่งได้แก่ ผู้บริหาร ครู อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และในบรรดาบุคลากรเหล่านี้ เชื่อกันว่า ผู้บริหารเป็นหัวใจและเป็นบุคคลที่มีความสำคัญสูงสุดที่จะกำหนดให้องค์การเดินไปสู่เป้าหมายอย่างมีทิศทาง ผู้บริหารเป็นผู้กำหนดชะตาของสถานศึกษา เป็นผู้ผลักดันทำให้สถานศึกษาเจริญก้าวหน้า และพัฒนาไปอย่างต่อเนื่อง แต่การที่สถานศึกษาจะประสบความสำเร็จได้จริงหรือไม่เพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับบทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารที่มีความรับผิดชอบในการบริหารจัดการอย่างเต็มความสามารถและสติปัญญาทั้งด้านวิชาการ ธุรการ การเงินและพัสดุ บุคลากร อาคารสถานที่ กิจการนักเรียน และความสัมพันธ์ชุมชน ก็จะสามารถพัฒนาสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จสูงสุดได้ ในทางกลับกันหากผู้บริหารขาดทักษะ ประสบการณ์ ความสามารถในการบริหารงานให้สอดคล้องกับบทบาทได้อย่างเหมาะสม ดังกล่าวแล้ว ก็ยากที่จะพัฒนาให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จสูงสุดได้เช่นเดียวกัน (งามพรรณ ธิปัตย, 2546: 2) ผู้บริหารสถานศึกษาเปรียบได้กับผู้นำองค์กรทำหน้าที่บริหารองค์กรนั้นให้สำเร็จบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ความสำเร็จขององค์กรขึ้นอยู่กับการนำทิศทางที่ถูกต้อง องค์กรการศึกษาต้องมีหน้าที่สร้างสรรค์และก่อประโยชน์อย่างสูงสุดในการสร้างประโยชน์ของประเทศชาติ หากปฏิบัติหน้าที่ไม่ดี ก็เท่ากับสร้างความเสียหายและทำลายโครงสร้างทั้งระบบ ไม่เฉพาะตนเองเท่านั้นในการเป็นผู้บริหารโรงเรียนย่อมมีหน้าที่รับผิดชอบตามที่ได้รับมอบหมาย โรงเรียนจะประสบผลสำเร็จจะเจริญก้าวหน้าพัฒนาขึ้นหรือคงอยู่ ขึ้นอยู่กับการเอาใจใส่ต่อหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียน ในฐานะผู้นำทางการศึกษาของสถานศึกษาเป็นสำคัญ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2543: 81)

เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับตัวครู และส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนโดยตรง ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจึงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และช่วยทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปด้วย

ความราบรื่นและมีประสิทธิภาพ ฉะนั้นผู้ที่จะให้ข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และนำไปใช้ประโยชน์ได้มาก ควรจะเป็นข้อมูลจากครูผู้สอนในโรงเรียนต่าง ๆ เหล่านั้น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 มีสถานศึกษาในความดูแลทั้งหมด 150 โรง ซึ่งการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นแนวคิดที่สำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ให้ความสนใจมาโดยตลอด ทั้งนี้การที่สถานศึกษาจะสามารถจัดการเรียนรู้ดังกล่าวได้นั้น ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทที่สำคัญในการบริหารสถานศึกษาเพื่อนำไปสู่แนวคิดดังกล่าว

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 เพื่อที่จะได้ทราบบทบาทของผู้บริหารที่จะนำไปสู่การส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา และยังสามารถนำไปใช้เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาผู้บริหารให้มีพฤติกรรมการบริหารเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์ในการทำงาน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้กำหนดขอบเขตดังต่อไปนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 จำนวน 1,306 คน ประกอบด้วย ครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 200 คน ครูในโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 824 คน และครูในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 282 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 จำนวน 298 คน ประกอบด้วย ครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 46 คน ครูในโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 187 คน และครูในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 65 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการเปิดตาราง Krejcie & Morgan (1970, อ้างถึงใน วรรณี แกมเกตุ, 2551: 9) และสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) โดยใช้ขนาดของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 เป็นชั้นในการสุ่มตาม

สัดส่วน ผู้ให้ข้อมูลโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงในแต่ละหน่วยงาน ประกอบไปด้วย หัวหน้าฝ่ายวิชาการ หรือหัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป จำนวน 1 คน รวมผู้ให้ผู้ข้อมูลทั้งสิ้น 298 คน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา สำหรับการวิจัยในครั้งนี้

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์ในการทำงาน ดังนี้

2.1.1 ขนาดของโรงเรียน ได้แก่

1) โรงเรียนขนาดใหญ่

2) โรงเรียนขนาดกลาง

3) โรงเรียนขนาดเล็ก

2.1.2 ประสบการณ์ในการทำงาน ได้แก่

1) 1-5 ปี

2) 6-10 ปี

3) 11-15 ปี

4) 16-20 ปี

5) 21 ปีขึ้นไป

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาใน 6 ด้าน ประกอบด้วย(กระทรวงศึกษาธิการ, 2544)

1) ด้านภาวะผู้นำ หมายถึง การวางแผนการจัดองค์กร การนำและการควบคุมจึงจะดำเนินไปได้อย่างราบรื่นและกระบวนการต่าง ๆ ต้องสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดรวมทั้งผู้บริหารจะต้องใช้กระบวนการของการจัดการ เพื่อการได้เข้าถึงเป้าหมายที่สถานศึกษาวางไว้

2) ด้านการสร้างความร่วมมือและสร้างเครือข่าย หมายถึง การสร้างความร่วมมือและประสานกับบุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาเพื่อการวางแผนพัฒนา

3) ด้านการจัดการข้อมูลสารสนเทศ หมายถึง การจัดให้มีข้อมูลสารสนเทศ สนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อม ตลอดจนวัสดุ อุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอน

4) ด้านการนิเทศ หมายถึง การที่ผู้บริหารจัดให้มีการนิเทศภายในโรงเรียนโดยวางแผนร่วมกันกับครูดำเนินการนิเทศภายในเพื่อพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนให้มีคุณภาพตามเป้าหมายการศึกษา

5) ด้านการกำกับ ติดตาม ประเมินผล หมายถึง ผู้บริหารจึงมีหน้าที่ควบคุมดูแลให้ครูได้มีการวัดผลและการประเมินผลของนักเรียนให้เป็นไปตามหลักสูตรกำหนดไว้ อีกทั้งควรได้รับพัฒนาครูในด้านความรู้และเทคนิคใหม่ ๆ ในการวัดผลตามสภาพจริงให้มีประสิทธิภาพ

6) ด้านการพัฒนาบุคลากร หมายถึง การสนับสนุนส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความเข้าใจความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนตลอดเวลา

วิธีดำเนินการ

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือสำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 สอบถามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาใน 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านภาวะผู้นำ 2) ด้านการสร้างความร่วมมือและสร้างเครือข่าย 3) ด้านการจัดการข้อมูลสารสนเทศ 4) ด้านการนิเทศ 5) ด้านการกำกับ ติดตาม ประเมินผล 6) ด้านการพัฒนาบุคลากร มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ตามมาตรวัดของ Likert (Likert’s scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

5 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา อยู่ในระดับ มาก

3 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา อยู่ในระดับ ปานกลาง

2 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา อยู่ในระดับ น้อย

1 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนการสร้าง ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานทางการศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดขอบเขตและสร้างแบบสอบถาม

2. ออกแบบและสร้างข้อคำถามให้สอดคล้องและครอบคลุมประเด็นที่ศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 สอบถามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาใน 6 ด้าน จำนวน 60 ข้อ ประกอบด้วย 1) ด้านภาวะผู้นำ 2) ด้านการสร้างความร่วมมือและสร้างเครือข่าย 3) ด้านการจัดการข้อมูลสารสนเทศ 4) ด้านการนิเทศ 5) ด้านการกำกับ ติดตาม ประเมินผล และ 6) ด้านการพัฒนาบุคลากร มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ตามมาตรวัดของ Likert (Likert's scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับร่างเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอรับคำแนะนำพร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไข

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาโดยวิธีหาค่า IOC (index of item objective congruence) และคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ไว้ใช้ในแบบสอบถาม (ในแบบสอบถามนี้ มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.98-1.00)

5. นำแบบสอบถามมาปรับแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำและเสนออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง

6. นำแบบสอบถามซึ่งได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับหัวหน้าฝ่ายวิชาการและหัวหน้าฝ่ายบริหารงานทั่วไป ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.95

7. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้การวิจัยในครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เพื่อขอความร่วมมือจากโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2

2. ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามไปให้กลุ่มตัวอย่าง

3. เก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้รับจากกลุ่มตัวอย่างมาทำการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้คืนมาทั้งหมดตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์ในการทำงานโดยแจกแจงความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) พร้อมนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 2 วิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาใน 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านภาวะผู้นำ 2) ด้านการสร้างความร่วมมือและสร้างเครือข่าย 3) ด้านการจัดการข้อมูลสารสนเทศ 4) ด้านการนิเทศ 5) ด้านการกำกับ ติดตาม ประเมินผล 6) ด้านการพัฒนาบุคลากร โดยการหาค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานและเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบคำบรรยาย โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาอยู่ในระดับ มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาอยู่ในระดับ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาอยู่ในระดับ น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 จำแนกขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์ในการทำงาน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one way ANOVA) เมื่อพบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมีความแตกต่าง จะนำไปทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.08, S.D. = 0.44)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านภาวะผู้นำอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.57, S.D. = 0.46) โดยด้านที่รองลงมา ได้แก่ ด้านการนิเทศ ($\overline{X}$ = 4.05 , S.D. = 0.46) ด้านการกำกับ ติดตามและประเมินผล ($\overline{X}$ = 4.01, S.D. = 0.33) ด้านการพัฒนาบุคลากร ($\overline{X}$ = 4.00, S.D. = 0.41) ด้านการจัดการข้อมูลสารสนเทศ ($\overline{X}$ = 3.99, S.D. = 0.42) และด้านการสร้างความร่วมมือและสร้างเครือข่าย ($\overline{X}$ = 3.86, S.D. = 0.46) ตามลำดับ ดังปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าระดับของบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 โดยภาพรวม

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านภาวะผู้นำ	4.57	0.46	มากที่สุด	1
2. ด้านการสร้างความร่วมมือและสร้างเครือข่าย	3.86	0.46	มาก	6
3. ด้านการจัดการข้อมูลสารสนเทศ	3.99	0.42	มาก	5
4. ด้านการนิเทศ	4.05	0.46	มาก	2
5. ด้านการกำกับ ติดตามและประเมินผล	4.01	0.33	มาก	3
6. ด้านการพัฒนาบุคลากร	4.00	0.41	มาก	4
รวม	**4.08**	**0.31**	มาก	

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการทำงาน

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ความคิดเห็นของครู	df	SS	MS	F	Sig
ด้านภาวะผู้นำ					
ระหว่างกลุ่ม	2	8.33	4.17	22.16	.00*
ภายในกลุ่ม	295	55.47	.19		
รวม	297	63.80			
ด้านการสร้างความร่วมมือและสร้างเครือข่าย					
ระหว่างกลุ่ม	2	0.46	.02	.11	.90
ภายในกลุ่ม	295	64.57	.22		
รวม	297	64.62			

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน (ต่อ)

ความคิดเห็นของครู	df	SS	MS	F	Sig
ด้านการจัดการข้อมูลสารสนเทศ					
ระหว่างกลุ่ม	2	1.29	.65	3.588	.03*
ภายในกลุ่ม	295	53.09	.18		
รวม	297	54.38			
ด้านการนิเทศ					
ระหว่างกลุ่ม	2	3.49	1.75	8.41	.00*
ภายในกลุ่ม	295	61.31	.21		
รวม	297	64.81			
ด้านการกำกับ ติดตามและประเมินผล					
ระหว่างกลุ่ม	2	.96	.48	4.39	.01*
ภายในกลุ่ม	295	32.11	.11		
รวม	297	33.06			
ด้านการพัฒนาบุคลากร					
ระหว่างกลุ่ม	2	.12	.06	.34	.71
ภายในกลุ่ม	295	50.13	.17		
รวม	297	50.25			
ภาพรวม					
ระหว่างกลุ่ม	2	.25	.12	1.27	.28
ภายในกลุ่ม	295	28.66	.10		
รวม	297	28.91			

*p < .05 , ** p < .01

เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านภาวะผู้นำ ด้านการจัดการข้อมูลสารสนเทศ ด้านการกำกับติดตาม และด้านการนิเทศ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 สำหรับด้านการสร้างความร่วมมือและสร้างเครือข่าย และด้านการพัฒนาบุคลากร ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ดังปรากฏในตารางที่ 2

เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ของครู ในภาพรวมแตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านภาวะผู้นำ ด้านการสร้างความร่วมมือและสร้างเครือข่าย ด้านการจัดการข้อมูลสารสนเทศ ด้านการนิเทศ ด้านการกำกับติดตามประเมินผล และด้านการพัฒนาบุคลากร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ดังปรากฏในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ความคิดเห็นของครู	df	SS	MS	F	Sig
ด้านภาวะผู้นำ					
ระหว่างกลุ่ม	4	2.01	.50	2.39	.05*
ภายในกลุ่ม	293	61.79	.21		
รวม	297	63.80			
ด้านการสร้างความร่วมมือและสร้างเครือข่าย					
ระหว่างกลุ่ม	4	8.05	2.01	10.42	.00**
ภายในกลุ่ม	293	56.57	.19		
รวม	297	64.62			
ด้านการจัดการข้อมูลสารสนเทศ					
ระหว่างกลุ่ม	4	2.93	.73	4.18	.00**
ภายในกลุ่ม	293	51.44	.18		
รวม	297	54.38			

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ความคิดเห็นของครู	df	SS	MS	F	Sig
ด้านการนิเทศ					
ระหว่างกลุ่ม	4	9.80	2.45	13.05	.00**
ภายในกลุ่ม	293	55.00	.19		
รวม	297	64.81			
ด้านการกำกับติดตามแล ประเมินผล					
ระหว่างกลุ่ม	4	3.16	.79	7.73	.00**
ภายในกลุ่ม	293	29.91	.10		
รวม	297	33.06			
ด้านการพัฒนาบุคลากร					
ระหว่างกลุ่ม	4	3.66	.91	5.75	.00**
ภายในกลุ่ม	293	46.59	.16		
รวม	297	50.25			
ภาพรวม					
ระหว่างกลุ่ม	4	3.38	.85	9.71	.00**
ภายในกลุ่ม	293	25.53	.09		
รวม	297	28.91			

*p < .05 , ** p < .01

จากตารางที่ 3 สรุปว่าความคิดเห็นของครูต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ของครู ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการสร้างความร่วมมือและสร้างเครือข่าย ด้านการนิเทศ ด้านการกำกับติดตามและประเมินผล และด้านการพัฒนาบุคลากร มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 ในขณะที่ ด้านการจัดการข้อมูลสารสนเทศ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

จึงทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของ Scheffe ดังนี้

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารด้านการสร้างความร่วมมือและสร้างเครือข่าย จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ประสบการณ์ในการทำงาน	1-5 ปี	6-10 ปี	11-15 ปี	16-20 ปี	21 ปีขึ้นไป
1-5 ปี		.833	.005*	.084	.005*
6-10 ปี			.001*	.092	.000*
11-15 ปี				.480	.977
16-20 ปี					.515

*p<.05

จากตารางที่ 4 เมื่อทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 1-5 ปี กับ ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 11-15 ปี และ 21 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 6-10 ปี กับ ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 11-15 ปี และ 21 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารด้านการจัดการข้อมูลสารสนเทศ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ประสบการณ์ในการทำงาน	1-5 ปี	6-10 ปี	11-15 ปี	16-20 ปี	21 ปีขึ้นไป
1-5 ปี		.449	.081	.051	.435
6-10 ปี			.615	.432	1.00
11-15 ปี				1.00	.303
16-20 ปี					.100

*p<.05

จากตารางที่ 5 เมื่อทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกันความคิดเห็นในด้านการจัดการข้อมูลสารสนเทศ ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 6 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารด้านการนิเทศ จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ประสบการณ์ในการทำงาน	1-5 ปี	6-10 ปี	11-15 ปี	16-20 ปี	21 ปีขึ้นไป
1-5 ปี		1.00	.134	.006	.375
6-10 ปี			.001*	.000*	.002*
11-15 ปี				.562	.663
16-20 ปี					.001*

*p<.05

จากตารางที่ 6 เมื่อทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 6-10ปี กับ ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 11-15 ปี 16-20ปีและ 21 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 16-20 ปี กับครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 21 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 7 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารด้านการกำกับ ติดตามประเมินผล จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ประสบการณ์ในการทำงาน	1-5 ปี	6-10 ปี	11-15 ปี	16-20 ปี	21 ปีขึ้นไป
1-5 ปี		.937	.014	.061	.061
6-10 ปี			.001*	.012	.003*
11-15 ปี				.871	.625
16-20 ปี					.998

*p<.05

จากตารางที่ 7 เมื่อทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 6-10ปี กับ ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 11-15 ปี และ 21 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 8 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารด้านการพัฒนาบุคลากร จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ประสบการณ์ในการทำงาน	1-5 ปี	6-10 ปี	11-15 ปี	16-20 ปี	21 ปีขึ้นไป
1-5 ปี		.844	.344	.016	.146
6-10 ปี			.663	.004*	.139
11-15 ปี				.359	.993
16-20 ปี					.243

*p<.05

จากตารางที่ 8 เมื่อทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 6-10ปี กับ ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 16-20 ปี มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยข้างต้น สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่าบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีระดับมากที่สุด มี 1 ด้าน คือ ด้านภาวะผู้นำ แสดงให้เห็นว่าบทบาทของผู้บริหารด้านการเป็นผู้นำส่งผลต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษามากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะ ภาวะผู้นำเป็นหัวใจสำคัญในการบริหารโรงเรียน โดยผู้นำจะต้องมีการกำหนดนโยบาย วางแผนงาน ดำเนินการตามนโยบายหรือแนวทางที่ได้วางแผนได้ นอกจากนี้ผู้นำจะต้องมีการประสานกับฝ่ายต่าง ๆ ทั้งครู บุคลากรในโรงเรียน ตลอดจนผู้ปกครอง และนักเรียน เพื่อให้ทราบและเข้าใจถึงแนวนโยบายต่าง ๆ การดำเนินการต่าง ๆ ในโรงเรียนโดยเฉพาะการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษานั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยภาวะผู้นำเป็นตัวขับเคลื่อนการดำเนินการต่าง ๆ ให้ประสบผลสำเร็จดังเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเกรียงศักดิ์ ศีลา (2544) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทการพัฒนาบุคลากรเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเชียงราย ที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนได้มีบทบาทในการสนับสนุนให้มีการปฏิบัติกิจกรรมการพัฒนาบุคลากรเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ในแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก โดยเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการวางแผน การกำหนดให้การพัฒนาบุคลากรเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ เป็นนโยบายแผนงาน/โครงการที่ชัดเจนในการปฏิบัติ และการสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการในการพัฒนาบุคลากรเพื่อปฏิรูป

การเรียนรู้ ส่วนด้านการพัฒนาบุคลากร ผู้บริหารได้มีการส่งเสริมให้ครูได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนาบุคลากรอย่างทั่วถึง การส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด วิเคราะห์ วางแผนปฏิบัติจริงและสรุปสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง และการอำนวยความสะดวกในปฏิรูปการเรียนรู้ โดยการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เหมาะสม ด้านการตรวจสอบการพัฒนาบุคลากร ผู้บริหารได้เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการตรวจสอบประเมินผลทุกขั้นตอนอย่างเป็นระบบ และการติดตามผลโดยเน้นการนำความรู้จากการพัฒนาไปปฏิบัติจริง และด้านการปรับปรุงแก้ไขการพัฒนาบุคลากร ผู้บริหารได้ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการนำผลการตรวจสอบมาใช้แก้ไขปรับปรุงการพัฒนาบุคลากรในครั้งต่อไป และมีการระดมพลังสมองจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อการมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไขการพัฒนาบุคลากร สอดคล้องกับงานวิจัยของชวลิต เจนเจริญ (2553) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนอำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์ ที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของศุทธา จักคาม (2555) ที่ศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ที่พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า ความคิดเห็นของครูต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ในภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ทั้งนี้เป็นเพราะขนาดของโรงเรียนเป็นเพียงการกำหนดตามจำนวนบุคลากรที่อยู่ในโรงเรียน ซึ่งมีทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ โดยการกำหนดขนาดของโรงเรียนนั้นเป็นการกำหนดไว้เพื่อจำแนกการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ ให้เหมาะสมตามขนาดของโรงเรียน ซึ่งจะเห็นได้ว่าในด้านการสร้างความร่วมมือและสร้างเครือข่าย ด้านการกำกับติดตามและประเมินผล รวมไปถึงด้านการพัฒนาบุคลากรนั้นไม่แตกต่างกัน เนื่องจากมีการกำหนดและระบุให้ทุกโรงเรียนจะต้องมีการดำเนินการเช่นเดียวกัน ไม่ว่าจะโรงเรียนขนาดใดก็ตามแต่ด้านภาวะผู้นำ ด้านการจัดการข้อมูลสารสนเทศ และด้านการนิเทศ กลับมีความแตกต่างกัน เนื่องจากผู้บริหารที่มีประสบการณ์และมีความสามารถสูงโดยส่วนใหญ่จะอยู่ที่โรงเรียนขนาดใหญ่ เพราะต้องอาศัยการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงส่งผลต่อภาวะผู้นำของแต่ละขนาดของโรงเรียน เนื่องจากโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ ผู้บริหารจะมีภาวะผู้นำที่สูงเนื่องด้วยต้องบริหารจัดการโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ จึงทำให้ผู้บริหารต้องบริหารจัดการในหลายภาคส่วนให้มีความชัดเจน มีความรับผิดชอบที่สูงขึ้น นอกจากนี้ยังต้องมีการสื่อสารในโรงเรียนให้ทั่วถึงเพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการที่ครบถ้วนในทุกภาคส่วน ส่วนในด้านการจัดการข้อมูลสารสนเทศนั้น โรงเรียนที่มีขนาดใหญ่จะมีทรัพยากรต่าง ๆ ที่สามารถอำนวยความสะดวกได้มากกว่า จึงก่อให้เกิดความแตกต่างกันในด้านของการบริหารจัดการ และด้านการนิเทศ ในโรงเรียนขนาดเล็ก มีจำนวน

ครูน้อย อาจมีการนิเทศแบบไม่เป็นทางการดังโรงเรียนขนาดใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมศักดิ์ พระเดชกิ่ง (2545) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมาที่พบว่า ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยรวม ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของพัทธรัตน์ วิสูญ (2548) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร เขต 1 ที่พบว่า ข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของจีรพงษ์ ศรีรุ้ง (2548) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเทศบาล เขตการศึกษา 5 ที่พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเทศบาล 5 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน

ในขณะที่ ความคิดเห็นของครูต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ราชบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 เนื่องจากผู้ที่มีประสบการณ์ 6-10 ปี มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันกับผู้ที่มีประสบการณ์ในกลุ่มอายุอื่น ๆ ในด้านการสร้างความร่วมมือและเครือข่ายด้านการนิเทศ ด้านการกำกับติดตาม และด้านประเมินผล ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากครูที่มีประสบการณ์ในการสอนหรือการทำงานในโรงเรียนมาอย่างยาวนานย่อมมีความคาดหวังต่อผู้บริหารมากกว่าครูที่มีประสบการณ์น้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของไสว สายยศ (2553) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการสนับสนุนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ที่พบว่า ครูปฏิบัติการสอนที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการสนับสนุนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ด้านบทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแตกต่างกันกับครูปฏิบัติการสอนที่มีประสบการณ์ 10-20 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของอารีย์ สนุ่นดี (2549) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนางานห้องสมุดโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ที่พบว่า ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนางานห้องสมุดโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ ตามความคิดเห็นของบุคลากรครูที่ทำการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ และประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน พบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของอำนาจ เงินงามมี (2557) ที่วิจัยเรื่อง บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริม

การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนสหวิทยาเขตสัตตบงกช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ที่พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนสหวิทยาเขตสัตตบงกช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 ในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

จากการศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1.1. ในเรื่องบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าด้านการสร้างความร่วมมือและสร้างเครือข่าย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับที่น้อยที่สุด ดังนั้นควรมีสร้างความร่วมมือและสร้างเครือข่ายให้มากยิ่งขึ้น โดยอาจเชิญบุคคลภายนอกมาเป็นวิทยากร หรือมีหลักสูตรระยะสั้นเพื่อเสริมวิชาชีพให้คนในชุมชน นอกจากนี้การที่โรงเรียนจัดห้องไว้ให้สำหรับผู้ปกครองก็น่าจะช่วยทำให้เกิดความร่วมมือจากผู้ปกครองมากยิ่งขึ้น

1.2. ในเรื่องความคิดเห็นของครูต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ประสบการณ์ของครูในภาพรวมนั้น มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน ดังนั้นผู้บริหารจึงควรที่จะคำนึงถึงครูที่มีประสบการณ์ที่แตกต่างกัน โดยอาจจะสร้างความร่วมมือภายในโรงเรียนให้มากยิ่งขึ้น จัดให้มีการนิเทศโดยครูที่มีประสบการณ์ เพื่อเกิดการถ่ายทอดให้กับครูรุ่นใหม่

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 ควรมีการวิจัยบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดอื่น ๆ

2.2 ควรมีการวิจัยบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาครูของสถานศึกษา

สรุป

การวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีระดับมากที่สุด มี 1 ด้าน คือ ด้านภาวะผู้นำ และด้านที่มีระดับมาก มี 5 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการนิเทศ ด้านการกำกับ ติดตามและประเมินผล ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการจัดการข้อมูลสารสนเทศ และด้านการสร้างความร่วมมือและสร้างเครือข่าย

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 จำแนกตาม ขนาดของโรงเรียน และ ประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า (1) ความคิดเห็นของครูต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ในภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านภาวะผู้นำ และด้านการนิเทศมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ในขณะที่ด้านการสร้างความร่วมมือและสร้างเครือข่าย ด้านการจัดการข้อมูลสารสนเทศ ด้านการกำกับ ติดตามและประเมิน และด้านการพัฒนาบุคลากร ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 (2) ความคิดเห็นของครูต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการสร้างความร่วมมือและสร้างเครือข่าย ด้านการจัดการข้อมูลสารสนเทศ ด้านการนิเทศ ด้านการกำกับติดตามประเมินผล และด้านการพัฒนาบุคลากร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ในขณะที่ด้านภาวะผู้นำไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.** กรุงเทพฯ: พัฒนาคุณภาพวิชาการ.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543). **การจัดการเครือข่าย: กลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา.** กรุงเทพฯ: ซัคเซสมีเดีย.

เกรียงศักดิ์ ศีลา. (2544). **บทบาทการพัฒนาบุคลากรเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงราย.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏเชียงราย.

งามพรรณ ธิปัตย. (2546). **ความคาดหวังของครูผู้สอนต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาเอกชน จังหวัดสุราษฎร์ธานี.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

จีรพงษ์ ศรีรุ้ง. (2548). **บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียนสังกัดเทศบาล เขตการศึกษา 5.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.

ชวลิต เจนเจริญ. (2553). **บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนอำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

พัทธรัตน์ วิสูญ. (2548). **บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษายโสธร เขต 1.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

วรรณี แกมเกตุ. (2551). **วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศุทธา จักคาม. (2555). **บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารภูมิปัญญาท้องถิ่นตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต.

สมศักดิ์ พระเดชกิ่ง. (2545). **การศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ตามทัศนะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.

ไสว สายยศ. (2553). **การศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการสนับสนุนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 3**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

อารีย์ สนุ่นดี. (2549). **บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนางานห้องสมุดโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2.** ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อำนาจ เงินงามมี. (2557). **บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนในสหวิทยาเขตสัตตบงกช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

อุทัย บุญประเสริฐ. (2540). **หลักสูตรและการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน.** กรุงเทพฯ: เอส. ดีเพรส.

(Received: 17/06/2018 Revised: 24/07/2018 Accepted: 17/09/2018)

ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในเขตตรวจราชการของกระทรวงศึกษาธิการ เขต 6

SATISFACTION ON PERFORMANCE OF TEACHERS AT PRAPARIYATTIDHAMMA GENERAL EDUCATION SCHOOLS IN MINISTRY OF EDUCATION INSPECTION ZONE 6

อุทัย แซ่อึ้ง / UTHAI SAEUNG [1]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในเขตตรวจราชการของกระทรวงศึกษาธิการ เขต 6 และ 2) เปรียบเทียบความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในเขตตรวจราชการของกระทรวงศึกษาธิการ เขต 6 ระหว่างครูที่เป็นพระภิกษุกับครูที่เป็นฆราวาส ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในเขตตรวจราชการของกระทรวงศึกษาธิการ เขต 6 จำนวน 109 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนกระจายตามโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยผู้วิจัย มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ .93 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัย พบว่า

1. ความความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในเขตตรวจราชการของกระทรวงศึกษาธิการ เขต 6 อยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ด้านสภาพการทำงาน ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ด้านความก้าวหน้าในการทำงาน และด้านการยอมรับนับถือ

2. การเปรียบเทียบความความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในเขตตรวจราชการของกระทรวงศึกษาธิการ เขต 6 พบว่า ครูที่เป็นพระภิกษุ กับครูที่เป็นฆราวาส มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานในภาพรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน, โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ

---

[1] นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

ABSTRACT

This research aimed to: 1) study the satisfaction in work performance of teachers at Phrapariyattidhamma General Education Schools in Ministry of Education Inspection Zone 6; and 2) compare the satisfaction in work performance of teachers at Phrapariyattidhamma General Education Schools in the Ministry of Education Inspection Zone 6 between monk teachers and secular teachers. The research sample, derived by proportional stratified random sampling as distributed by schools, was 109 teachers in Phrapariyattidhamma General Education Schools in Ministry of Education Inspection Zone 6. The research instrument was a questionnaire constructed by the researcher with the alpha coefficient of .93. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation and t-test.

The findings of this research were as follows:

1. Overall and in specific aspect, the satisfaction in work performance of teachers at Phrapariyattidhamma General Education Schools in Ministry of Education Inspection Zone 6 was at a high level. The aspects were, ranked from the highest to the lowest, working condition, nature of work performed, work progress, and recognition respectively.

2. The comparison of satisfaction in work performance of teachers at Phrapariyattidhamma General Education Schools in Ministry of Education Inspection Zone 6 showed that, overall and in specific aspect, the monk teachers and secular teachers has no significant difference of satisfaction in work performance of teachers in Phrapariyattidhamma General Education Schools in Ministry of Education Inspection Zone 6.

Keywords : satisfaction in work performance, Phrapariyattidhamma General Education School

บทนำ

การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญในกระบวนการของการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ให้มีสติปัญญากว้างขวาง กว้างไกลเพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งแก่ตนและคนทั้งหลาย ผู้มีการศึกษาดีย่อมจะได้รับการยกย่องเชิดชูจากบุคคลทั้งหลาย ผู้มีการศึกษาดีย่อมจะได้รับโอกาสที่ดีกว่าคนอื่น (สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์, 2546: 17) ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543: 38) ที่กล่าวว่า การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการช่วยพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพสูงขึ้นในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านร่างกาย ด้านสังคม ตลอดช่วงชีวิตของมนุษย์ ตั้งแต่แรกเกิดไปจนถึงวัยแห่งการพัฒนาศักยภาพและขีดของความสามารถในการดำรงชีพและการประกอบอาชีพ มีรายได้เลี้ยงตนเอง สร้างครอบครัว พัฒนาสังคม ชุมชน และประเทศชาติอย่างมีความสุข จวบจนวัยสุดท้ายของชีวิต สอดคล้องกับประเวศ วะสี

(2543: 10) กล่าวว่า การศึกษาต้องเป็นเครื่องมือส่งเสริมการเรียนรู้ของทุกคนในสังคมในรูปแบบที่หลากหลายอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ทุกคนได้เรียนรู้อันนำไปสู่การมีอาชีพและพัฒนาการทุกด้าน การศึกษาที่ดีจะต้องจัดให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้านของประเทศ เพราะการศึกษาเป็นรากฐานอันสำคัญในการสร้างความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ตลอดชีวิตตั้งแต่การการวางรากฐานพัฒนาการของชีวิตตั้งแต่แรกเกิดการพัฒนาศักยภาพขีดความสามารถด้านต่าง ๆ ที่จะดำรงชีพและประกอบอาชีพได้อย่างเป็นสุข รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง รวมเป็นพลังสร้างสรรค์การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนโดยมุ่งพัฒนาบุคคลรอบด้านให้มีความสมดุลและกลมกลืนกันคือด้านปัญญาด้านจิตใจด้านร่างกายและด้านสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544: 1-2)

อย่างไรก็ตามการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาที่ผ่านมามีปัญหาในการจัดการบริหาร อาทิ ยังไม่มีรูปแบบการจัดการศึกษาที่ชัดเจนตามระบบหรือเป็นไปตามระบบโรงเรียนที่ดีส่วนใหญ่จัดตามอัตภาพ ขาดความพร้อมในด้านต่าง ๆ กล่าวคือ ด้านบุคลากร พบว่าโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษายังขาดแคลนครูที่มีคุณวุฒิและคุณสมบัติที่เหมาะสม ในด้านอุปกรณ์การเรียนการสอนก็ยังขาดแคลนเป็นจำนวนมากเช่นกัน ด้านอาคารสถานที่มีโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาประมาณครึ่งหนึ่งไม่มีอาคารเรียนเป็นของตนเอง รวมทั้งปัญหา ด้านการบริหารงานของโรงเรียน ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และพบว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ไม่มีบุคลากรประจำ ครูผู้สอนเป็นเพียงแต่จ้างสอนชั่วคราว ซึ่งทำให้เกิดปัญหาการเปลี่ยนบุคลากรผู้สอนบ่อยครั้ง ขวัญ และกำลังใจในการปฏิบัติงานต่ำ อุปกรณ์การเรียนการสอนขาดแคลนไม่ได้รับการสนับสนุนเท่าที่ควร โดยเฉพาะสมุดหนังสือ วัสดุ ครุภัณฑ์ โต๊ะเก้าอี้ สำหรับนักเรียนยังไม่เพียงพอกับพระภิกษุสามเณรที่มาศึกษาซึ่งเป็นผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาและยากจน จึงต้องมาบวชเรียนซึ่งขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษาทุก ๆ ด้าน ในด้านการเรียนการสอนนั้นในภาคเช้าจะเรียนธรรม–บาลี ส่วนภาคบ่ายจะเรียนวิชาสามัญ เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เป็นต้น ปัญหาดังกล่าวข้างต้นนับว่าเป็นอุปสรรคสำคัญที่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องหาทางแก้ไขเพื่อให้การบริหารงานวิชาการเกิดประสิทธิภาพ (วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ และพระมหาสุทิตย์ อาภากโร, 2551: 13-14) นอกจากนี้จากการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (2549: 2) พบว่า การบริหารของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เกิดปัญหาการเปลี่ยนบุคลากรผู้สอนบ่อยครั้ง ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการวิจัยของรังสรรค์ พิมพันธุ์พงษ์ และมนัส ภาคภูมิ (2549: 79) เรื่อง การพัฒนารูปแบบการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พบว่า ระบบการสร้างขวัญและ กำลังใจให้กับบุคลากรของโรงเรียน ยังไม่ชัดเจนเพียงพอในการที่บุคลากรต่าง ๆ เหล่านั้นจะเกิดขวัญและกำลังใจในการทำงาน และถ้าพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พบว่า มีโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในด้านคุณภาพการศึกษา กล่าวคือนักเรียนสามารถสอบเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาได้ แต่ก็ยังมีอีกหลายโรงเรียนที่ยังไม่สามารถพัฒนาคุณภาพการเรียนให้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งถ้าพิจารณาแนวทางการปฏิรูปการศึกษา 4 ด้าน คือ ปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอน ดังที่ ติน ปรัชญพฤทธิ์ (2548: 40) กล่าวว่า การดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากบุคลากรทุกฝ่ายในองค์การ แม้องค์กรจะมี

นโยบาย โครงสร้างและกระบวนการบริหารดีเด่นเพียงใด ก็ตาม หากบุคลากรไม่ยอมให้ความร่วมมือแล้ว การปฏิบัติงานก็จะไม่ประสบความสำเร็จ ซึ่งในเรื่องนี้ Flippo (1961: 85-98 อ้างถึงใน กิติมา ปรีดีดิลก, 2549: 48) กล่าวว่า เมื่อบุคคลมีความพึงพอใจในงานแล้วย่อมจะส่งเสริมให้เกิดขวัญทำงานสูงขึ้น ผู้ปฏิบัติงานจะทำงานด้วยความรักและตั้งใจ มุ่งหวังที่จะให้ได้งานออกมาตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ และความกระตือรือร้นในอันที่จะทำงานให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี หากบุคคลไม่มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานก็จะก่อให้เกิดปัญหาหลายประการแก่หน่วยงาน ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานก็ต่ำลง การปฏิบัติงานก็จะได้รับในทางตรงกันข้ามคือ จะไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับธงชัย สันติวงษ์ (2549: 34) กล่าวว่า โดยทั่วไปมนุษย์ไม่ได้ทำงานเต็มความสามารถเสมอไป การจูงใจเป็นปัจจัยหลักและเป็นทฤษฎีเกี่ยวกับการจูงใจ (principle and motivation theory) เพื่อตอบสนองความต้องการทางจิตใจและความต้องการทางสังคม ซึ่งเป็นนามธรรมทางด้านจิตใจไม่สามารถจับต้องได้ เช่น ความมั่นคงและความปลอดภัย ความต้องการเกียรติยศ ชื่อเสียง การได้รับการยอมรับนับถือจากผู้อื่น จากสาธารณชน ประสบความสำเร็จดังกล่าวนี้ ใช้เป็นปัจจัยส่งผลให้บุคลากรเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

จากสภาพปัจจุบันและปัญหาดังกล่าวของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาทำให้ผู้วิจัยพบว่า การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษายังมีปัญหาอยู่มาก ทั้งด้านประสิทธิภาพและประสิทธิผล ของการศึกษาทำให้กระทบภาพลักษณ์ของโรงเรียน พระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จึงจำเป็นต้องสร้างความพึงพอใจให้ครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาเข้ามาประยุกต์ใช้ เพื่อให้ภาพลักษณ์ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา อยู่ในระดับที่พึงพอใจในสายตาของประชาชน ผู้ปกครองนักเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543: ฉ) ที่ว่า การบริหารจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายของการศึกษานั้น ย่อมต้องอาศัยการที่บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีความพึงพอใจในการจัดการศึกษาจึงจะนำไปสู่ความมีสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาได้

ผู้วิจัยจึงเกิดคำถามขึ้นว่าโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในเขตตรวจราชการของกระทรวงศึกษาธิการ เขต 6 ครูมีความพึงพอใจในการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษามากน้อยเพียงใด อันจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารการศึกษาและเป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในเขตตรวจราชการอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในเขตตรวจราชการของกระทรวงศึกษาธิการ เขต 6

2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในเขตตรวจราชการของกระทรวงศึกษาธิการ เขต 6 ระหว่างครูที่เป็นพระภิกษุกับครูที่เป็นฆราวาส

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้กำหนดขอบเขตดังต่อไปนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างด้วยการใช้การคิดคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างด้วยการใช้การคิดคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (1970: 607-610 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 43-44) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 109 รูป/คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน ดังนี้ 1) แบ่งเป็นกลุ่มประชากรตามสถานภาพแยกตามโรงเรียน 2) กำหนดสัดส่วนในแต่ละกลุ่ม 3) สุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา สำหรับการวิจัยในครั้งนี้

2.1 ตัวแปรอิสระ (independent variable) ได้แก่ การปฏิบัติงานทั้ง 4 ด้าน ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาของครูและบุคลากร ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในเขตตรวจราชการของกระทรวงศึกษาธิการ เขต 6

2.2 ตัวแปรตาม (dependent variable) ได้แก่ ระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในเขตตรวจราชการของกระทรวงศึกษาธิการ เขต 6 ประกอบด้วย ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ด้านสภาพการทำงาน ด้านความก้าวหน้าในการทำงาน และด้านการได้รับการยอมรับนับถือ

วิธีดำเนินการ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญในเขตตรวจราชการของกระทรวงศึกษาธิการ เขต 6 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) โดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยวิเคราะห์ (unit of analysis)

ประชากร ได้แก่ ครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในเขตตรวจราชการของกระทรวงศึกษาธิการ เขต 6 ในจังหวัดราชบุรี จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดนครปฐม จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดสมุทรสงคราม จำนวนโรงเรียน 9 โรงเรียน โดยมีครูผู้สอนทั้งที่เป็นภิกษุและฆราวาส จำนวนทั้งสิ้น 119 รูป/คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนทั้งที่เป็นภิกษุและฆราวาสในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในเขตตรวจราชการของกระทรวงศึกษาธิการ เขต 6 ในจังหวัดราชบุรี จังหวัดกาญจนบุรีจังหวัดนครปฐม จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดสมุทรสงคราม ได้มาด้วยตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan (1970: 607-610 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 43-44) กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีแบ่งชั้นตามสัดส่วน (proportional stratified random) จำนวน 109 รูป/คน จำแนกเป็นครูพระ 61 รูป และครูที่เป็นฆราวาส 48 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยจัดสร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในเขตตรวจราชการของกระทรวงศึกษาธิการ เขต 6 ลักษณะของแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพ (พระภิกษุ, ฆราวาส) ประสบการณ์ในการทำงาน เป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list)

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในเขตตรวจราชการของกระทรวงศึกษาธิการ เขต 6 ใน 4 ด้าน คือ ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ด้านสภาพการทำงาน ด้านความก้าวหน้าในงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ซึ่งข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ตามวิธีของ Likert (1967: 90-95 อ้างถึงใน สุพจน์ วิชัยศรี, 2550: 12) มี 5 ระดับ โดยมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ และผู้วิจัยได้กำหนดค่าน้ำหนักคะแนนดังนี้

มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด	มีค่าคะแนน 5 คะแนน
มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก	มีค่าคะแนน 4 คะแนน
มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง	มีค่าคะแนน 3 คะแนน
มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย	มีค่าคะแนน 2 คะแนน
มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด	มีค่าคะแนน 1 คะแนน

ตอนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการสร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในเขตตรวจราชการของกระทรวงศึกษาธิการ เขต 6 แบบสอบถามเป็นลักษณะคำถามแบบปลายเปิด (open-ended questions)

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้ ศึกษาค้นคว้า แนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาและความพึงพอใจแล้วนำมาพิจารณาปรับปรุงแก้ไขเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามตามนิยามปฏิบัติการ ตัวแปรที่ศึกษา ตลอดจนการกำหนดดัชนีชี้วัดแล้วนำไปสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับความพึงพอใจของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เกี่ยวกับการบริหารงานของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในเขตตรวจราชการของกระทรวงศึกษาธิการ เขต 6 ตามที่กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะในตัวแปรที่ศึกษาทั้ง 4 ด้าน แล้วสร้างข้อคำถามในแบบสอบถามแต่ละด้านให้มีความสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะที่กำหนดไว้แต่ละด้าน นำแบบสอบถามฉบับร่างไปปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบโครงสร้างคำถามการใช้ภาษาและความครอบคลุมในเนื้อหา (content analysis) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ

ระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543: 117) โดยเลือกเฉพาะข้อที่มีค่าดัชนีระหว่าง ตั้งแต่ 0.67-1.00 ข้อคำถามและวัตถุประสงค์ได้ข้อคำถามในแบบสอบถามแต่ละด้าน ดังนี้ 1) ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ มี 10 ข้อ 2) ด้านสภาพการทำงาน มี 10 ข้อ 3) ด้านความก้าวหน้าในงาน มี 10 ข้อ และ 4) ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ มี 10 ข้อ แล้วนำแบบสอบถามมาแก้ไขปรับปรุง ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปทดลองใช้ (tryout) กับครูจำนวน 30 รูป/คน เพื่อหาค่าความเที่ยง (reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้การหาสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของ Cronbach (Cronbach's alpha coefficient: $\propto$ อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2545: 69) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าเท่ากับ .93 และปรับปรุงให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นตามคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับประชากร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยต่อผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในเขตตรวจราชการของกระทรวงศึกษาธิการ เขต 6 เพื่อขอเก็บข้อมูลในโรงเรียนพระปริยัติธรรมจัดส่งแบบสอบถามไปยังครูผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในเขตตรวจราชการของกระทรวง ศึกษาธิการ เขต 6 ผู้วิจัยได้ติดตาม เก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจำนวน 109 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

1. สถิติที่ใช้ใน การวิเคราะห์ข้อมูล จำแนกตามลักษณะของแบบสอบถามในแต่ละตอน ดังนี้

1.1 วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (frequency) และร้อยละ (percentage)

1.2 วิเคราะห์ระดับสภาพความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน แล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ประเมินค่าระดับความคิดเห็นเฉลี่ย (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2543: 73) ซึ่งกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. วิเคราะห์ความแตกต่างความคิดเห็นของครูระหว่างครูที่เป็นพระภิกษุกับครูที่เป็นฆราวาส ใช้การทดสอบค่าที (independent t–test)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในเขตตรวจราชการของกระทรวงศึกษาธิการ เขต 6

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับความความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในเขตตรวจราชการของกระทรวงศึกษาธิการ เขต 6

ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในเขตตรวจราชการของกระทรวงศึกษาธิการ เขต 6 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 3.99, S.D. = 0.29) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านสภาพการทำงานในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.12, S.D. = 0.38) รองลงมาคือด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ($\overline{X}$ = 4.10, S.D. = 0.32) ด้านความก้าวหน้าในการทำงาน ($\overline{X}$ = 3.91, S.D = 0.44) และด้านการยอมรับนับถือ ($\overline{X}$ = 3.85, S.D. = 0.37) มีระดับการดำเนินงานน้อยที่สุด ดังปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับความความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในเขตตรวจราชการของกระทรวงศึกษาธิการ เขต 6

(n=109)

ด้าน	ความความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู	$\overline{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1	ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ	4.10	0.32	มาก	2
2	การยอมรับนับถือ	3.85	0.37	มาก	4
3	สภาพการทำงาน	4.12	0.38	มาก	1
4	ความก้าวหน้าในการทำงาน	3.91	0.44	มาก	3
	รวม	3.99	0.29	มาก	

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในเขตตรวจราชการของกระทรวงศึกษาธิการ เขต 6 ระหว่างครูที่เป็นพระภิกษุกับครูที่เป็นฆราวาส

ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในเขตตรวจราชการของกระทรวงศึกษาธิการ เขต 6 ระหว่างครูที่เป็นพระภิกษุกับครูที่เป็นฆราวาส จำแนกตามสถานภาพโดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ดังปรากฏในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบเปรียบเทียบความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในเขตตรวจราชการของกระทรวงศึกษาธิการ เขต 6 ระหว่างครูที่เป็นพระภิกษุกับครูที่เป็นฆราวาส จำแนกตามสถานภาพ

(n = 109)

ด้าน	ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู	ครูที่เป็นพระภิกษุ		ครูที่เป็นฆราวาส			
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D	t	Sig
1	ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ	4.08	0.25	4.14	0.39	-.87	.38
2	การยอมรับนับถือ	3.82	0.37	3.88	0.37	-.82	.41
3	สภาพการทำงาน	4.15	0.35	4.09	0.40	.81	.40
4	ความก้าวหน้าในการทำงาน	3.96	0.44	3.84	0.44	1.30	.19
	รวม	4.00	0.28	3.99	0.32	.24	.81

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในเขตตรวจราชการของกระทรวงศึกษาธิการ เขต 6 สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

1. ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในเขตตรวจราชการของกระทรวงศึกษาธิการ เขต 6 ที่พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านสภาพการทำงาน ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ด้านความก้าวหน้าในการทำงาน และด้านการยอมรับนับถือ ตามลำดับทั้งนี้อาจมีสาเหตุที่ว่าความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การมีผลต่อความสำเร็จของงานและองค์การ รวมทั้งความสุขของผู้ทำงานด้วย องค์การใดก็ตามหากบุคคลในหน่วยงานไม่มีความพึงพอใจในการทำงานก็จะเป็นมูลเหตุหนึ่งที่ทำให้ผลงานและการปฏิบัติงานต่ำ คุณภาพของงานลดลง มีการขาดงาน การลาออกจากงานหรือก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมและปัญหาทางวินัยได้อีกด้วย แต่ในทางตรงกันข้าม หากองค์การมีบุคลากรที่มีความพึงพอใจในการทำงานสูง จะมีผลทางบวกต่อการปฏิบัติงานและเป็นการแสดงถึงประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานอีกด้วยดังที่ พยอม ศรีสุข (2549: 84-85) ศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในปัจจัยกระตุ้นและปัจจัยค้ำจุนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านใน 2 ปัจจัย พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก ปัจจัยกระตุ้นโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความสำเร็จของงาน ด้านการได้รับความยอมรับนับถือ ด้านลักษณะของงานและ ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งปัจจัยค้ำจุนโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ด้านสภาพการทำงาน ด้านการปกครอง

บังคับบัญชา ด้านนโยบายและการบริหารและ ด้านผลประโยชน์ตอบแทน สอดคล้องกับดำรงศักดิ์ เขตวัง (2550: 76) ศึกษาเรื่อง ขวัญและกำลังใจของผู้สอนในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนมีขวัญและกำลังใจในการทำงานมาก คือ มีความรู้สึกปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โรงเรียนมีบรรยากาศและลักษณะแวดล้อมทางกายภาพที่เหมาะสม ครูมีความภูมิใจที่ได้ปฏิบัติงานในสภาพแวดล้อมของหน่วยงานที่สังกัดในปัจจุบัน ผู้บริหารโรงเรียนมอบอำนาจในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน เพื่อนร่วมงานยอมรับความรู้ความสามารถ เพื่อนร่วมงานมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำงาน ได้รับความร่วมมือในการปฏิบัติงานจากเพื่อร่วมงานเป็นอย่างดี ให้ความร่วมมือช่วยเหลือเพื่อร่วมงานในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี มีการยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันระหว่างเพื่อนร่วมงานในการปฏิบัติงาน มีโอกาสพบปะพูดคุยและปรึกษาหารือด้วยความเป็นกันเองกับเพื่อนร่วมงาน เพื่อนร่วมงานเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถที่จะเป็นที่ปรึกษาได้ทั้งเรื่องงานและเรื่องส่วนตัว มีความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนร่วมงาน งานที่ครูปฏิบัติท้าทายต่อความรู้ความสามารถ งานที่ครูปฏิบัติมีความน่าสนใจชวนปฏิบัติไม่น่าเบื่อ ครูมีความตั้งใจและเอาใจและเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติงาน ครูได้ปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่อย่างเต็มความรู้ ความสามารถ ครูมีอิสระในการปฏิบัติงานและการตัดสินใจ ครูมีความพึงพอใจที่ปฏิบัติงานได้สำเร็จตามเป้าหมาย ครูมีความภาคภูมิใจในผลงานที่ได้ปฏิบัติไปแล้ว ครูได้ใช้ความสามารถเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน ครูมีความพึงพอใจต่ออัตราเงินเดือนที่ได้รับ เงินเดือนที่ได้รับมีความเหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติ และครูมีความพึงพอใจในอาชีพ ทำนองเดียวกันกับวีรชาติ เลาะยีตา (2551: 61) ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 พบว่า ครูมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงานงาน ด้านการยอมรับนับถืออยู่ในระดับมาก ด้านความรับผิดชอบในการทำงานอยู่ในระดับมาก และครูผู้สอนมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับบุญมี เวียงนนท์ (2556: 2) ศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนมีระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานใน ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ด้านสภาพการทำงาน ด้านความก้าวหน้าในงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถืออยู่ในระดับมาก ตามลำดับ และในปีต่อมา มณชยา ศานติ์สุทธิกุล (2557: 85) ศึกษาความพึงพอใจและแนวทางสนองความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก และ Randall (1987: 21-A อ้างถึงใน พรรณิภา พระพล, 2558: 55) ได้วิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของหัวหน้างานในการปฏิบัติงานโครงการการศึกษาครูพบว่า ปัจจัยจูงใจมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับความพึงพอใจ ปัจจัยสุขอนามัยมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับความไม่พึงพอใจ ปัจจัยจูงใจส่งผลในด้านความสำเร็จของงานลักษณะของงานการได้ทำงานตามความสามารถได้รับงานที่ท้าทายและการยอมรับนับถือ ความสำคัญของปัจจัยสุขอนามัย ได้แก่ นโยบาย เพื่อนร่วมงาน ความรู้ความสามารถในงานของผู้บริหาร ความสัมพันธ์กับผู้บริหาร เงื่อนไขของงาน

2. ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในเขตตรวจราชการของกระทรวงศึกษาธิการ เขต 6 ระหว่างครูที่เป็นพระภิกษุกับครูที่เป็นฆราวาส ทั้ง ภาพรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูผู้สอนทั้งที่เป็นพระภิกษุและเป็นฆราวาสต่างก็ทุ่มเทให้กับการเรียนการสอนและมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานเป็นอย่างมาก ดังที่ ธีรักษ์ หนูทองแก้ว (2549: 37) ได้ศึกษาสภาพการบริหารงานบุคคลโรงเรียนพระปริยัติธรรม ในกลุ่มที่ 2 พบว่าความพึงพอใจต่อสภาพการบริหารงานบุคคลตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และเจ้าหน้าที่ ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกับธวัชชัย ดีเจริญ (2552: ก) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดพิษณุโลกพบว่า ครูที่เป็นบรรพชิตและครูฝ่ายฆราวาส ที่มีต่อการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดพิษณุโลก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันทั้งภาพรวมและรายด้าน สอดคล้องกับพระครูวรดิตถานุยุต (สังเวย คเวสโก) (2554: ก) ศึกษาความคิดเห็นของครูและนักเรียนต่อบทบาทครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม พบว่า ครูและนักเรียน มีความคิดเห็นต่อบทบาทครูพระ และครูที่เป็นฆราวาส ที่สอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยรวมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับพระครูสังฆรักษ์สวงค์ นาถสีโล (2554: ก) ศึกษาการสร้างการมีส่วนร่วมของสามเณรในการพัฒนาสภาพแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ กรณีศึกษา: โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดสุธรรวราราม จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของสามเณรต่อสภาพแวดล้อมของโรงเรียนอยู่ในระดับดี และผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานของครูที่เป็นพระภิกษุและฆราวาส ตามความคิดเห็นของนักเรียนที่เป็นสามเณร มีความพึงพอใจในระดับดีและไม่แตกต่างกัน โดยสภาพแวดล้อมในโรงเรียนถูกสุขลักษณะมากขึ้น รับรู้ได้จากค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมของสามเณรสูงขึ้น จาก 2.05 เป็น 3.89 หลังจากใช้แผนยุทธศาสตร์ ทำนองเดียวกันกับพระฟูตระกูล พุทธรกขิโต (2555: ก) ศึกษาบทบาทของครูสอนศีลธรรมในโรงเรียน สังกัดศูนย์ครูพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนวิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ ผลการวิจัย พบว่าโดยรวมและรายด้านครูสอนศีลธรรมในโรงเรียนมีบทบาทอยู่ในระดับมากทุกด้าน ผลการเปรียบเทียบพบว่าระหว่างครูที่เป็นพระภิกษุกับครูที่เป็นฆราวาส ในการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน สำหรับด้านความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของครูพบว่ามีความพึงพอใจในระดับมาก ในปีต่อมา ประครอง พงษ์ชนะ (2556: ก) ศึกษาการบริหารงานบุคคลตามหลักฆราวาสธรรมในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง ระหว่างครูพระ และครูที่เป็นฆราวาส ที่สอนศีลธรรม พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับกนกพร สุทธิประภา (2558: 253) ศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอกระทุ่มแบน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของครูอยู่ในระดับมาก และครูที่มีสถานภาพต่างกัน โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันในด้านการปฏิบัติงานอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้จากการศึกษาของศศิธร สุขศิริ (2559: 1) ศึกษา

ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเตรียมอำเภอบางพลี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนอำเภอบางพลี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ครูที่มีสถานภาพต่างกันมีความพึงพอใจต่อการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนอำเภอบางพลี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ ในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพระปลัดพิพัฒน์พงษ์ ภทฺทวโส (ศักดิ์นิติจารุชัย) (2557: ก) ศึกษาการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 4 พบว่า ครู ที่มีสถานภาพส่วนบุคคลต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 4 โดยรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในเขตตรวจราชการของกระทรวงศึกษาธิการ เขต 6 ครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 ผู้บริหารโรงเรียน ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนและให้ความสำคัญกับด้านสภาพการทำงาน ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ด้านความก้าวหน้าในการทำงาน โดยเฉพาะด้านการยอมรับนับถือที่อยู่ลำดับท้ายสุดนั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการกำหนดเป็นนโยบายในการส่งเสริมด้านการยอมรับนับถือให้มากขึ้น

1.2 ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ผู้บริหารควรมอบหมายให้ตรงกับความรู้ความสามารถ เป็นไปตามภารกิจ และ ปริมาณงาน ตลอดจนควรสนับสนุนด้านความรับผิดชอบในงานให้มีความเหมาะสมกับตำแหน่งงานที่ทำ

1.3 ด้านการยอมรับนับถือ ผู้บริหารต้องมีความไว้วางใจมอบหมายงานพิเศษอื่น ๆ ของหน่วยงานให้ครูปฏิบัติ เช่น เป็นหัวหน้าโครงการ หัวหน้าแผนงาน เป็นต้น ตลอดจนควรคัดเลือกครูโดยการมีส่วนร่มของบุคลากร ให้เป็นตัวแทนหน่วยงานในด้านต่าง ๆ

1.4 ด้านสภาพการทำงาน ควรมีการจัดให้บริการและสวัสดิการต่าง ๆ ที่จัดให้มีส่วนช่วยอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานของครู ตลอดจนปรับปรุงพัฒนาสภาพแวดล้อมทั่วไปให้เหมาะสมทำให้ครูมีความกระตือรือร้นในการทำงาน นอกจากนี้ควรจัดหาอุปกรณ์ เครื่องมือ ที่ต้องใช้ในการปฏิบัติงานให้มีความเพียงพอกับการปฏิบัติงานของครู

1.5 ด้านความก้าวหน้าในการทำงาน ควรมีการแบ่งสายงานบังคับบัญชาให้มีความเหมาะสมกับงาน ตลอดจนต้องส่งเสริมให้ครูมีโอกาสเจริญก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน

1.6 ผู้บริหารควรหาแนวทางในการพัฒนาส่งเสริมขวัญกำลังใจ ในการปฏิบัติงานของครู ให้มีขวัญและกำลังใจอยู่ในระดับเดียวกันเพื่อให้ครูเกิดความพึงพอใจในการทำงานมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาตัวแปรอิสระและตัวแปรตามที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม เช่น ขนาดของสถานศึกษา ที่ตั้งของสถานศึกษา

2.2 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานด้านความรู้สึกพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในเขตตรวจราชการของกระทรวงศึกษาธิการ เขต 6

2.3 ควรศึกษารูปแบบการส่งเสริมความพึงพอใจในการปฏิบัติงานด้านการยอมรับนับถือความรู้สึกรับผิดชอบ ของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในเขตตรวจราชการของกระทรวงศึกษาธิการ เขต 6

สรุป

การวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญในเขตตรวจราชการของกระทรวงศึกษาธิการ เขต 6 สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. ศึกษาความความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในเขตตรวจราชการของกระทรวงศึกษาธิการ เขต 6 พบว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในเขตตรวจราชการของกระทรวงศึกษาธิการ เขต 6 โดยภาพรวม และจำแนกรายด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านสภาพการทำงาน ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ด้านความก้าวหน้าในการทำงาน และด้านการยอมรับนับถือ ตามลำดับ

2. เปรียบเทียบความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในเขตตรวจราชการของกระทรวงศึกษาธิการ เขต 6 ระหว่างครูที่เป็นพระภิกษุกับครูที่เป็นฆราวาส พบว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในเขตตรวจราชการของกระทรวงศึกษาธิการ เขต 6 ระหว่างครูที่เป็นพระภิกษุกับครูที่เป็นฆราวาสจำแนกตามสถานภาพโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน แสดงว่าสถานภาพ (ครูที่เป็นพระและครูที่เป็นฆราวาส) ไม่มีผลต่อความสัมพันธ์ไม่มีอิทธิพลความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในเขตตรวจราชการของกระทรวงศึกษาธิการ เขต 6

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). **มาตรฐานการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา.** กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

_____. (2549). **แนวทางการดำเนินงานปฏิรูปการเรียนการสอน ตามเจตนารมณ์ กระทรวงศึกษาธิการ “2549 ปีแห่งการปฏิรูปการเรียนการสอน”**. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐาน.

กนกพร สุทธิประภา. (2558). **ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

กิติมา ปรีดีดิลก. (2549). **ทฤษฎีการบริหารองค์การ.** กรุงเทพฯ: ธนะการพิมพ์.

ดำรงศักดิ์ เขตวัง. (2550). **ขวัญและกำลังใจของครูผู้สอนในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 2.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

ติน ปรัชญพฤทธิ์. (2548). **ทฤษฎีองค์การ.** กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

ธวัชชัย ดีเจริญ. (2552). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดพิษณุโลก.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

ธีรักษ์ หนูทองแก้ว. (2549). **สภาพการบริหารงานบุคคลโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในกลุ่มที่ 2**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

ธงชัย สันติวงษ์. (2549). **การบริหารงานบุคคล**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

บุญมี เวียงนนท์. (2556). **ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1**. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น.** กรงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ประครอง พงษ์ชนะ. (2556). **การบริหารงานบุคคลตามหลักฆราวาสธรรมในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ประเวศ วะสี. (2543). **ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด**. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.

พยอม ศรีสุข. (2549). **ความพึงพอใจกับการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

พระปลัดพิพัฒน์พงษ์ ภทฺทวโส (ศักดิ์นิติจารุชัย). (2557). **การบริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 4**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระครูสังฆรักษ์สวงค์ นาถสีโล. (2554). **การสร้างการมีส่วนร่วมของสามเณรในการพัฒนาสภาพแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ กรณีศึกษา: โรงเรียนพระปริยัติธรรมวัดสุธรวราราม จังหวัดฉะเชิงเทรา.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

พระครูวรดิตถานุยุต (สังเวย คเวสโก). (2554). **ความคิดเห็นของครูและนักเรียนต่อบทบาทครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม**. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิชาจัดการเชิงพุทธ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระฟูตระกูล พุทธรกขิโต. (2555). **รายงานการวิจัยเรื่อง บทบาทของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนสังกัดศูนย์ครูพระสอนศีลธรรม ในโรงเรียนวิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์**. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

พรรณิภา พระพล. (2558). **แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษา กลุ่มโรงเรียนศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). **วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.** กรุงเทพฯ: เจริญผล.

มณชยา ศานติ์สุทธิกุล. (2557). ความพึงพอใจและแนวทางสนองความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. **วารสารการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา, 8** (2), 25-85.

รังสรรค์ พิมพันธุ์พงษ์ และมนัส ภาคภูมิ. (2549). **รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษา โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). **การวัดด้านจิตพิสัย.** กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ และพระมหาสุทิตย์ อาภากโร. (2551). **รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนาและศักยภาพการทางศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา.** กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา.

วีรชาติ เลาะยีตา. (2551). **ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1.** สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

ศศิธร สุขศิริ. (2559). **ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของกลุ่มโรงเรียนเตรียมอำเภอบางพลี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์. (2546). อนุโมทนากถา. **วารสารกัลยาณมิตร, 14** (2546), 7.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). **แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา: เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

สุพจน์ วิชัยศรี. (2550). **ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริหารกับมาตรฐานการบริหารและการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

(Received: 12/07/2018 Revised: 05/09/2018 Accepted: 16/11/2018)

การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R

DEVELOPMENT OF CRITICAL READING ABILITY OF GRADE 10 STUDENTS BY USING SQ5R METHOD

อุษาวดี ชูกลิ่นหอม / USAWADEE CHOOKLINHORM [1]

สมพร ร่วมสุข / SOMPORN RUAMSUK [2]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R 2) ศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 1 ห้องเรียน ซึ่งมี 34 คน ได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้การอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยวิธีสอนแบบ SQ5R แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบที

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด

คำสำคัญ: การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ วิธีสอนแบบ SQ5R

---

[1] นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

[2] อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) compare the students' critical reading ability before and after learning by using SQ5R method; 2) study the students'opinions on learning by using SQ5R method. The sample was a class of 34 students in grade 10 in the 1st semester of academic year 2017 at Phrapathom Witthayalai School under the Secondary Educational Service Area Office 9, derived by simple random sampling.The research instruments were critical reading learning lesson plans based on SQ5R method, a critical reading ability test, and a students'questionnaire about critical reading learning by using SQ5R method. The data were analyzed with mean, standard deviation, t-test.

The research results findings were as follows:

1. The critical reading ability of grade 10 students after learning by using SQ5R method was significantly higher than that of before at .05 level of statistical significance.

2. The students' opinions on learning by using SQ5R method were at the highest positive level.

Keywords: critical reading, SQ5R method

บทนำ

การอ่านเป็นทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ ช่วยพัฒนาสติปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาจิตใจของมนุษย์ให้สูงขึ้นยิ่งในยุคปัจจุบันมีข้อมูลข่าวสารด้านต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ทำให้การติดต่อสื่อสารและรับข้อมูลข่าวสารได้หลากหลายรูปแบบ ผู้คนต้องขวนขวายหาความรู้ เพื่อให้ก้าวทันเหตุการณ์โดยอาศัยการอ่านเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ผู้ที่มีทักษะการอ่านที่ดีจะสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเอง สังคม และประเทศชาติได้ ซึ่งศิริพร ลิมตระการ (2537: 11) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านไว้ว่า การอ่านทำให้เกิดความคิดด้วยตนเอง ในขณะที่อ่านสามารถวินิจฉัยเนื้อหาสาระได้ สามารถนำความรู้ ความคิดที่ได้จากการอ่านไปปฏิบัติได้ด้วย การอ่านย่อมต้องอาศัยวิจารณญาณในการพิจารณาไตร่ตรองข้อมูลอย่างสมเหตุสมผล การอ่านอย่างมีวิจารณญาณจะทำให้ผู้อ่านเลือกรับข้อมูล รู้จักวิเคราะห์ ตรวจสอบข้อมูลและข่าวสารต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล ดังที่ ฐะปะนีย์ นาครทรรพ (2545: 24) และสมถวิล วิเศษสมบัติ (2550: 74) ได้กล่าวถึง ความหมายของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณไว้ในทำนองเดียวกันว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นทักษะการอ่านขั้นสูงที่ช่วยพัฒนาความสามารถในการอ่าน และใช้ความคิดแยกแยะข้อมูลในส่วนที่เป็นข้อคิดเห็นและข้อเท็จจริง เพื่อให้ผู้อ่านสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง และทำให้เกิดความคิดใหม่ซึ่งนำไปใช้ประโยชน์ได้ การอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นทักษะที่มีความสำคัญ เพราะจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องราวที่อ่านอย่างเป็นลำดับขั้นตอน โดยใช้เหตุผลพิจารณาการแก้ปัญหาและ

ประเมินค่าสิ่งที่อ่าน ดังที่ อรอนงค์ ตั้งก่อเกียรติ (2542: 148) กล่าวว่า การอ่านอย่างมีวิจารณญาณจะช่วยพัฒนาปัญญาของผู้รับสารให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ที่ถูกต้องเกี่ยวกับสารที่ได้อ่าน สามารถแยกแยะส่วนต่าง ๆ และมองเห็นความสัมพันธ์ของทุกส่วนที่มาประกอบกันฝึกให้ผู้รับสาร มีกระบวนการคิดที่ลึกซึ้งและสร้างสรรค์ รู้จักใช้วิจารณญาณไตร่ตรอง ไม่เป็นคนหลงเชื่อง่าย ๆ หรือตกเป็นเหยื่อคำโฆษณาที่เกินจริงมีทักษะในการแยกแยะ และหาแนวทางแก้ไขได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้วยเหตุนี้กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงความสำคัญของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณและได้กำหนดการอ่านอย่างมีวิจารณญาณไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 1: การอ่าน มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน ถึงแม้ว่ากระทรวงศึกษาธิการจะตระหนักถึงความสำคัญของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับครูภาษาไทยที่จะต้องฝึกฝนให้นักเรียนมีทักษะดังกล่าวแต่ในปัจจุบันการเรียนการสอนทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณในระดับชั้นมัธยมศึกษายังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร นักเรียนขาดทักษะการอ่านโดยไม่เข้าใจความหมาย ไม่สามารถวิเคราะห์ วิจารณ์ ตีความจากเรื่องที่อ่าน อีกทั้งนักเรียนยังขาดการพัฒนาการอ่านอย่างต่อเนื่อง ดังที่การุณันทน์ รัตนแสนวงษ์ (2555: 14-15) กล่าวถึงปัญหาเกี่ยวกับตัวนักเรียนไว้ว่า ปัญหาเรื่องการอ่านหนังสือไม่เข้าใจหรืออ่านไม่รู้เรื่องนั้นเป็นปัญหาสำคัญมาก และเป็นสิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไขเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งถ้าจะเป็นนักอ่านที่ดีจะต้องมีลักษณะนิสัยที่สำคัญอย่างยิ่ง คือ ต้องอ่านให้รู้เรื่องหรือให้เข้าใจชัดเจน นอกจากปัญหาการอ่านที่เกิดจากตัวนักเรียนแล้ว ครูผู้สอนเองก็มีส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาขึ้น ดังที่ ชาติ แจ่มนุช (2545: 75) กล่าวถึงปัญหาเกี่ยวกับผู้สอนไว้ว่าการเรียนการสอนที่ยึดเนื้อหาเป็นศูนย์กลาง ครูบอกหรืออธิบายเนื้อหา ผู้เรียนจะไม่มีโอกาสได้ฝึกฝนและพัฒนาการคิด คำกล่าวนี้สอดคล้องกับศรีสุดา จริยากุล (2539: 135) และวิไลลักษณ์ คีรินทร์ (2548: 16) ได้สรุปปัญหาเกี่ยวกับตัวครูผู้สอนไว้ว่าการสอนอ่านในระดับมัธยมศึกษาครูผู้สอนส่วนมากยังคงเน้นในด้านความรู้ ความจำ และความเข้าใจในเนื้อเรื่องเป็นสำคัญ ซึ่งยังไม่เพียงพอที่จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนคิดเป็นและอ่านเป็น การจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนมีส่วนสำคัญต่อการเรียนรู้ของนักเรียน และเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้นักเรียนประสบผลสำเร็จ ครูภาษาไทยที่สอนโดยเน้นการท่องจำมากกว่าการฝึกให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ ทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย และขาดทัศนคติที่ดีต่อวิชาภาษาไทย ส่งผลให้ผู้เรียนขาดทักษะในการเรียนภาษาไทย ซึ่งสอดคล้องกับปัญหาการจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยของผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย ที่นักเรียนขาดความเอาใจใส่และไม่เห็นความสำคัญของการเรียนการสอนเท่าที่ควร จึงส่งผลให้ผลการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) มาตรฐาน ท 1.1 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างปีการศึกษา 2557–2558 ยังไม่สอดคล้องกับเป้าหมายการยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่กำหนดเป้าหมายคุณภาพการศึกษาวิชาภาษาไทยให้สูงขึ้นร้อยละ 3

จากการประมวลปัญหาและสาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีความบกพร่องในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่า สาเหตุจากครูและกลวิธีการสอนของครูมีส่วนสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน ดังนั้นครูควรจัดกระบวนการเรียนการสอนด้วยวิธีการสอนและเทคนิคการสอนรูปแบบใหม่ ๆ

ซึ่งวิธีสอนที่มีความเหมาะสมและน่าสนใจที่จะนำมาใช้ในการสอนอ่านอย่างมีวิจารณญาณ คือ วิธีสอนแบบ SQ5R ประกอบด้วยการอ่าน 7 ขั้นตอน Survey (S) คือ การสำรวจ Question (Q) คือ การตั้งคำถาม Read (R) คือ การอ่าน Record (R) คือ การจดบันทึก Recite (R) คือ การอ่านจำ Review (R) คือ การทบทวน และ Reflect (R) คือ การวิเคราะห์ ซึ่งเป็นวิธีที่จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจและจดจำข้อมูลได้อย่างแม่นยำ รวมถึงสามารถนำความรู้ใหม่ไปประยุกต์กับความรู้เดิมที่มีอยู่ และยังช่วยให้นักเรียนได้วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าสิ่งที่อ่านพร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ในเรื่องที่อ่านอย่างถูกต้องสมเหตุสมผล อีกทั้งการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R ของจิตติกานต์ คำมะสอน (2558: บทคัดย่อ) และถนอมจิตร สังข์จรูญ (2552: บทคัดย่อ) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาต่าง ๆ ของนักเรียนที่เรียนโดยวิธีสอนแบบ SQ5R หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ดังนั้นการเรียนโดยวิธีสอนแบบ SQ5R ช่วยพัฒนาทักษะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนให้สูงยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R

2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R

สมมติฐานการวิจัย

ความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง กระบวนการอ่านที่ซับซ้อน ผู้อ่านต้องใช้ประสบการณ์เดิมและความรู้ในการแยกแยะข้อมูลประเภทเรื่องที่อ่านอย่างมีเหตุผล แยกข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น ตีความ วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าโดยมีหลักฐานสนับสนุนเป็นเครื่องตัดสินสิ่งที่อ่าน

2. ความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง พฤติกรรมการอ่านขั้นสูงเพื่อให้เข้าใจเนื้อเรื่องโดยแยกแยะข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น จุดประสงค์ของผู้แต่ง สามารถตีความ สรุปความ วิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่าสิ่งที่อ่านอย่างสมเหตุสมผลโดยมีหลักฐานมาสนับสนุน ซึ่งวัดได้จากคะแนนการทำแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

3. วิธีสอนแบบ SQ5R หมายถึง การจัดการเรียนรู้แบบหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจและจดจำข้อมูลได้อย่างแม่นยำ รวมถึงสามารถนำความรู้ใหม่ไปประยุกต์ใช้กับความรู้เดิมที่มีอยู่ และยังช่วยผู้อ่านได้วิเคราะห์

สังเคราะห์ และประเมินค่าสิ่งที่อ่าน พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ในเรื่องที่อ่านอย่างถูกต้องสมเหตุสมผล โดยกำหนดขั้นตอนวิธีสอนอ่าน ดังนี้

3.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน เป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจมีความพร้อมที่จะเรียนรู้บทเรียนใหม่ โดยใช้วิธีการและสื่อที่หลากหลายประกอบการใช้คำถาม กระตุ้นซักถามทบทวนหรือแสดงความคิดเห็น

3.2 ขั้นสอน เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ประกอบด้วยกระบวนการอ่าน 7 ขั้น ได้แก่ 1) Survey (S) นักเรียนอ่านสำรวจเนื้อหาอย่างคร่าว ๆ 2) Question (Q) นักเรียนตั้งคำถามจากบทที่นักเรียนอ่าน 3) Read (R) นักเรียนอ่านซ้ำอย่างละเอียดและค้นหาคำตอบ 4) Record (R) นักเรียนจดบันทึกข้อมูลในส่วนที่สำคัญ 5) Recite (R) นักเรียนสรุปใจความสำคัญโดยใช้ภาษาของตนเอง 6) Review (R) นักเรียนทบทวนประเด็นที่ได้อ่านแล้วสรุปโดยภาพรวม 7) Reflect (R) นักเรียนวิเคราะห์ วิจารณ์ บทอ่านและแสดงความคิดเห็น

3.3 ขั้นสรุป นักเรียนและครูร่วมกันสรุปผลการเรียนรู้ทั้งด้านเนื้อเรื่องและวิธีการอ่าน

4. ความคิดเห็นของนักเรียน หมายถึง ทัศนะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ บรรยากาศในการเรียนรู้ และประโยชน์ที่ได้รับ ซึ่งวัดได้จากการทำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5. นักเรียน หมายถึง ผู้ที่ศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9

วิธีดำเนินการ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R ครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองมีรายละเอียดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยดำเนินการวิจัยด้วยแบบแผนการวิจัยเชิงทดลอง (experimental research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามแบบก่อนทดลอง (pre-experimental design) แบบหนึ่งกลุ่มสอบก่อนสอบหลัง (one-group pretest-posttest design) (มาเรียม นิลพันธุ์, 2557: 144)

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 มีทั้งหมด 16 ห้องเรียน จำนวน 660 คน จัดห้องเรียนแบบคละความสามารถของนักเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 1 ห้องเรียน ซึ่งมี 34 คน ได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม

ตัวแปร

ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ และความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R

เนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ได้แก่ บทความ สารคดี เรื่องสั้น และวรรณคดีในบทเรียน

ระยะเวลาในการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2560 ใช้เวลาในการทดลอง 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 1 ชั่วโมงใช้เวลา 8 ชั่วโมง (ไม่รวมการทดสอบก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้)

เครื่องมือและการพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้การอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยวิธีสอนแบบ SQ5R จำนวน 4 แผน มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาข้อมูลในขั้นเตรียมการ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยวิธีสอนแบบ SQ5R

1.2 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้การอ่านอย่างมีวิจารณญาณโดยวิธีสอนแบบ SQ5R จำนวน 4 แผน

1.3 เสนอแผนการจัดการเรียนรู้ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องความสอดคล้องของเนื้อหาแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

1.4 เสนอแผนการจัดการเรียนรู้ต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหา คำนวณได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างจุดประสงค์ เนื้อหา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการวัดผลประเมินผล (Index of Item Objective Congruence: IOC) ทุกข้อเท่ากับ 1.00

2. แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีรายละเอียดดังนี้

2.1 วิเคราะห์เนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ เรื่อง การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

2.2 จัดทำตารางแจกแจงข้อสอบ (test blueprint)

2.3 สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณตามตารางแจกแจงข้อสอบ 45 ข้อ

2.4 เสนอแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบการใช้ภาษา ความถูกต้องของข้อคำถาม จากนั้นปรับปรุงและแก้ไข

2.5 เสนอแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity)โดยพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คำนวณได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (Index of Item Objective Congruence: IOC) ทุกข้อเท่ากับ 1.00

2.6 นำแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

2.7 นำผลการทดสอบมาวิเคราะห์ทางสถิติรายข้อเพื่อหาประสิทธิภาพ เลือกข้อสอบไว้ 30 ข้อ โดยเลือกข้อที่มีความยากง่ายของข้อสอบ (p) ระหว่าง 0.49-0.80 และค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ (r) ระหว่าง 0.20-0.76

2.8 วิเคราะห์ความเชื่อมั่น (reliability) โดยใช้สูตร KR-20 ของ Kruder & Richardson (บุญชม ศรีสะอาด, 2538: 167) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93

2.9 นำแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณจำนวน 30 ข้อ ที่ได้ปรับปรุงตามเกณฑ์แล้วนำไปใช้ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

3. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

3.1 สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาข้อมูลในขั้นเตรียมการ เกี่ยวกับวิธีการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็น

3.2 สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ จำนวน 15 ข้อ โดยมีคำถาม 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 2) ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ และ 3) ประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้

3.3 เสนอแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R ต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบการใช้ภาษา ความถูกต้องของข้อคำถาม จากนั้นปรับปรุงและแก้ไข

3.4 เสนอแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R ต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม และจุดประสงค์ คำนวณได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ทุกข้อเท่ากับ 1.00

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (dependent t-test)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R

กลุ่มทดลอง	n	คะแนนเต็ม	$\overline{X}$	S.D.	t	p
ก่อนเรียน	34	30	9.83	2.32	27.51	.000
หลังเรียน	34	30	18.49	1.32		

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 9.83 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.32 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 18.49 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.32 เมื่อตรวจสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้สถิติทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (dependent t-test) พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R

รายการที่ประเมิน	$\overline{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับที่
1. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.71	0.51	มากที่สุด	1
2. ด้านบรรยากาศ	4.66	0.51	มากที่สุด	3
3. ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.69	0.50	มากที่สุด	2
ระดับความคิดเห็นของนักเรียนโดยรวม	4.69	0.51	มากที่สุด	

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนมีระดับความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R ในภาพรวมนักเรียนเห็นด้วยในระดับเห็นด้วยมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.69 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เห็นด้วยมากที่สุดเป็นลำดับแรก คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.71 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51 ลำดับที่ 2 คือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.69 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 และลำดับที่ 3 คือ ด้านบรรยากาศ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลโดยนำเสนอตามสมมติฐานการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่าความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก

1.1 การจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจ และจดจำข้อมูลได้อย่างแม่นยำ รวมถึงสามารถนำความรู้ใหม่ไปประยุกต์ใช้กับความรู้เดิมที่มีอยู่ และยังช่วยให้ผู้อ่านได้วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าสิ่งที่อ่าน พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์ วิจารณ์ในเรื่องที่อ่านอย่างถูกต้องสมเหตุสมผล ดังที่ Pauk (2001: 275-287) ได้กล่าวไว้ว่าวิธีสอนแบบ SQ5R เป็นการอ่านวิธีหนึ่งที่ช่วยให้ผู้อ่านอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถจับใจความและยังช่วยให้ผู้อ่านสามารถคาดเดาเรื่องจากเรื่องที่อ่านได้อย่างดี โดยผู้วิจัยได้กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้ 1) ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน เป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจมีความพร้อมที่จะเรียนรู้บทเรียนใหม่ โดยใช้วิธีการและสื่อที่หลากหลายประกอบการใช้คำถาม กระตุ้นซักถาม ทบทวนหรือแสดงความคิดเห็น 2) ขั้นสอน ประกอบด้วยกระบวนการอ่าน 7 ขั้น ได้แก่ 2.1 Survey (S) คือ การอ่านสำรวจเนื้อหาอย่างคร่าว ๆ เพื่อช่วยให้นักเรียนเรียบเรียงแนวคิดได้ 2.2. Question (Q) คือ การตั้งคำถามนี้ช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจในการอ่านมากขึ้น อีกทั้งยังทำให้นักเรียนได้ระลึกถึงความรู้เดิมและเข้าใจเรื่องได้เร็ว โดยถามเกี่ยวกับใจความสำคัญคืออะไร เกี่ยวข้องกับอะไรหรือใคร ตอนไหน เมื่อไร และอย่างไร 2.3 Read (R) คือ การอ่านซ้ำอย่างละเอียดและค้นหาคำตอบสำหรับคำถามที่ตั้งไว้ หากมีคำถามอีกก็สามารถเพิ่มได้ 2.4 Record (R) คือ จดบันทึกข้อมูลส่วนต่าง ๆ ในส่วนที่สำคัญอย่างกระชับ 2.5 Recite (R) คือ สรุปใจความสำคัญโดยใช้ภาษาของตนเอง ถ้าไม่แน่ใจในตอนใดให้กลับไปอ่านซ้ำ 2.6 Review (R) คือ ทบทวนประเด็นที่ได้อ่านแล้วสรุปโดยภาพรวมของเรื่อง 2.7 Reflect (R) คือ วิเคราะห์ วิจารณ์ บทอ่านที่นักเรียนได้อ่านและแสดงความคิดเห็น และ 3) ขั้นสรุป เป็นการสรุปผลการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ครูผู้สอนเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วม โดยร่วมกันสรุปความรู้และสรุปสาระสำคัญของเรื่องที่เรียน

จากการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว จะเห็นได้ว่าทั้ง 7 ขั้นตอน ของการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R เป็นวิธีที่ผู้อ่านได้พัฒนาการอ่านไปสู่การอ่านอย่างมีวิจารณญาณด้วยการฝึกฝนของนักเรียน

วิธีการนี้จะช่วยให้นักเรียนมีความกระตือรือร้น และใส่ใจเรื่องที่เรียน อีกทั้งยังฝึกทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ วิจารณ์ เรื่องที่อ่านจากง่ายไปหายาก และแสดงความคิดเห็นร่วมกันเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน ดังที่ สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ (2545: 226) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R ว่าการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R เป็นการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนได้ฝึกกลวิธีการเรียนรู้จากบทอ่าน โดยนักเรียนได้มีโอกาสอ่านและสำรวจเนื้อหาจากเรื่องที่อ่านเพื่อจับประเด็นสำคัญของเรื่องที่อ่าน ผู้อ่านจะต้องพิจารณาอย่างพินิจพิเคราะห์ อ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อให้เข้าใจความคิดและการเชื่อมโยงความคิดของผู้แต่ง

ดังนั้นเมื่อผู้วิจัยจัดการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอนด้วยการอ่านแบบ SQ5R โดยให้นักเรียนอ่านสำรวจเนื้อหาอย่างคร่าว ๆ ตั้งคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน โดยถามเกี่ยวกับใจความสำคัญคืออะไร เกี่ยวข้องกับอะไร หรือใคร ตอนไหน เมื่อไร และอย่างไร อ่านซ้ำอย่างละเอียดเพื่อหาคำตอบจดบันทึกข้อมูลในส่วนต่าง ๆ สรุปใจความสำคัญโดยใช้ภาษาของตนเอง ทบทวนประเมินสิ่งที่ได้อ่านแล้วสรุป และวิเคราะห์ วิจารณ์ บทอ่านที่นักเรียนได้อ่านและแสดงความคิดเห็น ขั้นตอนเหล่านี้ทำให้ผู้เรียนมีขั้นตอนการอ่านอย่างเป็นระบบ ส่งผลต่อการทำความเข้าใจในสิ่งที่อ่านสูงขึ้น อันเป็นพื้นฐานสำหรับการพัฒนาการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ดังที่ Pauk (2001: 287) และ Burgess (2016: 1) ได้กล่าวไว้ว่า วิธีสอนแบบ SQ5R เป็นวิธีสอนที่ช่วยในการเรียนรู้ของนักเรียน โดยฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ ให้นักเรียนพยายามค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง เพื่อให้นักเรียนประสบความสำเร็จ โดยนักเรียนจะได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันในห้องเรียน และ วิธีสอนแบบ SQ5R ยังเป็นวิธีการที่ช่วยเรื่องการทำงานของนักเรียนในแต่ละวิชา โดยเฉพาะการอ่านและการใช้ภาษาในการถ่ายทอด ซึ่งนักเรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการจดบันทึกเนื้อหาในการเรียนแต่ละวิชาได้เป็นอย่างดี

1.2 การจัดการเรียนรู้การอ่านแบบ SQ5R มีขั้นตอนที่ทำให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ คือ ผู้เรียนได้ฝึกกลวิธีการเรียนรู้จากบทอ่าน โดยนักเรียนได้มีโอกาสอ่านและสำรวจเนื้อหาจากเรื่องที่อ่านเพื่อจับประเด็นสำคัญจากเรื่องที่อ่าน ผู้อ่านจะต้องพิจารณาอย่างพินิจพิเคราะห์ อ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อให้เข้าใจความคิด และการเชื่อมโยงความคิดของผู้แต่ง โดยปฏิบัติตามขั้นตอนการอ่านแบบ SQ5R โดยเฉพาะในขั้นการตั้งคำถาม (Question (Q)) การตั้งคำถามที่ช่วยให้ผู้อ่านมีความเข้าใจในการอ่านมากขึ้น อีกทั้งยังทำให้นักเรียนได้ระลึกถึงความรู้เดิมและเข้าใจเรื่องได้เร็ว โดยถามเกี่ยวกับใจความสำคัญคืออะไร เกี่ยวข้องกับอะไรหรือใคร ตอนไหนเมื่อไร และอย่างไร สอดคล้องกับแนวคิดของสุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ (2545: 226) ที่กล่าวว่า การตั้งคำถามนี้จะช่วยทำให้ผู้อ่านมีความอยากรู้อยากเห็น ดังนั้นจึงเพิ่มความเข้าใจในการอ่านมากยิ่งขึ้น คำถามจะช่วยให้ผู้อ่านระลึกถึงความรู้เดิมที่มีอยู่เกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน และช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องได้เร็วและที่สำคัญคือ คำถามจะต้องสัมพันธ์กับเรื่องราวที่กำลังอ่าน ในเวลาเดียวกันก็ควรจะถามตัวเองดูว่า ใจความสำคัญที่ผู้เขียนกำลังพูดถึงอยู่นั่นคืออะไร ทำไมจึงสำคัญ สำคัญอย่างไรและเกี่ยวข้องกับอะไรหรือใครบ้าง ตอนไหนและเมื่อไร อย่างไรก็ตามควรพยายามตั้งคำถามให้ได้เพราะจะช่วยให้การอ่านในขั้นต่อไปมีจุดมุ่งหมายและสามารถจับประเด็นสำคัญได้ถูกต้องไม่ผิดพลาด

ขั้นการจดบันทึก (Record (R)) เป็นการจดบันทึกข้อมูลต่าง ๆ โดยมุ่งจดบันทึกในส่วนที่สำคัญและสิ่งที่จำเป็น โดยใช้ข้อความตามความเข้าใจของผู้เรียน ในขั้นตอนนี้ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ การอ่าน

หนังสืออย่างมีสมาธิ และการจดบันทึกจะช่วยให้นักเรียนสามารถทบทวนเนื้อหาได้โดยไม่ต้องย้อนกลับไปอ่านเนื้อเรื่องอีกครั้ง สอดคล้องกับแนวคิดของ Coultas (2016: 31) ที่ว่าการจดบันทึกเป็นขั้นที่นักเรียนจะต้องอ่านเนื้อหา โดยจดบันทึกในส่วนที่สำคัญ พยายามทำเข้าใจกับคำตอบหรือบอกเล่าสิ่งที่อ่านโดยใช้ภาษาของตนเอง และการสรุปใจความสำคัญ (Recite (R)) เป็นการจดจำและทำความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งที่ได้อ่านให้มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Elkins (2004 อ้างถึงใน สุวิทย์ มูลคำ 2547: 55) ที่กล่าวว่าเมื่อศึกษาข้อมูลจากสิ่งที่อ่านแล้วขีดเส้นใต้ในประเด็นสำคัญ ๆ จากนั้นจับใจความสำคัญของเรื่องแล้วบันทึกสั้น ๆ ตามหลักการ ทฤษฎีที่ผู้เขียนนำมาสนับสนุน เพื่อใช้ในการทบทวนความจำหรือเชื่อมโยงไปสู่เนื้อหาที่ยังไม่ชัดเจน

นอกจากนั้นในขั้นการอ่านทบทวน (Review (R)) เป็นการอ่านทบทวนหัวข้อหรือประเด็นสำคัญหลังจากที่อ่านจบแล้ว คือ การสรุปโดยมองภาพรวมของเรื่องเป็นการทบทวนเนื้อเรื่องที่อ่านโดยผู้วิจัยได้กำหนดหัวข้อเพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น เช่น “นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร ต่อความเชื่อของคนไทยที่มีการใช้บายศรี ในงานพิธีกรรมต่าง ๆ” “เพราะเหตุใดอาชีพเลี้ยงลิงเพื่อเก็บมะพร้าวจึงเป็นอาชีพที่น่าสนใจ” “สภาพสังคมมีส่วนสำคัญในการดำเนินชีวิตของมนุษย์หรือไม่อย่างไร” และ “ถ้านักเรียนเป็นท้าวจันทรเสนและพระราชบุตร นักเรียนจะมีวิธีการแก้ไขปัญหาเรื่องรอยเท้าที่พบเห็นอย่างไร เพื่อให้ทราบความจริงเกี่ยวกับรอยเท้าดังกล่าวว่ารอยเท้านั้นเป็นของผู้ใด” จะเห็นว่าการจัดกิจกรรมในขั้นการอ่านทบทวน (Review (R)) จะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการอ่านด้านการวิเคราะห์ วิจารณ์ เพราะการที่ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นต่อสิ่งที่ได้อ่านได้ด้วยตนเองนั้น ผู้เรียนจะต้องรู้จักการวิเคราะห์ และมองเห็นภาพรวมของเรื่องจึงจะสามารถอธิบายในแง่มุมต่าง ๆ ได้ สอดคล้องกับสุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2543: 8) ที่กล่าวว่าการอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นทักษะการอ่านที่ต้องอาศัยการวิเคราะห์พื้นฐานผนวกกับการประเมินค่าเรื่องราวที่เราอ่านอีกขั้นหนึ่ง คือ สามารถวิจารณ์เรื่อง แสดงความคิดเห็น อย่างมีเหตุผล วิเคราะห์ถ้อยคำ ประโยค วิเคราะห์ทัศนะของผู้เขียนและเนื้อหา

นอกจากนั้นในขั้นตอนการวิเคราะห์ วิจารณ์บทอ่าน (Reflect (R)) เป็นขั้นตอนที่ทำให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะการคิด การเชื่อมโยงความรู้เดิมที่เชื่อมโยงความรู้ใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ฉวีวรรณ คูหาภินันทน์ (2542: 18) กล่าวโดยสรุปได้ว่า การอ่านสามารถวิเคราะห์ (analyzing) วิจารณ์ (criticism, review) แสดงความคิดเห็นจากกลวิธีการเขียน แนวการเขียน เนื้อเรื่อง ภาพประกอบ ตัวละคร โดยแสดงความคิดเห็นในประเด็นที่นักเรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องหรือความคิดเห็นไม่สอดคล้อง บางครั้งอาจขยายความสิ่งที่อ่านโดยการเชื่อมโยงความคิดจากบทอ่านกับความรู้เดิมโดยใช้ภาษาอย่างถูกต้อง และการที่นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นวิเคราะห์ วิจารณ์บทอ่านนั้น มีส่วนทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจ และได้รับความรู้จากบทอ่าน

ดังนั้นการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R เป็นวิธีการสอนที่นักเรียนได้ฝึกกลวิธีการเรียนรู้จากบทอ่าน มีขั้นตอนการสอนที่มีระบบชัดเจน ซึ่งทำให้นักเรียนบรรลุเป้าหมาย โดยนักเรียนได้มีโอกาสอ่านและสำรวจเนื้อหาจากเรื่องที่อ่านเพื่อจับประเด็นสำคัญของเรื่องที่อ่านซึ่งจะต้องพิจารณาอย่างพินิจพิเคราะห์ อ่านอย่างมีวิจารณญาณเพื่อให้เข้าใจความคิดและการเชื่อมโยงความคิดของผู้แต่ง สอดคล้อง

กับงานวิจัยของจิตติกานต์ คำมะสอน (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R ผ่านสื่อหนังสือพิมพ์ ผลการวิจัยพบว่า 1) คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าคะแนนก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 2) ผลของคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R ผ่านสื่อหนังสือพิมพ์ พบว่า ได้ค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก และสอดคล้องกับแนวคิดของ Pauk (2001: 275-287) ที่กล่าวไว้ว่าวิธีสอนแบบ SQ5R เป็นการอ่านวิธีหนึ่งที่ช่วยให้ผู้อ่านอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถจับใจความได้และยังช่วยให้ผู้อ่านสามารถคาดเดาเรื่องจากเรื่องที่อ่านได้อย่างดี

จากเหตุผลและข้อสนับสนุนดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R เป็นการสอนที่ให้ความสำคัญกับกิจกรรมการอ่านเป็นขั้นตอนซึ่งจะช่วยกำหนดทิศทางในการอ่านของผู้เรียนได้อย่างรวดเร็ว และช่วยให้ผู้อ่านมีความเข้าใจในการอ่านสูงขึ้น

2. ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยวิธีสอนแบบ SQ5R พบว่า จากการตอบแบบสอบถามความคิดเห็นด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านบรรยากาศและด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R นักเรียนมีความเห็นโดยภาพรวมของทุกด้านอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นักเรียนเห็นด้วยมากเป็นลำดับที่ 1 รองลงมา คือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับ และด้านบรรยากาศเป็นลำดับสุดท้าย

เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเป็นลำดับที่ 1 คือ กิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนคิดและค้นหาคำตอบได้ด้วยตนเอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนเห็นว่าวิธีการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R เป็นการส่งเสริมให้นักเรียนคิดและค้นหาคำตอบได้ด้วยตนเองในสิ่งที่ตนเองต้องการรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R นั้นมีขั้นตอนให้นักเรียนได้สำรวจบทอ่าน และมีขั้นตอนที่ให้นักเรียนได้ตั้งคำถาม ซึ่งทำให้นักเรียนได้กล้าแสดงออกมีความกระตือรือร้นและใส่ใจในการเรียน อีกทั้งนักเรียนจะได้ฝึกทักษะกระบวนการคิด วิเคราะห์ วิจารณ์ เรื่องที่อ่าน และแสดงความคิดเห็นร่วมกันเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันอันนำไปสู่การอ่านที่มีประสิทธิภาพดังที่ Pauk (2001: 287) และ Burgess (2016: 1) กล่าวถึงวิธีสอนแบบ SQ5R เป็นวิธีสอนที่ช่วยในการเรียนรู้ของนักเรียน โดยฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ ให้นักเรียนพยายามค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง เพื่อให้นักเรียนประสบความสำเร็จ โดยนักเรียนจะได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันในห้องเรียน วิธีสอนแบบ SQ5R ยังเป็นวิธีการที่ช่วยเรื่องการทำงานของนักเรียนในแต่ละวิชา โดยเฉพาะการอ่านและการใช้ภาษาในการถ่ายทอดซึ่งนักเรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการจดบันทึกเนื้อหาในการเรียนแต่ละวิชาได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของถนอมจิตร สังข์จรูญ (2552: 46) ที่ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อวิธีการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนด้วยเทคนิคเอส คิว ไฟว์ อาร์ (SQ5R) อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เช่นเดียวกับงานวิจัยของอธิปไตย ชิตภักดี (2557: 40) ที่ศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด

ด้านประโยชน์ที่ได้รับ ประเด็นที่นักเรียนเห็นด้วยมากเป็นลำดับที่ 1 คือนักเรียนเห็นด้วยว่านักเรียนพัฒนาทักษะด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ อาจเป็นเพราะนักเรียนสามารถนำกระบวนการอ่านไปใช้ในชีวิตประจำวัน ผู้เรียนได้พัฒนาความคิดและสติปัญญา ได้ฝึกการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล โดยใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา และประเมินค่าจากสิ่งที่อ่านได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องกับแนวคิดของเอมอร เนียมน้อย (2550: 13) ที่กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านอย่างมีวิจารณญาณว่าเป็นการอ่านที่มีความสำคัญมาก เพราะเป็นเครื่องมือในการพัฒนาสติปัญญาทำให้รู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา และรู้จักตัดสินประเมินค่าสารต่าง ๆ อย่างถูกต้องเที่ยงธรรม สามารถนำผลจากการอ่านไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและสังคมได้เป็นอย่างดี และด้านที่นักเรียนเห็นด้วยเป็นลำดับสุดท้าย คือ นักเรียนได้ฝึกทักษะการคิดอย่างเป็นระบบและได้รับความรู้ใหม่ ๆ เพิ่มเติมนอกเหนือจากในบทเรียน อาจเป็นเพราะนักเรียนได้เรียนรู้กระบวนการโดยวิธีสอน SQ5R อย่างเป็นระบบ ประกอบกับนักเรียนได้เรียนรู้บทอ่านจากสื่อที่ครูได้คัดเลือกนำมาสอน อีกทั้งได้ทำแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณจึงทำให้นักเรียนทราบพัฒนาการในการเรียนรู้ของนักเรียน ทำให้นักเรียนพึงพอใจและมีเป้าหมายในการอ่านมากยิ่งขึ้น

ด้านบรรยากาศ ประเด็นที่นักเรียนเห็นด้วยในระดับมากที่สุดเป็นลำดับที่ 1 คือ ครูเป็นกันเองช่วยเหลือแนะนำนักเรียนในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างทั่วถึง อาจเป็นเพราะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีกระบวนการคิดและกล้าแสดงความคิดเห็นมากขึ้น ซึ่งผู้วิจัยได้กระตุ้นให้ผู้เรียนอภิปรายและแสดงความคิดเห็นภายในห้องเรียน ประกอบกับนักเรียนได้รับการเสริมแรงด้วยคำชมเชยจากผู้วิจัย ทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้น และกล้าแสดงความคิดเห็น มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ภายหลังการจัดกิจกรรมการอ่านโดยวิธีสอนแบบ SQ5R นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นว่า การทำแบบทดสอบหลังเรียนเป็นวิธีการที่ดีทำให้ผู้เรียนเกิดความท้าทายและสามารถประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ของตนเองได้ อีกทั้งผู้เรียนได้รับการเสริมแรงจากครูผู้สอนทำให้ผู้เรียนมีความสุข และมีความตั้งใจในการทำกิจกรรมครั้งต่อ ๆ ไป ดังที่ พรรณี ชูทัยเจนจิต (2522: 261-262) ได้กล่าวว่า “บรรยากาศที่ท้าทาย (challenge) เป็นบรรยากาศที่ครูกระตุ้นให้กำลังใจนักเรียนเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการทำงาน นักเรียนจะเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและพยายามทำงานให้สำเร็จ” สอดคล้องกับสุรพล พยอมแย้ม (2544: 103) ที่กล่าวถึงการสร้างสัมพันธภาพที่ดีว่าการมีกลุ่มเพื่อนเพื่อการเรียนรู้ ผู้สอนจะต้องทำให้ผู้เรียนแต่ละคนตระหนักถึงการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มให้รู้จักช่วยเหลือเพื่อน ๆ โดยเฉพาะด้านการเรียนและต้องจัดบรรยากาศหรือสร้างโอกาสให้ผู้เรียนทำกิจกรรมกันให้มากที่สุด

ดังนั้น จากผลการอภิปรายข้างต้น จึงสรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R เป็นการสอนที่ช่วยพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณให้แก่นักเรียนแล้วยังส่งผลต่อความคิดเห็นที่ดีของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ครูควรศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับวิธีสอนแบบ SQ5R โดยละเอียด และก่อนใช้วิธีสอนแบบ SQ5R กับนักเรียนควรมีการพูดคุย สร้างบรรยากาศ และบอกถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากวิธีสอนแบบ SQ5R

2. ครูควรเตรียมบทอ่านให้เหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียน และกำหนดเวลาในการทำกิจกรรมให้เหมาะสม

3. การจัดกิจกรรมโดยวิธีสอนแบบ SQ5R ควรเลือกเรื่องที่ตรงกับความสนใจของนักเรียนและพิจารณาว่ามีเนื้อหาใดบ้าง และเนื้อหาใดเหมาะสมกับการจัดกิจกรรม

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาผลการสอนด้วยวิธีสอนแบบ SQ5R ที่ส่งผลต่อตัวแปรอื่น ๆ เช่น ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ทักษะการทำงาน ความคงทนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. ควรมีการเปรียบเทียบการใช้วิธีสอนแบบ SQ5R กับวิธีสอนทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ตามแนวคิดอื่น ๆ เช่น วิธีสอนด้วยเทคนิค KWL วิธีสอนตามแนวคิดของ Sternburg วิธีสอนตามแนวคิดหมวกหกใบ เป็นต้น เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน

สรุป

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้ ความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ5R ในภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด

เอกสารอ้างอิง

การุณันทน์ รัตนแสนวงษ์. (2555). **TH๑๑๘ การอ่านและการเขียนเชิงวิชาการ.** กรุงเทพฯ: แสงจันทร์การพิมพ์.

จิตติกานต์ คำมะสอน. (2558). **การพัฒนาการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้เทคนิคการสอนแบบ SQ5R ผ่านสื่อหนังสือพิมพ์.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ฉวีวรรณ คูหาภินันทน์. (2542). **การอ่านและการส่งเสริมการอ่าน.** กรุงเทพฯ: ศิลปาบรรณาคาร.

ชาติ แจ่มนุช. (2545). **สอนอย่างไรให้คิดเป็น.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เลี่ยงเซียง.

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ. (2545). **การสอนภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษา.** กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.

ถนอมจิตร สังข์จรูญ. (2552). **การพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนด้วยวิธี เอส.คิว.ไฟว์.อาร์.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษเป็นภาษานานาชาติ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

พรรณี ชูทัยเจนจิต. (2522). **จิตวิทยาการเรียนการสอน** (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: อมรินทร์การพิมพ์.

มาเรียม นิลพันธุ์. (2557). **วิธีทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.** นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์.

วิไลลักษณ์ คีรินทร์. (2548). **การสอนและส่งเสริมการอ่าน.** นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

ศรีสุดา จริยากุล. (2539). **ภาษาไทย 5 การอ่าน.** นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช.

ศิริพร ลิมตระการ. (2537). **การอ่านภาษาไทย.** นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สมถวิล วิเศษสมบัติ. (2550). **วิธีสอนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา.** กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ. (2545). **การจัดกระบวนการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน.** กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2543). **หลักและวิธีสอนอ่านภาษาไทย** (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

สุรพล พยอมแย้ม. (2544). **จิตวิทยาพื้นฐานสำหรับการศึกษา.** นครปฐม: โครงการส่งเสริมการผลิตตำราและเอกสารการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สุวิทย์ มูลคำ. (2547). **กลยุทธ์การสอนคิดวิเคราะห์.** กรุงเทพฯ: ดวงกมล.

อรอนงค์ ตั้งก่อเกียรติ. (2542). **การอ่าน: ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารและการสืบค้น.** กรุงเทพฯ: เธิร์ดเวฟเอ็ดดูเคชั่น.

อธิปไตย ชิตภักดี. (2557). **การพัฒนาการอ่านเพื่อให้เกิดความเข้าใจ โดยใช้เทคนิค SQ5R สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

เอมอร เนียมน้อย. (2550). **พัฒนาการอ่านอย่างมีวิจารณญาณด้วยวิธี SQ3R.** กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

Coultas, K. (2016). **SQ5R READING METHOD**. retrieved 30 June 2017, from http://www.maywoodacademy.org/apps/pages/

Burgess, T. (2016). **What is SQ5R reading strategy?.** retrieved 30 June 2017, from https://www.quora.com/What-is-SQ5R-reading-strategy

Pauk, W. (2001). **How to study in college**. Boston: Houghton Mifflin.

(Received: 26/07/2018 Revised: 14/08/2018 Accepted: 15/08/2018)

ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี

ADMINISTRATIVE FACTORS AFFECTING SUFFICIENCY SCHOOL MANAGEMENT IN SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF UDON THANI PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA

ทวีศักดิ์ ธาตุชัย / TAWEESAK THATCHAI [1]
นวัตกร หอมสิน / NAWATTAKORN HOMSIN [2]
ประพรทิพย์ คุณากรพิทักษ์ / PRAPORNTIP KUNAGORNPITAK [3]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับปัจจัยทางการบริหาร 2) ระดับการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหารกับการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน และ 4) เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 255 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มี 2 ฉบับ คือ แบบสอบถามปัจจัยทางการบริหาร และแบบสอบถามการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน มีค่าความเชื่อมั่นแต่ละฉบับเท่ากับ .956 และ .968 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยทางการบริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุดและระดับมาก

2. การบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน โดยภาพรวมและแต่ละด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ปัจจัยทางการบริหารกับการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. สมการพยากรณ์ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี พบว่ามี 5 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านการใช้เทคโนโลยี

---

[1] นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

[2] ดร. อาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

[3] ดร. อาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

สารสนเทศ ด้านการสื่อสาร ด้านครู ด้านทักษะการบริหารจัดการ และด้านวัฒนธรรมองค์การ เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุด มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ .776 สามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 60.20 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สมการพยากรณ์ที่สร้างขึ้น เป็นดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$\hat{Y} = 1.372 + .147(X_6) + .144(X_3) + .154(X_1) + .141(X_5) + .125(X_4)$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$\hat{Z} = .201(X_6) + .202(X_3) + .231(X_1) + .187(X_5) + .194(X_4)$

คำสำคัญ: ปัจจัยทางการบริหาร, สถานศึกษาพอเพียง, สมการพยากรณ์

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) study the level of administrative factors; 2) study the level of sufficiency school management in schools; 3) identify the relationship between administrative factors and sufficiency school management; and 4) create a predictive equation of administrative factors affecting sufficiency school management in schools under the Office of Udon Thani Primary Educational Service Area. The sample consisted of 255 schools administrators, derived by stratified random sampling. The research instrument was two 5 level-rating scale questionnaires. The reliability for the administrative factors was .956 and for the sufficiency school management in schools was .968. The statistics employed in data analysis were mean, percentage, standard deviation, Pearson's product-moment correlation coefficient and stepwise multiple regression analysis. The results were as follows:

1. Overall, the administrative factors was at a high level. When considering each factor, the aspects were found at the highest and a high level.

2. Overall, the sufficiency school management was at a high level. When considering each factor, all factors were at the highest level.

3. The administrative factors and sufficiency school management in schools had positive relationship with statistical significance at .01 level.

4. Regarding the predictive equation of the administrative factors affecting sufficient school management in schools under the Office of Udon Thani Primary Educational Service Area, five administrative factors in aspects of information technology application, communication, teachers, management skills, and organizational culture were found the best

predators. The correlation coefficient was at .776. The forecast was at the percentage of 60.20 with statistical significance at.01 level. The equations were as follows:

For raw scores:

$\hat{Y} = 1.372 + .147(X_6) + .144(X_3) + .154(X_1) + .141(X_5) + .125(X_4)$

For standard scores:

$\hat{Z} = .201(X_6) + .202(X_3) + .231(X_1) + .187(X_5) + .194(X_4)$

Keywords: administrative factor, sufficiency school, forecast equation

บทนำ

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องจัดให้เป็นไปและสอดคล้องกับกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง ทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และในพระราชบัญญัติ (พ.ร.บ.) การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ตลอดทั้งกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกฎกระทรวงศึกษาธิการตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และหลักสูตรการศึกษาที่กำหนด การจะทำให้การบริหารและการจัดการศึกษาประสบความสำเร็จและเป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ โรงเรียนมีภารกิจหลักคือ การจัดการศึกษาและการบริหาร ซึ่งต้องใช้ทั้งกระบวนการและปัจจัยจึงจะบรรลุผล ในกระบวนการจะต้องอาศัยทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครู ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีศักยภาพหลายด้านจึงจะนำโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จ (ธีระ รุญเจริญ, 2550: 7-41)

จากสถานการณ์และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของโลกและของประเทศไทย แสดงให้เห็นว่าโลกและประเทศไทยยังมีความเสี่ยงของการพัฒนาและเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว รุนแรง จนอาจนำไปสู่วิกฤติทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลิตและการบริโภคที่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างขาดความพอเพียง และมากเกินกว่าที่โลกจะรองรับได้ อาจนำไปสู่ความล่มสลายของโลกและของประเทศในอนาคต หากการพัฒนายังคงดำเนินต่อไปโดยขาดการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นเครื่องกำกับการพัฒนาให้สามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในได้ก่อเกิดความสมดุลมั่นคงและยั่งยืนทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม (สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2556: 115-119)

ต่อมา พ.ศ. 2557 คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) มีนโยบายการขับเคลื่อนและพัฒนาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยกำหนดแผนยุทธศาสตร์การบูรณาการการขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (พ.ศ. 2557-2560) ไว้ 7 ยุทธศาสตร์ (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, 2557) ซึ่งครอบคลุมการส่งเสริมการขับเคลื่อนการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในด้านและภาคส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะในส่วนของยุทธศาสตร์ที่ 2 คือ การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาคการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการรับเป็นเจ้าภาพหลัก

ในการพัฒนา ทั้งนี้จะดำเนินการเร่งรัดให้สถานศึกษามีการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นกระบวนการที่หวังได้ว่าจะช่วยให้เด็กเยาวชนไทยและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเกิดการพัฒนาอย่างสมดุล และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นทั้งในปัจจุบันและอนาคต (ทิศนา แขมมณี, 2558: 21-22)

สาระสำคัญของยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ด้านวิสัยทัศน์ คือ “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” (กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ศูนย์ขับเคลื่อนสถานศึกษาเศรษฐกิจพอเพียง, 2560: 12-13) ซึ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาประเทศ ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 มีหลักการสำคัญของแผนพัฒนาฯ โดยเฉพาะ ข้อที่ 1 คือ ยึด “หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” (สำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559: 4) ซึ่งการกำหนดกลยุทธ์ วิสัยทัศน์ สถานศึกษานั้นต้องยึดโยงให้สอดคล้องด้วย

การบริหารสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จมีประสิทธิผลนั้นต้องอาศัยปัจจัยทางการบริหารหลายด้านมาดำเนินการเกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของยุวดี ประทุม (2559: 133-135) ที่ได้ศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 สรุปไว้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ได้แก่ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนและปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์การโรงเรียน ผลจากการวิเคราะห์พบว่าปัจจัยการบริหารด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน และปัจจัยการบริหารด้านวัฒนธรรมองค์การโรงเรียน โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกันกับงานวิจัยของอคีราภ์รัตน์ วรรณรัตน์ (2556: 149) ที่ได้ศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 สรุปไว้ว่า ปัจจัยทางการบริหารของผู้บริหาร ทั้ง 8 ด้าน คือ ภาวะผู้นำ บรรยากาศขององค์การ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน แรงจูงใจ การทำงานเป็นทีม การติดต่อสื่อสาร วัฒนธรรมองค์การ และการควบคุมงาน พบว่าปัจจัยทางการบริหารของผู้บริหารโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เพื่อจะได้ทราบถึงระดับการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงว่าอยู่ระดับใด มีปัจจัยทางการบริหารใดบ้างที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงและมีความสัมพันธ์แบบใด เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปปรับใช้ดำเนินการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงต่อไป

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาระดับปัจจัยทางการบริหารในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี

2. ศึกษาระดับการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี

3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหารกับการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี

4. สร้างสมการพยากรณ์ ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี

วิธีดำเนินการ

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ตามความเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน โดยเป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) มีปัจจัยทางการบริหาร ทั้ง 6 ปัจจัย ได้แก่ 1) ด้านครู 2) ด้านภาวะผู้นำ 3) ด้านการสื่อสาร 4) ด้านวัฒนธรรมองค์การ 5) ด้านทักษะการบริหารจัดการ 6) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทำหน้าที่เป็นตัวแปรพยากรณ์ ในขณะที่การบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน เป็นตัวแปรเกณฑ์ ประกอบด้วย ด้านนโยบาย ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารทั่วไป ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย จึงมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากร

ประชากรในการวิจัย คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน ในโรงเรียนตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง สถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง “สถานศึกษาพอเพียง” ปี 2550-2559 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี จำนวน 667 คน จากจำนวน 667 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน ในโรงเรียนตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง สถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง “สถานศึกษาพอเพียง” ปี 2550-2559 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี จำนวน 255 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (ศิริชัย กาญจนวาสี, ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ และดิเรก ศรีสุโข, 2559: 150-151) ซึ่งใช้ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์ และระดับความคลาดเคลื่อน ±5 เปอร์เซ็นต์ สุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) ตามขนาดของโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย โรงเรียนขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ จากนั้นคำนวณกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของผู้อำนวยการโรงเรียน และสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (simple random sampling) ด้วยการจับสลากให้ได้จำนวนครบตามสัดส่วนที่กำหนดไว้

ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (questionnaires) ที่ผู้วิจัยพัฒนาจากการศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎี ตลอดถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์ในการบริหารงานโรงเรียน และขนาดของโรงเรียน ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list)

ตอนที่ 2 สอบถามปัจจัยทางการบริหารในโรงเรียน ประกอบด้วย 6 ปัจจัย ได้แก่ 1) ด้านครู 2) ด้านภาวะผู้นำ 3) ด้านการสื่อสาร 4) ด้านวัฒนธรรมองค์การ 5) ด้านทักษะการบริหารจัดการ 6) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale)

ตอนที่ 3 สอบถามการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน ทั้งหมด 4 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1) ด้านนโยบาย 2) ด้านวิชาการ 3) ด้านงบประมาณ 4) ด้านการบริหารทั่วไป เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale)

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน สร้างแบบสอบถามการวิจัยให้ครอบคลุมกับวัตถุประสงค์ตัวแปร แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ภาษา ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ นำแบบสอบถามการวิจัยที่ผ่านการแก้ไข ปรับปรุงแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ ความชัดเจนของคำถาม และความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้นเพื่อที่ต้องการจะวัด (IOC) เลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ตั้งแต่ .60 ขึ้นไป (ณัฏฐภรณ์ หลาวทอง, 2559: 95) มาเป็นข้อคำถามในแบบสอบถาม ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .60-1.00 ทุกข้อ นำแบบสอบถามการวิจัยไปทดลองใช้ (try out) กับผู้อำนวยการโรงเรียน ที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้เกณฑ์ $r > 2$ (ทิพย์สิริ กาญจนวาสี และศิริชัย กาญจนวาสี, 2559: 147) ซึ่งได้ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง .303-.773 และ .448-.855 และค่าความเชื่อมั่นโดยใช้การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่า ตามวิธีของ Cronbach โดยให้มีค่า .70 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .956 และ .968 นำแบบสอบถามการวิจัยเสนอต่อที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอความคิดเห็นและปรับปรุงแก้ไข รวบรวมและจัดทำแบบสอบถามการวิจัยฉบับสมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้ 1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ทั้ง 4 เขต เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูล 2) ส่งแบบสอบถามไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนของกลุ่มตัวอย่างและขอความอนุเคราะห์

ส่งคืนทางไปรษณีย์ภายใน 1 สัปดาห์ 3) ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถาม หลังจากส่งแบบสอบถามครบกำหนด 1 สัปดาห์ ได้แบบสอบถามกลับมาจำนวน 255 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ แล้วนำมาวิเคราะห์หา ค่าสถิติ โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences: SPSS) ในการวิเคราะห์ค่าสถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์ในการบริหารงานโรงเรียน และขนาดของโรงเรียน โดยใช้วิธีแจกแจงความถี่ (frequency) และหาค่าร้อยละ (percentage)

2. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหารของโรงเรียน โดยการหาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2556) เพื่อแปลผล

3. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 3 ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน โดยการหาค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2556) เพื่อแปลผล

4. วิเคราะห์ข้อมูลหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหารกับการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Pearson (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) โดยใช้เกณฑ์การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) แล้วแปลความหมาย (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) โดยมีทิศทางความสัมพันธ์ดังนี้ มีความสัมพันธ์ในทางบวก แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน มีความสัมพันธ์ในทางลบ แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงข้าม

5. วิเคราะห์ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) โดยใช้วิธีวิเคราะห์สมการถดถอย (enter regression analysis) จากนั้นใช้วิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis) เพื่อดูว่าตัวพยากรณ์ใดที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน แล้วนำตัวแปรนั้นไปสร้างสมการพยากรณ์

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 93.30) อายุสูงกว่า 40 ปี (ร้อยละ 69.00) มีระดับการศึกษาสูงสุดปริญญาโท (ร้อยละ 96.10) มีประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียน 5-10 ปี (ร้อยละ 53.30) และเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวนนักเรียนไม่เกิน 120 คน (ร้อยละ 51.40)

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ทั้ง 6 ด้าน พบว่า ปัจจัยทางการบริหารตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.53) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีทั้งอยู่ในระดับมากที่สุดและระดับมาก โดยด้านที่อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านภาวะผู้นำมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\overline{X}$ = 4.64) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านครู ($\overline{X}$ = 4.46) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลปัจจัยทางการบริหารในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี (X)

(n = 255)

ปัจจัยทางการบริหาร	$\overline{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านครู	4.46	0.40	มาก
ด้านภาวะผู้นำ	4.64	0.31	มากที่สุด
ด้านการสื่อสาร	4.52	0.37	มากที่สุด
ด้านวัฒนธรรมองค์การ	4.46	0.41	มาก
ด้านทักษะการบริหารจัดการ	4.56	0.35	มากที่สุด
ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	4.56	0.36	มากที่สุด
โดยรวม	4.53	0.28	มากที่สุด

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ทั้ง 4 ด้าน พบว่า การบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านงบประมาณมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\overline{X}$ = 4.69) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านนโยบาย ($\overline{X}$ = 4.51) รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลของระดับความคิดเห็นการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี (Y)

(n = 255)

การบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านนโยบาย	4.51	0.34	มากที่สุด
ด้านวิชาการ	4.59	0.37	มากที่สุด
ด้านงบประมาณ	4.69	0.35	มากที่สุด
ด้านการบริหารทั่วไป	4.53	0.35	มากที่สุด
โดยรวม	4.58	0.27	มากที่สุด

4. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหารกับการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี วิเคราะห์โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (coefficient of correlation) พบว่า เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ด้วยกัน มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำถึงระดับสูง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .390 ถึง .613 ซึ่งมีค่าไม่เกิน .80 จึงทำให้ไม่เกิดปัญหาภาวะความสัมพันธ์เชิงพหุคูณ (multicollinearity) และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหารกับการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับสูง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .446 ถึง .616 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหาร (X) กับการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน (Y) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี

(n = 255)

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6	Y
X_1	1.000	.440**	.478**	.515**	.390**	.484**	.598**
X_2		1.000	.410**	.405**	.413**	.475**	.446**
X_3			1.000	.486**	.482**	.446**	.586**
X_4				1.000	.412**	.613**	.611**
X_5					1.000	.505**	.556**
X_6						1.000	.616**
Y							1.000

**P < .01

5. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) โดยใช้วิธีวิเคราะห์สมการถดถอย (enter regression analysis) จากนั้นใช้วิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis) เพื่อดูว่าตัวพยากรณ์ใดที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน แล้วนำตัวแปรนั้นไปสร้างสมการพยากรณ์ รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 4 ตารางที่ 5 และตารางที่ 6

ตารางที่ 4 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ สัมประสิทธิ์การถดถอยและความคลาดเลื่อนของการประมาณค่าตัวแปร (enter regression analysis)

(n = 255)

ตัวแปรพยากรณ์	B	S.E.	Beta	t	P-values
ด้านครู (X_1)	.152	.034	.228	4.475	.000
ด้านภาวะผู้นำ (X_2)	.014	.042	.016	.328	.743
ด้านการสื่อสาร (X_3)	.142	.036	.200	3.918	.000
ด้านวัฒนธรรมองค์การ (X_4)	.125	.035	.193	3.531	.000
ด้านทักษะการบริหารจัดการ (X_5)	.139	.038	.184	3.694	.000
ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (X_6)	.144	.041	.197	3.506	.001
R = .776 R^2 = .603 Adj R^2 = .593 S.E. = .172 F = 62.661 P-values = .000 n = 255					

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) โดยใช้วิธีวิเคราะห์สมการถดถอย (enter regression analysis) ปัจจัยที่สามารถเป็นตัวพยากรณ์การบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน ประกอบด้วย 5 ปัจจัย ได้แก่ ด้านครู (X_1) ด้านการสื่อสาร (X_3) ด้านวัฒนธรรมองค์การ (X_4) ด้านทักษะการบริหารจัดการ (X_5) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (X_6) มีค่าอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 60.30 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 5 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ สัมประสิทธิ์การถดถอยและความคลาดเลื่อนของการประมาณค่าตัวแปร (stepwise multiple regression analysis)

(n = 255)

ลำดับขั้นตัวพยากรณ์	R	R^2	Adj R^2	S.E.	F	P-values
(X_6)	.616	.379	.377	.213	154.541	.000
(X_6) (X_3)	.707	.500	.496	.191	61.090	.000
(X_6) (X_3) (X_1)	.747	.558	.552	.180	32.556	.000
(X_6) (X_3) (X_1) (X_5)	.763	.582	.575	.176	14.647	.000
(X_6) (X_3) (X_1) (X_5) (X_4)	.776	.602	.594	.172	12.641	.000

จากตารางที่ 5 พบว่า ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) โดยใช้วิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis) จะมีลำดับขั้นที่ทำการเลือกตัวแปรเข้าสู่สมการอยู่ 5 ขั้น

โดยลำดับขั้นแรก จะมีตัวแปรที่ถูกเลือกเข้าสู่สมการ คือ ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (X_6) เป็นตัวแปรพยากรณ์ที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .616 มีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ .379 นั่นคือ เมื่อมีตัวแปร (X_6) มาพยากรณ์สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปร (Y) ได้ ซึ่งหมายความว่าตัวพยากรณ์ (X_6) สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการพยากรณ์ตัวแปรเกณฑ์ได้ร้อยละ 37.90

ลำดับขั้นสุดท้าย จะมีตัวแปรที่ถูกเลือกเข้าสู่สมการ 5 ตัวแปร ได้แก่ ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (X_6) ด้านการสื่อสาร (X_3) ด้านครู (X_1) ด้านทักษะการบริหารจัดการ (X_5) และด้านวัฒนธรรมองค์การ (X_4) เป็นตัวแปรพยากรณ์ที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .776 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ .602 นั่นคือ เมื่อมีตัวแปร (X_6) (X_3) (X_1) (X_5) (X_4) มาร่วมพยากรณ์ สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปร (Y) ได้ ซึ่งหมายความว่าตัวพยากรณ์ทั้ง 5 ตัว สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการพยากรณ์ตัวแปรเกณฑ์ได้ร้อยละ 60.20

ตารางที่ 6 ค่าคงที่ของตัวแปรต้นที่เป็นตัวแปรพยากรณ์สัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานที่ได้รับการคัดเลือกให้เข้าสู่สมการถดถอย

(n = 255)

ปัจจัย	B	S.E.	Beta	t	P-values
ค่าคงที่ (Constant)	1.372	.169		8.106	.000
(X_6)	.147	.040	.201	3.644	.000
(X_3)	.144	.036	.202	3.993	.000
(X_1)	.154	.033	.231	4.617	.000
(X_5)	.141	.037	.187	3.786	.000
(X_4)	.125	.035	.194	3.555	.000
R = .776	(R^2) = .602	Adj R^2 = .594	S.E. = .172		

จากตารางที่ 6 พบว่า ตัวแปรเกณฑ์ (Y) ขึ้นอยู่กับตัวแปรพยากรณ์ ได้แก่ ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (X_6) ด้านการสื่อสาร (X_3) ด้านครู (X_1) ด้านทักษะการบริหารจัดการ (X_5) และด้านวัฒนธรรมองค์การ (X_4) เมื่อนำค่าสถิติต่าง ๆ มาสร้างสมการได้สมการพยากรณ์การบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียง

ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .776 และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การตัดสินใจ (R^2) เท่ากับ .602 หรือมีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 60.20

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$\hat{Y} = 1.372 + .147(X_6) + .144(X_3) + .154(X_1) + .141(X_5) + .125(X_4)$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$\hat{Z} = .201(X_6) + .202(X_3) + .231(X_1) + .187(X_5) + .194(X_4)$

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย ได้ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยระดับปัจจัยทางการบริหารในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับอคีราภ์รัตน์ วรรณรัตน์ (2556) สรุปว่า ปัจจัยทางการบริหารของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาโดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปราย คือ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านภาวะผู้นำมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านครู

1.1 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านภาวะผู้นำ เนื่องจากภาวะผู้นำเป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมต่อบุคคลและสังคมในองค์การ เพื่อให้บุคคลอื่นปฏิบัติตามความคิดเห็นความต้องการของตน สอดคล้องกับพรประสิทธิ์ ศรีบุญไทย (2555: 7) สรุปว่า ภาวะผู้นำเป็นคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ มีคุณธรรม จริยธรรม มีวิสัยทัศน์ บริหารได้ทันกับการเปลี่ยนแปลง สอดคล้องกับอุ่นทยา ผาผง (2556: 7) สรุปว่า ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ใช้ความสัมพันธ์เชิงอิทธิพลต่อครูในโรงเรียนโดยการทำตัวเป็นตัวอย่าง โดยจะกระตุ้น โน้มน้าว ชักชวน จูงใจให้ครูในโรงเรียนปฏิบัติตาม เพื่อสร้างความเปลี่ยนแปลงและบรรลุเป้าหมาย สอดคล้องกับไพฑูรย์ ชัยประโคน (2557) สรุปว่า ผู้บริหารโรงเรียนใช้ภาวะผู้นำในการบริหารจัดการ ตามขอบข่ายการบริหารทั้ง 4 งาน โดยปรับตามบริบทและขนาดของโรงเรียน

1.2 ส่วนด้านครูมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แต่ยังอยู่ในระดับมาก เนื่องจากครูเป็นบุคลากรวิชาชีพที่ถือได้ว่าเป็นผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียน สนองนโยบายจากผู้บริหาร ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เป็นบุคคลที่ใฝ่เรียนรู้ ใฝ่พัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อให้การปฏิบัติงานในโรงเรียนสามารถดำเนินการได้ ผู้บริหารจึงต้องมีการวางแผนกำลังคน การสรรหา การใช้กำลังคนเพื่อให้เหมาะสมกับภาระงานในโรงเรียน สอดคล้องกับวุฒิพร ประทุมพงษ์ (2556: 100) สรุปว่า ปัจจัยทางการบริหารด้านพัฒนาครูอยู่ในระดับมากแต่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด สอดคล้องกับปวีนา เหล่าลาด (2557: 81) สรุปว่า ปัจจัยด้านครูผู้สอนภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับอเนก ไชยคำหาญ (2559: 21) กล่าวว่า การดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับบุคลากรในโรงเรียนประกอบด้วย การวางแผนกำลังคน การสรรหา การใช้กำลังคน การประเมินผลการปฏิบัติงาน การพัฒนากำลังคน และการดูแลสวัสดิการบุคลากร ด้วยเหตุผลนี้ถึงแม้ด้านครูจะมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดแต่ก็ยังอยู่ในระดับมาก

2. ผลการวิจัยระดับการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน สอดคล้องกับเบญจมาพร โยกเกณฑ์ (2558: 134) สรุปว่า ความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง ในภาพรวมทั้งสี่ด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายคือ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านงบประมาณมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านนโยบาย

2.1 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านงบประมาณ เนื่องจากงบประมาณจะต้องมีการวางแผนบริหารจัดการงบประมาณของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดำเนินการตามแผนงบประมาณของสถานศึกษา นำผลการติดตามมาพัฒนา/ปรับปรุง การบริหารจัดการงบประมาณตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้นจึงมีความสำคัญ สอดคล้องกับเปรมฤทัย พงษ์พันธุ์ (2555: 112) สรุปว่า การบริหารสถานศึกษาแบบอย่างตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา การขับเคลื่อนแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาผ่านโครงสร้างการบริหาร 4 งาน งานบริหารงบประมาณ มีการจัดสรรงบประมาณโดยคำนึงถึงการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต สามารถตรวจสอบการเบิกจ่ายได้ทุกโครงการและกิจกรรม สอดคล้องกับพรทิพย์ บรรเทา (2558: 125) สรุปว่า ด้านการบริหารงบประมาณมีความสำคัญของความต้องการจำเป็น ด้วยความพอประมาณตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สอดคล้องกับเบญจมาพร โยกเกณฑ์ (2558) สรุปว่า ความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2 พบว่า ความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง ในภาพรวมทั้งสี่ด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่ได้รับความพึงพอใจมากที่สุด คือ ด้านงบประมาณ

2.2 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านนโยบาย แต่ยังอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากเป็นนโยบายน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษาและบูรณาการแผนปฏิบัติงานประจำปี มีการดำเนินการตามนโยบายและแผนปฏิบัติงานประจำปี มีการติดตามผลและนำผลติดตามมาพัฒนา สอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศูนย์สถานศึกษาพอเพียง มูลนิธิยุวสถิรคุณ (2554: 2) สรุปว่า ด้านนโยบาย หมายถึง สถานศึกษาที่มีนโยบายน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษาและบูรณาการแผนปฏิบัติงานประจำปี ดำเนินการตามนโยบายและแผนปฏิบัติงานประจำปี มีการติดตามผลการดำเนินการตามนโยบายและแผนปฏิบัติงานประจำปี มีการนำผลการติดตามมาพัฒนา นโยบาย/แผนงาน/โครงการ ขับเคลื่อนหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสอดคล้องกับเปรมฤทัย พงษ์พันธุ์ (2555: 114) สรุปว่า กำหนดนโยบายการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา ให้ความสำคัญโดยกำหนดไว้ในคำขวัญ วิสัยทัศน์ และกลยุทธ์ของสถานศึกษา สอดคล้องกับเบญจมาพร โยกเกณฑ์ (2558: 4) สรุปว่า เป็นแนวทางกิจกรรมการกระทำ หลักและวิธีปฏิบัติ หรือแผนงานที่น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาขับเคลื่อนในสถานศึกษา

3. ผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหารกับการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี พบว่า ปัจจัยทางการบริหารทุกปัจจัย

โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ปัจจัยทางการบริหารทั้ง 6 ปัจจัย เป็นองค์ประกอบสำคัญในการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน เห็นได้ว่า ปัจจัยด้านครู เป็นผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ซึ่งหน้าที่หลักคือการสั่งสอนและถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์ในโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของปวีนา เหล่าลาด (2557: 51-52) สรุปว่า ปัจจัยด้านนี้ครอบคลุมถึงศักยภาพความรู้เดิมของครู เจตคติ แรงจูงใจ และความสนใจที่จะรับการพัฒนา หากครูมีความพร้อมสูงจะสามารถพัฒนาสมรรถภาพได้ดีมากขึ้น และเป็นการพัฒนาทั้งโรงเรียน ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ เป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมต่อบุคคลและสังคมในโรงเรียน เกิดการยอมรับและมีการขยายต่อไป พฤติกรรมนั้นจะทำให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายและเป็นไปตามที่ผู้อำนวยการโรงเรียนต้องการทำให้เกิดการขับเคลื่อนตามนโยบายของโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของไพฑูรย์ ชัยประโคน (2557: 337-338) สรุปว่า ผลของการใช้ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสิทธิผลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้ภาพรวมความสำเร็จเป็นไปตามวิสัยทัศน์ พันธกิจของโรงเรียน เน้นให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา ส่งผลให้เกิดประสิทธิผลของการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงและผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ปัจจัยด้านการสื่อสาร เป็นกระบวนการของการส่งผ่านข่าวสาร ข้อเท็จจริง ความรู้ คำสั่งต่าง ๆ และหรือความเข้าใจจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่ง ทำให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างบุคลากรภายในโรงเรียน สอดคล้องกับนิทัศน์ ศิริโชติรัตน์ (2559: 219-222) กล่าวว่า การสื่อสารที่ดีเป็นกลยุทธ์ที่จะสามารถกระตุ้นให้เกิดการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพและเกิดผลสำเร็จแก่องค์การ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพที่สุด คือ การสื่อสารที่เข้าใจง่าย ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์การ เป็นแบบแผนที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ค่านิยม ความเข้าใจ ความเชื่อ ความรู้สึกของสมาชิกในองค์การ แนวปฏิบัติ แสดงออกถึงพฤติกรรมของคนในองค์การนั้น ๆ ซึ่งเกิดจากความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงภายในองค์การ ซึ่งเป็นบรรทัดฐานเพื่อให้สมาชิกประพฤติปฏิบัติสืบทอดกันไปสู่สมาชิกรุ่นใหม่อันจะส่งผลต่อการพัฒนาโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของพรประสิทธิ์ ศรีบุญไทย (2555: 121) สรุปว่า วัฒนธรรมโรงเรียนเป็นรูปแบบเฉพาะที่เป็นเอกลักษณ์ของสถานศึกษาที่สร้างมาจากบุคคลหลายฝ่ายในสถานศึกษา อันจะส่งผลต่อการปฏิบัติงานของโรงเรียน ปัจจัยด้านทักษะการบริหารจัดการเป็นกระบวนการทำงาน การดำเนินการใช้ศาสตร์และศิลป์ของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลภายในโรงเรียน ร่วมมือกันดำเนินกิจกรรมหรืองานอย่างมีระบบ ให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน โดยอาศัยกระบวนการบริหาร บุคลากร ทรัพยากรต่าง ๆ และทักษะการบริหารมาใช้ในการดำเนินการ ซึ่งผู้อำนวยการโรงเรียนจะบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของอภิรมย์ ผิวละออ (2555: 67) สรุปว่า ด้านการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่ามีระเบียบวิธีการจัดการทำงาน ให้เป็นไปอย่างถูกวิธี รวมถึงจัดคนเข้าทำงานเพื่อให้เกิดผลดี มีประสิทธิภาพประสิทธิผล โดยใช้ศาสตร์และศิลป์ในการดำเนินการ ปัจจัยด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ รวมถึงอุปกรณ์เครื่องมือที่ช่วยสนับสนุนงาน

สารสนเทศซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำเนินงานด้านการวางแผน วางกลยุทธ์ ประกอบการตัดสินใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของประดิษฐ จัดโสภา (2557: 33) สรุปว่า สารสนเทศมีความสำคัญต่อการบริหารเพราะจะช่วยให้ผู้บริหารในด้านการวางแผน การตัดสินใจดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงจุด

4. ผลการวิจัยเพื่อสร้างสมการพยากรณ์ ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี พบว่า ตัวแปรที่ถูกเลือกเข้าสู่สมการมี 5 ตัว เรียงลำดับเข้าสู่สมการได้ดังนี้ ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (X_6) ด้านการสื่อสาร (X_3) ด้านครู (X_1) ด้านทักษะการบริหารจัดการ (X_5) และด้านวัฒนธรรมองค์การ (X_4) เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุด มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ .776 สามารถพยากรณ์การบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ได้ร้อยละ 60.20 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ปัจจัยทางการบริหารด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในยุคปัจจุบันมีความสำคัญในการทำงาน การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาปรับใช้ในการบริหารงาน การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำเนินงานด้านการวางแผน วางกลยุทธ์ ประกอบการตัดสินใจ การประชุม การประเมินงาน การติดตามควบคุมดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้อำนวยการโรงเรียน สอดคล้องกับประดิษฐ จัดโสภา (2557: 33) สรุปว่า สารสนเทศมีความสำคัญต่อการบริหารเพราะจะช่วยให้ผู้บริหารในด้านการวางแผน การตัดสินใจดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงจุด ปัจจัยทางการบริหารด้านวัฒนธรรมองค์การ แสดงให้เห็นว่า อิทธิพลของวัฒนธรรมองค์การจะมีผลต่อพฤติกรรมของคนบุคคลในโรงเรียนหลายอย่าง เช่น ความร่วมมือของสมาชิก การตัดสินใจ การปฏิบัติงาน นอกจากนั้น วัฒนธรรมองค์การยังมีผลต่อความสำเร็จและประสิทธิภาพของการทำงานในโรงเรียนด้วย สอดคล้องกับวิเชียร วิทยอุดม (2556: 14-1) กล่าวว่า วัฒนธรรมองค์การนั้นจะอ่อนแอหรือแข็งแกร่งสักปานใดก็ตาม ย่อมมีผลกระทบต่อทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นในองค์การ นับได้ตั้งแต่การเลื่อนขั้น การเลื่อนตำแหน่ง การตัดสินใจ ตลอดจนการแต่งกาย การกีฬาและการปฏิบัติงานในองค์การ ปัจจัยทางการบริหารด้านการสื่อสาร แสดงให้เห็นว่าในทุกโรงเรียนการบริหารงาน การสั่งการ คำสั่งต่าง ๆ หรือการสร้างความเข้าใจจากบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคลหนึ่ง ผู้บริหารมีการใช้วิธีการติดต่อสื่อสารกับบุคลากรในโรงเรียนด้วยวิธีที่หลากหลาย เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างกัน สอดคล้องกับวิเชียร วิทยอุดม (2556: 12-1) กล่าวว่า การติดต่อสื่อสาร (communication) เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการบริหารงาน เพราะการติดต่อสื่อสารจะเป็นสิ่งที่ช่วยเชื่อมโยงประสานกันระหว่างสมาชิกในองค์การ ถ้าขาดเสียซึ่งการติดต่อสื่อสาร การดำเนินงานทุกอย่างในองค์การจะไม่สามารถดำเนินต่อไปได้ การติดต่อสื่อสารจะช่วยให้มีการประสานงานที่ดีตลอดทั่วทั้งองค์การ ทั้งยังสามารถทำให้การวินิจฉัยสั่งการของนักบริหารสามารถบรรลุเป้าหมาย และผู้ใต้บังคับบัญชาสามารถรับคำสั่ง รับนโยบายนำไปปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง ปัจจัยทางการบริหารด้านครู แสดงให้เห็นว่าครูเป็นผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน และครูเป็นบุคคลสำคัญ

แล้วสถานศึกษาย่อมต้องมีการวางแผนกำลังคน การสรรหา การใช้กำลังคน การประเมินผลการปฏิบัติงาน การพัฒนากำลังคน และการดูแลสวัสดิการบุคลากร สอดคล้องกับวิไล ตั้งจิตสมคิด (2557: 131-142) กล่าวว่า บทบาทหน้าที่ของความเป็นครู ได้แก่ หน้าที่การสั่งสอนและฝึกอบรม อบรมคุณธรรมและจริยธรรม การค้นคว้าวิจัยหรือการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ การถ่ายทอดวัฒนธรรม การสร้างมนุษยสัมพันธ์ การปฏิบัติหน้าที่พิเศษต่าง ๆ การรายงานผลและการแนะแนว และการจัดกิจกรรมนักเรียน นอกจากนี้ครูต้องมีหน้าที่รับผิดชอบต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานของผู้ประกอบวิชาชีพครูและความเป็นผู้นำทางวิชาการ ปัจจัยทางการบริหารด้านทักษะการบริหารจัดการ แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารที่จะบริหารจัดการโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ต้องอาศัยทักษะการบริหารจัดการที่มีการดำเนินการโดยใช้ศาสตร์และศิลป์ของบุคคลภายในโรงเรียนนอกโรงเรียนร่วมมือดำเนินกิจกรรมอย่างมีระบบ สอดคล้องกับธีระพล เพ็งจันทร์ (2557: 38) กล่าวว่า การบริหารจัดการ หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์ของบุคคลตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป ร่วมมือกันดำเนินกิจกรรมหรืองานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ร่วมกัน โดยอาศัยกระบวนการ และทรัพยากรทางการบริหารเป็นปัจจัยอย่างประหยัด และให้เกิดประโยชน์สูงสุด

อีกประเด็นที่มีความน่าสนใจ นั่นคือ ปัจจัยทางการบริหารด้านภาวะผู้นำ ไม่สามารถพยากรณ์ได้ว่าส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน ซึ่งจากผลการวิจัยระดับปัจจัยทางการบริหารในโรงเรียน ด้านภาวะผู้นำอยู่ในระดับมากที่สุด และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด แต่ไม่มีอำนาจพยากรณ์ อาจเนื่องจากการดำเนินงานของโรงเรียนในยุคปัจจุบันไม่ได้เน้นที่ผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นผู้นำเพียงคนเดียวแต่ต้องอาศัยผู้เกี่ยวข้องกับโรงเรียนทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของอคีราภ์รัตน์ วรรณรัตน์ (2556: 157-158) สรุปว่า การดำเนินงานในองค์การนั้นไม่ได้เน้นที่ผู้บริหารโรงเรียนให้เป็นผู้นำในการปฏิบัติงานในโรงเรียนผู้เดียวแต่เน้นให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และสอดคล้องกับไพฑูรย์ สินลารัตน์, สินธะวา คามดิษฐ์, เฉลิมชัย มนูเสวต, วาสนา วิสฤตาภา และนักรบ หมื้แสน (2560: 161-167) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หรือ Leadership หมายถึง กระบวนการที่มีผู้เกี่ยวข้องและมีความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำ (leader) และผู้ตาม (follower) โดยอาศัยสถานการณ์ (situation) เป็นตัวกำหนดหรืออธิบายลักษณะภาวะผู้นำเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการปฏิบัติกิจกรรมหรือปฏิบัติงานให้สำเร็จ และบรรลุตามวัตถุประสงค์/เป้าหมาย โดยอาศัยความไว้วางใจ ความร่วมมือ ความเชื่อมั่น ความศรัทธาต่อผู้นำ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

จากการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้ ดังนี้

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี สามารถนำผลการศึกษาวิจัยไปกำหนดนโยบาย แผนงานในการพัฒนาสถานศึกษาพอเพียง โดยให้ความสำคัญกับด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศด้านการสื่อสาร ด้านครู ด้านทักษะการบริหารจัดการ และด้านวัฒนธรรมองค์การ เพราะทั้ง 5 ด้านนี้ สามารถ

พยากรณ์การบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ได้ดีที่สุด

1.2 การบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน แต่ค่าเฉลี่ยของด้านนโยบายถือว่ามีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนที่นำผลการวิจัยไปใช้ควรมีการให้ความสำคัญกับการวางนโยบายในการบริหารงานเพิ่มขึ้นกว่าเดิมเพื่อให้การดำเนินงานในโรงเรียนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน เพื่อนำมาเปรียบเทียบกัน ซึ่งจะเป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบหรือแนวทางในการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียนที่ดีต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน ในสังกัดอื่น ๆ

สรุป

จากผลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี สรุปผลสาระสำคัญตามวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) ผลการศึกษาระดับปัจจัยทางการบริหารในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านมีทั้งอยู่ในระดับมากที่สุดและระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านภาวะผู้นำ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านครู 2) ผลการศึกษาระดับการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านงบประมาณ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านนโยบาย 3) ผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหารกับการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน ปัจจัยทางการบริหารทุกปัจจัยโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) ผลการวิจัยเพื่อสร้างสมการพยากรณ์ ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน พบว่า ตัวแปรที่ถูกเลือกเข้าสู่สมการมี 5 ตัว เรียงลำดับเข้าสู่สมการได้ดังนี้ ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการสื่อสาร ด้านครู ด้านทักษะการบริหารจัดการ และด้านวัฒนธรรมองค์การ เป็นตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุด มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ .776 สามารถพยากรณ์การบริหารจัดการสถานศึกษาพอเพียงในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ได้ร้อยละ 60.20 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศูนย์สถานศึกษาพอเพียง มูลนิธิยุวสถิรคุณ. (2554). **คู่มือประเมินและเกณฑ์คุณภาพสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (สถานศึกษาพอเพียง) ปี 2554 เป็นต้นไป.** กรุงเทพฯ: ศูนย์สถานศึกษาพอเพียง มูลนิธิยุวสถิรคุณ.

กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ศูนย์ขับเคลื่อนสถานศึกษาเศรษฐกิจพอเพียง. (2560). **แนวทางการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาเศรษฐกิจพอเพียง กระทรวงศึกษาธิการ.** กรุงเทพฯ: ศูนย์ขับเคลื่อนสถานศึกษาเศรษฐกิจพอเพียง.

ณัฏฐภรณ์ หลาวทอง. (2559). **การสร้างเครื่องมือการวิจัยทางการศึกษา.** กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ทิพย์สิริ กาญจนวาสี, ศิริชัย กาญจนวาสี. (2559). **วิธีวิทยาการวิจัย.** กรุงเทพฯ: ทรีบีการพิมพ์และตรายาง.

ทิศนา แขมมณี. (2558). **ถอดรหัสปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การสอนกระบวนการคิด** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธีระ รุญเจริญ. (2550). **การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา.** กรุงเทพฯ: เอ็กซเปอร์เน็ท.

ธีระพล เพ็งจันทร์. (2557). **แนวคิดและการปฏิบัติในการบริหารการศึกษา Educational Administration Concepts and Practices.** [ม.ป.ท.]: [ม.ป.พ.].

นิทัศน์ ศิริโชติรัตน์. (2559). **หลักการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษ 21** (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). **การวิจัยเบื้องต้น: ฉบับปรับปรุงใหม่** (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

เบญจมาพร โยกเกณฑ์. (2558). **รูปแบบการบริหารสถานศึกษาพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรดิตถ์ เขต 2.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

ประดิษฐ จัดโสภา. (2557). **แนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ปวีนา เหล่าลาด. (2557). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

เปรมฤทัย พงษ์พันธุ์. (2555). **การบริหารสถานศึกษาแบบอย่างการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.

พรทิพย์ บรรเทา. (2558). **แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 (เลย-หนองบัวลำภู).** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พรประสิทธิ์ ศรีบุญไทย. (2555). **ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดหนองคาย.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

ไพฑูรย์ ชัยประโคน. (2557). **ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีประสิทธิผลในการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: พหุกรณีศึกษา.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ไพฑูรย์ สินลารัตน์, สินธะวา คามดิษฐ์, เฉลิมชัย มนูเสวต, วาสนา วิสฤตาภา และนักรบ หมื่แสน. (2560). **การศึกษาไทย 4.0 เป็นยิ่งกว่าการศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ยุวดี ประทุม. (2559). **ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3.** วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

วิเชียร วิทยอุดม. (2556). **พฤติกรรมองค์การ Organizational behavior.** นนทบุรี: ธนธัชการพิมพ์.

วิไล ตั้งจิตสมคิด. (2557). **ความเป็นครู** (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

วุฒิพร ประทุมพงษ์. (2556). **ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ศิริชัย กาญจนวาสี, ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ และดิเรก ศรีสุโข. (2559). **การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย** (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2556). **ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่ 2 ทศวรรษหน้า.** กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. (2557). **แผนยุทธศาสตร์การบูรณาการการขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (พ.ศ. 2557-2560).** กรุงเทพฯ: สำนักงานขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง.

สำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564.** กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

อคีราภ์รัตน์ วรรณรัตน์. (2556). **ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิผลของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อเนก ไชยคำหาญ. (2559). **ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูด้านการปฏิบัติงาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

อภิรมย์ ผิวละออ. (2555). **ปัจจัยทางการบริหารการศึกษาที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

อุ่นทยา ผาผง. (2556). **ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2.** วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

(Received: 17/05/2018 Revised: 04/07/2018 Accepted: 14/03/2019)

การป้องกันอาชญากรรมและการสร้างความมั่นคงปลอดภัยในชุมชน: ภารกิจที่ท้าทายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย [1]

CRIME PREVENTION AND COMMUNITY SECURITY BUILDING: CHALLENGES OF THAI LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS

สัณหกฤษณ์ บุญช่วย / SUNHAKRISANA BOONCHUAY [2]

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีต่อประเด็นการป้องกันอาชญากรรม และการสร้างความมั่นคงปลอดภัยในชุมชน รวมไปถึงการรักษาความสงบเรียบร้อย ซึ่งกำลังเป็นประเด็นท้าทายขององค์กรปกครองท้องถิ่นให้มีความเหมาะสมกับบริบทท้องถิ่นของตนเอง ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้คัดเลือกกรณีศึกษา จำนวน 2 แห่ง จากในประเทศและต่างประเทศ ได้แก่ โครงการศูนย์ควบคุมสั่งการนครรังสิต (RCC) ของเทศบาลรังสิต และโครงการออกแบบสิ่งแวดล้อม (CPTED) ของรัฐวิกทอเรียและควีนส์แลนด์ เครือรัฐออสเตรเลีย โดยคัดเลือกจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีการดำเนินการในเชิงรุก การดำเนินการวิจัยได้จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารทั้งไทยและต่างประเทศ และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ข้าราชการในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมไปถึงนักวิชาการทางด้านอาชญาวิทยา โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความตระหนักถึงภารกิจในด้านการป้องกันอาชญากรรม และการสร้างความมั่นคงปลอดภัยในชุมชนเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบริบทสังคมที่มีความเป็นเมืองสูง

คำสำคัญ: การป้องกันอาชญากรรม, ความมั่นคงปลอดภัย, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

---

[1] บทความวิชาการนี้เป็นส่วนหนึ่งของดุษฎีนิพนธ์ เรื่องการพัฒนารูปแบบนวัตกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการป้องกันอาชญากรรมในเขตภาคกลาง โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุมนทิพย์ จิตสว่าง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

[2] นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาอาชญาวิทยาและงานยุติธรรม ภาคสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ABSTRACT

The objective of this article was to present the mission of local administrative organizations towards crime prevention and community security building, including peace and order maintenance. This is a challenge for local administrative organizations to have effective innovations that is consistent to their community context. The two case studies was selected from local administrative organizations with proactive implementation, one domestic and one international cases. They consisted of Rangsit City Control and Command Center (RCC) under Rangsit City Municipality and Crime Prevention through Environmental Design (CPTED) of Victoria and Queensland State, Commonwealth of Australia. In this research, related Thai and international researches and documents were explored. Additionally, the interviews of experts from Department of Local Administration, government officials in local administrative organizations, as well as criminology academicians were conducted by using semi-structured interview validated by the experts. The data were analyzed by content analysis. The results indicated that the local administrative organizations were highly aware of the crime prevention and community security building mission, particularly the local administrative organizations with high urbanization context.

Keywords: crime prevention, security, local administrative organization

1. บทนำ

นับตั้งแต่ประเทศไทยประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ส่งผลให้การบริหารราชการแผ่นดินไทยทั้งระบบเริ่มมีการปฏิรูปองค์กรกันอย่างจริงจัง ทั้งนี้เพราะเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญมุ่งสู่การปฏิรูปทางการเมืองทั้งระบบ หัวใจสำคัญคือการลดการรวมศูนย์อำนาจรัฐและกระจายอำนาจสู่ประชาชน สอดคล้องกับนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์คือ ตระกูล มีชัย (2559) ที่มองว่าเป็นกลไกอย่างหนึ่ง ที่ช่วยเพิ่มบทบาทและความสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และในช่วงระยะนั้นมีการออกกฎหมายใหม่หลายฉบับเพื่อสนับสนุนการกระจายอำนาจ เช่น พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ. 2542 พระราชบัญญัติการบริหารบุคคลท้องถิ่น พ.ศ. 2542 รวมทั้งการจัดตั้งคณะกรรมการกระจายอำนาจและสำนักงานคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นกลไกการขับเคลื่อนนโยบายการกระจายอำนาจ ในช่วงก่อนทศวรรษที่ผ่านมานั้นประเทศไทยมีการขับเคลื่อนการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นที่ส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองท้องถิ่นโดยตรงมิใช่น้อย อาทิ การเปิดโอกาสให้ประชาชนเลือกสมาชิกสภาผู้แทนของตน รวมทั้งผู้บริหารสูงสุดได้โดยตรง การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับรู้ข่าวสารและมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการท้องถิ่นโดยตรง มีการกระจายอำนาจหน้าที่

และงบประมาณ ผลที่เกิดขึ้นจึงทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งริเริ่มนวัตกรรมการบริหารและมีผลงานที่สนับสนุนความเข้มแข็งของชุมชนตนเอง (ตระกูล มีชัย, 2559: 57) ในระยะแรกของการกระจายอำนาจนี้เอง วีระศักดิ์ เครือเทพ และคณะ (2557) ถือว่ายุคนี้เป็นยุคทองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างแท้จริง กล่าวคือ ประชาชนทั่วไปเกิดความเชื่อมั่นในพลังของตนเองมากขึ้น นอกจากนี้รัฐธรรมนูญมีบทบัญญัติด้านการปกครองท้องถิ่นไว้อย่างกว้างขวางและชัดเจนเป็นครั้งแรก ทำให้ภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคมมีความตื่นตัวและคาดหวังที่จะเห็นการเปลี่ยนแปลงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากขึ้น กระแสการกระจายอำนาจที่พุ่งสูงขึ้นนี้ได้กลบเกลื่อนบรรดาส่วนราชการและนักการเมืองที่ไม่เห็นด้วยกับการกระจายอำนาจไว้เบื้องล่าง กลายเป็นพลังเงียบและไม่แสดงอาการต่อต้านในทันที แต่เลือกที่จะรอการประทุขึ้นใหม่ในวันข้างหน้าแทน (วีระศักดิ์ เครือเทพ และคณะ, 2557: 228)

ดังนั้น โจทย์ที่สำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในกระแสความคิดของการปกครองท้องถิ่นสมัยใหม่ที่บรรดานักวิชาการทั้งในและต่างประเทศพยายามสร้างกรอบและนิยามขึ้นมา จึงกลายเป็นความท้าทายใหม่ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องให้ความสนใจ โดยพยายามเพิ่มสมรรถนะในการแข่งขันเพื่อให้ท้องถิ่นของตนมีความเจริญก้าวหน้าและสามารถเผชิญกับสิ่งท้าทายกับบริบทที่มีพลวัตอยู่เสมอ อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าภาครัฐจะมุ่งเน้นให้มีการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวดและบทลงโทษที่มีความรุนแรงเพิ่มขึ้นเท่าใดก็ตาม ในการแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงปลอดภัยหรือมุ่งเน้นการตอบโต้ผู้กระทำความผิดอย่างรวดเร็ว วิธีการเหล่านี้ต่างก็มีข้อจำกัดและมิได้ช่วยลดความเสียหายลง ดังนั้น การส่งเสริมให้ภาคชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการรักษาความปลอดภัยและความสงบเรียบร้อย โดยการสนับสนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงถือเป็นการปรับเปลี่ยนวิธีคิดในการแก้ปัญหาความสงบเรียบร้อยจากมาตรการเชิงรับสู่มาตรการเชิงรุก (วีระศักดิ์ เครือเทพ, 2548: 60) งานวิจัยของสุมนทิพย์ จิตสว่าง และคณะ (2560) ที่ได้ศึกษาถึงบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมได้สะท้อน ให้เห็นอย่างชัดเจนถึงบทบาทที่ยังจำกัดอยู่มากต่อประเด็นในการป้องกันปัญหาอาชญากรรม ทั้ง ๆ ที่ปัญหาการก่ออาชญากรรมโดยเฉพาะปัญหาอาชญากรรมพื้นฐาน (street crime) ยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการป้องกันปัญหาอาชญากรรมกลับอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ซึ่งเกิดปัญหาจากการเข้าใจบทบาทที่ยังไม่ถูกต้องและความชัดเจนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอง (สุมนทิพย์ จิตสว่าง และคณะ, 2560: 60) ดังนั้น หากมีการส่งเสริมและสนับสนุนจากรัฐบาลอย่างจริงจัง ด้วยการออกกฎหมายที่ชัดเจนย่อมสามารถทำให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถและมีศักยภาพในการบริหารจัดการด้วยตนเองได้ เพราะนักวิชาการมีมุมมองว่าปัญหา ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นย่อมต้องการให้คนในท้องถิ่นนั้น ๆ แก้ไขปัญหาด้วยตนเอง ยกตัวอย่างเช่น จรัส สุวรรณมาลา และคณะ (2548) ได้ศึกษาวิจัยถึงวิถีใหม่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 งานวิจัยนี้ได้รวบรวมและนำเสนอโครงการต่าง ๆ ที่ขณะนั้นเรียกว่า “นวัตกรรม” ปรากฏสู่สาธารณะเป็นครั้งแรก โดยเสนอว่าการกระจายอำนาจผสมผสานกับนวัตกรรมจะมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ จำนวนของนวัตกรรมจึงเพิ่มขึ้นคู่ขนานกับการกระจายอำนาจ และที่สำคัญนวัตกรรมที่หลากหลายจะแสดงถึงผลสำเร็จของการกระจายอำนาจด้วยเช่นกัน โดยในบรรดานวัตกรรมหรือ

โครงการจำนวนมากนี้แบ่งออกเป็น 10 ด้านด้วยกัน หนึ่งในนั้นที่มีความโดดเด่น คือ ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยของชุมชน (จรัส สุวรรณมาลา และคณะ, 2548: 9) สอดคล้องกับงานวิจัยของโกวิทย์ พวงงาม (2558) ที่ได้ศึกษาวิจัยถึงความสำเร็จของนวัตกรรมท้องถิ่นและการบริการสาธารณะ ซึ่งเป็นการสังเคราะห์และถอดบทเรียนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ (โกวิทย์ พวงงาม, 2558: 12) ย่อมแสดงให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ชัดว่าภารกิจหน้าที่ในการป้องกันอาชญากรรมและความมั่นคงปลอดภัยในชุมชนนั้นเป็นหน้าที่ที่สำคัญประการหนึ่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอภารกิจหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายหลังรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ประกาศใช้บังคับแล้ว ต่อประเด็นการป้องกันอาชญากรรม และการสร้างความมั่นคงปลอดภัยในชุมชน รวมไปถึงการรักษาความสงบเรียบร้อย ที่มีความจำเป็นในการสร้างสรรค์นวัตกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความเหมาะสมกับบริบทกับท้องถิ่นของตนเองเพื่อให้สอดรับกับนโยบายสาธารณะของประเทศไทยที่กำลังก้าวสู่ยุคประเทศไทย 4.0 ต่อไป ดังนั้น ท้องถิ่นจึงต้องพัฒนาก้าวไปอย่างไม่หยุดยั้งด้วยเช่นกัน ผู้เขียนจึงได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารทางวิชาการ งานวิจัยทั้งภายในและต่างประเทศ และการลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ข้าราชการในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมไปถึงนักวิชาการทางด้านอาชญาวิทยา และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อนำไปสู่การพัฒนารูปแบบในการป้องกันอาชญากรรมที่เหมาะสมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป

2. ภารกิจหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศไทยภายหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540

ในอดีตที่ผ่านมา (ก่อนประกาศใช้รัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2540) คำว่า “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หรือแม้แต่คำว่า “การกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ประชาชน” เป็นคำที่นักวิชาการ สื่อมวลชน และนักการเมืองบางกลุ่มเท่านั้นที่พอจะเข้าใจ รับรู้ และต้องเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องด้วยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่สำหรับประชาชนในแต่ละท้องถิ่นกลับไม่มีอำนาจที่จะดูแลท้องถิ่นของตนเอง โดยที่พวกเขาเหล่านั้นไม่คิดที่จะเรียกร้องให้มีการคืนอำนาจดังกล่าวแต่อย่างใด ประชาชนเหล่านั้นเข้าใจเพียงว่า การกระจายอำนาจการปกครอง คือ การกระจายความเจริญไปสู่ชนบทเท่านั้น ซึ่งอาจหมายถึงการที่รัฐบาลเป็นผู้ตัดสินใจผันเงินงบประมาณบางส่วนเพื่อกลับสู่ชนบทในการสร้างสาธารณูปโภค ได้แก่ ถนน สะพาน หรือโรงงานในชนบทนั่นเอง (สัณหกฤษณ์ บุญช่วย, 2554: 75) อย่างไรก็ตามเมื่อรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2540 ได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2540 ได้บังคับให้รัฐบาลกระจายอำนาจไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กล่าวคือ มาตรา 34 ของรัฐธรรมนูญได้มีบทบังคับให้รัฐบาลต้องออกกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภายใน 2 ปี ทำให้การศึกษาในเรื่ององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับความสนใจมากขึ้น

ธเนศวร์ เจริญเมือง (2550) มองว่ามีปัจจัยอย่างน้อย 3 ประการ ที่ทำให้การกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองท้องถิ่นของไทยได้รับความสนใจมากขึ้น ได้แก่

1) ปัจจัยทางด้านวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่เพิ่มมากขึ้น ในช่วงทศวรรษที่ 1980 และ 1990 กล่าวคือ คนจำนวนหนึ่งซึ่งประกอบไปด้วย นักการเมือง นักวิชาการ สื่อมวลชน นักธุรกิจ ข้าราชการ ประชาชนทั่วไป มองว่าระบบรวมศูนย์อำนาจที่ดำรงอยู่ตลอดมานั้น ได้ก่อให้เกิดปัญหาหลายด้าน เช่น ปัญหาผังเมือง ปัญหารถติด ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรม ปัญหามลพิษ ปัญหาขยะ ปัญหาโรงงานปล่อยสารพิษและส่งกลิ่นเหม็น ปัญหาศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นถูกทำลาย ปัญหาความเจริญกระจุกตัวอยู่แต่ในอำเภอเมือง ปัญหาอาชญากรรม ซึ่งทั้งหมดนี้ส่งผลเสียทั้งต่อท้องถิ่นและสังคมโดยรวม นักวิชาการมองว่าบ้านเมืองเจริญมากแล้ว คนในท้องถิ่นก็มีความรู้เพิ่มมากขึ้น ดังนั้น ควรมีโอกาสได้บริหารท้องถิ่นของตนเอง ใช้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการที่คนท้องถิ่นคือผู้ที่รู้ปัญหาดีที่สุดจึงสามารถพัฒนาวิธีการที่เหมาะสมกว่าการใช้ระบบข้าราชการที่มาจากการแต่งตั้งจากส่วนกลางมาทำงานเพียง 2-3 ปี ก็ย้ายไปที่อื่น ส่วนคนในท้องถิ่นจำนวนหนึ่งที่มีการศึกษาสูงขึ้นได้ติดตามข่าวสารที่กว้างขวางขึ้น ได้พบเห็นประสบการณ์ในต่างประเทศ ประสบความสำเร็จในการทำธุรกิจหลายชนิด เกิดความตระหนักในสิทธิเสรีภาพและบทบาทของตนเอง เกิดความรักและหวงแหนท้องถิ่นของตนเอง จึงต้องการมีบทบาทในการปรับปรุงบ้านเมืองด้วยตนเอง

2) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานในสังคมไทยที่ทำให้วัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตยขยายตัว ปัจจัยพื้นฐานดังกล่าวนี้ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ บริบททางสังคม (social context)

3) ภาวะสังคมที่เสื่อมลงจนคนเป็นจำนวนมากเริ่มมองเห็นบทบาทด้านลบของข้าราชการที่ไปบริหารงานในแต่ละจังหวัดและอำเภอ บทบาทของผู้บริหารข้าราชการเหล่านี้จากที่เคยมีฐานะสูงส่งในอดีตกลับมีฐานะที่ไม่ต่างอะไรจากประชาชนทั่วไปในท้องถิ่น มีประชาชนหลายคนที่มีการศึกษา และฐานะทางสังคมดีกว่าข้าราชการเสียอีก ทำให้ประชาชนมีสมรรถนะและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากกว่าข้าราชการซึ่งไม่มีบทบาทโดดเด่นเทียบเท่า (ธเนศวร์ เจริญเมือง, 2550: 291-293)

ฉะนั้น ปรากฏการณ์ที่เร่งเร้าให้เกิดการกระจายอำนาจของไทยนั้น ธเนศร์ เจริญเมือง (2550) บ่งชี้ว่าคือ ระบบราชการที่รวมศูนย์และส่งคนไปปกครองตามเมืองต่าง ๆ นั้น นอกจากจะไม่แก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นแล้ว ยังเป็นเหตุสำคัญให้เกิดปัญหาตามมาอีกมากมาย โดยที่คนในแต่ละท้องถิ่นเองนั้นมองว่าปัญหาเหล่านี้ไม่ได้รับการแก้ไขแต่กลับรุนแรงเพิ่มขึ้นกว่าเดิมเสียอีก และคนในท้องถิ่นได้แต่มองดูโดยที่ไม่มีบทบาทที่จะทำอะไรได้มากนัก ทั้งนี้เพราะระบบบริหารที่เป็นอยู่ไม่เอื้ออำนวยให้ประชาชนในแต่ละท้องถิ่นมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาภายในท้องถิ่นของเขาเหล่านั้นนั่นเอง

จากกระแสดังกล่าวข้างต้นนี้เป็นเสมือนแรงผลักดันการเปลี่ยนผ่านการเมืองจากยุคหนึ่งสู่อีกยุคหนึ่งอย่างเห็นได้ชัด เมื่อประเทศไทยประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 จึงส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย ถือเป็นปรากฏการณ์ใหม่ที่เน้นการปฏิรูปการเมืองทั้งระบบอย่างจริงจัง ตอกย้ำถึงเจตนารมณ์ที่จะลดการรวมศูนย์อำนาจอย่างที่เป็นอยู่ ให้กระจายไปสู่ท้องถิ่นซึ่งเป็นหัวใจที่สำคัญของการปกครองแบบกระจายอำนาจที่แท้จริง ทำให้ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา การปกครองส่วนท้องถิ่นถือว่าเป็นยุคเฟื่องฟูก็ว่าได้ ทำให้มีนักวิชาการและผลงานทางวิชาการที่ถูกผลิตออกมามาก แสดงให้เห็นถึงความสนใจต่อประเด็นของท้องถิ่นมากขึ้นตามไปด้วย งานวิจัยฉบับสมบูรณ์ของวีระศักดิ์ เครือเทพ

และคณะ (2557) ที่ได้สนใจศึกษาเพื่อติดตามและประเมินผลการกระจายอำนาจของไทยนั้น ชี้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มาพร้อมกับหลักการกระจายอำนาจนั้นอยู่ในยุคที่เฟื่องฟูราว 5 ปี วีระศักดิ์ เครือเทพ เรียกช่วงเวลาว่า “เป็นยุคที่มีการเดินหน้าอย่างเต็มสูบ” หลังจากนั้นก็ค่อย ๆ ชะลอตัวสลับกับหยุดนิ่ง ซึ่งทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับนโยบายระดับชาติผสมผสานกัน นโยบายต่าง ๆ ในยุคเฟื่องฟูนี้เดินหน้าไปอย่างรวดเร็ว (วีระศักดิ์ เครือเทพ และคณะ, 2557: 228) ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการปรับโครงสร้างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความสอดคล้องกับหลักการปกครองท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญ การตรากฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ การจัดสรรรายได้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายบัญญัติ อีกทั้งมีการริเริ่มมาตรการกระจายอำนาจเชิงรุกอีกหลายประการ ยกตัวอย่างเช่น

1) มีการยกฐานะสุขาภิบาลทั่วประเทศเป็นเทศบาล

2) ตราพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และแผนปฏิบัติการกระจายอำนาจ พ.ศ. 2543

3) เตรียมการเพื่อถ่ายโอนภารกิจด้านการจัดการศึกษา

4) ริเริ่มการกระจายอำนาจด้านสาธารณสุข

5) จัดสรรรายได้ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด

หลังจากนั้นในช่วงปี พ.ศ. 2549 เป็นต้นมา การให้ความสำคัญของการกระจายอำนาจไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าสู่ยุคตั้งรับ และค่อย ๆ หยุดนิ่งลง ทั้งนี้จะเน้นไปที่การให้ความสำคัญกับการรวมศูนย์อำนาจไว้ที่นายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีโดยตรงจึงเป็นผลให้นโยบายกระจายอำนาจต้องสะดุดลงวิกฤตการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองที่รุนแรงในระยะนี้ได้นำเอานโยบาย การกระจายอำนาจและปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นไปเก็บไว้ใต้พรม แม้ว่าต่อมารัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2550 จะย้ำเจตจำนงที่ต้องการลดการรวมศูนย์อำนาจของรัฐบาลในส่วนกลางลง และให้มีการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเพิ่มขึ้นก็ตามแต่อาจมองได้ว่ารัฐธรรมนูญ ฉบับปี พ.ศ. 2550 นั้น ไม่สามารถพลิกฟื้นกระแสการกระจายอำนาจที่ถดถอยอย่างต่อเนื่องในช่วงก่อนหน้านั้นได้ เพราะรัฐบาลที่เข้ามาหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 มุ่งแก้ปัญหาวิกฤตการณ์อันเนื่องมาจากความขัดแย้งทางการเมืองเป็นหลัก

งานวิจัยของวีระศักดิ์ เครือเทพได้แสดงให้เห็นข้อมูลเชิงประจักษ์หลายส่วนที่สะท้อนว่า การกระจายอำนาจที่ผ่านมาสามารถสร้างประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างเป็นรูปธรรม การดำเนินนโยบายในอนาคตจึงน่าจะมีประโยชน์และเป็นทางเลือกเชิงนโยบายที่จะผลักดันอย่างจริงจัง

อย่างไรก็ตามในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับที่ 16 ปี พ.ศ. 2540 ได้บัญญัติถึงภารกิจในการปฏิรูปการเมืองในระดับท้องถิ่นบรรลุผลสมตามเจตนารมณ์ของประชาชน โดยในหมวด 5 ว่าด้วยแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตรา 78 บัญญัติว่า (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2540: 16)

รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นเองได้ พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐาน สารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึง

และเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อม ให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น

จากภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ถูกกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ประกอบกับพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ. 2542 นั้น ภารกิจในส่วนของการป้องกันอาชญากรรมหรือแม้แต่การรักษาความสงบเรียบร้อยในชุมชนจะไม่ได้ถูกจัดให้เป็นภารกิจหลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้ง ๆ ที่เป็นปัญหาหนึ่งที่มีความสำคัญของคนในท้องถิ่นมาโดยตลอด แต่อย่างไรก็ตาม ในแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2558-2561 คณะกรรมการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติได้กำหนดกรอบแนวทางในการป้องกันอาชญากรรม รวมทั้งได้นำเสนอหน่วยงานรับผิดชอบดำเนินการ โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหนึ่งในองค์กรหลักที่คอยขับเคลื่อนตามนโยบายและมีภาระหน้าที่ในการป้องกันอาชญากรรมประเภทต่าง ๆ ถือเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่จะต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ แทนที่จะทิ้งหน้าที่ความรับผิดชอบให้กับสำนักงานตำรวจแห่งชาติเพียงอย่างเดียว และที่สำคัญมีงานวิจัยที่ได้ศึกษาและถอดบทเรียนถึงความสำเร็จของบรรดาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นจำนวนมาก อาทิ งานของสุมนทิพย์ จิตสว่าง และคณะ (2560) บ่งชี้ว่ามีจำนวนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดำเนินนโยบายให้ความสำคัญกับปัญหาการป้องกันอาชญากรรมจนสามารถได้รับรางวัลการบริหารจัดการเป็นเลิศในระดับชาติ กลายเป็นนวัตกรรมของท้องถิ่นในด้านการรักษาความมั่นคง ปลอดภัย และรักษาความสงบเรียบร้อย อาทิ เทศบาลนครยะลาในโครงการติดตั้งกล้องวงจรปิด (CCTV) ในพื้นที่ และพัฒนาไปสู่เมืองไซเบอร์ หรือไซเบอร์ซิตี้ หรือโครงการนวัตกรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา มีศูนย์ควบคุมระบบโทรทัศน์วงจรปิดเพื่อป้องกันปัญหาอาชญากรรมด้วยเช่นกัน กระนั้นเมื่อผู้เขียนได้ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมและจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับข้าราชการกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะให้ความสำคัญกับประเด็นการป้องกันอาชญากรรมก็ต่อเมื่อปัญหานั้นเกิดผลกระทบต่อประชาชนในท้องถิ่นในภาพรวมและนำไปสู่ความต้องการของประชาชนเองที่จะต้องแก้ปัญหาเหล่านั้น จากนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนำความต้องการของประชาชนมาแปลงเป็นนโยบายเพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาต่อไป ยกตัวอย่างเช่น เทศบาลนครรังสิต ถือเป็นองค์กรหนึ่งที่มีการบริหารจัดการที่ดีในด้านการป้องกันอาชญากรรมในบริเวณรอบชุมชนเช่นกัน ในโครงการศูนย์ควบคุมและสั่งการนครรังสิต ที่จะได้กล่าวถึงรายละเอียดในหัวข้อเกี่ยวกับกรณีศึกษาต่อไป

3. ประเด็นท้าทายรูปแบบใหม่ที่มีอิทธิพลต่อการปรับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย

ในปัจจุบันประเทศไทยได้ขานรับต่อกระแสพลวัตรของโลกผ่านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การติดต่อสื่อสารได้อย่างสะดวกสบายและรวดเร็วถือเป็นการลดระยะทางและเวลา (space and time) ได้เป็นอย่างดี กล่าวกันง่าย ๆ คือ ทุกวันนี้โลกเราแทบจะไม่สามารถปิดบังข้อมูล ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ได้อีกต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเกิดเครือข่ายสังคม (social network) ที่เชื่อมต่อกับระบบอินเทอร์เน็ต เป็นปัจจัยที่เข้ามามีบทบาทอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (สัณหกฤษณ์ บุญช่วย, 2557: 583-592) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะภาครัฐที่มีหน้าที่หลักในการจัดบริการสาธารณะ จำเป็นที่จะต้องปรับตัวให้เท่าทันต่อยุคสมัยโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารขององค์กรจะยังคง

บริหารงานแบบเดิมไม่ได้อีกต่อไป หากหวังคะแนนนิยมของตนเองจำเป็นที่จะต้องทำงานในเชิงประจักษ์ให้ประชาชนในฐานะเจ้าของอำนาจที่แท้จริงได้เห็นถึงผลการปฏิบัติงานที่เป็นรูปธรรม ฉะนั้น การทำงานของนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ในอนาคตจึงมีแนวโน้มที่จะต้องทำงานในเชิงรุกรอบด้านและเน้นนโยบายประชานิยมมากขึ้น กล่าวคือนโยบายต้องมีความทันสมัย และตอบโจทย์กับยุคสมัยปัจจุบัน สัดส่วนการทำงานในอดีตที่เน้นแต่เพียงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานไม่เพียงพออีกต่อไปน้ำหนักการพัฒนาด้านอื่น ๆ ต้องมีให้รอบด้านตามไปด้วย ประกอบกับงานวิจัยของวีระศักดิ์ เครือเทพ และคณะ (2558) ที่ได้ประเมินผลงานการกระจายอำนาจของไทยในรอบเวลา 15 ปี ได้ให้ข้อค้นพบประเด็นปัญหาความท้าทายที่เกิดขึ้นในชุมชนท้องถิ่น และประเมินว่า อปท. ได้มีการปรับตัวในการจัดการหรือรับมือกับปัญหาท้าทายเหล่านั้นหรือไม่อย่างไร โดยกลุ่มตัวอย่างจำนวน 110 องค์กร มีปัญหาความท้าทายที่เกิดขึ้นในพื้นที่กลุ่มตัวอย่าง พบว่าประเด็นปัญหาท้าทายทางด้านสังคม อาชญากรรม ยาเสพติด และความไร้ระเบียบของชุมชน เป็นประเด็นที่เกิดขึ้นบ่อยที่สุดในพื้นที่ชุมชนท้องถิ่น ตามมาด้วยปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะการจัดการเรื่องขยะและปัญหามลพิษ เป็นต้น (วีระศักดิ์ เครือเทพ และคณะ, 2558: 85) รายละเอียดปรากฏตามตารางสรุป ดังนี้

ตารางที่ 1 ประเด็นปัญหาความท้าทายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 110 องค์กร

ประเด็นความท้าทาย	จำนวน อปท. ที่ประสบปัญหาความท้าทาย
1. ปัญหาสังคม ยาเสพติด อาชญากรรม ความไร้ระเบียบของชุมชน ฯลฯ	61
2. สิ่งแวดล้อม ขยะ มลพิษ แหล่งทรัพยากรเสื่อมโทรม	35
3. การเกษตร ขาดแหล่งน้ำ ที่ดินทำกิน	28
4. เศรษฐกิจตกต่ำ ค่าครองชีพสูง ต้นทุนสูงในการผลิตการเกษตร การจ้างงานต่ำ	27
5. โครงสร้างพื้นฐาน ประปา ถนน คมนาคม ระบบสาธารณูปโภค	24
6. แรงงานต่างด้าว แรงงานแฝง	22
7. ภัยพิบัติ ภัยสาธารณะ	21
8. ผังเมือง เมืองขยายตัวอย่างรวดเร็ว ขาดทิศทาง หรือมีปัญหาชุมชนแออัด	14
9. สุขภาพ การเจ็บป่วย โรคระบาด	9
10. การศึกษาในเชิงคุณภาพ และการกระจายโอกาสทางการศึกษา	7

ที่มา (วีระศักดิ์ เครือเทพ และคณะ, 2558)

ทั้งนี้ งานวิจัยดังกล่าวได้พิจารณาถึงความเข้มข้น หรือความกระตือรือร้นในการปรับตัวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง ที่มีต่อประเด็นความท้าทายในชุมชนนั้นเกิดขึ้นเพียงระดับหนึ่งเท่านั้น มีเพียงไม่ถึงร้อยละ 70 ที่มีการปรับตัวอย่างเข้มข้นโดยปรับเปลี่ยนแผนงาน จัดเตรียมบุคลากร การพัฒนาแหล่งรายได้ใหม่ ๆ ที่สำคัญคือการริเริ่มนวัตกรรมในการบริหารจัดการ หรือตราข้อบัญญัติใหม่ ๆ ขึ้นเพื่อรองรับการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่หรือภารกิจที่ได้รับการถ่ายโอน เพื่อให้สามารถดูแลหรือแก้ปัญหาท้าทายใหม่ ๆ ให้กับประชาชนได้ดีขึ้น และได้สรุปสาเหตุส่วนหนึ่งที่ทำให้การปรับตัวจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปอย่างล่าช้าอาจเนื่องมาจากสาเหตุ ดังนี้

1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ขาดแรงกระตุ้นหรือแรงจูงใจในการปรับตัวต่อปัญหาท้าทายรูปแบบใหม่ ๆ ที่เพิ่มขึ้นจากการถ่ายโอนภารกิจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในช่วงที่ผ่านมา

2) เงื่อนไขหรือข้อกำหนดทางกฎหมายและจากปัจจัยเชิงโครงสร้างที่ทำให้ อปท. ขาดความเข้าใจต่อภารกิจใหม่ ๆ หรือขาดความรู้ ขาดบุคลากร หรือขาดงบประมาณที่จำเป็นสำหรับการดำเนินการแก้ไขปัญหาใหม่ ๆ หรือจัดการกับภารกิจถ่ายโอน

3) อปท. ขาดการเตรียมการพัฒนามาตรฐานหรือระบบงานที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติภารกิจใหม่ ๆ อีกทั้งมีข้อจำกัดในเชิงกฎหมายหรือระเบียบปฏิบัติที่กำหนดโดยส่วนราชการที่กำกับดูแล อปท. ทำให้ไม่สามารถรับมือภารกิจท้าทายใหม่ ๆ ได้อย่างคล่องตัว

จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าประเด็นท้าทายด้านปัญหาอาชญากรรม และความไร้ระเบียบของสังคมถือเป็นอันดับแรกที่เกิดขึ้นในชุมชนท้องถิ่นทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะองค์กรที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด และมีภาระหน้าที่โดยตรงในการแก้ไขปัญหาของประชาชนจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพในองค์กรเพื่อรองรับความท้าทายใหม่ ๆ อยู่เสมอโดยจะมองว่าปัญหาอาชญากรรมที่เกิดในชุมชนท้องถิ่นที่ตนรับผิดชอบ ไม่ใช่ภาระหน้าที่ของตนเองต่อไปไม่ได้อีกแล้ว

4. บทบาทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการสร้างประสิทธิภาพในการป้องกันปัญหาอาชญากรรม และความมั่นคงปลอดภัยในชุมชน

การจัดเตรียมสภาพแวดล้อมที่มั่นคงและปลอดภัยสำหรับพลเมืองของตนจึงถือเป็นหนึ่งในบทบาทหลักของรัฐบาลท้องถิ่น เนื่องจากการก่ออาชญากรรมและการตกเป็นเหยื่อเกิดขึ้นในระดับท้องถิ่น รัฐบาลท้องถิ่นจึงต้องมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาด้านความปลอดภัยและการรักษาความปลอดภัยและรัฐบาลดังกล่าวอยู่ในฐานะยุทธศาสตร์สำคัญในการทำหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพหน่วยงานท้องถิ่น โดยควบคุมการใช้ที่ดิน โครงสร้างพื้นฐาน บริการพื้นฐานนโยบายทางสังคมและเศรษฐกิจในท้องถิ่น ตลอดจนการเข้าถึงความยุติธรรมและเหนือสิ่งอื่นใดที่พวกเขามีอิทธิพลและมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของท้องถิ่นด้วย

ในรายงานการประชุมของสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและความยุติทางอาญาสมัยที่ 11 ในปี ค.ศ. 2005 ได้ยกตัวอย่างงานของโครงการความปลอดภัยในเมืองของสหประชาชาติ (UN-Habitat Safer Cities Program) ซึ่งถือเป็นตัวอย่างของแนวทางนี้ โปรแกรมก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2539

ตามคำร้องขอของเมืองในแอฟริกาเพื่อแก้ปัญหาความรุนแรงและความมั่นคงในเมือง ปัจจุบันมีโครงการระดับเมืองจำนวน 15 แห่งทั่วโลก ช่วยเพิ่มศักยภาพของรัฐบาลท้องถิ่นเพื่อพัฒนาแผนการและการริเริ่มการป้องกันอาชญากรรมแบบบูรณาการโดยผ่านธรรมาภิบาลที่ดีขึ้น การตอบสนองต่อความยุติธรรมทางอาญาและแนวทางทางสังคมและสถานการณ์ มีกลุ่มเป้าหมายสองกลุ่ม คือ เยาวชน ผู้หญิงและเด็ก (Shaw & Travers, 2005: 27)

ต่อมาองค์การสหประชาชาติได้นำเสนอคู่มือแนวทางการป้องกันอาชญากรรม (United Nations, 2010) โดยสำนักงานป้องกันยาเสพติดและปราบปรามอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ ได้กล่าวถึงบทบาทที่เป็นคุณลักษณะที่องค์กรภาครัฐจำเป็นต้องป้องกันปัญหาอาชญากรรม ไว้ในส่วนที่ 2 ของคู่มือนี้ แสดงให้เห็นว่าองค์กรสหประชาชาติได้เล็งเห็นถึงความสำคัญที่ภาครัฐของรัฐที่เป็นชาติสมาชิกต้องร่วมมือกันในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมอย่างแท้จริง โดยได้แบ่งประเภทของโครงสร้างของรัฐบาลที่แนะนำและเป็นตัวอย่างของยุทธศาสตร์ เป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่น ซึ่งแสดงถึงวิธีการต่าง ๆ ที่พวกเขาได้พัฒนาและจัดระบบป้องกันอาชญากรรมของตน ความสามารถที่แสดงถึงศักยภาพและความท้าทายที่อาจเกิดขึ้นด้วย ดังนี้

1) การจัดตั้งหน่วยงานกลางถาวรในระดับรัฐบาลที่รับผิดชอบในการดำเนินงานนโยบายป้องกันอาชญากรรม เรื่องนี้ได้รับการดำเนินการทั้งในประเทศที่รวมศูนย์ เช่น ฝรั่งเศส และในประเทศที่มีรัฐบาลกลาง เช่น แคนาดา ชิลี และแอฟริกาใต้ ในระดับประเทศนั้น ประเทศอาจเลือกที่จะวางความรับผิดชอบการก่ออาชญากรรมและการป้องกันภายในกระทรวง เช่น ผู้รับผิดชอบด้านความยุติธรรมหรือความมั่นคงสาธารณะ หรือกลุ่มของกระทรวงหรือเพื่อจัดตั้งหน่วยงานแยกต่างหากในระดับสูง บทบาทของหน่วยงานกลางถาวรนี้ คือ การให้ความเป็นผู้นำการทำงานร่วมกับภาครัฐภาคอื่น ๆ และภาคประชาสังคมเพื่อพัฒนาวางแผนดำเนินการและตรวจสอบหน่วยงานกลาง อำนวยความสะดวกในการดำเนินการที่รัฐบาลระดับล่าง ในบางกรณีประเทศได้เลือกที่จะออกกฎหมายเพื่อสนับสนุนแผนงานระดับชาติและกำหนดให้ภาคอื่น ๆ ทำงานร่วมกันกับรัฐบาลกลาง ผู้มีอำนาจจึงจำเป็นต้องมีทรัพยากรที่เพียงพอสำหรับการดำเนินการตามแผนงานของโครงการป้องกันอาชญากรรมแห่งชาติ

2) หน่วยงานภาครัฐระดับจังหวัดอาจมีความรับผิดชอบการป้องกันอาชญากรรมซึ่งมักเป็นความร่วมมือระหว่างรัฐบาลแห่งชาติและ/ หรือท้องถิ่น ส่วนใหญ่รัฐบาลระดับภูมิภาค ระดับรัฐหรือระดับจังหวัดได้จัดตั้งโครงสร้างส่วนกลางที่รับผิดชอบในการส่งเสริมและประสานงานแผนป้องกัน และการริเริ่มการประสานงานรวมไปถึงการระดมทรัพยากรสำหรับโครงการป้องกันอาชญากรรมทางสังคม การประเมินผล และสนับสนุนโครงการป้องกันอาชญากรรมทางสังคมของรัฐบาลท้องถิ่นระดับล่าง ตลอดจนการจัดตั้งหุ้นส่วนภาครัฐ และภาคเอกชนเพื่อสนับสนุนการป้องกันอาชญากรรม

3) หน่วยงานปกครองท้องถิ่น ถือเป็นหน่วยงานที่ย่อยที่สุดและใกล้ชิดกับพลเมืองท้องถิ่นมากที่สุด จึงต้องคำนึงถึงความปลอดภัยและการรักษาความปลอดภัย จะต้องมีการพัฒนาแผนเป็นการเฉพาะ สำหรับการบังคับใช้กฎหมายและการป้องกันอาชญากรรมเพื่อตอบสนองความต้องการด้านความปลอดภัยของชุมชนของตนเอง รวมไปถึงกระบวนการพัฒนานโยบายเกี่ยวกับความปลอดภัยของชุมชนที่เป็นหุ้นส่วนท้องถิ่น

เพื่อประสานงานและนำไปสู่นวัตกรรมการป้องกันอาชญากรรมของเทศบาลซึ่งได้รับการริเริ่มและพัฒนาให้เป็นรูปธรรม

จากการลงพื้นที่สำรวจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีผลการปฏิบัติงานที่ดีในด้านการป้องกันอาชญากรรมและการรักษาความสงบเรียบร้อยซึ่งมีการประเมินตนเองและจัดส่งมายัง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น พบว่ามีหลายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เริ่มให้ความสำคัญกับประเด็นท้าทายรูปแบบใหม่นี้ เพราะปัญหาด้านอาชญากรรมเป็นปัญหาที่ในปัจจุบันได้สร้างความไม่มั่นคงและปลอดภัยของประชาชนเป็นอย่างมาก จึงได้กลายเป็นความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริงในการที่หน่วยงานราชการที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนจะสามารถตอบสนองต่อความต้องการดังกล่าวได้ เป็นผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพยายามพัฒนาโครงการนวัตกรรมต่าง ๆ ในด้านการป้องกันปัญหาอาชญากรรมให้มีจำนวนมากขึ้นกว่าสมัยก่อนที่สนใจพัฒนาท้องถิ่นเพียงด้านสาธารณูปโภคสาธารณูปการเท่านั้น (โพธิรัตน์ รัตนพันธ์, 2561: สัมภาษณ์) โดยเฉพาะอย่างยิ่งท้องถิ่นที่มีลักษณะความเป็นเมืองสูงส่งผลให้อัตราการเกิดอาชญากรรมสูงตามไปด้วย หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการป้องกันปัญหาเพื่ออย่างน้อยแล้ว ปัญหาที่อาจจะมีความรุนแรงก็จะได้บรรเทาเบาบางลง จากกรณีศึกษาเทศบาลนครรังสิตซึ่งจากการสัมภาษณ์ข้าราชการระดับหัวหน้าฝ่ายพบว่า ภายใต้การบริหารของนายธีรวุฒิ กลิ่นกุสุม นายกเทศมนตรีนครรังสิตที่มีนโยบายในการบริหารที่แถลงต่อสภาเทศบาลนครรังสิต เมื่อวันพุธที่ 24 สิงหาคม 2554 ได้แบ่งนโยบายที่สำคัญออกเป็น 7 ด้าน ด้วยกัน หนึ่งในนโยบายสำคัญ คือ ประเด็นในเรื่องของการจัดระเบียบชุมชน สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย ซึ่งถูกจัดอยู่ในลำดับที่ 6 ของนโยบาย กล่าวคือพร้อมให้การสนับสนุนงบประมาณในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยให้เพียงพอกับการป้องกันปัญหาอาชญากรรม การรักษาความสงบเรียบร้อย การรณรงค์ป้องกัน และแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยจัดให้มีระบบเฝ้าระวัง ติดตาม ป้องกันและเตือนสาธารณภัยเพื่อการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย อีกทั้งพัฒนาศักยภาพระบบการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย โดยส่งเสริมสนับสนุนให้อาสาสมัครเข้ามาเป็นเครือข่ายในการระงับ ป้องกัน บรรเทาสาธารณภัย และการเกิดอุบัติเหตุ (อปพร.) และส่งเสริมสนับสนุน พัฒนาศักยภาพ หน่วยกู้ชีพกู้ภัย และศูนย์รับส่งผู้ป่วยฉุกเฉิน (ณรงค์ศักดิ์ กลิ่นกุสุม, 2561: สัมภาษณ์) หรือกรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีลักษณะความเป็นเมืองสูงคือองค์การบริหารส่วนตำบลเทพารักษ์ เนื่องจากผู้บริหารมีการคำนึงถึงคุณภาพชีวิตของประชาชนมาเป็นอันดับหนึ่ง ซึ่งจะแตกต่างกับคณะผู้บริหารฝ่ายการเมืองในสมัยก่อนที่เน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเป็นสำคัญ การดำเนินการเพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยจึงถูกสร้างสรรค์ขึ้นประกอบกับการที่ตำบลเทพารักษ์เริ่มมีลักษณะความเป็นเมืองมากขึ้นจากความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ประกอบกับการขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมทำให้เกิดประชากรแฝงในรูปของแรงงานต่างถิ่นฐานเข้ามาทำงานและพักอาศัยในพื้นที่เป็นจำนวนมาก ในแง่มุมหนึ่งย่อมส่งผลให้เกิดปัญหาที่ตามมาจากการกระทำความผิดคดีต่าง ๆ รวมไปถึงอุบัติเหตุที่เกิดขึ้น คณะผู้บริหารจึงไตร่ตรองหาวิธีการเพื่อลดปัญหาของประชาชนจึงเกิดเป็นโครงการติดตั้งศูนย์ควบคุมและติดตั้งระบบกล้องโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) ขึ้น ภายใต้การบริหารของนายสำเริง จิตต์อาจหาญ

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเทพารักษ์คนปัจจุบัน ได้อนุมัติจัดทำโครงการที่เน้นการรักษาความสงบและความปลอดภัยในชีวิตของคนในท้องถิ่น (อนุรัตน์ การุณ, 2561: สัมภาษณ์) เป็นต้น

5. กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีโครงการในการป้องกันอาชญากรรม และความมั่นคงปลอดภัยในชุมชน

5.1 โครงการศูนย์ควบคุมสั่งการเทศบาลนครรังสิต (Rangsit City Control and Command Center) หรือ ศูนย์ RCC

โครงการศูนย์ควบคุมและสั่งการนครรังสิต ของเทศบาลนครรังสิต ได้พัฒนาและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน ให้ได้รับการแก้ไข เยียวยา ประชาชนสามารถเข้าถึงเทศบาลได้หลายช่องทาง สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว และทันสถานการณ์ เทศบาลนครรังสิตจึงได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์เพื่อรองรับบริบทของการพัฒนาเมือง การบริการประชาชน การอำนวยความสะดวก การรักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ได้พัฒนาให้มีศูนย์ควบคุมสั่งการนครรังสิต (Rangsit City Control and Command Center) หรือ ศูนย์ RCC ตั้งอยู่ในภายในอาคารสำนักงานเทศบาลนครรังสิต ชั้น 8 ซึ่งถือว่าเป็นศูนย์ที่มีการรวมเอาทุกมิติของงานที่มีหน้าที่ในการดูแล รักษาความสงบเรียบร้อย และแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนโดยการจัดให้มีเจ้าหน้าที่อยู่ปฏิบัติงานประจำศูนย์เพื่อติดต่อประสานการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนตลอด 24 ชั่วโมง เพราะอาชญากรรมหรือปัญหาความมั่นคงปลอดภัยต่าง ๆ เกิดขึ้นได้โดยไม่เลือกเวลาหรือสถานที่ เทศบาลจึงต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาด้วยความรวดเร็ว ทั่วถึง และเป็นธรรม (สงวน รักษาแดน, 2561: สัมภาษณ์)

การดำเนินการของโครงการดังกล่าวมีที่มาจากนโยบายของผู้บริหาร กล่าวคือ นายกเทศมนตรีได้กำหนดให้มีการติดตั้งกล้องวงจรปิดเพื่อป้องกันปัญหาอาชญากรรม ภายในเขตเทศบาลให้เป็นนโยบายเร่งด่วน ได้เริ่มมีการกำหนดแนวทางจัดทำแผนพัฒนาและจัดทำรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการติดตั้งกล้องวงจรปิดในเขตเทศบาล ระยะที่ 1 โดยเริ่มสัญญาจ้างเมื่อปี พ.ศ. 2557 เป็นต้นมา โดยในระยะแรกดำเนินการติดตั้งกล้องวงจรปิดในพื้นที่และชุมชนภายในเขตเทศบาล จำนวน 199 ตัว เมื่อบริบทเมืองได้มีความเจริญก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศรวมไปถึงความต้องการของประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบต่อการแก้ไขปัญหามีเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น เพื่อเป็นการรองรับและพัฒนาการดำเนินการในเชิงรุกของเทศบาล จึงได้มีการพัฒนาและยกระดับไปสู่การจัดตั้งศูนย์ควบคุมสั่งการนครรังสิตขึ้น หรือศูนย์ RCC ซึ่งเป็นการดำเนินการต่อเนื่องมาจากโครงการติดตั้งกล้องวงจรปิดภายในเขตเทศบาลเมื่อปี พ.ศ. 2557 และดำเนินการต่อเนื่องจนถึงปัจจุบันและยังจัดอยู่ในแผนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

การดำเนินการของศูนย์ควบคุมสั่งการนครรังสิต มีการบริหารจัดการในรูปคณะกรรมการขับเคลื่อนศูนย์ โดยมีนายกเทศมนตรีเป็นที่ปรึกษากิตติมศักดิ์ และมีปลัดเทศบาลเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์จะอยู่ในความรับผิดชอบและบริหารจัดการของฝ่ายรักษาความสงบ ส่วนอำนวยการและปกครอง สำนักปลัดเทศบาล

ทั้งนี้การดำเนินงานจะมีรูปของคณะกรรมการทำงานย่อยออกไปในแต่ละภารกิจที่ได้รับมอบหมาย เป็นการบูรณาการการปฏิบัติงานภายในหน่วยงาน เช่น คณะทำงานจัดทำคู่มือมาตรวัดน้ำ คณะทำงานรวบรวมแบบแปลนอาคารขนาดใหญ่ คณะทำงานด้านเครื่องวัดมลพิษในอากาศ คณะทำงานปรับปรุงรูปแบบระบบร้องเรียนร้องทุกข์ เป็นต้น (ศูนย์ควบคุมและสั่งการนครรังสิต, 2561: 12)

ผลจากการดำเนินการที่ผ่านมาพบว่าจำนวนปัญหาความเดือดร้อนหรือความต้องการช่วยเหลือการแก้ไขปัญหา การเยียวยาเบื้องต้นให้กับประชาชน ได้รับการดูแลแก้ไขได้ด้วยความรวดเร็วเท่าทันต่อสถานการณ์ ก่อให้เกิดความมั่นคง ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนมีมากขึ้น เนื่องมาจากการที่เทศบาลได้กำหนดแนวทางและวิธีการเพื่อช่วยให้ประชาชนลดความเสี่ยงในการใช้ชีวิตในสังคมเมือง ซึ่งมีความหลากหลายในการดำรงชีวิต มีความเจริญในด้านการคมนาคม เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี ดังนั้นเทศบาลจึงได้เพิ่มวิธีการที่จะสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินให้กับผู้อยู่อาศัยและดำรงชีวิตในเขตเทศบาล เช่น การติดตั้งกล้องโทรทัศน์วงจรปิด ซึ่งคณะผู้บริหารมีนโยบายจะติดให้เต็มพื้นที่และปัจจุบันก็สามารถติดตั้งในบริเวณพื้นที่จุดเสี่ยงต่าง ๆ เช่น หน้าห้างสรรพสินค้า ป้ายรถประจำทาง บริเวณทางแยก สะพานลอย โดยเมื่อเกิดอุบัติเหตุ หรือการก่ออาชญากรรมขึ้น เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถขอเข้าดูภาพจากกล้องโทรทัศน์วงจรปิดของเทศบาลได้ ผลปรากฏว่าประชาชนมีความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการของเทศบาลในการมีช่องทางติดต่อประสานงานระหว่างประชาชนกับเทศบาลหลากหลายช่องทาง และสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการท้องถิ่น ประกอบกับการพัฒนาการปฏิบัติงานของเทศบาลเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในบริบทแวดล้อมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว อีกทั้งจำนวนเครือข่ายความร่วมมือในหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน มีการบูรณาการเพื่อร่วมมือกันพัฒนาท้องถิ่นและแก้ไขปัญหาตามภารกิจความรับผิดชอบของตนเองด้วย

5.2 กรณีศึกษาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในต่างประเทศ ได้แก่ เครือรัฐออสเตรเลียมีบทบาทสำคัญในการลดปัญหาอาชญากรรม เพราะนโยบายการป้องกันอาชญากรรมที่พัฒนาขึ้นโดยเครือรัฐและรัฐบาลกลางได้พึ่งพารัฐบาลท้องถิ่นเป็นอย่างมาก โดยใช้ความร่วมมือในประเทศและแผนป้องกันอาชญากรรม ทั้งนี้นโยบายดำเนินการของรัฐวิกทอเรีย นิวเซาท์เวลส์ และควีนส์แลนด์ ประจักษ์ชัดว่าได้พึ่งพารัฐบาลท้องถิ่นและอาศัยการมีส่วนร่วมอย่างสม่ำเสมอ สิ่งที่เป็นรูปธรรมที่บรรดาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออสเตรเลียได้พัฒนามาตรการป้องกันอาชญากรรมของตนเองขึ้น ผ่านหลักเกณฑ์การออกแบบสิ่งแวดล้อม (CPTED) เพื่อแก้ปัญหาอาชญากรรมและความกลัวต่ออาชญากรรมในและรอบสวนสาธารณะ ห้องสุขาสาธารณะ ถนนคนเดิน ที่อยู่อาศัยของประชาชน สิ่งอำนวยความสะดวกการขนส่งและย่านบันเทิง เป็นต้น ยกตัวอย่างโครงการที่ประสบความสำเร็จ ได้แก่ โครงการ CPTED มีเป้าหมายในการปรับเปลี่ยนทางกายภาพ สภาพแวดล้อมที่อาชญากรรมสามารถเกิดขึ้นได้ โดยการพิจารณาประเด็นการวางแผนและการออกแบบนี้ สามารถเพิ่มการควบคุมการเข้าออกหรือเพิ่มขีดความสามารถของสิ่งแวดล้อมได้ การเฝ้าระวังตามธรรมชาติ เช่น การถอดไม้พุ่มขนาดใหญ่หรือการติดตั้งแสงสว่าง เป็นต้น

ความสำเร็จของการป้องกันอาชญากรรมของเครือรัฐออสเตรเลียนั้น รัฐบาลท้องถิ่นได้ร่วมมือกับหน่วยงานตำรวจและหน่วยงานที่ไม่ใช่รัฐบาลเพื่อพัฒนาและจัดทำโครงการป้องกันอาชญากรรมทางสังคมสำหรับเยาวชนจำนวนมาก ตัวอย่างของแผนการป้องกันอาชญากรรมของรัฐบาลท้องถิ่นสามารถดูได้จากเว็บไซต์สถาบันอาชญาวิทยาแห่งออสเตรเลีย ในทำนองเดียวกันรัฐบาลท้องถิ่นได้มีการลงทุนสำหรับทรัพยากรในการจัดตั้งศูนย์ที่กำหนดตำแหน่งเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยชุมชน ซึ่งมีบทบาทในการพัฒนาและดำเนินการในด้านป้องกันปัญหาอาชญากรรมไว้ในโครงการป้องกันและอำนวยความสะดวกแก่ชุมชนท้องถิ่น

ดังนั้น งานวิชาการของ Adrian Cherney สรุปได้อย่างชัดเจนว่ารัฐบาลท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการป้องกันอาชญากรรม แม้ว่ารัฐบาลท้องถิ่นจะเผชิญกับความท้าทายมากมายในการแก้ปัญหาอาชญากรรมและความวุ่นวายก็ตาม นอกจากนี้การป้องกันอาชญากรรมของรัฐบาลท้องถิ่น หรือความปลอดภัยของบุคลากรในชุมชนที่ต้องเผชิญกับปัญหาความท้าทายในการติดตามความร่วมมือในท้องถิ่นที่เป็นไปอย่างยั่งยืนและบรรลุผลเป็นรูปธรรมได้ยืนยันถึงความสำเร็จในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมโดยอาศัยการเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือได้กลายเป็นสิ่งที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นรูปแบบกลยุทธ์การป้องกันโดยรัฐบาลท้องถิ่นนั่นเอง (Cherney, 2006: 25-26)

6. บทสรุป

การส่งเสริมของภาครัฐที่พยายามทำให้ประเทศไทยเข้าสู่ยุค Thailand 4.0 ซึ่งถือเป็นยุคที่มุ่งเน้นประเทศให้ไปในทิศทางที่ใช้เศรษฐกิจเป็นตัวขับเคลื่อนหรือเป็นตัวละครหลัก ย่อมส่งผลให้สังคมภาพรวมมีความซับซ้อนและหลากหลายมากขึ้น ปัญหาความท้าทายต่าง ๆ ก็ย่อมตามมาด้วยเช่นกัน ความท้าทายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอันดับแรกคือ ปัญหาสังคม ยาเสพติด อาชญากรรม ความไร้ระเบียบของชุมชน เป็นต้น ส่วนกลไกขององค์กรปกครองท้องถิ่นกลับถูกมองว่าไม่ใช่บทบาทที่ที่ราชการส่วนกลางมอบอำนาจให้ดำเนินการ ทั้งนี้เพราะคำนึงถึงกฎหมายอย่างเคร่งครัดมากจนเกินไปจึงมีความระมัดระวังในการดำเนินนโยบายและงบประมาณ ทั้ง ๆ ที่เป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนที่สุด และเจตนารมณ์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นเพื่อความอยู่ดีมีสุข รวมถึงความมั่นคงปลอดภัยของประชาชนด้วย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องปรับกระบวนทัศน์ใหม่ กล่าวคือ ต้องมีส่วนสำคัญในการดำเนินการเชิงรุกอย่างมากพอสมควรเพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น จากการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ในพื้นที่ของตนเองย่อมรู้ความต้องการและปัญหาของคนในท้องถิ่น และสามารถจัดบริการสาธารณะที่ตรงกับความต้องการของประชาชนได้ทั่วถึงกว่าภาคราชการในส่วนกลาง ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางแห่งมีผู้บริหารที่มีภาวะความเป็นผู้นำ และมีวิสัยทัศน์ต่อการเปลี่ยนแปลง สามารถพัฒนานวัตกรรมหรือโครงการที่เป็นแบบแผนสามารถอำนวยความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในท้องถิ่นเพราะปัญหาอาชญากรรมนั้นรอคอยเวลาไม่ได้นั่นเอง

ข้อเสนอแนะ

ผู้เขียนขอเสนอแนะเชิงนโยบายเกี่ยวกับภารกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการป้องกันอาชญากรรมและการสร้างความมั่นคงปลอดภัยในชุมชน ดังนี้

1. เร่งส่งเสริมการกระจายอำนาจ รวมไปถึงภารกิจบางส่วนมาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินการแก้ไขได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และเพื่อให้ประชาชนทุกคนได้เข้าถึงการบริการโดยเฉพาะในภารกิจการป้องกันอาชญากรรม แทนที่จะมองว่าเป็นภาระหน้าที่ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติเพียงอย่างเดียว เพราะตามหลักการแล้วองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมต้องรับรู้ปัญหาและวิธีการแก้ปัญหาของประชาชนในท้องถิ่นได้ดีที่สุด โดยจัดตั้งเป็นศูนย์ หรือสำนักในการป้องกันอาชญากรรมและหรือการบรรเทาทุกข์บรรเทาสาธารณภัย ที่มีงบประมาณและบุคลากร รวมไปถึงแผนงานหรือโครงการที่มีความชัดเจนที่เฉพาะเจาะจงต่อการป้องกันปัญหาอาชญากรรมและบรรเทาสาธารณภัยในองค์กร

2. ควรออกกฎหมาย หรือระเบียบสำหรับให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นแนวทางปฏิบัติในการป้องกันอาชญากรรมให้มีความชัดเจน ซึ่งอาจครอบคลุมถึงการใช้งบประมาณ เนื่องจากในปัจจุบันพบว่าตัวบทกฎหมายที่กำหนดภารกิจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการป้องกันอาชญากรรม รวมไปถึงการส่งเสริมความมั่นคงปลอดภัยในชุมชน มีลักษณะที่อาจไม่ชัดเจนต่อการตีความ ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดความกังวลในการถูกตรวจสอบที่มีความเข้มข้นของหน่วยงานส่วนกลาง

3. ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการดำเนินภารกิจในลักษณะเป็นเครือข่ายกับหน่วยงานในภาคส่วนอื่น ๆ เพื่อทำให้ปัญหาการเข้าถึงบริการของประชาชนได้รับการจัดการแก้ปัญหาได้เป็นไปอย่างรวดเร็วทำให้หน่วยงานต่าง ๆ ลดภาระหน้าที่ในส่วนที่ศักยภาพก้าวไปไม่ถึงด้วยเช่นกัน

4. การมีวิสัยทัศน์และภาวะผู้นำของบรรดาผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นถือเป็นสิ่งสำคัญ นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะที่ได้รับความไว้วางใจเลือกตั้งเข้ามาทำหน้าที่ จะต้องให้ความสำคัญกับประเด็นการป้องกันอาชญากรรม และความมั่นคงปลอดภัย แทนที่จะให้ความสำคัญกับประเด็นสาธารณูปโภคด้านเดียว การออกนโยบายและการนำนโยบายไปแปลงเป็นการปฏิบัติจะต้องมีความครอบคลุมในทุก ๆ มิติ เพื่อตอบรับความท้าทายรูปแบบใหม่ ๆ ที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

โกวิทย์ พวงงาม. (2558). **นวัตกรรมท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.** กรุงเทพฯ: เสมาธรรม.

จรัส สุวรรณมาลา และคณะ. (2548). **รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการวิถีใหม่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย.** กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ณรงค์ศักดิ์ กลิ่นกุสุม, หัวหน้าฝ่ายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลนครรังสิต. (2561). **สัมภาษณ์.** 30 มีนาคม.

ตระกูล มีชัย. (2559). **การปฏิรูปประเทศด้านการกระจายอำนาจ การจัดการบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.** กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

ธเนศวร์ เจริญเมือง. (2550). **100 ปี การปกครองท้องถิ่นไทย พ.ศ. 2440-2540** (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.

โพธิรัตน์ รัตนพันธ์, นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2561). **สัมภาษณ์.** 6 มีนาคม.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (2540). **ราชกิจจานุเบกษา.** เล่มที่ 114 ตอนที่ 55 ก. หน้า 16.

วีระศักดิ์ เครือเทพ. (2548). **นวัตกรรมสร้างสรรค์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.** กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

วีระศักดิ์ เครือเทพ และคณะ. (2557). **รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาวิจัยเพื่อติดตามและประเมินการกระจายอำนาจของไทย.** กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2558). **15 ปี การกระจายอำนาจของไทย สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศูนย์ควบคุมและสั่งการนครรังสิต. (2561). **เอกสารรายงานผลการปฏิบัติงานของศูนย์ควบคุมและสั่งการนครรังสิต (Rangsit City Control and Command Center).** ปทุมธานี: เทศบาลนครรังสิต.

สงวน รักษาแดน, หัวหน้างานรักษาความสงบ เทศบาลนครรังสิต. (2561). **สัมภาษณ์.** 30 มีนาคม.

สัณหกฤษณ์ บุญช่วย. (2554). **การคลังท้องถิ่นกับการตัดสินใจเชิงนโยบายขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสงคราม.** วิจัยนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมือง คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2557). ทรัพยากรมนุษย์ในองค์การบริหารส่วนจังหวัดภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงสู่ประชาคมอาเซียน. ใน **รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ครั้งที่ 6**. (30-31 พฤษภาคม หน้า 583-592). นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

สุมนทิพย์ จิตสว่าง และคณะ. (2560). **รายงานการวิจัยเรื่อง บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการป้องกันปัญหาอาชญากรรม.** กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อนุรัตน์ การุณ, หัวหน้าฝ่ายป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย องค์การบริหารส่วนตำบลเทพารักษ์. (2561). **สัมภาษณ์.** 30 มีนาคม.

Cherney, A. (2006, November-December). The role of local government in crime prevention: An overview. **Local Government Reporter, 2006** (1), 25-26.

Shaw, M. & Travers, K. (2005). **Workshop Background Paper, Proceedings of the Workshop held at the 11th UN Congress on Crime Prevention and Criminal Justice**. Bangkok: United Nations.

United Nations. (2010). **Handbook on the Crime Prevention Guidelines: CRIMINAL JUSTICE HANDBOOK SERIES.** New York: United Nations.

(Received: 23/04/2018 Revised: 14/06/2018 Accepted: 17/10/2018)

วารสารสังคมศาสตร์วิจัย

JOURNAL FOR SOCIAL SCIENCES RESEARCH

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

วารสารสังคมศาสตร์วิจัย (Journal for Social Sciences Research) เกิดจากความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏภูมิภาคตะวันตก 4 มหาวิทยาลัย (มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม และมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี) โดยมีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ เปิดรับบทความในสาขาที่เกี่ยวกับครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์/จิตวิทยาเศรษฐศาสตร์/บริหารธุรกิจและการจัดการ และ สหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ กำหนดตีพิมพ์วารสารปีละ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-มิถุนายน และฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม-ธันวาคม วารสารสังคมศาสตร์วิจัยเน้นการนำเสนอบทความวิจัย โดยอาจมีบทวิจารณ์หนังสือ (book review) หรือบทความปริทัศน์ (review article) ตีพิมพ์ร่วมด้วย บทความที่จะตีพิมพ์ในวารสารต้องผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนอย่างน้อย 2 คน ใน 3 คน ชื่อผู้เขียนและผู้ทรงคุณวุฒิถือเป็นความลับ และการประสานงานระหว่างผู้เขียนและผู้ทรงคุณวุฒิต้องผ่านกองบรรณาธิการเท่านั้น

ผู้ประสงค์จะส่งบทความ ให้กรอกรายละเอียดในหนังสือนำส่งบทความเพื่อรับรองว่าผลงานดังกล่าวเป็นของตนจริงและเป็นผลงานใหม่ไม่เกิน 2 ปี ไม่เคยเผยแพร่ในที่ใด ไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาเพื่อเผยแพร่ในที่ใด และจะไม่ส่งเพื่อพิจารณาเผยแพร่ในที่ใดภายใน 90 วัน จากวันที่รับบทความ กรณีที่บทความเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาควรใส่ชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้เขียนร่วมด้วย

การเรียงลำดับเนื้อหา จัดรูปแบบ และการพิมพ์ขนาดอักษร สำหรับบทความวิจัยมีเกณฑ์ดังต่อไปนี้

การเรียงลำดับเนื้อหา

1. ชื่อเรื่อง (Title) ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
2. ชื่อผู้เขียน (Author) ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
3. บทคัดย่อภาษาไทย ควรมีความยาว 15-20 บรรทัด (300-350 คำ) โดยให้สรุปเนื้อหาของบทความทั้งหมดให้เข้าใจที่มาของการทำวิจัย วิธีการโดยย่อ ผลที่ได้จากการวิจัย และนำไปใช้ประโยชน์อย่างไร และได้ผลลัพธ์อย่างไร
4. คำสำคัญภาษาไทย ไม่เกิน 5 คำ (ไม่ใช่วลี หรือ ประโยค)
5. บทคัดย่อภาษาอังกฤษ แปลจากบทคัดย่อภาษาไทย มีขนาดและเนื้อหาเหมือนกับบทคัดย่อภาษาไทย
6. คำสำคัญภาษาอังกฤษ (Keywords) แปลจากคำสำคัญภาษาไทย
7. บทนำ (Introduction) ชี้ให้เห็นความสำคัญของเรื่องที่ทำ และขอบขอบเขตของปัญหาวิจัย
8. วัตถุประสงค์ (Objective) ระบุวัตถุประสงค์การวิจัย หรือวัตถุประสงค์เฉพาะที่นำเสนอในบทความวิจัยนี้
9. วิธีดำเนินการ (Material and Method) อธิบายวิธีการดำเนินการวิจัยในสาระสำคัญที่จำเป็น โดยกล่าวถึงวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ที่มาของกลุ่มตัวอย่าง แหล่งที่มาของข้อมูล การเก็บและรวบรวมข้อมูล การใช้เครื่องมือ สถิติที่ใช้ในการวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูล

10. ผลการวิจัย (Result/Finding) แสดงผลที่เกิดขึ้นจากการวิจัยโดยตรง ซึ่งอาจมีภาพประกอบ แผนภูมิ ตารางหรือการสื่อในลักษณะอื่น ๆ ที่เข้าใจได้ง่าย

11. อภิปรายผล (Discussion) อภิปรายและอ้างอิงให้เห็นว่าผลการวิจัยดังกล่าวนั้น ได้สร้างองค์ความรู้ใหม่ ในส่วนใด และอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดจากผลการดำเนินงานให้เห็นเป็นรูปธรรมได้อย่างไร เหมือนหรือแตกต่างจากผลการวิจัยอื่น ๆ

12. ข้อเสนอแนะ (Suggestion) แนะนำการนำไปใช้ และแนะนำเพื่อนำไปต่อยอดการวิจัย

13. สรุป (Conclusion) สรุปประเด็นข้างต้นทุกข้อให้ได้ความกะทัดรัด ประมาณ 1 ย่อหน้า

14. เอกสารอ้างอิง (Reference) ให้ดูการลงรายการเอกสารอ้างอิงท้ายบทความประกอบข้างต้น

การพิมพ์ ขนาดตัวอักษร และความห่างระหว่างบรรทัด

ให้พิมพ์ต้นฉบับด้วยโปรแกรม Microsoft Word มีความยาวรวมทุกรายการ (ชื่อเรื่อง-เอกสารอ้างอิง และตาราง) ไม่เกิน 20 หน้า ขนาดกระดาษ A4 ห่างจากขอบทุกด้าน 1 นิ้ว ใช้แบบอักษร Thai Sanabun New ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระยะห่างระหว่างบรรทัด 1 เคาะ (Single Space) โดยมีรายละเอียดแต่ละรายการดังต่อไปนี้

1. ชื่อเรื่อง (Title) ขนาดตัวอักษร 20 จุด/หนา จัดไว้กลางหน้ากระดาษ

2. ชื่อผู้เขียน (Author) และหัวข้อ “บทคัดย่อ” และ “ABSTRACT” ขนาดตัวอักษร 18 จุด/หนา จัดไว้กลางหน้ากระดาษ

3. คำสำคัญ (Keywords) และ หัวข้อหลัก (Heading) ขนาดตัวอักษร 18 จุด/หนา เนื้อหาของคำสำคัญ ขนาดตัวอักษร 16 จุด จัดชิดขอบกระดาษด้านขวา

4. ชื่อข้อหัวข้อรอง (Sub-heading) และชื่อตารางขนาด 16 จุด/หนา ข้อความในตารางขนาดตัวอักษร 14 จุด จัดไว้กลางหน้ากระดาษ

5. ความห่างระหว่างข้อความ เมื่อสิ้นสุดเนื้อหาแล้วขึ้นหัวข้อหลักเคาะ 2 ครั้ง เนื้อหาบรรทัดใหม่ถัดจากหัวข้อให้เคาะ 1 ครั้ง ตามปกติ

การลงรายการเอกสารอ้างอิงในเนื้อเรื่องของบทความ (Citation)

การอ้างอิงในเนื้อหาของบทความ ใช้การอ้างแบบนาม-ปี (Author-year) ปรากฏแทรกอยู่ในเนื้อหาของบทความ (In-text Citation) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การอ้างอิงมี 2 แบบ คือ แบบที่ชื่อผู้แต่งอยู่ในวงเล็บ และที่ชื่อผู้แต่งอยู่นอกวงเล็บ

แบบที่ 1 ชื่อผู้แต่งอยู่ในวงเล็บ ให้เรียงตามลำดับ ข้อความที่อ้างถึง...(ชื่อ//นามสกุลผู้แต่ง,/ปีที่พิมพ์:/หมายเลขหน้าที่อ้าง)/ ถ้าผู้แต่งเป็นชาวต่างชาติ ใช้เฉพาะนามสกุล เช่น

...ชาวเขามีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น (ประไพ อุดมทัศนีย์, 2530: 20)

...จึงค้นหาข้อมูลโดยการใช้ห้องสมุดอื่น ๆ (Taylor, 1968: 181-182)

แบบที่ 2 ชื่อผู้แต่งอยู่นอกวงเล็บ ให้เรียงตามลำดับ ชื่อผู้แต่ง/(ปีที่พิมพ์:/หมายเลขหน้าที่อ้าง)/ข้อความที่อ้าง... ถ้าผู้แต่งเป็นชาวต่างชาติ เมื่อนามสกุลของผู้แต่งอยู่นอกวงเล็บ ต้องเขียนนามสกุลของผู้แต่งเป็นภาษาอังกฤษไว้ในวงเล็บด้วย เช่น

ประไพ อุดมทัศนีย์ (2530: 20) ได้กล่าวถึงเป้าหมายของการดำเนินงาน...

เทเลอร์ (Taylor, 1968: 181-182) ได้แสดงความเห็นไว้ว่า เมื่อบุคคลต้องการข้อสนเทศ...

2. การอ้างอิงที่ไม่ระบุหมายเลขหน้า ให้เรียงเลียนตามข้อ 1 ต่างเพียงตัดหมายเลขหน้าออกเท่านั้น

3. การลงรายการอ้างอิง

3.1 ให้ตัดยศ ตำแหน่งทางวิชาการ วิชาชีพ ฐานะการสมรสออก **เช่น** ศาสตราจารย์ ดร.เปลื้อง ณ นคร ให้เขียนว่า (เปลื้อง ณ นคร, 2536: 42)

3.2 กรณีผู้แต่งใช้นามแฝง ให้ใช้นามแฝงตามที่ปรากฏจริง **เช่น** (หยก บูรพา, 2525: 41-45)

3.3 กรณีผู้แต่งเป็นชาวต่างประเทศ ให้ใช้เฉพาะนามสกุลเท่านั้น **เช่น** Douglas Cockerell ให้เขียนว่า (Cockerell, 1985: 56-60) หากนามสกุลของผู้แต่งอยู่นอกวงเล็บ ต้องเขียนนามสกุลของผู้แต่งเป็นภาษาอังกฤษไว้ในวงเล็บด้วย **เช่น** ค้อกเกอร์เรลล์ (Cockerell, 1985: 56-60) อธิบายว่า...

3.4 กรณีผู้แต่งคนไทย เขียนเอกสารเป็นภาษาต่างประเทศ ให้ใส่ชื่อและนามสกุล **เช่น** เกษม สุวรรณกุล ให้เขียนว่า (Kasem Suwanagul, 1982: 60-75)

3.5 กรณีผู้แต่งมีฐานันดรศักดิ์ บรรดาศักดิ์ สมณศักดิ์ หรือเป็นองค์กร หน่วยงาน ให้คงไว้ตามเดิม **เช่น** (กรมหมื่นนราธิปพงศ์ประพันธ์, 2516: 16-25), (สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ [จวน อุฏฐายี], 2512: 95), (สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย, 2540: 27)

3.6 กรณีผู้แต่งหลายคน

ผู้แต่ง 2 คน ให้ระบุผู้แต่งทั้ง 2 คน โดยมีคำว่าและคั่นระหว่างกลาง **เช่น** (ชุติมา สัจจานันท์ และนันทิพา มีแต้ม, 2530: 17-25), (Marks and Neilwson, 1991: 26-29)

ผู้แต่ง 3-6 คน ให้ระบุผู้แต่งทุกคน โดยใช้เครื่องหมายจุลภาค (,) คั่นผู้แต่งทุกคน ยกเว้นคนสุดท้ายให้คั่นด้วยคำว่า “และ” **เช่น** (เจือ สตะเวทิน, ฐะประนีย์ นาครทรรพ และประภาศรี สีหอำไพ, 2519: 98-100)

ผู้แต่งมากกว่า 6 คน ให้ระบุเฉพาะชื่อแรก และตามด้วยคำว่า “และคณะ” ถ้าเป็นภาษาต่างประเทศให้ตามด้วยคำว่า “and other” หรือ “et al” (กอบแก้ว โชติกุญชร และคณะ, 2540: 42), (Sarton et al., 1982: 67)

3.7 อ้างเอกสารของผู้แต่งคนเดียวกัน และมีหลายเรื่อง แต่มีปีที่พิมพ์เดียวกัน ให้ใส่ ก ข ค กำกับ หรือ a b c ถ้าเป็นภาษาต่างประเทศ **เช่น** (ธานินทร์ กรัยวิเชียร, 2520 ก: 64-75), (ธานินทร์ กรัยวิเชียร, 2520 ข: 52-55)

3.8 กรณีอ้างอิงเนื้อหาที่เหมือนกัน สอดคล้องกัน หรือ มีความหมายเดียวกัน ของผู้แต่งหลายคน ให้ระบุผู้แต่งและรายละเอียดทุกคนโดยใช้เครื่องหมายอัฒภาค (;) คั่น **เช่น** (ธงชัย สันติวงษ์, 2533: 45-47; นิพนธ์ จิตต์ภักดี และทิพาพันธ์ สังฆพงษ์, 2547: 15)

3.9 กรณีที่เอกสารไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ ให้ลงรายการว่า ม.ป.ป. หรือ n.d. ในกรณีภาษาต่างประเทศ **เช่น** (นริศรา ฐีตะธรรมานนท์ และคณะ, ม.ป.ป.: 12)

3.10 กรณีอ้างเอกสารต่อจากเอกสารอื่น

1) หากให้ความสำคัญกับเอกสารต้นฉบับเดิมมากกว่า ให้ลงรายการของเอกสารต้นฉบับตามด้วยคำว่า “อ้างถึงใน” หรือ “quoted in” หรือ “cited by” ในกรณีเอกสารภาษาอังกฤษ แล้วจึงอ้างรายการเอกสารรอง **เช่น** (ม.ล.จ้อย นันทิวัชรินทร์, 2514: 110 อ้างถึงใน วัลลภ สวัสดิวัลลภ, 2534: 171), (Felix, 1993: 17 quoted in Rampel, 1994: 94)

2) หากให้ความสำคัญกับเอกสารรองมากกว่า ให้ลงรายการเอกสารรองตามด้วยคำว่า “อ้างจาก” หรือ “quoting” หรือ “citing” ในกรณีภาษาต่างประเทศ แล้วจึงอ้างรายการเอกสารต้นฉบับเดิม **เช่น** (วัลลภ สวัสดิวัลลภ, 2534: 171 อ้างจาก ม.ล.จ้อย นันทิวัชรินทร์, 2514: 110), (Rampel, 1994: 94 citing Felix, 1993: 17)

3.11 กรณีเอกสารอ้างอิงไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง แต่ปรากฏชื่อบรรณาธิการ (ed.) ผู้รวบรวม (comp.) หรือ ผู้แปล (trans.) ให้ลงชื่อบรรณาธิการ ผู้รวบรวม หรือผู้แปล **เช่น** (สัมพัฒน์ มนัสไพบูลย์, บรรณาธิการ, 2541: 25), (Normans, ed., 1999: 68-72)

การลงรายการเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ (Reference)

ใช้การลงรายการอ้างอิงแบบสมาคมจิตวิทยาอเมริกา (American Psychological Association, APA) ระบุเฉพาะรายการที่ถูกอ้างอิงในเนื้อหาของบทความเท่านั้น โดยให้เรียงเอกสารภาษาไทยไว้ก่อนภาษาอังกฤษ และให้เรียงเอกสารปฐมภูมิไว้ก่อนเอกสารทุติยภูมิ แสดงการลงรายการเพื่อเป็นตัวอย่างดังนี้

1. หนังสือทั่วไป ให้ลงรายการเรียงตามลำดับ ผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//**ชื่อหนังสือ**.//ชื่อชุดหนังสือและลำดับที่ (ถ้ามี).//เล่มที่ใช้อ้าง (ถ้ามี).//(ครั้งที่พิมพ์).//สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์. เช่น

เทพนารินทร์ ประพันธ์พัฒน์. (2548). **วิศวกรรมเครื่องมือ (Tool engineering).** กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

Longman, S. V. (2004). **Page and stage: An approach to scrip analysis**. Boston, MA: Pearson.

2. หนังสือรวมเรื่อง ให้ลงรายการเรียงตามลำดับ ผู้เขียนบทความ.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อบทความ./ใน/ชื่อบรรณาธิการ, ตำแหน่ง (ถ้ามี)//**ชื่อหนังสือรวมเรื่อง**//(หมายเลขหน้าบทความ).//ชื่อจังหวัดที่พิมพ์:/ชื่อสำนักพิมพ์. เช่น

สุปราณี แจ้งบำรุง. (2546). ปริมาณสารอาหารอ้างอิงที่ควรได้รับประจำวัน. ใน สุปราณี แจ้งบำรุง และคณะ, บรรณาธิการ. **ปริมาณสารอาหารอ้างอิงที่ควรได้รับประจำสำหรับคนไทย พ.ศ. 2546** (พิมพ์ครั้งที่ 3 หน้า 21-26). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (รสพ).

3. หนังสือแปล ให้ลงรายการเรียงตามลำดับ ชื่อผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//**ชื่อหนังสือแปล**.//แปลจาก/**ชื่อหนังสือต้นฉบับ**//(พิมพ์ครั้งที่).//โดย/ชื่อผู้แปล.//สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์. เช่น

พาร์กินสัน, ซี บอร์ทโคท และรัสตอมจิ, เอ็ม เค. (2536). **การบริหารยุคใหม่**. แปลจาก **Rarlities in management**. โดย เริงศักดิ์ ปานเจริญ. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.

4. วิทยานิพนธ์และดุษฎีนิพนธ์ ให้ลงรายการเรียงตามลำดับ ผู้เขียนวิทยานิพนธ์.//(ปีที่วิจัยสำเร็จ).//**ชื่อวิทยานิพนธ์**.//วิทยานิพนธ์(ชื่อปริญญา)/ชื่อสาขาวิชา/สังกัดของสาขาวิชา/มหาวิทยาลัย. เช่น

อรวรรณ เอกมหาชัย. (2561). **การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

5. รายงานการวิจัย ให้ลงรายการเรียงตามลำดับ ชื่อผู้วิจัย.//(ปีที่พิมพ์).//รายงานการวิจัยเรื่อง/...//สถานที่พิมพ์:/ผู้จัดพิมพ์. เช่น

ชวนพิศ สุทัศนเสนีย์. (2534). **รายงานการวิจัยเรื่อง การใช้และไม่ใช้บริการกฤตภาคของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

6. วารสาร ให้ลงรายการเรียงตามลำดับ ชื่อผู้เขียนบทความ.//(ปีที่พิมพ์,/เดือน).//ชื่อบทความ./**ชื่อวารสาร**,//ปีที่/(ฉบับที่),เลขหน้าบทความ. เช่น

ประหยัด หงษ์ทองคำ. (2544, เมษายน). อำนาจหน้าที่ของรัฐสภาตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540. **รัฐสภาสาร**, 49 (4), 1-16.

7. หนังสือพิมพ์และกฤตภาค ให้ลงรายการเรียงตามลำดับ ชื่อผู้เขียนบทความ.//(ปีที่พิมพ์,/เดือน/วันที่).//ชื่อบทความ./**ชื่อหนังสือพิมพ์**,/เลขหน้าบทความ. เช่น

ทีมข่าวเศรษฐกิจ. (2545, กันยายน 18). ผลพวงแห่งการพัฒนา 4 ทศวรรษ บทเรียนแผน 9 – ก้าวอย่างยั่งยืน. **มติชน**, 7.

8. อินเทอร์เน็ต/เว็บไซต์ ให้ลงรายการเรียงตามลำดับ ชื่อผู้จัดทำเว็บไซต์.//(ปีที่เผยแพร่).//**ชื่อเรื่อง**./ค้นเมื่อ/วัน/เดือน/ปี/จาก/URL แหล่งที่อยู่ที่เข้าถึงได้ เช่น

มหาวิทยาลัยนเรศวร. (2548). **ฐานข้อมูลทรัพยากรห้องสมุด.** ค้นเมื่อ 25 ตุลาคม 2557, จาก http://library.nu.ac.th

International Organization for Standardization. (2006). **Big benefits.** Retrieved 4 December 2014, from http://www.iso.org/iso/en

การจัดทำบทวิจารณ์หนังสือและบทความปริทัศน์

การพิมพ์ต้นฉบับวิจารณ์หนังสือและบทความปริทัศน์ ให้พิมพ์ด้วยโปรแกรม Microsoft Word มีความยาวรวมทุกรายการ ไม่เกิน 20 หน้า ขนาดกระดาษ A4 ห่างจากขอบทุกด้าน 1 นิ้ว ใช้แบบอักษร TH Sarabun New ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระยะห่างระหว่างบรรทัด 1 เคาะ (Single Space) ชื่อเรื่องใช้ขนาดตัวอักษร 20 จุด/หนา จัดไว้กลางหน้ากระดาษ ชื่อผู้เขียนใช้นาดตัวอักษร 18 จุด/หนา จัดไว้กลางหน้ากระดาษ หัวข้อหลักใช้ขนาดตัวอักษร 18 จุด/หนา จัดชิดขอบกระดาษด้านซ้าย เนื้อหาใช้ขนาดตัวอักษร 16 จุด จัดข้อความกระจายแบบไทย

บทวิจารณ์หนังสือ

การเขียนบทวิจารณ์หนังสือ ให้ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียน บทนำ บทวิจารณ์ บทสรุป และเอกสารอ้างอิง โดยเรียงลำดับดังนี้

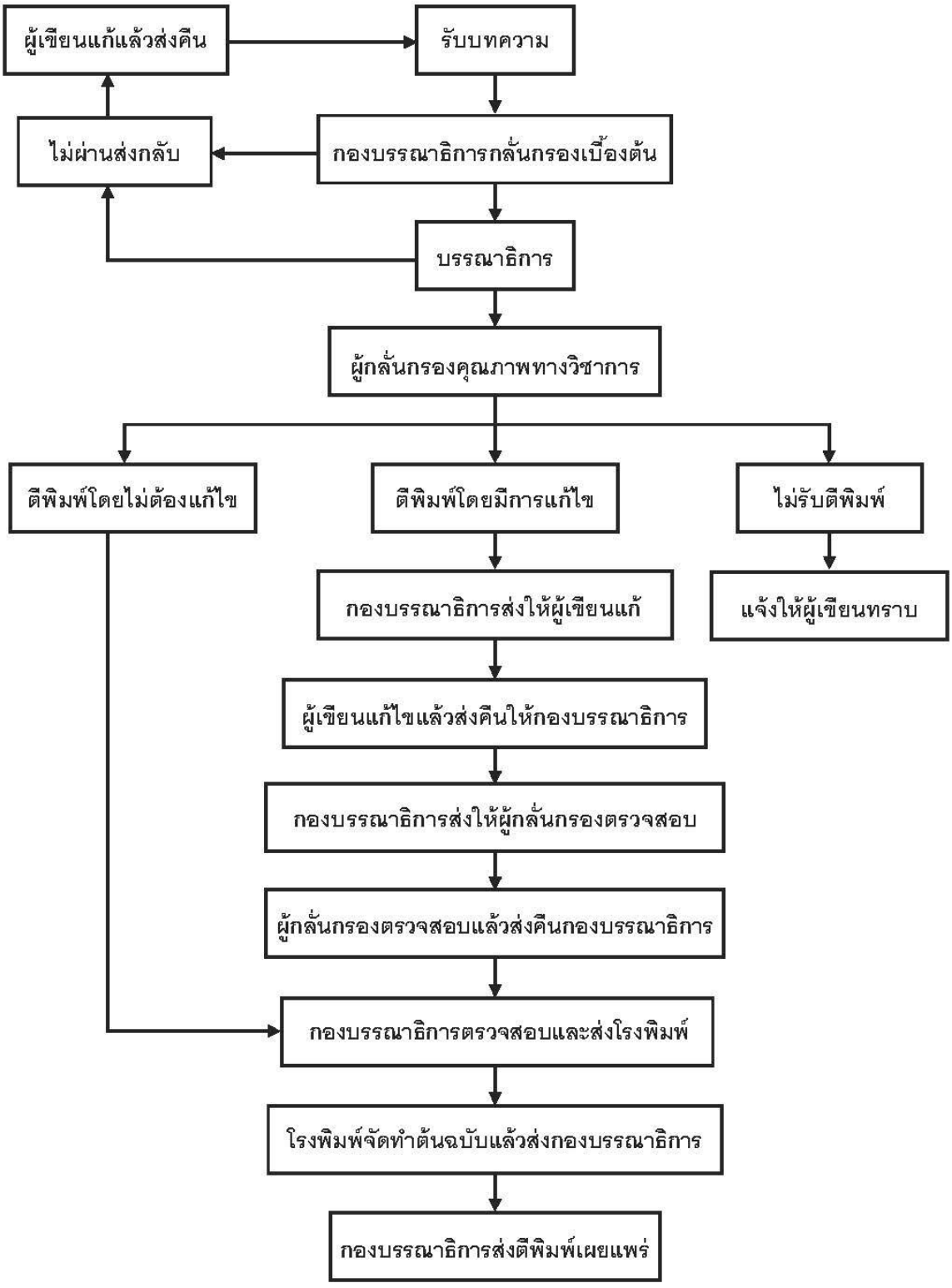
1. ชื่อเรื่อง ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และสื่อความหมายได้ชัดเจน โดยอาจตั้งตามชื่อหนังสือที่วิจารณ์ ตั้งชื่อตามตามจุดมุ่งหมายของเรื่อง หรือตั้งชื่อด้วยการให้ประเด็นชวนคิด
2. ชื่อผู้เขียน ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
3. บทนำ เป็นการเขียนนำเกี่ยวกับเรื่องที่จะวิจารณ์ เช่น ชื่อหนังสือ ชื่อผู้แต่ง ความเป็นมาของหนังสือ และอธิบายเหตุจูงใจที่ทำให้วิจารณ์หนังสือนั้น
4. บทวิจารณ์ เป็นส่วนแสดงความคิดเห็นและรายละเอียดในการวิจารณ์ โดยเสนอแนะจุดเด่นและจุดบกพร่องของเรื่องอย่างมีหลักเกณฑ์และเหตุผล หากต้องการเล่าเรื่องย่อ ควรเขียนเล่าอย่างสั้น ๆ เพราะการวิจารณ์ไม่ใช่การสรุปเรื่อง แต่เป็นการแสดงความคิดเห็นของผู้วิจารณ์ต่อหนังสือเรื่องนั้น ผู้เขียนต้องการสื่อความหมายอะไรมายังผู้อ่านหนังสือ และสื่อสารชัดเจนหรือไม่ อย่างไร ถ้าประเด็นในการวิจารณ์มีหลายประเด็นควรนำเสนอตามลำดับ เพื่อให้ผู้อ่านบทวิจารณ์เข้าใจง่ายไม่สับสน ในกรณีที่มีจุดเด่นและจุดด้อยควรเขียนถึงจุดเด่นก่อนแล้วจึงกล่าวถึงจุดด้อย เพื่อให้เกียรติและแสดงให้เห็นว่าการวิจารณ์ คือการสร้างสรรค์ไม่ใช่การทำลาย
5. บทสรุป เป็นการเขียนสรุปความคิดทั้งหมดที่วิจารณ์และให้แง่คิด หรือข้อสังเกตที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้อ่านได้ทบทวนประเด็นสำคัญของเรื่องและความคิดสำคัญของผู้วิจารณ์
6. เอกสารอ้างอิง ใช้การลงรายการอ้างอิงแบบสมาคมจิตวิทยาอเมริกา (American Psychological Association, APA) ระบุเฉพาะรายการที่ถูกอ้างอิงในเนื้อหาของบทความเท่านั้น โดยให้เรียงตามลำดับอักษรและเอกสารภาษาไทยไว้ก่อนภาษาอังกฤษ

บทความปริทัศน์

องค์ประกอบและรูปแบบการพิมพ์บทความปริทัศน์ ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ชื่อผู้เขียน บทนำ บทปริทัศน์ บทสรุป และเอกสารอ้างอิง

1. ชื่อเรื่อง ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และสื่อความหมายได้ชัดเจน
2. ชื่อผู้เขียน ต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
3. บทนำ กล่าวถึงความน่าสนใจของเรื่องที่นำเสนอ และเป็นการเขียนนำไปสู่เนื้อหาแต่ละประเด็น
4. บทปริทัศน์ เป็นการเขียนวิพากษ์งานวิชาการ ที่มีการศึกษาค้นคว้าอย่างละเอียด วิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ ทั้งทางกว้างและทางลึกอย่างทันสมัย โดยชี้ให้เห็นแนวโน้มที่ควรศึกษาและพัฒนาต่อไป
5. บทสรุป เป็นการเขียนสรุปเรื่องที่นำเสนอ พร้อมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว
6. เอกสารอ้างอิง ใช้การลงรายการอ้างอิงแบบสมาคมจิตวิทยาอเมริกา (American Psychological Association, APA) ระบุเฉพาะรายการที่ถูกอ้างอิงในเนื้อหาของบทความเท่านั้น โดยให้เรียงตามลำดับอักษร และเอกสารภาษาไทยไว้ก่อนภาษาอังกฤษ

ขั้นตอนการพิจารณาตีพิมพ์บทความในวารสารสังคมศาสตร์วิจัย

จริยธรรมในการตีพิมพ์วารสารสังคมศาสตร์วิจัย

บทบาทหน้าที่ของบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาบทความทุกเรื่องที่ขอรับการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารสังคมศาสตร์วิจัย โดยพิจารณาเนื้อหาและควบคุมคุณภาพบทความในกระบวนการประเมินก่อนการตีพิมพ์ เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายและขอบเขตของวารสารนี้

2. บรรณาธิการมีหน้าที่ตรวจสอบการคัดลอกผลงานในบทความ หากตรวจสอบพบการคัดลอกผลงานของผู้อื่นหรือมีความซ้ำซ้อนของผลงานเกินเกณฑ์มาตรฐานที่วารสารกำหนด บรรณาธิการต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อผู้เขียนบทความเพื่อขอคำชี้แจง ประกอบการพิจารณา “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความนั้น

3. บรรณาธิการต้องใช้เหตุผลทางวิชาการในการพิจารณาบทความทุกครั้งโดยปราศจากอคติ

4. บรรณาธิการต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้เขียนบทความ ไม่นำบทความหรือวารสารไปใช้ประโยชน์ในเชิงธุรกิจหรือนำบทความไปเป็นผลงานทางวิชาการของตนเอง

5. บรรณาธิการต้องไม่เปลี่ยนแปลงผลประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิ รวมถึงไม่แทรกแซงข้อมูลระหว่างผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เขียนบทความ

6. บรรณาธิการต้องปฏิบัติตามกระบวนการและขั้นตอนของวารสาร รักษามาตรฐานของวารสาร และพัฒนาวารสารให้มีคุณภาพและทันสมัยเสมอ

บทบาทหน้าของผู้เขียนบทความ

1. บทความที่ขอตีพิมพ์ในวารสารสังคมศาสตร์วิจัยต้องเป็นผลงานที่ไม่เคยตีพิมพ์หรือเผยแพร่ที่ใดมาก่อน ไม่อยู่ระหว่างขั้นตอนการพิจารณาตีพิมพ์ที่อื่น และไม่ส่งบทความไปขอตีพิมพ์เผยแพร่ที่อื่นในระหว่างรับการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารสังคมศาสตร์วิจัย รวมถึงเมื่อได้รับการตอบรับให้ตีพิมพ์บทความในวารสารสังคมศาสตร์วิจัยแล้ว ผู้เขียนบทความต้องไม่นำผลงานไปเผยแพร่หรือตีพิมพ์ที่อื่นโดยเด็ดขาด

2. ผู้เขียนบทความต้องไม่คัดลอกผลงานของผู้อื่น และต้องมีการอ้างอิงทุกครั้งเมื่อนำผลงานของผู้อื่น รวมถึงรูปภาพและตารางมานำเสนอหรืออ้างอิงในเนื้อหาบทความของตนเอง เพื่อไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น ทั้งนี้หากมีการฟ้องร้องใด ๆ เกิดขึ้น ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนเท่านั้น ทางวารสารจะไม่รับผิดชอบแต่อย่างใด

3. ผู้เขียนบทความควรตรวจสอบผลงานของตนเองให้มีการดำเนินการตามหลักจริยธรรม และปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัด

4. ชื่อผู้เขียนบทความที่ปรากฏในบทความต้องเป็นผู้ที่มีส่วนในผลงานวิชาการนั้น ๆ จริง

บทบาทหน้าที่ของผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ

1. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องพิจารณาบทความ โดยคำนึงถึงคุณภาพของบทความเป็นสำคัญ ภายใต้หลักการและเหตุผลทางวิชาการ ปราศจากอคติ และไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้เขียนบทความ

2. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องไม่แสวงหาประโยชน์จากผลงานทางวิชาการที่ตนเองได้ทำการประเมิน

3. หากผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบพบว่าบทความที่รับประเมินมีการคัดลอกผลงานอื่น ผู้ทรงคุณวุฒิต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบทันที

4. ผู้ทรงคุณวุฒิควรประเมินบทความตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด

5. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความให้ผู้ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับรู้

หนังสือนำส่งบทความวิจัย

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. .....

เรียน บรรณาธิการวารสารสังคมศาสตร์วิจัย

เรื่อง นำส่งบทความวิจัย

สิ่งที่ส่งมาด้วย ไฟล์บทความ (พิมพ์ด้วยโปรแกรม Microsoft word)

ข้าพเจ้า นาย/นาง/นางสาว (ชื่อ และ นามสกุล) ……..…….……

I, Mr./Mrs./Miss Name & Surname ……..….....

(ชาวไทยระบุทั้งชื่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ชาวต่างชาติระบุเฉพาะชื่อภาษาอังกฤษ)

ที่อยู่เพื่อการติดต่อโดยละเอียด บ้านเลขที่.....ถนน..... แขวง/ตำบล.....

เขต/อำเภอ .....จังหวัด .....รหัสไปรษณีย์ ..... โทรศัพท์..... โทรศัพท์เคลื่อนที่.....

โทรสาร ..... Email: …….....

ขอส่งบทความ ซึ่ง ☐ ไม่เป็น หรือ ☐ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร.....

สาขา..... มหาวิทยาลัย/สถาบันการศึกษา ..... ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ชื่อบทความภาษาไทย .....

2. ชื่อบทความภาษาอังกฤษ .....

3. เจ้าของผลงาน (ระบุคำนำหน้าชื่อ นาย นาง นางสาว พระมหา เป็นต้น ซึ่งไม่ใช่ตำแหน่งงาน/ตำแหน่งทางวิชาการ)

คนที่ 1 ชื่อ (ภาษาไทย).....(ภาษาอังกฤษ).....

ตำแหน่งงาน/ตำแหน่งทางวิชาการ .....

สถานที่ทำงาน/สถาบันการศึกษา .....

คนที่ 2 ชื่อ (ภาษาไทย).....(ภาษาอังกฤษ).....

ตำแหน่งงาน/ตำแหน่งทางวิชาการ .....

สถานที่ทำงาน/สถาบันการศึกษา .....

คนที่ 3 ชื่อ (ภาษาไทย).....(ภาษาอังกฤษ).....

ตำแหน่งงาน/ตำแหน่งทางวิชาการ .....

สถานที่ทำงาน/สถาบันการศึกษา .....

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า บทความนี้เป็นผลงานของข้าพเจ้าจริง ไม่มีการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น ไม่คัดลอกผลงานของผู้อื่นโดยไม่อ้างอิงแหล่งที่มา นอกจากนี้ ผลงานดังกล่าวยังไม่เคยเผยแพร่ในที่ใด ไม่ได้อยู่ในขั้นตอนการพิจารณาเพื่อเผยแพร่ในที่อื่น และจะไม่ส่งเพื่อเผยแพร่ในที่ใดภายใน 90 วัน และข้อความข้างต้นเป็นความจริงทุกประการ

จึงขอส่งบทความมาเพื่อพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

ลงชื่อ..... (ผู้ส่งบทความ)

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิประเมินคุณภาพทางวิชาการของบทความ
วารสารสังคมศาสตร์วิจัย ที่ 10 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2562)

1.	ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุญเจริญ	ข้าราชการบำนาญ
2.	รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา บุญส่ง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
3.	รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม	มหาวิทยาลัยศิลปากร
4.	รองศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ สังข์รักษา	มหาวิทยาลัยศิลปากร
5.	รองศาสตราจารย์ ดร.พงษ์นาถ นาถวรานันต์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
6.	รองศาสตราจารย์ ดร.วิไลพร วรจิตตานนท์	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
7.	รองศาสตราจารย์ นาวาอากาศโท ดร.สุมิตร สุวรรณ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
8.	รองศาสตราจารย์ ดร.เอกนฤน บางท่าไม้	มหาวิทยาลัยศิลปากร
9.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กัณฑ์ธิมา นิลทองคำ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
10.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
11.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ ดร.ชนาธิป ชินะนาวิน	ศาลฎีกา
12.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงใจ ชนะสิทธิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
13.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร บุญใช้	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
14.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยะพร ตันณีกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
15.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชญาภา ยืนยาว	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
16.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เยาวภา บัวเวช	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
17.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัลนิกา ฉลากบาง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
18.	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิวนิต อรรถวุฒิกุล	มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารต้องผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวนอย่างน้อย 2 คน ใน 3 คน เนื้อหาในบทความเป็นทัศนะของผู้เขียน ซึ่งผู้ประเมิน ที่ปรึกษา บรรณาธิการ กองบรรณาธิการ และคณะกรรมการบริหารวารสาร ไม่ต้องร่วมรับผิดชอบ

วารสารสังคมศาสตร์วิจัยอยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่มที่ 2

ติดต่อกองบรรณาธิการ : งานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม 85 หมู่ 3 ถ.มาลัยแมน ต.นครปฐม อ.เมือง จ.นครปฐม 73000
โทรศัพท์/โทรสาร 034261069 E-mail: gradnpru@hotmail.com และ jssrnpru@gmail.com
เว็บไซต์ http://dept.npru.ac.th/jssr และ https://www.tci-thaijo.org/index.php/ssr

วารสารสังคมศาสตร์วิจัย

Journal for Social Sciences Research

ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2562/ Vol.10 No.1 January - June 2019

P Phetchaburi Rajabhat University

M Mubanchombueng Rajabhat University

N Nakhon Pathom Rajabhat University

K Kanchanaburi Rajabhat University

วารสารสังคมศาสตร์วิจัย ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2562 Journal for Social Sciences Research Vol.10 No.1 January - June 2019 ISSN 2228-8287